

Vngarico, de quo libro tertio Formicarij, cap. 10. relatum est, nisi magna literatorum prudentia hoc præuenisset, Quamobrem probandi sunt spiritus, an ex Deo sint, vel an ab infirmitate Demonis, vel à malitia peccatoris. Tempus in his, loquens & persuasiones salubres atque considerationes prudentes dandæ sunt ab his, qui tales curare habent, ne quid de contingentibus obmittatur. Vbi non modo de salute corporum, sed de periculo animarum perpetuò agitur.

Præterea noui quendam in artibus, & in sacra pagina professorem excellentem plurimum, qui præmi cepit imaginatione grauißima & mania de interficiendo se cū proprio cultro. De quo erubuit valde se manifestare, nec tamen poterat phantasiam amouere. Venit tandem ad me occulte, fleuit vbertim & remedium petiuit. Cui expurgationem conscientie per sacramentalem confessionem primū certis de causis suasi aggredi, quam & fecit, nec liberatus est, quia iudicio medici corporalis, mania patiebatur. Vnde aliquando idem maniacus, qui in alijs magna prudentia fuit, mihi flendo dixit, Mirabile, inquit, negotium,

Ego me vri ratione experio, & scio me esse contradictorie liberum, nec valeo istam phantasiam de me necando cum tota animi libertate deponere. Talibus sæpe opus est longè plus medico corporis quàm animæ.

Finis Formicarij Fratris Ioh. Nider De Maleficis & Demonibus.

INDEX

MALLEI

MALEFICARVM,

Ex multis Auctoribus conflati,

*Quorum nomina à tergo
habentur,*

TOMVS ALTER.

Denuò (vt primus) additionibus, notis & explanationibus illustratus, atque ab innumeris, quibus ad nauseam vsque scatebat mendis in usum communem vindicatus.

L V G D V N I,

SVMP TIBVS PETRI LANDRY.

M. D. XCVI.

- I. M. Bernhardsi Bassii Opusculum de artibus Magicis, ac Magorum Maleficijs.
- II. Vlrici Molitoris, Constantiensis V.I. Doctoris & Professoris Papiensis, Dialogum de Lamijs, & Pythonicis mulieribus.
- III. Flagellum Dæmonum, seu Exorcismi efficacissimi, & remedia probatissima ad malignos spiritus expellendos, eorumque facturas & maleficia effuganda: per Fr. Hiero. Mengum, ordinis Minorum, præterito anno 1581. Bononiæ sub concessu Curia: Episc. & S. Inquisit. excusum.
- III. D. Ioannis de Gerson, olim Cancellarij Parisiensis, libellus de probatione Spirituum.
- V. M. Thomæ Murner, Ordinis Minorum, libellus de Pythonico contractu.
- VI. Felicis Malleoli V.I.D. Cantoris quondam Thuricensis, & Præpositi Solodorensis, Tractatus duo Exorcismorum seu Adiurationum.
Item Tractatus eiusdem de credulitate Dæmonibus adhibenda.
- VII. R.P.F. Bartholomæi de Spina, ord. Præd. sacri Palatii Apostolici Magistri quaestio de Strigibus seu Maleficijs.
Item eiusdem Apologia quadruplex de Lamijs contra Io. Franciscum Ponzipibium, V.I.D.

INDEX
RERVM MEMORABILIVM QVÆ IN HOC SE-
CVNDO TOMO CON-
tinentur.

**

- Bacuc Prophetae translatio. 44
- Actio Christi est nostra instructio. 293
- Actiones cœli, sunt eadem cum actionibus animarum. 272
- A continente nos multæ fiunt mutationes in nobis. 27
- Actus activorum sunt in patiente benè disposito. 79
- Acus curvatae vis. 268
- Aduersitas plus proficit quàm prosperitas. 262
- Adiurationes Salomonis. 82
- Ad cognoscendum si aliquis vexetur à Spiritibus immundis. 236
- Adorantes Dæmonem creditur cum amicis Deo. 24
- Adducere inconuenientia nõ est soluere quaestionem. 407
- Afflicti à Dæmonibus in corpore. 56
- Affectiones formant somnia. 27
- Ambulationes imaginariae muliercularum. 20
- Animæ an sint potiores in ijs qui miracula edunt. 15
- An morbis iumentorum aliorumve animalium in nomine domini sit medendum. 181
- An Sathanæ prorsus de nullis fides sit habenda. 462
- An maledictionibus utendum procuratore animantium. 281
- An animæ puræ & proprii corpus & aliorum corpora obediunt. 17
- Angelus Missam in forma S. Ambrosij administrat. 63
- Angeli boni bestiarum formas nunquam assumpserunt. 351
- Angeli tenentes ventos interpretantur diaboli. 85
- Angeli sensibus carent ut lapides. 384
- Angeli in assumptis corporibus non sensualiter sed intellectualiter oblectantur. ibid.
- Angeli vocantur lapides igniti. 198
- Angeli sanctis patribus apparuerunt, & quandoque cum eis habitauerunt in humana figura. 413
- Apostatare à fide quid sit. 412
- Aqua benedicta est ignisardens

I N D E X.

dēs contra sathanam. 216
 Arrogans aliquem habere
 fidem sicut colles & mō-
 tes. 298
 Argumentum ex medicina
 sumptum contra gene-
 rationem incuborum. 67
 Artificialia Magorum non
 habent virtutem ex cœ-
 lo. 13
 Arte prohibita alterius pel-
 lens tempestates, in cul-
 pa est. 285
 Astrologia iudiciaria ad
 Christi aduentum vsque
 solum debuit valere. 274
 Astrologi vniuersaliter non
 particulariter debent lo-
 qui. ibid.

B

Benedictio olei ad id bi-
 bendum. 212
 Benedictio olei ad id vngē-
 dum. 213
 Benedictio panis non fer-
 mentati, qui vulgō dici-
 tur (Neuolæ) ad destruē-
 da maleficia. 214
 Benedictio aquæ ad expel-
 lendas facturas & male-
 ficia. 225
 Benedictio ignis ad com-
 burenda instrumēta ma-
 leficialia. 233
 Benedictio incensi ad pro-
 fumigandum Dæmonia-
 cos. 234
 Benedictio horribilis con-

tra spiritus malignos. 235
 Benedictio ad quodcunq;
 volueris. 220
 Benedictio omnium potio-
 num ad destruendas fa-
 cturas, & fuganda male-
 ficia. 213
 Benedictio domus à Spiri-
 tibus immūdis molesta-
 ta. 237
 Benedictio vini ad sanādum
 maleficiatos. 228
 Benedictio rutæ. 232
 Benedictio olei ad destruē-
 da maleficia. 209
 Benedictio Auri, Thuris &
 Myrrhæ cōtra maleficia.
 242
 Benedictio Syruporum at-
 que medicinæ. 222
 Benè distinguens est prōxi-
 mus veritati. 468
 Bona clericorum intoxicat
 bona laicorum. 314
 Bona fortuna est sine ratio-
 ne nata. 265
 Boni spiritus non est, vt se
 subdat minori, si sit supe-
 rior. 16
 Boni spiritus non commu-
 nicant Magis. 153

C

Calamita ad strigandū.
 333
 Canonistis non licet edēci-
 lia explicare. 460
 Canones & Doctores Ecclē-
 siæ contra maleficos. 333
 Canones ab hominibus de-
 bent approbari. 38

Can-

I N D E X.

Cantharides ante tribunal
 citantur. 302
 Cantharides nō comparent
 ob ætatis minoritatē. ibi.
 Candela serpentes paleas
 videri serpentes. 62
 Charitas exorcisandi inter
 omnia opera misericor-
 diæ est laboriosissima. 77
 Characterū exarationes in
 gemmas tribuuntur Sa-
 lomoni regi. 297
 Carbones feruescunt dum
 coguntur in vnum. 398
 Carthusienses vnde nomi-
 nati. 318
 Carmine vulnera curantes.
 285
 Carmina incantatorum an
 operentur aliquid. 14
 Cato fuit catholicus. 28
 Casus quo etiam die festo
 licet defalcate frumenta.
 289
 Cautela disputantium, re-
 spondentem ad iram cō-
 mouere vt turberetur in
 proposito. 170
 Casco infecto immutatur
 hospes quidam in iumē-
 tum. 386
 Cause somniorum Deus vel
 Diabolus. 27
 Cautelæ ad propellēdas vi-
 siones. 257
 Cautela de somnijs. 258
 Cauendum illi cui primō
 narrantur reuelationes.
 255
 Cauenda sunt oscula Male-
 ficarum quæ præbeant in-
 fantibus. 359
 Ceremonialia & iudicialia
 veteris testamenti, Ro-
 mana ecclesia potest de
 nouo instituere. 90
 Cessante infidelitate, cessat
 diabolica delusio. 415
 Cibus variat somnia. 28
 Cibus Diaboli sunt tētatio-
 nes. 54
 Cibus & potus qui sumen-
 dus obsessis, est exorci-
 sandus. 87
 Cignus trahit nauem in
 Rheno. 49
 Cyprianus Magus ad fidem
 Christi conuersus. 70
 Circa quæ deludebantur à
 Diabolo mulieres Dæ-
 moniacæ. 418
 Cisterciensium & Clunia-
 censem ordines vnde no-
 men acceperunt.
 Ciuiles leges contra Male-
 ficos. 336
 Chirotheca S. Ambrosij vn-
 de Turonis asseruerur.
 366
 Credere liberum arbitrium
 hominis à Dæmone pos-
 se cogi, hæresis est. 25
 Christus peccatoribus est
 hostia laudis. 190
 Christus nō solum vicit sua
 potentia Dæmonem sed
 etiam sanguinis humili-
 tate. 125
 Christ⁹ seruauit processum
 iuris in maledictione fi-
 cus.

† 3

I N D E X.

cus.	301	Coniuratio per S. Mariam & S. Annam.	111
Christus fuit Exorcista disertissimus.	305	Cōiuratio per Abel, Enoch, & Noa.	112
Clericus diuinator vel Magus in monasterium detruduntur, ac in perpetuū carcerem.	30	Coniuratio per Moysen & Dauid.	ibid.
Clerici & laici primò resistebant Inquisitoribus.	341	Coniuratur Sathan vt veritatem dicat.	ibid.
Cognitio per causas magis est firma.	267	Coniuratio aëris.	166
Cogitationes hominū Sathan non videt.	320	Coniuratio aquæ.	168
Cohortatio ad mulierculas.	69	Coniuratio ignis.	169
Cholerici somniant ignea.	27	Coniuratio in genere omnium rerum quæ ex elementis constant.	110
Coitus stellarum.	266	Coniuratio in genere omnium rerum quæ ex elementis constant.	110
Commonitio obsessis non curandis facienda.	98	Coniuratio inferni.	ibid.
Collocutiones mulierū crebræ, cum confessoribus sunt suspectæ.	259	Coniuratio omnium spirituum.	171
Concilijis particularibus contradicere etiam hæreticū est.	327	Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175
Coniuratio grādinis seu tēpestatum.	247	Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175
Coniuratio chartæ pro breuius scribendis.	220	Coniuratio omnium spirituum.	171
Coniuratio per nouem ordines ecclestes.	210	Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175
Coniuratio per Angelorum virtutes.	195	Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175
Cōiuratio per quatuor animalia creatoris.	196	Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175
Coniuratio terræ.	167	Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175
Coniuratio Dæmonum ex scamnis & angulis.	232	Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175
		Coniuratio ignis ad pictā imaginem Diaboli comburendam.	175

I N D E X.

lis quò ad motū localem.	347	Dæmones traduntur Dæmonibus cruciandi. ibid.	
Cur aliquando innocentes lamientur.	476	Dæmones cogendi ad confessionem aliquam fidei	85
Curiositas quærendi signa est Iudaica.	256	Dæmones cur interdum cōtemnant reliquias.	ibi.
Cur longinquò disportentur Sagæ.	476	Dæmones naturas nō creāt.	42
Cur Sathan ex obsessis non libèter loquatur latine.	79	Dæmones quomodo consulant ambiguitate suis prædictionibus.	52
Cur quidam obsessi nunquam liberentur.	67	Dæmonibus potestas datur fallendi, fallaces habere Magos.	54
Cur quibusdam sanctis Dæmon nocet, quibus nocere non possit.	37	Dæmon in figura humana adest conuenticulis noturnis.	65
Cur rhithmicè quæque libentius tradantur.	262	Dæmon ligandus in locum ubi ipsum fulgura de cælo incendunt.	110
Cur naturaliter vni malè, alteri benè accidat.	293	Dæmon quò tardius exit cò plus eius supplicium crescit.	115
Curfus strigum cum luminaribus in conuentibus.	387	Dæmones cur in obsessis hodie non loquantur Hebraicè, Græcè, vel Latine.	99
		Dæmones eiiciendi sub pœna excommunicationis.	100.
		Dæmones ad mille annos possunt damnari in stagnum sulphuris.	ibid.
		Dæmones nolunt videri obfuisse.	94
		Dæmones contra Dæmones in auxilium vocandi.	36
			† 4 Dæmo.

INDEX.

Dæmones singuli habet pe-
culiaries sanctos in cælis
sibi aduersarios. 94
Dæmon interius menti ob-
sessi loquitur. 92
Dæmones cogitationes ho-
minum non sciunt. 314
Dæmon nec mortuum ani-
mâ suscitare potest. 234
Dæmoni obsidendi ostend-
endum corpus Christi
in tabernaculo. 185
Dæmones possunt profun-
dissima somnia intrin-
tere. 349
Dæmon cui cõuentus suos
ragat. 396
Dæmon potest facere vt
homo appareat asinus
vel alia bestia. 450
De aëreo corpore Dæmo-
nis. 374
De astutijs Dæmonum
præcauendis. 92
De angelo cui libet ab vte-
ro matris dato. 844
De custodia Angelorû. 485
De S. Antonio heremita & Dia-
bolis pessimè vexato. 59
De imaginib. & annulis A-
stronomicis. 91
De delatione Dæmonis
per simile de bombar-
dis. 374
De succubis excipientibus
semen naturale & in-
cumbendo infundenti-
bus. 67
De vnguento quo vngunt
vestruras. 390
De permissione Dei nemo
aliter sentire debet quam
Ecclesia. 38
Deuotio notam afferens
vestimentis. 258
De sancta hostia ad diabo-
licum conuentum porta-
ta. 484
De adoratione Dæmonum.
476
Deus per semetipsum nemi-
nem decipit. 16
Deus quandoque punit sci-
enter, quandoque igno-
rante. 55
Deus puniens per Ange-
lum. ibid.
Deus puniens per homines
56
Deus puniens per Diabo-
lum. ibid.
Deus vritur Tyrannis vt fa-
ber serra & securi. ibid.
Deus per exteriora remedia
magis Dæmones vexat.
82.
Deus rationalia mouet cõ-
liberate. 85
Deus in adiutorium meum
intende, &c. 103
Deus iudicium tuum regi-
da, &c. 242
Deos Deasque habens ini-
micos, fit monachus. 261
Deus non vult Diabolum
propalare sua que scit. 310
Deus etiam peruersis homi-
nibus mysteria conce-
dit. 269
Deus & sancti spiritus non
decipiunt

INDEX.

decipiunt neque mentiũ-
tur. 448
Deus sæpè permittit pecca-
tum in punitionem alie-
rius peccati. 477
Deus an non permittat ini-
qua. 485
Deus punit peccata patrum
in filios. 485
Deus in bonum patientis
semper cõuertit, si sit do-
li capax & patienter pro-
pter Deum sustineat. ibi.
Diabolum habere potesta-
tem in non baptizatis. 66
Diabolus an possit in forma
hominis apparere. 46
Diabolus Hermogenem ad
S. Iacobum ducit. 44
Diabolus aliquando dicit
verum, vt falsum obti-
neat. 24
Diabolus origo auaritiæ &
derisio Angelicæ naturæ.
177
Diabolus seruat pacta ali-
qua. 268
Diabolus est propinator fru-
ctus mortis. 115
Diabolus ad iusiurandum
adigendus. 202
Diabolus vocat Diabolum
in pœnam. ibid.
Diabolus inmissione infer-
nalis ignis dissipat castra
contra Hussitas metata.
312.
Diabolus in propria forma
non mentitur. 130
Diabolus relegatur in mor-
tem S. Bernardi. ibi.
Diabolus facit sacerdoti cui
dam crescere membrum
virile. 312
Diabolus indicauit Virgilio
Maroni pœnas tartari. 312
Diabolo facilius est vigilan-
tes portare, quam dormi-
entes deludere. 377
Diabolus quare striges no-
cturnis temporibus du-
cat. 417
Diabolus prædicit Malefico-
rum numerum breui su-
peraturum Christiano-
rum. 456
Diabolus in principio gau-
dium afferre solet, in fine
verò timorem atque tri-
stitiam. 424
Diabolus conatur Baptis-
mum de terra tollere. 425
Diabolus dicitur religarus
per passionem Christi.
473
Diabolus non nisi veritatẽ
& bonitatem persequi-
tur. 44
Diabolo est adempta pote-
stas à Christo. 469
Diabolus contradicit hono-
ri Dei & fidei quantum
potest. 480
Diabolus non curat de for-
ma fiendi dummodo in-
ducat ad factum. 481
Dieta seruanda liberato. 94
Digitus Dei aliquando ma-
ior aliquando minor est,
54.

I N D E X.

Difficile est discernere sen-
sum à consensu. 259
Discordia in inferno. 317
Discordare à particulari cō-
cilio an sit cronicum. 408
Diuinationes quæ fiunt per
ficta p̄ta que puncta, &
plumbum liquefactum,
vnde originem habeant.
28
Diuisio spirit⁹ & anime. 259
Diuites habentur elati: pau-
peres hypochritæ. 254
Diuites locantur proprijs se-
dibus in inferno. 308
Diuites abundare operibus
misericordiæ. 322
Diuites & potentes quàm
difficiliter saluentur. 323
Documentum pro exorci-
stis. 319
Dubia facta in meliorem
partem sunt interpretan-
da. 294
Duplices impotentix con-
cubitus. 38
Durandi speculum & ratio-
nale laudatur. 296
Dusij qui vocentur apud
Gallos. 385

E

Effectus fortuitus non
habet causam. 263
Epistola Pontificum ad In-
quisitores Germaniæ. 336
Epistola principis quando
vim legis obtineat. 338

Episcopus Theodorus Sei-
dunensis campanam de
Roma opera Dæmonum
in Alpes Helueticas cu-
rat transferri. 284
Ephitheta Dei. 141
Error Genethliacorum. 26
Euangeliæ, In principio
erat verbum, &c. 101
Euang. Amen, Amen dico
vobis si quid petieritis,
&c. 102
Euang. Recumbentibus vn-
decim discipulis appa-
ruit, &c. 119
Euang. Erat Iesus eiciens,
&c. ibid.
Euang. Ductus est Iesus in
desertum, &c. 120
Euang. Dicebat Iesus turbis
similitudinem hanc, &c.
ibid.
Euang. Surgens Iesus de Sy-
nagoga, &c. 121
Euang. Respondens vnus di-
xit ad Iesum, &c. 122
Euang. Venit Iesus transfre-
tum maris, &c. 140
Euang. Cōuocatis Iesus duo
decim Apostolis, &c. 162
Euang. Missus est Angelus
Gabriel, &c. 194
Euang. Cùm natus esset Ie-
sus in Bethlehẽ, &c. 240
Euang. In illo tempore Et
ingressus Iesus perambu-
labat, &c. 241
Excedentia naturalem Dæ-
monum scientiam. 27
Exemplum

I N D E X.

Exemplum de vetulis cor-
reptis. 21
Exemplum de correptis nō
sentientibus ignem. ibid.
Exemplum de socijs Diome-
dis in aues versis. 22
Exemplum de S. Machario.
60
Exempla de complexionibus.
62
Exemplum de nocturnis
commensationibus Male-
ficarum. ibid.
Exemplum S. Iustini. 69.
Exemplum de pilis rabidi
canis. 262
Ex Elisæi mirabilibus gesti-
bus. 288
Exhortatio inquisitoria con-
tra Ponzinibium. 490
Exorcismus primus flagelli
Dæmonum. 99
Exorcismus secundus. 117
Exorcismus tertius. 127
Exorcismus quartus. 138
Exorcismus quintus. 151
Exorcismus sextus. 160
Exorcismus septimus. 185
Exorcismus accipit vires ex
puritate exorcisantis. 77
Exorcismus in vulnera. 291
Exorcismus contra vermes
& mures. 300
Exorcista debet Dæmonem
irritare opprobrijs. 83
Exorcistæ non vtantur igno-
tis nominibus. 87
Exurgat Deus & dissipentur
inimici eius, &c. 129
Expertus est certus. 368

Experimenta verorum ser-
monum debent concor-
dare cum rebus sensatis.
441
Expectat nos Deus vt mi-
sereatur nostri. 476
Experientia Dæmonum. 50
Explicatio nominum qui-
bus Exorcistæ vtendum.
88.
Ex sola imaginatione ani-
mæ calefcit aut frigefcit
corpus. 17
Exufflationes in aquam be-
nedictam. 227
Ex velocissima uestione ver-
tigo vexat striges. 394
Ezechiel in spiritu non in
corpore vidit visiones.
327

F

Facta Christi sunt præce-
pta. 301
Faciem alterius in suam mu-
tare. 41
Fama de S. Anthonio vnde
tam celebris. 59
Fama quam omnes famant
non vana habenda. 34
Fama quam omnes famant
non ex toto perit. 383
Fama debet habere ortum
à personis fide dignis &
honestis. 469
Fauni quid sint. 385
Fascinaro per yisum. 359
Fœminæ cur magis pro-
pendeant ad magiam
quàm

I N D E X.

quam viri. 21
 Flegmauci somniant aqua-
 tica. 27
 Formæ hominum an imma-
 tentur. 39
 Forma iuramenti quod iu-
 rat Sathan sacerdoti. 202
 Forma chartæ scriptæ con-
 tra maleficia. 245
 Fortuna & casus quomodo
 differant. 265
 Frigidæ naturæ somnia sunt
 de aquis. 27
 Fugandi & fumigandi Dæ-
 mones. 175

G

Gemmæ vis ad expel-
 lendum Dæmonē. 81
 Gemmæ obliuionis & me-
 moriæ. 297
 Gratiarū actiones pro ener-
 gumeno liberato. 204
 Guillelmi Malles Berienſis
 historia. 43
 Gutte sanguinis S. Clemen-
 tis vnde Pifis habeantur.
 367

H

Habitationis mutatio
 curat obſeſſos. 37
 Hæreſis ſtrigiatuſ quomo-
 do creuerit. 398
 Hæreticum eſt tenere, quod
 aliqua ſit vera Dea, quæ
 vocetur Diana. 419
 Hæreſis eſt, credere ſtrigeſ
 in caros conuerti. 420

Herba faciens trabes appa-
 rere ſerpentes. 22
 Herodias vt Circe habetur
 chorago. 327
 Hircus mutatus in ſpeciem
 hominis. 42
 Hiſtrio in aſinum ludicrum
 mutatur. 43
 Hiſtoria de S. Germano. 328
 Hiſtoria Arcturi regis Bri-
 tanniæ. 47
 Hiſtoria de Meluſina. ibid.
 Hiſtoria de Brunone, primo
 illo, qui ordinem cepit
 Carthuſienſium. 318
 Hiſtoria ridicula de vulture
 religioſo inhiante hære-
 ditari diuitis cuiuſdā. ibi.
 Hiſtoria S. Clementis de
 quodam nobili nomine
 Sifinio. 433
 Homines paſſiones ſenſiti-
 uæ partis ſequuntur, ſe-
 cundum quam aſtris ſub-
 iiciuntur. 26
 Homo ſine patre. 48
 Homines mutari in iumen-
 ta. 11
 Homo non procreatur ex
 incubo & muliere. 63
 Homo eſt omnium natura-
 lium ſinis. 272
 Homo non poteſt cauſare
 determinata ſomma. 374
 Homines piloſi vocantur in-
 cubi. 353
 Homines quo ſunt viliores
 eò ſunt in ſceleribus pe-
 iores. 316
 Homi

I N D E X.

Homines in ſomnis quan-
 doque à Deo crudiuntur.
 414
 Horrenda libido Italica. 354
 Hoſpitale Bononiſe ad
 mortem. 321

I

Idolum marmoreum in
 profundiffima cauca po-
 ſitum colitur. 31
 Ignis infernalis perpetuo
 ſufflamine fouetur, quod
 ipſe ignis fouet. 313
 Ignota nomina fouent ſu-
 perſtitionem. 91
 Illa ſcimus quæ teſtimonio
 aliorum didicimus. 267
 Illuſiones multiplices in Sa-
 thanæ præſtigijs. 355
 Imagines ſeu figuræ Mago-
 rum non ſunt effectus
 corporum cæleſtium. 13
 Imago leonis, ſculptura in
 ſigno leonis, an curet re-
 nes. ibid.
 Imperus an poſſit eſſe ſine
 ratione. 264
 Impij impediendo augmen-
 tum numeri Angelorum
 odium ſibi Angelorum
 conciliant. 317
 Impij grauabuntur odio no-
 ui cæli & nouæ terræ. ibi.
 Impoſſibile eſt homines
 conuerti in verum Deum.
 449
 Impotentes Medicis exhi-
 bendi. 39

Incantatricū nocturnæ pro-
 ueſtiones. 44
 Iudicia feruentis aquæ &
 candentis ferri quidam
 volebant in templis fieri.
 296.
 In dubijs benignior ſenten-
 tia ſequenda. 295
 Intentio iudicat hominem.
 ibid.
 Increpationes propriæ men-
 tis ſunt veræ flagellatio-
 nes. 256
 Indulgentiæ eadem, quæ
 cruce ſignatis dabantur,
 etiam conceduntur auxi-
 lium præſtantibus con-
 tra Maleficos Inquiſito-
 ribus. 475
 Indigens, rem partam au-
 diuſ conſeruat. 475
 In Episcopatu Comenſi ſin-
 gulis annis mille ſtriges
 incinerantur. 372
 Infantes ſubtracti & ſuppō-
 ſiti à Diabolo. 66
 In Microcoſmo æquæ mira-
 cula abundantia ac in Ma-
 crocoſmo. 272
 In omni reuelatione requi-
 ritur Moyſes & Heliaſ.
 255
 Innocentes cur patiantur
 maleficia. 330
 Inquiſitoribus quomodo re-
 fragandum. 369
 Inquiſitorum laus à iudici-
 cordia. ibid.
 Inquiſitores debent more
 principum iudicare. 492
 In

I N D E X.

In somnis extra nos ipsos
ducimur. 327
Insultatio faciendā Diabolo
comburendo. 179
Inimici capitales etiam ad-
mittuntur in testes con-
tra Hæreticos. 371
Insuffrationes curant iu-
menta. 284
Instrumenta maleficij in-
quirēda apud obsessos. 87
Instructio concionatoris.
316
Interrogandus Dēmo quod
signum ipsius exitus sit
futurum. 109
Internus sapor spiritualis ad
dignoscendū spiritus. 251
Intelligens mouens cœlum
mediante cœlo. 263
Inuentor Magices quis sit.
10
Inuocatio Dēmonum in ad-
iutorium. 23
Inuocare est act^o latræ. 495
Iob vexatus est duobus Dē-
monibus inuicem succedentibus.
19
Ioculatorum magister est
Diabolus. 62
Irisua offendunt Dēmo-
nes. 38
Irisua nomina Dēmonib⁹
à sacerdote imponenda. 93
Iudicium triplex. 315
Iura nulli faciunt honores
contra potentiores. 325
Iureconsulti aduersantur A-
strologis. 271
Iureconsulti reprehendun-
tur ob benedictiones.
276
Iureconsultos adhibendos
in consultatione de pu-
niendis Maleficis. 491
Iureconsulti cōferunt leges
ad disputationes Theo-
logales. 490
Iuristæ nō assequuntur pro-
prios modos procedendi
Inquisitorum. ibid.
Iustinianus Imperator la-
mentatur de statu suo.
325
Iustus perit cū impio quan-
do Deus puniat. 58
Iuuamen atx ad Rhenū. 49

L

L Amios & Magos pro-
digia facere posse pro-
batur ex sacra scriptura.
35
Lazarinæ exequiæ sunt pau-
perum. 308
Leges Diuinæ contra Male-
ficos. 335
Libri Magici prohibiti vel
permisii, pro personarum
vel materiarum qualitate.
290
Ligatio, an naturalibus ra-
tionibus probetur. 270
Ligationum causam esse vo-
luntatem hominis. 271
Lygeus Iupiter mutat sibi
sacrificantes in bestias. 297
Litanæ dicendæ pro vexa-
to. 103
Litem

I N D E X.

Litem & amicitiam quæ à
natura rebus insuat, cau-
sas esse ligationum. 277
Loca conuentuum Diaboli-
corum. 399
Lucra ex adiurationib. 292
Lucifer suos affligit condæ-
mones. 133
Lupus à S. Blasio cogitur
reddere porcum. 283

M

M Agica Medicinam,
Theologiam, &
Mathesin sibi colligauit.
10
Magie cur non studendum.
30
Magi imperant ijs quibus
primò supplicabant. 16
Magica ars datur ad fallen-
dum fallaces. ibid.
Magicas artes esse prohibi-
tas vnde probetur. 29
Magus cōminatur Dæmo-
ni se caput illi velle com-
minuere. 312
Magiæ in Hispania quon-
dam non tollerabatur.
31
Magister Diabolorum, no-
men & eius subditorum
numerus inquirēdus. 109
Maleficæ an possint futura
prædicere. 50
Maleficæ quomodo deci-
pantur in mouendis tem-
pestatibus. 57
Maleficæ quomodo in alijs
ciuitatibus habitantes,
quos nunquam viderunt
cognoscant. 68
Maleficæ an aliquid operen-
tur per herbas & occultas
causas, sine Dæmonum
auxilio. 80
Malum sæpè conuertitur in
bonum, ex superabun-
danti pietate diuina. 428
Media nullius efficacæ per
se, quib. Maleficæ putant
tempestates excitare. 58
Medici & Astrologi sæpè
futura prænosticant. 50
Melancholici somniant ni-
gra. 27
Merlinus diuinator. 48
Merlinus vates Britannicus.
311
Mercedes retentæ clamant
vindictam, etsi mercena-
rij non clament. 305
Mira magica non sunt ascri-
benda virtuti humani in-
tellectus. 12
Miracula minora probantur
per maiora. 289
Mysteriorum virtus impe-
rar diabolo. 115
Missæ prouocant incendia
inferni. 320
Missæ candelæ comparatur.
321
Modus conficiendi oleum
benedictum. 220
Modus Salomonicus exor-
cizandi. 296
Modus sumendi oleum &
panem benedictum. 219
Modus vngendi facturatos,
ibidem.

Modus

I N D E X.

Modus soluendi maleficia alicui personæ facta, in corpore humano existentia. 221
 Modi quibus fit vt res vna pro alia appareat. 61
 Mortuus in vno peccato mortali, est perpetuò dānatus. 319
 Morimur in dies, quia mortui reputamur. 324
 Mor est vltimum terribiliū. ibid.
 Mors est terribilis declinationis: quia non ritè declinari potest. ibid.
 Mula Cardinalis magni profectus. 289
 Multa videtur nobis in somnis naturali virtute, quæ in veritate non sunt in seipſis. 416
 Multi maligni spiritus in naturalibus superant bonos. 348
 Mündus post aduentū Christi sine montibus. 148
 Musica harmonica adhibenda obſeſſis. 80
 Mutatio regis Nabuchodonosoris. 357

N

Natura libera non semper impeditur a Deo. 163
 Naturaliter ligationes causantur. 212

Naturæ ordo naturæ solus subiacet auctori. 354
 Natura nõ nisi ad vnum est determinata. 390
 Nefas est aliudẽ nos instrui cum sacram habemus scripturam. 309
 Nemo probare spiritus non solidè potest, nisi tentatus. 252
 Nemo in terris videre Christum cupiat, in gloria eum videre sufficiat. 256
 Nemo operatur nisi actui informatus per formam. 365
 Nemo propter somnia punitur. 368
 Nemo potest in somnis incurrere peccatum, sed solum per accidens. 442
 Nihil difficilius quàm verè se peccatorem agnoscere. 255
 Nihil noui à Deo. 264
 Nihil fortuitò, nisi ad quod causalitas cœli se extendit. ibid.
 Nihil est, cuius ortū nõ precēdat legitima causa. 278
 Nomina Diabolorum male sonant. 86
 Nomina sua Dæmones non libenter produunt. 93
 Nomina Dæmonum scripta in scheda sunt igne benedicto comburenda. 94
 Nomina beatissimæ virginis Mariæ. 131
 Nomina

I N D E X.

Nominatio Sodomix poluit os pronunciantis, ipsūque aërem, & gignit pestes & tēpestates. 304
 Non entium non sunt sensus. 479
 Non facile sentitur vnde spiritus veniat aut quò vadat. 258
 Non intelligens superstitiones sapè se superstitionibus inuoluit. 284
 Non omni spiritui credendū. 310
 Non omnis inuocatio dæmonū sapit hæresim. 493
 Nouitius feruor citò fallitur. 254
 Nulla fortuna est quā non augeat literarum notitia. 261
 Nulli creaturæ maledicendū præter quā diabolo. 84
 Nullus Dæmon ingerit se in alterius munus. 313
 Nullum bonum manet irremuneratum. 322

O

Obligatio qua striges per mittunt diabolo occidere pueros. 436
 Obsessis an sit comunicanda Eucharistia. 86
 Obsessi in templis exorcisandi. 95
 Obsessi an sint priuatim vel publicè exorcisandi. 98
 Obsessus interrogandus de ijs quæ clanculum dæmon sibi vendicat. 94

Oculi prospectum corpus quomodo inficiant. 18
 Oculi vetularum perurentes inficiūt infantes. 487
 Odor humanitatis fugat dæmones. 78
 Omnis locus interdicatur sanctanæ præterquam cœrū mundi. 134
 Omne mundi ens habet aliquid inimicum. 278
 Omnes qui per strigum artes & incantationes pueros curam requirunt, mortaliter peccant. 438
 Omnis infidelitas & Apostasia post baptismum, ad hæresim deducitur. 412
 Omnis iuocatio est cum adoratione. 495
 Omnia quæ circa corpus accidunt, à nobis intelligi & effari, possunt. 432
 Omnia quæ diuersa sunt secundum speciem in corporalibus, sunt quoque diuersa secundum figuram. 450
 Opus naturæ est opus intelligentiæ. 271
 Oppositio felicitatis piorū & miserix impiorum. 316
 Operatio propria cuiuslibet rei, sequitur propriam naturam eius. 12
 Opera Magorum ducunt ad mendacia. 16
 Opiniones quinque circa actum ligationis. 271
 Opinio gentiliū de cōuersione

I N D E X.

ne hominum in bestias. 420
Oratio contra vermes. 299
Ordo ad faciendam aquam benedictam. 207

P

PActa cum Dæmone sicut si illi credatur. 309
Pacta cum dæmonibus sunt meræ Apostasiæ. 385
Pacta dæmonum quid importent. 494
Phantasia quid operetur. 357
Pater in filio ima summis reconciliauit. 106
Pauper vbique iacet. 321
Pauperes & hic & illic affligi. 322
Plures saluari diuites quam pauperes. ibid.
Peccans in vno, omnium habetur reus. 319
Peccator quotiescunque ingemuerit, saluus erit. 321
Peccatum non dimittitur nisi restituatur ablatum. 315
Per quæ quis peccat per eadem torquetur. 361
Persecutio inquisitorum. 479
Petens à dæmone ipsius potentiam excedentia, hæreticus est. 15
Petens à dæmone vt reuelet futura credit diabolum non esse mendacij patrè. 29
Pingue verbum de pingui

intellectu procedit. 295
Pontifex solus concilia indicare potest. 400
Poëtæ rectè historias scripserunt. 40
Possibilia naturaliter bonis angelis, possibilia eadem ratione sunt malis. 351
Possibili posito in esse, nullum sequitur inconueniens. 379
Porci Anthonij inuiclabiles & sagaciores alijs porcis, 283.
Possibili respondet potentia. 373
Potentes in hoc seculo comparantur lapidibus in ludo Scachorum. 323
Potentia naturalis non est minor in Angelo malo, quam in bono. 401
Pœna Magorum statuta in iure canonico. 29
Pœna cõstituta Magis à iure civili. 30
Pœnæ quas merentur iure pythonicæ mulieres. 69
Pœnitentia sera, rarò vera, 320
Præcepta Exorcistæ sunt Dei præcepta. 85
Præcepta facienda spiritibus fauentibus & obsidentibus. 100
Præceptum faciendū omnibus spiritibus egressis è corporibus obsessis. 202
Præceptum iaciendum omnibus spiritibus remanentibus

I N D E X.

tibus in corpore. 203
Prædictiones ex naturalibus signis. 51
Prædictiones dæmonū sunt fallaces. ibi.
Præstigium quid sit. 60
Præstantius somnians equū 364
Præstantius conuersus in iumentum. 20
Præstigiæ dæmonum in nocturnis æquitationibus mulierum. ibi.
Princeps non utatur operibus Sagarum. 36
Principissas quidem saluari posse, aut vix principes, nisi moriantur in cunabulis. 325
Priuatio faciei Dei summa pœna est. 83
Priuatio maiorem generat appetitum. 475
Processus seruandus in adiurandis & propellendis infectis & nocētibus bestijs. 298
Processus contra serpentes, lacertas, bubones. 303
Procurator plebis contra locustas. 298
Profumigationes contra dæmones. 234
Progenies in Germania ex cigno. 49
Promissio strigum de strigando. 332
Prophetia Zachariæ de tentatione Christi. 113
Propositiones ineptarum

opinionum, causæ sunt doctrarum resolutionum. 279
Prouidentia Dei duplex. 262.
Puerorum testimonium certissimum. 372
Pugillus terræ maleficiatæ datur initiatæ strigi. 193

Q

Quadrupes si cadat, cur non bipes cadat homo. 266
Quando diabolo detur potestas excirandi temperates. 55
Qualitatum diuersitatem esse causam ligationum. 277
Qualibet passio habet suam ætatem, suum dæmonium. 253
Quærendus obsidens dæmon per quem sanctum debeat exire. 109
Quicquid est contra naturam deficit in suis principijs. 464
Quicumque vult saluus &c. 246
Quicumque scripturam sanctam aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti flagitatur, hæreticus appellari potest. 447
Qui facit maius, potest etiam facere minus. 469
Qui foris, nihil ad nos. 323
†† 2 Qui

I N D E X.

Qui fundamenta in montibus sanctorum costruât. ibid.
 Quomodo cognoscatur an aliquis verè sit obsessus. 78
 Quod sit arte Medicorù vir tute naturali rerum applicatarum perficitur. 433

R

Raimundi Lullij sententia, an possint Dæmones uici Medicinis. 82
 Recta disputatio autoritate & ratione concluditur. 34
 Recipe pro ægrotis. 56
 Reges & Regina cum equitibus & satellitibus in vinum saccum coniciendi veniunt. 324
 Regulæ seru adæ in schedulis notatis appendendis. 89
 Remedium contra Dæmones incubos & succubos. 242
 Remedium liberatiuum & præseruatiuum ab infectionibus Dæmonum. 245
 Remedia contra maleficia. 268
 Reliquiæ alligandæ super obsessum. 79
 Resistere Diabolo est vincere. 313
 Reuelationes quomodo probandæ. 253

Reuelationes hodiernæ operant religionem. 254
 Rhithmi in carminationibus an suspecti de superstitione habendi. 287
 Rhithmica facilius memoriz mandantur. ibid.
 Ritus qui hodie in baptismo adhibentur in primitiua Ecclesia fuisset exorbitantes. 288
 Rhodanus vi exorcisti cuiusdam non habet angulas. 304
 Ruga hypochritæ. 256
 Rusticus lupum equitâs. 44

S

Sacerdos solus cum scilicet non relinquendus. 98
 Sacci & aquæ immundæ vis. 269
 Saluatio capituli Episcopi. 21
 Sanctus Hieronymus leonè spina liberat. 281
 S. Germanus resuscitat asinum à mortuis. ibi.
 S. Egidius ceruam vulneratam curat. ibid.
 S. Patres abhorruerunt à visionibus. 256
 S. Bernacudus Dæmonem ascendentibus candelis excomunicauit. 79
 S. Blasius benedicit imbecilliores bestias contra crudeliores. 283
 S. Ambrosius spacio trium ho

I N D E X.

hotatum Mediolano Romanam defertur. 349
 Sancti charitate flagrantés, sæpe pro peccatis aliorum penitentiam agunt. 485
 Sanguine Martyrum ornatur Hierusalem in cœclis. 110.
 Sanguinei somniant læta. 27
 Sanitatem facile possunt turbare Dæmones. 18
 Sapiens Sibilla, domina cursus strigum. 329
 Sapiens simul & expertus est fide dignissimus. 368
 Sapientia consentit bonis. 254
 Sathan filius perditionis. 123
 Sathan perdidit sapientiã quamuis de ea apud Magos gloriatur. 199
 Sathan studet æmulati miracula sanctorum. 356
 Sathan interdum verum dicit, vt validius fallat. 463
 Sathan abominatur scelus contra naturam. 487
 Scarabæis procurator & Syndicus datur. 302
 Schedulæ continentés nomina quedam diuina appendendæ obsessis. 26
 Soelera sæpe cù auctoribus deteguntur. 418
 Sententia Raimundi Lullij an possunt Dæmones citi medicinis. 82
 Sententia Theologorum de ligationibus. 275
 Sententia quomodo ferenda contra noxia animalia. 299
 Sententiæ iniquè prolatae inficiunt aërem. 304
 Septem licitæ conditiones obseruandæ licito Exorcistæ. 91
 Septem Sathanæ cõditiones ad decipiendum. 320
 Sepultura nominatur mater omnium. 37
 Sepultura Pilati. 305
 Sibyllæ auct tangere flumè Iordaniis. 329
 Si carnes coctas licet benedicere, cur non etiam viuertes. 283
 Sic transeundum per temporalia, ne æternæ vitæ gaudia amittantur. 128
 Sicut Diabolus longè superior est homine tam natura quam arte, sic opera eius transcendunt naturalem hominum facultatē. 442
 Simile non est quod pro simili deducitur. 423
 Simon Magus se filium Dei fingit. 42
 Singularium non est scientia. 274
 Socij criminum etiam contra maleficos audiuntur. 382
 Somnia quæ sunt causæ furorum euentum. 26
 Somnia quæ sunt motus sumu

made illi 80

I N D E X.

simulachrorum. 27
 Somnia quædã sic esse lim-
 pida, vt ipsi somniant ve-
 re vigilare videatur. 431
 Somniantes mulierculæ so-
 niant nocturnas excursio-
 nes. 68
 Somnians quidam concio-
 natur. 66
 Somnians quidã scribit. ibi.
 Somnium somniando sepẽ
 narratur. 251
 Spiritus qui in posteriorib.
 vult latere, superius quo-
 modo retinendus. 93
 Spiritus quadruplices quam
 difficulter discernantur.
 259.
 Spiritus improbatio ex offi-
 cio Hierarchico. 251
 Spiritus probare non est cui
 liber datum. 250
 Spiritus Prophetarum non
 semper sunt in potestate
 Prophetarum. 252
 Spiritus quot modis probet-
 tur. 250
 Spiritus non fatigatur aut
 lassatur. 348
 Spiritus bonus non potest
 esse dilusionis auctor. 419
 Spiritum vnum subtilio-
 rem esse altero. 312
 Stabularium quid veteribus
 significet. 43
 Statuit qui nouum ius indu-
 cit. 339
 Stola cum tribus nodis
 obfissis alliganda.

Stola iugunditatis ligatur
 Sathan, æquẽ ac cathenis
 damnationis. 100
 Stupor gehennalis impatiẽ-
 tiæ. 316
 Striges an sugant sangui-
 nem infantum. 358
 Striges an curent strigatos.
 333
 Striges singulis septimanis
 bis languent. 394
 Striges inobedientes casti-
 gantur. 391
 Striges in feles mutarẽ ne-
 cant infantem. ibid.
 Striges in malitia quot mo-
 dis foueantur. 396
 Striges quomodo aggrauet
 malitiam. 397
 Striges volantes hostiam sa-
 cratam secum portant.
 393.
 Striges cur habeantur secta-
 riæ. 381
 Striges quot modis inducã-
 tur. 396
 Striges hodie non volatiles
 sed pedestres habentur.
 399
 Striges obstinatæ confir-
 mant se vigilare dum ad-
 cursum deferuatur à Dæ-
 mone. 431
 Striges quandoque curant
 quos ipsẽmet vastauerãt.
 438.
 Striges non portantur rea-
 liter ad ludum, sed delu-
 duntur in somnis. 41
 Strigũ cõuersio rarissima ad
 Deum

I N D E X.

Deum. 397
 Strix vapulans sub forma
 felis malẽ haber. 392
 Substantiæ separatæ corpo-
 ribus præferuntur. 379
 Subtracti infantes & suppo-
 siti à Diabolo. 66
 Superbia Cacodæmonum
 ascendit. 23
 Superstitiosa nomina Dei à
 S. Hieronymo posita. 88
 Superbiam spiritualem Ber-
 nardus vocat subtile ma-
 lum. 254
 Superbia meretur illudi. 255
 Suspicio triplex. 315

T

T Ractatus Murneri de
 reuolutionũ verita-
 te & falsitate. 275
 Tempestates posse fieri di-
 spositione naturali. 55
 Tempus exorcisationis. 96
 Tenor Epistolæ Apostolicę
 ad Inquisitores, ne impe-
 dianur exequi officium
 iniunctum contra male-
 ficos. 342
 Tentans seipsum sibi Dæ-
 mon est. 257
 Testimonia poetarum con-
 tra execrandam Magiã.
 30
 Testimonia patrum de in-
 fantibus à maleficis im-
 pedigis. 37
 Testibus nõ verisimilia de-
 ponẽtib⁹ nõ creditur. 441

Tholosani Albigenes In-
 quisitorum ordinis insti-
 tutioni ansam præbue-
 runt. 457
 Torus nõ potest esse nou⁹.
 264
 Trinitas incendit Diabolũ.
 123

V

V B i minimum sapere,
 ibi plurimũ capere.
 262
 Vbi plurima sapientia, ibi
 inimica fortuna. ibid.
 Vbi vomitus verendus non
 exhibenda Eucharistia. 87
 Verba transposita idem si-
 gnificant. 293
 Verba coniurationis inse-
 ctorum noxiorum. 303
 Veritatis & non falsitatis
 author est spiritus san-
 ctus. 459
 Virgilij enea Musca an ve-
 ras muscas abegerit. 13
 Virgilius quis fuerit. 302
 Virgilius relegauit omnes
 muscas ex macello Par-
 thenopeni. ibid.
 Virgilius poeta primus no-
 uit distinctionem Dæ-
 monum. 313
 Vix sapiens quomodo do-
 minetur astris. 266
 Virtus quintæ essentia. 82
 Virtus Dæmonis excedit
 virtutem & potentiam
 hominis. 465
 † † 4 Vix.

I N D E X.

Virtus agendi non acquiri- tur per disciplinam, sed solum cognitio faciendi. 12	Vmbilici puerorum offeru- tur diabolis. 393
Virtus ipsa non tuta est à superbia. 254	Vnctio spiritualis omnia docet. 250
Vis vnguentorum diaboli- corum. 332	Vnum esse verum Deum & nihil penitus numinis præter ipsum. 415
Visiones mulierum suspen- ditæ. 258	Vocabuli Magi significatio. 10
Visio S. Petri ab angelo li- berati. 362	Vsus benedictæ rutæ. 143
Visio Esaiæ. ibid.	Vsus incensi benedicti. 147
Visio S. Pauli. 363	Vt animal trahitur cibus, sic diabolus signis. 427
Visio Ezechielis. ibid.	
Visus per læsionem cerebri. 253	Z
Vitam hominis sine ratione perdere omnium iniusti- tiarum summa est. 369	Zoroastres risit cū nas- ceretur. 11
	Zoroastres viuunt astrum dicitur. ibid.

F I N I S.

DE ARTIBVS MAGI-
CIS AC MAGORVM MA-
LEFICIIS OPVS PRÆCLARIS-
simum, eximij sacræ legis disquisitoris Magi-
stri Bernardi Basin, Cæsaraugustanensis ec-
clesiæ Canonici, nunc recens à mendis quam-
plurimis emendatum.

P R O O E M I V M.

VM vos in audiendis Magicæ artis discepta-
tionibus attentissimos conspicio, & rei magni-
tudinem meis oculis subiicio, Illustrissime & *Prefatio ad*
Reuerendissime domine, purpurati cæterus par- *auditores in*
ticeps & sacri consilij membrum, spectabilis Rector, sacræ *lectorio ha-*
militiæ duces, proiudices incorrupti, aurati milites & vos *bis.*
sacratissimi Dei studij expositores, à quibus abditissima
quæque doctrinarum omnium intelliguntur: non medio-
cri molestia afficior, propterea quod id onus ad me delatum
intelligo, quod vel ad plures doctissimos & eloquentissi-
mos viros impartitum impar eorū viribus videretur, præ-
sertim hoc in loco celeberrimo, & apud cælestium artium
præceptores, quibus de rebus magnis & grauibus iudicā-
di datur facultas. Itaque vereor, cum non videam, quid
tanto conspectui dignum, aut elegantia dicendi, aut sen-
tentiarum grauitate à me possit afferri, satis ne mihi parum
hac in te consuluisse iudicetis.

Verum, quia in hoc est mea omnis disposita viuendi ra-
tio, ut nihil esse ducam magis meum, quam dictis parere *Dictis paren-*
maiorum. Quapropter respondere dignum duxi ad quæ- *dum maioris.*
stionem, quam proposuit sacræ sciētiae summus interpres,
grauitatis & consilij custos, cuius eloquio (ut audire potui-
stis

stis) & sapientia, & vetustissimarum gentium memoria commixta est.

Protestari tamen primum necesse est, nil pertinaciter medicare aut defendere velle, quod sacrosanctæ repugnet Ecclesiæ, aut Doctoribus per eam approbatis, seu articulis Parisiis condemnatis. Pauca tamen probabiliter nunc adducturum gratia conferentiæ habendæ cum præstantissimis commilitonibus meis. Et quia disceptationi locus est, non orationi: pro quaestione proposita: Vtrum Christi doctrinam fideles omnes à Magorum maleficijs purgantur.

Articuli hi
Parisienses
habentur in
Ioh. Bodini
Dæmone ma-
nia de verbo
ad verbum.

Magi.
Druidas.

Notandum primum, quod Magus vocabulum est Persicum idem denotans quod apud Græcos Philosophus, & apud Latinos sapiens dicitur. Hos Galli Druidas vocauerunt. Vnde Plinius lib. 16. naturalis Historiæ in fine. Nihil, inquit, habent Druidæ: ita enim Galli suos appellant Magos. Aegyptij in ea significatione, quæ nos sacerdotes & Græci prophetas dixerunt. Inde Gymnosophistas Græco vocabulo & sua interpretatione vocabat. Babylonij necnon & Assirij suos Magos seu sapientes Chaldaeos vocauerunt. Itaque Lætitio testis, Magi apud Persas Deorum cultui maxime insisterunt: præter illi ac vota & sacrificia offerunt, de Deorum substantia & generatione differunt, cultum & usum autem interdiciunt. Post hæc tractu temporis ij tantummodo Magi dicti sunt, qui ob facinorum magnitudinem vulgò Malefici appellantur.

De inuentione
Magices.

Notandum secundò, quod ars Magica, vt placet Plinio lib. 30. naturalis Historiæ ab ipso Zoroastre (vt omnes auctores conueniunt) in Perside ortum habuit: quæ (vt ait) fraudulentissima artium in toto terrarum orbe plurimis seculis valuit: & subdit.

Magica Medicinam, Theologiam & Mathesin sibi colligauit.

Auctoritatem ei maximam fuisse nemo miretur, quod sola artium tres alias imperiosissimas humanæ mentis complectatur, in vnam se sedegit. Nam primò de medicina nemo dubitauit, hæc species salutari irreperisse, velut altioris sanctionem quæquam medicinam desideratissima blandissimisque promissis addidisse vires religionis, ad quam maxime alligat humanum genus: Atque vt hoc quoque suggererit, miscuisse artes Mathematicas, nullo non audio futura de se sciendi, atque ea è cælo verissimè peti crederi. Ita possessis hominum sensibus triplici vinculo, in tantum fastigij adoleuit, vt hodie etiam in magna parte gentium præualeat.

De

De isto Zoroastre dicit Solinus, quod risit, quædo nascatur, & dicit Augustinus, quod ille risus, monstruosus fuit, (si sit enim quando plorare debuit, vt plorant ceteri) nihil boni portenti, quod patuit. Inuentor artis Magicæ fuit, sed ceretur. sua ars Magica ad infelicem terminum, sicut & cæteros Magos duxit: quoniam in prælio Ninus Rex Assyriorum eum superauit: & demum ictu fulguris occubuit: non obstante, quod Magus & Astrologus maximus esset: vnde Zoroastres viuens astrum dicitur. Postea verò Democritus & Orpheus Magicam ampliauerunt. His notatis sit prima propositio talis.

Zoroastres
vium astrum
dicitur.

SEQVUNTUR DECEM PROPOSITIONES, probantes quod Dæmones possunt propria virtute homines decipere.

PRIMA PROPOSITIO.

Multa per artem Magicam, in prestigijs & maleficijs possunt ostendi & fieri, quæ aspicientibus & causam ignorantibus videntur mira. Probatur primò per Augustinum, lib. 28. de ci. Dei. Cum essemus, inquit, in Italia, audiuimus quædam mulieres imbutas Magicis artibus, dato caseo statim homines in iumenta conuertisse, quæ vt alia iumenta necessaria quæque portabat: & finita opera iterum homines ab illis restitui, quibus (vt ait) mens semper humana conseruata fuit. Apuleius etiam Platonicæ scæte Philosophus scripsit, se in asinum apud Thessaliam veneficijs cuiusdam mulieris (dum per Magiam fieri aus conareretur) conuersum fuisse, & tractu temporis in hominem restitutum. Plinius, Seneca, & Cicero certissimè affirmant, messes in varios agros Magorum prestigijs traduci posse. Vnde Ouidius: Carmine læsa Ceres sterilem vanescit in herbam. Et Virgilius in Bucolicis, Egloga octaua: Atque satas aliò vidi traducere messes. Medea quoque apud Ouidium libro Metamorphoseos septimo ex hac arte mirabilia patrafese narrat: Cum, volui ripis ipsis mirantibus, amnes in fontes rediere suos conculsaque sisto, Stantia concutio cantu freta nubila pello. Ex his & plurimis experiencijs, quas breuitatis gratia missas facio, patet veritas propositionis.

Homines ma-
tati in iumē-
ta.

SECUNDA PROPOSITIO.

Sicut mira multa per artem Magicam facta, corporibus cœlestibus minime sunt ascribenda, ita, nec virtuti intellectus hominis, artibus Magicis vtrius. Probatio primæ partis: quia impossibile est, quod effectus qui sunt proprii naturæ intellectualis ex virtute cœlestis corporis causentur. Nam propria operatio cuiuslibet rei sequitur propriam naturam eius. Constat autem, quod locutio est actus naturæ rationalis. In operibus autem Magorum aliqui colloquentes hominibus: & responsa dantes de diuersis negotijs expressè audiuntur: quare impossibile est, quod huiusmodi effectus artis Magicæ causentur vniuersaliter ex virtute corporis cœlestis. Nec potest dici, quod huiusmodi locutiones quæ audiuntur in operibus Magorum, non sunt secundum sensum exteriorem, sed solum imaginariè & phantasticè: quia huiusmodi locutiones indifferenter audiuntur ab omnibus circumstantibus. Hoc autem esse non possit, si solum fieret secundum Magorum, quibus responsa dantur, imaginationes. Nam quæ sunt intrinsecus in imaginatione vnius, non percipiuntur sensibiliter extrinsecus ab alijs. Igitur prima pars vera.

Secunda pars probatur. Primò quidem, quia cum virtus sequatur essentiam rei diuersitas vel identitas virtutis diuersitatem vel identitatem indicat essentialium principiorum. Intellectus autem communiter hominum talis conditionis inuenitur, quod eius cognitio ex rebus sensibilibus causatur magis, quam possit sua conceptione res sensibiles causare vel immutare. Si ergo sint aliqui homines, qui conceptione intellectus sui possint virtute propria res naturales transmutare, erunt alterius speciei ab alijs hominibus, & dicetur æquiuocè homines cum eis, quod constat esse absurdum. Igitur impossibile est, quod virtute intellectus hominis, arte Magica vrentis, efficiantur operationes artis Magicæ.

Probatur etiam ista secunda pars, quia virtus agendi seu faciendi non acquiritur per diuisionem, sed solum cognitio faciendi. Videmus autem, quod per disciplinam, aliqui homines pestiferi acquirunt, quod huiusmodi effectus Magicos efficiant. Non igitur est in eis virtus realis aliqua, per quam huiusmodi effectus Magicos efficiant, sed solum cognitio vel notitia in libris damnatis acquisita: igitur secunda pars propositionis vera.

TERTIA

TERTIA PROPOSITIO.

Artificialia, quibus Magi vtuntur ad benevolentiam, odium, vindictam, seu secretorum notitiam, aut alios quoscunque effectus artis Magicæ, virtutem in se nullam habent ex cœlo nec aliunde. Probatio, quia figura secundum sui rationem abstrahit ab omni materia sensibili, cum sit quoddam Mathematicam. Sed talia Mathematica nullius actionis naturalis possunt esse principia, cum non sint actiua nec passiuæ: igitur propositio vera.

Item hominis figuræ vel imagines, quibus Magi vtuntur, non sunt effectus corporum cœlestium, sed potius hominis per artem illam operantis. Ergo opera artis Magicæ, quæ sunt cum hominibus artificialibus, non sunt effectus corporum cœlestium. Nec dici potest, quod sicut corpora naturalia subduntur cœlestibus corporibus: ita & corpora artificialia. Et ideo sicut corpora naturalia sortiuntur quædam virtutes occultas, contentas speciem (sicut quod Magnes attrahit ferrum) ita & corpora artificialia, sub certa constellatione fabricata, sortiuntur virtutem occultam à corporibus cœlestibus ad aliquos effectus producendos (quæ videtur potissima ratio Astronomorum) quia non videtur simile de istis & de alijs corporibus. Nam virtutes naturales corporum naturalium consequuntur formas naturales eorum, quas quidem formas sortiuntur ex impressione corporum superiorum: & ex eorundem corporum impressione sortiuntur quædam virtutes actiuas speciem continentis. Sed formæ corporum artificialium non sunt effectus corporum cœlestium, sed procedunt ex conceptione artificis, eas in materiam inducentis. Igitur ex impressione corporum superiorum nullam prorsus virtutem actiuam, in quantum sunt artificialia, sortiuntur.

QUARTA PROPOSITIO.

EX hac tertia propositione infertur quarta. Quia sicut imago leonis sculpta in signo leonis neminem à passione renum vnquam liberauit. Nec Virgilij Magi musca curret renes. An Virgilij musca anealum seu figuram immutantur hominum, aut brutorum corpora: immobilitantur vel fugantur animantia, nec reserantur

Artificialia
Magorum non
virtutem habent
ex cœlo.

Imagines seu
figuræ Magorum
non sunt
effectus corporum
cœlestium.

Taxantur
Astronomi.

An imago leonis,
sculpta in
signo leonis
curret renes.
An Virgilij
musca anealum
seu figuram
veras muscas
abegit.

serantur ostia, patet propositio ex supradictis.

Et adhuc aliter probatur: quia vel talibus est impressa virtus vel forma à superiori agente, sicut luna illuminatur à sole per lumen receptum. Vel hoc fit per solam motionem superioris agentis, absque forma aliqua seu virtute eius inhaerente ad agendum: Sicut aqua maris fluit & refluit per motionem corporis caelestis. Non primum, quia cum operatio, quae consequitur formam impressam, communiter inueniatur in omnibus indiuiduis, quae sunt eiusdem speciei, sequeretur, quod omnia artificialia eiusdem speciei vel figurae ingeniorum artificialium similes & conformes haberent actiones, quod falsum est. Nec secundum dici potest, quia cum operatio quae sequitur solam motionem superioris agentis non semper conueniat rebus motis, sicut non semper Oceanum fluit & refluit, sequeretur, quod huiusmodi artificialia non haberent actiones nisi solum durante constellatione, sub qua sunt fabricata, cuius contrarium asseritur ab expertis. Igitur propositio vera.

QUINTA PROPOSITIO.

An carmina incantatorum operentur aliquid.

Incantatores, carminum violentia non insciunt aut fanant homines, nec incantationibus cogunt de latebris exire serpentes: cum verba eorum scripta seu prolata de se, obseruata etiam constellatione, talia, aut eis similia nequaquam possint efficere. Probatum primò ratione, quia ars non producit materiam in qua operatur artifex: sed ea praesupposita superinducit formam. Verba autem humana habent materiam, sonos scilicet ab ore hominis sensibilibiter prolatis. Significatione verò quasi formam habent ab intellectu. Vnde ad hoc datus est sermo secundum Philosophum, ut praestò sint nobis mutuae voluntatis indicta. Igitur sicut artificialia in quantum huiusmodi non habent efficaciam ad determinatos effectus artis magicæ producendos ex virtute corporum caelestium: ita pari ratione nec verba incantatorum quantumcumque temporibus electis sint scripta, aut ex intentione & desiderio animæ rationalis formata.

Idem habetur 26. quæst. 7. admoncant fideles, ubi habetur: quod magicæ artes incantationesque infirmitatibus hominum nihil possint remedij conferre, sed hoc esse laqueos antiqui hostis.

Nec

Nec quæquam mouere debet glossa super illud Psalmi, Sicut aspidis surdæ obrurantis aures suas. Aspis, inquit, ne vocem incantatoris audiat, vnam aurem ponit in terra, alteram claudit cauda, ac si timeat, quod virtus verborum incantantis ad se perueniat. Non enim hoc facit Aspis ex eo, quod verba incantantis intelligebat (ut dicit Augustinus). Sed quia in prolacione verborum sentit in se quandam immutationem: quam naturali instinctu refugiens (sicut omne animal naturaliter refugit suum corruptiuum) claudit organa sensus auditus sicut & homo contra aliquem terribilem sonum apponit subito & quasi sine deliberatione manus suas ad aures, ne audiat sonum illum. Prædicta autem immutatio, quæ fit in corpore serpentis ad verba incantatoris, non fit virtute verborum. Quia autem virtute fiat, dicitur in sequentibus. Et sic patet quinta propositio.

SEXTA PROPOSITIO.

Effectus mirabiles artis magicæ efficiuntur ab intellectu separato, Magorum operationibus se immiscente. Probatum primò, quia Magi in suis operationibus vtuntur quibusdam vocibus significatis ad determinatos effectus producendos: quæ quidem voces nihil aliud sunt, quam quædam inuocationes, adiurationes, seu imperia quasi vnus ad alterum colloquens.

Vnde Augustinus de ciuitate Dei dicit, quod Porphyrius velut dubitans quærit: vtrum in diuinantibus, & quædam miraculantibus, animæ sint potiores quam in alijs. An aliqui spiritus extrinsecus veniant: Et potius venire eos extrinsecus arbitrat. Spiritus autem separatus aut est bonus aut malus. Non potest autem dici, quod huiusmodi effectus, qui fiunt per artem Magicam, fiant per bonos spiritus. Primò quia non est boni spiritus se familiarem exhibere sceleratis hominibus: aut prestare eis patrocinium in his quæ sunt contraria virtuti & veritati. Huiusmodi autem artibus magicis vtuntur vt frequenter homines scelerati, plerumque etiam homicidia & maleficia per eos procurant.

Nam secundum Isidorum vniuersali. ethymo. vtentes prædictis artibus Malefici vocantur. Quare manifestum est, quod per spiritum bonum huiusmodi effectus artis magicæ nullo modo efficiuntur.

Quomodo intelligendum aspidis obrurare aures. S. Augustini error.

De intellectu separato, Magorum operationibus se immiscente.

An anima sint potiores in ijs qui miracula edunt.

Bonos spiritus non communicare Magicæ.

Magorum opera dicuntur ad mendacia.

Boni spiritus non est, ut se subdat minori, si sit superior. Magi imperant ijs, quibus primo supplicabant.

Præterea, spiritus boni est ducere quantum in se est ad veritatem: Sed in operibus Magorum multa plerumque fiunt, quibus homines ludificantur, decipiuntur, & in errorem trahuntur. Igitur per bonum spiritum opera magica non efficiuntur.

Idem patet ex hoc, quia non est spiritus boni, ut si sit superior, minori vel pari subdatur: aut si sit inferior, ut sibi à superiore supplicationem fieri patiatur. Sed Magi & Necromantici in suis operationibus inuocant eos, quorum auxilio vtuntur; suppliciter quasi superiores. Cum autem venerint, imperant eis quasi inferioribus, ut patet per libros acres & sacros illius artis. Quare manifestum est, quod hominis effectus artis magicæ per bonos spiritus non efficiuntur. Relinquitur ergo, &c.

SEPTIMA PROPOSITIO.

Quod tales effectus artis magicæ fiunt per malignos spiritus, quos nos Dæmones vocamus. Hoc expressè dicit Aug. 3. de Tri. Per Dæmones, inquit, magicæ artes possunt, quicquid possunt valere nec aliquid, nisi data desuper potestate. Datur autem vel ad fallendum fallaces, sicut Aegyptios: & in ipsos Magos data est, ut in eorum spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus fuerat damnandi. Ex quo repellitur error gentilium, qui huiusmodi operationes Dijs bonis attribuebant: Contra quos dicit Aug. lib. 85. Deus per semetipsum neminem decipit sed per talem Angelum, qui pro suæ voluntatis peruersitate, vel ad vindictam peccatorum, vel ad exercitationem eorum, qui secundum Deum nascuntur, ordinatur. Et idem r. super Genes. ad litteram. Quod enim, inquit, putatur audire serpentes, vel intelligere verba Magorum, id est incantatorum, ut eis incantantibus exiliant plerumque de latetibus, in illis vis Diaboli operatur. Et subdit infra. Gaudent enim Dæmones hanc potestatem sibi dari, ut ad incantationes hominum serpentes moueantur, ut quolibet modo fallant quo possunt.

OCTAVA PROPOSITIO.

De aspectu fascinantium.

Fascinatrices suo aspectu maleuolo immutare possunt infantium teneriima corpora, vsque ad grauem infirmitatem

mitatem ea quandoque alterare. Hanc propositionem probat Auicenna; quia substantijs separatis, multo magis obedit materia corporalis ad productionem alicuius effectus quam qualitatibus actiuis & passiuus in natura. Nam ad apprehensionem substantiarum separatarum fiunt multa in istis inferioribus præter cursum corporum cælestium, & aliorum naturalium agentium.

Quod patet de anima quæ si fuerit fortis in sua apprehensione, immutat corpus proprium: sicut ex sola imaginatione animæ corpus calefit, ut patet in concupiscentibus & irascentibus, vel etiam frigescit, sicut contingit in timoribus. Incurrit etiam quandoque ex hac in febrem, aut aliquam aliam ægritudinem.

Et per hunc modum dicit, quod si anima coniuncta corpori fuerit deputata à vitijs, & fuerit fortis in sua apprehensione, quod tunc obedit ei non solum corpus proprium, sed etiam corpora aliorum. Hinc & secundum eum, quod aliqui sancti viri operantur multa mira præter solitum cursum nature, ita quod ad eorum apprehensionem sanatur quandoque infirmus, vel aliquid huiusmodi. Et consimiliter dicit, quod si anima fuerit sedata vitijs, & habuerit fortè apprehensionem in malitia, obedit ei materia corporis alieni ad transmutationem, præcipue in illis, in quibus materia est apta ad receptionem impressionum, sicut contingit infantibus propter teneritatem carnis, sicut cera mollis facile recipit impressionem sigilli. Et istam posuit Auicenna causam fascinationis.

Nam ex forti apprehensione verularum obstinatarum in malitia, immutatur corpus infantis ad infirmitatem, vel ad aliquam passionem.

Sed ista ratio Auicennæ non valet, nec in se, nec in confirmatione per exemplum quod adducit. In se quidem, quia secundum Augustinum, materia corporalis non obedit Angelis, nec multo minus animabus ad nutum quantum ad corporalem transmutationem, sed soli Deo.

Exemplum autem quod adducit pro confirmatione non valet propter duo. Primum quidem quoniam ex sola apprehensione aut imaginatione animæ coniunctæ, non sequitur aliqua mutatio corporis, nisi illi apprehensioni fuerit adiuncta aliqua affectio, puta gaudij vel timoris, concupiscentiæ aut iræ, aut alterius passionis, per quas variatur modus cordis & etiam

b b

spirituum

Ex sola imaginatione animæ calefit aut frigescit corpus.

An anima propria & proprium corpus & aliorum corpora obediunt.

Quomodo astrictum fascinantur corpora infantium.

Spirituum procedendum à corde, ex quibus quidem spiritibus vel retractis ad cor per passionem, timoris, vel diffusis ad membra per passionem gaudij, sequitur alteratio aliqua in corde, quæ potest esse causa infirmitatis, si materia sit disposita.

Secundò, quia maior est colligentia animæ ad corpus suum, quàm ad corpora aliorum: & quia immutatio corporalis est per contactum, magis est natum corpus proprium transmutari ex apprehensione animæ quàm corpora aliorum.

Dicendum est igitur quod transmutatio corporis, quæ fit per fascinationem, non provenit ex hoc quod imaginatio vel apprehensio vnius animæ immutat immediatè corpus alterius hominis. Sed ex hoc, quod mediante motu cordis & spirituum (vt dictum est) immutatur corpus proprium coniunctum, quæ quidem immutatio spirituum maximè inficit oculos. Oculi autem infecti inficiunt mediū, mediū autè infectum inficit corpus prospectum, si fiat facilè immutabile. Sicut videmus, quod oculus menstruata inficit speculum, & precipuè si sit nouum, vt habetur in l. de somno & vi. Sic igitur ex forti apprehensione alicuius vetulæ in malitia indurata immutatur motus cordis & spirituum. Quæ quidem immutatio pueniens ad oculos inficit ipsos: Oculi autem infecti, inficiunt vicinū aërè, aër autè infectus inficit corpus infantis propter eius tenentatem: & ita ad maleuolum aspectum vetularū inficitur modò prædicto infans & fascinatur, ita quod cibum euomat, & infirmitatem incurrat.

NONA PROPOSITIO.

Tanta virtute Dæmones corporalibus rebus præsumunt vt possint Deo permittente elementa commouere, mare concitare, montes & colles destrucere, arbores herbasque dissecare, brutorum corpora atque hominum subintrare, vexationes, infirmitates & mortem ipsam procurare, Probatur propositio, quia corporalia obediunt Dæmonibus quò ad motu locale vt patet per August. 3. de trin. Sed prædicta possunt fieri per transmutatione locale rerū corporaliū. Patet de infirmitate & morte, de quibus minus videtur. Cum enim sanitas, consistat in conuenienti dispositione & adæquatione humorum, possunt Dæmones commouere hu-

mores

mores corporis & violèter exagitare ad quod sequetur perturbatio sanitatis, dolor, infirmitas, aut corporalis vexatio, sicut de Saul rege vexato à Diabolo legitur 1. Reg. 16. Spiritus nequam exagitabat eum. Erat autè ista agitatio interior vehemens commotio. Patet etià de stimulo carnis Paulo dato 2. ad Cor. 12. vbi dicit glossa Augustini dolore quodà corporis traditur Apostolus vehementer exagitatus. Patet insuper Lucæ 13. de muliere detenta in infirmitate annos decem & octo, à qua dominus spiritum infirmitatis eiecit.

Potest igitur Dæmon vexationes grauissimas causare, ad quas Deo permittente sequetur mors. Potest etià Dæmon ab intrinseco violètiās inferre, vt patet de septē viris Sarg, Thobiaz 3. quos Asmodæus interfecit. Et de Iob patētissimò, qui Sathanæ potestate in rebus secundis & corpore expertus, spiritu secundo edoctus ait, nō est potestas sup terrā, quæ valeat ei comparari Et sic patet veritas propolitionis.

EX his inferitur, quod Dæmon propria naturæ potestate intrerius & exterius potest homines varijs illusionibus decipere. Probatio primæ partis, quia ea quæ ex motu locali aliquorum corporum causari possunt, naturali virtute Dæmonum subsunt, vt ex supradictis patet. Sed apparitiones imaginariæ causantur interdum in nobis per operationem naturæ ex locali mutatione corporalium humorum & spirituum, vt dicit Philosophus in libro de somno & vigilia. Vbi respondit, causam apparitionis somniorum, dicens, quod cum animal dormit, descēdente plurimo sanguine ad principium sensitium, simul descendunt in spiritum animali impresiones relicte ex sensibiliū motionibus, quæ in spiritibus sensuibus conseruantur, & mouet principium sensitium apprehensiuū, ita quod aliqua apparent, ac si tunc principium sensitiuū à rebus temporis exterioribus immutaretur. Tanta etiā potest esse motio horū spirituum & humorum, quod non solum dormientibus, sed etiā vigilantibus huiusmodi apparitiones sient, sicut contingit in phreneticis, arreptitijs, & vehementer studentibus.

Igitur apparitiones imaginariæ poterunt fieri in homine per Dæmones, humores, & spiritus interiores commouentes, ad quod sequitur varia ordinatio phārasmatum, vt varias representaciones faciāt eis quos decipere cupiunt. Et quia sic anima conuertit ad huiusmodi similitudines, sicut ad res

bb 7

videtur

*Ergo duobus
Dæmonibus
inuicem succedentibus
revertitur est Iob*

De causa somnii,

*Vehementer
studentes habent miras
apparitiones
et imaginaciones*

Quomodo oculi prospectu corpus inficiunt.

Quomodo corporalia obediunt Dæmonibus.

Sanitatem facile possunt turbare Dæmones.

De Præstantio conuerso in iumentum.

Præstigia Daemonum in nocturnis equitationibus mulierum.

videtur homini, quod sit equus, oppressus onere. Quædam modum videbatur patri ipsius Præstantij se fuisse caballum, & annonam cum alijs bestijs portasse, vt recitat Aug. 18. de ciui. Dei, & dicit ibi August. quod ita inuentum est. Quod est intelligendum, quod pater Præstantij & alij (quos ibi recitat Augusti. per Magas mulieres fuisse conuersos in iumenta onera portantia, phantasticè solum fuerunt conuersi in iumenta, sed portatio prima onerum fuit vera, non quidem facta per homines, sed per Dæmones.

Sic etiam videtur aliquibus, quod transferantur de loco ad locum, cum societate magna. Vnde quædam mulierculæ inferuentes Sathanz, Dæmonum illusionibus seductæ, credunt se, & profitentur nocturnis horis cum Diana paganorum Dea in magna mulierum multitudine equitare, & alia nefanda agere, puta paruulos à latere matrum accipere, assare, & comedere, dæmos per caminos seu per fenestras intrare, & habitates varijs modis inquietare: Quæ omnia & consimilia aliquando solum phantasticè accidunt eis.

Vnde August. 7. super Gen. ad litteram. Illa, inquit, quæ feruntur accidisse, vt quidam recordarentur, se in quorundam animalium corporibus fuisse, aut falsa facta narrarent, aut ludificationibus Dæmonum hoc in eorū animis factum est. Si enim contingit, vt quis in somnis fallaci memoria recordetur, se aliquid fuisse quod non fuit, aut fecisse quod non egit, quid mirum, si quodam de isto occultoque iudicio suantur Dæmones etiam in cordibus hominum vigilantium tale aliquid posse.

Idem videtur sonare capitulum illud 26. quæst. 5. Episcopi. vbi habetur, quod mulierculæ illæ, quæ dicunt se ductas ad loca remota, imaginariè tantum ducuntur. Et est illa ambulatio in imaginatione & non ingressu pedum.

De imaginarijs ambulationibus muliercularum. Decretum 26. q. 5. Episcopi infirmatur. Canonibus taxatam particulari: & non ex aliquo quatuor conciliorum generalium, & ideo non fulcitur tanta auctoritate, sicut alia plurima decreta. Videtur etiam leuitate quadam fuisse factum: quod pater in exemplo Ezechielis, quod adducit ad probandum,

Illud tamen decretum videtur reddere Maleficos audaciores, ad introducendum alios in suam sectam, & Iudices Ecclesie ad inquirendum de maleficijs remissiores, & sic videtur parare viam ad cultum idololatriæ. Propter quod dicendum, quod decretum illud fuit sumptum ex concilio quodam particulari: & non ex aliquo quatuor conciliorum generalium, & ideo non fulcitur tanta auctoritate, sicut alia plurima decreta. Videtur etiam leuitate quadam fuisse factum: quod pater in exemplo Ezechielis, quod adducit ad probandum,

probandum quod deportatio illarum mulierum fiat solum in phantasia, & non realiter: vbi sic habetur. Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo spiritu sūt, etiam in corpore accidere arbitretur, cum Ezechiel Propheeta visio nes quæ Domini sunt, in spiritu non in corpore viderit: sicut ipse dicit, statim inquit sul in spiritu.

Quod si Ezechiel existens in Chaldæa, dicit se fuisse in spiritu in Hierusalem, hoc non probat intentum, nisi addeatur, quod Ezechiel non potuit ibi esse præsens, nisi in spiritu, & non in corpore, quod falsum est. Nam & Abacuc à Iudæi in Chaldæam confestim translatus est Daniel. 14.

Veruntamen pro reuerentia sacri voluminis dicendum, quod si capitulum illud Episcopi, intelligatur, deportationes & apparitiones illarum mulierum aliquando fore imaginarijs solum, non negando, quin possint esse veræ & reales, & quin aliquando prædictum capitulum esse tanto volumine dignum. Si verò intelligatur, tales deportationes non posse aliter quàm imaginariè fieri, dictis sacre scripturæ manifestè repugnat. Et quod subdit in illo capitulo, quod qui talia credit infidelis est, & paganus deterior, hoc intelligitur de his, qui credunt diuinis cultus Diane, aut Heroiadi debere exhiberi, sicut illæ mulieres credebant.

Sed quid quibusdam vetulis, quæ se in raptu dicunt videre animas purgatorij, & plura alia, vt furca & res perditas: quatuor pedes pro tunc adusti non sentiunt ignem? Dicendum, quod Dæmon phantasmata in imaginatione earum tantum intendit, vt extra nihil sentiant. Exemplum de habentibus morbum caducum, qui etiam adustionem non sentiunt in infirmitate sua, quia interioribus passionibus pressi, extra non sentiunt ignem. Augustin. etiam de ciuitate Dei recitat de quodam, qui ad modicum alicuius gemirum, se ad ead interiora conuertete poterat, vt hec voces, nec puncturas, nec vellicates sentiret, imò tanquam in defuncto nullus auhelitus sentiebatur.

Sed vnde est, quod feminae in maiori multitudine reputantur superstiosæ & Maleficæ quàm viri? Respondeo, & triplici ratione. Primò, quia prone sunt ad credendum. Fidem autem malâ Dæmon principaliter quærit, vnde Ecclesiast. 19. Qui citò credit, leuis est corde, & minorabitur. Secundò, quia à natura (propter fluxibilitatem complexio-

Saluatio capiti
ruli Episcopi.

De vetulis
corruptis, videtur
tibus animas
purgatorij.
De corruptis
non sententia
huius ignem.

Cur feminae
non sex us ma
gnum quam mas
culinus prop
deat ad Ma
giam.

xionis) facillioris sunt impressionis ad reuelationes capiend^{as} per impressionem separatorum spirituum. Et Guilielmus Parisiensis dicit quod cum cōplexione sua bene vti^{tur}, multum bonæ sunt: cum verò malè, peiores sunt. Terriò, quia linguã lubricam habent, & ea quæ mala arte sciunt, cōparibus fœminis vix celare possunt, sêque occultè cum vires non habeant, per maleficia vindicare quærunt. Vnde Ecclesiastici 27. Commorari Leoni & Draconi plus placebit, quàm habitare cum muliere nequam.

Ex supradictis patet prima pars propositionis, videlicet quod Dæmones interius homines decipere & illudere possunt.

Secunda pars, scilicet, quod exterius possunt illudere. Patet primò ratione organi sensus particularis exterioris, quod cum materiale sit, potest per Dæmonem malè disponi, ita vt videatur res aliter esse quàm sit: quemadmodum febricitantibus propter indispositionem linguæ, dulcia amara esse videntur. Ex parte verò obiecti, circum ponendo aliquid circa obiectum, sicut quando corpus album videretur mediante vitro rubicundo, illud album videretur rubicundum.

Potest etiã illudere quadam agitatione, occultando quædam, & alia ostendendo: sicut locij Diomedis fuerunt subito subtracti, & ducti ad loca remotissima, & veræ aues in solitæ fuerunt ibi positæ quæ prope templum Diomedis multo tempore volauerunt, & sic illudebantur hi qui credebant socios Diomedis in aues conuersos.

Alio modo potest illudere, applicando res aliquas naturales, quarum virtus est, vt faciant apparere res aliter quàm sint: sicut herba quædam accensa fumigans, quæ facit trabes apparere serpentes.

Potest etiam assumpto corpore illudere, sicut apparuit lactuca Moniali, vt refert Gregorius primo libr. Dialogorū Et sic patet propositio, quod Dæmones varijs illusionibus, possunt homines illudere.

V^l his mirabilibus effectibus Magicæ artis, & magna Dæmonis potentia, paucis videre restat: Cur ad vota Necromanticorū, Hydromanticorū, Chiromanticorū, Augurum, Aruspicum, Falsinariorū, Pythonicorū, aliorumque Maleficorū, sua scientia, extensissima, ac potestate quã maxima, paratus assistat: Dicendū breuiter, quod hoc prouenit, quia Dæmones inuident salutem hominū, & ideo prouident

ad

ad nutriendum & detrahendum eos in errorem. Propter quod, secundum quod vident vnumquemque circa diuersa curiositates & suspitiosè aliquid obseruantē ingerunt se spontè obseruationi eorū.

Secunda ratio, quia homines in signum subiectionis & reuerentiæ Deo vero sacrificia offerunt, hymnos canunt, inuocationes, prostrationes, & alia huiusmodi ad cultū latræ pertinentia faciunt. Idcirco Dæmones, quorum superbia ascendit, semper appetunt quam maximè huiusmodi reuerentiæ signa sibi ab hominibus exhiberi: & ideo operationibus talia sibi exhibentium libentissimè se immiscunt.

Cacodæmonū
superbia asistit.

NOtandum secundò, quod inuocare ex parte inuocantis duo importat. Primum est, inuocantem credere alicuius rei, vt posse, scientiæ, potentia, pecuniæ, seu rei alterius se pari inopiam & defectum. Alterū est, credere illum defectum non fore sibi immobiliter affixum, quin valeat per aliquem liberari quod inuocans desiderat.

Ex parte inuocati importat alia duo. Primum est, credere in ipso inuocato esse potentiam ad liberandum inuocantem à tali defectu. Ad Rom. 10. Quomodo inuocabūt eum in quem non crediderunt? Alterum est credere, quod ille qui inuocatur, à tali adiutorio conferendo, si conferre voluerit, nullus poterit impedire. Vel saltem est amicus & familiaris illius, quem nullus potest impedire.

Ex parte finis inuocationis importat duo. Primum, quod credit inuocatum humiliationibus & obsecrationibus ad præstandum patrocinium inclinari. Alterum, quod inuocans talia facit, vt ab inuocato iuueretur. His notatis ponuntur quædam conclusiones.

PRIMA CONCLUSIO.

SI Dæmon inuocetur, siue tacitè siue expressè, cum sacrificio & adoratione, si credit ipse inuocàs, Dæmonem forte Deum, à quo petit auxilium talis inuocans hereticus est. Patet, quia credere Dæmonem fore omnium creatoris, hæresis est. Ergo Dæmonem inuocans, & hoc credens, hereticus est. Consequentia patet, antecedens sit euidens, quia obuiat primo articulo fidei, & varijs passibus sacri Canonis, vbi habetur, Dæmonem iantum habuisse, deliquisse, &

b b *

Quod Dæmones etiam exterius possunt homines deludere.

De socijs Diomedis in aues versis exemplum.

Herba faciēs trabes apparere serpentes.

De inuocatione Dæmonū in adiutorium.

*Dæmonem
adorantes cre-
dunt eum ami-
cum Dedi.*

in malo obstinatum remanisse, quæ de omnium creatoris nephas est dicere.

SECUNDA CONCLVSIO.

Inuocans quouismodo Dæmonem, non credens eum esse Deum, sed Dei amicum & charum, & ideo ipsum inuocat, vt cum Deo; quod petit sibi obtineat, talis inuocans Hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem non esse in culpa obstinatum, hæresis est, ergo credēs ipsum fore Deo charum & amicum, Hæreticum est. Consequentia claret, & antecedens patet: quia in multis passibus sacræ Scripturæ habetur, quod Diabolus est obstinatus. Vt patet Apocalypseos. 12. & 13; Et extrâ, de summa Trinitate & fide Catholica, cap. 1.

TERTIA CONCLVSIO.

Inuocans Dæmonem, & non credens ipsum esse Deum, I aut Dei amicum, imò in malo obstinatum, credat tamē ipsum inuocare, non esse peccatum; aut saltem non graue peccatum, hæreticus est. Patet, quia in multis sacræ Scripturæ locis habetur, q̄ inuocare, consulete, vel aliquid ab eis experere, graue peccatum est. Vnde Deuter. 10. Anima, quæ declinauerit ad Magos & Ariolos, interficiam illam, de medio populi mei. Item, quia in omni inuocatione Dæmonis, fit pactum eum eo. Qui cum verum aliquando dicit, hoc facit, vt assuefaciat ad hoc vt ei credatur.

QUARTA CONCLVSIO.

*Diabolus ali-
quando dicit
verum vt fal-
sum obtrineat.
Quidam pro
hæreticis sunt
habendi, et si
tales in re non
sint.*

Inuocans Dæmonem tacite vel exptesse, non credens ipsum fore Deum nec Dei amicum, sed potius in malo obstinatum, & quod inuocando gratiiter peccat. Sed hoc facit, vt quod optat a Dæmone obtineat, talis in re hæreticus non est, licet pro hæretico sit habendus. Probatum prima pars, quia talis non discedit corde a fide. Igitur hæreticus non est. Secunda pars patet, quia Ecclesia iudicat de interioribus per exteriora.

QVINTA

QVINTA CONCLVSIO.

Petens a Dæmone inuocato ea quæ excedunt Dæmonis potentiam, inuocans tamē, credit Dæmonem ista posse: puta mortuum suscitare, (vt Saul videbatur credere posse Pythonissam facere) talis inuocans, sic petens & credens hæreticus est. Patet quia qui credit alium a Deo a se posse facere, quæ pertinent præcisè ad diuinum posse, hæresis est. quia tunc alius a Deo non foret, sed Deus ipse foret: ergo hoc a Dæmone petens, & sic credens, hæreticus est. Antecedens & consequentia ex se patent.

*Petens a Dæ-
mone ipse
potentiâ exce-
dentia hæresis
eius est.*

SEXTA CONCLVSIO.

Petens a Dæmone ea quæ sunt contra humani arbitrij libertatem, vt q̄ cogat mulierem ad consuetudinem libidinosi hominis voluntati, vel ad aliquid, super quo habet dominium sui actus faciendi, & credat inuocans Dæmonem ista posse, hæreticus est. Patet, Nam credere liberum arbitrium hominis a Dæmone posse cogi, est hæresis: quia directè obuiat dictis sacræ Scripturæ. Dicitur enim Ecclesiastici 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Et Genesis decimo: Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illi. Et ad Rom. 8. Scio q̄ neque Angeli, neque principatus, neque potestates poterunt me separare a Charitate.

*Dæmon libe-
rum arbitrij
hominis cogere
non potest.*

SEPTIMA CONCLVSIO.

Petens a Dæmone ea quæ non excedunt eius potentiam, vt puta, ligare virum, ne carnaliter vxorem cognoscat, aut quod domum alicuius euertat: & credat Dæmonem talia posse, etiã si hoc sit permixtum a Deo: talis inuocans & petens hæreticus est. Patet, quia talis de primo articulo fidei, (nèpe de Dei omnipotentia) malè sentit, ergo hæreticus est. Malè etiã sentit de sacræ Scripturæ: quia hominē percutere, ignem immittere, ventum commouere, & domū euertere, (secūdum beatum Aug. & recitatur 1. Reg. 11. c. Nec mirū) non excedunt naturalem Dæmonis potestatem, & tamen ista non egit Sathan cōtra beatum Iob, nisi a Deo permixtus & licētiatus, vt patet Iob primo. Patet etiã in Magis Pharaonis qui impediti a dño sitis facere nō poterūt. Exod. 8.

OCTAVA CONCLUSIO.

Excedentia naturalē Demonum scientiam.

Innocens Dæmonē, & petens ea quæ excedūt Dæmonū naturalem scientiā, utpote, futura quæ nō habent causas determinatas in natura, sed dependent à Dei vel hominis voluntate, ut quis bella geret, quis auaritiā infertuet, quis gladio aut veneno peribit, q̄s damnabitur, aut q̄n extremū iudicij dies erit: talia petens, & credens Dæmonē ista scire, hereticus est. Pater, q̄a scire prædicta futura, est solius Dei, Plal. 41. Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dī estis vos. Et Act. 1. Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ pater posuit in potestate.

Genethliacorum error.

Ex hoc pater error Genethliacorum, qui ex die natiuitatis fortunam hominis, ac successum, etiam in singulis actibus prenunciare se posse iactant: quos irridens Iuuenalis ait: Si purit fuscus ocelli Angelus, inspecta genethliacoria posset. Nec obstat, si Astrologi de talibus sapius vera prædicent, quia ut plurimum homines passiones partis sensitivæ sequuntur, secundum quam astris subiacentur. Pater etiam error diuinantium per somnia fututos hominum euentus, à libero arbitrio dependentes.

Secundā passiones partis sensitivæ homines astris subiacentur.

Est tamen hic sciendum, quod quædam sunt somnia, quæ sunt causæ futurorum euentuum: ut quādo ex his quæ somniās vidit, mouetur postea in vigiliam ad aliquid agendum aut vitandum, ut recitat Galenus de quodā Græco, qui somniauit, q̄ si minueretur inter duos digitos, sanaretur: qui cum euigilasset, fecit minui, sanatus est.

De somnijs quæ sunt causæ futurorum euentuum.

Alia sunt somnia, quæ solum sunt signa futurorum euentuum, & non causæ, ut sunt illa, quæ habent causam conuenientē eis, & futuris euentibus, siue illa causæ fuerit corporalis, siue spiritualis. Corporalis quidem, ut q̄n ex impressione cælestiū corporum, & etiam aëris circumstantijs immutatur corpus & imaginatio dormientis. Sic dormienti apparent aliqua visiones, conformes dispositioni corporis cælestium & elementorum: prout sunt causæ aliquorum euentuum futurorū, sicut quando disponuntur elementa ad serenitatem, vel pluiam, aut aliqua huiusmodi apparent dormienti aliqua phantasia, cōformes illi dispositioni. Unde & bruta animalia percipiunt frequenter futuros temporum euentus serenitatis & pluiæ ex circumstantijs aëris immutatione. Et ita dicit Philosophus octauo Physicorū,

quod

quod à continente nos, sunt multæ mutationes in nobis.

Spiritualis autem causa somnij est quādoque Deus quādoque Diabolus. Deus quidem; ut quando ministerio Angelorum reuelat in somnijs aliqua futura, quorum ipse est futurus causā, secundum illud Num. 12. Si fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei vel per somnum loquar ad eum. Diabolus autem, ut quando ad deceptionem hominum disponendo interius phantasmata, facit apparere aliqua futura, quæ ipse est factururus.

Alia sunt somnia, quæ nec sunt causæ futurorū euentuum, nec signa: sed sunt solum motus simulachorum: sicut sunt omnia illa somnia, quæ causantur in dormiente ex aliqua causā interiori: quæ duplex est, animalis. s. & corporalis. Animalis quidem, ut quando occurrit homini dormienti phantasmata conuenientia eis, circa quæ eius cogitatio vel locutio fuit in vigilia immorata. Unde homines solliciti & cogitatiui circa aliqua, frequenter somniant de illis. Idem dicit Macrobius super somnio Scipionis: Sæpè fit, ut cogitationes sermonesque nostri appareant aliquid in somno tale, quale vigilans sæpissimè solebat agitare vel loqui. Propter quod Claudianus dicit:

Omnia quæ sensu voluntur vota diurno,

Pectore sopita redit amicitia

Quis venatur defessa thoro cum membra reponit,

Mens tamen ad syluam, & sua lustra redit.

Corporalis autem, sicut quandoque ex aliqua interiori dispositione corporis formatur aliquis motus in phantasia dormientis, conueniens illi corporali dispositioni sicut homini, qui abundat in frigidis humoribus: occurrit in somno phantastico, q̄ sit in niue vel in aqua. Propter quod Medici dicunt: intendendum esse somnijs, ad cognoscendum interiores hominis dispositiones.

Ad hunc etiam modū reducuntur omnia somnia sequentia complexionem hominis, sicut Cholericus somniant ignea & agilia: vñ somniāt frequenter se volare, cōburi. Phlegmatici somniāt nigra aquatica ut q̄ sint in aqua vel niue. Et Melancholici somniāt nigra & discolorata: Sanguinei verò lara.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia, quæ sequuntur naturas ciborum. Nam quod complexio facit per naturam, hoc sibi faciunt per accidens.

Ad

Causa somniorum Deus vel Diabolus.

De somnijs quæ sunt motus simulachrorum.

Frigida natura somnia sunt de aquis.

Cholericus somniant ignea. Cibum variat somnia.

Affectiones formant somnia.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia, quæ sequuntur appetitum hominis & affectionem; sicut avarus somniat de auro & argento, famelicus de cibo, studiosus de lectione & disputationibus, & sic de alijs.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia sequentia naturas & conditiones infirmitatum. Tales tamen causæ somniorum, non sunt causæ futurorum euentuum sicut primæ. Unde huiusmodi somnia per accidens se habent ad futuros euentus, & si quandoque simul concurrant, hoc erit casuale & fortuitum.

Si quis ergo velit somnijs ad præcognoscenda futura, secundum quod somnia procedunt ex eleuatione diuina, vel ex causa naturali intrinseca, quantum potest virtus talis se extendere, non erit Diuinitio illicita. Si autem huiusmodi Diuinitio trahatur à Dæmone, cum quo pacta habentur expressa (cùm ad hoc inuocatur) vel tacita, tunc erit illicita & superstitiosa.

Sed quidam de Magis, Geomantibus, Hydromantibus, Pyromantibus, & alijs Diuinatoribus consimilibus, qui ex protractionibus punctorum factis sine deliberatione, & ex projectione plumbi liquefacti in aqua, aut ex alijs huiusmodi vanitatibus futura prænunciare videntur. Dicendum, quod prænunciations quæ sunt ex talibus signis, originem habent à Dæmone; qui se immiscet descriptionibus punctorum; & alijs superstitiosis obseruantijs, & eius operatione disponuntur prædicti ritus præter deliberationem existentes; secundum quod congruit dispositioni futurorum euentuum, eorum quidem quos natura liter ipse cognoscit.

NONA CONCLUSIO.

SI petantur à Dæmone pronuntiationes certitudinaliter futura, quæ habent causas determinatas in natura hō de necessitate producentes, sed vt in pluribus & frequenter, vt prædicere, si pluuia, siccitates aut sterilitates erunt & credat inuocans Dæmonem scire ista certitudinaliter euenire, talis hæreticus est. Patet; quia talis certitudinalis huiusmodi futurorum cognitionem, quæ pertinet soli Deo, credit pertinere etiam creaturæ, & per consequens creaturam fore Deum, ergo sic credens hæreticus est.

DECIMA

DECIMA CONCLUSIO.

SI petantur à Dæmone reuelari præterita, vel præsentia nobis abscondita, Dæmoni autem manifesta & credat inuocans, talia per Dæmonem reuelata infallibiliter ita esse, sic credens hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem non fore mendacij patrem, & verum semper esse eius sermonem vel reuelationem, hæresis est, quia repugnat sacre Scripture. Unde Ioan. 8. habetur, Ille homicida erat ab initio & in veritate non stetit, cum loquitur mendacium ex proprijs loquitur, quia mendax est.

Unde Chrysofost. super Matth. super illo verbo quod dixit Iesus Dæmoni; obmutescere. Salutiferum, inquit, nobis dogma datur, ne credamus Dæmonibus quæcumque denuntiet Veritatem. Et quia Magi, Malefici incantatores, & Dæmonum inuocatores talia multa de Dæmonis potentia & scientia pertinaciter credunt, merito tales à Christi fidelibus tanquam Hæretici sunt euitandi.

EX supradictis infero, quod artes Magicæ, quæ inuocationes Dæmonum & pacta cum eis consulant, merito omni iure sunt prohibita; quia mala & perturbatiue omnis politiæ. Cuius oppositum tenet præclara intelligentiæ vir Magister & Dominus nouissime Vesperatus in simili actu dicens, quod studium Magicarum arripit valet ad salutem fidelium. Et quia probatio corollarij mei est sui dicti confutatio.

PROBatur primò quod Iure naturali hæc artes sint prohibita & mala; quia nocere innocenti, Iure nature est vitiosum. Sed Malefici Magicis artibus plerumque nocent innocētibus, vt patet de fascinoijs & alijs Maleficis. Ergo Iure nature tales artes sunt prohibita. Quod Iure diuino patet Exodi. 12. Maleficus non poterit viuere. Et Leui. 20. Vir, siue mulier, in quibus Pythonicus, vel spiritus diuinationis fuerit, morte moriatur, lapidibus obruent eos; sanguis eorum sit super eos. Unde propter hoc peccatum Ochozias infirmus mortuus est, 4. Regum 1. & Saul. 1. Paral. 10.

Quod Iure Canonico sunt prohibita, patet, quia Diuinatoribus & Maleficis occultis imponitur poenitentia 14. dierum, extra de Sortilegijs cap. 1. Si notorij sint, Eucharia in Iure Canonica negatur, de consecrat. d. 2. pro dilectione. Si sit clericus nico.

Qui petis à Dæmone vt sibi reuelat futura, credis Diabolum non esse mendacij patrem.

Contra Magistrum quemdam, qui dicebat, Magicas artes ad salutem conducere fidelium.

Pena Magorum statuta in Iure Canonico.

De ijs, qui diuinant per signa puncta & plumbi liquefacti.

deponendus est, & in monasterium retrudendus. 26. q. 5. Si quis Episcopus.

*Clericus diu-
inator vel Ma-
gus in Mona-
steriū detru-
ditur, ac in
perpetuū car-
cerem.*

Vbi sic habetur: Si quis Episcopus est, aut Presbyter, aut Diaconus, vel quilibet de ordine clericorū, Aurspices, aut incantatores, aut ariolos, aut certe augures, vel sortilegos, vel qui profitentur artem Magicam, aut aliquos eorum similia exercentes consuluisse fuerit deprehensus ab honore dignitatis suæ suspensus, monasterij curam excipiat, vbi poenitentia perpetua deditus, scelus admissum sacrilegij soluat.

Si laicus, excommunicationem incurrit. 26. quæst. 5. Si quis ariolos. Tales etiam infames sunt, & qui ad eos concurrunt, vnde nec ad accusationem debent admitti. 2. quæstio. 8. quisquis.

*Pena consti-
tuta Magis à
Iure civili.*

Quod Iure Ciuili prohibeantur patet, quia insectatores earum debent mortis supplicio subiacere. C. de maleficijs. l. nemo. l. culpa. & l. multi. vbi sic habetur: Multi magicis artibus vsi, elementa turbare, vitas infantium labefactare non dubitant, & manibus accitis audent ventilare, vt quisque suos conficiat malis artibus inimicos. Hos quando naturæ peregrini sunt, sceleris pestis absumat. Et legibus duodecim tabularum poenæ grauissimæ Maleficæ sunt impositæ: patet per Tullium libro de legibus.

*Poëtarum te-
stimonia con-
tra execran-
dam Magiã.*

Poëtar etiam sentiunt has artes esse vitandas. Vnde Virgilius 4. Æneidos, vbi Dido sororem sic alloquitur: Testor chara Deos & te germana tuumque Dulce caput, Magicas mutam accingit artes.

Nec valet dicere, vt viderur, quod notitia istarum artium in se sit bona & vtilis, quanquam vsus earum sit perniciosus, quoniam 26. q. 2. habetur, quod Christiana pietas condemnat Mathematicas, etiam si vllum sacrificium vel vllæ preces ad aliquem spiritum dirigantur.

*Cur non su-
dendū Magia.*

Si autem dicatur, quod studium istarum artium sit licitum ad eas confutandum & reprobandum. Hoc non placeat, (saluo meliori iudicio) primò quia per hoc retardarentur homines à studio vllum artium. Secundò, quia cum homines naturaliter scire desiderant, & ea magis quæ admirationem secum ferre videntur, vix esse non possent, quin imbuti his perniciosis artibus, experimento scire cu-
piant.

piant, mira illa quæ per eas fieri posse pollicentur. Et sic patet confutatio sui dicti.

Ex quibus simul cum optima illius regni politia infero, quod nec apud Tolerum, nec apud Salmanticam, aut quilibet aliam Hesperiaë partem hac tempestate Magicæ artes tollerantur.

Sed est sciendum, quod iam olim apud Salmanticam urbem, Idolum marmoreum in profundissima cauea positum colebatur, cui Dæmon assistebat, intruens in huiusmodi artibus. eos, qui sibi certis pactis & inuocationibus subiicere volebant, qui post tractum temporis in quibusdam affectibus admirabiles apparebant. Veruntamen non modò à diebus multis, verum & ab annis antiquissimis cauea illa obstructa est, & desuper Ecclesia fabricata. Idolum verò prædictum ante Ecclesiam, in via publica à pertranseuntibus cõculcatur, adeo vt vix sculpturæ vestigium appareat. Et sic patet corollarium.

ET quia ea, quibus Magicæ artes acius sunt improbatæ ex Christi doctrina sunt accepta, infero finaliter, quod Christi doctrina fideles omnes à Magorum Maleficis purgantur. Quod est corollarium responsuum ad quæstionem per sacre legis Doctori mihi propositam, Cui, atque vobis diuinarum literarum in terris arbitris, dicta mea submitto corrigenda.

FINIS.

TRACTA

*In Hispania
quondam non
tollerabatur
artes Magica.*

*Per marmo-
ream statuam
Sathan paci-
ficatur in Hi-
spania cum
Magis.*

**TRACTATUS UTILIS
ET NECESSARIUS, PER
VIAM DIALOGI, DE
Phytonicis mulieribus.**

* * *

Præfatio ad Illustrissimum Principem, Dominum Sigismundum Archiducem Austria, Styria, Carinthia, &c. De Phytonicis mulieribus, per Ulrichum Molitoris de Constantia studij Patiensis Decretorum Doctorem, & Curia Constantiensis causarum Patronum, ad honorem eiusdem Principis ac sub sua Celsitudinis emendatione scripturæ.

Lxcellentissime Princeps & Domine, Domine Archidux clementissime, humilis Ulrichus Molitoris de Constantia Doctor, tuæ Celsitudini sese in obsequium offert. Cùm superioribus annis pestis quarundam incantatricum mulierum terræ tuæ excellentiæ inuasisse diceretur. Itaque cùm nonnullæ tuæ sub imperio mulieris de huiusmodi hæresi suspectæ, captæ forent, apudque tormentam interrogatæ, varia responderent, unde tuis consiliis varia ea de re inter se opinantibus, vno quippe in illam, altero in aliam partem declinante, tandem apud tuam Clementiam mei memoria incidit. Itaque pro infinita tua auiditate veritatem cognoscendi, per tuæ dignationis consules demandatum suscepi, ut quid ego in ea re sentirem, id tuæ excellentiæ stylo officioso designare non omitterem.

Verum quamuis istud laboriosum & periculosum sit, laboriosum quidem mihi in alijs occupato, & victu quaerere curanti. Periculosum autem, propter inuidos & detractores, qui cuncta, quæ nequeunt imitari, non tamen cessant calumniari; & qua ipsi sua inertia experiri non poterunt

poterunt venenoso dente veluti grex hircus lacerare non omittent.

Quamuis insuper ista materia præclaros etiam doctores in dubium aduocauerit; attamen dignum existimaui, quia pro tua excellentia corpusculi mei membra tuis obsequijs obtine deuincta, eius etiam quæ sunt animi vires possideat, ut diu exterioris hominis partes se se ad tua deuouent obsequia, debilis quoque & rudis intellectus meus ad tuæ Celsitudinis gloriam non dormitet.

Opus itaque præfens sub tuæ tuorumque sapientissimorum consulum correctione præsertim clarissimi viri Conradii Sturkel vtriusque Iuris Doctoris, ac tuæ præcellentiæ maximi Secretarij, cuius quippe correctioni hunc Tractatum specialibus submissi. Quoniam eundem, præcis temporibus in præceptorem, & Magistri loco habui: Eloquentiæ etiam emolumenta Iurisque sententias suxi, hodieque fugere desiderarem. Et sic aggressus sum.

Etenim cùm apud præcos oratores Dialogus plerumque aliquid iucundioris delectationis afferri existimatum sit, idcirco præfenti in tractatu per viam Dialogi, imò Trilogi, ut procederem decreui. Verum quia multi ea de re disputatione digna cum prouido & præstanti viro Conrado Eschak huius inelytæ ciuitatis Constantiensis plurimum annorum prætoris & magistratum gerente, viro vique spectato & facundia florente, recensui; qui tanquam prætor humilissimi modi mulierum confessiones didicit. Itaque ipsum præfentem Dialogum sub tuo excellentissimo, ipsiusque Conrado & meo nominibus expedire arbitratus sum. Idcirco sub benignitatis venia ad materiam accedens quædam quaestiones pro clarior huius materiæ discutiendas præmisi.

EXORDITVR ITAQVE CLEMEN-

tissimus Archidux Sigismundus Austria.

CAPVT I.

SIGISM. Fidelis nobisq; dilecte Doctor Ulrice, quonia singulari fauore ob tua in nos merita te prosequimur; idcirco præfenti de materia tecum præ cæteris disputare decreuimus.

VL R I C. Illustrissime Princeps, quamuis gratum sit,

CC VI

vt pro tua in me clementia me dignum inter disputandum fore iudicaueris, attamen ecce adest Conradus *schak* Prætor meæ ciuitatis, vir vtique ingenio præstans, in conuersationeque argutus confodalis meus. Placeat igitur eius industriam hæc in re prius experiri.

S I G I S M. Placet, nam & eundem consilio maturum, conuersationeque facerem noui. Idcirco quia nobis sermo de incantatricum maleficis habendus erit, querendum primo duxi. Vtrum de factis incantatrices possint prouocare tonitrua & grandines?

C O N R A D. Quamuis in huiusmodi difficultate, que etiam doctissimos viros pro discussione terrere solet me in scium putem, iuxta verbum Socratis, qui solitus fuit dicere, se hoc solum scire quod nesciret, attamen ne videar clementis Principis monitis non acquiescere, loquar pauca, vt inuitum dem mouendi maiora.

S I G I S M. Dic igitur?

C O N R A D. Apud Philosophum ritum est sermone prouerbum, vt fama quam omnes famant non omnino perdat. Fama autem communis est q̄ ipse strigæ tonitrua & grandines fecerint, magnaque damna segetibus & hominibus intulerint. Ex confessione quoque carsi in tota facta, se talia fecisse, & modum faciendi tradidisse cõpertum est.

S I G. At ego nude famæ non intendo. Facile enim dictum sequitur vulgus, nec cõfessione torturali satiabor, cum metu tormentorū quis inducitur, quæ de que ad confitendum id quod in rerum natura non est. Verum ea quæ oculis non conspeximus, auctoritate vel concludendi ratione percipere desideramus. Nam recta disputatio auctoritate & ratione concluditur.

V L R I C. Profecto experientia in decidendis causis contempnibilis non est, cum experientia dicatur esse rerum Magistra, vt dicitur in c. vbi periculū, de elect. li. 6. vnde ritum est apud populares puerbiū. Experio crede Roberto,

S I G I S. Ad ostendendum igitur, q̄ Maleficæ mulieres nihil sciant, me istud mouer videlicet. Nā sit alia istæ maledictæ mulieres sciret, & efficere possent, non esset opus Principibus tēporibus belli elientulos militēque cõducere, qui in terras hostium irruerēt, agrōsque deuastarent, incēdijs domos & villas concremarēt. Verum satis esset talē

mul. c̄ss

Fama quam omnes famant, non vana habenda.

Recta disputatio auctoritate & ratione concluditur.

Si Mage inimicis pro libitu damnare possent, nun opus haberemus militibus.

mulierē Pythonicam aduocare, eidemque saluum conditum addicere, & hortari, quatenus super hostium terras talis maledicta mulier grandines, fulmina & tempestates prouocaret, vt sic hostium terrā periclitari moliretur. Etenim quia videmus, quod ipsæ talia facere non possunt, etiā si vellent, ad faciendumque etiā a Principibus (quod tamēn absit) inducerentur. Vnde inferendum censeo ipsas talia facere non posse.

Præterea, ex fide habemus, solum Deum stellarum & elementorum esse gubernatorem, qui legem pati sydera iuber, & qui iuxta Boëtium in libro de consolatione perpetua, mundum ratione gubernat, stabilisque manens dat cuncta moueri. Quomodo igitur mulieres lamie adiutorio Dæmonum illum summum motorem, qui certa ratione cuncta gubernat, in huiusmodi suo motu impedire, & in alium motum dirigere possent.

C O N R. Ponderanda quidem est magni Principis ratio. Sed non minus ponderandum est illud quod Exod. c. 7. dicitur. Nā quamuis Moyses ante faciē Pharaonis regis Ægypti multa signa & prodigia fecisset: nihilominus Malefici similes effecerunt, qui incantationibus suis aquam in sanguinem verterunt, & ranas super terram produxerunt. Ecce igitur ex sacra Scriptura veteris Testamenti clarere, q̄ Malefici adiutorio Dæmonū aquas turbant, quia eas in sanguinē verterūt: & agros prædiāq; ranis confuderunt.

Item lib. Iob ca. 1. legitur, quod Diabolo procurante ventus vehemens irruit a regione deserti: & concussit quatuor angulos domus, quæ coruens oppressit liberos Iob, & mortui sunt. Ecce, q̄ Diabolus potestate sua aërem prouocauit puerosque oppressit. Dicitur etiā eodem libro, Diabolum fulmina ignis prouocasse. Dicit enim textus: Ignis Dei cecidit de cœlo, & vaecas, oves, puerosque consumpsit.

Item Ioan. Apoca. cap. 7. ait: Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque mare, neque in vllam arborem: vidi alterum Angelum ascendente ab ortu Solis, habentem signum Dei viui: & clamauit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ neque mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei in frontibus.

SC 2 SIG

Absit, vt princeps natus opera Sagari

Lamios & Magos prodigia facere possent. Probatur ex Scriptura.

Angeli tenentes Ventos interpretantur Diaboli.

S I G. Doctor, qui sunt illi quatuor Angeli, quibus Ioannes ait esse datum, ut possint nocere terræ.

V L R. Sunt Diaboli.

S I G. Appellatur nec Diabolus Angelus?

V L R. Ita. Nam Diabolus ibidem, & etiam alibi sæpius Angelus dicitur; quia etiam missus à Deo, ut ibidem dicit glossa ordinaria.

S I G. Forè Ioannes hoc in spiritu vidit, dans nobis suæ visionis exempla.

C O N R. Dignissime Princeps non opus est exëplis, dum res ante oculos existit, ut audisti à Maleficis coram Pharaone, & à gestis Iob. Si igitur hæc facta fuisse leguntur, igitur & iam fieri posse quis dubitat.

V L R I C. De illo passu in fine ex post clarius loquemur.

C A P. II.

Utrum Incantatrices possint adiutorio Diaboli hominibus & infantibus nocere, ac morbos eisdem inferre, eosdemq; debilitare.

S I G I S. Quia de corruptione & turbatione elementorū nobis sermo est, non incompetentè querendum duximus; Si etiam incantatrices homini, & maxime infantibus morbos inferre, & adiutorio Dæmonum eisdem nocere possunt, & eos debilitare,

C O N R. Audiui à plerisque mulieribus, quomodo pueris incunabulis iacentibus variæ ægritudines acciderūt; ipsæ quippe illi puero nasus apparuit curuatus; nunc alteri oculi exutus, quod hæc maledictæ mulieres quâdoque cõprehensæ, asseruerunt, in torturaque recognouerunt, ob iniuriam parētū se talia pueris auxilio Dæmonis irrogasse.

S I G. Audisti quod confessionibus talibus per metū extortis non fatuarabor; quid igitur aliud rationis seu auctori-
tatis in medium adducis?

C O N R. D. Iam superius pro auctoritate in lib. primo Iob cognouimus, quod Diabolus filios eiusdem ventrum prouocando inuasit & mortui sunt. Digneris utique audire B. Aug. 2. li. de ciuit. Dei. c. 18. dū ait; Proxusque scriptum est, graue iugum filios Adam à die exitus de ventre matris

corripit

corripit, vñque in diem sepulturæ matrem omnium vñque à deo impleri est necesse, ut ipsi paruuli per lauacrum regenerationis ab originali peccato, quo solum tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes, nonnulli incurfus spirituum malignorum patiantur. Ecce quod Augustinus sentit, pueros incurfus Dæmonum pati. Item B. Hierony. ad Paulam de dormitione Blesillæ in epistola ait: Quid causæ est, ut sepe ibi noli & moli, ac vbera materna lactantes à Dæmonio corripuntur. Ecce igitur sacra Scriptura & sanctorum patrum auctoritate ostensum esse, Diabolū potestatem quâdo que habere contumpe di pueros & infantes, eisque nocendi.

S I G. Locuti modò sumus de infatibus, quid igitur in senibus & adultis.

C O N R. D. Multos vidimus senes claudicantes & contractos, qui asseruerunt, ex maleficio illarum maledictarū ipsi illud euenisse.

S I G. Quid autem sentit Scriptura.

C O N R. In legenda sanctorum Simonis & Iudæ legitur, quomodo coram rege Babylonie Latochi & Arphaxat Malefici fuerunt constituti, qui ipsius regis oratores & rhetores inutos & claudos atque cæcos effecerunt, ac visum & gressum eisdem denuo reddiderunt, Ecce apertum testimonium, quod Malefici nocere possunt hominibus, etiam senibus, ac claudos & cæcos facere, & rursus eosdem sanare.

S I G. Hi nãq; oratores, quibus huiusmodi maleficia eue-
runt, pagani extiterunt, & in Christum non crediderunt; nec signo crucis muniti fuerunt.

V L R. Prudenter loqueris ô inclyte Princeps: quoniam in eadem legenda canitur, quod postquam dicti oratores & rhetores in Christum crediderunt, & per Apostolos signo crucis muniti fuerunt: dicti Magi eisdem ultra nocere non poterant, quanquam Magi ipsi irritati irerato eisdem nocere attentassent.

C O N R. Aie, aie, quomodo igitur poterat Diabolus nocere Iob: nam eundem grauissimo vlcere percussit adeoque eundem læsit vt in simo iacens, vix suspirare poterat, ut legitur in li. Iob, & tamen ipse Iob erat vir sanctus, in voluntate Dei, vt testatur Scriptura, ambulans. Itē in legenda Sãcti Antonij legitur, quomodo Dæmones eundē valde percusserunt: qui tamen vir sanctus & Deo placēs fuit. Ecce ergo ex his

623

6011218

*Cur quibusdam
sanctis Dæmon
noceat, quibus
dam nocere non
possit.*

constare Demones super sanctos etiam viros potestatem nocendi eisdem habuisse. Si igitur viros sanctos turbare potuerunt: cur igitur alijs de quorum sanctitate nobis non constat, nocere possent.

S I G. Ex his magis magisque hæstare incipio, quid igitur sentiendum sit audire desidero.

V L R. Sine modo, prope finem quid sentiendum sit latius de hoc & alijs loquamur.

De impedimēto coitus.

S I G. Ex priori dubio oritur aliud: Vtrum possint hominem in coniugali statu existentem inficere, & ad coeundum impotentem reddere?

C O N R. Vidi plures iuvenes, qui in coitu paucum aut nihil valuerunt, imò proprias vxores carnaliter cognoscere non potuerunt, asserentes, ex maleficio hoc ipsis contigisse.

S I G. O multi multa loquuntur.

V L R. Profecto Canones in hoc consentiunt, asserentes, per maleficia fieri posse, vt homo, qui à natura frigidus non est, ad coeundum inhabilis reddatur, itaque in Decretali specialem titulum de frigidis & maleficiatis habemus. Vnde Hyginus etiam Papa in c. si per sortiaris. 34. q. 1. ait Si per sortiaris atque maleficas artes, occulto, sed non tantquam Dei iusto iudicio permittente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, horrandi sunt quibus ista eueniunt, vt corde contrito, & spiritu humilitatis Deo & sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciant, &c. Ecce dicit enim textus, præparante Diabolo concubitus non sequitur.

Canones ab hominibus debent approbari.

Et quamuis pro decisione huius dubij ad credendum satis foret Canon: quia canonum constitutiones ab hominibus debent approbari: vt dicitur in c. 1. de const. Nihil hominis tamen hoc idem astruunt Doctores. Vnde B. Thomas in quarto super sententijs, dist. 34. ait qd ex maleficio potest quis esse impotens ad vnam, & non ad aliam. Itaque dominus Hostius in summa lib. 4. Rubr. 17. de frigidis & maleficiatis dixit. Aliquando maleficiantur homines, ita qd redduntur per sortilegium impotentes omnibus præter quã vni. Aliquando etiam maleficiantur adeo, vt non possunt cognoscere vxorem, sed omnes alias.

S I G. Animum meum hæc mouent, quia mira sunt. Nam cum totius à natura nobis detur, admirandum certe

est

est, quomodo Diabolus cursum naturæ, impedire nobis ignorantibus possit.

V L R I C. Nam & ego Vlricus ad decem & octo annos in curia Constantiensis causarum Patronus & Aduocatus, prout hodie sum, etiam huiusmodi causas frigiditatis & maleficij in practica plures habui, vbi mulieres accusabant eorum Iudice maritos de impotentia coeundi.

S I G I S M. Quid igitur decretum fuit in talibus causis. V L R I C. Decreuerunt iudices eos taliter infectos medicis curiæ huiusmodi iuratis ostendere se debere pro examine Medicorum faciendo.

S I G I S M. Quid inde?

V L R I C. Itaque plures comperi per Medicos curiæ iuratos inspectos: quos ipsi Medici asseruerunt natura non frigidis, sed sortilegio maleficiatos esse.

S I G I S M. Et quid super huiusmodi Medicorum examine finaliter sententiarum extitit.

V L R I C. Decreuerunt iudices, partes ad triennium mutuo cohabitare debere, opus carnis huiusmodi attendendo, quoque largiores in ieiunijs & Eleemosynis foret, vt Deus, qui institutor est matrimonij, huiusmodi maleficium ab eis auferre dignaretur. Verum quia de huiusmodi articulo opinionem meam in fine cum præcedentibus dubijs latius declarare intendo, interim ad alia dubia te conuerrere, si velis, poteris.

Impotentes Medicis examinandi.

C A P. I I I.

S I G I S M V N D V S querit, Vtrum dictæ mulieres incantatrices possint facies hominum in alias formas immutare, &c.

Viram formam hominum immutentur.

V L R I C. Quid tibi dignissime Princeps videret?

S I G I S M. Quod non.

V L R I C. Quo hoc asseris motiuo?

S I G I S M. Dicitur enim in decreto in c. Episcopi. 26. q. 5. vbi inquit text. Quisquis ergo credit, posse fieri aliquam creaturam, aut in melius aut in deterius immutari aut transformari posse in aliquam speciem aut aliquam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quæ omnia facta sunt, infidelis est & pagano deterior.

C O N R A D. Canonem aduersari non intendo. Sed quæ apud

ec 4

Histo

Historiographos me legisse memini recitare cupio. Quid igitur ad Virgilium dicitur, qui in Bucolicis ecloga octava recenset: quod dum Vlysses suis cum socijs à Troia exulando ad Circeam Reginam declinasset: ipsa quoque Circe hospites tales suscipiendo pocula malefica eisdem ministrasset: itaque ipsi hospites postquam venenata pocula bibissent, in animalia diuersarum specierum conuersi sunt, vnusq; in lupum, alter in asinum, alius verò in leonem.

S I G I S M. Fabulam recitas: poetæ sinxerūt quibus non est credendum.

C O N R A D. Certe teiciendi non sunt. Nam Cœlius Lactantius ait poetās Historias scripsisse: sed sub occulto figmento velasse. Attamen hanc recitat Boëthius Doctor Catholicus in libro quarto de consolatione, & ait.

*Vela Naritij ducis
Et vagas pelago rates
Euræi appulit insula
Pulchra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula.
Quos vt in varios modos
Verest herbipotens manus
Hanc aprī facies tegit,
Ille Marmaricæ leo
Dente crescit & vnguibus.
Elic lupus nuper additus
Flere dum parat ululat:
Ille Tigris vt Indica
Tecta mitis obambulat.
Sed licet varijs malis
Numen arthacis alitis
Obstitum miserans ducem
Peste soluerit hospitibus.*

*Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant,
Iam sues Cerealia
Glande pabula verterant,
Et nihil manet integrum
Voce & corpore perditis.
Sola mens stabilis supra
Membra qua patitur gemit.
O leuem nimium manum,
Nec potentia gramina
Membra qua valeant licet,
Corda vertere non valent:
Intus est hominum vigor
Arte conditis abdita.
Hæc venena potentius
Detrahunt homines sibi
Dira que penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere sanium.*

Hæc Boëthius decurtatis metris canit.

S I G I S M. Tamen si præclato stylo Boëthius Vlyssis fortiorumq; gesta recitet, hæsitō tamen an vera sint, & si talia gesta vera fuerint, non mirum, si istud his hominibus accidit qui pagani fuerunt, Idola venerantes, & statuas Dæ-

monum

monū adorantes: vnde Diabolū super homines tales maiorem potestatem habuisse credimus. Cū autē nos Deum cœli adoremus & in Christū per quē ab imperio Diaboli liberati sumus, vnde nobis talia, contingere posse non existimo.

C O N R. Insuper his simile factum audiuius. Narrat enim Apuleius prout de eo recitat Augustinus, eidē afini se asinum factum fuisse.

S I G. Dixi iam differentiam esse inter Idola adorantes, & Deum cœli colentes.

C O N. Procedamus igitur ad eos, qui Deū cœli adorant, vt ostendantus eidem venefica arte talia pariter accidisse.

S I G I S M. Procedamus igitur.

C O N R A D. In historia sancti Clementis recitatur, quomodo facies Faustianiani, qui pater sancti Clemen̄is exiit, & cum Beato Petro Apostolo cōuersabatur, per Simonem Maleficum immutata fuerit. Dicitur enim in eadem historia, q̄ cū Imperator Cornelium centurionem misisset Antiochiam, vt illic Magos & Maleficos caperet, Faustianianus licentiam salutadi Apiohem & Anubionem à Beato Petro petijt. Cū autem idem Faustianianus apud Simonem Maleficum declinasset: Simon Anubiani & Apionis exposuit, quomodo idem illa nocte Cornelium fugere vellet, eò q̄ audisset eundem Cornelium Imperatoris ex præcepto se comprehendere velle: vnde ipse Simon omnem

furorem in Faustianianum conuertere proposuerit. Tatum, inquiens, facite Faustianianum cœnare vobiscū. At ego ait, quoddam interim vnguentum componam quo cœnatus faciem suam perungam, ex eò quoque vultum meum habere videatur. Vos autem herbæ cuiusdam succo faciem perungimini prius, vt non fallamini de mutatione vultus eius. Volo enim vt comprehendatur ab his qui me querūt, & luctum habeant filij eius, qui me relicto fugerūt ad Petrum, itaque facies Faustianiani fuit mutata, vt nemo eundem præter quam Petrus cognosceret, admodum quippe, vt qui Faustianianum intuebantur, existimabant Simonem Magum videre. Ecce igitur q̄ per maleficas artes vir sanctus erat immutatus.

S I G I S M. Fortè pro tunc Faustianianus catechumenus fuit: nec dum baptizatus à Petro: vel Deus hoc ideo permis-

*Etiam inter
Christianos
quosdam magi-
ratos in be-
stias.*

*De Simonis
Magi exēplo.*

*Faciem alie-
rius in suam
mutare.*

fit vt dolo Simonis Magi proficeret in gloria Petri, p̄dicit factum fuit.

C O N R A D. Quocunque modo permiffum extiterit, attamen ex hiftoria claret, q̄ facies eius per maleficium immutata fuit.

Item in hiftoria Beati Petri recitatur, q̄ cum Simō Magus ante faciem Neronis Imperatoris staret, eius effigies subito mutabatur, vt modō fenior, modō adolefcentior videretur. In eadem quoque hiftoria legitur, q̄ Simō Magus hircum in speciem hominis fecundum ipsius Simonis mutauit. Ferrur enim Simonē Nerōni dixiffe, vt fcias optimē Imperator, me filium Dei eſſe, iube me decollari, & tertia die reſurgā. Præcepit ergo Nerō carnifici vt decollaret eū qui cum putaret Simonem decollare, deollauit arietem, Simō autē arietis mēbra recolligens, ſe & illa tribus dieb⁹ abſcondit. Tertia verō die oſtendit ſe Nerōni, dicens: Fac ſanguinem meū abſtergi quī effuſus eſt: quoniā ecce ego qui decollatus fuerā ſicut promiſi, tertia die reſurrexi. Nerō verō hiſ viſis obſtupuit, & eum filium Dei putauit.

S I G I S M. Bone Doct⁹, quid in aſſeris in medium?

V L R I C. Maiorū Doctorum teſtinionia in eam rē adducā. Dicit enim Beatus Aug. in libro de ſpiritu & anima, Humana opinio dicit, q̄ quadam arte & poteſtate Dæmonum homines conuerti poſſunt in lupos & iumēta & portare quæque neceſſaria, poſt peracta opera iterū ad ſe redire; nec beſtialē mētem in eis fieri, ſed rationale humanāq̄ ſeruare. Hoc intelligendū eſt, q̄ Dæmones quidē naturam non creant, ſed ſolū aliquid tale facere poſſunt, vt videatur eſſe quod non eſt. Hæc Aug. Ecce ergo q̄ Aug. concepit, quōd aliquid tale facere poſſunt.

S I G I S M. Sed ſubdit vt videatur eſſe quod non eſt.

V L R I C. De hoc latius in ſolutione finali dicemus. In ſuper Aug. in lib. 18. de ciuitate Dei, ait: De ludificationibus Dæmonum quid dicemus, niſi de medio Babylonis eſſe fugiendū: quātō enim in hoc maiorē poteſtatē Dæmonū videmus rē tenaci⁹ Mediatori inherendū, p̄ quē de imis ad ſumma cōſcēdim⁹. Nā cū eſſemus in Italia audiebam⁹ talia de quadam regione illorū partium, vbi ſtabularias mulieres imbutas hiſ artibus in caſco dare ſolere dicebant, quibus vellent, ſep poſſent viatoribus, vnde in iumentis

Hircus mutatus in speciem hominis.

Simon Magus se filium Dei fingit.

Naturas Dæmones non creant.

illuc verterentur, & neceſſaria quæque portarent, poſtquā perſuncta opera, ad ſe redirent, nec in hiſ vitam beſtialē fieri, ſed rationalem ſeruari. Hæc Auguſtinus.

S I G. Hæc Aug. loquitur de auditu alieno, dicens ſe à quibusdā recitatorib⁹ audiuiſſe, vnde dictū Auguſtini nihil in hoc cōcludit, quia teſtis de auditu alieno loquēs nō p̄bat.

V L R I C. Sapienter loqueris, attamē audiamus propinquiora. Vincēntius in ſpeculo naturali lib. 3. ca. 3. refert, cuius verba hīc refert Guillelmuſ Malmes Berienſis monachus, in hiftoria ſua, quōd tempore Petri Damiani fuerunt duæ vetulæ in ſtrata publica, quas Auguſtinus appellat ſtabularias, item tranſeuntes ad hoſpita. Pro mercede ſuſcipientes. Nam ſtabularium propriē hoſpitiū venale & publicum dicitur. Hæc vno commorātes iugurio, vno quoque vtentes maleficio, hoſpitē, ſi quando ſuperueniebat ſolus in equum, vel ſuem vel aſinum mutabant, & mercatoribus vendentes, pretium habebant.

Quadam die iuuenem hiſtrionicis geſtibus victum exigentem hoſpitiū ſuſceperunt, ſuſceptumq̄ aſinum ſeculerunt, mulctum inde lucrantes per aſinum, ſcilicet qui miraculo geſtuū diſtinebat tranſeuntes. Nam quocunq̄ modo anus præcipiſſet, mouebatur. Non enim amiſerat intellectum, ſed loquelam: multum inde queſtuam conſtauerant vetulæ. Audiens hoc vicinus diues, aſinum emit magno pretio. Dictum quoque eſt ei ab illis vetulis vt cuſtodiret eum, ne in aquam intraret: ſeruatusque aſinus diu ab aqua, tādē incautiorem naſtus cuſtodiam, in lacū proximū ſe proiecit: & ibi ſe diu volutans aſininam figurā perdidit, propriamq̄ recepit. Cūque cuſtos eius ſciſcitaretur ab eodē obuiō ſi aſinū vidiffet, ille ſe eſſe dixit, famulus ad dominum retulit, dominus ad Apoſtolicum Leonem illo ſeculo ſanctiſſimum, conuictæ etiam anus idem fatetur.

Dubitantem Papam conſumauit Petrus Damianus vir erudiſſimus, producto exēplo de Simone Mago qui Fauſtinianum videri fecit in figura Simonis. Ecce ergo quōd Petrus Damianus vir magnæ auctoritatis apud Papā concludit hoc fieri poſuiſſe.

S I G I S. Tantis hiftorijs & auctoritatibus me impelliſ, vt neſciam quorſum me vertam.

V L R I C. In ſiue latius loquemur de hoc.

Guillelmi Malmes Berienſis hiftoria.

Stabularium quid ſignificet veteribus.

Hiſtrio in aſinum ludicrum mutatur.

CAPVT IIII.

De profectio-
nibus noctur-
nis incanta-
tricum.

Vtrum dictæ mulieres incantatrices proficiscantur ad conuiuia, vel possint super baculum vinctū, vel super lupum seu aliud animal equitare, & ad sui cōiuij ludum de loco ad locum traduci, vbi bibant & comedant, ac se mutuo cognoscant atque delectentur.

S I G I S M. Vtlerius quæro, vtrum super baculum pinguetudine quadam vinctum, aut super lupum, vel aliud animal possint tales mulieres maledictæ equitare, & an Diabolus possit eas deferre de loco ad locū, vt bibant & conuiuia celebrent, seque mutuo cognoscant atque delectentur.

V L R. Audienda est tua opinio benigne Archidux.

S I G I S. Nouimus quod Diabolus spiritus est, qui non habet manus, neque pedes, nec etiam alas, qui etiam non commensuratur loco, quomodo igitur hominem qui corporeus est portare possit.

C O N R. Fortè spiritus ingrediuntur aliqua corpora, & assumunt sibi talia ad opus illud quod facere volunt. Nam

in sacra Scriptura legimus, Danielis vltimò, quod Angelus Domini apprehendit Abacuc in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylonem. Ecce quamuis Angeli spiritus sint, & non habent manus. nec que pedes, tamen concludendum est, quod Angelus corpus assumpsit, quò Abacuc capillis tenere & portare potuit. Sic Actuum Apostolorum 8. legitur, Spiritus Domini rapuit Philippum, & inuentus est in Azoto.

S I G I S M. Hoc in spiritibus & Angelis bonis fieri posse concedo, in quibus maior est potestas.

V L R. Loquamur ergo de malis, & sic de Diabolo. Nam in legenda sancti Iacobi legitur, quod Diabolus Hermogenem constitinxit, & ligatis manibus & pedibus eundem ad sanctum Iacobum detulit.

C O N R. Reseram autem ego, quod temporibus nostris quibus adhuc iuuenes mutuo in scientijs humanitatis cōstuentes fuimus, accidit ante lapsum multorum animorū, vidi ego in iudicio prouincialis ciuitatis Cōstantiensis duos mutuo litigantes, vbi accusator in forma Iuris se inscribēs contra quendam rusticum, quem Maleficū asseruit, actionem proposuit, quod idē rusticus super lupū quendam equitans, obuiā accusatori venit, quo obuiate ipse accusator

subitò

subitò contractus, & membris languidis factus fuerit: Itaque rogante eo Maleficum, vt sanitatem sibi restitueret, annuit Maleficus: Qui abiens rem aliquantulum temporis tacitus continuit, Verum, quia idem rusticus etiam alijs suo Maleficio damna intulisse dicebatur, vnde tandem accusator eundem publice insignem iudici accusauit.

S I G I S M. Quid ad hūc accusationē rusticus respondit?

C O N R. Negauit ille.

S I G I S M. Ad torturam fuitne positus?

C O N R. D. Non,

S I G I S M. Quomodo igitur conuinci potuit?

C O N R. Per testes,

S I G. Quam causam dicti allegarunt testes?

C O N R. Asseruerunt per eorundem iuramenta publicè præstita, quod ipse rusticus Maleficus, etiam ipsos testes in corpore & rebus damnificauerit.

S I G. Datus fuerat ipsi accusato orator ad defendendum.

V L R. At ego tali iudicio affui, & ego illud cum grauitate & maturitate fieri vidi: ipsas etiam partes duos magnæ eloquentiæ viros prolocutores habuisse memini.

S I G I S M. Quinam hi fuerunt?

V L R. C. Conradū quondā *Schak* patrem nostri disputantem, ac Vlicū quondā *Blaser* nostræ ciuitatis Prætor, viros rememoratione dignos pro oratoribus habuerunt.

S I G I S M. Noui illos, & prudentes censui.

C O N R. D. Ordinato itaque iudicio, ex dictis testimonij ipsū accusatum conuictum condemnari, condemnatum conuictum vidi.

S I G. Questio ista aliam etiam particulam continet; videlicet, quod huiusmodi mulieres quandoque conueniant mutuoque cōfabulentur, bibant & se inuicem agnoscant.

C O N R. Sic fieri solere vulgus clamat, ipsæque mulieres hinc & consuetudine cōstitentur, & propinqua iudicia cōfessionis assignant. *De conuicti-
nys Maleficarum.*

S I G I S. Nonne ait Canon in c. Episcopi: 26. q. 5. vbi textus. Illud etiam non mittendum est, quod quædam mulieres sceleratæ retrò post Satanam conuictæ Dæmonū illusionibus phantasmatis se seductæ credunt, & profitetur, se cum Diana nocturnis horis, Dea paganorum & cū Herodiade, & innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multa terrarū spacia intempesta nocte

pertrans

De Propheta
Abacuc tran-
sitate per An-
gelum.

Diabolus du-
cit Hermoge-
nem ad S. Iac-
obum.

Incantans lu-
pū in die

pertransire, eius iussionibus obedire veluti dominæ, & certis noctibus ad eius seruitium euocari, sed vti nam hæc solæ in perfidia, perissent, non multas secum ad infidelitatis interitum prouocassent. Nam innumera multitudo hæc falsa opinione decepta, vera hæc esse credit, & credendo à recta fide deuia, errore paganorum inuoluitur.

C O N R. Si itaque iuxta verba Canonis opinione decipiuntur. Vnde igitur prouenit, quòd ipsæ mulieres ex alijs ciuitatibus homines noscunt, quos etiam conuiuio interfuisse asserunt: & iudicia cognitionis suæ ostendant, quos tamen prius nunquam viderunt, neque in huiusmodi ciuitatibus cum talibus prius conuersatæ fuerunt.

V L R I C. Hanc instantiã, etiam si vrgeri videatur: tamen prope finẽ huius tractat⁹ exẽplo sancti Germani soluẽm⁹.

C A P. V.

S I G I S. Quærendum insuper fore existimo, vtrum Diabolus in forma hominis possit apparere, & cum huiusmodi maledictis mulieribus possit incubando cõmisceri.

C O N R. Nemo dubitat, quin Diabolus in forma hominis apparere possit. Nam in legenda Sancti Martini legitur, q̃ cum Martinus Mediolanum præterisset, Diabolus ei in humana specie obuius fuit. Sic in legenda Sancti Antonij legunt, q̃ Diabolus in specie pueri nigri prostratus apparuit. Item in legenda Sancti Eligij legitur, quòd Diabolus in specie pulchræ mulieris eundem apud fabricam suam alloquebatur. De Salvatore quoque nostro Matthæi quarto legitur, quòd assumpsit eum Diabolus, & statuit eum super pinnaculum templi. Vnde in hæc partem asfentior, quòd Diabolus in specie humana possit hominib; apparere, & cum eis conuersari. Legitur quod Plato Dæmone domestico, quasi famulo vsus sit.

S I G I S. Sed quid de alia parte quæstionis, an Dæmones possint cum talibus mulieribus dormire, & coire cum eisdem.

C O N R. Hoc namque mulieres consentent, quod incubans commiscetur, & sicut ab amatoribus tractentur.

S I G I S. Vana mulierum opinio multa garulant, quæ vera esse putant.

C O N R. Profecto quãdoq; perseuerat in huiusmodi eorum confessione, etiam cum ad mortem ducantur, & nihil aliud

De Inoubis.

De Salvatore in pinnaculũ templi constituto.

aliud vident, quàm moriendum esse. Veruntamen audiamus gesta aliorum magis authorizata. Legitur enim in historia Sancti Bernardi, quòd Dæmon sine Incubus, pluribus annis cum quadam muliere dormiuit, etiam marito mulieris in eodem lecto condormiente, at tamen hoc nefas ignorante. Itaque tandem mulier pœnitentiã ducta, voluit deinceps licentiare & expellere Incubum; verum non potuit: vbi beato Bernardo cõquerens, qui ipsum Dæmonem ardentibus candelis excommunicauit. Ac sic eundem à dicta muliere effugauit.

Item beatus August. in 15. li. de ciui. Dei, ait: Creberima facta est, multiq; experti sunt, vel ab illis, qui expertos se audisse affirmant, Syluanos atque Faunos, quos vulgò Incubos vocant improbos, sæpè mulieribus extitisse; & earum appetisse & peregisse concubitum.

Item in historijs Arcturi Regis Britanniæ sæpius leguntur huiusmodi accidisse.

S I G. Quid igitur responderetur ad auctoritatem Cassiani, qui ait, Nullo modo credendum est, spirituales naturas cum fœminis carnaliter coire posse. Nam si hoc aliquando posset fieri, quomodo nunc vel nunquam vel rarò videremus aliquos ex eorum concubitu de mulieribus absque virili semine nasci, cum præsertim contester eas libidinum sordibus admodum delectari, quas præcaldubiò per fœmetiplas potius quàm hominibus exercere mallerent, si illud villo modo effici posset. Hæc ille.

V L R I C. Hæc auctoritas induxit ad aliam quæstionem. An videlicet ex coitu Dæmonum cum mulieribus paratò possit nasci puer?

C A P U T V I.

S I G I S M. An ex coitu Dæmonum cum mulieribus paratò possit nasci puer?

C O N R. Trium est sermone prouerbium, ex huiusmodi concubitu filios natos esse, quos vulgus abiectos nominat, qui etiam Alemanicò idiomate *Mechselbalch* appellatur. vnde fabulantur de quadam Melusina Incuba, quæ cuidam Comiti adhæsisse dicitur, pluresq; filios ex ea natos fuisse. At vnumquemque huiusmodi filiorum aliquid prodigij in membris habuisse, illum namq; tres oculos, alium dentes aprinos contraxisse fama est.

S I G.

S. Bernardus Dæmonẽ ardentibus candelis excommunicauit.

Historia Arcturi Regis Britannicæ.

De nativitate Incubis.

Historia Melusina.

S I G. Fabula hæc ab incerto auctore orta fidem non facit.

C O N R. Apud Vincentium libro historiali 21. lib. cap. 30. narratur, quod Vortigernus Rex consilio inuito cum sapientibus quid agere deberet ad sui tutamen? consilio autem capto, iussit conueniri artifices, vt ei turrim fortissimam construerent, sed cum opera eorum tellus absorberet, suatum est Regi, vt hominem sine patre quaereret, & eius sanguine lapides in cementum aspergi præciperet, & quasi hoc facto demum stare potuisset. Inuenerunt igitur adolescentem, cui nomen erat Merlinus, qui cum matre sua adducitur coram Rege, quæ confessa est, de spiritu in specie hominis illum concepisse. Merlinus autem multa obscura reuelauit, multa prædixit futura. Aperuit enim, sub fundamento esse lacum, sub lacu duos latere Dracones, quorum vnus rubeus, populum Britonum, alter vero albus Saxonum designaret, & quis in confictu suorum aliterum vinceret, prædixit, & Aurelium Ambrosium deusculo Hengisto & combusto Vertigerno regnaturum. Ex illa enim historia habetur, Merlinum ex Incubo Diabolo genitum. Item & de illo Merlino B. Aug. & cæteri Doctores faciunt mentionem.

Homo sine patre.

Merlinus
Diuinator.

Color rubeum
Britannos no-
rat, albus Sa-
xones.

De Giganti-
bus post dilu-
uim.

S I G. Quid igitur sentiunt de Merlino Doctores?
V I R I C. Prope finem tractatus latius explicabitur. Nunc de illa particula Incuborum amplius progrediamur. Glossa ordinaria super 6. c. Gen. 1. lib. vbi textus ait, Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, illæq; genuerunt, isti sunt parentes à seculo & viri famosi. Hæc textus. Glossa autem desuper dicit, Non est incredibile ab hominibus, non ab Angelis vel quibusdam Dæmonibus qui sunt improbi, huiusmodi homines esse procreatos, quia post diluuium corpora non solum virorum, sed & mulierum incredibili magnitudine extiterunt. Hæc glossa.

S I G I S. Mirabilis hic foret glossa, si Diabolus posset procreare pueros.

V I R. Iosephus Iudæorum nobilis Princeps, vir vtrique multarum rerum discretus, quem etiam Hieronymus laudibus effert, hoc idem super illum passum scribens, asserit, illos ex concubitu spirituum Incuborum cum mulieribus

patrato

patrato natos fuisse.

C O N R A D. Adducam etiam propinquiores historias, Gansfidus Arhioderus, prout eundem Vincentius in naturali libro tertio recitat, dicens, quomodo quidam Decanus sacerdotum cum sorore Ducis Burgundiæ Regis Sicilia Rogerio desponsata aliquandiu regnum inhabitans, ibi certissime cõperit quod natabat quidam strenuus iuuenis: & natãdi arte peritus, circa crepusculum noctis lucete luna in mari balneas mulierem post se natantem per crines apprehendit, tanquam vnam ex socijs, qui eum vellet mergere, eamque alloquens, nullum verbum extorquere potuit, operamque pallio in domum duxit: & tandem in vxorem solemniter accepit. In erepatum aliquando à socio quodã q̃ phantasma accepisset, expauescens arripuit gladium, minatus in conspectu eiusdem mulieris, filium quem ex ea sulceperat interfectorum, nisi illa loqueretur & diceret vnde esset. Quid inquit: Vx tibi misero, vtilis perdis vxorem dum cogis affari. Tecum essem, & tibi bene foret, si iniunctum mihi hîctum tenere permisisses. Nunc autem deinceps me non videbis, & mox euauit. Puer autem creuit, & marini balneum frequentare cepit. Tandem vna dierum phantastica illa mulier coram multis eundem puerum in eisdem fluctibus occurrentem rapuit: quem si verus filius fuisset, mare ad litus expellere debuisset: hæc ille.

S I G. Fuit ne igitur talis puer verus vel phantasticus.

C O N R. Ex historia deprehenditur, q̃ talis puer comedit, bibit, ambulauit, & multis annis educatus fuit.

V I R. Pro quo Merlinus & hic puer habitus fuerint prope finem enodabimus: nunc interim ad alias historias pergamus.

S I G. Perge igitur.

C O N R. Helmandus quarto libro, quem Vincentius refert, pariter narrat, cuius verba hæc sunt. In Colonienfi Dicecesi famosum & immane palatium Rheni fluminis supereminet, quod Iuuamem nuncupatur, vbi pluribus olim congregatis principibus improviso aduenit nauicula, quam collo alligatã cygnus trahebat argentea cathena. Exinde miles noxus & incognitus omnibus exiit: & cygnus nauem reduxit. Miles postea vxorem duxit, liberos procreauit. Tandem in eodem palatio residens, & cygnus inspicies aduertantem, cum eadem nauicula & cathena statim in nauem se recepit, & ulterius non comparuit, progenies autem eius vsque ho-

d d die

Quidam vnã
ex Syrenibus
duxit.

Iuuamem arx
ad Rhenum.

Cygnus tra-
hit nauem in
Rhenum.

Progenies in
Germania est
cygnus.

die perseverat. Hæc Helimandus.

S I G I S M. Quanquam huiusmodi historiarum auctores graues sint graue tamen non minus est credere talia facta fuisse, & facta, quomodo talia intelligenda veniant. Etenim, quia dicis te in fine, huiusmodi dubia pro tua capacitate soluere, in quantum possit, velle, ideo ad vltiorem questionem progredior, videlicet, vtrum Maleficæ possint futura prædicere, & secreta Principum consilia reuelare.

C O N R. Audimus, quod Merlinus multa futura prædixit, quæ etiam facta sunt, prout ex historijs deprehendimus. Item nonne Balaam, vt testatur Scriptura Ariolus fuit, & tamen multa futura prædixit. Item nonne Diabolus in specie Samuelis ad prouocationem Pythonicæ mulieris prædixit Saul & omnem suam familiam in bello mansurum, quod factum fuit, vt dicitur Reg. 1. Cecidit enim Saul & Ionathas filius eius in bello, & mortui sunt.

S I G I S. Nonne futurorum cognitor solus est Deus, secretorumque inspector, qui est prima causa & primus motor omnium.

V L R. Est verè, sed nihilominus tamen Diabolus futura prædicere potest. Videmus enim quod Medicus & Astrologus, & alij sapientes homines sæpè futura prænosticant.

S I G. Quæuis futura prædicet, tamè nõ est necesse vt ita eueniat, vnde necessario futura prædicendo nõ cõcludunt.

V L R. Rectè arguis colendissime Princeps, quia omnia in potestate Dei, cui nemo est consiliarius nisi ipse sibi.

S I G I S M. Vellem enim scire, quomodo Diabolus futura prædicere potest.

V L R. Audi verba beati Augustini in Decreto posita, in c. Sciendum, 36. quæst. 4. vbi text. Sciendum hanc esse naturam Dæmonum, vt aërei corporis sensus terrenorum corporum sensum facillè præcedant celeritate, & propter aërei corporis superiorum nobilitatem non solum cursus quorumlibet hominum vel ferarum, verum etiam volatus auium incomparabiliter vincunt, quibus duabus rebus quantum ad aëreum corpus attinet præditi, hoc est, acrimonia sensus, & celeritate motus ante cogitata pronunciant, quæ homines pro sensus terre ni tarditate mirentur.

Accessit & Dæmonibus per tam longum tempus, quod eorum vita protenditur, longè maior experientia quàm potest hominibus

Virum Malefici futuri & secreta prædicere.

Quomodo Dæmones futura & secreta sciunt.

Experientia Dæmonum.

nibus propter breuitatem vite peruenire. Per has efficacias, quas aërei corporis natura sortita est, non solum multa futura prædicunt Dæmones, verum etiam multa faciunt, quæ quoniam homines dicere aut facere non possunt, eos dignos quibus seruiant & quibus honores diuinos deferant arbitratur, instigante maximè vicio curiositatis, propter amorè sollicitatis falsæ atque terrenæ excellentiæ temporalis.

Nunc quia de diuinatione Dæmonum quæritio est: Primum sciendum est, illos plerumque prænunciare quæ ipsi facturi sunt. Accipiunt enim sæpè potestatem & morbos, immittere, & ipsum aërem vitando morbidum reddere & peruersis & maioribus terrenorum commodorum malefacta suadere, de quorum moribus certum sunt, quod eis talia suadentibus consenturi sunt. Suadentibus miris & inuisibilibus modis per illam subtilitatem corpora hominum non sentientium penetrando, se cogitationibus eorum per quædam imaginaria iussa miscendo, siue vigilantium siue dormientium. Aliquando autem nonnunquam ipsi faciunt.

Sed quandoque naturalibus signis futura prænoscent, quæ in omni sensum venire nõ possunt ante prædicunt: neque enim, quia præiudicet medicus: quod præiudicet nescit huius artis ignarus, ideo diuinus habendus est. Quid autem mirum si quemadmodum ille corporis humani perturbata vel mortificata temperie, seu bona vel mala futura, præiudicet valedudines, sic Dæmones in aëris affectione sibi nota nobis ignotas futuras præiudicet tēpestates. Aliquando etiam hominum dispositiones non solum voce prælatas, verum etiam cogitatione cum suis quædam ex animo exprimuntur in corpore facillitate prædicunt, atque hinc etiã multa futura prænuanciant alij, videlicet mira ijs qui ista disposita ignorarunt. Hæc August.

S I G. Est igitur ipsis credendum?

V L R. Profus non.

S I G. Quare?

V L R. Quoniam ipsi etiam Dæmones quandoque fallunt, & etiam homines fallunt & decipiunt.

S I G. Da exemplum vbi falluntur.

V L R. Legitur in legenda sanctorum Simonis & Iudæ, quod cum Varradach Princeps regis Babylionorum aduersus regem Indorum bello decerare vellent, Magos & Ariolos consulit, vt super euentu belli responsa ab Idolis & Dæmonibus reciperer.

De diuinationibus Dæmonum.

Ex naturalibus signis præiudicant.

Dæmonum præiudicant falsas sunt.

At Dæmones responderunt & prædixerunt grande bellum futurum fore & ex vtraque parte interfici præstantes. Postquam hoc Varradach audiuit, in tristitiam incidit. Apostolus autem Simone & Iuda in risum excitatis, ait Dux, me timor inuasit, vos autem ridetis. Dicunt Apostoli, cesset timor tuus, nobiscum pax intrauit istam prouinciã, hodie mitte pro fectione & cras hora tertia veniens quos præmisisti cum legatis Indorum, qui pace vestra ad quascunque condiciones grater consentientes pactum firmissimum stabilierunt. Simili modo Arioli ridetes, dicentes Duci: Noli Domine hominibus illis credere, mendacibus aduenis & ignotis, quideo aliqua loquitur, ne exploratores teneatur. Isti Dij qui nunquam fallunt, dederunt tibi responsum, ut cautus & sollicitus sis. Quid multa? Crastino die venerunt nuntii, qui missi fuerat, & nunciaverunt ita esse prout Apostoli dixerat.

Ecce quod Dæmones falsi extiterunt, mendacia prædixerunt & proculdubio ipsi Dæmones si potuissent, & sciuissent, libenter vera responsa dedissent: cum illud mendacium eisdem Dæmonibus in præiudicium exierit. Sed quia futura ignorabant, ideo seipos sefellereunt. Ira habes, quod etiam ipsimet Dæmones falluntur.

*Quomodo
Dæmones con-
sulant ambi-
guitate suis
prædictionib.*

Sed istud notandum est, quod ipsi Dæmones dubitant de euentu eorum quæ prædicunt. Quid igitur faciunt cum dubitant? Ait Augustinus in dicto capite. Sciendum. Sed ne, inquit apud cultores suos pondus auctoritatis amittant, id agunt, ut interpretibus suis signorum suorum coniectatoribus culpa tribuatur, quæ ipsi decepti fuerint vel meriti: hæc Augustinus. Ponere exemplum.

V L R I C. Legitur de quodam Principe, qui aduersus Romanos pugnare volens, Deos suos, id est Dæmones & Ariolos super victoria consuluit, qui euentum ignorantes, ut tamen aliquid responderet, ne futura ignorare, arbitraretur, dixerunt, Romanos te vincere certum habere. Potest autem accusari ille, te, varijs modis construi, ita ut si ipse Dux Romanos viciisset, consonum responsioni fuisset: si vero à Romanis victus fuisset responsioni imputari Demonibus non potuisset. Vnde igitur ambigua obscuritate responsa solent dare.

Item sæpe etiam sua eorum voluntate fallunt, & mendacia dicunt: quoniam pleni sunt invidia, & gaudent, dum homines, in errorem mittunt & decipiunt. Vnde periculosum est

Alij sic reserunt: Aio te facienda Romanos vincere posse.

est eis credere, quoniam nescit homo, quando ipsi fallunt, vel fallere pro eorum consuetudine nos volunt. Sic itaque clementissime Princeps habes, quando ipsi secreta scire & futura prædicere possunt: & quod fides in eorum dictis ponenda non est, quia in eis non est veritas.

S I G. Satis iam dubiorum nostrorum occasione vos hinc inde allegantes audiuius. Nunc nostri propositi mens finem determinationis appetit, quid igitur tu sentias placet ut detegas.

V L R. Quæ igitur dubia resolui cupis.

C A P V T VII.

S I G I S. Vtrum Dæmones, seu homines ministerio Dæmonum possint turbare aërem, prouocare grandines, & hocere terræ, atque hominibus morbos inferre, seu hominem sterilem facere.

*De turbationibus aëris
Maleficarum.*

V L R. Dico quod non possunt, nisi quando & quibus, ac in quantum à Deo ex causa Maiestatis suam mouente cõceditur.

S I G. Super quo fundas hanc conclusionem.

V L R I C. Super prius deductis. Insuper Iohannes Damascenus. li. 2. ait, Non habent Dæmones virtutes aduersus aliquem, nisi à Deo dispensante cõcedatur, sicuti in Iob, & in porcis. Permissione vero Dei facta, & fortitudinem habent & transmutantur, & transfigurantur, in quamcunque volunt figuram, secundum imaginem, id est, phantasiam.

Item Gregor. in Dialogo lib. 3. ait: Absque omnipotentis Dei concessione, nullam habet potestatem contra hominem malignus spiritus, qui etiam in porcos transire non potuit nisi permissus.

*Nec Sabbath
porcos sine
Dei permissu
innuadere possunt.*

S I G. Quid est hoc dicere, in porcos transire non potuit?

V L R I C. In Evangelio legitur, quod cum Christus Dæmoniaci cura esset & multa legiones Dæmonum ab eo ciecisset, petierunt Dæmones licentiam à Domino, ut porcos ingredi possent, quia data intrauerunt porcos, & in mare iruerunt, &c. Ecce quod Dæmones non audebant porcos intrare, & eos molestare, nisi prius à Deo obtenta licentia.

S I G I S. Cognosco itaque quod cum cistem à Deo permissum fuerit, quod ex tu ne nocere possunt.

V L R. Recte cognoscis. Vnde ait Hieron. super Ps. 77. Itaque

da 3 de

de quibusdam in Psal. dicitur: Fiat Angelus Domini persequens eos. i. Diabolus seu spiritus malus: quia Dominus creauit illū, & in sua habet potestate. Ecce ex hoc habes, quod sæpè Deus concedit Diabolo, ut persequatur homines.

Item beatus Aug. de diuinatione Dæmonum ait. Accipiunt autem sæpè potestatem & morbos immittere: & aërem vitriando morbidum reddere, & peruersis malefacta suadere. Nam beatus Aug. in li. 3. de Trinitate. ait: Ex ineffabili autem Dei potentia fit, quod possint mali Angeli, si permittentur: idè verò non possunt quia non permittuntur.

S I G I S M. Cum autem Dæmonibus talia facere à Deo permittitur, possunt ne tunc, pro eorum libito facere quantum volunt?

V L R I C. Non, nisi tulerint quantum eis facere permittitur: & idè August. eodem loco in li. 3. de Trinitate, ait: Idè non possunt, quia non permittuntur. Subiungit etiã, dicens: Neque enim alia occurrit ratio, cur Magi non potuerint facere cinifes, qui tanas serpentescq; fecerunt, nisi quia maior aderat prohibitis Dei dominatio per spiritum sanctum, quod etiam Magi confessi sunt: Digitus Dei est, &c. prout Exo. c. 7. dicitur.

Vnde Ioannes Chrysostomus super Mattheum libro primo, ait: Homines autem, non quantum vult, tētat Diabolus, quoniam quantum ad se, nunquam cessaret à tentatione, neque enim habet alium actum. Non enim manducat nec dormit, nec aliud operatur: nisi ut tentet, fallat, & subuertat, hic cibus illius est. Ecce ergo, quod Ioannes Chrysostomus dicit, non quantum vult, &c. tentat &c. Vnde in li. 2. sent. dist. 7. Petrus Lombardus ait: Dæmonum autem sciētia & virtute exercentur etiam artes Magicæ, quibus tamè tam potestas quàm sciētia à Deo data est, vel ad fallendū fallaces, sicut Ægyptios, & etiam in ipsos Magos data est: ut eorundem spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus erant damnandi, vel ad moriendum fideles, ne tale quid facere pro magno desiderant, vel ad exercendum seu probandum infortium patientiam; Nec putandum est, Dæmonibus hanc rerum visibilibus materiam ad nuntium ferre, sed Deo potius, à quo hæc potestas datur.

S I G. Nunc si possibile foret, te duce expererem scire, quādo Deus gloriosus Dæmonib; cōcedat, & permittat nocere

terre

Aliquando maior aliquando minor digitus Dei.

Cibus Diabolus sunt tentationes.

Dæmonibus potestas datur fallendi fallaces habere Magos.

terre & hominibus, ac subuere aërem & aquas, &c.

V L R. Grauis est hæc quæstio, quæ enim nouit Dei voluntatem: vnde clamauit Apost. Petrus ad Roma. 11. O altitudo diuitiarum sapientiæ & sciētiæ Dei quàm incōprehensibilia sunt iudicia Dei, & inuestigabiles viæ eius, quis enim cognouit sensum Dñi, aut quæ prior dedit illi, & retribuetur ei.

S I G. Et si arcana cūcta Dei inuestigare nō liceat, loquamur tamen quantum nobis ab alto de graui conceditur.

V L R I C. Dico ita, quod sæpè numero aëris perturbatiōnem, tempestates, tonitrua & alia absque ministerio Dæmonum posse fieri, & dispositione naturali, Planetarumq; motu, diuina bonitate astra cursus suos agere permittente, & de illis causis satis Philosophi tractant, prout Aristoteles in libro Meteororum scribit.

S I G I S M. De hoc non est dubium, quin naturali motu talia fieri possint. Sed quæstio est, quando Diabolo concedatur hæc faciendi potestas.

V L R I C. Misericordissimus Deus, qui singulari sua piissima prouidentia ob vilitatem hominum disponit quantumque talia permittit, in pœnam correctionis peiorum, quandoque in teurationem augmentandorum meritorum, quandoque in prodigium futuræ gratiarum actionis.

S I G I S M. Quomodo igitur Deus peccata in hoc punit?

V L R I C. Quandoque scienter, quandoque ignoranter.

S I G I S M. Quomodo scienter?

V L R I C. Ut cum homines puniuntur manifestè, scienter aspiciunt propter delicta se punitos fuisse. Sic cognouerunt homines in Sodomæ & Gomoræ subuersione, se ob peccata eorum punitos fuisse. Sic etiam, cum cunctis videntibus Abyron & Dathan terra absorbit.

S I G I S M. Sed quomodo ignoranter?

V L R I C. Hic pūctus respicit præsentē materiã, ignorantè itaque quadoque Deus punit peccatum per Angelum, quandoque per hominem, quandoque per Diabolum.

S I G I S M. Præbe vbi per Angelum correxit?

V L R I C. Dicitur Esaia 37. Cum Sennacherib venisset ad obsidendū Hierusalē, egressus est Angelus Domini & percussit in castris centum & octoginta quinque millia virorum, ecce itaque, quod Deus per Angelum suū punitit superbiã Assyriorū, tot millia eorūdem occidendo. Sic duritiã

ad Pharaonem

Tempestates fieri dispositione naturali.

Quando diabolo datur potestas excitandi tempestates.

Deus quandoque punit scienter, quandoque ignoranter.

Deus per Angelum punit.

Deus per ho-
mines punit.

Pharaonis & Aegyptiorum punit per Angelum omnia
primogenita Aegyptij interficiendo.

¶ I G I S M. Quomodo autem punit per homines?
¶ V L R I C. Exempla plura habes in c. Remittuntur, 23. q. 5.
in ver. Hinc notandum, &c. Itaque populus Hebraeorum
per Nabuchodonosor. Item per Antiochum. Item per Ti-
rum & Vespasianum punitus est, &c. Dicit enim ibi text.
Assur. i. Sennacherib, erat virga furoris Domini: quia per eum
innumetas gentes diuina iustitia flagellare disposuit. Sic
Attila Rex Hunnorum flagellum Dei se nominauit. Itē
subiunxit textus: Ipse vero Assur non cognouit, quia in su-
perbiā elatus, victoriam quam assecutus fuerat, non di-
uinæ potentiae, sed suis viribus attribuit. Vnde contra eius
superbiam loquitur Dominus, Nunquid gloriabitur terra
contra eum qui secat, aut exaltabitur securis contra eum
qui cedit in ea. hæc textus in d. c. Remittuntur. 23. q. 5.

Deus vitior
Tyrannis et
faber ferræ
securi.

¶ I G I S M. Nunc ad tertiam speciem. s. quomodo pei
Diabolū punit.
¶ V L R I C. Et hoc ad materiam facit. Audiuimus enim supra
in Psalmo per Prophetam dicentem, Fiat Angelus Domi-
ni, Diabolus, persequens eos, &c. cum alijs enumeratis au-
storitatibus. Et ita affligitur quandoque peccator in tor-
pore, quandoque in rebus.

Deus puniens
per Diabolū.
In corpore af-
flicti à De-
monibus.

In corpore videmus torqueri Energumēnos, Dæmo-
niacos & obsessos. Sic etiā videmus propter peccata mul-
tas infirmitates homines contrahere. Et ideo dixit textus
in cap. Cum infirmitas, de peccat. & remis. vbi ait. Cum in-
firmitas corporalis nōnunquam ex peccato proueniat di-
centē Domino languido quem sanauerat. Vade & noli
amplius peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Præ-
senti decreto statui mus & præcipimus Medicis corporū,
vt cum eos ad infimos vocati contigerit ipsos ante omnia
moneant & inducāt, vt medicum animarum, aduocent 24.
postquam fuerit homini de spiritali remedio prouisum,
ad corporalis medicinæ remedium salubrius procedat, cum
cessante causa cesser effectus, &c. hæc textus.

Recipe pro
agrotis.

Exemplum habes de Nabuchodonosor Rege Babylo-
norum, qui propter peccatum superbiæ tantis calamitati-
bus mentis corporis afflicus fuit, vt quadrupes incederet,
bouem se fora arbitratus, graminā comedisse dicitur, &c.

Vnde

Vnde succedit tex. in c. Si per fortianas, 13. q. 1. vbi textus.
Si per fortianas atque maleficas artes occulto, sed nunquā
iniusto Dei iudicio permittente & Diabolo præparante
concupitus non sequitur, &c. Ecce canonem determinare,
quod occulto Dei iudicio procurante Diabolo homo ma-
leficari potest. Et sic habes, qd Deus in ferendis pœnis vit-
tur Diabolo pro ministro.

¶ I G I S M. Quomodo igitur Maleficæ mulieres afferūt,
& credunt, se ipsas talia facere, videlicet turbare aërem, pro-
creare tempestates, morbos inferre hominibus.

¶ V L R I C. Ipse duntaxat pro eandem stultitia se talia
facere credunt: & tamen sua credulitate decipiuntur.

¶ I G I S M. Quomodo?

¶ V L R I C. Nam cum vt Diabolus ex motu elemētorum
cognoscit mutationem aëris, & tempestates fieri debere,
quas, tamen ipse Diabolus, vt supra diximus facilius & ci-
tius quam homo præscire poterit: Vel dum diuina permis-
sione aliqua plaga, & peccatorum correctio super terram
iusto Dei iudicio cadere debet, cuius quidem plage, & cor-
rectionis ipse executor diuina prouidentia deputatur, ita
vt huiusmodi plagam prænoscat futuram, ex tunc com-
mouet mentes huiusmodi Maleficarum mulierum, aliquando
eisdem persuadendo, aliquando ob inuidiam, quam tales
sceleratæ mulieres aduersus proximi gerunt, in vindictam
mouendo easdem sollicitat, quasi ipsas mulieres doceat
huiusmodi tempestates, & aëris turbationes prouocare.

¶ I G I S M. Quid facit igitur, cum easdem doceret aut quomo-
do ipsas instruit, vt ipse mulieres huiusmodi incommodi-
tates prouocent, & suo maleficio perficiant.

¶ V L R I C. Consultit & docet eas aliquid stultum & fatuū
facere, & quod ad huiusmodi factum nihil pertinet.

¶ I G I S M. Si stultum, quid igitur eos docet, vnde nam-
que prouenit, qd postquam mulieres huiusmodi documen-
ta sequuntur, pro earundem voluntate tales tempestates
succedunt & eueniunt.

¶ V L R I C. Ecce cum Diabolus præuidit, vel ex cursu natu-
ræ, & elemētorū, vel ex permissione diuina, super aliquam
terrā plagā infligere debere, sibiq; potestatem faciendi cō-
cessam esse, & sic huiusmodi euentum aliās futurum fore,
persuadet vt mulieres huiusmodi sceleratæ credant, se ex do-

d d s Circa

Quomodo
decipiuntur
Malefica in
mouendis tē-
pestatibus.

*Media nullius
momenti per
se, quibus Ma-
lestica putant
tempestates
excitari.*

*Iustus perit
cum impio
quando Deus
punit.*

*Iustus perit
cum impio,
quando Deus
punit.*

Strina Diaboli talia efficere: Diabolus instruit eandem, ut quandoque accipiant lapides silicis & versus Occidentem post tergum proficiant, aliqui ut arenam aquæ torrentis in aërem proficiant, aliquando quæ in vna olla pilos porcorum bulliant, aliquando quæ trabes vel ligna in ripas transuersaliter collocent, & sic de alijs facultatibus. Et tamen talibus faciendis communiter Diabolus præfigit, eis diem & horam, unde fatuæ huiusmodi mulieres Diaboli doctrine credentes, talia & alia his similia faciunt. Itaque postquam ipsæ talia fecerunt, ac succedentibus tempestatibus, gradinibus & alijs incommoditatibus, quas Diabolus alijs in tali tempore nouit, ut præmissum est profuturas, ex tunc credunt illæ sceleratæ fatuæ mulieres euentum huiusmodi ex factis earum processisse, cum tamen talia earum facta non possent vnicam guttam prouocare. Verum est tamen quod post huiusmodi mulieres gratificatur Diabolo, adorantes eum, & immolantes ei holocausto math, vel quid aliud eidem offerentes. Nam quis tam hebes mentis est, qui credere posset quod ex huiusmodi fatuitate & mulierum stulta operatione, vna tam immensa sphaera aëris & alia elementa deberet commoueri inde ut gradines & fulmina prouocarentur.

S I G. Sed quod ad hoc dicis? videmus namque vnam totam septem tantam periclitari, in qua non omnes homines deliquerunt.

V L R. Sepem iustus perit cum impio, sic etiam quis punitur pro alio. Nam Gen. 19. legitur, quod dum Sodoma & Gomorra propter peccatum submersæ fuerunt, certe pariter alia ciuitates cum eis perierunt propter vicinitatem, ut Segor & Tigor: & tamen hæc ciuitates non peccauerunt. Sic Regum 1. videmus, dum Dauid coram Domino populum numerando peccasset, quod propter peccatum Dauid, & sic vnus hominis, multitudo hominum, & sic multa millia hominum, perierunt & mortui sunt. Cum autem legimus, Deum tam innumeram multitudinem hominum percussisse propter peccatum numerationis vnus duntaxat hominis, quomodo igitur punit Dominus populum suum propter grauiora peccata, ut puta propter heresim & blasphemias. Cum autem tales mulieres, vt ait textus in c. Episcopi. 26. questione quinta, Deum abnegant, & se Satana tradunt, Diaboli adorantes, & sacrificia sibi offerentes, quis dubitat, quin vna tota ciuitas, in qua tales sceleratæ mulieres degunt & tollantur,

infelicitiora omnia & huiusmodi ruinam diuinæ ex maiestate vltione timere habeat.

S I G R S M. Videmus itaque determinationem duarum causarum, quibus Diabolus nouit futuras tempestates, videlicet, causam motus astrorum & dispositionis naturalis: alteram diuinæ vltionis seu correctionis peccatorum. Quid igitur erit, cum huiusmodi necumta probis & iustis hominibus euenerint.

V L R. Posuimus superius etiam alias vias diuinæ permissionis, videlicet, quod quandoque in tentationem iustorum ob augmentandum meritum permittit Deus.

S I G I S M. Ostende.

V L R I C. Nonne Iob iustus, & laudans Deum erat. Et tamen tentauit eum dominus in bonis, agris, armentis, & gregibus: & tandem in corpore, dando tentandi potestatem Diabolo, qui etiam cum grauissimo vlcere percussit, & quia his omnibus repertus est Iob patiens & humilis, unde apud Deum meruit.

Nonne Beatus Antonius eremita, vir religiosus & Deo amabilis fuit, nonne sæpius à Diabolo tentatus, & grauius percussus, donec quasi defecisset, ac vt sic meritum ampliati eius fuit. Legitur enim in legenda eiusdem, quod Antonio in quodam tumulo latitante multitudo Dæmonum cum ita corde varia lacerauit, quod minister eius de villa veniens, quasi mortuum proprijs humeris ad villæ hospitium reportauit: quo audito, conuenerunt vicini, & cum post planctum funeris media iam nocte dormirent, Antonius subito reuiuiscens, vocato ministro, fecit se in silentio ad tumulum reportari, ibique ex priorum vulnerum dolore prostratus, cum ex animi virtute cõsistit Dæmonis prouocasset, & statim illis in varias bestiarum formas mutatis, ab eorum dentibus, cornibus, unguibus laceratus fuisset, subito radius quidam lucis Dæmones & tenebras fugauit, statimque sanatus Christum presentem intolligens dixit: Vbi eras Iesu bone, vbi eras, quare à principio non affuisti, vt curares vulnera mea. Et vox ad eum facta: Antonius inquit hic eras, sed expectabam videre certamen tuum: nunc autem, quia viriliter dimicasti, in toto orbe te faciam nominari. Hæc Vincetius in historia lib. 14. recitat Athanasium notasse. Vnde dicitur Iacobi 1. beatus vir quod suffert temptationes, quia cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ.

*Pro exploranda
fide prioris
Diabolus in-
terdum sanis.*

*De S. Antonio
eremita à Dia-
bolis pessime
vexato.*

*Fama de An-
tonio vnde est
celebris.*

CAPVT VIII.

De mutatio-
nibus forma-
rum.

Quid præsti-
gium sit.

Exemplum de
S. Machario.

SIGISM. Nunc scitis habeo, ex factis talium mulierum, neque repestates, grandines, seu alia mala fieri posse, se duntaxat vel ex motu naturali, vel permissione diuine bonitatis: qua vel in peccati, vel in meriti ex sua ineffabili pietate talia euenire Diabolorum ministerio permittit. Idcirco placet iter nunc ad alias questiones dirigere. Vtrum Maleficæ & Strigæ possint ministerio Dæmonum seipias, ac alios homines in alias formas specierum seu animalium mutare? **V**L R. Ex causis supradictis possunt, atamen appetentur & sic prestigij facere.

SI G. Quidnam est prestigium? **V**L R. C. Ars transformandi formas iuxta appetentiam. Prestigium dicitur quasi perstringens oculos: prout ait Isidorus etymologiarum lib. 8. Ita ut ipsi Dæmones perstringendo oculos faciant apparentiam, qua homo indicat rem alterius forme esse, quam sit, ita ut quis videns hominem, credat eum esse asinum vel lupum, & tamē vnusquisque retineat formam suam, quauquam oculi nostri decipiantur; & ad aliam speciem erroneo iudicio deducantur. Sic Simon Magus perstringit oculos, Neronis, & carnificis, qui decollando arietem credidit se Simonem decollasse, in oculis suis ministerio Diaboli perstringitis deceptus.

Itē legitur de Sancto Machario Ægyptio eremita, prout recitat Vincētius lib. Hymnor. 18. q. cum Ægyptius quidam amore velano, alienæ vxoris arderet, nec ad effectum concupiscentiæ peruenire posset: eod quod illa virginitatem suæ coniugis nimis amaret, ipse Maleficum precatus est, ut aut ab ea se amari faceret aut à marito proprio repudiari: qui multis illectis muneribus, solito suæ artis ingenio fecit illam equam videri: itaque vir eius turbatus, quem equam suo lectulo iacente videret, ingeniosus scabatico quod illam alloquens, nulli responsum audire poterat. Adductis ergo presbyteris, quid illa pateretur ostendit, & ne sic quidē calamitatis causam agnouit. Illigatā igitur eā in mortu iumentu ad desertum duxit. Cū autem iam villæ sancti Macharii propinquarent, monachi arguebant eū cur eū equa ad monasterium veniret. Et respondit, Vxor inquit, mea hæc fuit, sed in equam conuersa. Iam tertia dies est, ex quo cibum non sumpsit. Quod cum sancto Machario, cui iam Deus hoc

hoc ipsum notū fecerat, retulissent, Vos, inquit, equi estis, & equorum oculos habetis. Illa namque mulier est; nec in illam naturam transfigurata videtur, nisi in eorum oculis qui prestigij vanitate falluntur. Mox aquam ei benedictam infundens oratione completa, subito eam omnibus videri feminā fecit, eamque rescit iussit, & cum viro suo reuertit; dicens, Nunquam à communionem sanctorum mysteriorum, neque ab Ecclesiæ oratione discedas. Hæc enim idcirco perpeffa es: quia per quinque septimanas mysteria diuina non attigeras. Ecce igitur quod non omnium oculi erant præstricti, quia oculi beati Macharii non erant præstricti.

SI G. I. S. M. Profecto hæc Historia multum facit ad positum. **V**L R. C. Certè quadam vice ea de re cum colendissimo domino Ortone, ex Comitibus de *Sonnenberg*. Episcopo Constantiensi, qui etiā multarum rerū cognitione habet, ac literis pro magno desiderio interdit, disputari: Hic eandem historiam in mediū attulit, quæ me in materia prestigij propter eiusdem domini Episcopi auctoritatem, & frequens studiū suū, cuius etiā ego humilis famulus existo, & sub clemētiæ eius etiā alijs me foueo plurimum mouit.

SI G. I. S. M. Cupere audire aliquos modos, quibus apud oculos hominum vna res apparere pro alia possit.

VL R. Saluo iudicio melius sentietium, duos vel tres adducam secundum quod ego meo ignaro ingenio colligere potui. Et iuxta mentem beati Thomæ super 2. sententiarum, distinctione octaua, ac aliorum Doctorum videtur mihi dici posse, quod vno modo Diabolus possit ludificatione sensus nostros ab inferiori mouedo phantasmata, & similitudines rerum existentium in virtute imaginariua faciendā eas ad organa sensuum exteriorum deflectere: sicut quandoque coniungit in somnijs. Nam ex motu phantasmatum in somnijs, cum defluxu eorum ad organa sensuum exteriorum sicut ad oculum vel tympanum, in quo fundatur auditus. Et sicut visus in oculo apparet nobis, quod multa videamus atque audiamus. Ita nobis vigilantijs. aliquando apparet quod multa videamus, sicut patet in phreneticis, & acutè febriçantibus. &c.

Secundo modo ex vehemēti conuersione intentionis ad phantasmata, quæ facit ut similitudo rei res ipsa videatur.

*Sic multi oculi
los asinorum
habent, qui
alios asinos
putant.*

*Modi quibus
sit ut res vna
pro alia appa-
reat.*

*Rhapsodia
fingit non vi-
sa.*

tur, sicut Augustinus dicit, quod quidam tanta conversione recogitabat cuiusdam mulieris imaginem, quod ei carnaliter commisceri vigilans videbatur. Cum igitur Dæmon non ignoret hos modos, dico, quod Dæmon possit ita organa sensuum disponere, quod una res apparebit alia.

Sicut ex abundantia humoris cholericici, videtur gustu quod omnia sint amara, cum tamen aliquando sint dulcia & descensu humoris sanguinei vel vaporis ignei ad oculos, videtur, nobis quæ exterius apparent quod sint rubea.

Secundo dico, quod Diabolus potest ita disponere medium quod una res videtur alia. Et secundum sanctum Bonauenruram, aliquando ex dispositione candelæ, per artem confectæ, paleæ videntur serpentes esse: & huiusmodi experimenta etiam multa sunt à ioculatoribus. Cum autem Diabolus Magister sit ioculatorum, nemini dubium, quin subtilius Diabolus hæc operari possit.

Item aliquando non res, sed similitudo rei & figura videtur, ita secundum glossam Beati Augustini, Beatus Petrus vidit istud vas submitri de cælo in terram, in quo erant omnia quadrupedia, serpentina terre & volatilia cæli, ut dicitur Actorum Apostolorum decimo, quas nempe non corpora erant, sed imagines. Eadem visione beatus Benedictus totum mundum vidit. Nam in legenda sua dicitur, quod totus mundus, velut sub vno solis radio collectus, ante oculos eius adductus est, ecce quod erant rerum imagines. Ex præmissis itaque inducitur ad alias questiones.

C A P. I X.

Vtrum dictæ mulieres conueniant ad conuiuia, mutuo bibant & comedant, & sibi mutuo loquantur, ac se inuicem cognoscant.

S I G. Gauderem super hæc opinionem tuam audire.

V L R. Ex prædictis satis cognouisti, quomodo quandoque in somno, quandoque in vigilijs fit representatio imaginationum, tam fortium, quod homo credit se essentialiter hoc vel videri vel facere. Audisti etiam, quod Diabolus quandoque perstringit oculos & alios sensus hominum ut homines autument, se hoc vel hoc facere.

Exemplum de nocturnis commensationibus Maleficarum. Etenim ut me satis intelligere possitis, introducā historiam in legenda Sancti Germani. Dicitur enim ibidem cum prædictus S. Germanus quadam nocte hospitatus fuis-

set,

set, in vna domo, & post cœnam mensa iterum pararetur admiratus Sanctus Germanus ipse quæsiuit ab hospitebus cui denuo mensa pararetur. Qui cum dicerent: quod illis bonis viris & mulieribus, quæ nocte incedunt, mensam prepararent. Nocte itaque illa statuit Sanctus Germanus vigilare. Et ecce vidit multitudinem ad mensam, in formis & figuris virorum & mulierum venientem, qui eis præcipiens ne abirent vel recederent: cunctos de familia domos istius excitauit, quæsiuitque ex illis si personas illas cognoscerent? Qui cum omnes vicinos & vicinas dicerent esse, misit ad domos singulorum, & ecce in suis lectulis sunt inuenti & admirati. Postea Dæmones per sanctum Germanum se esse spiritus malignos & peruersos dixerunt, qui sic hominibus illudebant. Ecce quod spiritus se loco illarum personarum ostendere possunt, ita quippe, ut homines existiment, huiusmodi imagines veras personas esse. Et sic ex illa habes historia, quod eadem hora homo potest esse in vno loco: & nihilominus per spiritum apparere in alio, sicut illi homines hora noctis fuerunt in domibus, & in lectulis suis, & eadem hora eorum imagines præstigio Diabolico apparuerunt in domo hospitis cœnantes.

Sic etiam de Simone Mago dicitur in legenda sancti Petri quod Simon eadem hora in conclauis erat cum Nerone, & foris loquebatur populo, id est, imago eius per Diabolum foras loquebatur populo. Sic idem in bonis spiritibus & Angelis contingere solitum fuisse legimus.

Nam beato Ambrosio apparuit, quâdo faceret officium in exequijs sancti Martini in ciuitate Thuronenſi, Dixit ei: Ego funeri exequium præbui: sed vltimam orationem vobis excitantibus explere non valui. Et reuera ita inuentum fuit, sicut ipse retulit, & tamen ipse Ambrosius eo tunc in ciuitate Mediolanensi fuit, quæ ad plures diartas distat à Thurone. Vnde secundum Egidium in quodam quodlibeto dicitur, quod bonus Angelus in forma Ambrosij fuerit in ciuitate Thuronenſi, & corpus beati Ambrosij fuerit in ciuitate Mediolani.

S I G I S M. Ad quem finem properat hæc instructio.

V L R. Ad hoc, ut concludā, quod homines sæpe existimant se videre alios homines in certo loco constitutos, quorum tamen imagines, distaxat vel in spiritu bono vel malo videt.

S I G I S M.

Exempla de complexionibus.

Candela facientes paleas videri serpentes.

Ioculatorum siue histrionum Magister est Diabolus.

De visionibus.

Dæmones in figura humana ad sunt conuentibus nocturnis.

Angeli in forma S. Ambrosij administrati.

S I G I S M. Sed quod econtra, anne quandoque Pythonicæ mulieres credunt, se proficisci in alium locum cum tamen remaneant in domo sua,

V L R I C. Superius iam audiuimus exempla: vnde sapius credit homo se esse in alio loco vbi non est: ergo bene dicit textus in capitulo Episcopi, 26. quæst. 5. vbi ait: Illud etiam non est omittendum, quod quædam sceleratæ mulieres retrò post Sathnam cõuerse. Dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt & se profitentur cum Diana nocturnis hõris, Dea Paganorum, vel cum Herodiade & innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias: & multarum terrarũ spacia in tempestate noctis silentio pertrāsire: vel eius iussionibus obedire velut dominæ, & certis noctibus ad eius seruitiũ euocari: sed vtinam hæc solæ in perfidia sua perijissent, & non multos ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam & innumera multitudo hac falsa opinione decepta, vera esse credit, & credendo à recta fide deniat. hæc textus.

S I G I S M. Nonne ceteri homines possunt equitate & ambulare de loco ad locum, tam de nocte, quam de die? Quid igitur ipsis talibus mulieribus obstat?

V L R I C. Certè nõ denego, quin huiusmodi mulieres & equitare & ambulare, tam super asinũ, equum, boem, seu camelum possint, &c. sicuti alij homines. & more aliorum hominum. Et sic secundum cursum naturalem. Nos autem in eo casu loquimur, qui se ultra communem hominum cursum extendit: videlicet, vt non possint in vna hora ad decem vel viginti miliaria proficisci,

S I G I S M. Si igitur non vadunt de loco ad locum, & conuicia visitant, vt dicit supradictus textus, vnde igitur pronent, quod homines in alijs ciuitatibus existentes, quos nunquam antea viderunt, cognoscunt.

V L R I C. Ex præmissis claret solutio: quoniam per impressiones imaginationum seu representationem imaginum ministerio Diaboli factam, hoc percipiunt: credentes se sensus corporalis presentia cognouisse.

S I G. Sacutari sumus de præmissis disputationibus, nũc de vltiori quæstione interrogemus, videlicet, an Diabolus possit in forma hominis cum huius mulieribus incubando commisceri. Et an ex huiusmodi coitu possint pueri nasci.

C A P I

AN Diabolus possit in forma hominis cum huiusmodi mulieribus commisceri.

V L R. Quæuis in superioribus plenæ tum auctoritates & rationes, tum exempla & histriæ pro decisione huius satis sint introductæ, vt tamè finem materiæ aggrediamur, Dico, quod ex Incubo & muliere non procreatur homo. Nec vnquam inuentus est homo, qui ex spiritu & muliere natus sit, præterquam Saluator Dominus noster Iesus Christus, qui summi Dei patris misericordia dignatus est, sine commixtione virili, de spiritu sancto ex gloriosissima virgine in mundum nasci. Absit igitur apud me, q̄ homo sine homine de spiritu & maledicta muliere debet nasci.

Nec obstat, q̄ in comœdia Plauti poëtæ de Amphitryone legitur, q̄ Hercules ex Ioue Deo, & Alcmena muliere Amphitryonis natus sit: & sic Medius fidius dicitur, quasi medius filius: quia fabula Poëtarum nefãdissima fictio est.

S I G. Quid igitur respondes ad allegatam glossam Ge- neseos 1. vbi dicit, Gigantes ex tali coitu natos extitisse.

V L R. Dico, q̄ glossa opinatiue loquit, & nõ concludit. S I G. Quomodo autem saluus texum, qui dicit, quod exinde nati sunt Gigantes.

V L R. Dico, quod eo tunc surrexerunt Gigantes, hoc est, homines potentes & magnifici, qui propter eorum potentiam & magnanimitatem dicti sunt Gigantes.

S I G. Quid igit de Merlino in Britania supradicto scitis?

V L R. Sentio quod fuerit verus homo.

S I G. Cuius filius.

V L R. Viriusque hominis, tam viri quam mulieris?

S I G. Quomodo igitur mater eius coram Rege Britanniæ confessa fuit, eum de Incubo concepisse?

V L R. Me iudice extrauit mulier, à Dæmone illusa, credens se Merlinum de semine Incubi genuisse.

S I G. Vnde igitur conceptus est talis Merlinus?

V L R. Sic arbitror, quia forte mater Merlini se Diabolo, pro dolor, dedicauit: vnde Diabolus imaginationem eius vt præmissum, seducens, sensusque eiusdem perstringens, quasi eidem commisceretur, cuius etiam corpus forte per præstigiũ tumidũ fecit, quasi fetu grauida incederet; ac adueniente

c c

adueniente

Sapienter crede-
re homines se
esse in aliquo
loco, vbi non
sunt.

Quomodo
Malefica in
alijs ciuitati-
bus habitan-
tes, quos nun-
quam viderunt,
cognoscunt.

Ex Incubo
muliere non
procreatur ho-
mo.

In contumeliã
natiuitatis
Christi Sathie
hac de Incu-
bis finxit.

De Gigantibus

De Merlino
Britanno,

adueniente tempore, ficti partus statim diuina permissio-
ne propter eiusdem mulieris incredulitatem in corpore e-
iusdem moueri, vnde ipsa existimans se grauidam & fecerit
dã, ac prolem parere debere. Itaq; ipse Diabolus diuina per-
missione ob incredulitatem mulieris in ventre eiusdem do-
lorem immisit, & huiusmodi statim extinguendo & aliu pue-
rũ hominis alicubi furatũ supponendo, apparentiam fecit
occulto suo prestigio, quasi talis puer de tali muliere natus
fuisset, quẽ post mater suscipiẽs, credens de corpore suo e-
xiisse, enutriuit, cum tamen talis puer ab alijs hominibus
prænatuſ fuerit, & per Diabolum subtractus.

S I G. Sic audio, q̃ Diabolus potest homini subtrahere
puerũ suũ: & deferre ad alium locum & supponere alteri.

V L R. Permittente Deo potest, præsertim non baptiza-
tos pueros surripere.

S I G. Ostende hoc exemplo vel auctoritate.

V L R. Diabolum super puerum non baptizatum habere
potestatem, suscipe auctoritatem ex decreto in c. Postea. in
c. sacerdos de conse. dist. 4. vbi rex. Sacerdotes cũ per exor-
cismi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare
maligno spiritu in eorum mentes contradicunt, quid aliud
faciunt, nisi quod Dæmonia eiiciunt. Item tex. 3. c. Dehinc
eadem dist. dicit: dehinc iterum exorcizatur Diabolus, vt
suam nequitiam cognosceas, iustum super se Dei iudicium
timens, recedat ab homine, nec iam contendat arte sua sub-
uertere. Ecce q̃ Diabolus arte sua potest subuertere pueros
non baptizatos. Ex his infero ad proles & pueros, quos vul-
gus opinatur de milite Colonicenſi p̃ mulierem procreatos,
prout superius in historia latius tractatum est.

S I G. Dic quæſo, pro quo habuisti illum militem inco-
gnitum.

V L R. Pro Incubo & Diabolo.

S I G. Pro quo autem filios?

V L R. Ego saluo tamen iudicio melius sentientium, re-
puto illos pro veris hominibus: alicui tamen subtractis, &
ibi, vt præmissum est, suppositis.

S I G. Qualem autem existimas illã mulierẽ fuisse, vt supra
dictũ est, quã cuius ille Siciliẽ in mari accipies vxorẽ duxit?

V L R. Pro succuba, & sic pro Diabolo.

S I G. Pro quo autem reputas filium per ipsam, vt puta-
batur

Subtracti in-
fantes & sup-
positi à Dia-
bolo.

In non bapti-
zatum Diabo-
lum habere
potestatem.

batur genitum, & postea in mari per eundem ereptum?

V L R. Pro Dialogo qui sic in forma pueri apparuit: Nam
& Helimandus in eadem historia sentit, inquiens, si talis
puer verus homo fuisset: nemini dubium, quin postquam
mater eundem in mari arripuit, & submerſit, mare ipsum
tanquam cadauer ad litrus eiecisset, quod tamen non fuit
factũ, quia talis puer disparuit, & amplius visus nõ fuit: na-
tura autem maris est, omnia cadauera ad litrus proicere.

S I G. Nonne plures opinantur, quod Diabolus vt succu-
bus possit cum viro coire, & sperma assumere, ac ex p̃st, vt
incubus in muliere proicere, & exinde prolem generare.

V L R. I. C. Mihi non videtur fieri posse: dato enim quod
sperma taliter colligere & immittere posset: hoc tamen ad
generandum non sufficit, quoniam Conciliator differentia
I, ait sic, Scire debes, quod istud membrum, puta testiculi,
non est princeps virtutis generatiuæ, quamuis virtus in eo
sit, vt opinatur Galenus: quia illud non potest agere suam
operationem per semetipsum per spiritum emissum à corde, tem-
peratum quantitate & qualitate, propter quod virtus cor-
dialis, quæ mensurat hunc calorem, vt possit facere suas ope-
rationes, sit principaliter generatiua, & virtus quæ est in
hoc membro est eius seruatis: & si aliquid in hoc habet do-
minium est illud particulare. Vnde mihi videtur ex illa
Theorica, q̃ cum Diabolus huiusmodi spiritum à corde
principiantem & illam generationem virtutem assumere
non posset, clarum erit, quod quamuis fortẽ assumat sper-
ma ex protectione duntaxat huiusmodi spermatis, alijs
non comitantibus nihil generare poterit.

S I G. Ex supradictis & iam deductis video, te pedem fi-
gere super eo, q̃ aut huiusmodi pueri sint phantastici: aut
verò alibi surrepti & suppositi.

V L R. Bene habet & in istam partem videtur declinare
Vincentius in 4. lib. historiae naturalis in c. 128.

S I G. Nunc satis mutuo inter nos hac de re disputauimus.
Expediit p̃ memorie tenacitate, vt nunc determinationis
cõclusiones paucis verbis per epilogum detegere coneris.

V L R. Saluo igitur iudicio Doctorũ quorũcunq; melius
sentientis, quorũ determinationi me submittere non recu-
so, quantum mihi visum fuerit, dicam. Est igitur mea opi-
nionis determinatio. Prima, quod Diabolus neque per

De succubis
excipientibus
semen natura-
le & incum-
bendo infun-
dentibus.

Pulchrum ar-
gumentum ex
Medicina con-
tra generatio-
nem Incubor-
um.

Epilogus præ-
cedentium, per
octo determi-
nationes.

se, neque ministerio hominum potest elementis, hominibusque & animalibus nocere: vel homines ad generandum impotentes reddere: nisi quando occulto Dei, sed nunquam iniusto iudicio, vel ob poenam delictorum nostrorum, vel ob meritum reprobationis nostrae augmentandum: siue ob diuinæ Maiestatis gloriam magis timendam, & per nos colendam: siue aliam causam Deum mouentem, ipsa clementissima Pietas permiserit.

Secunda determinatio est, quod cum ipsa Dei providentia occulto suae bonitatis iudicio Diabolo nocedi potestatem permiserit: quod ipse Diabolus huiusmodi potestatem amplius extendere, quam sibi à summo Deo concessum fuerit, non poterit, &c.

Tertia determinatio, quod quamuis Diabolus permittente diuina Clementia ob incredulitatem hominum, vel aliam causam superius enarratam, possit perstringere oculos, alicuique sensus hominum obstruere: ita ut homines credant se alicubi esse, ubi tamen non sunt, vel videre id quod in se tale non est, vel apparere aliter quam sit: hominem tamen vel animalia in aliam speciem veraciter immutare non potest.

Quarta determinatio, quod huiusmodi male mulieres per multa miliarium spacia in noctis silentio non proficiscuntur, nec inuito taliter proficiscendo conueniunt. Sed dumtaxat ipsis somniantibus, vel imaginatione forti, ut praemissum est, laborantibus, per representationem specierum similitudinariis à Diabolo eis impressarum, haec & alia ipsis apparerent, quae postea vigiliatim verè sibi accidisse, sic illulas credunt.

Somniantes muliercula somniant nocturnas excursionses.

Quinta determinatio, quod Diabolus, siue ut Incubus siue ut Succubus pueros generare nullo modo potest. Sed huiusmodi pueri nisi inuenti fuerint, vel suppositi pueri, vel phantastici existunt.

Quomodo Daemon futura praedicat.

Sexta determinatio, quod solus Deus futurorum certus est inspector, & solus cogitationes hominum nouit, quod quem Diabolus per se, siue Magos seu Maleficos vera & futura praedicare alteri non potest, nisi ea quae ipse pro subtilitate naturae suae prior ex consideratione astrorum, & elementorum dispositione accidere debere non scit, vel quae accepta licentia à Deo facere intendit, vel hominibus ad faciendum persuadere in eorum mentes suggerendo proposuit: vel quae ex moribus & gestu hominum coniecturando apprehendit: nihilominus tamen ipse sepe fallit, & fallitur.

Septi-

Septima determinatio, quod quamuis effectualiter huiusmodi maledictae mulieres nihil efficere possunt, nihilominus tamen, quia instigante Diabolo tales mulieres, vel ob desperationem, vel paupertatem, vel odia vicinorum, vel alias tentationes per Diabolum immixtas, quibus non resistunt, à verò & piissimo Deo recedentes, sese Diabolo deuouendo, ac eundem colendo, sibi que Diabolo holocausto mata & oblationes offerendo, apostatarant: haereticam prauitatem sectantes, & propterea succedit.

Vltima determinatio, videlicet, quod propter huiusmodi apostasiam & corruptam voluntatem de Iure ciuili tales sceleratae mulieres, quae à Deo largissimo apostatarunt, & Diabolo sese dedicarunt, morte plesti debent: prout dicitur in l. multi. C. de Maleficis, & Mathematicis.

Vos igitur o mulieres mementote professionis vestrae in baptismo factae, ac cum Diabolus vos tentauerit, estote fortes, & suis suggestionibus resistite & resistendo signo crucis, & vos ipsas armate: scientes, quod aduersum vos nullam habebit potestatem: quoniam contra signum crucis nullum stat periculum. Sumite exemplum beatæ Iustinae, in cuius legenda ita legitur.

Cohortatio ad mulierculas.

Signi crucis efficacia.

Exemplum S. Iustinae.

Erat enim quaedam virgo in Antiochia ciuitate, Iustina nomine, quam quidam scholasticus, nomine Agladius, videns frequenter ire ad Ecclesiam, in amorem eius incidit, multosque ad eam transmittens, petijt in uxorem: quae cum omnibus diceret, Christo caelesti sponso se esse desponsatam: ille congregata virorum multitudine voluit eam per vim rapere, sed non potuit: tunc iratus abiit ad Cyprianum Magum, promittens ipsi duo talenta auri: ut Iustinam per maleficia sua caperet: qui per magicas vocauit Daemonem & ait illi: amo

Christiani vocantur Galilai.

virginem de Galilaea, potes ne eam persuadere & adducere mihi? Qui promisit ei, dicens: accipe hoc medicamentum, & sparge circa domum eius: & ego superueniens, paternum sensum ei iniiciam, & statim obediet mihi. Cumque Cyprianus ita fecisset, sancta virgo tertia noctis hora surgens ad orationem, sensit impetum Daemonis. Signauit itaque se & domum suam signo crucis, & Daemonem signo crucis exsufflauit. Qui veniens ad Cyprianum confusus, & cur virginem non adduxisset requisitus, ait: vidi quoddam signum Thau. Iterum Cyprianus per artem magicam alium Daemonem fortiore vocauit, & simili modo fecit: & similiter eidem accidit: tandem voca-

De signo X.

Crescite & multiplicamini: allegat Sathan contra virgines.

Cyprianus Magnus ad fidem Christi conuersus.

Christus signet nos crucem.

nit ipsum Dæmonem patrem, & ait illi: quænam est infirmitas vestra? victa est ab vna virgine omnis vestra virtus. Respondit Diabolus: Nunc adducā tibi eam ad desiderium incorruptionis, tu tantum paratus sis. Tunc Diabolus in specie virginis ad Iustinam intrauit. Et sedens super lectum eius eandem tentando dixit: Hodie missa sum à Christo ad te, viuere tecum in castitate: multum autem te video vexatam abstinentia. Sæcta autem virgo dixit: merces quidem multa, labor vero modicus. Dixit ei Diabolus: Deus in paradiso benedixit Adam & Euam, dicens, crescite & multiplicamini. Puto ergo, quod si in virginitate manserimus, in iudicium incidamus, quia verbum Dei contemnimus. Cuius virgo turbata surrexit, & per spiritum sensit, quis esset qui ei loqueretur, signo crucis se signans Diabolus exsufflauit, qui disparuit. Deinde Diabolus Cypriano confusus apparuit, qui dixit ei: & tu namque victus es, ut cæteri subiecti tui? quomodo enim victi estis ab vna virgine Christiana? dic mihi quæ sit virtus victoriæ eius. Qui respondit, dicere tibi non possum, quoddam vidi terribile signum & Thau. Si autem virtutes huius signi vis addicere, iura mihi, quod nunquam à me velis discedere: qui cum iurasset, ait illi, vidi signum crucifixi & Thau: & sicut cerâ à facie ignis fluxi. Cui dixit Cyprianus. Ergo crucifixus maior est. Qui respondit: etiam maior omnibus est, quia desertores Dei accipiunt ab eo sententiam ignis. Cyprianus autem ait, Festinabo igitur, ut amicus fiam crucifixi, ne talem poenam incurram; Diabolus respondit: Iurasti namque mihi. Cyprianus ait: Contemno te, & omnes fumigantes virtutes tuas, meque ipsum tibi denego: & me consignans, dico, Gloriam tibi Christe, & tu Dæmon recede à me. Abijt ergo Diabolus confusus: vnde Cyprianus Christianus factus est. Ecce ergo quantæ virtutis fuerit, & hodie existat signum sanctæ crucis, quo nos signare dignetur Christus, qui pro nobis in ligno crucis seipsum offerre, & nos saluos facere dignatus est, qui viuunt & regnat in secula benedictus, Amen.

FLA-

FLAGELLVM DÆMONVM,

SEV

EXORCISMI TERRI-
BILES, POTENTISSIMI,
ET EFFICACES;

REMEDIA QVE PROBA-
tissima ad malignos spiritus ex-
pellendos de obsessis cor-
poribus.

Gum suis benedictionibus, & omnibus
requisitis ad eorum expul-
sionem.

PER F. HIERONYMVM
Mengum Vitellianensem,
Ordinis Minorum Re-
gularis Obseruan-
tiæ, nuper in lu-
cem proditum.

cc 4

ILLV-

ILLVSTRISSIMO,
AC REVEREND. DO-
MINO, D. GABRIE-
li Palæoto.

.

TITVLI S. MARTINI IN MON-
tibus S. R. E. Presbytero Cardinali Amplissimo,
Episcopo Bononiensi, & Principi
Optimo,

Frater Hieronymus Mengus Vitellianensis
Ord. Min. Reg. Obser. S.D.

Illud planè constat (Reuerendissime
Præsul) quòd & sapientissimorum vi-
rorum sententia, & multis rationibus
probari potest, per multa Dei Optimi
Max. munera fuisse hominibus tributa, quibus
vnusquisque non sibi solùm, sed etiam alijs quã-
plurimum prodesse possit. Qua de re factum est,
vt qui de sua solùm, & non aliorum salute fuere
soliciti, ab omnibus semper reprehensi, & digni
habiti sunt, qui ab humana consuetudine iure
optimo exigerentur. Contra verò, qui de alijs
benè mereri studiosè elaborarunt, eos docta illa
antiquitas omni laude dignos esse censuit, quin
verò, & in Deorum numero collocauit. Et sanè
qui

qui non libèter dilaudet, atque admiretur id ge-
nus hominũ, qui omnes ingenij vires eò contem-
derũt, vt nõ modò doctrina præsentibus homi-
nibus, verũ etiam libris accuratè scriptis poste-
ritati cõsulerèt. Quorũ in numero sine vlla cõ-
trouersia in primis ponèdi sunt summi illi Theo-
logi, qui tot, tantaq; nõ minus doctè, quã dilige-
ter conscripserunt, vt homines, & ad Deum piè
excolendum, & proximum vicè diligendũ ex-
citarent. Ab horum præclaro institutò, cùm ego
quoque nollem discedere, & sic nõ erã nescius,
quã exiguæ sint mei ingenij vires, quæ vt non
doceam, sed vt docear magis postulant, decreui
tamen diuinò fretò numine aliquid aggredi, in
quo omnes faciliè intelligant, & præbent meam
si minus facultatem, at certè in alijs adiuuandis
voluntatem. Et quãquam mihi hoc ipsum sæpè,
ac diu cogitanti multa in mentem venirent, sum
tamen magnoperè commotus, quòd videam nos
in hæc mala tempora incidisse, in quibus passim
vagatur, & maximè viget quædam egritudo, quæ
quòd non corporibus modò, verũ etiam ani-
mis plerumque periculum, & mortem intentat,
omni alio morborum genere perniciofa magis
est, atque execranda. Hæc illa est, qua nunc per-
multi, varijs in locis à Dæmonibus, & à Malefici-
cis, diu, atque acriter diuexãtur. Quorũ vices eò
magis sunt dolendæ, quo rarius his nostris tem-
poribus extant, qui illis præfidiũ aliquod efficac
affert, aut norint, aut velint. Neque enim desunt
qui si quid Dei benignitate adiuuenerint, quòd
ad hoc malum propulsandum sit optimum, illud

ce s celant

celant, & ne alijs impertiantur in proprio sine
recondunt, idque ducti solo (ne quid grauius di-
cam) auræ popularis atque inanis gloriæ studio.
Nec deessent, qui misericordia permoti hoc tam
pium ac necessarium opus libenter suscipere-
nt, nisi illos deterreret aut metus quidam (qui ta-
men Sacerdoti non conuenit) aut artis Exorci-
sticæ ignorantio, posteaquam libri ad eam artem
spectantes cum temporis vetustate, tum verò
hominum in curiam nostris temporibus fer-
mè intercederunt. Quid? quòd alij dum hanc ar-
tem profitentur, vt soli sapere, ac maiori admi-
ratione digni videantur, posthabitis huiusce ar-
tis canonibus à maioribus nostris recta cum ra-
tione institutis, ad suas quasdam ineptias, & su-
perstitutiones penè aniles temerè confugiūt obli-
ti huiusmodi negotium nulla vnquam alia ratio-
ne, quàm Dei nomine posse rectè confici, qua
ex re fit, vt tandem in extremum salutis discrimen
ij sponte corruant, dum non quas debent
Dei, sed quas cæci non animaduertunt, Dæ-
monum vias æquè indoctè, atque impiè conse-
ctantur. Ne igitur Exorcismorum copia ab his
amplius desideretur, qui illorum cognitionem
ad tam miseram, atque atrocem ægritudinem
depellendam, & ad contundendam, contere-
ndamque Dæmonum audaciam exoptant, con-
stitui, quos multos Exorcismos varijs in locis
diffusos, & dissipatos reperi, in vnum cogere
atque edere, vt inde queant Exorcistæ arma,
cùm libuerit, depromere, quibus audacter cum

Dæmoni-

Dæmonibus in posterū manus conferant, atque
illos ex corporibus quæ iniquissimè obsident,
Deo adiuuante eiiciant. Cur verò id (quicquid
est mei operis) amplissimo nomine tuo insigni-
tum prodire cupierim (Illustrissime Cardinalis)
referrem ego quidem libentissimè, nisi comper-
tum mihi satis esset quantum à tuarum laudum
(quæ quidem eximia sunt, & prope innumeræ)
vel auditione, vel lectione, & oculi tibi, & aures
abhorreant. Tibi enim (vt cætera taceam) tuæ
scilicet solitudini, tuæq; curæ, quicquid com-
modi habet totum debet Bononiæ Christiana
Respublica. Quapropter, si quid etiam ex hoc
meo labore vtilitatis sumpserit, tibi iure refe-
rendum esse videbatur. Quid voluerim ego mi-
hi conscius sum. Quid præstiterim alij viderint,
apud quos tamen illud vnum testatum esse ve-
lim, me hunc laborem nulla alia de causa sum-
pisse, quàm quod sperem hoc opus meum non
inutile fore his, qui nostris temporibus tam mi-
serè, atque perniciosè Dæmonum, & Malefico-
rum opera consistantur. Vale Princeps amplif-
sime, diuque felix viue. Datum Bononiæ Ka-
lendis Decembris.

M. D. LXXVI.

IN

IN AVCTORIS LAVDEM,

ANDREÆ PEPVLI CABAL-

lensis Epigramma.

H Vmano stygias orbi dum corpore pestes
 Pellere das facile Maxime Minge viam,
 Post hac tela, doli, insidiæ, fere pharmaca virus
 Nec quicquam poterunt Dæmonis arte tua.
 Namq; sacro Sathanæ pulsas ita terga flagello,
 Quod penitus vires attripis ipse suas,
 Vnde tuum merirò decorabit nomen hotiorè
 Mundus, & eximij laudibus vsque feret.

E I V S D E M

DIALOGVS.

Liber, & Alecto.

Q Vid furis Alecto? cur sic fera Regia Ditis
 Intonat implacidi? quo furibûda fugist?
 Quid soror incôptos scindit sibi perfida crines?
 Et voluit tantos saua Megæra focos?
 Quò Sathanæ scelerata cohors? quid fulmina
 tanta?
 Quid sibi tot flammæ? tot tonitrusq; volunt?
 Pernities, simulas, solus qui nostra fuisti,
 Qui solus nobis dira flagella paras.
 Heu meror quâ crescit edax, quis porriget, vnde
 Quò in nostrum cesset tanta ruina caput.

QVÆ

QVÆDAM DOCV-
 IMENTA VALDE NE-
 CESSARIA EXORCISTIS.

**

DOCUMENTVM I.

Vicunque desiderat rectè, facile, & sine peri-
 culo suæ, & aliorum salutis calcare super ser-
 pentes infernales, & cauere ab omnib. operi-
 bus vanis, illicitis superstitiosis, atque exerce-
 re officium adiurandi Dæmones in corporibus humanis
 existentes sine peccato, vt (fauente Deo) hac charitate
 exorcizandi, quæ inter omnia opera misericordiæ est la-
 boriosissima, mereatur peruenire ad gloriam sem piternâ,
 ante omnia debet habere indubitam fidem de mystorijs
 Iesu Christi, & fide Catholica, cum operatio miraculorum
 (cuiusmodi est ista) ascribatur fidei, & illi conueniat.

*Exorcista
 preparatus.*

Cui etiam addenda est puritas conscientie mediante
 dolorosa contritione suorum peccatorum, & pura confes-
 sione sacramentali, quia & si Sacerdos, potestate Sacerdo-
 tali,oret in persona Ecclesiæ, tamen eius oratio est effica-
 cior, quando ex parte eius est mûda, quia habet efficaciam
 ex parte Ecclesiæ, & etiam illius Sacerdotis qui tanquam
 amicus Dei, ab ipso meretur exaudiri, & etiam quia pec-
 cata quæ per veram poenitentiam fuerunt à Deo dimissa,
 testâ sunt Diabolo, nec illa potest obicere animæ (expe-
 nientia recte) coactus diuina potentia, & maxime quando
 Sacerdos imperat illi silentium.

*Ex puritate
 exorcizantis
 exorcismus
 accipit vires;*

Vbi autem non est dimissum à Deo peccatum, Dæmo-
 nes, (qui vt diximus in nostro vulgari Compendio quod
 edimus De operationibus Dæmonum, & Maleficorum, c.
 4. primi libri) demptis cogitationibus cordis, omnia co-
 gnoscunt

gnoscunt, vt possint compefcere sacerdotes ab adiuratione, confusione, & pudore, illis tam vera, quam falsa crimina obiiciunt.

Ne ergo Exorcistæ desinant hac de causa ab hac operatione, Deus non sinit auctoritatem Dæmonibus. Debet etiam Exorcista habere humilitatem profundissimam, reputando se in hoc opere, vt instrumentum Dei, & per consequens se nihil posse agere absque eius auxilio, ne scilicet quærat laudari pro huiusmodi ab hominibus, sed solummodo ad honorem omnipotentis Dei, & animarum salutem gaudeat, & lætetur in hoc opere, ne perdat meritum, & incurat peccatum. Tum quia facilius Dæmones fugantur, odorem humilitatis sufferre non valentes, tum etiam quia Deus humilibus dona sua largitur, & gratiam, qui eis bene, & ordinatè vtuntur. His omnibus Exorcista munitus, cum tanta securitate Diabolum aggrediatur, ac si aliquod opus delectabile vellet perficere, quia videbit quid faciat Deus benedictus.

DOCUMENTVM II.

Secundo debet hortari obsessum, vt cum maxima diligentia expurget conscientiam suam: Tum quia oratio eius, & etiam pro eo orantium facilius exaudietur à Deo, tum etiam, quia hæc vexatio frequenter cõsuevit fieri pro peccatis (vt diximus in nostro Compendio lib. 2. cap. 9. & lib. 3. cap. 6.) Et debet ipsum destruere, vt subiciat se humiliter Deo, & quod ipsum deprecetur, vt si expedit liberetur à spiritibus immundis.

Deinde conetur cognoscere si talis persona sit verè obfessa à Diabolo, vel non, ne cū dispèdio honoris Diuini, & Sacerdotalis dignitatis inaniter fatigari cõtingat. Cognoscat autem ibi certitudinè adesse spiritum, quãdo percipiet obsessum loqui, aut cognoscere, quæ aliàs loqui, aut scire nequiuisset, puta aliqua distãtia, vel occulta. Cognoscat vero probabiliter, quãdo videbit eum sub manu sua tremere ad sacra verba, aut torsiones, vel dolores, aut motus, vel furiores insolitos, & repentinqs facere, aut horrere, & detestari Diuina, puta Sacramenta, maximè confessionis, & Eucharistiæ, nomina sanctorum, & orationes diuinas.

Et ideo à principio debet Exorcista, quãtũ potest, cogere Diabolũ ad ista ostendenda, alligando lætèter aliquod sacrum

Odor humilitatis fugat Demones.

Quomodo cognoscatur an aliquis verè sit obsessus.

sacrum super ipsum puta reliquias sanctorum, vel schedulam continentem verba Dei, ad cuius præsentiam, si obsessus huius rei inscius ostenderit nouitatem, crit signum Diabolicæ præsentia.

Sed aduerte propter detractores huius artis q̄ Dæmones obfidentes corpora humana, rarissimè loquuntur Latine, hac de causa, ne scilicet credantur ibi adesse: & etiam quia vtuntur instrumentis naturalibus illorum, qui ab ipsis opprimuntur, & ideo Diabolus obfidens idiotam, non facile respondet Latine, nec obfidens Italũ, facile respondet Gallicè, quia lingua ad vnum modum loquendi habitata est illi obediens, & ad motus illi placentes dispositior. De hac autem materia, vide Compendium nostrum libro primo, cap. 9. per totum.

DOCUMENTVM III.

Tertio Exorcista poterit aggredi Diabolum obfidentem corpus humanum rebus exterioribus, vt aqua benedicta, incenso, sulphure, ruta & medicinis, ac alijs potationibus quæ omnia debet esse exorcizata, & benedicta.

Sed quia huic documento multi aduersantur diuersis rationibus, ideo sciendum est, quod & si herbarum harmonia, & res corporales non possint sua naturali virtute totaliter excludere vexationem, qua Diabolus hominem vexat quando sibi permittitur à Deo, vel ab Angelis bonis, possunt tamen illam vexationem mitigare, & ita parua poterit esse vexatio illa quod istæ res exteriores poterunt eum penitus excludere, sed hoc facient non agendo in ipsum Dæmonem, cum sit spiritus separatus, in quem non potest naturaliter agere quodcunque corpus, sed agendo in ipsum vexatum à Dæmone. Omnis enim causa limitatè virtutis, producere potest effectum intensiorem in materiam magis dispositam, quàm non dispositam, cum secundum Philosophum secundo de anima actus actiuorum sunt in patiente bene disposito. Diabolus autem est agens limitatè virtutis, ergo vexationem intensiorem potest facere in homine disposito ad illam vexationem, quam intendit adducere quàm in homine dispositionis contrariæ. Pura Diabolus potest intensius vexare passionem melancholicam hominem dispositum ad illam, quàm hominem dispositionis contrariæ.

Cerrum

Reliquia aliq̄anda super obsessum.

Cur Satan ex obfessis non libenter loquatur Latine.

Extrema remedia adhibenda.

Actus actiuorum sunt in patiente bene disposito.

Certum est autem, quod herbarum, harmoniarum, & multa alia sensibilia, multum possunt immutare dispositionem corporis, & ex consequenti motum sensualitatis, hoc patet de herbis, cum quaedam inclinent ad læticiam, quaedam verò ad tristitiam, hoc etiam dico de harmonijs, ut patet per philosophum 8. Poli. ubi vult, quod diuersarum harmoniarum habeant prouocare diuersas passiones in homine. Hoc idem refert Boëtius in sua musica, & Auctor de ortu scientiarum, ubi loquens de vtilitate Musicæ, dicit, quod valet ad curandum diuersas infirmitates. Potest enim contingere aliquando, quod Diabolo non permittatur hominem vexare, nisi vexatione ita parua, quod per aliquam fortem dispositionem ad contrarium tolleretur totaliter, & tunc aliquæ herbarum, vel harmoniarum possent corpus hominis ita ad contrarium disponere (ut supra diximus) quod illa vexatio totaliter remoueretur. Verbi gratia, Diabolus quandoque posset hominem vexare vexatione tristitiarum ita debilitet, quod per aliquas herbas, vel harmonias, quæ possunt efficere dilatationem, & diffusionem spirituum, qui sunt motus contrarij tristitiarum, totaliter amoueretur illa tristitia.

Non autem video, quomodo herbarum, & cætera sensibilia possint in homine aliquam dispositionem efficere, quæ mediante homo nullo modo possit à Dæmone vexari, quando vexatio est maxima, quia herbarum, & harmoniarum (ut supra diximus) sua naturali virtute hanc dispositionem causare nequeunt.

Hoc postremum diximus propter aliquos, qui nituntur defendere, quod aliqui possent effectus maleficiales producere per quasdam herbas, & occultas causas, absque auxilio Dæmonum, tantummodo ex influentia corporum celestium, quæ plus potest imprimere in huiusmodi res corporales, ad effectus corporales, quam ipsi Dæmones ad producendum huiusmodi effectus maleficiales.

Hoc etiam probatur auctoritate Sacræ scripturæ. Nam primi Regum 16. dicitur de Saule, quod cum vexaretur à spiritu immundo, Dauid percutiens cytharam coram eo, alleuiabatur, & spiritus nequam recedebat ab eo, quod exponens Lyranus dicit, Videtur rationabiliter concedendum, quod per melodiam, seu per aliqua alia sensibilia possint

Musica harmonica adhibenda obfessis.

An Malefica per herbas & occultas causas operentur aliquid sine Dæmonum auxilio.

possint affligi à Dæmonibus afflictionem leuius ferre, quia per aliquam rem sensibilem potest causari dispositio in corpore humano per quam minus subiciantur actioni Dæmonum, & sic afflictio ab eis causata dimittitur, & alleuiatur. Dicit etiam ibi Burgensis, quod non solum videtur concedendum per aliqua sensibilia posse affligi à Dæmonibus leuius ferre vexationem, sed etiam, quod per sensibilia aliqua, affligi Dæmonibus possint totaliter liberari.

Et licet non sit firmiter adhaerendum huic opinioni, tamen ibi adducit multas rationes, quæ habent aliquid veritatis & apparentiæ, quas causa breuitatis omitto, legat eas, qui vult ibi.

Et Thobia 6. Angelus Raphael exturbauit Dæmonem à Sara & Thobia per intestina piscis dicens, quod si super carbones ponatur iecur illius piscis, fumus eius extricat omnem genus Dæmoniorum tam à viro, quam à muliere. Sed hoc factum fuit adiuuante oratione & continentia tridua, cum alligatione Dæmonis per Angelum.

Quid plura? S. Alexander Papa huius nominis primus in sua prima epistola præcipit omnibus sacerdotibus exemplo sui, benedicere istas res populi, dicens; Aquam enim sale conspersam, benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur, ac purificentur, quod & omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. Nam & si sale asperso per Helisum Prophetam sterilitas aquæ sanata est, quanto magis diuinis precibus factus, sterilitatem rerum auferat humanatis, & conquinatos, sanctificat atque mundat, & expurgat. & cætera bona multiplicat, insidiasque Diaboli auerit & à phantasmatibus versutijs hominem defendit, & infra. His ergo & alijs instructi documentis, vota singulorum domini Sacerdotes respicite, & in virtute Spiritus sancti diuinis precibus per mysterium vobis diuinitus collatum perficere curate. Elementa quoque tam ea quæ prædiximus, quam cætera diuinis apta vsibus, & humanis necessaria infirmitatibus sacrare, infirmos curate, & cætera, quæ ad vos peruenit diligenter perficite. hæc ille.

Dicitur etiam in musica Guidonis, quod sunt quidam Dæmones, qui non valent melodiâ sustinere. Refert etiam Ioseph li. 8. Antiquitatum, quod in exercitu Titi erat quidam qui per lapidem anuli Dæmones expellebat à corporibus ossis.

ff Dicit

Refragatur author & Lyrano & Burgensi.

De Thobia per seors re.ore.

Aqua benedicta.

Gemma vis ad expellendum Dæmonem.

Certum est autem, quod herbarum, harmoniarum, & multa alia sensibilia, multum possunt immutare dispositionem corporis, & ex consequenti motum sensualitatis, hoc patet de herbis, cum quaedam inclinent ad lætitiā, quaedam verò ad tristitiā, hoc etiam dico de harmonijs, vt patet per philosophum 8. Poli. vbi vult, quod diuersarum harmoniarum habeant prouocare diuersas passiones in homine. Hoc idē refert Boëtius in sua musica, & Auctor de ortu scientiarum, vbi loquens de vtilitate Musicæ, dicit, quod valet ad curandum diuersas infirmitates. Potest enim contingere aliquando, quod Diabolo non permittratur hominem vexare, nisi vexatione ita parua, quod per aliquam fortem dispositionem ad contrarium tolleretur totaliter, & tunc aliquæ herbarum, vel harmoniarum possent corpus hominis ita ad contrarium disponere (vt supra diximus) quod illa vexatio totaliter remoueretur. Verbi gratia, Diabolus quandoque posset hominem vexare vexatione tristitiarum ita debilitet, quod per aliquas herbas, vel harmonias, quæ possunt efficere dilatationem, & diffusionem spirituum, qui sunt motus contrarij tristitiarum, totaliter amoueretur illa tristitia.

Musica harmonica adhibenda obsessis.

Non autem video, quomodo herbarum, & cætera sensibilia possint in homine aliquam dispositionem efficere, quæ mediante homo nullo modo possit à Dæmone vexari, quando vexatio est maxima, quia herbarum, & harmoniarum (vt supra diximus) suarum naturalium virtutum hanc dispositionem causare nequeunt.

Hoc postremum diximus propter aliquos, qui nituntur defendere, quod aliqui possent effectus maleficiales producere per quasdam herbas, & occultas causas, absque auxilio Dæmonum, tantummodo ex influentia corporum cælestium, quæ plus potest imprimere in huiusmodi res corporales, ad effectus corporales, quam ipsi Dæmones ad producendum huiusmodi effectus maleficiales.

An Maleficia per herbas & occultas causas operentur aliquid, sine Dæmonum auxilio.

Hoc etiam probatur auctoritate Sacrarum scripturarum. Nam primi Regum 16. dicitur de Saule, quod cum vexaretur à spiritu immundo, Dauid percutiens cytharam coram eo, alleuiabatur, & spiritus nequam recedebat ab eo, quod exponens Lyranus dicit, Videtur rationabiliter concedendum, quod per melodiam, seu per aliqua alia sensibilia possint

possint afflicti à Dæmonibus afflictionem leuius ferre, quia per aliquam rem sensibilem potest causari dispositio in corpore humano per quam minus subiciantur actioni Dæmonum, & sic afflictio ab eis causata dimittitur, & alleuiatur. Dicit etiam ibi Burgensis, quod non solum videtur concedendum per aliqua sensibilia posse afflictos à Dæmonibus leuius ferre vexationem, sed etiam, quod per sensibilia aliqua, afflicti Dæmonibus possint totaliter liberari.

Refragatur auctor & Lyrano & Burgensi.

Et licet non sit firmiter adhaerendum huic opinioni, tamen ibi adducit multas rationes, quæ habent aliquid veritatis & apparentiæ, quas causa breuitatis omitto, legat eas, qui vult ibi.

Et Thobia 6. Angelus Raphael exturbauit Dæmonem à Sara & Thobia per intestina piscis dicens, quod si super carbones ponatur recur illius piscis, fumus eius extrahat omnē genus Dæmoniorum tam à viro, quam à muliere. Sed hoc factum fuit adiuuante oratione & continentia triidua, cum alligatione Dæmonis per Angelum.

De Thobia p̄ sc̄is re. ore.

Quid plura? S. Alexander Papa huius nominis primus in sua prima epistola præcipit omnibus sacerdotibus exemplo sui, benedicere istas res populi, dicens; Aquam enim sale conspersam, benedicimus, vt ea cuncti asperiti sanctificentur, ac purificentur, quod & omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. Nam & si sale asperso per Helisum Prophetam sterilitas aquarum sanata est, quanto magis diuinis precibus sacras, sterilitatem rerum auferit humanarum, & conquinatas, sanctificat atque mundat, & expurgat, & cætera bona multiplicat, insidiasque Diaboli auertit & à phantasmatis versutijs hominem defendit, & infra. His ergo & alijs instructi documentis, vota singulorum domini Sacerdotes respicite, & in virtute Spiritus sancti diuinis precibus per mysterium vobis diuinitus collatum perficere curate. Elementa quoque tam ea quæ prædiximus, quam cætera diuinis apta vsibus, & humanis necessaria infirmitatibus sacrare, infirmos curate, & cætera, quæ ad vos pertinet diligenter perficite. hæc ille.

Aqua benedicta.

Dicitur etiam in musica Guidonis, quod sunt quidam Dæmones, qui non valent melodiam sustinere. Refert etiam Iosephus li. 8. Antiquitatum, quod in exercitu Titus erat quidam, qui per lapidē annuli Dæmones expellebat à corporibus suis.

Gemma vs̄ ad expellendum Dæmonem.

Adiurationes Salomonis. Dicit etiam, quod quidam Exorcista utrens adiurationibus Salomonis, se praesentare eiecit Dæmonem, cuiusdam herbarum radice supposita naribus obfessi.

Ista omnia sunt sensibilia, & ut visum est, possunt reprimere vexationem Dæmonum vexantium corpora humana.

Raimundi Lullij sententia, an possint Dæmones eici medicinis. Patet etiam nostrum propositum per auctoritatem aliorum Philosophorum, ac Medicorum. Nam Raimundus Lullius Philosophus acutissimus, & Medicus excellentissimus tractans ex intentione hanc materiam libro secundo de quinta essentia, hanc quaestionem mouet, dicens. Quomodo potest fieri, quod Dæmones per medicinas possint a corporibus eici, cum non habeant corpora, in quibus possint recipere impressiones medicinarum, cum omnis potentia circa obiectum operetur, & soluens illam, adducit aliquas auctoritates ex supra citatis, postea soluens istam quaestionem naturali ratione dicit: Si vis intelligere quomodo hæc quaestio soluat naturaliter, accipias ista principia, causa, effectus, iustitia, ex quibus conficit istam rationem. Omnis causa remota, remouet eius effectus. Itē iustitia, est id cuius ratione redditur unicuique quod suum est, & ex

Virtus quinta essentia. prima maxima, sudat tale rationem. Dæmones, ut plurimum ad corpora iunguntur humana propter malam dispositionem humoris corrupti, aut infecti melancholici, qui malas figuras nigras, & horribiles format in phantasia, & intellectu conturbat. Dæmones autem has formas consueverunt accipere, & habitare in locis obscuris, solitarijs, & opacis, qui dum per virtutem quintae essentiae, & aliarum rerum a corpore talis humor expellitur, qui est causa quare Dæmones ad tale deueniunt corpus, tunc Dæmones simul cum humore euanescent.

Deus per exteriora remedia magis Dæmones vexat. Adducit etiam aliam rationem, dicens, Sicut potestas Dei potest, & potest elementorum qualitates stare facere in visceribus Acherontis post diem iudicij sine proprijs substantijs coessentialibus ad vindictam suam diuinam iustitiam: sic potest ipsos Dæmones facere pati actione rerum sensibilibus, & seueritas suae iustitiae, quae cum ipso conuertitur, habeat subiectum, in quo possit uti suo actu, secundum quantitatem culpae.

Ignis gehennae. Et probat hanc suam rationem exemplariter per actionem ignis aeterni, quo torquetur animae damnatae, & ipsius Dæmones ad multiplicationem suae poenae, quamuis sua substantia non sit ex quatuor elementis composita, tamen, ut suae

poenae magis multiplicentur, sentiunt ipsi poenam, iussu diuinæ iustitiae, nam (inquit) qui contra infinitam substantiam peccat, infinite peccat, igitur peccans oportet quocumque modo possit, magis poenam pati. Sed praeter priuationem diuinæ visionis, nulla maior poena potest eis dari, quam quod submittantur actioni virtutis rerum sensibilibus, & propter hoc medicinis, sensibiles actiones habent ad fugandos Dæmones de quocumque corpore.

Hypericon nobis. Vt ergo medicinis, & curabis quoscumque Dæmoniacos, apoplecticos, & melancholicos. Et potissimum, si dictis medicinis addideris herbam, quae dicitur Hypericon, quae alias dicitur Fuga Dæmonum, seu Perforata. Nam fumigatio feminis eius fugat omnem Dæmonem appropinquantem corpori, vel domui. Non est ergo dubitandum, quin Deus ad vindictam suae diuinæ iustitiae subiciat Dæmones, actionibus rerum sensibilibus. Hæc ille.

S. Iohannis trauct & Hartheum. Hic aduerte, quod doctor iste multa dicit, quae fauent nostro proposito: sed si intelligeret hæc posse fieri absque Exorcismi sanctæ Ecclesiae, omnino erraret.

De consideratione quintae essentiae liber Rupefissa. Huic etiam nostrae opinioni subscribit quaedam Ioannes Rupefissa, in libro quem edidit de consideratione quintae essentiae: & alij quamplures excellentissimi Doctores: quorum testimonium nullus facile spernere potest, absque nota proteruitate.

Ex quibus omnibus apparet liquidè, quod Sacerdotes, & Exorcistae possunt applicare aliqua sensibilia ipsis Energumenis ad alleuiandam vexationem ipsis illatam a spiritibus immundis, dummodo illa sint benedicta in nomine sanctissimae Trinitatis, Patris, & Filij & Spiritus sancti.

Irrisua offendunt Dæmones. Et quia quae sunt circa corpora obsessa, Diabolus illa recipit in sui dedecus, & opprobrium, & praecipue quando sunt irrisua, vel afflictiva, ut sunt foetida, amara, vel huiusmodi, quia interdum illa sunt signa, & afflictiuorum ingerunt memoriam: Et ideo Exorcista debet ista applicare infirmo, & irritare Dæmonem opprobrijs, & iniurijs, ac omnibus modis, quibus honestè potest, quae omnia ille iniquo animo perfert, tanquam in sui dedecus, & contemptum exercita. Et ratio horum est, ne obsessus à Dæmone priuetur sensu, & crebro ille facit ne obsessus verba Dei percipiat attentè, quibus conuigatur, & ad orationem silenter exciteat. Et etiam quia

ff 2 his

his verbis, & iniurijs prouocatur superbus Dæmō, vt ab eo loco discedat, & vbi percutitur à Deo Exorcismis, & irridetur ab hominibus iniurijs, & verbis irrisiuis.

Nulli creaturæ maledicendum præterquam Diabolo.
Nec obstat, quòd non debeamus alicui creaturæ inferre iniuriam, nec maledicere: quia in hoc Exorcista non maledicit Diabolū, vt creaturam Dei, & ex odio, sed ex amore Dei, cui rebellat, & ex charitate proximi: quia Dæmones in cursu huius vitæ constituti, sunt nobis aduersarij, & ideo licet nobis illis inferre verba contumeliæ, vt à proximo, quem indebitè vexant, repellantur.

DOCUMENTVM IIII.

An Damon obsidens interrogati- bus sit vrgendus.

Quartò Exorcista poterit licitè interrogare Dæmones obsidentes corpus humanum, ad instar Christi, qui interrogauit Dæmonem, dicens: Quòd est nomen tibi? vt habetur Matthèi 5. Sed cauere debet, ne sit leuis, & curiosus inuestigator, quia non licet nobis ipsum interrogare, nisi de his quæ faciūt ad expulsionē eorū, & ad repellēdū nocuumētum tā à nobis, quā à proximis nostris. Et ideo Exorcista sit cautus in interrogationibus, ne decipiat à Diabolo,

Quæ Dæmones interrogandi sint.

Poterit ergo ex parte Christi interrogare Dæmonem, ipsum arctando, vt dicat, vtrum sint in uli, vel pauci: quòd sit nomen eius & sociorum, qua de causa sint ingressi, qua hora, per quam personarū sint expellendi, per quem Sanctū, qui sunt sui inimici in cælo, & qui in inferno, quibus verbis magis cruciantur, si sint aliquo pacto, vel maleficio ibi ligati, quomodo illud maleficiū possit destrui, quis sit eorum princeps in illo corpore, si talis persona sit verè vexata, & similia, cum ista non solum non pertineant ad amicitiam, sed ad eorum expulsionem.

Dæmones traduntur Dæmonibus cruciandi.

Deinde in virtute Dei præcipere poterit Luciferō, & omnibus potestatibus infernalibus, vt Dæmones contumaces, & nobis inobedientes excrucient in inferno, & spiritui principali in corpore obsessō, quòd secum educat totam societatem suam: Quia & si in nocēdo hominibus omnes sint contumaces, tamen inter se habent inimicitias, & pugnas, propter quod vnus interdum ad imperium nostrum, alium libenter castigat.

DOCV-

DOCUMENTVM V.

Quintò cogere debet Dæmones exorcismis, vel præceptis, vt ad honorem Dei, & proximorū ædificationē consecrentur aliquam fidei veritatem, & quæ in virtute illius veritatis Deo omnipotenti exhibeant reuerentiam, putantes genū & cum inclinatione capitis ter percutiat terram, adorādo Sanctissimam Trinitatem, Patrem, Filium & Spiritum sanctum.

Aduertat etiam Exorcista ne deserat aliquod præceptum à se factum Diabolo, etiam si viderit ipsum longo tempore cōtēnere, & irridere, sed conetur per illud à Dæmone obedientiam extorquere, quia si illud derelinquat, Diabolus reputat se victoriam obtinuisse contra ministrum, & cum maxima difficultate postea cogitur ad obedientiam.

Sit etiam cautus in applicando res sensibiles Dæmoniaco, vt sunt reliquiæ sanctorum, lignū crucis, & similia, non solum propter se, sed etiam propter assistentes, solum præbedo illis tantam fidem, quantam sibi conuenit. Quia Dæmones cum sint astutissimi, aliquando fingunt se timere talia, quæ in veritate aliquando non sunt veræ reliquiæ, vt postea imminuat fidem sacramentorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, circa quod expertus sum miranda.

DOCUMENTVM VI.

Sextò debet Exorcista habere maximam patientiam, & perseverantiam in ipsa cōiuratione, ne scilicet desperet de victoria, si viderit Dæmones diu permanere in sua obstinatione.

Pro cuius declaratione sciendum est, quòd præcepta Sacerdotis ad Diabolū, vt discedat, sunt præcepta Dei, quia ex Dei persona sunt prolata, quibus Diabolus statim, ac subito cederet, si vti veller Deus sua omnipotentis virtutē, quòd non semper facit, sed plerumque sinit illum in sua voluntate, an obedire velit, necne, sicut & homines, quibus Deus aliqua præcipit. Quia Deus regulat ter omnia mouet secundum modum suum, rationalia scilicet cum libertate.

Sed tamen sicut hominibus adhibet stimulos, vt velint obedire per prædicatores, aduersitates, & huiusmodi, ita etiam malignis spiritibus adhibet stimulos vrgentes eos ad

Dæmones cogendi ad confessionem aliquam fidei.

Cur interdum Dæmones con- temnunt reliqui- as.

Præcepta Exorcista sunt præcepta Dei

Deus rationalia mouet ad libertatem.

ff 3 suam

suā obediētiā, qui sunt Exorcismi, quibus Dæmones ita spiritaliter cruciantur, sicut homines verberibus corporalibus. Et similiter conferunt verba ipsius ad liberationem obsessi, ut diximus supra documento tertio. Unde ad expellendum quidam sunt quibusdam duriores, quia sunt ad sustinenda opprobria, & verba diuina cōtemnenda fortiores. Si tamē finaliter non cedunt, vim coactiuā Deus adhibet, quando iudicat opportunum. Imō ipse Deus noster, qui Sacerdotibus & fidelibus potestatem dedit Dæmones ad iurandi, interdum eos a nostra eximit obedientia, ex occulta causa, sicut aliquando non vult, quod adiurati nomen suum manifestent, propterea quod non bene sonet, vel quod respondeant ad interrogata, quia non expedit.

DOCUMENTVM VII.

Quidam Daemones ad verba diuina cōtinēda sunt fortiores.

Diabolorum nomina valde sonant.

An obsessis cōmunicanda Eucharistia.

Septimò debet hortari obsessum, ut sæpè accipiat sacramentum communionem Eucharistia: Contra communionem sententiam & opinionem valgi afferentis, vexatos a Dæmonibus, & maleficiatos non posse liberari, si cōmunicentur existente super eos Dæmone. Quæ opinio quantum distet a veritate, patet per Cassianum, coll. 7. ca. 30. qui fauens huic nostro proposito, dicit: Communionem sanctam, nequitia spiritibus traditam; senioribus nostris nūquam meminimus interdicitam, quin imò etiam si possibile esset, eis quotidie impartiri eam debere censebāt, quæ ad purgationem, tutelamque corporis, & animæ peruenire credēda est, & quæ ab homine percepta, eum qui in membris eius insidet spiritum, seu in ipsis latitare conatur, quodam exurens fugat incendio. Hoc namque modo curatum Abbatem Andronicum nuper apeximus: insultabit offenso, cum eum a cœlesti medicina viderit segregarum, tantò enim durius, & frequentius attentabit affligere, quanto est a spiritali remedio senserit longius abdicatum.

Et si obicitur, quod ille qui vult accipere cōmunionem sacratissimi corporis, & sanguinis domini nostri Iesu Christi, debet se ipsum probare, ut dignè ex illo pane, & calice manducet, & bibat, quod non possunt facere obsessi, cum careat vsu rationis. Hinc objectioni respondet Diuus Thomas 3. parte, quæ st. 80. dicens. Aliqui dicuntur non habere vsu

rationis

rationis dupliciter. Vno modo, quis debilem habent vsu rationis, sicut dicitur non videns, qui malè videt. Tales enim quia possunt aliquam deuotionem concipere huius sacramenti, non est eis hoc sacramentum denegandū. Alio modo dicuntur aliqui non habere vsu rationis, quia sic a nariuitate permanserunt, & sic talibus non est hoc sacramentum tribuendum, cum in eis nullo modo præcesserit huius sacramenti deuotio. Aut non semper caruerunt vsu rationis, & tunc si prius, quando erant suæ mentis cōpotes, apparuit in eis huius sacramenti deuotio, debet eis hoc sacramentum dari, nisi timeatur periculum vomitus. Quod & si tibi loquatur de infirmis, rāmen in suæ 4. dist. 9. dicit communionem non esse denegandam Dæmoniacis, nisi certum sit pro aliquo crimine a Diabolo torqueri.

Ex quibus patet quod si qui possidentur a Dæmone propter sua crimina, dummodo habeant lucida intervalla, & vsu rationis, & postea conerantur de peccatis suis, & debite constentur, tales cum sint absoluti coram Deo, nullatenus sunt a cōmunionem diuinissimi sacramenti Eucharistia sequestrandi.

Debet etiam exorcista exorcizare, & benedicere omnia illa, quæ ad vsu maleficiati, vel Dæmoniaci applicanda sunt, cuiusmodi sunt cibaria, potagia, vinctiōnes, & similia, & etiam illa quæ conferunt ad coniurationem Dæmonum existentium in corpore humano.

Deinde faciat diligentem inquisitionem per singulos angulos, & in lectisterijs, cultriciis, sub limine ostij, & per omnia loca domus, si forte instrumenta malefici possent inueniri, & intēra statim ad ignem proicienda sunt. Expedit etiam cuncta renouari in lectisterijs, & indumentis, habitationem quoque, & domum mutare, quia sæpè hoc confert ad liberationem obsessi.

DOCUMENTVM VIII.

Octauò cauendum est, ne Exorcista utatur aliquibus nominibus ignotis, cum (secundum Diuum Chrysostomum) illa semper sint metuenda. Et quia in hac nostra Exorcismorum collectione, multa sunt nomina, quæ pusillis ignota sunt, & tamē sunt nomina Dei sanctissima, ideo ne

ff 4

eorum

Vbi vomitus verendus ibi non exhibēda Eucharistia.

Cibaria & potagia quæ sunt a dæmonibus obsessis, est exorcizanda.

Instrumenta malefici inquirēda apud obsessos. Habitationis mutatio curat obsessos.

Non ignota nominibus exorcista vsuenda.

*Explicatio
nominū, qui-
bus Exorcista
utendum.*

Eloym.

eorū animus relinquatur perplexus decreui hic inferere de-
clarationem illorum, vt vnusquisque Exorcista securē, & si-
ne dubio, cum sibi placuerit, possit vti istis cōiurationibus.
Sciendum est ergo (secundum Diuum Hieronymum in
epistola ad Marcellam. tomō 3. q̄ primum nomen Dei est,
El, quod septuaginta interpretantur Deum fortem.

Sabaot.

Secundum & tertium est Eloym, & Eloa, quod & ipsum
Deus dicitur.

Elion.

Quartum est Sabaot, quod septuaginta virtutum Aquila
exercituum transtulerunt.

Esereheie.

Quintum est Elion, quod nos excelsum dicimus.
Sextum est Esereheie, quod in Exodo legitur, qui est
misit me.

Adonay.

Septimum est Adonay, quod nos dominum generaliter
appellamus.

Ya.

Octauum est Ya, quod in Deo tantum ponitur, & in Al-
leluya extrema quoque syllaba sonat.

Saday.

Nonum est Theragramaton, quod Hebræi Ichoua, id
est ineffabilem putauerunt.

Decimum est Saday, q̄ apud Hebræos pro Deo cœli est
positum (secundum translationem Aquilæ) Nos autem ro-
bulsum, & sufficientem ad omnia perpetranda possumus
accipere. Hæc Diuus Hieronymus, vbi supra.

*Superstitiosa
nomina Dei à
S. Hieronymo
posita.
αἰῶς.
ὁ θεός.
ἰοχιπός.
ἀβδαρὸς.*

Sunt præter hæc, alia quamplura nomina Dei ignora ibi
posita, quæ ab aliquibus reiiciuntur tanquam superstitio-
sa, & damnanda, quæ tamen si bene ponderarentur ab il-
lis, non ignoratè esse nomina sancta, cuiusmodi sunt ista,
Agios, Otheos, Ischiros, Athanatos. De quibus dicit Pau-
lus Ghirlandus, tractatu de Sortilegijs q̄ sæpius illa abstu-
lit è manibus Maleficorum, & dicit illa tantum significa-
re, quantum Deus Acharon, Deus immortalis: Et clarum
est (inquit ipse) q̄ hoc nomen Acharon est nomen Satane,
sive Beelzebub.

*Ghirlandi
Tractatus de
Sortilegijs.
Acharon.*

Quæ expositio quantum distet à veritate, patere potest
per hoc, q̄ Ecclesia sancta Catholica, & Romana in paral-
ceute, sive in die Veneris sancti vtiuntur illis ad impetrandum
apud Deū veniā pro peccatis totius mundi, quæ, si essent
verba vana & superstitiosa, non solum non vteretur illis,
sed etiam ab illa damnaretur. Miror ergo tam probum, &
prudentem, ac doctum virum, hanc rem minimè animad-
uertisse

uertisse, cum ista pateat oculis omnium, & maximè fidelium.

Sunt deinde ibi aliqua alia nomina non omnibus nota,
sparsim posita, vt Sother, q̄ est nomen Græcum, & tantum
sonat, quantum apud nos Saluator, & apud Hebræos Ichoua,
quod est nomen apud eos ineffabile.

*σωτήρ.
Ichoua.*

Ichoua, est nomen magnum Dei, cuius interpretatio-
nem poteris videre in opere Galatini aduersus Hebræos.
Et in libro vulgari R. P. F. Archangeli Putei, quem edidit
de nomine Iesu.

*Galatinus ad-
uersus He-
bræos.*

Agla, est nomen Hebraicum, & ponitur inter nomina
magna Dei, & tantum sonat apud Hebræos, quantum apud
nos, tu es Deus potens in æternum (secundum ipsammet
Galatinum libro secundo quem edidit de diuinis nomini-
bus aduersus Hebræos.

*Archangelus
Puteus de no-
mine Iesu.*

Homouision est Græcum, & tantum sonat, quantum
consubstantialis, quod attribuitur Christo, qui est consub-
stantialis Patri, & Spiritui sancto.

ὁμοούσιον.

Eheye est nomen Hebraicum, & significat simplicissi-
mam essentiam diuinitatis Dei secundum ipsummet R. P. F.
Archangelum Putcum.

De alijs autem nominibus Latinis ibi positis, cum sine
nomina extracta ex sacra scriptura, vel ex Doctoribus san-
ctis, nihil ad iudicium dicere, quia vnusquisque Exorcista
per seipsum poterit reddere rationem illorum cuiuslibet sibi
petenti, q̄ sunt nomina Dei, aut matris eius extracta à tali
loco.

DOCUMENTVM IX.

Nono poterit Exorcista vti aliquibus schedulis conti-
nentibus aliqua nomina & verba sancta, & illa appli-
care Energumenis ad tollendum vexationem.

Pro cuius declaratione est notandum, q̄ quinque dan-
tur regulæ ad cognoscendum si breuia sint licita, vel super-
stitiosa. Prima regula est, q̄ gloria Dei sit finis principalis,
quem in omnibus querere debemus, vt. s. attendatur an
opus sit ad gloriam Dei, & homo in illo opere Deo det
principaliter gloriam, per ipsumque opus mens hominis
Deo subiciatur: secundum illud primæ Corinth. 10. sive
manducatis, sive bibitis, vel aliquid aliud faciatis, omnia
ad Dei gloriam facite.

*Schedula con-
tinentes, no-
mina quadã
diuina appe-
renda obfessis.
Regula ser-
uanda in sche-
dulis notatis
appendendis.*

Secunda est, ut videatur an opus quod fit, scilicet quod pertinet ad aliquam abstinentiam corporalem, vel ad corporis exercitium, utrum sit refrenatum concupiscentiarum, modo virtuti debite, secundum ritum Ecclesiarum, vel secundum moralem doctrinam, secundum Apostolum ad Romanos 12, Rationabile sit obsequium vestrum.

Diversa consuetudines Ecclesiarum in celebratione missarum.

Tertia, ut videatur, an opus sit secundum statum universalis Ecclesiarum, vel secundum scripturam sacre estimationis, vel saltem secundum particularis Ecclesiarum ritum, aut de consuetudine generali, quae secundum Augustinum pro lege habenda est. De qua scribit beatus Gregorius Augustinus Anglorum Episcopo: dicens, Sunt diversae Ecclesiarum consuetudines in Missarum celebratione, mihi (inquit) placet, ut siue in Romana, siue in Galliarum, sit in quacunque Ecclesia aliquid inuenisti, quod plus omnipotenti Deo possit placere, sollicitè eligas. Et Divo Thomas dicit Ecclesiarum consuetudines in cultu diuino, vel in nullo veritati diuinae repugnantes, ad effectum qui expectatur, habeat naturalem proprietatem vel non, de quo Physici, Medici, & Astrologi in quantum tales, multa iudicare possunt & etiam Theologi.

Quarta ut inspicatur an opus adhibetur, vel exercitium, ad effectum qui expectatur, habeat naturalem proprietatem vel non, de quo Physici, Medici, & Astrologi in quantum tales, multa iudicare possunt & etiam Theologi.

Quinta est, ut consideretur, si opus est meritorium, vel non si res quae fit, praebet occasionem alicuius scandali, vel an sit causa ruinae proximi: quia tunc licet non esset superstitiosum, tamen propter scandalum esset dimittendum, vel differendum, vel occultè, & sine scandalo faciendum. Quicquid ergo vni ex praemissis est contrarium, timendum est ut superstitiosum, vel peccatum.

Ceremonialia & iudicialia veteris testamenti Romana ecclesia potest de nouo instituire. Notum de non pertinendis criminibus die sabbati.

Propter primam regulam illicitum est in nouo testamento exercere ceremonialia, vel iudicialia veteris testamenti, nisi de nouo instituta essent ab Ecclesia Catholica, & Romana.

Propter idem, & propter regulam secundam, fatum faciunt, vouentes non peccare caput sabbato, vel ieiunare die dominico, tanquam meliori die, & similia, nisi ex aliqua deuotione, puta ad honorem beatissimae virginis Mariae vouerit ieiunare die sabbati.

Propter tertiam superstitiosè agunt, qui in ritibus alicuius Ecclesiae particularis, ut in processionibus, & huiusmodi non se conformant communitati, nisi aliunde excusentur.

Propter quartam, superstitiosè agunt, qui vruntur characteribus, vel nominibus ignotis, vel suspectis, vel allegatiōis modis

modis nihil cooperantibus naturaliter effectui qui expectatur, quia praefata de se naturaliter nullius actiuitatis sunt cum sint artificialia solum.

Idem dicendum est de imaginibus per Astronomos factis & antulis, ac lapidibus suis artificialibus. Similiter qui credunt, quod caeli, vel stellarum influentiae aliquem necessitent ad aliquod vitium.

Propter quintam, si res scandalosa esset notabiliter, etiam benedictiones aliquae, quae à secularibus per verba deuota fiunt sine malis ritibus super infirmos non essent publice faciendae, ne detur occasio scandali.

Qui ergo infirmos exorcizare licite cupit, ultra supradictas regulas septem alias condiciones obseruare debet, positas à Divo Thoma 2.2. q. 96. quibus extantibus benedictio licita erit, quae si modo adiutorio fiat per virtutem diuini nominis, aut sanguinis Christi, aut alterius rei factae, dicentur eiusmodi verba liciti Exorcismi, & qui ista exorcizant, Exorcizati dici possunt liciti.

Licita conditiones septem obseruanda licito Exorcizati.

Prima ergo conditio est, ut videatur ne verba aliquid contineant quod pertineat ad inuocationem Daemonum expressam, vel tacitam.

Secunda verò conditio est, ne exorcismi ignota nomina complectantur, talia enim (secundum Chrysostomum) metuenda sunt, ne ibi aliquid superstitionis lateat.

Tertia, ne materia verborum quicquam falsitatis contineat, sic enim effectus expectari à Deo nequiret, cum ipse non possit esse testis alicuius falsitatis: In quo delinquent saepe quaedam vetulae suis carminibus, fatua nedum falsa complectentes.

Ignota nomina fouent superstitionem.

Quarta, ne ibi adducantur vana & characteres inscripti praeter signum crucis.

Quinta ne spes in modo scribendi, vel quavis eiusmodi vanitate nihil ad rem, aut diuinam reuerentiam faciente ponatur, aliàs omnino totum superstitiosum iudicatur.

Sexta, ut in citatione, & prolotione diuinorum verborum aut scripturae sacrae respectus solum habeatur ad ipsa sacra verba, & eorum intellectum habeatur & reuerentia ad Dei virtutem, à qua quis effectum praestolatur: vel ad sanctorum reliquias à quibus secundariò aliquid expectatur, licet à Deo principaliter.

Septima,

Septima, vt effectus expectatus diuine voluntati, ac beneplacito relinquatur, qui scit, quid plus, & quid minus postulanti concedendum sit. His igitur conditionibus obseruatis, licitum est exorcizare infirmos Energetimos, & appendere breuia ad collum eorum, vel illa secum deferre,

DOCUMENTVM X.

*De astutijs
Dæmonum
præcauendis.*

DEcimò Exorcista debet insistere circa astutias Dæmonum existentium in corporibus obsessis cognoscendas & præcauendas, quæ & si sint quasi infinitæ, tamen aliquas hic enarrabo.

Aduertendum est ergo, quòd communiter, vt in pluribus quantum potest Diabolus quærit latere, & se à loquendo, vel tremendo continere, ne scilicet deprehendatur ibi adesse: vel vt videatur fortis, & impavidus stare ante Sacerdotem, & consequenter Sacerdos nimis speret victoriam contra illum. Si verò cogitur virtute diuinorum verborum tremere, cauet ne loquatur interius ad mentem obsessi. Quòd si interius loqui cogitur, cauet ne ipse per os loquatur obsessi. Et ideo Sacerdos obsessum moneat, vt sibi dicat, quicquid interius dixerit hostis, hostem verò frequenter adiuret, vt ad interrogata respondeat.

Vbi verò & exterius fuerit loqui coactus, quærit quantum potest auertere mentem obsessi à verbis quæ leguntur, & similiter mentem suam, quærit quoque attentione, & deuotionem Sacerdotis perturbare, vel per verba leuia, vel per gemitus, vel per clamores, vel incitando astantes ad nugas, & similia. Et ideo Sacerdos, cognita malitia, conetur ad oppositum, & semper imperet hosti in virtute Dei, vt desinat ab hoc, vel ab illo, &c.

*In mulieribus
exorcizandis
sacerdoti ca-
sè obseruan-
da.*

Nonnunquam etiam, cum mulier quæ exorcizatur, fuerit maximè iuencula, fingit se egrè ferre, quod Sacerdos tangat vultum eius, ad hoc, vt vehemèntius tægat, & inde mulieri ingerat voluptuosa phantasmata, & eadem ratione fingit se egrè ferre, quòd sacerdos loquendo, nimis approximet ori, vt vultu vultui magis approximet. Circa quod expertus sum miranda. Et ideo sit Sacerdos & ocalis, & manibus & omnibus moribus pudicus, & cautus, non solum propter se, verum etiam & propter obsessam,

magis,

magis, quanto minus cognoscit eius cogitatus.

Nonnunquam etiam requisitus de nomine principalis, dicit nomen suum, nomina verò aliorum sociorum dicit se dicere non posse, quia Deus non vult, quia sunt nomina turpia, quòd licet interdum sit verum, frequenter tamen est falsum. Et ideo conetur Sacerdos habere veritatem per præceptum. Quòd si nequit, iubeat principalem dare locum, & ad loquendum vocet alium, iubens vt suum nomen pandat, & ne hoc facere timeat superioris timore, præcipiat superiori, ne in hoc eum prohibeat.

Quòd si nec sic potest habere veritatem, tunc ipse sacerdos imponat alijs spiritibus nomina irrisua, puta dicens primus post principalem vocetur fachinus, secundus pisto, tertius coquus Acherontis, & huiusmodi.

Solent etiam, quando iam in Sacerdotem præualere nequeunt, aduocare in auxilium complices suos, siue quia ad eorum præsentiam vigorantur, sicut homo ad præsentiam amici, siue quia alio modo occulto adiuuantur. Contra hoc autem Sacerdos curet scire, quos in cælo, vel inferno habet magis inimicos, & sanctos quidem inuocare sapientius, Dæmones autem inimicos coniurare contra eum, amicos verò præcepto prohibere ne succurrant.

Solent etiam libenter subtrahere se ab ore obsessi in quo loquebantur, & abscondere in corde, vel alijs partibus sub collo: sed Sacerdos quantum potest curet spiritum superius retinere, ad quod faciendum, maximè valent ista verba, Ecce Crucem domini: fugite partes aduersæ cum signo Crucis super frontem, vel caput obsessi: & illè Psalmus. Vsq̄ quòd domine obliuisceris mei in finem. Et similiter præceptum factum, vt super aliquo respondeat, vnde per ista, etiam intermisso Exorcismo, est reuocandus ad superiora.

Diuersi tamen Dæmones diuersis verbis sacris magis affliguntur, & redduntur promptiores ad obediendum. Solent etiam exituri aliqui eorum remanere, vt quasi tenentes possessionem, iterum reintroducant expulsos, sed Sacerdos sit cautus præcipiendo eis, vt secum ducant totam societatem suam damnatam.

Postquam verò exierint (secundum quòd Saluator dicit) quærit denuò intrare, & mirabiliter tentat liberatum, etiam de minimis: maximè circa honestatem: quia intrandum

*Nomina sua
Dæmones non
libenter pro-
dunt.*

*Irriua nomi-
na Dæmonib.
à sacerdote
imponenda.*

*Dæmones cõ-
tra Dæmones
in auxilium
vocandi.*

*Spiritus qui
in posterius
bus vult late-
re superius.
quomodo re-
tenuendus.*

*Diaſa ſerui-
da liberato.*

dum etiam pro venialibus reingrediuntur. Et ideo perſona liberata vigilet in ſilentio, & orationibus per multos menſes, & frequentiffimè comunicet, ſaltem omni feſto, & ſi eſt perſona in matrimonio, inducat ſocium ad continentiam quantum poteſt per aliquod tempus, quod ſi non poteſt, ſaltem ipſa non ſit libidinis cauſa, alioquin ſuum liberato rem de nouo faciet ſarigari.

*Damones no-
lunt videri
obſeſſiſſe.*

Solent etiam poſtquam ſunt egreſſi, perſuadere quantum poſſunt, quòd perſona liberata nunquam fuerit obſeſſa, vt ſcilicet ſit Deo ingrata, & vt iterum poſſideatur ab eis. Solent etiam egreſſi, quantum poſſunt perſuadere, ne credantur egreſſi, eadem ratione qua prius, & hoc per aliquos effectus quos relinquant, aut faciunt in corpore: Sed contra hos Sacerdos lecturus Exorcifmos, præcipiat eis in virtute Dei, ne oſtendat ſe eſſe obſeſſores, ſi non ſunt & liberatum moneat quantum poteſt ad credendum ſe liberatum, & Deo gratias reddendas.

In coniuratione autem, vbi ſenſerit ſerpentem ſub manu ſacrata contremiſcere, mander obſeſſo, vt quæcunque ſpiritus ſibi dixerit, innotefcat. Et vbi ſpiritus ceperit loqui in obſeſſo, inſcipiat illum interdum adiurare, de ſupradictis interrogando, vt videbitur ei, quærendo de nomine, & ſocijs, & multo magis vbi loqui ceperit per os obſeſſitiam interdum intermiſſa læctione. Statim enim vt ſe ſpiritus aliquis manifeſtauerit debet illum adiurando inquirere quis ſit, & de ſocijs eius & de cauſa ingreſſus, ac tempore, & quis eum debet expellere, & qui ſunt ſui inimici in celo, & qui in abyſſo, & nomina eius, & ſociorum, quæ habere poterit, ſcribere in ſchedulis, vt cum in obediendo fuerint pertinaces, illa comburat igne benedicto. Nam Dæmoni ſunt iſta grauiſſima; quia ſunt ei in dedecus & in recordationem gehennæ.

Vbi verò Dæmon fuerit iſta confeſſus, cum ſibi videbitur, faciat illum ratificare confeſſa.

Caveat autem Sacerdos, ne ſit leuis, & curioſus, aut ſuperfluus interrogator, ne Deus ſubtrahat illi obedientiam Dæmonis.

Poſtquam autem à Diabolo habuerit omnem confeſſionem experitam, ſemper adiuret illum vt exeat poſt ſingulas coniurationes, ſemper interrogando an velit exire.

Cum

*Obſeſſus in-
terrogandus
de ijs, quæ
elanculum
Dæmon ſibi
dixit.*

Cum verò Dæmò ſe veſſe exire profitebitur, caueat Sacerdos ne illum licetiet ad exitum, niſi factò præcepto, quod nulli ex ſocijs relinquat in obſeſſo, & quod de cætero non regrediatur ad illum, & ſuper hoc exigat ab illo promiſſum. Nec tamen cum hoc vel aliud præceperit Sacerdos, ſtatim cedat, ſi Diabolus obedire recuſauerit, ſed verbis, præceptis, & adiurationibus iteratis, & ſtimulis, & importunitate, ab eo exigat obedientiam. Super omnia verò ſemper conetur vt Diabolus non habeat requiem ſemper eum vrgendo vel læctione vel præceptis. Nunquam verò ſecum veniat ad colloquium curioſum, quia interim Sacerdos perdit ſpiritum, & Diabolus reaſſumit vires.

DOCUMENTVM XI.

Vndecimò debet Exorcifſta ſcire omnia pertinentia ad coniurationem; & primò quem modum tenet Diabolus intrando in humana corpora, debet cognoſcere ſi infirmus ſit maleficiatus, necne, & ſcire ſigna quibus aliquis cognoſcitur eſſe Dæmoniacus, & maleficiatus, & quæ ſigna apparent quando coniurat maleficiatum, & modum quem tenet Diabolus egrediendo de corporibus obſeſſis, & denique debet præcognoſcere malitias, & deceptiones, quibus vtuntur Dæmones ad decipiendum Exorcifſtam, de quibus omnibus, vltra illa quæ dicta ſunt ſuprà, vide pulcherriam inſtructionem in Sacerdotali.

DOCUMENTVM XII.

Dodecimò Exorcifſta debet præcauere quantum poteſt, ne abſque graui neceſſitate exerceat hoc officium adiurandi Dæmones in domibus priuatis, ne detur occaſio ſcandali puſſilis, ſed debet exorcizare in Eccleſia vel in alio loco Deo dicato, vel alicui Sanctorum: tum quia in domibus priuatis (vt in pluribus) adſunt mulieres, quarum confortium debet ſummopere ab Exorcifſtis vitari; ne incidant in laqueum Diaboli, tum quia ibi ſunt multa turpia potius tacenda, quam hic inferenda, tum etiam quia Eccleſia proprie eſt locus deputatus, vbi Eriugementi debent exorcizari, & Dæmones adiurari, vt à corporibus obſeſſis recedant, quia ibi magis timent, & contremiſcunt ad ſacra Dei verba, quam alibi: cum ſit domus orationis in qua habitat Deus, & vbi melius exaudiuntur orationes, & deprecationes poſtræ, quam alibi.

De

*Sacerdotale
pro inſtructio-
ne Exorcifſte.*

*In templis
exorcizandi
obſeſſi.*

De tempore verò dico, quòd nò datur tempus determi-
natum, ideo cùm charitas te cògerit, poteris omni tem-
pore exorcizare. Expedi tamē Exorcistis exorcizare sum-
mo mane post missam, & quantò dies sanctiores fuerint,
vt sunt festa Natiuitatis Christi, Resurrectionis, & Ascen-
sionis eius festum Pentecostes, & similia, festa beate vir-
ginis Mariæ, Apostolorum, ac aliarum solennitatum, vel
vigilia, tantò amplius proficient. Caueas tamen ne absque
aliqua præparatione incipias exorcizare: cùm Dæmones
magis timeant orationes factas à deuoto, quàm à dissolu-
to Exorcista, vt supra diximus documento primo.

DOCUMENTVM XIII.

Tertio decimò est sciendum, propter aliquos, qui con-
sueverunt admirari, videntes aliquos iustos homi-
nes corporaliter vexari à spiritibus immundis, non intelli-
gentes, quibus ex causis Deus benedictus id fieri permit-
tat, neque considerantes illa præsupposita, quibus hoc fie-
ri potest, quæ sunt voluntas Dei permissiua, scientia, & po-
tentia Dæmonum, & liberi arbitrij libertas, quibus Dæ-
mones admiranda possunt operari, quòd Dæmones pos-
sunt hominem inhabitare quantum ad corpus (teste quo-
tidiana experientia) Sed hoc magis pertinet ad rationem
pœnæ, quàm culpæ, secundum diuum Thomam, Pœnæ
autem corporales huius vitæ non consequuntur culpam;
Sed quandoque peccantibus non inferuntur, & inferuntur
non peccantibus, secundum altitudinem iudiciorum Dei,
vt patet de cæco nato Ioan. nono. Isti ergo sic obsessi à
Dæmonibus consueuerunt vocari Arreptiij.

De arrepti-
tius.

Cur hodie
Dæmones in
obsessi nò lo-
quantur He-
braicè, Græ-
cè, vel Lati-
nè.

Quid autem sit hominem esse arreptitium, dico quòd
nihil aliud est, quàm hominem (Dei permissu) ita à Dæ-
mone possideri, vt eius membris pro eius libito vtatur in-
terius & exterius. Quod equidem quinque modis fieri po-
test, vt diximus in nostro Compendio, lib. 2. cap. 9. Et hoc
quicumque ex causis euenisse legitur in genere, quanquam
ex alijs innumeris in specie esse possit, de quibus loquuti
sumus ibidem, ideo hic supersedeamus, remittendo lecto-
rem ad supradictum Capitulum, vbi etiam videbit quare
Dæmones in obsessis corporibus, his nostris temporibus
non loquantur Hebraicè, Græcè, & Latinè, & multa alia
scitu digna.

DOCY

DOCUMENTVM XIII.

Quarto decimò est aduertendum, quòd multi obsessi
à Dæmonibus inueniuntur, qui nunquam liberan-
tur ab ipsis spiritibus immundis, sic Deo permitte[n]te, quod
videntes aliqui homines admirantur, nescientes rationem
huius facti; Ideo pro maiori declaratione est sciendū, quòd
& si hoc possit contingere sex causis in genere, est tamen
vna septima, supra quam suspenditur iudicium nostrum.

Cur quidam
obsessi nun-
quam liberan-
tur.

Nam q̄ aliquis non liberetur, aut hoc est propter pami-
ritatem fidei circumstantium, aut ipsum ægrotum offeren-
tium, aut propter peccata vexationem sustinentium, aut
propter accommodata remedia adhibere negligentium, aut
propter aliquod Exorcistæ in fide vitium, aut propter reue-
rēciam virtutum in alio existentium, aut propter purgatio-
nem, vel meritum patientium vexationem.

Prima igitur causa est circumstantium, vel offerentium
fides exigua, de qua dicebat Pater illius hūnatici, Matt. 17.
& Mar. 9. Credo domine, adiuua incredulitatem meam: Et
ad turbam circumstantem dicebat ibi Iesus Christus. O ge-
neratio incredula, & peruersa, quousque ero vobiscum?

Incredulitas
astantium.

Secunda, sunt peccata sustinentis vexationem, vnde ibi
dē Christus increpauit illum filium. Vbi dicit diuus Hiero.
quòd ille propter sua peccata à Dæmone fuerat oppressus.

Peccata affli-
ctorum.

Tertia, est negligentia exhibentium remedia: Vnde ibi,
non fuerunt presentes viri perfecti, vbi Ioan. Chrysost. di-
cit quòd columna fidei s. Petrus, Iacobus, & Ioannes non
aderant, sicut Christi transfigurationi affuerant, nec aderāt
ibidem oratio, & ieiunium, sine quibus minime curatur il-
lud genus Dæmoniorum.

Negligentia
exorcizantium.

Quarta, est aliquod Exorcistæ in fide vitium, vnde ibi Chri-
stus discipulis quærentibus cur spiritum nequiuissent eui-
cere, respondit. Propter incredulitatem vestram, amen dico
vobis, si habueritis fidem sicut granū sinapis, & dixeris huic
monti, transi hinc, transibit, & nihil impossibile erit vobis;
Vbi dicit Beatus Hilarius, Crediderunt quidem discipuli,
sed nondū erant in fide perfecti. Nā cùm dominus in mon-
te moram faceret cum alijs tribus, & illi cum turba reside-
rent, quidam torpor eorum fidem relaxauerat.

Quinta est, vt notificet virtus in altero ab Exorcista exi-
stēs. Si enim in vitis patrū legimus, obsessos, quos beatus

gg

Anto

Antonius non curarat, aliquando Paulum eius discipulum curasse.

*Commonitio
obsessis non cu-
randis faciē-
da.*

Sexta est purgatio eorum, qui patiuntur vexationem, scēpē enim abolita culpa, pœna non aboletur ad expurganda priora delicta.

Qui ergo prædictis licitis remedijs, curari nequeunt, propter impedimenta supra narrata, ad patientiam, & tolerantiam commonendi sunt in remissionem suorum peccatorum, & ne ad illicita remedia cōtra Dei voluntatem recurrant, ne eis deteriora contingant: Sicut sæpē contingere cōsuevit his, qui non contenti licita remedia experiri, ad illicita recurrunt.

DOCUMENTVM XV.

*Sacerdos solus
cum sola non
relinquendus.*

Quintodecimò, & vltimo cauere debet Exorcista, ne tempore coniurationis solus cum sola permaneat, tã in Ecclesia, quã etiam in loco priuato, & similiter quã exorcizatur sit valdē senex: Tum quia aliquando Dæmones corpora humana adeo agitant, quòd nisi ad sint, qui vexatos teneant, maxima cum difficultate possunt exorcizati, tum quia inter ministrum, & vexatum posset oriri aliqua occasio scandali, tum etiam, quia, quando ad sunt personæ deuotæ, orantes pro vexato, facilius Dæmones cedunt.

*An priuatim
vel publicè ob-
sessi sint exor-
cisandi.*

An autem Dæmoniaci sint publicè, vel priuatè exorcizandi in Ecclesia, id est, ianuis apertis, aut clausis: circa hoc videtur mihi, quòd tot sententię, quot capita. At tamen hoc vnum scio, quòd ordo Exorcistatus est vnus ex septem sacris ordinibus Ecclesię, qui nihil in occulto operatur, sed omnia publicè peragit. Et quòd dominus noster Iesus Christus eiecit Dæmones è corporibus humanis turba præsentē, vt pater ex Euāgelica histōria Matth. 17. Mar. 9. & Luc. 11.

Ex quo factò elicitur, qd officij exorcizandi potest, & forsità deberet fieri publicè, propter bona spiritualia, quæ inde fidelibus pueniūt. Ibi enim malitia Dæmonis inspicitur, fides roboratur, Dei misericordia, & potestas manifesta tur & sæpē homines impœnitētes ad remedium sanctissimę penitentię confugiunt, & lachrymabiliter deplorāt sua facinora diu perpetrata, & multa alia bona inde proueniunt, quib. Deus benedictus vtitur ad gloriã suam, & vtilitatem nostram

nostram, quæ (vt videtur) non deberent impediri. Sed quia hoc est nostrum definire: ideo relinquitur arbitrio superiorum, quorum iudicio in talibus standum est.

FLAGELLI DAEMONVM

EXORCISMVS PRIMVS.

R V B R I C A.

EXorcizaturus igitur tu quicūque fueris, nulla leuitate ductus, sed sola necessitatis, vel charitatis causa, hanc rem disponas assumere ardua, & præmissa sacramentali confessione, & trium dierum ieiunio, te ipsum corde humiliās, & peccatorē reputans, nec in tua, sed Dei potentia confidens, intrabis Ecclesiam vnã cum infirmo à Dæmone vexato, & ibi ante sanctissimum sacramentum corporis Christi, si adest, vel saltē ante altare genuflexus, indutus sacris vestibus pro tui ordinis qualitate, deuotè, constanter, & intrepidè faciens tibi signum crucis in fronte, in ore, & in pectore, dicas.

*Præmissa
Exorcisatio-
ni.*

Signum crucis ⁊ sis in fronte mea. Verba Christi ⁊ sint in ore meo. Arma Christi ⁊ sint in pectore meo. Per signum crucis ⁊ de inimicis nostris libera nos Deus noster. Potentia Patris confirma me. Sapientia Filij doce me. Amor Spiritus ⁊ sancti illumina me. Benedicte sit dies, & hora in qua dominus noster Iesus Christus natus est de virgine Maria. In nomine Patris & Filij & Spiritus ⁊ sancti. Amen. Nos cum prole pia, benedicat virgo Maria.

Postea signa obsessum in fronte, in ore, & in pectore dicendo.

Potentia Patris conforta eum, Sapientia Filij doce eum. Amor Spiritus ⁊ sancti illumina eum. Benedicte sit dies, & hora, in qua dominus noster Iesus Christus natus est de

est de virgine Maria, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. *Postea dic, Confiteor Deo omnipotenti, et fac absolutionem super infirmum, & assistentes, dicendo, Misereatur vestri, &c. Indulgentiam & absolutionem. Deinde lege sequentia precepta.*

PRæcipio vobis Dæmones, qui venistis in adiutorium istorum Dæmonum vexantium hanc creaturam Dei N. ex parte sanctissimæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Et sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & sub pœna immersionis in stagnum ignis, & sulphuris per manus inimicorum vestrorum, & sub pœna tradendi vos in potestatem inimicorum vestrorum, ac condemnandi vos in stagnum ignis, & sulphuris per annos mille, quatenus nullum adiutorium, vel fauorem detis illis Dæmonibus, qui vexant hoc corpus istius creature Dei N. sed discedatis statim, & eatis ad loca vobis deputata à Deo. Ecce crucem & domini, fugite partes aduersæ, vicit Leo de Tribu Iuda, radix David. Præcipio vobis etiã Dæmones, qui vexatis hanc creaturam Dei N. quod exeuntes ab ea, dimittatis, & relinquatis eã liberã, & sanã, absque vlla læsione animæ, & corporis, vt possit seruire Deo creatori suo. Etiam præcipio omnibus inimicis vestris, in nomine sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vt cogant vos obedire mandatis, & præceptis meis. Et sub eisdem pœnis præcipio vobis, vt nihil dicatis, vel faciatis, quod presentibus, vel absentibus displiceat, nisi quantum fuerit interrogatum à me. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

*Stolam cum
vrisse nodis
collo obfessi al
ligandi.*

*Postea ligando stolam ad collum obfessi cum
vrisse nodis, etc.*

OVos omnes abominabiles, & rebelles Dei, cõiuro vos spiritus, adiuro, vobis, constringo, euoco, contendo, & conestor vbicunque sitis in homine isto, per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & per potentissimum nomen Dei Heloy forte, & admirabile, exorcizo te, & adiuro vos spiritus, ac impero vobis auctoritate, qua fungor, per virtutem Dei, & sapientissimi creatoris, qui cuncta creauit, tenens vos in sua potestate, à qua fugere non potestis, vt incontinenti verba coniurationis meæ intelligatis, & virtutem, & sentiatis vos victos ex præcepto nobis facto,

11111

nunc ab ista creatura Dei & imagine Christi non audeatis recedere absque licentia mei præcepti, & sic sitis ligati, & intractati, sicut sancti Dei ligauerunt Dæmones cum catenis, ita cum ista stola iucunditatis ego vos ligo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

*Stola iucundi
tatis ligatur
Sathã aque
accathensis dæ
nationis.*

Deinde postea manibus super caput vexati, dicat.

EXtinguatur in te N. omnis virtus Diaboli per impositionem manuum nostrarum: imò per inuocationem omnium sanctorum, Archangelorum, Angelorum, Patriarchatum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, & omnium simul Sanctorum, Amen.

*Deinde dic sequentia verba, signando obsessum in fronte: Quod
seruabis quoties, inque inuenieris aliquam crucem nisi aliter
tibi assignatum fuerit.*

Hel & Heloym & Heloa & Ehey & Thetragramaton & Adonay & Saday & Sabaoth & Sother & Emanuel & Alpha & Omega & Primus & Nouissimus & Principiũ & Finis & Hagios & Yschiros & Otheos & Athanatos & Agla & Iehoua & Homouision & Ya & Meffias & Esercheye & Christi⁹ vincit & Christus regnat & Christus imperat & Increatus Pater & Increatus Filius & Increatus & Spiritus sanctus. & Per signũ crucis & de inimicis nostris libera nos D E V S noster.

*Sacerdos dicturus aliquod infrascriptorum Euangeliorum, semper debet ponere manus suas super
caput vexati.*

Initium sancti Euangelij secundum Ioannem⁶

IN principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsũ facta sunt, & sine ipso factũ est nihil, quod factũ est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominũ, & lux in tenebris lucet, & tenebrę eã nõ cõprehenderunt. Fuit hic mō missus à Deo, cui nomē erat Ioan. Hic venit in testimo

nium, vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quę illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mūdus eum nō cognouit. In propria venit, & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti a patre, pleni gratia, & veritatis. R. Laus tibi Chrīste. *Deinde subiungat Exorcista.* Per euangelica dicta extingatur in te N. omnis virtus diabolica, & infundatur virtus diuina. Amen.

Quod seruandum est in fine cuiuslibet Euangelij.

Credo in Deum. *totum.* *Postea dic.* Ecce crucem domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersę, vicit leo de tribu Iuda radix David.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Ioannem.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis. Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum. Hęc in Prouerbij locutus sum vobis. Venit hora cū iam non in prouerbij loquar vobis, sed palam de patre meo annuntiabo vobis. Illo die in nomine meo petetis, & non dico vobis, quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse. n. pater amat vos, quia vos me amatis, & credidistis, quia a Deo exiui. Exiui a patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc palam loqueris, & prouerbiū nullum dicis, nūc scimus quia scis omnia, & non est opus tibi, vt quis te interroget. In hoc credimus, quia a Deo existi.

Ecce crucem domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersę. Vicit Leo de tribu Iuda, radix David alleluia. *Postea dicas Psalmum.* Misere mei Deus. *totum.* Ecce crucem domini, &c. *Deinde dic:*

Deus

Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina. Confundantur, & reuerantur, qui quarunt animam meam. Auertantur retrosum, & erubescant, qui volunt mihi mala. Auertantur statim erubescantes, qui dicunt mihi, euge, euge. Exultent, & lætetur in te omnes qui quarunt te, & dicant semper, magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuum. Ego verò egenus, & pauper sum, Deus adiuua me. Adiutor meus, & liberator meus es tu, domine ne moreris. Gloria patri, &c. *Deinde.* Ne reminiscaris domine delicta nostra, vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris.

Postea dic sequentes Litanias genuflexus.

K Yrie eleison.	Sancte Petre,	ora.
Christe eleison.	Sancte Paule,	ora.
Christe audi nos.	Sancte Andrea,	ora.
Christe exaudi nos.	Sancte Iacobe,	ora.
Pater de cœlis Deus, miserere ei.	Sancte Ioannes,	ora.
Fili redemptor mūdi Deus, miserere ei.	Sancte Thoma,	ora.
Spiritus sancte Deus, miserere ei.	Sancte Philippe,	ora.
Sancta Trinitas vnus Deus, miserere ei.	Sancte Iacobe,	ora.
Sancta Maria, ora pro eo.	Sancte Bartholomæe,	ora.
Sancta Dei genitrix, ora.	Sancte Marthæ,	ora.
Sancta virgo virginum, ora.	Sancte Simon,	ora.
Sancte Michael, ora.	Sancte Thadæe,	ora.
Sancte Gabriel, ora.	Sancte Mathia,	ora.
Sancte Raphael, ora.	Sancte Barnaba,	ora.
Omnes sancti Angeli, & Archangeli, orate.	Sancte Luca,	ora.
Omnes sancti beatorū spirituum ordines, orate.	Sancte Marce,	ora.
Sancte Ioan. Baptista, ora.	Omnes sancti Apostoli, & Euangeliste,	orate.
Sancte Ioseph, ora.	Omnes sancti discipuli domini,	orate.
Omnes sancti Patriarchę, & Prophetę, orate.	Omnes sancti Innocentes,	orate.
	Sancte Stephane,	ora.
	Sancte Laurenti,	ora.
	Sancte Vincenti,	ora.
	Sancte Cypriane,	ora.

Sancti Fabiane, & Sebastiane,	orate.	Sancta Catharina,	ora.
Sancti Io. & Paule,	orate.	Sancta Clara,	ora.
Sancti Cosma, & Damiane,	orate.	Sancta Helisabeth,	ora.
Sancti Geruasi, & Protasi,	orate.	Sancta Anastasia,	ora.
Omnes sancti Martyres,	ora.	Omnes sanctæ Virgines & Viduæ,	orate.
Sancte Siluester,	ora.	Omnes Sancti & Sancte dei,	inteccedite pro eo.
Sancte Gregori,	ora.	Propitius esto, parce ei domine,	
Sancte Ambrosi,	ora.	Ab omni malo, libera eum domine,	
Sancte Augustine,	ora.	Ab omni peccato,	lib.
Sancte Geminiane,	ora.	Ab ira tua,	
Sancte Hieronymo,	ora.	A subitanea, & improvisa morte,	libe.
Sancte Martine,	ora.	Ab insidijs Diaboli,	libe.
Sancte Nicolae,	ora.	Ab ira, & odio, & omni mala voluntate,	libe.
Sancte Ludouice,	ora.	A Spiritu fornic.	libe.
Sancte Bonauentura,	ora.	A fulgure, & tempestate,	lib.
Omnes Sancti Pontifices & Confessores,	Orate.	A morte perpetua,	lib.
Omnes sancti Doctores,	orate.	Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ,	lib.
Sancte benediste,	ora.	Per Aduentum tuum,	lib.
Sancte Francisce,	ora.	Per natiuitatem tuam,	lib.
Sancte Dominice,	ora.	Per Baptismum, & Sactum ieiunium tuum,	lib.
Sancte Antoni,	ora.	Per Crucem & Passionem tuam,	lib.
Sancte Bernardine,	ora.	Per mortem, & sepulturam tuam,	lib.
Sancte Bernarde,	ora.	Per Sanctam resurrectionem tuam,	lib.
Omnes Sancti Sacerdotes & Letitæ,	orate.	Per admirabilem Ascensionem tuam,	lib.
Omnes sancti Monachi, & eremitæ,	orate.	Per aduentum Spiritus sancti Paracleti,	lib.
Sancta Anna,	ora.	In die iudicij,	lib.
Sancta Maria Magdalena,	ora.		Pec-
Sancta Agnes,	ora.		
Sancta Lucia,	ora.		
Sancta Cecilia,	ora.		
Sancta Agatha,	ora.		

Peccatores, te rog. Vt hunc famulum tuum N. Vt pacem ei dones, te rog. ab infestationibus Dæmonum liberet, te rog. Vt misericordia, & pietas tua eum custodiat, te rog. Vt nos audire digneris, te rog. Vt oculos misericordiæ tuæ super eum reducere digneris, te rog. Fili Dei, te rog. Vt tribulationem & vexationem eius intueri, & releuare dig. te rog. Agnus Dei qui tollis peccata mundi parce ei Domine. Vt hunc famulum tuum N. benedicere, & liberare digneris, te rog. Agnus Dei qui tollis peccata mundi, exaudi nos domine. Vt hunc famulum tuum N. a vexatione Diaboli eripere digneris. te rog. Agnus Dei qui tollis peccata mundi, miserere nob. Ecce crucem † Domini, &c.

Et sequatur ista Oratio.

Domine Iesu Christe, qui pro redemptione mundi voluisti à Iudeis reprobari, à Iuda proditore osculo tradi, & à perfidis omnibus vinculis alligari, & sicut agnus mansuetus ad victimam duci, atque in conspectu Pilati indecenter offerri, & à falsis testibus accusari, clauis acutis perforari, flagellis, & opprobrijs vexari, conspui, & spinis coronari, colaphis cædi, & in cruce leuari, inter latrones deputari, felle, & aceto potari, lancea vulnerari. Tu domine Iesu Christe per has sanctissimas pœnas tuas, quas ego indignus, & miser peccator recolo, & per sanctam crucem tuam te deprecor, vt non respicias peccata mea, atque peccata istius creaturæ tuæ N. sed secundum magnâ misericordiam tuâ libera eam à Diabolo vexatè. Et mihi indigno famulo tuo præbe virtutem, vt valeâ expellere omnes Dæmones eâ vexantes in profundum abyssi, per tua sanctissima verba. Qui viuis, & regnas in sæcula sæculorum, Amē.

Ecce crucem † domini, &c. Crux bona, Crux digna, lignum super omnia ligna; Per crucis † hoc signum repellitur omne malignum. Ne mentem lædant, phantasmata cuncta recedant. Ecce crucem † domini, fugite partes aduersæ; vitæ leo de tribu Iuda radix David.

Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat.

veniat. Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ. Esto mihi domine turris fortitudinis, à facie omnium malignorum Spirituum. Pone eos domine vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti.

Oratio.

*Lucifer ex
caelo Empyræo
expulsus.
In Filio Patris
æma summis
reconciliavit.*

Domine Deus omnipotens inuictæ virtutis auctor, & insuperabilis imperij rex, & semper magnificus triumphator, qui aduersæ dominationis vires reprimis, qui hostiles nequitiæ potenter expungas; qui omnia per tuum verbum ex nihilo condidisti, qui Luciferum, & suos sequaces tanquam superbos, & rebelles de cælo Empyræo expulisti, qui in filio tuo ima summis reconciliaisti, qui nõ vis mortem peccatoris, nec lætaris in perditione morientium, cui proprium est misereri semper, & parcere, misere- re huic creaturæ tuæ: N. non ad eius peccata, sed ad tuam benignam clementiam aspiciendo, & libera eam ab omnibus laqueis malignorum spirituum, quibus quotidie alligatur, & ab omni infestatione, & molestia ipsorum, quibus torquetur, sicut tu liberaisti Mariam Magdalenam à septem spiritibus immundis, & filiam Cananæ à vexatione Dæmonis, sic ipsum N. nunc liberare digneris ab omnibus malignis spiritibus eum infestantibus. Et sicut libera- sti Ionam de ventre ceti, & Susannaam de falso crimine, & Dauid de gladio maligno, & de manibus Saul, & tres pue- ros de camino ignis ardentis, & Daniele de lacu leonũ, & Isaac de manu patris sui, & Ioseph de carcere Pharaonis, ita nunc tua clementia liberare digneris hanc creaturam tuam N. sanguine filij tui redemptam, & vnda baptis- matis regeneratam, ob omni vexatione malorũ spirituum & Diabolorum. Et sicut dedisti Apostolis tuis potestatem, super malignos spiritus, & virtutes eorum, ipsosque fugandã corporibus hominum, & curandi infirmos, ita nunc mihi indigno famulo tuo, vnda baptismatis regenerato, & tuo sanctissimo nomine consignato, concedere digneris dono tuæ gratiæ, virtutem fugandi istos malignos spiritus ab hac creatura tua N. virtute tua, & inuocatione tui sanctissimi nominis, Per Christum dominum nostrũ. Amen. Ecce crucem tui domini, &c.

Oratio

Oratio.

Omnipotens sempiternæ Deus, pater dñi nostri Iesu Christi, te supplices exoramus, vt imperes spiritibus istis, qui hunc famulum tuum N. detinent, vt ab eo recedant, & libera eum, quia credit in verum liberatorem dominum nostrum Iesum Christum filium tuũ. Qui tecum viuít, & regnat in vnitare spiritus sancti Deus per omnia secula seculorum. Amen. Ecce crucem tui domini, &c.

*Hic Sacerdos surgat ab oratione, & antequam incipiat,
adiurare Demones, prius debet exorcizare
obfessum hoc modo.*

EXORCISMVS.

Exorcizo te, N. in nomine Dei Patris, omnipotentis, & in nomine Iesu tui Christi filij eius domini nostri, & in virtute Spiritus sancti, vt fias vas mundum, sanctum, & purgatum ab omni labe iniquitatis, & ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis & facturis, quæ omnia maleficia, incantationes, ligaturas, signaturas, & facturas in corpore, vel circa corpus tuũ sunt facta, Ego N. seruus Dei indignus, & peccator auctoritate mihi præstita in nomine eiusdem Dei Patris omnipotentis, & in nomine Iesu tui Christi filij eius domini nostri, & in virtute Spiritus sancti dissoluo & dissoluta esse cõcerno, & præcipio tibi maledictæ Diabole, ac socijs tuis, vt amplius non habeatis potestatem manendi in hoc corpore, à planta pedis vsque ad verticem, sed statim recedere debeatis, cum omnibus maleficijs, & incantationibus vestris. Per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

Deus misericordiæ, Deus clemens, qui secundum multitudinem miserationum tuarũ quos diligis corripis, & quos recipis, piè ad emendationem coerces, te inuocamus Domine, vt famulo tuo N. qui, in corpore patitur membrorũ debilitatẽ, gratiã tuã conferre digneris, vt quicquid terræna fragilitate corruptum, quicquid Diabolica fraude viola-

violatum est unitati corporis Ecclesie membruti redemptionis annecte. Misere domine gemituum, miserere lachrymarum eius, & non habentem fiduciam nisi in misericordia tua, ad tuam sacramentum reconciliationis admittre. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta super obsessum.

EXORCISMVS.

EXorcizo te N. infirmum, sed sacrosancti baptismatis vnda regeneratum, per Deum vitum ꝛ per Deum verum, ꝛ per Deum sanctum, ꝛ per Deum, qui te suo pretioso sanguine redemit, vt has homo exorcizatus, vt effugiat, atque discedat a te omnis phantasia, & nequitia Diabolice fraudis, omnisq; spiritus immundus adiuratus. Per eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, &c.

Oratio.

Deus qui facturæ tuæ semper pio dominatis affectu, inclina aures tuas supplicationibus nostris, & famulum tuum N. ex aduersa valetudine corporis laborantem placatus respice, & visita, & salutis tuæ & cœlestis gratiæ præsta ei medicinam. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta super obsessum. Postea cum magna fide, & spe incipiat Exorcista adiurare Demones existentes in corpore obsesso, dicens.

ADIVRATIO.

Audi immunde spiritus Diabole, admoneo te, & Exorcizo ꝛ te, atque tibi præcipio tentator, vane, insensate, falsæ, hæreticæ, vacuæ, inimicæ, ebriose, suffuro, insipientis, ꝛ qui propter nos in terram descendit, & qui ab Angelo fuit nominatus, & à Spiritu sancto incarnatus, ex Virgine Maria natus, & creuit ætate, & sapientia in duodecimo anno venit in templum, & sedens in medio Doctorum, sapienter interrogabat illos. Adiuro te ꝛ per illum, qui à Ioâne Baptista in Iordano flumine baptizatus fuit, & à Dia-

Diabolus hæreticus, vacuus, ebriosus, Sathan suffuro.

holo tratus, venundatus, & traditus à discipulo suo Iuda, captus illusus, flagellatus, cibus felle, potatus aceto, vinctus, & spinis coronatus, vestibus expoliatus, super cuius vestes sortem miserunt. Coniuro te ꝛ per illum, qui crucifixus, mortuus, & sepultus fuit, & tertia die resurrexit à mortuis, ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Dei Patris, inde venturus est iudicare viuos & mortuos, & sæculum per ignem, vt statim exeat, & fugias de vase isto, & plasmate Dei, & nec me, neque astantes offendas, & sine læsione ipsius. Exorcizo te ꝛ per ipsum, quem Gabriel Angelus nunciavit in vtero beatæ Mariæ Virginis venturum, & in vtero Helizabæth Ioannes salutauit, & per ipsum te coniuro, vt de quacunque te te interrogauero, dicas, & indices mihi verum, quomodo vocatur magister tuus, & quomodo vocaris, & si in corpore isto es, vel extra corpus, aut si solus es, vel legio tecum, vel plures legiones.

Hic Exorcista interrogare poterit quod est nomen Dæmonis obsidentis: quot socios habeat, quomodo vocatur magister eius, sub qua potestate Dæmonum sit, qua de causa opprimit obsessum, si aliquo maleficio sit ibi ligatus, quomodo illud possit solui, quantum tempus ibi habitauit, per quem Sanctum debet exire, per quam personam, deinde qui magis sunt sui inimici in cœlo, & qui in inferno, quod signum dabit in exitu suo. Postea præcipe illi, vt non noceat patienti, & quod de cætero non audeat reuertî ad eum, neque inducat malum tempus.

Sed esto prudens, & circumspectus in interrogationibus ne decipiaris. Magis enim studium cum humilitate mentis, quæ ad hoc est necessaria, liberare creaturam Dei, quam loqui cum Dæmonibus, demum factis interrogationibus, si non recesserit, siue responderit, siue non, prosequere hanc coniurationem.

CONIV

Magistri Dæmonum nomina & eius subditorum numerus inquirentur.

Quærendum obsidens Dæmon per quem Sanctum debeat exire.

Interrogandum Dæmon quod signum ipsius exitus sit futurum.

CONIVRATIO.

Tvergo homicida, reprobe, filii perditionis, per ipsum te ꝑ coniuo, cuius signum apparuit in cœlis, quem Pastores viderunt, & Magi adorauerunt, quem Angeli, & archangeli collaudant, vt statim ex eas de vase isto, & plasmate Christi, & pergas in profundū maris, vel in arborea steriles, vel ad loca deserta, vbi non sit habitatio Christianorum vel accessus hominum, & vbi te incendant fulgura de cœlo. Sancta Trinitas, Pater, Filius, & Spiritus sanctus vera maiestas Dei coërceat te statim exire. Adiuro te ꝑ inique Dæmon, per ipsum, cuius nomen est I E S V S Nazarenus, vt foras ex eas audito verbo Domini ab hoc famulo Dei, Per ipsum te cōiuo, ꝑ cuius ortum sancti Angeli collaudantes cantauerunt dicentes. Gloria in excelsis Deo, Magi ab Oriente venientes, aurum, thus, & mirram offerentes adorauerunt, sicut prædictum erat. Coniuo te ꝑ per ipsum, in cuius ortu stella de cœlo apparuit, sicut Balaam prophetizavit dicens. Orietur stella ex Iacob. Et per ipsum quem animalia muta cognouerunt, sicut scriptum est. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui. Coniuo te ꝑ per ipsum quem Herodes interficere voluit, & nō potuit, pro quo Sancti Martyres Innocentes interfecti sunt, de quorum sanguine ornata est sancta Hierusalem in cœlo. Per illum te adiuro, ꝑ qui cum matre sua in Ægyptum fugit, & qui in Cana Galilææ aquam tōuertit in vinum, quæ Pilatus spinea corona coronauit, & crucifixit, quem Longinus lancea trāsfixit, & qui in cruce clamauit, Hely Hely Lamazabathani. Coniuo te ꝑ per ipsum, qui in templo inuētus est in medio doctorū, in cruce in medio latronum, & in medio aëris, & post resurrectionem stetit in medio discipulorum dicens, Pax vobis, ego sum, nolite timere, Adiuro te ꝑ per ipsum qui mortuus fuit, & sepultus, qui ad inferna descendit, & suos à Diabolo detentos extraxit, & primum hominem Adam liberauit, & tertia die resurrexit, & post quadraginta dies ad cœlos ascendit. Ipse te eiiciat, & exire coërceat de corpore, & de compaginibus membrorum istius creaturæ Dei, N. qui te eiicit de statu cœli, ille te coërceat indicare mihi nomen magistrī tui, & si tu es solus, vel aliqua legio tecum. Adiuro te ꝑ per illum, qui condidit paradysum, à quo ex-

Dæmon ligandus in locum vbi ipsum fulgura de cœlo incendant.

Sanguine Martyrum ornatur cœli.

cussit

cussit quatuor flumina, scilicet Gyon, Physon, Tigris, & Euphraten, & quem tentare voluisti dicendo. Si filius Dei es, dic, vt lapides isti panes fiant, & iterum: Si filius Dei es mitte te deorsum, & ostendendo ei omnia regna mundi dixisti, Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Per ipsum te ꝑ coniuo, qui locutus est ad te, dicens, Vade Sathana, non tentabis dominum Deum tuum, sed ipsum adorabis, & illi soli serues.

CONIVRATIO.

Oinque Dæmon, & serpens antique, coniuo te ꝑ per nomen Dei sanctissimum, magnum, & fortissimum, quod explicare nequeūt omnes linguæ viuentiū, nec mēs, nec sensus hominū, quod est Tetragramaton. Adiuro te ꝑ Dæmon per nomē Dei Alpha, & Omega, Iesu nostra redemptio, vita, & resurrectio, salus nostra, defensio, & criminū remissio. Adiuro te ꝑ Dæmon per nomen Dei Adonay, quod est magnū, & admirabile, creator ineffabilis, filius Dei admirabilis, via infatigabilis, spiritus inuisibilis, splendor inextinguibilis, trinus inseparabilis, vnus inuisibilis, vt per hæc sancta nomina tu Dæmon ex eas foras statim absque vlla offensione, & terrore plasmatis Dei & sine læsione alicuius personæ, & nullū signū in ea dimittas. Adiuro te ꝑ Dæmon per Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, & per spiritualem vnctionem illius, qui est trinus, & vnus Deus. Iterū coniuo te ꝑ per illam, quæ Christum lactauit, & in suo utero portauit illum, qui fecit eā, vt in hac creatura Dei N. vltius morandi non habeas potestatem. Coniuo te ꝑ Dæmon per sanctum Michaëlem Archangelum, qui te de cœlo eiicit per virtutem Dei, quādo cū dracone pugnavit, & deuicit eum, vt dimittas hūc locū in quo nūc es, & vadas ad locum desertum, vel in profundum Abyssi, vbi nemini nocere valeas. Coniuo te ꝑ Dæmon per sanctum Gabrielem Archangelum, qui nunciauit Beatæ Mariæ Virgini aduentum domini nostri Iesu Christi, & incarnationem eius, quando dixit, Ave Maria, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, vt audito verbo festinanter recedas sine terrore alicuius personæ ab hac creatura Dei N. Coniuo te ꝑ Dæmon per sanctum Raphaëlem, qui Thobiam, & Sarram custodiuit, & à Dæmonio eos liberauit, qui per virtutem Dei Asmo-

Coniuratio per S. Mariā & S. Annā.

deum

deum Dæmonem taliter ligauit, quòd nullo modo eis nocere potuit, vt statim ab hac creatura Dei N. recedas, non rediturus, & ei nequaquam deinceps nocere valeas. Coniuro te ꝑ Dæmon per omnes sanctos Angelos, & Archangelos Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin, qui quotidie non cessant clamare vna voce dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth.

CONIURATIO.

Iterum coniuro te ꝑ maledicte Dæmon per omnes orationes Patriarcharum, & merita Prophetarum, & suffragia Apostolorum & victoriam Martyrum, & per fidem confessorum, & deprecationes Virginum, & per intercessionem omnium sanctorum, & sanctorum Dei, qui Deo placuerunt ab initio mundi, vt statim ab hac creatura Dei N. exeas, & recedas. Iterum coniuro te ꝑ Dæmon, per Sanctum Abel qui inter Martyres fuit primus. Per sanctum Enoch, qui ambulauit coram Deo, & translatus est de mundo. Et per sanctum Noë, qui reueruatus est in diluuiio propter iustitiam. Per fidem Abrahæ, qui credidit Deo, & cui reputata est fides ad iustitiam. Per sanctum Isaac, qui fuit obediens patri vsque ad mortem, qui fuit figura domini nostri Iesu Christi oblatus pro salute mundi. Et per felicem Iacob, qui vidit Angelum domini venientem in adiutorium sibi. Iterum coniuro te ꝑ Dæmon per Sanctum Moysen, cum quo locutus est dominus facie ad faciem. Et per Sanctos Prophetas Amos, Michæam, Oseam, Iohellem, Abdiam, Abacuch, Ionam, Sophoniam, Aggæum, Zachariam, Malachiam, Esdram, Ieremiam, Isaiam, Ezechielem, Dauid & per omnes sanctos alios Prophetas te coniuro, ꝑ vt de quacunque re te interrogauero mihi puram veritatem dicas sine mora, & quicquid præcipiam, nullo modo recusare valeas. Coniuro te ꝑ per Michæam Prophetam, qui dixit, quòd dominus debebat nasci in Bethlehem terra Iuda, prophetizando hoc modo, Et tu Bethlehem terra Iuda non eris minima ex principibus Iuda, ex te enim egredietur dominator Israël, egressus enim eius ab initio, & à diebus æternitatis. Coniuro te ꝑ per sanctum Iohellem Prophetam, qui prædixit debere obscurari solem, & lunam

Coniuratur
Sathan vt veritatem dicat.

& lunam in passione, & morte Christi dicens: Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem. Iterum cõiuro te ꝑ per felicem Iacob qui prophetauit de morte Christi, dicens: In concilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu eorum non sit gloria mea, quia in furore suo occiderunt viuum. Coniuro te ꝑ per sanctum Zachariam prophetam, qui prophetauit de tentatione Christi dicens, Vidi Iesum sacerdotem magnum & Sathan stabat à dextris eius, & dixit, Increpet dominus Diabole, qui elegit Hierusalem. Coniuro te ꝑ per sanctum Dauid prophetam, qui dixit, quòd Christus pendens erat à discipulo suo Iuda hoc modo. Etenim homo pacis meæ in quo speraui, quod edebat panes meos magnificauit super me supplantationem. Iterum coniuro te ꝑ per sanctum Zachariam, qui prophetauit, quòd Christus erat vendendus dicens: Et acceperunt triginta argenteos, pretiū appretiatū quæ appretiauerunt à filiis Israël, & dederunt eos in agrum figuli. Coniuro te ꝑ Dæmon per beatum Isaiam prophetam, qui prophetauit, quòd Christus erat venturus, dicens: Veni domine, & noli tardare, relaxa facinora plebi tue Israël. Et iterum, Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel. Iterum cõiuro te ꝑ per beatum Esaiam, qui prophetauit dicens, Veniet rex tuus Sion humilis, & restaurabit te. Coniuro te ꝑ per sanctum Abacuch prophetam, qui per Angelum domini deportatus fuit de regno ad regnum vsque Babylonem, & positus fuit super lacum leonum vbi erat Daniel. Iterum coniuro te ꝑ per sanctam Iohannam prophetam, qui per tres dies in ventre ceti mansit viuus, & postea in Ninive ciuitate magna permansit, & prædicauit. Iterum coniuro te ꝑ per beatum Heliã prophetam, qui leuatus fuit in curru igneo vsque ad cælum, qui orauit vt non plueret super terram per annos tres, & menses sex, & iterum orauit vt plueret, & pluit, & terra dedit fructum suum. Iterum coniuro te ꝑ per sanctum Daniel prophetam, quem Deus Regem elegit, & de post fortantes accepit eum. Iterum coniuro te ꝑ per electum Danielẽ, qui somnia Regis explicauit, & Bel interfecit, & de lacu leonum liberatus est. Coniuro te ꝑ per sanctum Malachiam prophetam, qui prophetauit de aduentu Christi ad iudicium hoc modo. Ego accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis, & adulteris, & periuuris, & qui calumniant mercedem mercenarij, & humiliant

Patriarchæ
Iacobi protestatio quod non sit esse ex Iudæis crucifixum.
Prophetia Zachariæ de tentatione Christi.

liant viduam, & pupillos, & opprimunt peregrinum, ne-
timuerunt me, & tu maledicte damnare ex illis es. Coniu-
ro te † per tres pueros de camino ignis ardentis liberatos,
scilicet, Sidrac, Misac, & Abdenago. Et per sanctū Ioānē Bap-
tistam, quo nemo maior inter natos mulierum surrexit. Cō-
iuro te per duodecim Apostolos domini nostri Iesu Christi,
Et per omnes sanctos suos discipulos. Et per beatum Petrū
principem Apostolorum, vt de hoc famulo Dei N. statim
exire debeas, & omnia membra sui corporis sana dimittas,
sicut inuenisti quando prius in eum intrasti, & de quacun-
que te interrogatus fueris per me, statim veritatem dicere
festines sine aliqua dubitatione, & te manifestare mihi in
omnibus interrogationibus, deinde per merita sanctorū, &
sanctus Dei ad præceptum meum ab hoc famulo Dei
penitus, & sine mora recedas, nullum ei dolorem inferen-
do, nec aliquod nocumentum ei faciendo, nec alicui perso-
næ, sed sine terrore vadas in profundum abyssi non reditu-
rus vsque in diem iudicij. Amen. Ecce crucem † domini, si-
gite partes aduersæ, vicit leo de tribu Iuda radix David.

*Hic interroga de exitu, sicut supra dictum est, postea
sequere hoc modo.*

A Diuro te † serpens antique per indicem viuorum, &
mortuorum, per factorem mundi, per eum qui habet
potestatem mittere te in gehennā, vt ab hoc famulo Dei,
N. qui ab Ecclesiæ suæ currit præsidium festinus discedas.
Adiuro te † non per meam infirmitatem, sed per virtutem
spiritus sancti, vt ex eas ab hoc famulo Dei N. quem domi-
nus noster Iesus Christus fecit ad imaginem, & similitudi-
nem suam. Cede, cede non mihi, sed ministro Christi. Illius
enim te vrgeat potestas, † qui te (affixus cruci) suo subi-
gavit imperio. Illius brachium † contremisce, qui de cun-
ctis gemitibus inferni animas iustorum ad lucem perdu-
xit. Sitque tibi terror corpus hominis, sitque tibi terror i-
mago Dei, nec resistas nec moreris discedere ab homine i-
sto, quia complacuit Deo, vt in homine habitaret. Et ne me
nimissimum contemnendum putes, dum me peccato-
rem esse cognoscis. Imperat tibi Deus. † Imperat tibi ma-
iestas Christi. Imperat tibi Deus Pater. † Imperat tibi
Filius. † Imperat tibi Spiritus sanctus. † Imperat tibi si-

*Sadana sit ter-
ror corpus ho-
minis.*

des Apostolorum Petri & Pauli, & cæterorum Apostolorū.
† Imperat tibi sanguis Martyrum. † Imperat tibi factamē-
tum crucis. Imperat tibi mysteriorum virtus. † Imperat
tibi Iesus Nazarenus. † Imperat tibi verbum caro factum.
† Exi ergo transgressor, exi seductor, plene omni dolo,
& fallacia, veritatis inimice. Da locum durissime, da locum
impijssime, da locū Christo, in quo nihil inuenisti de ope-
ribus tuis nefandis qui te expoliavit, qui regnum tuum de-
struxit, qui te victū ligauit, & vasa tua dirupit, qui te p̄dic-
cit in tenebras exteriores, vbi tibi cum ministris tuis erit
præparatus interitus. Sed quid truculente, recogitas? quid
temerariè retractas? Reus omnipotenti Deo, cuius statuta
transgressus es. Reus Iesu Christo filio eius, quæ temerariè
ausus es tentare, & crucifigere præsumpsisti. Reus humano
generi, cui tuis persuasione, mortis fructū propinasti. Ad-
iuro te † itaque draco nequissime in nomine agni imma-
culati, qui ambulat super aspidē, & basiliscū, qui concitiat
leonē, & draconē, vt discedas ab homine isto, discedas ab
Ecclesia Dei, cōtremisce, & fuge, inuocato nomine illius,
quæ inferi tremūt, cui virtutes cælorū, & potestates subie-
ctæ sunt: quæ Cherubin, & Seraphin indefessis vocibus lau-
dant, dicentes, Sāctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sa-
baoth. Imperat tibi Iesus Nazarenus, qui te, cū discipulos
eius contemneres, elisum, & prostratū exire iussit ex homi-
ne, quo præsentē, cū te ab homine separasset, nec porco-
rum gregē præsumebas contingere. Recede ergo nunc ad-
iuratus in nomine eius † ab homine isto, quæ ipse plasmā-
uit. Durum est tibi Christo velle resistere, durum est tibi cō-
tra stimulum calcitrare, quia quanto tardius exis, tanto
maius tibi supplicij crescit, quia nō hominē cōtēnis, sed il-
lū qui est dominator viuorū, & mortuorū. Qui v̄terus est
iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

*Mysteriorum
virtus impe-
rat Diabolo.*

*Diabolus est
propinator
fructus mor-
tis.*

*Demon quod
tardius exis,
eō plus eius
supplicium
crescit.*

CONIVRATIO.

ITerum, atque iterum cōiuro te † Demon pe illū, qui de-
dit potestatem discipulis suis, vt cecos illuminarent, lepro-
sos mūdaret: mortuos suscitaret, & omnes infirmitates cura-
rēt. Per illum te coniuuro † qui primū hominē per lignum
sanctæ crucis restauravit, qui cæco nato oculos aperuit
h h 2 qui,

qui Lazarum mortuum & sepulchrum suscitauit quadriduanum, & ad superna reuocauit, & omnes morbos sua virtute curauit: qui examinauit magica figmenta Iannes, & Magi. Et per hunc Exorcismum, & per omnes alias coniurationes, & omnia sancta verba, & officia, quae celebrantur per vniuersum orbem, per haec omnia praecipio tibi ubique sis, vel fueris, vt statim sicut fumus vanescas, & vadas ad desertum locum, vel in profundum abyssi, ita quod nunquam alicui noceras, non rediturus. In nomine Pa tris, & Fi lii, & Spiritus sancti.
Amen.

Explicit primus Exorcismus.

EXOR.

EXORCISMVS
SECVNDVS,

Aduersus Dæmones obsidentes corpora humana.

EN nomine Pa tris, & Fi lii, & Spiritus sancti. Amen. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus deficiant, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant omnes Dæmones à facie nostra.

Hic Exorcista ostendat crucem Dæmoniaco, & dicat.

Ecce crucem domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersæ, quia Christus vult vos persequi. Increatus Pater, & Increatus Filius, & Increatus Spiritus sanctus, & vicit leo de tribu Iuda, radix David. Salve crux sancta, quia dantur muna tanta. Fac tua me velle, quæ sunt nobis noxia pelle. Da mihi virtutem, veniam, pacemque, salutem. Spes mihi viventi, protectio sis morienti. Ecce crucem domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersæ, quia Christus vult vos persequi. Per crucis hoc signum pellet Deus omne malignum. Mentem ne lædant phantasmata cuncta recedant. Crux bona, crux digna, lignum super omnia ligna, Crux via virtutis, Crux via veræ salutis, Crux virtus hominum, Crux leuat ad dominum.

*Crux bona,
crux digna,
lignum super
omnia ligna.*

Hic Exorcista genuflexus dicat.

OMnipotens domine celi, terreque creator Iesu Christe rex regū, summa potestas, Omniaque iuste moderās
h h a modera

moderamine sancto. De cœlis veniens natus de virgine facta. Panditur in terris manus omnipotentis olympi. Postquam mille modis miracula sancta dedisti. In cruce confixus saluasti sanguine mundum. Vade tuis famulis donasti forte trophæum. Dæmoniacas fraudes per q̄ constringere possint. Te rogo Christe Deus humanæ gentis amator, Ut Dæmonis huius tu pandas cuncta nefanda. Et proprijs dās promat sua facta maligno. Per quam cicatricis promat sua tetra venena. Quod videant populi, te laudent semper in æuum. Teque promant omnes cœli terraque factorem. Qui cum Patre Deus, regnas cum flamine sacro.

*Hic Exorcista surgat, & inuadendo contra
Dæmonem dicat.*

Pessime tu Dæmon animarū magne seductor. Tu Deus existe malis eximia spondens. Hic finis tibi erit, dominus nec ultra voceris. Sed deceptus eris, & ridendus ubique videris.

CONIURATIO.

Coniuro ergo te Dæmon, per Deū viuū, & in virtute Spiritus sancti, & per illū qui te creauit, & de cœlo præcipitavit, & per tremendum diem iudicij, & per ineffabile nomen domini, vt dicas mihi quis es tu, & quomodo vocaris. Et per ista sancta nomina Dei, ad præceptū meum, ab hac creatura Dei, N. sine mora recedas, nullū ei dolorem inferendo, nec aliquod nocumentum faciendo, statim, & sine læsione alicuius personæ. Hel† Heloy† Adonay† Saday† Socher† Emanuel† Thetragramatō† Alpha† & Omega† Principiū, & Finis† Hagios† Yschiros† Otheos† Athanatos† Agla† Ichoua† Homouison† Ya† Iesus† Christus† Messias† Eloa† Ehey.† Iterum coniuro te† Dæmon per Deum viuū† per Deum verum† per Deum sanctum† per Patrem, per Filium, & per Spiritum† sanctum, per beatam virginem Mariam, per totam cœlestem curiam, & per omnia, quibus in nomine Iesu potes cogi, & cōstringi, vt subito manifestes te maligne spiritus, & respondeas mihi de quacunque te te interrogauero.

*Coniuratio
per cœlestem
curiam.*

Hic

Hic Exorcista poterit interrogare Dæmonem existentem in corpore, ipsum arctando ad dicendam veritatem de omnibus concernentibus ad liberationem vexati.

Postea dicat sequentia Euangelia.

Initium sancti Euangelij secundum Ioannem.

In principio erat verbum. Quære suprà folio 101.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.

In illo tempore. Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus: & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundū vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Qui verò nō crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo Dæmonia eiicient. Linguis loquentur nouis. Serpentes tollent, Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponet, & bene habebunt. Et dominus quidem Iesus postquā locutus est eis: Assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti prædicauerunt vbique domino cooperante, & sermonem cōfirmate, sequentibus signis. R. Laus tibi Christe:

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

In illo tempore. Erat Iesus eiiciens Dæmonium, & illud erat mutum. Et cum eiecisset Dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ sunt turbæ. Quidam autē ex eis dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorū eiicit Dæmonia. Et alij tētantes, signū de cœlo quærebat ab eo. Ipse autē, vt vidit cogitationes eorum dixit, Omne regnū in seipsum diuisum desolabitur, & domus supra domū cadet. Si autē & Satanas in seipsum diuisus est, quomodo stabit regnū ipsius, quia dicitis in Beelzebub eiicere me Dæmonia? si autē ego in Beelzebub eiicio Dæmonia, filij vestri in quo eiiciuntur. Ideo ipsi iudices vestri erūt. Porro si in digito dei eiicio Dæmonia

h h 4

h h 4

nia, profecto peruenit in vos regnū Dei. Cū fortis armatus custodit atrium suū, in pace sunt omnia quæ possidet. Si autem fortior illo superueniens vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Qui non est mecum aduersum me est. Et qui non colligit mecum, dispergit. Cū immundus spiritus exierit ab hominē, ambulat per loca inaquosa, quærens quietem, & non inueniens dicit. Reuertat in domū meam vnde exiui. Et cum venerit, inuenit eam scopis mundatam, & ornatum. Et tūc vadit, & assumit secum septē alios spiritus nequiores se, & ingressi habitāt ibi. Et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autem cū hoc diceret, extollens vocē quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ suxisti. At ille dixit. Quinimo, beati quæ audiuit verbum Dei, & custodit illud. R. Laus tibi Christe.

¶ **Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.**

In illo tempore. Ductus est Iesus in desertum a spiritu, vt tentaretur a Diabolo. Et cū ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Et accedens tēstator dixit ei: Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiāt. Qui respondens dixit: Scriptum est: Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum Diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum supra pinnaculum templi, & dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim. Quia Angelis suis mādauit de te, & in manibus tollēt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Iesus rursum: Scriptū est: Nō tentabis dominum Deum tuum. Iterum assumpsit eū Diabolus in montē excelsum valdē, & ostēdit ei omnia regnā mundi, & gloriam eorū, & dixit illi: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Tunc dixit ei Iesus: Vade Satana, Scriptum est enim dominum Deum tuum adorabis: & illi soli seruiēs. Tunc reliquit eum Diabolus, & ecce Angeli accesserunt: & ministrabant ei. R. Laus tibi Christe.

¶ **Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.**

In illo tempore. Dicebat Iesus turbis similitudinem hanc. Arborē sici habebat quidā plantatā in vinea, sua, & venit

quæ-

quærens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autem ad cultorem vineæ. Ecce anni tres sunt, ex quo venio, quærens fructum in ficulnea hac, & nō inuenio, succide ergo illam vt quid etiam terram occupat? At ille respondens, dixit illi: Domine dimitte illam & hoc anno, vsque dum fodiā circa illam, & mittam stercora. Et si quidem fecerit fructum, sin autem in futuro succides eam. Erat autem docens in Synagoga eorum sabbatis, Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decē, & octo, & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quā cū videret Iesus vocauit eam ad se, & ait illi, Mulier dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum. Respondens autem Archisynagogus indignans, quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbæ. Sex dies sunt in quibus oportet operari. In ijs ergo venite, & curamini, & non in die sabbati. Respondens autē ad illum dominus dixit, Hipocritæ, vnusquisque vestrum sabbato non soluit bouem suum, aut asinum a præsepio, & ducit adquare? Hanc autem filiam Abraham, quam alligauit Satanas ecce decem & octo annis, non oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cū hoc diceret, erubescēbat omnes aduersarij eius, & omnis populus gaudebat in vniuersis, quæ gloriose fiebant ab eo. R. Laus tibi Christe.

¶ **Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.**

In illo tempore. Surgens Iesus de Synagoga introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Et rogauerunt illum pro eo. Et stans super illam imperauit febrī, & dimisit illam. Et continuo surgēs ministrabat illis. Cū sol autem occidisset, omnes, qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad Iesum. At ille singulis manus imponens curabat eos. Exhibat autem Dæmonia a multis clamantia, & dicentia, quia tu es filius Dei. Et increpans, non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Facta autem die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & venerūt vsque ad ipsum, & detinebāt illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait, Quia & alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Et erat prædicans in synagogis Galileæ. R. Laus tibi Christe.

hh s

¶ So-

¶ **Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.**

IN illo tempore. Respondens vnus de turba dixit ad Iesum, Magister attuli filium meum ad te, habentem spiritum mutum, qui vbiunque eum apprehenderit, allidit eum, & spumat, & stridet dentibus, & arefcit, & dixi discipulis tuis, vt eiecerent illum, & non potuerunt. Qui respondens eis dixit: O generatio incredula, quandiu apud vos ero? quandiu vos patiar: afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset illum, statim spiritus conturbauit eum, & elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogauit patrem eius. Quatum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia: & frequentet eum in ignem, & in aquam misit, vt eum perderet. Sed si quid potes, adiuua nos, misertus nostri. Iesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuo exclamans Pater pueri cum lachrymis aiebat: Credo domine, adiuua incredulitatem meam. Et cum videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde, & mute Spiritus, ego precipio tibi exi ab eo, & amplius non introcas in eum. Et exclamans: & multum disperpens eum, exiuit ab eo, & factus est sicut mortuus, ita vt multi dicerent quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius eleuauit eum, & surrexit. Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum. Quare non potuimus eiecerere illum? Et dixit illis: Hoc genus Dæmoniorum in nullo potest eici, nisi in oratione & ieiunio. R. Laus tibi Christe.

CONIURATIO.

EXorcizo te immunde spiritus, tentator, diabole, inimice, ebriose, luxuriose, insipiens, deiecit de gratia dei & Christi, per ipsum te exorcizo, & adiuro qui propter nos in terram descendit, & incarnatus est de spiritu sancto, & ex Maria virgine natus, vt statim, & sine mora excas, & fugias de vase isto, & plasmate Dei sine læsione ipsius N. vel cuius personæ. Per ipsum te exorcizo que Gabriel Angelus in vtero virginis Mariæ annunciauit. Per ipsum te exorcizo, que quem in vtero virginis Mariæ ex vtero Helisabeth Ioannes salutauit. Per ipsum te exorcizo que adiuro, & constringo, vt si in corpore isto es mecum loquaris, & indices

mihī quomodo vocatur magister tuus. Per ipsum te coniuo que decepre, homicida, fili perditionis, cuius signū apparuit in cælis quem pastores viderunt, & Magi adorauerunt, quem Angeli, & Archangeli collaudant, ipse te proiciat de vase isto, & imagine Christi, & mittat in profundū maris, vel in locū desertum, vbi nulla habitatio hominū, & vbi incēdat te de cælo Sancta Trinitas, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Coniuo te que per ipsum, cuius nomen est Iesus Nazareus, que Herodes Rex interficere voluit, & non potuit, pro quo interfecti sunt sancti Martyres innocentes: de cuius sanguine ornata est sancta Hierusalem in cælo. Per ipsum te coniuo que exorcizo, que & constringo, qui cum matre fugit in Ægyptum. Adiuro te que per coronam Christi, Per ipsum te exorcizo, que & adiuro, qui in Calæna Galilææ aquam conuertit in vinū, quem Pilatus crucifixit, Longinus lancea transfixit, qui clamauit in cruce: Hely Hely Lamazabathani, & qui ad inferna descendit, & suos a Diabolo oppressos extraxit, tertia die resurrexit, & post quadraginta dies ad cælos ascendit, & qui liberauit primū hominem Adam, ipse te expellat heretice, false, homicida decepre, sine Iesu Christo, sine cruce Christi. Per ipsum te que exorcizo, & adiuro, qui ex paradiso excussit quatuor flumina principalia, scilicet Gion, Physon, Tygrin, & Euphratem, vt non habeas auctoritatem, aut potestatem tacendi nomen tuum, sed statim dicas mihī, quis es tu, aut cuius magisterij, quia seruus, & minister Christi sum.

Hic Exorcista querat de nomine Dæmonis, & sociorum, de recessu, quare opprimunt, & de omnibus alijs pertinentibus ad liberationem obsessi, postea sic sequere.

CONIURATIO.

AVdi igitur malignissime Dæmon, audi creatura damnata, reprobata, & maledicta a Deo, audi inquam superbiam tuam, Deum qui te genuit dereliquisti, & oblitus es domini Creatoris tui, qui te ob superbiam tuam æternis ignibus cum principe tuo Satana & alijs Dæmonibus mancipauit. In cuius Dei, & creatoris omnium virtute, & potestate, nō meis meritis, aut virtute cōfusus maledicte Diabole, & Satana immūdistime, ac spurcissime spiritus, qui per

peruersitatē electionis tuæ, qua contempto, & detelicto dō-
micilio omnipotentis domini Dei nostri, qui trinus, & vnus
Deus extat ante secula, qui est causa subsistēdi omni crea-
turæ, ita quod in icu oculi mundus stare nō posset, si eius
regimē subtraheret: elegisti cōtradicere, & noluisti te or-
dinare, & conuertere ad ipsūm, neque ei fideliter obedire,
quæadmodū fecerunt illi beatissimi spiritus, qui plena eius
foelicitate perfruuntur. Sed ordine peruerso superbię, & in-
uidię in te cōplacuiti, & in te, & in exccatis Angelis sor-
tem tuam posuisti, propter quam iniustitiā electionis
tuæ, protectus de cœli fastigio, in hūc caliginosum aërem
detractus, præcipitadus es in die tremendi iudicij in aby-
ssum, & baratū inferni, vbi cruciaberis die, ac nocte, & fu-
mus tormentorum tuorum ascendet in secula seculorum.
Exorcizo, & anathematizo te ꝛc. siue vnus sis, siue plures, vt
dicas mihi quomodocunq; in hunc famulū Dei N. con-
signatū, & iniatiū diuinis mysterijs temerē ingredi præ-
sumpsisti, siue in cibo, vel in potu, vel quacūque malefi-
ca superstitione, vel præstigijs quomodocunq; super hunc
famulum Dei factis, quæ quidem præstigia, & maleficia
omnia, & singula, virtute, & potestate inuictissimi regis
omniū domini, & Saluatoris nostri Iesu Christi, qui in hūc
mundum apparuit, vt dissolueret opera Satanæ, dissoluo,
& dissoluta esse decerno, & sicut per beatos Apostolos san-
ctos Petrum, & Paulū patres nostros dissoluit omnia ma-
leficia, & præstigia facta per illud membrum tuum Simo-
nem Magum, & sicut per beatum Bartholomæū Aposto-
lum sanabat omnes lauciatos à Dæmonio inhabitare ido-
lum Astaroth. Et per sanctum Prophetā Moysen detege-
bat præstigia Magorum Ægyptiorum Iannes & Mambres
in digito omnipotentis Dei, ita & nūc in eodē digito Dei,
scilicet Spiritus sancti, qui ex patre, filioq; eius procedit
dissoluius omnes sorilegas artes, & præstigia super hūc
famulū suū N. siue atrocitate inuidiæ tuæ, qua maligne, &
immunde Spiritus insidiatis humanę saluti secundum imp-
piā voluntatē tuam, siue iusta dispensatione omnipotentis
domini Dei nostri, siue etiam exigētib; peccatis suis, vel
parentū suorum, intra quæ interpono copiosam redēptio-
nis pretiosissimi sanguinis domini nostri Iesu Christi, qui
dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.

Qui

Lucifer in
Angelis suis
sortē posuit.

Qui in hunc mundū veniens, principem vestrum vicit, nō
solū potētia, sed pretio sanguinis sui pretiosissimi, & ipsum
superbū alligauit, vasa eius dirupit, spolians principatus, &
potestates, nos de potestate vestra iustē, & potēter eripuit.
Et ipse benedictus Deus, & domin⁹ noster, & caput nostrū
ascēdēs in cœlū, dedit potestatē discipulis & fidelibus suis
vos eiiciēdi de corporibus hominū, dicēs: In nomine meo
Dæmonia eiiciēt. Et alibi duodecim Apostolis, & discipulis
dixit. Dedi vobis virtutē, & potestatē supra oīa Dæmonia
& virtutē inimici, de quorū numero nos indignos esse vo-
luit. Nā per ministerium nostrum in mensa altaris trās-
stiat substantiā panis, & vini in corpus, & sanguinē suū.
In hac ergo virtute, & potestate mihi præstita ab omni-
potēti Deo, & dño nostro Iesu Christo, te cōuenio immun-
de spiritus siue vnus sis, siue plures quomodocunq; in hūc
famulū Dei N. cōsignatū, & iniatiū diuinis mysterijs teme-
rē ingredi præsumpsisti, siue in cibo, siue in potu, siue in qua-
cūq; malefica superstitione, vel præstigijs, quibuscūq; super
hūc famulū Dei factis. Et præcipio tibi in nomine Dei pa-
tris omnipotentis, & Filij ꝛc. domini nostri Iesu Christi,
& Spiritus ꝛc. sancti, vt excas, & recedas ab hoc famulo Dei
N. sine aliqua ipsius læsione, ita q; de cetero ad ipsum non
præsumas accedere, nec ad momentum in eo habitare, nec
perturbare sensus eius interiores, vel extēriores à plāta pe-
dis vsq; ad verticē, neq; humores cōmouere, neq; in desic-
cations ducere, vel quacūq; imbecillitate vexare, neq; ho-
ris diurnis, vel nocturnis ei⁹ quietē impedire. Quod si per-
tinaciter huiusmodi mādatis, & sententijs nostris, imo ve-
rius Dei, & domini nostri Iesu Christi summi, & inuictis-
simi Imperatoris nostri obedire cū effectu contempseris,
suppliciter exoramus eundē Deū, & dominū nostrū Iesum
Christum, quatenus per virtutē suæ sacratissime passionis,
& per merita beatissime virginis Marię matris suę benedi-
ctæ, & sanctorum Angelorum, qui vidēt reuelatam faciem
Dei patris omnipotentis, & per merita patrū nostrorū bea-
torū Patriarcharū, Prophetarū, Apostolorū, Martyrū, Con-
fessorū, atq; sanctorum virginū quatenus sicut cōtra illum
cōtemporem, & induratum Pharaonem mitrat Anglām
suum sanctū contra te, qui te carenis igneis alligatū cum
socijs tuis apostaticis Angelis mergi faciat in stagnū ignis
viden

Christus nō
solū vicit
sua potētia
Dæmonia, sed
etiā sanguinē
humilitatē,

Transubstan-
tiatiū.

ardēris, & sulphuris, vbi cruciaberis die, ac nocte, & fumus tormentorū tuorum ascendet in secula seculorum. Amen.

CONIVRATIO.

ERgo maledicte Diabole, creatura dānata, reprobata, & maledicta à Deo in æternum propter tuā nequitiam, spiritus immunde vbiq; latitas in corpore istius N. recogne sententiam tuam, & cognosce sententiā iustissimæ dānationis nequitæ tuæ. Et licet inuitus, & coactus, contra tuam nequissimam voluntatem, da honorem Deo viuo, & vero, † da honorem Iesu Christo filio eius domino, & saluatori nostro, † da honorem Spiritui S. † & recede ab hoc famulo Dei N. nūquam de cætero ad ipsum accedas: quia istum sibi Deus, & dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionem, fontemque baptisimatis, dono suæ gratiæ vocare dignatus est. Et hoc signū sanctæ † crucis, quod nos in fronte eius damus, tu maledicte Diabole dammate, atque damnande, spiritus immunde, nunquam audeas violare, per nomen, & virtutem eiusdem domini nostri Iesu Christi. Qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Hic Exorcista ponat manus suas super caput vesanti, & dicat orationem.

Latet enim sub lingua, quando Eucharistiā sumit obsessus.

Expelle dñe Diabolum ab hac creatura tua N. de capite, de capillis, de vertice, de fronte, de oculis, de lingua, de sublingua, de auribus, de naribus, de collo, de maxillis, de dentibus, de gutture, de gingiuis, de ore, de palato, de cerebro, de paniculis cerebri, de cilijs, de supercilijs, de pullis, de pedib. de tibijs, & genib. de crurib. & partib. verecundis, de laterib. de intesti. superiorib. & inferiorib. de femore, de renib. de vētre, de stomacho, de corde, de spatulis, de humeris, de pectore, de vberib. de brachijs, de manib. de vnguib. de ossib. de neruis, de venis, de medullis, de pulmonie, de cō paginib. membrorū suorū, de omnib. iūcturis, de toto corpore suo intus, & extra, de quinque sensibus corporis, & anime, nullūq; locū habeat in ipsa intus, & foris amplius vt sana, & salua fiat per inuocationē filij tui vnigeniti, & per inuocationē Spiritus S. coeterni. Tu ergo Deus omnipotēs, qui dignat⁹ es corpus, & animā huius creature N. creare, digneris etiā totū corpus & animā ipsius saluare, & saluā facere. Per dominū nostrū Iesum Christum filiū tuū, qui recū, &c.

Explicit Exorcismus secundus.

E X O R

E X O R C I S M V S

T E R T I V S.

Optimus, & mirabilis efficaciz contra Spiritus malignos.

Exorcista genuflexus, corde firmo, & deuoto dicat.

Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit cælum, & terram. V. Sit nomen Domini benedictum. R. Ex hoc nūc, & vsque in seculum. Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson. Pater noster. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos à malo. V. Nihil proficiat inimicus in eo. R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. V. Mitte ei Domine auxilium de sancto. R. de Syon tuere eum. V. Esto ei domine curris fortitudinis. R. A facie omnium malignorum spirituum. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Deus qui beato Zenoni confessori tuo virtutem expellendi Dæmones de quocunque loco tribuisti, *Zenon confessor* præsta quæsumus, vt per eius orationes, & merita mihi *in expellendis* virtutem præbeas, vt istos Dæmones, qui hanc creaturam *Dæmonibus* tuam inuasunt, expellere valeam. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

Omnes sancti Angeli, & Archangeli, Throni, Dominationes, Principatus, & Potestates, Virtutes, cælorum Cherubin

Cherubin & Seraphin, qui non cessatis clamare ante Deum dicentes. Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth, fundite preces pias pro me fragili peccatore apud altissimum Deum, & dominum nostrum, ut mei misereatur, & peccata mea misericorditer, & clementer dimittat, me liberet, me protegat, me defendat, me eripiat de omnibus tentationibus meis, & me sic faciat transire per bona temporalia, ut non amittam æternæ vitæ gaudia, Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

O Summe Michaël Archangele, ô princeps cœlestis militiæ, ô præclare, atque summe decore, & minister qui coram Deo vigilanter assistis, peto, ut tuis precibus mihi misero mortali faueas, ut pio dominæ miserante, teq; intercedente, eripi merear a Dæmoniaca deceptione, ac per te representari ante Dei maiestatem merear. Amen.

Oratio.

Deus Angelorum, Deus Archangelorum, Deus Prophetarum, Deus Apostolorum, Deus Martyrum, Deus Virginum, Deus pater Domini nostri Iesu Christi, inuoco nomen tuum, ac præclare maiestatis tuæ clementiam supplex exposco, ut mihi auxilium præstare digneris aduersus hunc nequissimum spiritum. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Hic exorcista surgat, & dicat sequentem orationem.

Christi sanguis inebriet nos.

Deus creator, & redemptor corporis, & animæ, esto propitius huic tuæ creaturæ N. Anima Christi sanctissima & sanctificet te. Corpus Christi gloriosissimum & saluet te. Sanguis Christi sanctissimus & inebriet te. Sudor Christi virtuosissimus & sanat te. Passio amarissima Christi

Christi & confortet te. Iesus Christus bonus & custodiat & liberet te, & intra sua vulnera abscondat te, & ne permittat te separari à se, ab hoste maligno defédat & liberet te, & in hora mortis vocet te ire ad se, & ponat te iuxta se, ut cū Angelis suis laudes eum in secula seculorum. Amen. Ecce crucem & domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersæ, quia Christus vult vos prosequi. Increatus Pater, Increatus Filius, Increatus Spiritus & sanctus. Vicit leo de tribu Iuda, radix David, Domine Iesu Christe, qui cœlum & terram fecisti, flumen Iordanis benedixisti, in quo baptizari voluisti, bene & dicere, & sanctificare digneris hanc creaturam tuam N. qui cum Patre, & Spiritu sancto viuus, & regnas in secula seculorum. Amen.

Intra vulnera Christi abscondamur.

Deinde lege sequentes Psalmos.

Exurgat Deus, & dissipetur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus, deficiat, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereat peccatores à facie Dei. Et isti epulentur, & exultent in conspectu Dei, & delectentur in lætitia. Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius, inter facite ei, qui ascendit super occasum dominus nomen illi. Exultate in conspectu eius, turbabuntur à facie eius patris orphanorum, & iudicis viduarum, Deus in loco sancto suo, Deus qui inhabitare facit vnus moris in domo. Qui educit vincos in fortitudine, similiter eos, qui exasperant, qui habitant in sepulchris. Deus cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto. Terra mota est, etenim cœli distillauerunt à facie Dei Synai, à facie Dei Israël. Pluuiam voluntariam segregabis Deus hereditati tuæ, & infirmata est, tu vero perfecisti eam. Animalia tuæ habitabunt in ea, parasti in dulcedine tua pauperi Deus. Dominus dabit verbum euangelizantibus, virtute multa, Rex virtutum dilecti, dilecti & speciei domus diuidere spolia. Si dormiatis inter medios ceteros, pennæ columbæ dearguetur, & posteriora dorsum eius in pallore auri. Dñi discernit cœlestis reges super eam, nunc dealbabatur in Selmō, mōs Dei mōs pinguis. Mōs coagulatus, mons pinguis. ut quid suspicamini mōres coagulatos? Mons in quo beneplacitū est Deo habitare in eo, etenim dominus habitauit in

finem Curus Dei decem millibus multiplex millia lætan-
tium, dominus in eis in Syna in sancto. Ascēdisti in altum,
cepisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus. Ete-
nim non credentes inhabitare dominum Deum. Benedi-
ctus dominus die quotidie, prosperi iter faciet nobis Deus
salutarium nostrorum. Deus noster, Deus saluos facienti,
& domini exitus mortis. Veniam enim Deus confringer cap-
ta inimicorum suorum, verticem capiti perambulanti-
um in delictis suis. Dixit dominus ex Basan conuertam,
conuertam in profundum maris. Ut iningat pes tuus in
sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Vide-
runt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei, regis mei, qui
est in sancto. Præuenerunt princ. pes coniuncti psallenti-
bus in medio iuencularum tympanistrarum. In Ecclesijs
benedicite Deo domino, de fontibus Israël. Ibi Benjamin
adolescentulus in mentis excessu Principes Iuda duces eo-
rum, princ. pes Zabylon, & principes Nephtalim. Manda
Deus virtuti tuæ, confirma hoc Deus quod operatus es in
nobis. A templo tuo in Hierusalem, tibi offerent reges my-
nera. Incepa feras arundinis, congregatio taurorum in vac-
cis populorum, vt excludant eos, qui probati sunt argento.
Dissipa gentes, quæ bella volunt, venient legati ex Ægy-
pto, Æthiopia præueniet manus eius Deo. Regna terræ
cantate Deo, psallite domino. Psallite Deo, qui ascendit su-
per cælum cæli ad orientem. Ecce dabit voci suæ, vocem
virtutis, date gloriam Deo super Israël, magnificentia eius,
& virtus eius in nubibus. Mirabilis Deus in sanctis suis,
Deus Israël, ipse dabit virtutem, & fortitudinem plebi suæ,
benedictus Deus. Gloria Patri, & c. Psal.

Qui habitat in adiutorio altissimi, &c.

*Hoc factu die viriliter, & cum magna audacia, alta
voce, & cum magna fide & spe.*

CONIVRATIO,

O Vos nefandissimi Spiritus rebelles Dei omnipotētis,
qui vestra iniquitate, vt inimici humani generis, &
vt vitio ad ignem æternum destinati estis, q̄ nullo mo-
do fugere potestis, editores iniqui, qui hanc creaturā Dei
Nanua

N. inuadere præsumpistis. Ego auctoritate domini nostri
Iesu Christi inuocatione sui sanctissimi nominis vos per
ipsum coniuo, & exorcizo, cogo, & constringo, & vobis
in virtute Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti, præci-
pio, impero, & mando, quod statim, & immediate, om-
ni mora postposita, mihi nomina vestra, & causam qua-
re super hanc personam venistis, & torum esse vestrum, &
omnes condiciones vestras sine falsitate, & fallacia mani-
festetis mihi, ita certè, sicut in principio erat verbum, &
verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, & hoc erat
in principio apud Deum, & omnia per ipsum facta sunt, &
sine ipso factum est nihil, & sicut prædictum Dei verbum
caro, id est homo factum est, & habitauit in hunc mundū,
verus Deus, verus homo, verus Christus, vna persona præ-
dicans Euangelium salutis, vos immundos spiritus de cor-
poribus hominum pellendo, & infirmos sanando, & sicut
ipse Christus perfectum verbum Dei factus est, obediens
Deo patri vsque ad mortem crucis, & ipso mortuo, anima
eius sanctissima, dimisso corpore in cruce, ad inferos des-
cendit, & deuictis principibus infernalibus, viriliter ligauit
Luciferum, & deuicta tota potentia infernali, inde animas
sanctorum patrum extraxit, & tertia die resurrexit, & die
quadagesima cælum ascendit, & sedet ad dexteram Dei
patris, & inde venturus est iudicare v. uos, & mortuos, dā-
do prædestinatis regnum æternum, & vobis reprobatissimā
quam Dei rebellibus ignem perpetuum infernale, & si-
cut omnia ista verba vera sunt, ita virtute ipsorum nullo
modo deinceps mihi nomina vestra, & causam qua-
re istam Dei creaturam N. sic inuastis, & molestastis ta-
cere possitis, & immediate, omni mora postposita in no-
mine domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi receda-
tis ab hoc famulo, & creatura Dei N. & ipsam sanā, vt inue-
nistis relinquatis, nūquā ad eam amplius redeantes, & ad
locum vt deinceps nullū Christianum lædere possitis, pro-
tinus ire festinetis, per illā virtutem, & potētiam, qua Lucifer
& cæteri prauī, & rebelles Angeli de cælo empyreo ad ima
iecti sunt, alioquin in virtute domini nostri Iesu Christi
Nazareni crucifixi, & per virtutem sanctorum nominum
vos in stagnum ignis, & sulphuris præcipito, & æternali-
ter condemnato. Amen.

Hic Exorcista conetur scire nomina & conditiones Damonum & sententiam in corpore vexatos, ipsos arctando preceptis & duris comminationibus: postea legantur sequentes conurationes.

CONIVRATIO.

Christi nomine invocato. Ego peccator auctoritate ipsius domini nostri Iesu Christi, quam suis Apostolis, & eorum successoribus, & omnibus in ipsum credentibus dedit dicēs suis Apostolis: Ecce dedi vobis potestatem super omnes malignos spiritus, & virtutes eorum, & in alio loco ait: Signa autem eos qui in me crediderint, hæc sequentur, In nomine meo Dæmonia eiciant, & super ægros manus imponent, & bene habebunt. Ideo præfata auctoritate, cum sim (licet immeritus) de numero in ipsum creditū, vos (vel te) coniuro, & contestor, exorcizo, ac viriliter impero, cogo, & constringo vos omnes nefandissimos, & Dei rebelles spiritus immundissimos, dignos vestrorum immensorum & nefandissimorum scelerum, & æterni, ac infernalis ignis, & vobis plenis omni superbia, & rebellionē, falsitate, abusione, spurcitia & dolo, stricissime impero, & mando per omnipotentiam Dei patris & per sapientiam filij, & per virtutem Spiritus sancti, & per sanctissimam Trinitatem, & per immortalitatem, æternitatem, pulchritudinem, nobilitatem, & excellentiam Dei, ita quod omni vestra potentia, & cuiuscunque alterius vobis faventis sit ligata deinceps, ut sicut ipse est Deus omnipotens, a quo omnia, per quæ omnia, cui omnis decor, & gloria, quem omnes tam cælestes quam terre, & infernales potestates adorant, & contremiscunt, ita statim & immediate omni mora postposita, per nomen, & in nomine domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi recedatis ab hac creatura Dei N. & ipsam sanctam, ut inuenistis relinquantis, numquam ad eam amplius redeuntēs, & ad locum ubi deinceps nullam creaturam Dei ledere possitis, proinus ut festinetis, per illam virtutem, & potentiam, qua Lucifer, & pravi alij rebelles Angeli de cælo Emphyreo ad ima eieciti sunt: alioquin in virtutem domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & per virtutem sanctorum Dei nominum in stagnū ignis, & sulphuris vos præcipito, & æternaliter condemno. Amen.

CON

CONIVRATIO.

Coniuro & vos supra scriptos nefandissimos, & abominabiles spiritus, qui hanc creaturam Dei N. occupare, & molestare vestra obstinata rebellionē non cessatis, per Patrem, & Filium, & Spiritum & sancti: & per sanctam Mariam & matricem Dei, & per omnia quibus in nomine Iesu Christi cogi, & constringi potestis, ut statim exeat, & fugiatis de vase isto, & plasmate Dei, & nec istam creaturam, nec me, nec aliquam personam offendatis. Contradicat vobis & filius Dei vivi, qui est initium omnium creaturarum. Contradicat vobis & sanctus Michael. Contradicat vobis & sanctus Gabriel. Contradicat vobis & sanctus Raphael. Contradicat vobis & omnes virtutes cælorum. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus & sancti. Amen: Alioquin in virtute Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti, auctoritate domini nostri Iesu Christi per omnia supradicta, sit Lucifer nefandissimus Spiritus ille cum omnibus furij, & pœnitibus infernalibus, contra quos omni sua indignatione, & furia indignatus, insurgat, & irruat: & vos statim affligat, & vsque ad diē iudicij tanquam crudelis minister Dei, omnibus pœnitibus infernalibus, cruciet, per omnia supradicta per me. Amen.

Lucifer affligit suos contra demones.

CONIVRATIO.

Item districtius, & fortius auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi vos supradictos nefandissimos, & abominabiles spiritus, qui hanc Dei creaturam, N. occupare, & molestare obstinata rebellionē non cessatis; coniuro, & constringo vos per omnia supradicta & per omnia illa quibus in nomine Iesu constringi, & cogi potestis, maxime coniuro vos per incarnationem, natiuitatem, baptismum & sanctum ieiunium Christi, per passionem, mortem, crucem, resurrectionem, & ascensionem domini nostri Iesu Christi, & per omnem vitam eius benedictam, & per aduentum Spiritus sancti paracleti, & per sanctum Ioannem Baptistam, & per omnes Patriarchas, & Prophetas, & sanctos Patres veteris testamenti, & omnem fidem, spem, charitatem, & iustitiam eorum, & per omnem vitam, & omnia bona opera ipsorum, & per totum vetus testamentum, & omnia mysteria in ipso contenta.

ii 3 CON

CONIVRATIO.

I Terum coniuo † vos nefandissimos, & abominabiles spiritus, per potentissimum, & corroboratissimum Deum per fortem, admirabilem, per excelsum, ineffabilem, & inuisibilem Deum, & per hæc sanctissima nomina Dei omnipotentis, & per virtutē ipsorū vobis impeto scilicet The-
 tragramaton † Heloyn † Adonay † Eimmanuel † Messias † Hagios † Ortheos † Ichiros † Athanatos † Sabaoth † Rex † Iudex † Dux † Lux † Legifer † Pater † Magister † Principium † Verbum † Homouion † Alpha & Omega † Imago † sapientia † Ianua † Via † Vita † Propheta † Petra † Vitis † Clavis † Virtus † Primogenitus † Altissimus † Agnus † Ovis † Sponsus † Primus † Nouissimus † Creator † Redemptor † Pastor † Splendor † Præceptor † Sol † Flos † Sacerdos † Pontifex † Veritas † Charitas † Vnigenitus † Fons † Origo † Paraclerus † Iesus † Dominus † Deus † Omnipotens † Æternus, † Et in virtute, & per virtutem illius sanctissimi nominis Dei Iehoua, & omnium aliorum nominum eius, & omnium coniurationum, alligationum, vinculorum & mandatorum cuiuscunque conditionis, & virtutis existant, quibus aliquo modo in nomine Iesu Christi possitis coniurari, constringi, ligari, vel fugari, vel de loco ad locum mitti, vel cruciari, torqueri, vel ad pœnas aliquas damnari, sit vobis ipso facto omnis locus & omnis situs interdictus, præter centrum mundi, & ego, vt minister Christi in stagnum ignis, & sulphuris præcipito, æternaliter condemno, & ibidem virtute omnium supradictorum vos maledico, & vsque in profundū abyssi, vsque in diē iudicij proiicio, & relego, vt sitis subiecti omnibus pœnis infernalibus acris, & durius Lucifero, quia fuistis rebelles tātus & tā sacratissimis nominibus, & mysterijs Dei, & vobis in virtute, & per virtutē omnium supradictorum præcipio, vt recedatis immediate ab hac creatura Dei N. eo modo, & ea conditione, vt vobis superius dixi, & iniunxi, & ab isto in stanti in posterum semper virtute omnium supradictorū, & in nomine, & virtute domini nostri Iesu Christi sit ligata omnis vestra potētia, & cuiuslibet alterius vobis factis resistēdi, mādati mei, imō mādati Christi, cuius auctoritate, & officio nunc fungor (licet immeritus) sicut ipse ad columnam ligatus, & cruci clauibus affixus fuit. Amen.

Et si

*Omnis locus
interdicitur
Sathane, præter
eorum quem cen-
trum mundi.*

*Et si nec audire, nec obedire voluerit, accipe ignem, & sulphur,
& damoniacum velut, nolit, duo super d. d. cum sulphur,
& ignem facias fumigari, donec de omnibus,
qua tibi placuerint dixerit veritatem.*

CONIVRATIO.

I Terum coniuo † vos supradictos spiritus Dei rebelles, quibus data est potestas super istud corpus, & super omnia corpora humana per Patrem, & Filium, † & Spiritum † Sanctum, vt subito recedatis. Coniuo † vos, & impeto vobis per omnes sanctas virgines, & Continentes. Coniuo † vos, & impeto vobis per sanctam Mariā Magdalenam, Catherinam, Agnerem, Luciam, Agatham, Margaritam, Dorotheam, Ursulam & societatem suā Annam, Elisabeth, & cæteras Dei virgines, viduarum, continentes, vt exeat.

CONIVRATIO.

I Terum coniuo † vos supradictos spiritus Dei rebelles I per Virgine[m] matrem eius, videlicet domini nostri Iesu Christi † per Natiuitatem suam † Per Virginitatē suam † Per Conceptionem suam † Per sanctissimum lac suum, quod proprio ore suscepit, qui vocatus est Alpha, & Omega † Y † Saday † Eimmanuel † The-
 tragramaton † per merita sua, & per omnia bona, quæ dici, & cogitari possūt de beatissima Virgine Maria, & per omnia nomina beatissimæ Virginis Maræ, scilicet Virgo † Flos † Nubes † Regina † Thotocos † Imperatrix † Domina † Aurora † Ancilla † Ortus † Fons † Puteus † Luna † Sol † Porta † Domus † Beata † Gloriosa † Benignissima † Pia † Aula † Rubus † Scala † Stella † Turris † Auxiliatrix † Arca † Thalamus † Marganta † Tabernaculum † Amica † Velum † Pulchra † Mater † Alma † Speciosissima † Formosa † Benedicta † Rosa † Sponsa † Maria, † & per omnia supradicta vobis impeto, & in stagnum ignis, & sulphuris præcipito, & æternaliter condemno. Et sicut beata virgo Maria, & supradictæ Dei virgines, viduæ, & continentēs gaudent cum Christo gloria æterna, ita vos immediate, in nomine do-

ii 4 mini

mini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & per virtutem suam passionis recedatis subito ab hac creatura Dei N. eo modo, & ea conditione, vt superius vobis iniunxi, alioquin per omnia supradicta sitis ipso facto lapsi indissolubiliter in omnem damnationem, & pœnam superius dictam, & expressam tanquam Dei rebelles. Amen.

CONIVRATIO.

Terum ad hæc fortius, & districtius vos coniuro ꝑ per omnia supradicta, & per omnia, quibus fugari potestis, auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, vos supradictos nefandissimos, & abominabiles spiritus, qui hanc creaturam Dei N. occupare, & molestare vestra rebelione obstinata non cessatis coniuro, contestor, exorcizo, ac viriliter impero, cogo, & cōstringo per omnes Angelos, Archangelos, Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubim, & Seraphim, quorū gloria, & societate, vestris sceleribus iustissime perenniter priuati estis, & per hæc sanctissima nomina Angelorum Dei, Michael, Gabriel, Raphael, & per omnia alia nomina Angelorum, ꝑ statim, & sine mora, sicut vos, & cæteri probati, merito, societate, & gloria prefatorum sanctorū Angelorum perenniter priuati estis, & pœnis infernalibus deputati, & sicut prædestinati cum supradictis sanctis Angelis gloria æterna gaudebunt, & Deo fruentur, & vos perenni infernali igne merito cruciabitur cum Lucifero, & alijs sibi subiectis in pœnis infernalibus ardentibus, ita vos nūc statim, & sine mora immediatè, tanquam deuicti, & fugati auctoritate, & potestate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, ab hac creatura Dei, N. recedatis, & ad locum desertum eatis, vbi nullam creaturam deinceps molestare possitis, omni mora, & occasione postposita, & hanc creaturam Dei, quā tanto tempore molestastis, amodo relinquatis eam, & in sua pristina sanitate dimittatis, & nunquā ad ipsam deinceps redire, nec molestare valeatis, alioquin in virtute Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni per omnia supradicta, sit Lucifer nefandissimus spiritus ille cum omnibus suis subditis, & cum omnibus furijs, & pœnis infernalibus

nalibus nunc contra vos omni sua indignatione, & furia indignatus, surgat, & irruat, & vos statim per omnia supradicta in stagnum ignis, & sulphuris, & in profundū abyssi trahat, & vsque ad diem iudicij, tāquam crudelis minister Dei ibi vos omnibus pœnis infernalibus acriter cruciet per omnia supradicta. Amen.

CONIVRATIO.

Terū coniuro ꝑ vos supradictos spiritus Dei rebelles nominibus, & mysterijs Dei, & auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi vobis strictissime impero, *Coniuratio per omnes sanctos eius Pontifices, Doctores, Confessores, per Pōtifices, Monachos, & Eremitas, Sacerdotes, & Leuitas. Gregorij, Doctores, Monachos, Eremitas, &c.* Ambrosium, Cyprianum, Gemilianum, Bernardinū, Francisum, Dominicum, Paulum primum eremitā, Antonium, & beatum Nicolaum de Tolentino, & per omnem eorum *Nicolaus de Tolentino.* benedictā vitā, & per omnia merita, orationes, & operationes eorum. Et sicut sanctus Bernardus ligauit serpentem *S. Bernardus ligauit serpentem.* vobis fauētis sit ligata, per hæc sanctissima filij Dei nomina, & virtutem ipsorum. ꝑ Primogenitus ꝑ Sapiencia ꝑ Virtus ꝑ Sol ꝑ Splendor ꝑ Lux ꝑ Gloria ꝑ Panis ꝑ Fons ꝑ Salus ꝑ Mons ꝑ Ianua ꝑ Petra ꝑ Verbum ꝑ Sponsus ꝑ Pastor ꝑ Propheeta ꝑ Agnus ꝑ Ouis ꝑ Vitis ꝑ Veritas ꝑ Via ꝑ Vira ꝑ Leo ꝑ Lumen de lumine ꝑ quod immediatè sicut ipsi supradicti sancti gaudent cum Christo, & cæteri beati in gloria æterna, ita vos recedatis ab hac creatura Dei N. eo modo, & ea conditione, vt superius vobis sæpè mandauī, alioquin per omnia supradicta strictissime, & potentissime, auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi ex nūc mando, & impero Lucifero, & omnibus furijs infernalibus, vt statim, & sine mora contra vos insurgant, & irruant, ac in stagnum ignis, & sulphuris, & in profundum abyssi indispensabiliter ducant, & ligent vos omnibus pœnis simul nulla deficiente, & vos Dei, sanctorum nominum eius rebelles crucient, & affligant vsque ad diem iudicij. In nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Explicit tertium Exorcismum.

EXORCISMVS

QVARTVS,

Terribilis, & maximè efficaciat aduersus
Dæmones opprimentes corpora
humana.

*Exorcista accessurus ad exorcizandum, peracta prima sa-
cramentali confessione, corde puro & deuoto genu
flectens ante imaginem Crucifixi
dicat psalmum.*

Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, &c. *100um.* *V.* Ab occultis meis munda me domine. *R.* Et ab alienis parce seruo tuo. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Deus etiam proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, vt me, & hunc famulum tuum, quos delictorum catena constringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

Deus qui sanctis Apostolis tuis dedisti virtutem expellendi Dæmones de quocunque loco, presta quæsumus, vt per eorum merita & intercessionem mihi præbeas virtutem, vt hos Dæmones, qui hunc famulum tuum N vexant expellere valeam. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Oratio.

Deus cœli, Deus terræ, Deus Angelorū, Deus Archangelorum, Deus Patriarcharum, Deus Prophetarum, Deus Apostolorum, Deus Martyrum, Deus Confessorum, Deus virginū, Deus omnium benè viuentium, Deus quem omnis lingua confitetur, & cui omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium, & infernorū, Deus qui potestatem habes donare vitam post mortē, & requiē post laborē, & non est alius Deus præter te, nec esse potest verē Deus vbi tu es auctor, & regni tui nō erit finis, te humiliter inuoco domine Deus me⁹, & misericorditer maiestati tuæ gloriosissimæ supplico, vt nō respicias peccata mea innumerabilia neque peccata istius creature, sed secundū tuam misericordiam, hunc famulū tuum N. de immundis spiritibus liberare digneris, & eum ad gratiam veræ liberationis misericorditer perducere digneris, verē æterne De⁹ qui es Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, Deus Moyses, Deus Aarō, Deus Thobie, Deus Eliæ: te humiliter deprecor omnipotens æterne Deus, vt famulum tuū de tentationibus Spirituū immundorū liberare iubeas, & permittas qa ipsi immundi Spiritus ab initio fuerunt fallaces, & nunquam steterūt in veritate, sed semper in malitia iniquitatis, superbix, vanitatis, & cupiditatis assistunt, qui famulū tuū N. iniurijs, perturbationibusq; fatigant. Iube etiam Dñe Deus Angelis tuis benignis, vt ipsi destruant, & precipitēt in profundū abyssi inimicos tuos malignos, & isti antiqui serpentes crudelissimi deuoratores languescant, & subito dissipentur, & omnes locij eorum, sicut percussisti in ira tua dñe & in furore tuo Sodomā, & Gomorrhā, sic iubeas omnes inimicos tuos malignos, & aduersarios percutere, qui hūc famulū tuū N. fatigāt, occupant: & decipere cupiunt, non in eius corpore latere possint, quin se manifestēt, nec in villo indumento vestii, nec cōpaginē mēbrorū sui corporis malignitatis viā obtinere, nec occupare valeant, q̄ tu dñe de terra formasti: ossa, nervos, & spiritū dedisti, vt per gloriā tuī nominis dñe, & Filij tui dñi nostri Iesu Christi, & per virtutē suæ sanctissimæ crucis dissipentur, sicut stipula ante faciē vēti, sicut deficiit sumus, ita deficiāt, & pereāt, & dissipētur oēs Dæmones ab anima, & corpore famuli tui N. & pergāt ad loca deserta, & arida, vbi facti & iusti nō habitāt.

Dæmones latentes in vobis.

Quia

JEAN

Quia tu domine nos non auro, nec argento, neque gemmis pretiosis comparasti, sed tuo sanguine pretioso, & sanctissimo corpore per passionem tuam nos redemisti Iesu Christe Saluator mundi, quem laudant Angeli, tibi laus, tibi gloria per aeterna seculorum secula. Amen.

Hic exorcista surgens ab oratione dicat.

¶ **Sequentia Sancti Euangelij secundum Marcum.**

In illo tempore. Venit Iesus trans fretum maris, in regionem Gerasenorum, & exeunti ei de nauis, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo qui domicilium habebat in monumentis, & neque catenis iam quiscquam poterat eum ligare, quoniam saepe compedibus, & catenis vincitus dissipasset catenas, & compedes comminasset, & nemo poterat eum domare, & semper die, ac nocte in monumentis, & in montibus erat clamans, & concidens se lapidibus. Videns autem Iesum a longe cucurrit, & adorauit eum, & clamans voce magna dixit. Quid mihi, & tibi Iesu fili Dei altissimi, adiuro te per Deum, ne me torqueas. Dicebat illi Iesus. Exi spiritus immunde ab homine isto. Et interrogabat eum quod tibi nomen est? Et dicit ei, Legio nomen est mihi, quia multi sumus. Et deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra regionem. Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens in agris. Et deprecabantur eum spiritus dicentes, Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. Et concessit eis Iesus statim. Et exiit spiritus immundi in porcos, & magno impetu grex precipitatus est in mari ad duo millia, & suffocati sunt in mari, qui autem pascabant eos fugerunt, & nuntiauerunt in ciuitatem, & in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum, & venerunt ad Iesum & viderunt illum qui a Daemonio vexabatur sedentem, vestitum, & sanum membris, & timuerunt. Et narrauerunt illis, qui viderant qualiter factum esset ei, qui Daemonium habuerat, & de porcis. Et rogare eum coeperunt, ut discederet de finibus eorum. Cumque ascenderet nauim, coepit illum deprecari, qui a Daemonio vexatus fuerat, ut esset cum illo, & non admisit illum.

illum. Sed ait illi. Vade in domum tuam, ad tuos & nuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, & miserus sit tui. Et abiit, & coepit predicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus, & omnes mirabantur. Laus tibi Christe.

Hic expletis, Exorcista accedat ad obsessum, & signando ipsum in fronte dicat.

Hel + Heloym + Heloa + Heueye + Thetragramaton + Adonay + Saday + Sabaoth + Sother + Emanucl + Alpha & Omega + Primus & nouissimus + Principium & Finis + Hagios + Ychiro + Otheos + Athanatos + Agla + Iehoua + Homouision + Ya + Christus vincit + Xps regnat + Christus imperat + Increateur Pater + Increateur filius + Increateur Spiritus S. + Iesus + Xps + per signum + crucis de inimicis nostris, &c.

CONIURATIO.

Ego vos coniuro + & adiuro, coestor, & exorcizo per *Epitheta Dei.* diuinitatem, increationem, immenitatem, aeternitatem, gloriam, maiestatem, immortalitatem, impassibilitatem, immutabilitatem, incomprehensibilitatem, potentiam, iustitiam, clementiam, sapientiam, pulchritudinem, humilitatem, misericordiam, benignitatem, bonitatem, sanctitatem, gratiam, inuentiam, & humanitatem potētissimi, & corroboratissimi, Dei viui omnipotentis, cui omnes obediunt creaturae, & per admirabile moderatione Dei, quam habuit ab aeterno, ut suum mitteret filium Iesum Christum, per quem seculum saluabitur. Iterum coniuro + & adiuro vos, coestor, & exorcizo per unum Patrem, per unum Filium, per unum Spiritum sanctum, per unam Trinitatem, per unam unitatem in Trinitate, per unum incarnationis verbi mysterium, per unum omnipotentem, per unum aeternum, per unum immortalem, per unum impassibilem, per unum incomprehensibilem, per unum incorruptibilem, per unum omnium equiditorem, per unam Christi natiuitatem, per unam Christi circumcissionem, per unum baptismum, per unam Christi mortem, per unum Christi descensum ad inferos, per unam Christi Resurrectionem, per unam Christi Ascensionem in caelum, per unam orthodoxam Ecclesiam, per unam fidem catholicam, per unum diem nouissimum,

per vnam Christi Crucem, vt sine mora recedatis ab hac creatura Dei N. eo modo, & conditione, vt superius vobis sæpè mandauit, sine nocumento sui, & omnium Christianorum: & faciatis taliter, vt possim scire quæ quartâ, alioquin per omnia supradicta strictissimè & potentissimè auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, ex nunc mando & impero Lucifero, & omnibus furijs infernalibus, vt statim & sine mora contra vos insurgant, & iruant, & in stagnū ignis, & sulphuris, & in profundū abyssi indispenfabiler præcipitent, ligent, & affligant. Amen.

CONIVRATIO.

ITerum coniuro ꝑ & adiuro vos spiritus per omnia supradicta & per omnia, quibus fugari potestis, auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, vos supradictos nefandissimos, & abominabiles Spiritus, qui hanc creaturam Dei occupare, & molestare vestra obstinata rebellione nõ cessatis, & indissolubiler vos constringo per maiestatem ipsius, cuius pulchritudinem sol, & luna admirantur, ira Domini super vos descendat. Coniuro vos ꝑ per sanctissimam Trinitatem Patrem, Filium, & Spiritum ꝑ sanctum, & per potestatem eorum ꝑ & per sapientiam eorum ꝑ & per imperium eorum ꝑ & per vnitatem Dei viui, & Domini nostri Iesu Christi ꝑ & per annunciationem suam ꝑ & per circumcisionem suam ꝑ & per sacrum baptismum ꝑ suum & per prædicationem suam & per penas suas ꝑ & per crucem ꝑ in qua crucifixus fuit ꝑ & per clauos cum quibus affixus fuit in cruce ꝑ & per coronam spineam, quam in capite suo portauit ꝑ & per lanceam, qua latus eius apertum fuit ꝑ & per sanguinem, & aquam quæ de latere eius exiuit ꝑ & per sanctissima verba scripta in cruce, scilicet: Iesus Nazareus Rex Iudæorum.

CONIVRATIO.

Coniuro ꝑ vos per mortem Christi, & per resurrectionem eius, & per apparitionem eius, & per sacrum corpus eius, & per sacrâ animâ eius, & per sacrum Spiritum eius, & omnia bona opera eius, & per omnia quæ dici, & cogitari possunt

possunt de Creatore omnium creaturarum, & per trementum diem iudicij, quod statim recedatis ab hac creatura Dei N. sine nocumento sui, & omnium Christianorum. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ꝑ sancti. Amen.

Hic Exorcista accipiat Ruram benedictam benedictione propria, posita infra, & illam supponens naribus obfusa, dicat.

De vsu Ruræ benedictæ.

CONIVRATIO.

Per ipsum te exorcizo, ꝑ adiuro, & contestor, quem in mōre tentasti, & dixisti: Si Filius Dei es, mitte te deorsum, & dic vt lapides isti panes fiant. Per ipsum te exorcizo ꝑ & adiuro, qui locutus est ad te, dicens: Vade Satana, non tentabis Dominum Deum tuum, sed ipsum adorabis, & illi soli seruias. Adiuro te ꝑ per omnes Apostolos Christi. Adiuro te ꝑ per omnes Martyres Christi, ꝑ per omnes Confessores Christi ꝑ per omnes Virgines Christi ꝑ per omnes ministros Christi. Adiuro te ꝑ per crucifixum Saluatorem ꝑ per Michaëlem, Gabriëlem, & Raphaëlem. Adiuro te ꝑ per tremendum diem iudicij ꝑ per resurrectionem Saluatoris ꝑ per Patriarchas, & Prophetas ꝑ per Principem Apostolorum Sanctorum Petrum. Adiuro te ꝑ per Deum Abraham, Isaac, & Iacob, per crucem ꝑ Domini, per Patrem, per Filium, & Spiritum ꝑ sanctum. Spiritus immunde, miserum, tentator, fallax, pater mendacij, heretice, fatue, bestialis, furiose, tui creatoris inimice, luxuriose, insipiens, crudelis, inique, predo, bestia, serpens, & sus macra, famelica, & immundissima, bestia eruginosa, bestia scabiosa, bestia truculentissima, bestia omnium bestiarum bestialissima, eiecte de Paradiso, de gratia Dei, de loco inenarrabili, de consortio & societate Angelorum, creatura damnata, reprobata, & maledicta à Deo in æternum, ob superbiam, & nequitiam tuam scelerate, & nefande, maledicte, & excommunicate, blasphemæ, damnate, atque damnande, vt amplius non habites in hac creatura Dei N. Amen.

Coniuratio per principem Apostolorum.

Diabolus sus macra, famelica, eruginosa, bestia scabiosa.

CONIURATIO.

Coniuro ꝑ te Spiritus maligne ex parte Sanctæ Dei genitricis semperq; Virginis Mariæ, & sui filij charissimi, & per benedictum lac, quo ipsum nutriuit, & per benedictum velum in quo inuoluit eum, quatenus Spiritus maligne cum socijs tuis recedas ab hac creatura Dei N. Coniuro ꝑ vos per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctū, & per Sanctam Trinitatem, & per genitricem Dei inuolatam Mariam, & per nomen Alpha, & Omega, Primum, & nouissimum, principium, & finem, Emanuel, Adonay per Sabaoth magnum nomen Dei. Coniuro ꝑ vos per incarnationem, & natiuitatem Dei. Coniuro ꝑ vos per Angelos, & Archangelos Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin, Apostolos, & Euangelistas per omnes Sanctos Innocentes, per Martyres, & Confessores, Virgines, & viduas, & per omnes Sanctos, & Sanctas Dei. Coniuro ꝑ vos per Filium Dei uiui, qui in cruce suspensus fuit ꝑ nobis peccatoribus, & per illum, qui venturus est iudicare uiuos, & mortuos, & seculum per ignem. Coniuro ꝑ vos per Matthæum, Marcum, Lucam, & Ioannem, per vndecim millia Virginum, quia Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat. Amen. Coniuro ꝑ vos per bonitatem Christi ꝑ per annunciationem Christi ꝑ Per circumcissionem ꝑ Per apparitionem ꝑ Per baptismum ꝑ Per eius mirabilia ꝑ Per tentationem Christi ꝑ Per humilitatem eius, qua pedes suorum discipulorum lauit ꝑ Per passionem Christi ꝑ Per coronam spineam Christi ꝑ Per acetum, quo potatus fuit, ꝑ Per lanceam, qua perforatus fuit. ꝑ Per sanguinem & aquam, quæ de latere Christi exiuit, ꝑ Per inuocationem, qua Christus in cruce pedens clamauit dicens, Hely Hely Lamazabathani ꝑ Per sepulchrum Christi, per sudarium, quod fuit circa corpus eius, ꝑ Per postquam Christi, qua resurrexit à mortuis, ꝑ Per totam curiam cœlestem, & per virtutem omnium sanctorum vos coniuro, ꝑ quod immediate sine mora recedatis ab hac creatura Dei, N. sine nocumento sui, & faciatis taliter, vt possim scire veritatem, In nomine Patris ꝑ & Filij ꝑ & Spiritus sancti.

Hic

Hic interroga de nomine, de socijs, de exitu, & de omnibus alijs concernentibus ad liberationem obsessi, postea sic sequere.

CONIURATIO.

Iterum fortius, & districtius coniuro ꝑ adiuro, exorcizo rogo, & constringo vos omnes, & nefandissimos, & Dei rebelles spiritus immundissimos dignos vestrorum immemorū, nefandissimorum scelerum, æternique, & infernalis ignis & vobis plenis omni superbia, rebellionē, saltitudo, abusione, spurcicia, & dolo strictissimè impero, & mando per potentissimū, & corroboratissimā nomen Dei El, forte & admirabile, atque impero per eū qui dixit, & facta sunt, *Per eum qui & per omnia ipsius nomina Per ipsum te coniuuro, ꝑ per quem Noë liberatus fuit cum tota sua familia ab aquis diluuij. Er per eū te coniuuro ꝑ per quem Isaac liberatus fuit de occisione patris sui Abrahæ. Coniuuro ꝑ vos supradictos Dei rebelles, ac viriliter impero per illū, quē Iacob audiuit secum luctantem, & liberatus fuit de manu Elau fratris sui. Coniuuro ꝑ atque viriliter impero vobis supradictis spiritibus Dei rebellibus per Deū sanctū, quē Moyses in monte Oreb audiuit, & meruit loqui cū ipso, & eū audire in flamma loquentem. Per ipsum te exorcizo ꝑ quem Moyses nominauit, & omnes aquæ fluminū, & paludū in terra Ægypti versæ sunt in sanguinē, & computruerunt. Er per illum te ꝑ adiuro, quē Moyses nominauit, & omnes fluuij ebullierūt, ranæque ascenderūt in domos Ægyptiorum omnia destruentes. Per eū te adiuro ꝑ quem Moyses nominauit percutiens puluerem terræ, & factæ sunt cinices in omnibus iumentis Ægypti, ipsos grauando, & molestando, per ipsum te coniuuro ꝑ quē Moyses nominauit, & grauus pestis percussit omnes asinos, boues & camelos, & mortui sunt. Coniuuro ꝑ vos per Deū, per quē Moyses tulit cinerem & illum sparsit in aërē, & facta sunt vulnera vesicarū in hominibus, & iumentis in omni terra Ægypti. Per ipsum te exorcizo ꝑ quē Moyses nominauit & fuit grādo talis, qualis nō fuit ab initio mundi vsque ad præsens tempus, ita quod homines, & iumenta, quæ erant in agris ceciderunt, & mortua sunt. Per ipsum te adiuro ꝑ quem Moyses nominauit,*

k k

& fuerunt

Coniuratio per miracula Moysis.

& fuerunt locustæ, & apparuerunt super faciem terræ; & deuorauerunt quæ residua fuerunt gradium. Coniuro vos ꝑ illū, quē Moyses nominauit, & tenebræ factæ fuerunt horribiles tribus diebus & tribus noctibus. Et per eum, quem Moyses nominauit, & omnia primogenita Ægypti perierunt. Per ipsum te adiuro quē Moyses nominauit, & per totū populū Israhēlicū de captiuitate potenter liberauit.

CONIURATIO.

Coniuro ꝑ vos, adiuro, contestor, exorcizo, atque uiriliter impero supradictis spiritibus Dei rebellibus. per Deum, quem Moyses nominauit, & mare obediuit, & diuisum est, & interierunt omnes currus Pharaonis. Per illā potentiam coniuro ꝑ vos, per quam percussa sunt petreæ, & innumerabiles atque emanauerunt, per quam etiā interierunt omnes exercitus Pharaonis. Per ipsum te adiuro ꝑ quem Moyses in monte Sinay audiuit, & meruit tabulas manus ipsius scriptas de manibus eius accipere. Coniuro ꝑ vos, adiuro, atque uiriliter impero uobis supradictis spiritibus Dei rebellibus per eum, per quem Iosue pugnauit cū inimicis suis, & habuit victoriā. Et per illum quem sanctus Dauid nominauit, & liberatus fuit de manibus Goliath. Coniuro ꝑ vos ꝑ eum, quē Elias exorauit, ut non plueret super faciem terræ & non pluit per annos tres, & menses sex, & iterum orauit, ut plueret & cælum dedit pluiam, & terra dedit fructum suum. Adiuro vos ꝑ illum, quē Eliseus nominauit, & suscitauit filium Sunamitis. Et per illum, per quem Hieremias præsciuit captiuitatem Ciuitatis Hierusalem. Et per illū ꝑ quē Daniel destruxit Bel, & draconem interfecit. Coniuro vos ꝑ illum, quem tres pueri in camino ignis stantes nominarunt, & liberati sunt illæsi, & per omnia nomina omnipotentis Dei uiui, & veri, qui vos de cælo, & excelso throno uestra culpa eiecit, vos usque ad infernale locum ex parte eius præcipito, & condemno. Amen.

CONIURATIO.

Coniuro vos ꝑ contestor, & exorcizo, adiuro, atque uiriliter mando, & impero supradictis spiritibus Dei rebellibus

rebellibus, per eum, qui dixit, & facta sunt, cui obediunt omnes creaturæ, & per tremendum diē iudicij summi Dei, & per quatuor animalia circa sedem maiestatis Dei gradie Per uisionem
tia, oculos ante, & retro habentia: & per illam sanctam æternitatem quam Deus habet, & per omnia quæ dicuntur de filio Dei, & per ineffabilem ipsius Creatoris uirtutem, & omnipotentiam, & per summā sapientiam ipsius omnipotentis Dei, & per sanctissimum nomen eius per quod timet, & tremi omne seculum, quod est Iesus. Et per nomen Per nouem
choros Angelorum, ut incontinenti sine aliqua simulatione, & fallacia, sine stridore mecum loquamini, nil mentiendo, nil lædendo, sed potius iussionibus meis obediendo, & que præcipiam diligenter adimplendo, & sicut per nouem
Dei quod Moyses nominauit, absorpti fuerunt a cauernis abyssi Dathan, & Abiron, sic in uirtute illius sanctissimi nominis maledico uos, & usque in profundum abyssi usque ad diem iudicij proiicio, & relego, Amen.

*Hic Exorcista habeat incensum benedictū propria benedictione
& pronunciando ipsum in ignem simuliter benedictum dicat.* *Ufus incensi benedicti.*

Oratio.

O Adonay, Saday, Eloym, per inuocationem sanctissimi nominis tui domine sancte pater omnipotens æterne Deus, dona nobis auxilium tuum super fumum huius incensi, ut sit in nostro adiutorio ad expellendum spiritus istos maledictos, qui hanc imaginem, & similitudinem tuā detinent. Sicut ascendit fumus aromatum in conspectu tuo domine Iesu Christe, sic fumus huius incensi torqueat, inflammer, & expellat supradictos nefandissimos, & abominabiles spiritus, & per omnes uirtutes cælorum dona nobis ne ipsi maligni spiritus amplius ullam habeant potestatem super creaturam istā. N. pretioso sanguine tuo redemptam. Qui uiuis & regnas in secula seculorum. Amen.

EXORCISMVS.

Iterum exorcizo ꝑ vos per potentissimum, & corroboratissimū Deum atque impero uobis supradictis spiritibus Dei rebellibus per eum, quē Enoch, & Helias nominabunt pugnam cum
Antichristo.
Antichristo.
cipirabit uitiū uniuersæ terræ in monte sancto, & per illū
per

per quem Angeli ad hoc constituti (corporibus, & tubis assumptis) terribile iudicium, sonitu tubæ mundo insonabunt. Per eum vos cōiuro ꝑ per quē Angeli clamabunt dicētes, Surgite mortui, venite ad iudicium, ad quorū vocem omnes mortui boni, & mali in momento ex ictu oculi resurgēt. Et per illū, per quē iusti resurgēt, & mox ab Angelis in aēre rapientur, semper cum domino regnaturi. Et per eum, per quē omnes, qui vitales spiritus receperunt, resuscitabuntur aetate plenitudinis Christi. Et per illum, qui de eadem materia reformabit idē corpus, cui omnis integritas aderit, & decor, quamvis vnumquodque corpus, vel membrū Deus in suum locum decētem restaurabit. Per ipsum te cōiuro ꝑ per quem omnes montes humiliabuntur, & colles, & valles omnes implebuntur, & erit omnis mundus equalis. Et per illum in quo sol, & luna obscurabuntur, & stellæ cadent de cœlo. Coniuro ꝑ vos per illum, qui venturus est ad iudicium, sicut imperator ingressurus civitatem coronatus, & omnia insignia proferuntur, per quæ aduentus ipsius cognoscitur, ita dominus cum omnibus suis ordinibus Angelorū veniet ad iudicium, & Angeli præhūr: & tunc omnia simul turbabuntur in tēpestate ignis, & fulguris maximis undique ferientibus, ut dicitur in Psalmo. Ignis ante ipsum præcedet, & in circuitu eius tempestas valida, & tunc pugnabit pro eo orbis terrarū contra insensatos, & peracto iudicio, Diabolum cum omnibus impijs suis viriliter, & potenter in carcerem, & in stagnum ignis, & sulphuris, precipitabit, ipse verò, cum electis suis omnibus cum triumphali gloria in cœlestem patriam reuertetur.

CONIVRATIO.

Coniuro ꝑ vos spiritus supradictos Dei rebelles per potentiam Dei, quia sicut ipse fecit olim aquas diluvis mundo prævalere, & super omnes per quindecim cubitos inundare, ita faciet ignem mundo prævalere ardentem. Coniuro, ꝑ contestor, exorcizo, & viriliter vobis impio supradictis spiritibus Dei rebellibus per nomen Dei viui, veri, & sancti, & per omnipotentiam eius, per quam ipse secula purgata faciet permanere, ut dicitur in Psalmo, Mutabit eos & mutabuntur. Coniuro ꝑ vos, & vobis impero, ac potenter constringo per omnia nomina Dei terribilia, & opera quæ supra dixi, & facturus est, & per sancti sēdē

Omnes resuscitabuntur aetate plenitudinis Christi.

Mundus post aduentum Christi sine montibus.

sedem suam, atque beatitudinem in qua gloriosè vivit, regnat, & imperat, atque regnaturus est in secula seculorum. Amen.

CONIVRATIO.

Terum coniuero vos supradictos spiritus Dei rebelles per nomina Dei Heloym ꝑ & Heloa ꝑ ut statim respondeatis, & obedientiam porrigatis mihi, & sine dilatione aliqua recedatis, alioquin in virtute, & per virtutem sanctorum Dei nominum, in stagnum ignis, & sulphuris vos precipito, & aeternaliter condemno. Amen. Coniuro ꝑ vos supradictos spiritus Dei rebelles per potentissimum & corroboratissimum Deum, per fortem, & admirabilem, & inuisibilem Deū, & ꝑ hæc sancta Dei nomina Thetragramaton ꝑ Alpha ꝑ & Omega ꝑ Iehoua ꝑ Agla ꝑ ut mihi respondeatis, & obedientiā porrigatis, & sine dilatione aliqua recedatis, alioquin in virtute, & per virtutem sanctorum Dei nominū in stagnum ignis, & sulphuris vos aeternaliter concremandos precipito, atque condemno vsque in diē iudicij. Amen. Coniuro ꝑ vos, & vobis precipio per dominum Deū nostrum, qui dixit per Prophetas, Ego occidā, & ego viuere faciam, percutiā, & ego sanabo, & non est, qui possit de manu mea eruere, ut recedatis statim in eo modo, & ea conditione, ut sæpè superius vobis iniunxi, alioquin in virtute, & per virtutē sanctorum Dei nominum vos condemno, ut supra sæpè sententiatum est. Coniuro vos ꝑ per gratiā spiritus sancti paracleri, & per obedientiā Isaac, qui patri suo fuit obediēs vsque ad mortem, ut statim mihi respondeatis, & obedientiā porrigatis, & sine dilatione aliqua faciatis quæ vobis precipio, alioquin in virtute, & per virtutem sanctorum Dei nominū vos in stagnum ignis, & sulphuris aeternaliter concremandos precipito, atque eodē modo vsque in diē iudicij. Amen. Coniuro ꝑ vos per tres pueros existentes in camino ignis, scilicet Sidrac, Misac, & Abdenago, per nomina Christi, per tremēdum diē iudicij, per ineffabile Deum, qui est Creator omnium rerū, per septem cadelabra, quæ in dextera Dei sūt, per quinque vulnera Christi, per clauos Christi, per sudorem, & sanguinē Christi, per Angelos, Archangelos, Thronos, Dominationes, Principatus, & potestates, Virtutes, Cherubim, & Seraphim, per mortem, & sepulturā Christi ut statim recedatis ab hac creatura Dei N. Coniuro vos

spiritus Dei rebelles per suffragia Prophetarum, per meritâ Apostolorum, per victoriâ Martyrum, per fidem Cōfessorum, per castitatem Virginum, per intercessionem omnium sanctorum, & sanctarum, atque electorum Dei, vt statim recedatis ab hac creatura Dei N. Coniuro ꝑ vos spiritus, & vobis præcipio, pot. en. er. adiuro, & constanter exorcizo ac viriliter impero per circumcisionem, & sanctam ieiunium Christi, per baptismum, & passionem Christi, per resurrectionem & admirabilem ascensionem domini nostri Iesu Christi, per sepulturam Christi, per panem quem fregit, & dedit discipulis suis in cœna dicens, Accipite, & manducate: Hoc est enim corpus meum. Et per vinum quod posuit in calicem dicens: Accipite. & bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum. Et per illum amorem, quo ardebat Virgo Maria in amore Iesu Christi, & per dilectionem, quæ est inter Christum, & Ecclesiam, vt statim ab hac creatura Dei N. recedatis.

C O N I U R A T I O.

C O N I U R O ꝑ vos spiritus Dei rebelles, quibus data est potestas super istud corpus, & super omnia alia corpora per Patrem, & Filium, & spiritum ꝑ sanctum, ꝑ & omnes sanctos Apostolos Dei, Cardinales, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Acolutos, Exorcistas, Ostiarios, & Lectores, & per magnum nomen Dei Helꝑ vt mihi respondeatis, & obediat, & quæ præcipio diligenter adimpleatis, vt statim recedatis ad hæc creatura Dei N. alioquin in virtute, & per virtutem sanctorum Dei nominum in stagnum ignis, & sulphuris vos eternaliter concremâdos præcipito, & cõdemno vsque in diem iudicij, vt statim, & sine mora tanquam deuicti, & fugati, auctoritate domini nostri Iesu Christi, & potestate ipsius recedatis ab hac creatura Dei N. sine nocumento sui, & omnium Christianorum & faciatis taliter, vt possim scire veritatem, & eatis ad locum desertum, vbi nullam creaturam deinceps molestare possitis, omni mora postposita, & hanc creaturam Dei, quam tanto tempore molestastis, a modo relinquatis in sua pristina sanitate, & nunquam ipsam deinceps molestare valeatis. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ꝑ sancti. Amē.

Explicit Exorcismus quartus.

E X O R.

E X O R C I S M V S
Q V I N T V S,

Aduersus spiritus immundos.

Exorcista indutus vestibus sacris pergat ad altare, vel ante aliquam imaginem, præmissa (vt sæpius dictum est) sacramentali confessione, corde humiliato, & sermo flexus genibus, seipsum signando, dicat.

IN nomine sanctissimæ, & indiuiduæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus ꝑ sancti. Amen. Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit cælum, & terram. V. Ostende nobis domine misericordiam tuam. R. Et salutare tuum da nobis. V. Adiuua nos Deus salutaris noster. R. Et propter gloriam nominis tui domine libera nos. V. Nihil proficiet inimicus in nobis. R. Et filius iniquitatis non apponet nocere nobis. V. Fiat misericordia tua domine super nos. R. Quæ admodum sperauimus in te. V. Exurge Christe adiuua nos. R. Et libera nos propter nomen tuum. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Domine Iesu Christe, qui dedisti Apostolis tuis virtutem, & potestatem super infirmos, & languotes, vt infirmos curarent, mortuos suscitarent, leprosos mundaret, Dæmones eicerent, confirma in me hanc gratiam, quantum indignus, & miser peccator sum, & nõ respicias ad innumerabilia peccata mea, sed sicut cõsueuisti peccatorum misereri, & preces humilium exaudire, propter magnâ misericordiam tuâ, ita me nunc exaudire digneris, & sicut exaudisti

kk 4 lacro

lactorem in cruce, ita me nunc exaudire digneris clamanti-
tem ad te, contra istum spiritum vexantem hunc famulum
tuum N. vt in nomine sancto tuo terribilissimum expellere
valeam. Qui cum patre, & spiritu sancto viuus, & regnas in
secula seculorum. Amen.

*Hic Exorcista surgens ab oratione dicat sequentia
Euangelia.*

*In principio erat verbum, &c. Quære sup. fol. 101.
In illo tempore: Recumbentibus vndecim discipulis, &c.
Quære sup. fol. 219.*

*In illo tempore. Ductus est Iesus in desertum à spiritu
vt tentaretur à Diabolo. Quære sup. fol. 120.*

*Postea dic infra scripta verba signando obsessum
in fronte.*

HEl † Heloym † Heloa † Ehey † Thegramaton †
Adonay † Sabaor † Messias † Sother † Emanuel † Ha-
gios † Yschiros † Otheos † Athanatos † Agla † Ichoua † Ya †
Christus vincit † Christus regnat † Christus † imperat † In-
creatus pater † Increatus filius † Increatus Spiritus † San-
ctus. Ecce crucem † domini, fugite partes aduersæ, vicit leo
de tribu Iuda radix Dauid.

CONIVRATIO.

Coniuro vos † spiritus Dei rebelles, qui hanc Dei crea-
turam N. occupare, & molestare vestra obstinata re-
bellione non cessatis per omnia supradicta & per omnia
quibus in nomine Iesu cogi, vel constringi potestis, ma-
ximè per Patrem, per Filium, & per Spiritum sanctum,
qui resider in sublimi solio, & cuncta gubernat, & sua vir-
tute, & sapientia disponit. Cōiuro † vos per potentissimum
& fulgentissimum nomen Dei Hel, & per ipsum Deum, qui in
excelsis throno sedet: vnus in essentia, & trinus in personis,
à quo omnia tā in esse, quàm in conseruari primordialiter
dependent, tanquam à vero creatore, & conseruatore cun-
ctorum. Cōiuro † vos per omnem gloriam, & omnipotentiam
Diuine

Diuine maiestatis eius, & per quatuor animalia, quæ in cir-
cuito eius existunt, & per sedem Diuine maiestatis, & per
septem candelabra aurea ante thronum Dei existentia, &
per viginti quatuor Seniores in conspectu Dei sedentes,
qui quotidie nō cessant clamare dicentes: Sanctus, Sanctus,
Sanctus dominus Deus sabaoth, quæ statim sine mora, sicut
fuit cera à facie ignis, ita nunc fugiatis ab hac creatura
Dei N. alioquin in virtute Dei patris, & Filij, & Spiritus
sancti, auctoritate Domini nostri Iesu Christi Nazareni
crucifixi per omnia supradicta, sit Lucifer ille spiritus ne-
fandissimus cum omnibus subditis suis, & cum omnibus
furijs & pœnis infernalibus contra vos omni sua indigna-
tione, & furia indignatus & vos statim per omnia supra-
dicta in stagnū ignis, & sulphuris, & in profundū abyssi vs-
que in diē iudicij tanquā crudelis minister Dei omnibus
infernalibus pœnis exerceat in secula seculorum. Amen.

CONIVRATIO.

Iterū coniuro vos † spiritus supradictos Dei rebelles per
hæc sanctissima nomina Dei Hel † Heloym † Heloa †
Adonay † Sada † Lux † Thegramaton † Alpha, & Omega,
Messias † Sother † Emanuel † Sabaor † Sapientia † Vir-
tus † Via † Veritas † Vita † Hagios † Otheos † Yschiros
† Athanatos † principium, & finis † & per omnia alia no-
mina Dei tam nota, quàm ignota, tam mortalibus creatu-
ris, quàm immortalibus vos constringo, vt amodo nō cō-
primatis, nec cōprimere possitis, nec lædatis, nec lædere pos-
sitis, nec molestare, neque vexare valeatis in aliquo etiam
minime hunc famulum Dei N. sed protinus per omnia supra-
dicta ab eo fugiatis, sicut fugit fumus à facie vèti, & sicut
fuit cera à facie ignis, sic subito, & immediatè eo modo,
& conditione, vt superius iniūxi recedatis. Et sicut per ma-
nus beati Iacobi Zebedei, Philetus liberatus fuit à malefi-
ciorum ligationibus Hermogenis, ita auctoritate domini
nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, vos supradictos ne-
fandissimos, & abominabiles spiritus qui hanc creaturam Dei
N. vexatis, & occupare, & molestare vestra obstinata rebel-
lione nō cessatis, cōiuro, † contestor, & potenter exorcizo,
ac vobis viriliter impero, cogo, cōstringo, fugo, & expello,
k k s vos

vos omnes spiritus supradictos Dei rebelles per omnem potentiam Dei Patris, per omnem sapientiam Dei Filij & per omnem virtutem Dei Spiritus sancti, quia Christus vincit Christus regnat Christus imperat & vobis precipio, quod immediate, tanquam deiisti, & fugati auctoritate & potestate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi ab hoc famulo Dei N. recedas, eo modo, & conditione, ut superius inuixi, & ad locum desertum vbi nullam creaturam Dei deinceps molestare possitis pergatis: omni mora, & occasione postposita, & hunc Dei famulum N. quem tanto molestatis, amodo relinquatis in sua pristina sanitate, & nunquam ad ipsum redeatis, nec molestare valeatis. Alioquin per omnia supradicta strictissime, & potestissime, auctoritate, & potestate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi ex nunc mado, & impero Lucifero, Beelzebub, Satanae & omnibus furijs infernalibus, ut statim, & sine mora contra vos insurgant, & in stagnum ignis, & sulphuris, & in profundum abyssi aeternaliter vos coneremandos precipiet, atque indispensabiliter ligent, vos omnibus poenis simul nulla deficiente, & vos Dei, & sanctorum nominum eius rebelles crucient, & affligant usque in diem iudicij. Amen.

CONIVRATIO.

Coniuro te Denton per illam venetandam annunciationem, quam fecit Angelus Gabriel virgini Mariae dicens. Ave Maria gratia plena dominus tecum. Et per illam humilem, atque prudentem responsum dicentem Angelo: Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et per illam reuerentiam quam fecit sanctus Ioannes Baptista domino nostro Iesu Christo, dum ambo essent in corpore matrum. Et per natiuitatem eiusdem domini nostri Iesu Christi, & per pannos, quibus fuit inuolutus, & per aquam in qua primo baptizatus fuit, & per miracula, quae apparuerunt quando Christus natus fuit, & per annunciationem, quam fecit Angelus Dei, pastoribus diebus: Annuncio vobis gaudium magnum, quia natus est hodie Saluator mundi. Per circuncisionem Christi, per oblationem virginis Mariae, quando obtulit eum in templo, & per reuerentiam, quam fecit ei Simeon quando dixit: Nunc dimittis seruum tuum dominum.

totum: & per disputationem Iesu Christi, & per sanctum Baptismum eius quando Ioanes eum baptizauit in Iordano flumine, & per columbam, quae tulit spiritum sanctum super caput eius, & per vocem mirabilem Dei viui, dicentis: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ut statim recedatis ab hac creatura Dei N. & per haec nomina Christi Hagios: Sother: Mesias: Sabaoth: Emanuel: Adonay: Otheos: Athanatos: Thecragramaton: Iesus Christus: Heloym: Homouision: Saluator: Alpha, & Omega: Primogenitus: Principium, & finis: Via: Veritas: Vita: Virtus: Paraclerus: Sapientia: Mediator: Agnus: Quis: Leo: Os: Verbum: Imago: Lux: Gloria: Sol: Splendor: Panis: Fons: Iahua: Sponsus: Pastor: Sacerdos: Prophetas: Sanctus: Omnipotens: Misericors: Deus immortalis: Rex Pacificus: Oriens: Charitas: Mons: Aeternus: Creator: Redemptor: Vitis: Substantia: Bonitas: Summum bonum: Spes: Fides: Honor: Spiritus: Ischyros: Flos: Filius: Primus, & nouissimus. Defende ergo Domine Deus famulum tuum N. a Diabolo, & a spiritibus omnibus eum vexantibus die, noctuque, & omni hora dici, & noctis per tua sanctissima nomina, & per tuam misericordiam praesta quae, Fili Dei viui miserere nobis, & famulo tuo N. vexato a Diabolo, & a spiritibus inmundis, qui dixisti: Petite, & dabitur vobis pulsate, & aperietur, quae rite, & inuenietis, nunc pero, pulso, & quae ro. Et sicut promisisti in tuo nomine, ita fiat tua amplissima potentia, virtute, & misericordia. Amen.

CONIVRATIO.

Coniuro vos omnes spiritus, qui infestatis & hanc creaturam Dei N. cuiuscunque nominis sitis, & omnes vobis fauentes cuiuscunque praesidentiae sine, ut minister domini nostri Iesu Christi habens plenam auctoritatem, libertatem, & potentiam, & vobis omnibus nunc strictissime iniungo, mando, & impero per haec Dei nomina sanctissima Hel: Heloym: Adonay: Saday: Ya: Ichoua: A: gla: Emanuel: Hagios: Otheos: Ischyros: Athanatos: Alpha & Omega: Sanctus, Sanctus, Sanctus dominus Deus Sabaoth, Pater verbum, & Spiritus sanctus, Sanctissima Trinitas, vnus Deus Creator omnium, quod statim immediate

mediate, remota omni causa, vos omnes spiritus hanc Dei imaginem infestantes, & vexantes, & in ea habitantes, de quocunq; loco ubicunq; latitatis recedatis, & superius ad linguam ascendatis, non recessuri, sine mea licentia, & loquamini mecum veritatem de omni illo, quod vos interrogare voluero aperte, & clare, sic quod vos intelligat bene, & ex nunc vobis impero per omnia, que vos cogere, ligare, & affligere possunt, ut narretis mihi causam, quare super hanc creaturam Dei N. venistis, & quare eam infestatis, deinceps obediendo mandatis meis omnibus. Alioquin per omnia supra dicta, vos omnes spiritus, qui hanc Dei creaturam N. inuasistis, in profundum abyssi proiciat, & ibidem vos potenter ligo, & religo indissolubiliter usque ad ultimum diem iudicii indispensabiliter, auctoritate Domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi dicentis: Signa autem eos, qui in me credunt hæc sequentur. In nomine meo Dæmonia eiiciet, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus impo-
nent, & bene habebunt. Et sicut ipsemet Deus Verbum caro factum est, homo natus ex virgine Maria, & habitauit in mundo, verus Deus, & verus homo, vna persona prædicans Euangelium salutis æternæ, sanans infirmos, & dimittens peccata, suscitans mortuos, ita per omnia supra dicta ego, ut Minister Dei Patris, & Filius, & Spiritus sancti vos coniu-
ro & adiuro, cogo, & viriliter constringo, vobis omnibus strictissime impero, & mando, quod in omnibus mihi obediatis verè & sine mora nunc, & semper. Amen.

*Hic interroga de omnibus concernentibus ad Dæmonis
expulsionem, & liberationem obsessi.*

C O N I U R A T I O.

Coniuuro te & Dæmon per illū, cuius natiuitatem Angelus Mariæ virgini annūciauit, quiq; pro nobis peccatoribus descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu sancto, nascens ex Maria virgine, & homo factus est. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui vilibus indumentis indutus, in præsepio iacere voluit, qui infantiles necessitates sustinens vberibus virginis lactatus fuit, pastoribusq; nūciatus fuit, quiq; ut legem impleret circumcidi voluit. Coniuuro te & Dæmon per eundēmet, qui Magis (Stella præuia) manifestum se fecit, in temploq; presentatus in vlnis Simeonis ex

*Mandatum
ut Dæmones
ad linguam
ascendant.*

*Exorcismus
ligat Dæmo-
nes in abyssu.*

nis excipi voluit, & in Ægyptum fugit. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui inuentus in templo in medio Doctorū fuit, & qui à Ioanne baptizari voluit, in deserto quadraginta dieb, & quadraginta noctibus ieiunauit, & à Diabolo tentari voluit. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui vocatus ad nuptias aquam conuertit in vinum, quiq; cæcos illuminauit, surdos fecit audire, claudos ambulare, & qui infirmos propria virtute, & potestate sanauit. Coniuuro te & Dæmon per illū, qui Dæmones è corporibus obsessi expulit: qui lepro-
sos mundauit, mortuos suscitauit, cæco nato lumen restituit, super aquas siccis pedibus ambulauit. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui in monte Thabor coram discipulis suis transfiguratus est: & qui Cananzam pro filia sua rogantē exaudiuit: mulierēq; deprehensam in adulterio lacrymantem non despexit. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui publicanum ad penitentiam vocauit: Petrum lachrymantem suscepit, quiq; ex itinere fatigatus corpus suū fame, & siti affixit, & cōpariendo nostris calamitatibus iachrymatus est. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui Dæmoniacum, & potator vini appellari voluit, qui indigentiam paupertatis sustinuit, quiq; cum Maria, & Martha ad monumentū Lazari defuncti plorauit, Lazarumq; ipsum quatruiduū scelerem è monumento excitauit: quiq; præuidens desolationē Hierusalem fleuit. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui dignatus est pedes discipulorū suorū lauare: & qui in cæna panem, & vinū suis sanctissimis verbis in corpus, & sanguinem suū conuertit: & appropinquante termino suæ passionis, usq; ad sudorē sanguineū ad Patrem orauit, & à Iuda suo discipulo tradi, & osculari voluit. Coniuuro te & Dæmon per eundēmet, qui ab impijs derisus, & vinculis ligatus, & ad Pontifices ductus, in concilio Iudæorū accusatus, pugnis, & alapis in faciem demū cædi voluit. Coniuuro te & Dæmon per eundē qui sputis, & opprobrijs affectus, faciem velari, colaphis cædi, palmis percuti, & varijs iniurijs blasphemari, ad columnā nudus ligari, & pro nobis usq; ad sanguinem verberari voluit. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui à Pilato traditus fuit militibus: & ab eis veste purpurea indutus, spinis coronatus, arundine percussus, & genuflexionibus subannatus fuit. Coniuuro te & Dæmon per eundē, qui Rex Iudæorum iuste nominatus, à Pilato iniuste iudi

*Indigens vo-
catur pota-
tor.*

iudicatus, & eius iussu flagellatus fuit: veste purpurea exutus: ligno crucis oneratus, & cū latronibus deputatus. Cōiuro te † Dæmon per eundem qui vestibus proprijs coram omnibus exutus in cruce eleuatus: brachijs extēsis, durissimis clauis in ea affixus, à prætereuntibus ab ipsis summis Pontificibus blasphematus fuit. Coniuro te † Dæmon per eundē, cuius labia dulcissima, & melliflua auerunt: faciēq; illam suā speciosam verberibus affectā, vt leprosam ostendit, quiq; pro suis crucifixoribus patrem exorauit, latronē in cruce exaudiuit, Matrem propriam Iōāni commendauit. Coniuro te † Dæmon per eundem, qui sitiens felle, & aceto potatus fuit, quiq; ad patrē suū magna voce clamans. In manus tuas cōmendo Spiritū meū, dixit, qui venerandū illud caput suū inclinans Spiritū emisit. Cōiuro te † Dæmon per eundēmet, qui pretioso sanguine suo totū mundum redemit, quiq; lancea in latere suo perfoffus fuerat, ex quo sanguis, & aqua exiuit. Coniuro te † Dæmon per eundem, qui de cruce uespere fuit depositus, quiq; in monumento nouo sepultus, maxima cum virtute ad inferos descēdens portas æreas confregit, & potentia sua Diabolū vicit, & infernam expoliāuit, Coniuro te † Dæmon per eundē qui tertia die resurgēs à mortuis, Mariæ Magdalene, & discipulis suis apparuit, & eis Spiritum sanctum infudit, die verò quadragesima, Illis videntibus, in ecclum ascēdit, & post quinquagesimū diem Spiritum sanctū Paracletū, in linguis igneis super illos misit, & per eundē qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & te maledicte Diabole, & seculum per ignē, vt statim exeas, & recedas ab hoc famulo Dei N. cū omnibus iniquitatibus, maleficijs, incantationibus, ligaturis, & facturis tuis, nūquam ad eum redditurus. Nec te lateat maledicte Satana, nec te lateat creatura damnata, & reprobata, & maledicta à Deo in æternū propter nequitia tuā, nec te lateat spiritus immunde vbicunq; latitas in corpore istius creaturæ Dei N. imminere tibi diem iudicij sempiterni, diemq; qui venturus est velut clibanus ardens, in quo tibi, & omnib. Angelis tuis apostaticis, æternus superueniet interitus. Et ideo pro tua nequitia damnate, atq; damnande da honorē Deo † viuo, & vero, da honorē Iesu † Christo Deo, & Saluatori nostro, da honorē Spiritui † sancto paracletō in cuius nomine,

nomine, atq; virtute ego præcipio tibi immūde spiritus vbicunq; latitas in corpore istius N. vt exeas, & recedas ab eo, & nunquam de cetero ad ipsum accedas, quia istum Deus, & dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionē, fontemq; baptismatis, dono suæ gratiæ vocare dignatus est, vt fieret eius templū per aquam regenerationis, & remissionem omniū peccatorum, & per nomen, & virtutem eiusdem Dei, & domini nostri Iesu Christi. Qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, &c.

C O N I V R A T I O.

VRgeat ergo te dominus noster Iesus Christus Dei filius, vrgeat te Angeli Dei, vrgeat te Archangeli, vrgeat te Patriarche, & Prophete, vrgeat te Apostoli & Euangelistæ, vrgeat te Martyres, vrgeant te Confessores, vrgeat te virgines, vrgeant te omnes sancti & electi Dei, deficiat ergo omnes artes, & insidiæ tuæ in dies, & omnibus horis. Reddite ergo o rebelles Dei fortitudinē, reddite animę sanitatē, nō tentetis, nec morti tradatis: nō in esca, nō in potu, nō in locis vbi habitat, non superuenietis vigilanti, nec dormienti, nec ei noceatis, neq; vocē suffocetis, nec impediatis quærentē vitā æternā. Recedite ergo per nomen æterni Dei à capite, à capillis, à vertice, à fronte, ab oculis, à lingua, à sublingua, ab auribus, à naribus, à collo, maxillis, à dētribus, à gutture, à gingiuis, ab ore, à palato, à cerebro, à pāniculis cerebri, à cilijs, à supercilijs, à pillis, à pedibus, à tibijs, à genibus, à cruribus, à partibus verecundis, à renibus, à lateribus, ab intestinis superioribus & inferioribus, à femore, à ventre, à stomaco, à corde, à spatulis, ab humeris, à pectore, ab vberibus, à brachijs, à manibus, ab vnguibus, ab ossibus, à nervis, à venis, à medullis, à pulmone, à compaginibus membrorū suorū, de omnibus iuncturis, & à toto corpore & ab omnibus partibus corporis, & de vestimentis eius intris, & foris, & de tota carne, de tota pelle, vbicunq; latitatis, & latere possitis, separate vos ab hac creatura Dei N. & sicut separauit dominus Deus cælum à terra, lucem à tenebris, veritatem à mendacio, bonum à malo, sic sitis separati ab ista creatura Dei N. immundissimi spiritus nunc, & semper, per eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Explicit Exorcismus quintus.

EXOR.

EXORCISMVS

S E X T V S,

Potentissimus, terribilis, & mirabilis efficaciam
ad effugandos spiritus immundos
de obsessis corporibus, cuius
practica propriè spectat
ad Sacerdotes,

Exorcista pugnaturus aduersus Demones, seruato ordine prescripto in primo Exorcismo, flexis genibus deuotè dicat Psalmum.

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam, &c. Et Antiphonam. Ne reminiscaris Domine delicta nostra, vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. *totum.* Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos a malo. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

O Altissime Conditor, qui omnia simul creasti ex nihilo; qui diuidens cælum, & terram, etiam mari terminum posuisti, quem nemo præterire potest, qui ex elementis creaturas condidisti, & vnique propriam virtutem dare voluisti. Supplico ergo clementiam tuam ego peccator nomini tuo consignatus, & vnda baptismatis regeneratus, quod sicut sanctis Apostolis, suis dedisti

sti potestatem super malignos spiritus, & virtutes eorum, ipsosque fugandi a corporibus hominum, ita nunc tua sancta clementia, mihi licet indigno famulo tuo N. præstare digneris dono tuæ gratiæ, virtutem fugandi istos malignos spiritus ab hac creatura tua N. virtute, & inuocatione tui sanctissimi nominis, Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

O Summa maiestas & ineffabilis essentia, atque Diuina sapientia Deitatis, Alpha & Omega, carens principio & fine, verbum sine tempore, cui omnia possibilia sunt. O ineffabilis & admiranda Deitas, o summa potestas, o virtus altissima, o cælestium rerum mundi creator, qui sedes in excelso throno, cælorum altitudinem, & abyssos intueris, & omnia ante te presentia existunt, illumina nunc & semper, & sana dono tuæ gratiæ, & salutis hanc creaturam tuam N. quam ad imaginem tuam formasti, & libera eam ab omnibus laqueis malignorum spirituum, quibus quodidie alligatur, & ab omni infestatione, & molestia ipsorum, quibus torquetur, sicut liberaisti Dauid de gladio maligno, & Ionam de ventre ceti, & Daniele de lacu leonum, & tres pueros de camino ignis ardentis, & Petrum de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum. Sic domine Iesu Christe vna cum Patre, & Spiritu sancto, tua clementia imensa, & precibus beatissimæ virginis Mariæ matris tuæ, & omnium sanctorum, & sanctarum tuarum liberare digneris hanc creaturam tuam N. sanguine tuo redemptam, & vnda baptismatis regeneratam ab omni vexatione malignorum spirituum, libera nunc eam tua sancta virtute, & inuocatione, & da ei nunc, & semper perfectam fidem spiritus liberationis, & timorem tui, & amorem, quibus tibi semper seruiat, & abrenūciat Satanae, & omnibus malignis spiritibus, & tua sancta medicina reducat ad pristinum sanitatis statum, Per te qui in Trinitate perfecta visis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Domine Deus sancte Pater omnipotens, qui es Alpha & Omega, hoc est principium, & finis, absque principio, & sine,

& sine, & quo viuens homo cognoscit. Rex summe & Imperator excellēs, qui Deus es, Rex regū, & dominus dominantū, qui es pius, & misericors, clemēs, benignus, gloriosus, & mirabilis in tuis sanctis, mundum tenens manu tua, & omne quod creatum est potestate tua conseruans, qui cœlorū contines firmamētū, qui thronos, & abyssos intueris, qui montes ponderas, terrāmque palmo concludis, qui fecisti spiritus Angelos tuos, & ministros flammam ignis, qui producis ventos de thesauris tuis, qui percussisti primo genita Ægypti ab homine vsque ad pecus, qui diuisisti lucem à tenebris: qui fecisti luminaria magna, Solem, & Lunam Deus totius misericordiz. Ego quidem N. creatura tua sanguine filij tui redempta, & vnda baptismatis regenerata, & seruus tuus quamuis indignus, & peccator miser sim, & insufficientis mei fragilitate, & defectu virtutis ad te recurro confidenter, velut ad tutum portum, & refugium singulare, te Deum meum, & dominum reuerenter, & misericorditer peto, & te humiliter supplico quantum scio, & valeo, vt nunc digneris me esse in tuo sancto seruitio, & mysterio huius artis, virtute omnium tuorum verborum, nec tribuas mihi peccatori secundum peccata mea, secundum quod sum aggravatus, & inuolurus mea temeritate, sed tu clemens, pius & misericors, propitius, & benignus adesto mihi miserrimo peccator, & miserere mei. Miserere mei domine, cum plus sit tua misericordia, quam omnia peccata, & scelera mea, quæ commisi à die, & hora natiuitatis meæ vsque in diem, & horam præsentem, quam exprimere non possum, quare digneris me exaudire nunc, & semper, sicut dignatus es exaudire tres pueros in camino ignis ardentis, & sicut dignatus es exaudire Ionam Prophetam in ventre ceti, Petrum Apostolum ligatū in carcere, & Mariam Magdalenam tibi veniam petentem de suis peccatis, & sicut dignatus es exaudire publicanum in templo, & sicut exaudisti preces matris tuæ ad nuptias: Latronē in cruci, Catherinā in tormento rotarum: sic tu dulcissime pater me exaudire digneris, & ostende nunc potentiam, & misericordiam, tuā quā confidenter imploro: & misericorditer concede mihi indigno peccatori seruo tuo donū gratiæ tuæ hoc, quod nunc à te peto cum cordis desiderio, qui dixisti Petite, & accipietis, &c. Et alibi, Qui venit ad me nō eicitur foras

foras. Vnde nunc à te quæro, vt in virtute tua, & dono gratiæ tuæ mihi peccatori seruo tuo indigno virtutem, & gratiam hanc misericorditer præbeas: & vt hoc spiritus nefandissimos existentes in hac creatura tua N. exeant ab omnibus partibus intus, & foris, audito nomine, & verbis tuis sanctissimis: expellereque valeam eos sine vlla contradictione, & rebellionē in profundum abyssi, non rediturus amplius, sine læsione huius corporis, & nocumento omnium Christianorum relinquentes ipsam in sua pristina sanitate & exeant cum signo eudenti. Quod donum gratiæ tuæ cōcedatur mihi à te benignissime Iesu, qui solus cum Patre & Spiritu sancto verus Deus, & Creator es. Et ego ne vitium ingritudinis incurere videar, te laudo, te adoro, te benedico, teque glorifico, necnon deuotissime nunc, & in perpetuum seruiam. Per infinita secula seculorum. Amen.

*Hic Exorcista surgat ab oratione & dicat sequens
Euangelium.*

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.*

In illo tempore. Conuocatis Iesus duodecim Apostolis dedit illis potestatem, & virtutē super omnia Dæmonia, & vt languores curarent. Et misit illos predicare regnum Dei & sanare infirmos. Et ait ad illos. Nihil ruleritis in via neque virgam, neque perā, neque pecuniā, neque duas tunicas habeatis. Et in quacunque domū intraueritis ibi manete, & inde ne exeatis. Et quicumque non receperint vos, exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem pedum vestrorū exuite in testimonium supra illos. Egressi autē circūibant per castella euāgelizātes, & curauit vbiq; Laus tibi Christe.

Oratio.

Omnipotēs sempiternæ Deus, qui in principio ex nihilo cūcta creasti, cœlū & terrā, mare, & omnia quę in eis sunt, qui nihil odisti eorū quæ fecisti, qui inquiris virtutes, & vitia fugas, ita fugare digneris hunc malignum spiritum circa hanc creaturam tuam N. existentem, quia verē credit in te & in filium tuum verum liberatorem dominum nostrum

Pro alio crede
re in Christu.
nostrum Iesum Christum, & in Spiritum sanctum à patre
& filio procedentem, & ego etiam pro ipsa credo in te, &
in filium tuum verum liberatorem dominum nostrum Ie-
sum Christum, & in Spiritum sanctum à patre, & filio pro-
cedentem. Amen.

*Hic Exorcista alta voce, forti animo, & cum magna au-
dacia inuadendo contra spiritum obse-
dentem, dicitur.*

CONIURATIO.

AVdi immundissime spiritus intellectualiter, exorcizo
te per Deum Patrem, per Deum Filium, per Deum
Spiritum sanctum. Admoneo te, & tibi precipio nefandis-
sime spiritus, qui istas, & habitas in isto corpore, vel circa
hoc corpus, per Deum omnipotentem creatorem cœli, &
terræ, & per illam potentiam, quæ de cœlo præcipitavit ob
superbiam tuam, & per virtutem, & in virtute sanctorum
nominum Dei, vt diuinis verbis, & nominibus sanctis, &
omnibus verbis à me prolatis, & alijs hęc existentibus; nec
nō mādatis omnibus sine rebellione, & contradictione fe-
stināter obedias & cū effectu. Exurgat Deus, & dissipetur
inimici eius, & fugiāt, q̄ oderūt eū à facie eius. Sicut deficiit
fumus deficias spiritus maligne, q̄ habitas in hac creatura
Dei N. vel circa, declina te ab hoc famulo Dei N. spiritus
nequissime, & ipse scrutabitur mādara Dei sui. Irruat super te
forquido, & pavor magnitudine brachij nominis Dei. Fiat
viæ tuæ tenebræ, & lubricū, & Angeli Dei scilicet Michael
Gabriel, Raphael, & omnes alij Angeli Dei persequantur,
& expellāt te spiritus maledicte de hoc famulo Dei N. sic
quod ad eum nunquam redire valeas, & sit tibi interdicitus
deinceps, & omnibus spiritibus immundis. In nomine Pa-
tris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Deus Pater tibi im-
peret, Deus filius te cogat, Deus spiritus sanctus, & tota Tri-
nitas simul tibi præcipiat, qui habitas in hac creatura Dei
N. vel circa. Et ego tibi precipio spiritus nequissime per hęc
eius gloriosissima nomina scilicet Alpha & Omega, Agla,
Saday, Adonay, Agios, Ortheos, Yschiros, Athanatos, Sa-
baoth, Deus, Incepatus Pater, Filius & Spiritus Sanctus, &
proi

protinus absque læsione alicuius creaturæ viuētis, ab hoc
famulo Dei N. recedas tu maledicte Diabole, & cum sa-
nū, vt prius inuenisti sine mora ipsum dimittas, & ad eū re-
dire nō valeas, nec alter. Christus regnat † Christus vincit
† Christus imperat † tibi spiritui immundo, qui in corpore
istius viri habitas. Et ego tibi impero nequissime Diabole
per eius sanctissima nomina Thetragramaton, Hel, Ema-
nuel, Heloym, Paracletus, Deus, Immenus Pater, & Filius,
& Spiritus sanctus quod festināter audito verbo de famulo
Dei N. recedas, non obstantibus quibuscūque ligaminibus,
quibus teneris hęc, & nullam sibi læsionem inferas: sed eum
sanum dimittas, vt quādo ad eum tu nequissime intrastr.
Nec ad eum redire valeas, vel alter. Et auctoritate do mini
nostri Iesu Christi te N. ab isto spiritu immundo absoluo:
& omnia vincula, & ligamina cuiuscunque conditionis, po-
tentia & virtutis existant, quibus spiritus iste tenerit isto
corpore dissoluantur, & confringantur per virtutem domi-
ni nostri Iesu Christi. Amen. Et sit deinceps tibi maledicte
spiritus interdicitā omnis via à Deo patre omnipotente, &
à domino meo Iesu Christo, necnon omnibus malignis
spiritibus, cuiuscunque virtutis, potentia, & cōditionis exi-
stant. Per ipsum † & cum ipso † & in ipso † Deo, & per hęc
eius veneranda nomina Athanatos, Sother, Deus, Æternus,
Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, auctoritate domini no-
stri Iesu Christi per omnia quæ dixi, & sum dicturus tibi
precipio vilissime, rebelle, nequissime, nefandissime, spurcis-
sime, & immundissime spiritus, à Deo maledicte, & à vit-
gine putissima Maria, & ab omnib. sanctis Angelis, & Ar-
changelis, Thronis, & Dominationibus, Principatibus, & Po-
testatibus, & Virtutibus, Cherubin, & seraphin, à Patriar-
chis & Prophetis, à Martyribus, Confessoribus, & virginibus,
& ab omnibus sanctis, & à cœlorū virtutibus glorio-
sis, vt in profundissimo inferni loco sis deuinctus, telegatus,
& submersus, & ab omnibus Dæmonibus acrius cruciatus
nūc, & in æternū diuino imperio. Amen. Et maledictio Dei
patris omnipotentis, & Filij, & spiritus sancti, & ita, & indi-
gnatio omnium Angelorū, Archangelorum, Thronorum, &c.
& omnium sanctorum, & sanctarum Dei, & totius curiæ
cœlestis, & omnium creaturarū, statim sine mora cum furo-
re maximo descēdat super Luciferum, Beelzebub, Sathā, &

*Inciantur
Dæmones cõ-
tra Dæmo-
nes.*

super omnes principes Dæmoniorum, & non sit qui eis obediatur, nec illos timeat, nec veneretur, sed omnes Dæmones contra illos statim irruat per virtutē, & in virtute omnium nominum omnipotentis Dei, si tibi nequissime spiritus in subsidium venerint deinceps, & sit omnis potentia tua, & virtus contracta per virtutem magni, & omnipotentis domini Dei, sic, & taliter, q̄ non valeas deinceps habitare in isto corpore, nō sit, qui tibi subsidium aliquod præbeat, sed omnes spiritus in quocunque loco existeres, sint deinceps cõtra te maledicte spiritus, verbis, & nominibus diuinis rebelles, descendantq; magni Angeli Dei in prælio potentes, sanctus Michael, sanctus Gabriel, & sanctus Raphael, & omnes superius nominati, qui, sicut diuino iussu omnes Dei rebelles de cœlorum sedibus gloriosis viriliter usque ad exula loca deiecerunt, ita te expellant statim ab hac creatura Dei N. sine læsione ipsius, & omnium Christianorum nocumento, & terrore, & vsque ad inferni inferiorum locum potentissime te prosternant, inde nullatenus exiturum, omnium dæmoniorum superiorem coniurantes contra te, æternaliter in centuplo acrius solito te cruciaturum, per eum, qui diem statuit, & per omnia sanctissima eius opera, & omnes virtutes, & nomina. Amen.

CONIURATIO AERIS.

Coniuro te ꝑ aër per Deum patrem omnipotentem, & filium eius vnicum dominum nostrum, & spiritum sanctum paraclitum, & per virginem Mariam matrem domini nostri Iesu Christi intemeratam, & incorruptam, & per illum, cui obedisti, quando imperauit ventis, & mari, & facta fuit tranquillitas magna, & per Angelos, & Archangelos, Thronos, & Dominaciones, Principatus, Potestates, & Virtutes, Cherubin, & Seraphin, qui volarunt per te cantantes nato Christo. Gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: & per omnes sanctos, & sanctas Dei, & per totam curiam cœlestem, & per omnia merita & orationes omnium sanctorum Dei, & totius curiæ cœlestis, quæ quotidie sunt ad dominum nostrum Iesum Christum filium Dei natum ex Maria Virgine: vt tu aër non habeas potestatem continendi aliquo loco istum spiritum

*Coniuratur
aër, ne recipiat
malignum
spiritum.*

tum maledictum, nequissimum, & nefandissimū, nec omnes fauentes sibi, sed ipsum a te reicias, & omnes sibi fauentes, sicut beata virgo Maria respuit omnem peccati labem. Amen.

Iterum coniuro te ꝑ & omnia, quæ in te, & de te viuunt, & in te manent per Deum patrem omnipotentē Creatorem cœli, & terræ, & per sanctam Mariam matrem domini nostri Iesu Christi ꝑ ꝑ. Et per sanctum Ioannem Baptistā, & per omnes Angelos, & Archangelos, Thronos, &c. & per omnes Patriarchas, & Prophetas, per omnes Apostolos, & Euangelistas Dei, & per omnes discipulos domini nostri Iesu Christi, & per omnes sanctos Martyres, Pontifices, & Cõfessores, Doctoresq; Dei, Monachos, & Eremitas, & per omnes sanctos Sacerdotes, & Levitas Dei, & per omnes sanctas virgines Dei, & per totam cœlestem curiam, & omnes sanctas orationes, & deprecationes, quæ in ipsa sunt quotidie, & per sanctum sacrificium, quod quotidie celebratur per totum orbem ad Dominum nostrum Iesum Christū, & per omnia illa, quibus in nomine Iesu Christi cõiurari, & constringi potestis, vt hunc spiritum nequissimum, & rebellem Dei retinere non valeatis, nec fauentes sibi: Per eum qui venturus est iudicare viuos, &c.

CONIURATIO TERRÆ.

Coniuro te ꝑ terra per Deum trinum, & vnum & Iesum Christum Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine, & homo factus est & pro nobis crucifixus, & in te sepultus, quem cognouisti, & cognoscendo tremuisti, & per sepulchrum eius gloriosum quod in te editum est, & per totam cœlestem curiam Dei altissimi, magni, & terribilis, & per omnes orationes & deprecationes, quæ ibi quotidie sũt, q̄ retinere nullo modo valeas istum malignum spiritum, nec fauentes sibi, sed statim, & sine mora, nō obstantibus quibuscũque ligationibus, quibus tenetur in isto vase, a te recedat sine molestia, & nocumento istius creature Dei N. & omnium Christianorū: O terra, absorbe Diabolū istū Dei rebellem statim, & festinan- ter audito verbo, sicut absorbuisti Dathā, & Abyrō: & per potentiam omnipotentis Dei Creatoris tui qui in te humane

*Coniuratur
terra per
pulchrum
Christi.*

*Terra coniu-
ratur vt ab-
sorbeat Dia-
bolum.*

*Infernus est
locus turpis-
simus terre.*

habitare non dedignatus est, & sicut cere eiecit Ionam de ventre suo, & non retinuit, ita nō retineas, nec retinere valeas hunc malignum spiritum, nec fauentes sibi cuiuscunque conditionis, & virtutis existant, nisi in loco turpissimō tui. i. in inferno inferiori, & ibi sine fine permaneat cum omnibus sibi fauentibus. Amen. O terra sicut belua marina deglutiuit Ionam Prophetam, & retinere non valuit, ita tu per nōmen, virtutem & auctoritatem domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & per hoc signum sanctę Crucis retinere non valeas hunc nequissimum spiritum, sed ipsum deglutias, & absorbeas statim audito verbo, vt potenter mittatur in infernum inferiorem, ibi perpetuō cruciandus in cęteris, & acrius solito vsque in diē iudicij extremi, nunquā exiturus. Amen. Iterum cōiuro omnia, quę in te sunt, & stāt, & in te, & de te viuunt terra per dominū nostrum Iesum Christum Dei filium, & per gloriosam Virginem eius matrem, per sanctum Ioannem Baptistam, &c.

Vt supra, ad hoc signum, † Postea sic sequere. Et per sepulchra, & omnia corpora omnium sanctorum, & sanctarum Dei, quę in te locata sunt, & erunt. Et per vestigia pedum Christi, & omnium sanctorum discipulorum, quod protinus dimittatis hunc nequissimum spiritum, & omnes fauentes sibi, vt in infernum inferiorem redigatur, & nullatenus eum retinere valeatis, nec ipse vobiscum, nec in vobis morari possit, sed fugiat sicut puluis ante faciem venti, cum omnibus sibi fauentibus. Amen.

CONIVRATIO AQUÆ.

Cōiuro te aqua vbicunque sis magna, vel parua, per Iesum Christum Dei filium, cui te calcabilis suis pedibus prębuiisti, verbisque eius semper obedisti, & per virgam Moysis, ad cuius ictum populo Dei cessisti, & per sanctissimum sudorem Christi, & per aquam, quę exiuit de eius latere à Longino percussō, & per sanctum Baptisma, quod de te fecit, & per sanctam Mariam matrem domini nostri Iesu Christi, & per omnes Angelos, & Archangelos, Thronos, &c. Et per omnes sanctos Patriarchas, & Prophetas, Apostolos, Euāgelistas & omnes sanctos Innocentes, Martyres, Cōfessores, Doctores, & Eremitas Dei & per

per totā cōlestem curiam, & per omnes orationes, & deprecationes, quę quotidie sunt in cōlesti curia ad dominum Deum, quod retinere non valeas hunc nequissimum spiritum, nec fauentes ei, sed ipse, & omnes sibi fauentes, de te festinanter expellantur cum furore, & impetu magno, sicut Christus expulit septem Dæmonia de corpore Marię Magdalenę, vt ad infernum dirigatur in locum inferiōre, vbi maneat in perpetuū, & sit cruciatus acrius solito. Amē. Iterum cōiuro te, & omnia quę in te sunt, & in te, & de te viuunt per Deum viuum † per Deum verum † per Deum altissimum † per Sanctum nomen Agla, per Sanctum nomen Adonay, & per Sanctam Mariam Virginē gloriosam, & per Sanctos Angelos, Archangelos, Thronos, &c. quod nullatenus retinere, nec continere valeatis hunc nequissimum spiritum, nec ei fauentes, sed ipse festinanter expellatur, sicut Christus expulit septem Dæmonia de corpore Marię Magdalenę, vt ipse, & omnes fauentes sibi dirigantur in locum inferiōrem, vbi ipse cum omnibus fauentibus sibi maneat in perpetuum & sit cruciatus acrius solito. Amen.

CONIVRATIO IGNIS.

Cōiuro te † ignis vbicunque sis, & per manes per dominum Deum patrem omnipotentem, qui apparuit Moysi in specie ignis, & qui liberauit tres pueros de camino ignis ardentis, & per omnia sancta holocausta, quę in te facta fuerunt in laudem Dei omnipotentis, & per omnes Angelos, & Archangelos, &c. quod nullatenus hunc spiritum retinere valeas, nec ei fauentes, sed ad ignem immensę flammę, & dirę, id est, in inferno inferiori, audito verbo festinanter dirigatur sine mora, & omnes ei fauentes, & exinde nullatenus exeat vsque in diem iudicij, & in perpetuum crucietur acrius solito, & omnes fauentes sibi. Amē. Iterum cōiuro † omnia quę in te sunt, & permanent, & in te, & de te viuunt per Dominum Deum patrem omnipotentem, qui apparuit Moysi in specie ignis, & per illud qui liberauit tres pueros de camino ignis ardentis, & per sanctam Mariam matrem domini nostri Iesu Christi, & per sanctum Ioannem Baptistam, &c.

Ut supra vsque ad finem illius coniurationis
vbi est istud signum ††

Coniuratio in
genere omniu
qua ex Ele-
mentis cōstit
verum.

Coniuro ꝑ omnia, quæ de quatuor elementis cōposita sunt, & quæ de ipsis viuūt, & quæ in ipsis sunt, & permanēt, & in eis habitāt in quocūque loco, & in quacunque parte mundi sint, per virtutem, & omnipotentiam magni Dei, omnipotentisq; Filij eius, & Spiritus Sācti, & per sanctum ieiunium, & vitā sanctam, quā fecit Christus in deserto, & per abstinentiam, & orationes, & omnia bona opera, quæ fecerūt omnes, Sancti & Sanctæ Dei & per omnes Angelos, & Archangelos, &c. Et per omnia alia, quibus in nomine Iesu potestis coniurari, & ligari, vt protinus hūc nequissimū Spiritū Dei rebellem audito verbo à vobis expellatis & potenter ducatur ad infernum inferiorem, ibi in perpetuū cruciandus acrius solito: exinde nunquā exiturus vsque in diem iudicij, cum omnibus fauentibus sibi. Amē.

CONIURATIO INFERNI.

Infernum re-
stituit Lazā-
rum.

O inferne, & ignis infernalis, & vos omnes pœnæ infernales, & principes, vos omnes Dæmones infernales audite, audite & intelligite verba oris mei. Per illum tē coniuro ꝑ qui Lazarum quatruiduannū mortuū fecerēt restituit ad vitam, cuius pavore perterritus contremuisti, & omnia officia tua simul tecum, ô inferne, contritabata sunt, nec eundem Lazarum tenere potuisti. O inferne, & ignis infernalis, & vos pœnæ infernales, & vos Dæmones infernales, præcipio vobis potenter per illum qui vos suo subiugauit impetio, & per eius potentiam, & virtutem, vt nobis obediatis auctoritate domini nostri Iesu Christi, & adimpleatis omniā nostra mandata secundum omnē voluntatem nostram audito verbo. Imperat tibi, ô inferne, sancta Trinitas, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, vt nobis obediatis festināter. Imperat tibi exercitus Angelorum, Archangelorum, &c. Imperat tibi Patriarcharum chorus. Imperat tibi prophetarum numerus, vt audito, & intellecto verbo obediatis omnibus præceptis meis cum effectu sine mora. Coniuro te ꝑ inferne, & ignis infernalis, & vos pœnæ infernales, & vos omnes Dæmones cuiuscunque virtutis & conditionis sitis per illum, qui contriuit portas tuas, & vectes tuos confregit, & qui abstulit tibi omnes

Santos

Sanctos Patres, & in te ligauit malignos Dæmones, & eos in te cruciari perēniter iussit: qui brachio diuinitatis, & potentia suæ omnium Dæmoniorum potentiam religauit, per sanctam Mariam matrem domini nostri Iesu Christi, & per Sanctum Ioanāem Baptistam, & c. *Ut supra.* Et per tremendum diem iudicij & per omnipotentiam totius Curia: cœlestis, & per omnia verba, quibus tu inferne, & ignis infernalis, & vos omnes Dæmones infernales & vos pœnæ infernales, coniurari, ligari, & constringi potestis in nomine Iesu Christi, per ꝑ illa omnia coniuro te principem inferni Luciferum, vt hunc nequissimum spiritum nullibi relinquas, sed eum trahere ad te, & venire facias festinanter, cum omni furia tua, & indignatione & omnes fauentes sibi, non obstantibus quibuscunque ligamentibus quibus in isto vase tenetur, sed omnia frangātur, & ad nihilum statim deueniāt, & deficiant sicut deficit fumus cuiuscunque conditionis, & virtutis existant, per omnia, quæ superius nominavi. Et vos omnes Dæmones infernales, & pœnæ ignis infernalis, & tu inferne irruite festināter contra eum, & omnes sibi fauentes, & eum durissimè mille millies magis solito cruciariibus cruciate, & vires, & pœnas tuas, ô inferne contra eum Dei rebellem potenter extendite, statim nunc & semper, & eum festinanter ad te vocata per illum, qui tuas portas contriuit. Amen.

Lucifero man-
datur vt reuo-
cet socium.

Coniuratio omnium spirituum.

Coniuro ꝑ vos omnes Spiritus maligni, & Dæmones infernales, cœlestes, terrestres, igneos, aëreos, & aqueos, & omnes Spiritus omnibus orbibus, & spheris seruietes, & in ipsis, & in quocunque loco habitantes, & omnes spiritus maligni vbicunq; sitis & habitatis, ad vos, & contra vos perueniāt, & veniāt potenter, & fortissimè omnes meæ cōiurationes, & vos omnes ambiāt verba mea, & potenter affligant, & cogant, per omnipotentiam magni Dei omnipotentis velle meū facere ad honorē, laudē, & gloriam ipsius Dei mei omnipotentis, & per ista Sācta nomina domini nostri Iesu Christi: Tetragramaton, Adonay, Sabaoth, Heloym, Heloa, Messias, Sorther, Emanuel, Agios, Yschiros, Otheos, Athanatos, Sāctus, Immortalis, Agla, Iesus, Christus, Alpha & Omega, Imago, Lux, Gloria, Sāctus, Omnipotens

potens, Misericors, Deus, & per omnia ipsius Dei nomina
 ut hunc spiritum ad vos trahatis festinanter, & cum in lo-
 rum inferiorem inferni ire constingatis, & omnes sibi fa-
 uentes ut nullus sit, qui sibi obediat, per tremendum diem
 iudicii, & per illū, qui venturus est iudicare viuos, & mor-
 tuos, & vos omnes Diabolos, & seculum per ignem. Et sic
 cū Christus fuit astrictus ad columnam, quando pro ho-
 bis miseris peccatoribus verberatus fuit acriter: & sicut
 fuit coronatus, & crucifixus, ita tu nefandissime Spiritus sis
 verberatus, tortus, & flagellatus acriter, omnibus pœnis
 infernalibus subito: & sicut velum templi scissum est in
 duas partes à summo vsque deorsum, & petra scissa sunt,
 & monumenta aperta sunt, & multa corpora Sanctorum,
 qui dormierant, surrexerūt, & sicut terra tremuit, & mota
 est, ita tu Spiritus nefandissime cōtemiscas, & moueas te,
 & recedas ab isto vase, & plasmate Dei statim, & festinan-
 ter, non rediturus amplius nec tu, nec alij Spiritus ad hunc
 Dei famulū N. & omnes fauentes sibi cōtemiscite, & mo-
 uete vos omnes, & recedite ab hac creatura Dei N. audi-
 to verbo, per omnia, quæ dixi & nullo modo tu maledicte
 Spiritus valeas inferre pauorem, timorem, vel tremorem,
 nec nocumentum aliquod mihi, nec alicui creaturæ Dei
 hic astanti, vel commoranti, nec alicui homini viuenti,
 nec alicui creaturæ Dei viui, habenti spiritum viuentem,
 sed deinceps recede, non obstantibus quibuscunque liga-
 minibus, quibus teneris in isto vase, & si aliquis obediat,
 vel fauceat tibi, vel plures sint, maledictio Dei Patris, & Fi-
 lij, & Spiritus sancti, & ira, & indignatio sanctæ Trinitatis
 & omnium Angelorum, Archangelorum, & totius Curie
 cœlestis descendat super vos omnes fauentes, & obedi-
 entes huic Spiritui Dei rebelli, & non sit, qui ei obediat per
 Deum altissimi. Amen.

*Hic interroga, ut supra dictum est, in alijs exorcismis,
 postea sic sequere.*

CONIVRATIO.

CONIVRO vos ꝑ omnes Spiritus maligni magni &
 parui in potentia, & virtute vbicunque sitis, & habi-
 tatis

tatis, & vobis potenter præcipio, & strictissime mando, &
 impero per eum dominum Deum meum omnipotentem,
 quæ timeris, & quæ videre non potestis, & per Iesum Chri-
 stum Dei filium: & per Spiritum Sanctum paraclerum, &
 per virginem Mariam matrem domini nostri Iesu Christi in-
 temeratam, & incorruptam, vestrum flagellum, & meum
 adiutorium, & per suum corpus pretiosissimum, atque illa-
 sum, & per eius purissimam virginitatem, & per omnia pre-
 tiosissima eius membra, cum quibus gestauit dominum
 nostrum Iesum Christum, & animam eius omnibus virtu-
 tibus plenam, atque perfectam, & per suam potentiam mag-
 nam, quam habet super vos, & per lac pretiosissimum,
 quo lactauit dominum nostrum Iesum Christum Dei Fi-
 lium, & per omnes Dei Angelos, & Archangelos, & beatorum
 Spirituum ordines: & per omnes Apostolos, & Euan-
 gelistas, & per Sanctum Ioannem Baptistam, per omnes San-
 ctos Patriarchas, & Prophetas, Martyres, Confessores, Vir-
 gines, & Viduas, & omnia magna nomina Dei mei omni-
 potentis, & Matris & filij eius domini nostri Iesu Christi.
 Et per potentiam, & virtutem omnium conuocationum, liga-
 tionum, vinculorum, & mandatorum cuiuscunque condi-
 tionis, & virtutis existant, quibus aliquo modo in nomine
 Iesu Christi potestis coniuvari, constringi, ligari, & fugari,
 cruciari, torqueri, vel ad pœnas aliquas damnari, ut protinus
 absque læsione alicuius creaturæ, & absque terrore, &
 nocumento huius creaturæ Dei N. & omnium circumstan-
 tium, statim hunc nequissimum Spiritum vbicunque later,
 insensatum, principium omnium malorum, qui inuast, &
 quotidie vexat hanc Dei creaturam N. & deuiare eam cupit
 à mandatis Dei mei, ad vos trahatis, & capiat potenter
 statim, & ad locum durioris inferni sub Lucifero deducatis,
 nec non omnes fauentes sibi latentes, præsentis, & ab-
 sentes qui cupiūt eam vexare, ibidem strictissime & potentissime
 ligetis, dantes ei omnes pœnas infernales duriores,
 & fortiores per omnia, quæ dixi, & dici potest, auctoritate
 Domini nostri Iesu Christi, & exinde nunquam exire eū,
 nec ei fauentes permittratis vsq; quod Deus meus omnipoten-
 tens imperet ipsos exire, q̄ si protinus non feceritis quic-
 quid dixi, & dicturus sum, cōtra vos Demones sit, & cōtra
 eum, & omnes sibi fauentes ira Dei, & cruciati sitis omni-
 bus

bus infernalibus, & ibi relegati, & detrusi sitis, nunc, & in perpetuum auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & totius curiæ cœlestis. An. en.

Coniuratio ignis, ad comburendam imaginem Dæmonis, pictam in charta.

Hic Exorcista habeat imaginem pictam illius Dæmonis, qui opprimit obsessum, cum eius nomine scripto super caput ipsius imaginis preparatam, & coniurando ignem similiter preparatum dicat sequentem coniurationem.

De picta Diaboli imagine comburenda.

CONIURATIONE.

Coniuro te ꝑ ignis per Deum patrem omnipotentem, qui apparuit Moysi in specie ignis & per illum qui liberavit tres pueros de camino ignis ardentis, & per omnia sancta holocausta, quæ in te & de te facta sunt in laudem Dei omnipotentis magni Creatoris mei, & tui, & per illum eius sedes est ignis, & eius habitatio est ignis, & ipse est ignis, & eius circuitus est ignis, & ante eum ignis habitat, & à latere suo flamma ignis, qui omnes ignes creavit, & ignis ante eum deuorans exiit, & percutit, & comburet quicumque contra eum dixerit, & verbis suis non obedierit, ac protinus voluntatem suam non fecerit. Coniuro te ꝑ ignis per sanctam Mariam gloriosam matrem domini nostri Iesu Christi, & per sanctum Ioannem Baptistam, & per omnes sanctos Angelos, & Archangelos, per Thronos, & Dominationes, Principatus, & potestates, & per virtutes, Cherubin & Seraphin, per Patriarchas, & Prophetas, & per omnes Apostolos, & Euangelistas, & per omnes sanctos discipulos, & innocentes Domini, & per omnes Martyres, & Confessores, & per omnes sanctas virgines, & viduas, & per omnes sanctos, & sanctas Dei, & per totam cœlestem curiam, & per hæc nomina Dei, Agla, Thegramaton, Ichoua, & per hoc nomen Iesus, & per nomen Dei qui potenter super omnem ignem dominatur. Iterum & nouissimè coniuato ꝑ te ignis per illum, qui contremiscere facit orbem, vt statim, & cum furore maximo, adiuratus per tot, & tam sanctissima verba tui Creatoris, hanc

*Deus ignis est
& sedes eius
ignis.*

hanc schedulam in qua picta est imago diabolica, quæ pro nunc appropriatur figuræ, & imagini huius spiritus nequissimi, in qua scenedula nomen suum etiam est scriptum supra caput ipsius figuræ potenter calefacias & tu ignis adiuratus, horribiliter comburas, & festinanter cum in te illam mittam, & ponam, & eam schedulam cum tali imagine appropriatâ huic Spiritui nequissimo terribiliter comburas, ita vt sicut tu ignis successiuè calefacies, & combures istam schedulam cum imagine, & nomine ipsius, sic in millecuplo de die in diem pluriquam tu ignis calefacies, & combures hanc schedulam cum tali imagine, & figura picta cum nomine eius, cui imagini appropriatur ipse Spiritus, existens indebitè in isto vase in sua tota substantia & in semetipsum sentiat, semperq; & horribiliter calefaciat vsque ad diem iudicij, semper augmentando poenâ istam, & dolorem in centuplo plus de hora in horam, quam poenam, & dolorem non sit ausus Spiritus aliquis, cuiuscunq; conditionis, potentia, & virtutis existat, ei auferre, nec ei obedire, nec aliquod subsidium dare, in virtute Dei & verborum, quæ nominavi, & per eorum potentiam, cui poenę Spiritus iste N. non possit aliquo modo resistere quin recedat ab isto corpore, propter quam poenam victus exeat, & strictissimè coactus recedat de hac creatura Dei, N. statim non rediturus ad eam, sine læsione ipsius corporis, & omnium nocimento, vt superius ei iniunxi, quæ poena non auferat, nisi prius exeat, & vadat in profundum abyssi, & inde non habeat potestatem exeundi vsque in diem iudicij: & non sit, qui hæc, quæ dixi, dicam, & faciam, soluere valeat, per virtutem eius, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

*Coniuraturus
ignis vt comburat
imaginem
Diaboli.*

BENEDICTIO IGNIS.

Ps. Adiutorium nostrum in nomine domini.
R. Qui fecit cœlum & terram.
Ps. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Benedic ꝑ domine Deus omnipotens hæc creaturâ ignis tua benedictione ꝑ cœlesti ad fugandum, & ad fumigandum
*Fugandi & fumigandi
Dæmones
gandi m*

gandum hunc Spiritum habitantem circa hæc imaginem tuam, vel in hac imagine tua, & omnes ei fauentes, & ad effugandum, & repellendum prædictum Spiritum ab hac creatura tua N. & ad illum mittendum in locum, ubi ignis non morietur, cum omnibus fauentibus sibi, sine læsione huius creaturæ, & omnium aliarum creaturarum. Quam creaturam ignis tu Domine, qui omnia potes sanctificando sancti ¶ fices, benedicendo bene ¶ dicas, fiatque pœna de hora in horam Spiritui prædicto horribilis, & magna, atque potentissima ad effugandum, & ad subiugandum, siue velit, siue nolit prædictum Spiritum nequissimum de hac imagine tua N. ubique latet in profundum abyssi cum omnibus fauentibus ei, & sine læsione alicuius creaturæ, & ab ea exeat non rediturus nec ipse, nec alter ad eam, quæ pœna in sua substantia, & in se totum crudeliter incipiat tunc fieri, & eam potenter sentire, cum hanc imaginem pictam in hanc creaturam ignis ponam, & mittam ad comburendum, & crescat, & augmentetur semper atrocissima de hora in horam in millecuplo, postquam prædictam imaginem ponam ad comburendum, & combusta fuerit, cui pœna prædictus Spiritus non possit resistere, quin recedat, non rediturus, ut prædixi, quæ non auferatur, nisi prius recedat cum omnibus prædictis, in nomine tuo Iesu Chryste Nazarene crucifixe, qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem, & cum Spiritum damnatum. Amen. Sicut cera deficit à facie ignis, & pulvis ante faciem venti, sic omnis sua potentia, & virtus deficiat ad vltèrius morandum, & permanendum in ista imagine tua, in laudem, & gloriam tuam domine Iesu Christe. Qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

O Glorioso, & sanctissimo Adonay per quem omnia creata reguntur, & consistunt, adesto propitius inocationibus meis, & clementer præsta & concede, ut in virtute tua, & dono gratiæ tuæ præsentis ignis sit creatura benedicta nunc, & semper, & omnem virtutem, & efficaciam prædictam in se potenter obtineat super Spiritum prædictum

prædictum dissipantem, & vilipendentem verba sancta tanto tempore, & ad omne id, quod valere oportet valeat efficaciter per te pijsimè Adonay. Amen.

Deinde aspergatur aqua benedicta.

Hac benedictione completa, accipiatur Sulphur, Galbanus, Assa fetida, Aristolochia, Ypericon, & Ruta, omnia simul benedicta propria benedictione, & prouocantur in ignem. Deinde Exorcista tenens imaginem pictam Dæmonis cum suo nomine suo per ignem legat sequentem aduersionem.

A D I V R A T I O.

AVdi, audi, audi N. Spiritus à Deo maledicte, & præcipitate perpetualiter in pœna æternali, nefandissime, nequissime Dei rebellis, mendacij pater, omnium proditor, radix omnium malorum, origo discordiæ, vitiorum fomes, insipiens, insensate, suffurator, hæretice, apostata, spurcissime, sceleratissime, fœtidissime, omni bono vacue, & omni malo plene, homicida, reprobe, filii perditionis, maledictionis æternæ, hostis humani generis, vitæ raptor, iustitiæ declinator, origo auaritiæ, serpens vilissime, lupe rapacissime, deriso totius Angelicæ naturæ, ignorasti, ut insipiens, & dixisti in corde tuo, ut stolidus, non est Deus, recognosce sententiam tuam horribilem, & pœnam terribilem, amaram, fortem, & multis flagellis, & angustijs plenam: quoniã nominibus, & verbis diuinis rebellis fuisti, & rãtorum nominum honore, reuerentia, timoreque, & obedientia dignorum, quam statim volo dare, & dabo tibi Spiritus nouissime potenter, & horribiliter auctoritate, virtute, & potentia magni Dei omnipotentis, qui creauit cœlum & terram, & omnia, quæ in eis sunt, & permanent, Qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & te, & omnes alios Dæmones iterum, & seculum per ignem. Amen.

O Spiritus N. nequissime, & nefandissime auctoritate, virtute, potentia magni Dei mei, & totius curiæ cœlestis maledictus, & blasphematus sis perpetualiter in pœna æternali, & nulla requies in te sit, si statim audito verbo

m m

non reced-

Diabolus origo auaritiæ, & deriso angelicæ naturæ

recedas festinanter confusus, & victus ab hac creatura Dei N & de sua persona vbicunque latitas, eo modo, & ea conditione, vt superius tibi sapius iniunxi, & dixi, & per omnia nomina & in virtute omnium nominum & verborum, quibus omnes creature obediunt, & timore & pauore coram omni creatura cōtremiscit, timet & adorat, & per Deū per quē tonitrua & fulgura fiunt, quæ te Spiritum nequissimū & subditos tuos horribiliter delatent, poterunt expellant, & cū impetu magno crudeliter fulminabunt, per illū te poterunt maledico Spiritus nequissime, te anathematizo, te primo omni tua virtute, & potentia, te precipito, & proicio in maiorem cruciatum, qui sit in inferno, & per virtutem eius in stagnum ignis, & sulphuris indissolubiliter te relego, & æternaliter condemno vsque in diem iudicij condemnandum horribiliter, & deinceps omnis situs, & locus sit tibi interdictus præter centrū mundi infimum, vbi sit debitus locus, & habitatio tua vsque in diem iudicij, vbi sis subditus omnibus & singulis pœnis infernalibus acris & durius Lucifero, & nullus sit, qui tibi obediat per hæc Dei nomina, & in virtute & potentia ipsorum Adonay, Agra, Iesus, Therragramaton, Sabaoth, Messias, Sothet, Emanuel, Agyos, Otheos, Yschiros, Arhanatos, & per omnia alia nomina Dei terribilis, & ineffabilia: quoniā tu fuisti rebellis tantis & tam sacratissimis nominibus, & mysterijs Dei, & maledictio Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & ira, & indignatio beatæ Virginis Mariæ, & omnium Sanctorū Angelorum, Archangelorum, Thronorum, &c. & sancti Ioannis Baptista, & totius curiæ cœlestis, & omnium creaturarum Dei signo sanctę crucis cōsignatarum veniat, & descendat festinanter super te, & super Luciferum, Beelzebub, Satan, Astoret, Behemot, Beherit, & omnes principes Dæmoniorum, & Dæmones cuiuscunque conditionis & virtutis existant, si tibi nequissime Spiritus aliquod subsidium dederint, & nō sit, qui tibi, nec eis obediat, per omnia, quæ dixi, & dicturus sum, & deinceps semper in virtute & potētia omnium, quæ superius nominavi, & in nomine, & virtute, atq; potentia magni domini nostri omnipotentis, fortis, & terribilis Iesu Christi Nazareni pro nobis miseris peccatorib. crucifixi sit contracta, & ligata indissolubiliter omnis tua potentia, & cuiuscunque alterius tibi fauēntis, &

verbis

*Per Anathematum
maximū pri
uatur Satan
omni suo po
tentia.*

*Relegentur
Dæmons obfi
dentes in infi
mum centrum
mundi.*

verbis diuinis resistentis, & mandatis meis, imō Iesu Christi filij Dei omnipotentis, cuius auctoritate, & officio nunc fungor, licet immeritus, & miser peccator sim, & insufficientis mea fragilitate, & defectu virtutis. Et sicut Christus ad columnam ligatus fuit, & acriter à Iudæis flagellatus, & cruci clauis affixus & coronatus ab ipsis abiq; vlla misericordia, & terra mota est, velū templi scissum est in duas partes à summo vsque deorsum, & multa corpora Sanctorum, qui dormierant surrexerunt, sic omnia quæ dixi, & dicam, & facturus sum, veniant super te cum effectu. Amen.

Oratio.

Domine Deus meus qui es Rex regū, & dominus domi natiū te suppliciter exoramus, vt festinanter sine mora aliqua hæc adimpleas in furore, & ira tua grata misericordia, in virtute & potentia tua, & sicut dixisti fiat lux, & facta est, sic omnis maledictio, & pœna dicta & dicenda & faciēda fiat, & facta sit, & non sit illi adiutor, domine nomen eius deleatur, quoniam dilexit maledictionem, & noluit benedictionem, da nobis auxilium & fortitudinem cōtra hūc nequissimum spiritum stare. Adiuua me domine Deus meus, fiat misericordia tua domine super nos quemadmodum sperauimus in te. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam, omnemque maledictionem & pœnam quam ei auctoritate tua in virtute & potentia tua poterit & viriliter tribuit, & impendam, tu Domine Deus potenter confirma tua benigna misericordia, extende manum tuam: & fulmina eum: & deuorabit eum terra, reuertaturque in terram suam. Amen

Hic Exorcista proiciat imaginem picam in ignem, & conuersus ad Dæmonem obsidentem dicat.

Pereant ergo omnes cogitationes tuæ in vanum detrimentum: & confusionem, o Spiritus maledicte, ad laudem Dei, & pœnam tuā terribilem: & maledicticem æternam: & expulsionem tuā subitanē ab hac creatura Dei lo comburentem. vbicunque latitas, nomen tuum: & imaginem tuam do.

m m 2 Dia-

Diabolicam, & spiritus nequam, nomine tuo fabricatam viriliter, & potenter in ignem posui huc vsque suffumigatam odore horribilissimo, vt nomen, imago tua diabolica, quæ pro nunc tibi appropriatur festinanter & horribiliter comburatur, ita vt sicut lucescens comburitur nomen tuum, & imago, sic statim sine mora vlla, in tua substantia, in temet ipso spiritus maledicte æternaliter sentias, & horribiliter comburaris acrius, & durius plus in milicuplo, quam ignis iste hanc schedulam, & imaginem comburit, quæ poena semper augmentetur vsque ad diem iudicij, sic & taliter, quod festinanter victus potenter exire coarctaris de hac, & ab hac creatura Dei N, vbicunque latitas, eo modo, & ea conditione, vt superius tibi iniunxi, cui poenæ non possis resistere alio modo quin recedas victus, & confusus, quam poenâ non sit aliquis spiritus magnus, vel parvus cuiuscunque conditionis, virtutis, & potentia existat ita ausus, nec ita præsumptuosus, qui eam tibi auferre, nec resistere ei possit, nec aliquid subsidij tibi dare, nec obedire per potentiam, & virtutem domini mei fortis, & terribilis, fiat statim indissolubiliter quicquid dixi. Et tu domine, Deus meus confirma hæc tua virtute, & potentia nunc & vsque in æternum, sicut confirmasti omnes Angelos, Archangelos, Thronos, & Dominationes, &c. In gratiam qui tecum remanserunt, & steterunt: sic nunc confirma omnia quæ dixi cum effectu in nomine tuo. Amen. Exurge domine in ira tua. & mitte iram tuam, quæ deuoret eum. Egrediatur Diabolus iste ante pedes nostros & corruat in terrâ, in furore tuo dominus exeat spiritus iste. Dominus soluit compeditos, dominus illuminat cæcos. Dominus erigit elisos, dominus dirigit iustos. Dominus custodiat aduenam, pupillum, & viduam suscipiet, & viam peccatorum disperdet. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Dextera domini fecit virtutem, dextera domini exaltauit me. In te dñe confido nõ confundar in æternum. Et enim vniuersi, qui te expectant non confundentur, da mihi auxilium, & adiuua me domine Deus meus. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. Esto domine turris fortitudinis, à facie omnium malignorum spirituum. Pone eum domine, vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti. Amen.

CON-

CONIVRATIO

Iterum atque iterum nouissimè coniuto te & adiuro & contestor & in nomine, & in virtute, atque potentia Agni Diuini immaculati, qui potenter ambulat super aspidem, & basiliscum, qui conculcauit æternaliter leonem, & draconem, & potenter, atque strictissimè exorcizo te & vilissimū, & perpetualiter damnatum Diabolū nequissimū antiquū per virtutem illius, qui cunctos spiritus creauit ex nihilo, & per virtutem Iesu Christi Nazareni crucifixi Iudæorum regis. Et per virtutem omnium sanctorum ineffabilium potentissimorum nominum, scilicet Hel & Heloym & Adonay & Saday & Sother & Emanuel & Sabaoth & Theragra. maton & Alpha, & Omega & Principium, & Finis & Hagios Ichiros & Otheos & Athanatos & Agla & Ichoua & Homodion & Ya & Iesus & Christus & Messias & Eloa & Ehey & & per potentiam omnium istorum nominum simul ineffabilem, & per virtutem omnipotentis summi, & excelsi Dei cæli & terræ, & vniuersi conditoris orbis, per quem cuncta creantur, & reguntur, & per ineffabilem, & mirabilem eius potentiam, & per virtutem illius, qui potest penetrare & super omnem ignem dominatur, per virtutem, & in virtute illius, cuius sedes est ignis & ignis ante eum exiit & percutiet, & comburet quemcunque, qui dixerit, & verbis suis non obedierit, ac protinus sua præcepta non adimpleuerit, & per virtutem beatæ, contra eum & gloriosæ virginis Mariæ. Et per summam potentiam Dei, & per virtutem omnium operationum, quæ ab ipso factæ fuerunt, & in virtute omnium sanctorum, quæ superius nominavi, cuiuscunque conditionis, & virtutis existant, & quibus tu nefariissime spiritus aliquo modo possis in virtute Dei coniurati, & constringi obedire, & facere quod ego volo, & quibus posses ligari, vel fugari, vel cruciari, vel ad poenas aliquas dånari, tu nequissime serpens festinater cõiura, & cõfusus discedas, & victus sine terrore omnium hic existentiũ sine mota recedas ab hac creatura Dei vbicunque latitas de omnibus capillis eius, & de omnibus partibus huius corporis, & de toto corpore, & persona vbicunque latitas tu spiritus maledicte, Lupe rapacissime, & de omnibus partibus lineis, & lanceis eius, nullumque locum habeas in ea, nec posse aliquid super eam deinceps non obstantibus quibuscunque incarnationibus

CON-

CON-

cuiuscunque conditionis, virtutis existant, aut in verbis, aut in imagine, aut in herbis, aut in pluribus imaginibus, aut in scheda aliqua, aut in quibuscunque alijs ligaminibus, cuiuscunque virtutis, & conditionis existant, quibus huc venisti, & missus fuisti, & teneris maledicte Diabole, & quibus posses habitare, & stare circa istud vas, & plasma Dei quocunque modo, & quacunque alia causa factum sit, & quotidie fieret in fauorem tui, & subsidium Diabole, vt teneris huc, non rediturus deinceps, nec tu, nec alter spiritus diabolicus, cuiuscunque conditionis, & virtutis existat ad eam creaturam Dei N. & in profundum abyssi vadas statim audito verbo, ibi perpetuo cruciandus, & acius solito, sine lesione huius corporis, & omnium astantium, & eum sanum dimittas, vt quando ad eum venisti, & exinde nunquam exiturus vsque in diem iudicij cum omnibus tibi fauentibus, auctoritate domini nostri Iesu Christi, per omnia quae dixi, dicturus, & facturus sum in tuum detrimentum, & expulsionem tuam, ad laudem omnipotentis Dei. Et ego auctoritate domini nostri Iesu Christi, per totam curiam caelestem, eiusque potentiam, & per omnia, quae superius nominavi, absoluo hic famulum Dei N. ab omnibus maleficijs factorarum, & ab omnibus incantationibus, quae factae sunt, & quae quotidie fient, cuiuscunque conditionis, & virtutis existant aduersus eum a diabolo, & ab omnibus alijs spiritibus malignis, in nomine domini nostri Iesu Christi, & per virtutem omnium verborum, quae nominavi, sit amodo confracta, & lacerata omnis tua potentia, sicut Christus per mortem suam fregit portas inferni, & amodo sit ligata per omnia, quae dixi, omnis tua potentia, & virtus o nequissime spiritus, qui indebitè habitas in isto corpore, sicut Sathanas ab Angelo fuit ligatus, & sicut per orationes beati Petri Apostoli defecerunt, & ad nihilum redacta fuerunt incantationes Simonis in conspectu populi Romani, sic per potentiam, quae te de caelo precipitauit omnia vincula, ligamina, & incantationes cuiuscunque conditionis, & virtutis existant, subito, & statim deficiant, & ad nihilum deueniant. Et sicut sancta Maria virgo beatissima, & omnes virgines Dei gaudent cum Christo gloria aeterna, ita tu immediatè per nomen domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi: & in virtute suae passionis recedas subito ab hac creatura Dei N. & vadas in profundum abyssi eius

signo

signo euidenti, absque laesione ipsius: & omni astantium eo modo, & ea conditione: vt superius tibi iniunxi: fractis omnibus tuis vinculis, ligaminibus, & incantationibus, non obstantibus illis tuo recessui, & audi spiritus nequissime nunc: & deinceps non audeas stare: nec permanere in isto vase: & plasmate Dei vbicunque latitas: siue intus, siue extra per virtutem omnium, quae nominavi tibi potenter precipio, & strictissime mando auctoritate domini nostri Iesu Christi, fuge, fuge, fuge vilissime, & rebellis Dei, & suorum nominum, & omnium verborum sanctorum. Da locum durissime, da locum impiissime, da locum Iesu Christo, recede subito vilissime spiritus, & non sit, qui tibi obediat, nec faueat, alioquin omnia hucusque nominata repetam, ad laudem Dei, & ad confusionem tuam, & in stagnum ignis, & sulphuris te precipitabo aeternaliter concremandum, & condemnabo te strictissime vsque in diem iudicij, & te maledicam potenter, & terribiliter, & anathematizabo, & te strictissime ligabo in infernum inferiorem, vbi nulla erit tibi requies in aeternum, o serpens crudelissime, & deuorator nequissime, venit de Sancta sede sua verbum Dei patris, cuius nomen est Adonay, & descendit de caelo, vt genus humanum saluaret, & te Diabole spiritus vilissime & nequissime a Deo maledicte, & a tota caelesti curia, etiam per nos ministros suos (licet indignos) excruciet, & horribiliter in profundum abyssi fulminet: quoniam omnia verba sua a me prolata, sunt ignes feruentissimi, qui te, & omnes fauentes tibi comburent potenter, & horribiliter, & sunt verba, per quae torus mundus contremittit, & omne genus creaturarum caelestium, terrestrium, & infernorum timet, obedit, adorat, & contremiscit, & vt spiritus maledicte credis, & vis esse rebellis semper tuo creatori: Vae tibi maledicte, & vilissime spiritus, recede nequissime adiuratus per tot, & tam sanctissima verba, durum est tibi contra stimulum calcitrare, & Christo velle resistere, quia quanto tardius exis, tanto maius tibi supplicium crescit, quoniam non hominem contemnis, sed eum, qui est Rex regum, & dominus dominantium, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & te proditor gentium, Sancta Trinitas Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, vera maiestas te Diabolum statim fulminet vsque in infernorum locum inferni, nunquam ad hanc famulum suum

in m 4 redi.

rediturus. Exurge domine Deus meus, exurge domine ira tua, exurge, & intende iudicio meo, Deus meus, excita potentiam tuam, & supplantata eum, dissipa, & potenter sine mora horribiliter fulmina illū. Adiua me Deus meus, da mihi auxilium tuum. Exurge domine, exurge gloria mea. Inclina cœlos tuos, & descende; tange eum, & dissipabis eum. Emitte sagittas tuas, & illum acriter fulminabis, fulmina eum statim horribiliter Deus meus, qui sedes super Cherubin, & Seraphin, peccavi domine Deus meus, misere mei. Fiat misericordia tua domine super nos, quem admodum sperauimus in te, domine Deus salutaris spes mea, & refugium meum
es tu. Amen.

.

Explicit Exorcismus sextus.

EXOR.

EXORCISMVS SEPTIMVS,

Terribilis aduersus Dæmones opprimentes
corpora humana.

*Exorcista accedens ad coniurandum, pramisso ordine
posito supra in primo Exorcismo, signet
seipsum, & dicat.*

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.
Amen.

*Deinde vadat ad obsessum, & aspergat eum aqua
benedicta, dicendo.*

Per aspersionem huius aquæ, cum Dei adiutorio, exeat de te N. spiritus malignus, & ingrediatur in te virtus Spiritus sancti, & maneat semper tecum, quia nunc est iudicium mundi, nunc princeps huius mundi eicietur foras. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Deinde ostendendo digito corpus Christi in calice, vel tabernaculo, dicat hæc verba.

Adest o nequissime spiritus, summa pietas, adest ille qui pro nostra salute passus est. Nunc (inquit) princeps mundi huius eicietur foras. Hoc est illud corpus, quod de corpore virginis sumptum est, quod in stipite crucis extensum est, quod in tumulo latuit, quod de morte surrexit, quod videntibus discipulis in cœlum ascendit. In huius ergo maiestatis terribili potestate tibi spiritus maligne præcipio, vt ab hac forma Dei egrediaris, confugas istam, nec eam deinceps præsumas molestare. Amen.

m m s Hæc

Hic Exorcista genus sexus dicat.

Adiutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit caelum & terram. *V.* Ostende nobis domine misericordiam tuam. *R.* Et salutare tuum da nobis. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Omnipotens sempiternus Deus, qui caelum, & terram, mare, & omnia quae in eis sunt creasti, & qui hominem de limo terrae formasti, salua, & libera famulum tuum N. ab istis spiritibus malignis, & ab omni potestate Diabolica, ita ut omnes homines cognoscant, quanta est misericordia tua, & potentia infinita. Qui vivis, & regnas in secula seculorum, Amen.

Oratio.

Domine Iesu Christe fili Dei vivi, libera famulum tuum N. ab omnibus languoribus, & moribus umbrarum, ac malorum spirituum per tuam sanctam clementiam, & misericordiam tuam sanctissimam, Deus Sabaoth, Deus Emanuel, Deus Eloyim, & Deus Agla, libera eum precibus, meritis, & intercessione beatae Mariae virginis Matris tuae, & omnium sanctorum, & intercessione beati Michaelis Archangeli, & omnium Angelorum, sancti Ioannis Baptistae, & sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Thomae, Iacobi, Philippi, Bartholomaei & Matthei, Simonis, & Thadaei, Barnabae, & omnium sanctorum, & sanctarum tuarum. Per virtutem caelorum Cherubim, & Seraphim, qui quotidie laudant tuam clementiam dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth. Domine Deus patet omnipotens, qui omnes homines vis saluare fieri, & ad cognitionem veritatis venire, propitius esto mihi peccatori, & suscipe orationem meam, quam fundo ante conspectum clementiae tuae pio famulo tuo N. qui a Daemonio vexatus, & ad misericordiam tuam confugit. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, &c.

Oratio.

Oratio.

Domine Deus Abraham, Isaac, & Iacob ostende hodie quia tu es Deus Israel, & ego servus tuus licet indignus, & iuxta praecipuum tuum feci omnia haec, exaudi me domine, exaudi me ut discat populus iste, quia tu es Deus omnipotens, qui conuertisti corda eorum. Exaudi me queso per tuam misericordiam conditor dulcissime, & altissime. Amen.

Hic Exorcista surgat ab oratione, & ponens manum super caput vexati dicat.

Extinguatur in te N. omnis virtus Diaboli per impositionem manuum nostrarum, quinimo per invocationem omnium sanctorum, Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, & Confessorum, atque virginum, & omnium simul sanctorum. In nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti. Amen.

Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum.

In illo tempore. Ductus est Iesus in desertum a spiritu, &c. Quare sup. fol. 118.

Deinde V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Visita quiesumus domine habitationem, & creaturam istam & omnes insidias inimici ab ea longe repelle, & Angeli tui Michael, Gabriel, & Raphael habitent in ea, qui illam in pace, & a spiritibus immundis custodiant, & benedictio tua sit super nos semper. Per dominum nostrum, &c.

Hic Exorcista incipiat adiurare Demones existentes in corpore, ut exeant. Sed cavere debet: ne sine necessitate verbis eorum respondeat: quia cum illa sint spiritus astuti: & deceptores, verbis suis quarunt decipere: ac impedire huius artis consiliatores, & saepe turpiter ministris minantur, imperant, & dimittant eos, sed potenter, & audacter dicat.

C O N I U R A T I O.

Coniuro vos Daemones maledictos existentes in hoc corpore, de quacunque parte mundi sitis, quibus data est potestas.

*Dæmones
missi ab oriente.*

potestas à Deo, & Angelis sanctis super hanc creaturam Dei N. & vos aëreas potestates, & principes infernales, & vos omnes spiritus speciales, ac generales Dæmoniorum, de quocunque genere sitis missos ab oriente, & ab omnibus plagis terræ per potestatem Dei Pa ꝑ tris, & sapientiam Fi ꝑ lij eius, & per virtutem Spiritus ꝑ sancti, auctoritate qua fungor domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi filij Dei potentissimi Creatoris, qui vos, & me, & omnes creaturas ex nihilo creauit, & fecit, quod nõ habeatis potestatem tacendi, standi, nec morandi in hac creatura Dei N. sed constringo vos, & vobis præcipio, vt velitis, nolitis omni dolo, fallacia fraudeq; remota, manifestetis mihi nomina vestra, & per eandem auctoritatem, & per merita beatissimæ virginis Mariæ, & omnium sanctorum, dissoluo vos omnes prædictos spiritus ab ista creatura Dei N. & mitto vos ad profundam inferni, & abyssi. Ideo ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est vobis, & omnibus socijs vestris. Et si fueritis rebelles, contumaces, & mihi inobedientes, eadem auctoritate coniuro, voco, constringo, ac potenter impero, & mando omnibus Dæmonibus inimicis vestris, omnibus principibus inferni, & furijs infernalibus, vt venientes affligant, & excrucient vos, ac denique ducant in nomine Iesu ad pœnam supradictam abyssi, & ibi ligent vos per hæc sanctissima nomina Dei Hel ꝑ Heloyn ꝑ Heloa ꝑ Sabaorh ꝑ Holoym ꝑ Elereheie ꝑ Adonay ꝑ Iehoua ꝑ Thetragramaton ꝑ Saday ꝑ Mefhias ꝑ Hagios ꝑ Yschiros ꝑ Orheos ꝑ Athanatos ꝑ Sother ꝑ Emanuel ꝑ Agla ꝑ Iesus, qui est Alpha, & Omega ꝑ Principium, & Finis ꝑ mittat vos in profundum abyssi in ignem infernalem, vt deinceps nullam habeatis potestatem standi, morandi, nec habitandi in hac creatura Dei, & imagine Christi, nec locum istum, neq; alium locum habeatis per virtutem, & in virtute supradictorum nominũ. Et Angelus Michaël liget vos in profundo abyssi. In nomine Pa ꝑ tris, & Fi ꝑ lij, & Spiritus ꝑ Sancti. Amen.

*¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.
In illo tempore. Erat Iesus euiciens Dæmonium, &c.
Quare supra fol. 119.*

Oratio.

Oratio.

Domine Deus pater omnipotens, qui verbo tuo cuncta creasti, qui prius quàm fierent imagines, & preces, & ante secula iustus fuisti, es, & eris, nec defines post secula esse vnus Deus summus, sub cuius voluntate cœlũ, & terra, mare, & omnia, quæ in eis sunt subiciuntur, custodi nos, & confirma hoc, quod operatus es in nobis, porrige dexteram, & nos famulos tuos indignos ab omni aduersitate custodi & mitte sanctos Angelos tuos de cœlis, qui nos, & creaturam istam custodiant, confirmet, & adiuent, corroborent, & audaces nos efficiant, & denique reddant per virtutem tuorum nominum Iehoua, Agla, Hel, Adonay, Saday, Thetragramaton, Eloym. Adhis nobis pijslime, ac misericors Deus, protector, & verè auxiliator, & clypeus salutis, quia tu es Deus solus in Deitate, & nullus alius præter te. Qui visis, & regnas in secula, seculorum. Amen.

CONIURATIO.

Coniuro vos ꝑ Dæmones, & Spiritus immundos, ex omnibus quatuor partibus mudi, quibus data est potestas nocendi huic creaturæ Dei N. & vos aëreas potestates, & infernales Principes, & vos omnes spiritus speciales & generales Dæmoniorum de quocunque genere sitis à meridie missos, à quocunq; Dæmone, & ab omnibus partibus totius terræ, & mundi per Pa ꝑ trem, per Fi ꝑ lium, & per Spiritum ꝑ sanctũ, auctoritate qua fungor domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, filij Dei viui potentissimi Creatoris, qui me, & vos ex nihilo creauit, & fecit omnes creaturas, vt nõ habeatis potestatem, nec facultatẽ stadi, morandi nec quiescendi in hac creatura Dei N. amplius, sed sententio vos per sententiã latam per altissimũ creatorem, & cõstringo vos, ac vobis præcipio, vt velitis, nolitis, omni dolo, fallacia, & fraude postposita, dicatis mihi nomina vestra, ita vt amoto omni impedimento, sine dubio, argue deceptione aliqua, interueniente gratia, & potetia altissimi Saluatoris domini nostri Iesu Christi, inuenire, & scire nomina vestra possimus. Et per eandem auctoritatem, & sententiam dissoluo ꝑ vos de isto corpore, & mitto vos omnes supradictos spiritus ad profundũ abyssi in ignẽ æternalẽ. Ideo

Ideo te maledicti in ignem eternum, qui paratus est vobis & seruis vestris, & per hæc sanctissima nomina Dei magna, & in virtute istorum nominum relego vos ad profundum abyssi Hel † Heloym † Heloa † Sabaoth † Helyon † Esercheie † Adonay † Iehoua † Ya † Tetragramaton † Saday † Messias † Hagios † Ischiros † Otheos † Athanatos † Sother † Emanuel † Agla † Iesus † Alpha & Omega † Principium & Finis † mittat vos ad profundum abyssi in ignem æternum, & deinceps nullam habeatis potestatem standi, nec morandi, nec amplius habitandi in hac creatura Dei, & imagine Christi, nec in loco isto, neque in aliquo neque in alia creatura per virtutem, & in virtute supradictorum nominum. Et angelus Gabriel religet vos in profundo abyssi, in igne æternali per sanctam fidem Adonay † &, per Alpha, & Omega vsque ad diem iudicii, & virtus altissimi triumphatoris Domini nostri Iesu Christi vos affligat. In nomine Pa † tris, & Fi † lij & Spiritus † Sancti. Amen.

¶ *Initium Sancti Euangelij secundum Ioannem.*

In principio erat verbum, &c. Quære supra fol. 133.

Oratio.

Domine Iesu Christe fili Dei viui, Deus meus miserere mei, & ne perdas cum impijs animam meam, Heloym fortis, Heloym clemens: dominus timoris: dominus exercituum: dominus misericordiae: dominus æternus: Adonay: dominus mirabilis: dominus ineffabilis, Amor omnipotens, Saday: virtus indeficiens: cuncta prospiciens, benignitas Saluatoris seu Creatoris, Alpha, & Omega fortissime, Deus altissime, & clementissime. Dominus qui à peccatoribus exorari voluisti hostia laudis, & precibus, suppliciter exoramus, exaudi nos, miserere nostri, libera nos, salua nos indignos, Creator, & redemptor noster per gloriam, magnificentiam, & pietatem tuam, propter nomen sanctum tuum gloriosum quod est super omne nomen. Redemptor, qui in hunc mundum venisti, nascens ex Maria virgine sine peccato, iniquitatem si aspexeris, non exaudies. Te ergo quæsumus tuo famulo subueni, quem pretioso sanguine redemisti, salua nos clementissime pater. In manus tuas commendo spiritum meum, & corpus meum hodie nunc & semper omnibus horis,

ac mo

Christus peccatoribus est hostia laudis.

ac momentis, & conserua me famulum tuum inanem, & peccatorem & istam creaturam tuam, vt in tua Ecclesia tibi gratias referamus, & actiones. Qui viuas, & regnas, &c.

CONIURATIO.

Coniuro vos † omnes spiritus immundos ex omnibus quatuor partibus mundi, quibus data est potestas nocendi huic creature Dei N. & vos aëreas potestates, & infernales principes, & vos omnes spiritus speciales & generales Dæmonum, de quocunque genere sitis, missos à parte occidentis, & ab omnibus plagis totius mundi. Item coniuro † & exorcizo vos omnes Dæmones spiritus supra nominatos, & quoscunque alios existentes in quacunque parte mundi, & constringo vos de terra, ligo vos de aëre, constringo vos de vento, ligo vos de igne, & coarcto vos de aqua, & de cauernis petrarum, ego vobis precipio de cauernis montium, vobis de summis, vobis de abyssis, de inferno, vobis de omnibus locis sub caelo per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum auctoritate qua fungor domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi filij Dei viui, & veri, ac potentissimi Creatoris, qui me, & vos creauit, & fecit omnes creaturas, quod non habeatis potestatem iacendi, tacendi, nocendi, morandi, ac standi in hac creatura Dei N. sed sententio vos per sententiam latam per altissimum Creatorem, & constringo vos, & precipio vobis, vt velitis, nolitis, omni dolo, fraude, fallaciaque remota manifestetis, ac nobis aperiat nomina vestra, ac per eandem sententiam relego vos in profundo abyssi in igne æternali, dic nobis, o inique Dæmone, quod est nomen tuum & magistri tui?

Spiritus generales & speciales Dæmonum.

Ex cauernis petrarum & montium constringuntur Dæmones.

Hic Exorcista poterit interrogare Dæmonem de nomine, socijs & de omnibus concernentibus ad deliberationem obsessi, postea sequatur ineptam coniurationem.

Ideo ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus est vobis, ac seruis vestris, & per hæc sanctissima nomina magna Dei dissoluo vos de isto corpore, & in virtute istorum verborum, & sanctissimorum nominum relego vos ad profundum

profundum abyssi in ignem æternalem, Hel † Heloym † Eloa † Sabaoth † Helyon † Esereheie † Adonay † Ichoua † Ya † Theragramaton † Saday † Messias † Hagios † Yschyros † Othcos † Athanatos † Socher † Emanuel † Agla † Iesus † Alpha, & Omega † Principium, & Finis † Radix Iesse, leo de tribu Iuda mittat vos in profundum abyssi, vt deinceps nullam habeatis potestatem iacendi, morandi, nec standi, aut habitandi in hac creatura Dei N, & imagine Christi, nec in loco isto, nec in aliquo alio, per virtutem; & in virtute dictorum nominum, & Angelus Raphaël liget vos in profundum abyssi, & ibi sitis ligati, & afflicti vsque ad diem iudicij, In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.*
In illo tempore. Recumbētibus vndecim discipulis, &c.
 Quare sup. fol. 119.

Oratio.

OMnipotens sempiternæ Deus, qui in principio cuncta creasti ex nihilo, & cui omnes creaturæ, quas creasti, obediunt, & omne genu flectitur cælestium, terrestrium, & infernorum, Angeli, Archangeli, Throni, Principatus, Potestates, & Dominationes, & qui in manu tua omnia claudis, & Adam, & Euam ad tuam similitudinē fecisti, & Angelos Sathanæ per suam superbiam in profundum Tartari deiecasti, Te ergo omnipotens elementissime Deus pater quaeso, & obsecro per Iesum Christum filium tuum, in cuius potestate sunt omnia, qui sedet ad dexteram tuam, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem, & qui est Alpha & Omega, primus & nouissimus, Rex regum, & dominus dominantium, Hel, Yschyros, Mcsias, & per hæc nomina sanctissima, & per hæc omnia alia inuoco, & obsecro te per natiuitatē Iesu Christi filij tui, & per ipsum crucem baiulantem, per baptismum, & passionem, per resurrectionem, ascensionem suam, & per vulnera in corpore suo, per mortem, & sepulturam suam, per omnipotentiam, ac ineffabilem virtutem suam, per sanctum sacramentum

mētum, quod dedit Apostolis tuis, pridie quam passus fuit & per sanctam indiuiduam Trinitatem, & per beatam & gloriosam virginem Mariam, per Angelos, & Archangelos, Thronos & Dominationes, Principatus, ac Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin, per Patriarchas & Prophetas, & per omnes sanctos, ac Sanctas tuas per omnia mysteria & sacrificia, quæ sūt in honore tuo, & per sanctissima tua nomina te inuoco, & adoro, te obsecro, te benedico, & rogo, vt acceptas habeas has orationes, conuentiones, & omnia verba oris mei, quibus vti poterō, & vt mihi des virtutem super Satanæ Angelos, qui de cælo deiecti sunt, & decipiunt humanum genus ad eorum loquelam attrahendā, constringendū ligandū, & expellendum eos, vt incontinenti iussa mea humiliter coram me exequantur, & quotiescunque & vbicumque voluero, & verba, & vocem meam nullo modo cōtemnant, sed dictis meis, & mihi hodie nūc, & semper, & vbicumque voluero obediunt, & me timeant per humilitatem, & misericordiam tuam, per quam te deprecor & peto Emanuel, per omnia nomina tua, & per omnes sanctos, & sanctas, & per omnes Angelos, & Archangelos, Potestates, & Thronos, & per Adonay, Hel, Ichoua, Agla, Saday, Theragramaton, & omnia sacra nomina: quæ scripta sunt in libro hoc, quatenus des mihi potestatem cōstringendi omnes spiritus malignos, qui sunt super istam creaturam tuam N. ad respondendū quæ quaeram permittaſque constringere benignè, ac humiliter sine læsione, timore, & grauamine corporis, & animæ meæ. Pater de cælis, vnus in substantia, trinus in personis, qui Adā, & Euā, & multos alios peccare permisisti, & etiā pro eorū peccatis filium tuum crucifigi, & mori voluisti, Clementissime te rogo, peto, & obsecro, ac supplico modis omnibus quibus possum per Alpha & Omega, qui est Christus filius tuus, vt me adiuues constringere, & expellere istos spiritus, & omnes Angelos Satanæ, qui de cælo deiecti sunt ex hac creatura tua N. & vt hanc potestatem mihi præbeas. Ecce domine laudo te, magnifico, & adoro, quod inimici tui isti scelestissimi facere recusant, tibi me sponte, lætanterque subiicio, quicquid meum, imò tuum in me est, tibi Deo omnipotenti humiliter offerens, cui isti superbissimi spiritus sunt rebelles, benedictioque tibi in secula seculorum. Amen.

CONIVRATIO.

Coniuro vos † Dæmones, & spiritus immundos, ex omnibus quatuor partibus mundi, quibus data est potestas à Deo nocendi huic creaturæ suæ N. & vos aëreas potestates & infernales principes, & vos de quocūque genere sitis missos à parte Australi, & ab omnibus plagis totius mundi, & quoscumque alios existentes in hac creatura Dei constringo vos de terra, ligo vos de igne, de ventis, de aqua, vos de cavernis petrarum, impero vobis de montibus, vobis de abyssis, de inferno, & de omnibus locis sub cælo per Patrem, per Filium, & per Spiritum, † sanctum, auctoritate qua fūgor Domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi filij Dei potentissimi Creatoris, qui me & vos, & omnes creaturas ex nihilo creauit, vt non habeatis potestatem iacendi, standi, morādi, vel habitandi in hac creatura Dei N. sed sentētio vos per sentētiā latā per altissimum Creatorē, & præcipio vobis, vt omnis dolo, fraude & fallacia remota debeatis manifestare nomina vestra nobis. ac per eandem sententiam dissoluo vos de isto corpore, & mitto vos ad ignem infernalem. Ideo ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus est vobis, ac socijs vestris, & per hæc sanctissima nomina Dei, & in virtute istorum sanctissimorum nominum relego vos in profundum abyssi, Hel †; Heloym †; Eloa †; Sabaoth †; Elyon †; Esereheie †; Adonay †; Iehoua †; Ya †; Thetragramaton †; Saday †; Messias †; Hagios †; Ichiros †; Otheos †; Athanatos †; Sother †; Emanuel †; Agla †; Iesus †; Christus †; Alpha, & Omega †; Principiū & Finis †; & mitto vos ad profundum abyssi, & vos constringo, vt deinceps nullam habeatis potestatem standi, vel occupādi hanc creaturam Dei, N. & nec locum istum, neque aliquē alium habeatis in virtute supradictorum nominum, & per illam qui sedet in Throno, & cui licet iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem, & in virtute illius eodem no vos ad æternam combustionem ad ignem æternum. & ibi ligo vos vsque ad diem iudicij. In nomine Pa † tris & Fi † lij & Spiritus † sancti. Amen.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.*

In illo tēpore, Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitate Galilee; cui nomen Nazareth: ad virginem desponsatā

viro

viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen virginis Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Aue gratia plena dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cum audisset turbata est in sermonibus eius, & cogitabat qualis esset ista saluatio. Et ait Angelus ei. Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum, Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur: Et dabit illi dominus Deus sedē Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternū: & regni eius, nō erit finis. Dixit autē Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum nō cognosco? Et respondens Angelus, dixit ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obūbrabit tibi. Ideo quæ & quod nascetur ex te Sanctū vocabitur filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa cōcepit filiū in senectute sua. Et hic mēsis est sextus illi, quæ vocatur sterilis, quia nō erit impossibile apud Deū omne verbū. Dixit autē Maria. Ecce ancilla dñi, fiat mihi secundū verbū tuū. R. Laus tibi Christe.

Oratio.

Deus inuictæ virtutis auctor, & insuperabilis imperij Rex, ac semper magnificus triūphator, qui tuos inimicos nō solum gloriæ tuæ, sed & bonorū omnium aduersarios potenter expugnas, quiq; ad reparationem lapsi hominis, quem Diabolus, inuidia stimulante deiecerat verbum tuū de intemerata virgine Maria carnem suscipere voluisti, obsecramus humiliter tuam omnipotentem pietatem, vt famulum tuum N. qui te timet, te colit, teq; veneratur à Diabolica tyrannide, & vexatione hac pessima liberare digneris. Per eū qui vēturus est iudicare viuos & mortuos, &c.

CONIVRATIO.

Coniuro te † & exorcizo vos spiritus Angelos percussores Christianorū per Patrē, & Filij, & Spiritum † sanctum, & per indiuiduam Trinitatem, & per beatissimę virginis Marię virginitatem, adiuro vos † & coniuuro per Angelū Michaëlem, Gabriëlem, Raphaëlem, & per eorū virtutes, & per Thronum Diuinæ Maiestatis, & per agnum im-

nn 2

macula-

maculatum de altissimis progenitum, & ex Maria virgine natum, quam Angelus annuntiavit, & per sanctissima nomina omnipotentis Dei Hel † Heioym † Heloa † Sabaoth † Eferheie † Adonay † Ya † Thetragamaton † Saday † Messias † Hagios † Yschiros † Otheos † Athanatos † Sother † Emanuel † Agla † Iesus † Alpha, & Omega † Principiū, & Finis, & per hæc, & alia nomina virtuosissima domini nostri Iesu Christi Filij Dei omnipotentis viui & veri vobis contradico, qui vestra culpa de cælo eiekti fuistis, & de excelso throno expulsi. Vos iterum exorcizo † ac vobis impero per ineffabilem Creatoris potentiam, & per quatuor animalia summi Creatoris: & sanctam sedem diuinæ maiestatis, & per Angelicas potestates cælorum, & per Angelos, Archangelos, Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphim, qui quotidie non cessant clamare dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth, vt sine mora aliqua recedatis de creatura Dei, & imagine Christi, nec possitis nocere alicui creaturæ Dei, & imagini Christi, vt præceptum est vobis. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus † sancti. Amen.

Exprobratio in Sathanam excerpta ex Prierio.

O Miserrime, & iniquissime spiritus: ecce contra te tuū factorem, ac punitorē inuoco, cuius longanimitatem temerē contemnere non consueuisti impunē. Reminisci debuisses: quemadmodum in te quā iustē statim ab initio tuę cōditionis animaduertit. Audi miserrime opprobrium tuū. Deus omnipotēs Adonay magnus, & mirabilis, imō in cōprehēnsibilis, cū esset bonitas, & charitas infinita nullo indigēs, sed in seipso felicissimus, ex sua tamen infinita bonitate producere voluit vniuersum ad suam quidē gloriā, sed ad vtilitatem aliorū: imō ipsam suā gloriā manifestationē in bonū suæ creaturæ ordinauit: quippe, qui est bonitas infinita, atque purissima: in quo quidē vniuerso voluit esse creaturas rationales, cū quibus haberet sanctę charitatis amicitia, & quibus tandē suæ felicitatis cōmuniōne largiretur. Inter has autem tuus dominus Acheruntinus Lucifer supremus creditur extitisse. Vos autē spiritus nunc quidē brutales, olim verō gloriosi, omnes à Deo omnipotēte

te producti fuistis donis naturalibus sublimes, sed gratiis sublimiores. Qui in ipso mox vestrę conditionis exordio, eōditori vestro nō solum ingrati, verū etiā & rebelles extitistis: in superbiā, in liuorem, & in odium maximum prorumpentes. O ingrati tudinem maximam, O inauditam temeritatem. O flammis æternis exutendum scelus. Audiatis, quid de vestro principe, & singulis vestrum suo modo sub figura Nabuchodonosor superbissimi, imō quid de Nabuchodonosor ad instar Sathanę, dicat per Isaiā magnus, & admirabilis conditor vester: Quomodo (inquit) cecidisti de cælo Lucifer? id est, quomodo in te potuit esse tanta ingrati tudo, tanta superbia, tanta iniquitas, vt subitō de cælo ca deres, omnipotēti virtute precipitatus. Qui manē oriebaris id est, qui in tuę conditionis exordio, instar syderis maruti ni, atque pulcherrimi cęperas in mundo rutilare. Corruisti in terram, scilicet infernalem, atque sulphuream, qui vulnerabas gentes, id est qui tyrannorum instar gentes vulnerārium ambiebas principatū, & in reliquos spiritus superbam tyrānidem exerceres. Corruisti inquam tu, qui tua pulchritudine delectatus: dicebas in corde tuo, tuum scilicet blasphemando conditorem, vnde laudare debuisses: In cælum conscēdam, id est, supernaturalem felicitatem mea virtute nanciscarsuper astra cæli, id est super omnes cœlestes spiritus exaltabo solum meum: volens scilicet reliquis spiritibus Angelicis inesse gratuito, atque felici principari. Sedebō in monte testamenti, id est in cœlesti Hierusalem, in lateribus Aquilonis, id est in medio tēpli, siue Ecclesię cœlestis: propterea quōd in materiali Hierusalem templū esset in lateribus Aquilonis montis Sion. Ascendam super altitudinem nubis, id est omnes creatos spiritus dignitate, & potestate transcendam. Similis ero altissimo, Deo scilicet omnipotenti, qui propria, non aliena virtute beatus est, omnes beatos spiritus beatificans. O verbum totius temeritatis, & cui merito per magnā, & admirabilem Adonay iustissimē respondeatur. Veruntamen, o spiritus ingrati, atque superbissime ad infernum detraheris, in profundū lacu, quia nihil æquius, quā humiliare superbū. Qui te viderint post tantam dignitatem obsidentem corpora humana, & infra intestina stercora lati tantem, bestiales gestus rugitusque porcinos cum femineis eiulatibus exercentem,

Nabuchodonosor imago Sathanę.

In Angelis sunt dona naturalia & gratuita. Mons testamenti est cœlestis Hierusalem. Aquilo templum significat Hierosolymitanum.

Nihil æquius quam humiliare superbū.

ad te contemplandum præ admiratione inclinabuntur, & videant ad quantam profunditatem, de tanta sublimitate explosas, ruenſque descenderis: dicentque, Nūquid iste est vir, propter naturale. ſ. ingenium reuera autem bestia propter perfidam voluntatem, & prædo infernalis, qui cõrubaunt terram, qui perditã charitate, & ſpe ſalutis, in ſuam rebellionem, atque coniurationem genus humanum attrahere ſua fallacia curant, vnde infinita mala, & perturbaciones cõctæ pronenere, adeo, vt orbem vniuerſum deſertum cognitioe Diuina ſtauerit, dum iſta bestia ſcabioſa vbi-que adorari voluit vice ſui conditoris.

*Tyrus denat
tat Sathanã.
Sathan erat
olim Cherub.
Sathan ſus
macra.*

*Decore grati
perfecti red-
dimur.
Lucifer An-
gelorum agni-
bus nouem
ornabatur.
Triplices hier-
archiæ per
lapides pretio-
ſos indicatæ.*

*Cherubin ala
contemplatio-
nis & amoris
Angeli vocã-
tur lapides
agniti.*

Illud verò miſerrime quomodo ſuſſerre iam potes, quod omnipotens Deus de ſuperbiſſimo Tyro ſub tua perſona, qui eum tuo factõ docuiſti, per Ezechielẽ pſtitetur, & dicit, Et tu Cherub, olim. ſ. nunc autem prædo, bestia, ſerpens, & ſus macra, famelica, & immundiſſima, adeo turpis, vt ſemper vincat omnem ſermonem rei magnitudo. Signaculum expreſſum. ſ. atque clariſſimum, ſimilitudinis, id eſt, ſimiliſimum Deo omnipotenti, plenus ſapientia, naturali. ſ. atque gratuita, nũc autem plenior ſtoliditate, & pleniſſimus iniquitate morali, perfectus decore. ſ. gratiæ, in delitijs paradifi Dei fuiſti, quia beatus eras in ſpe habituali, & in ara ſanctæ charitatis. Omnis lapis pretioſus: id eſt omnis Spiritus Angelicus operimentum tuum, quia nouem Angelorum agminibus ornabaris. Sardius, Topatius, Iaſpis, ecce vnã Hierarchiam triplex ordinis: Cryſolitus, Onix, & Berillus, ecce ſecundam: Saphirus, Carbunculus, & Smaragdus, ecce tertiam: Aurum quoque decoris tui, id eſt, natura ſplendens, atque pulcherrima: & foramina tua, id eſt vires naturales, ingenium. ſ. atque voluntas, in quibus, quaſi in foraminibus annulli aurei, includebantur gemmæ ſpiritualium habituam, atque donorum, in die qua conditus es præparata ſunt, quia nulla fuit in eis imperfectio, nulla indiſpoſitio, macula nulla. Tu Cherub, ſignificatus. ſ. per Cherub ſancti ſanctorum, extenſus ala duplici, contẽplationis videlicet & amoris, & protegens, id eſt operiens arcum. ſ. domini Sabaoth, eſt Eccleſiam cœleſtem, vel corporalem creaturã, poſui te in monte ſancto Dei, id eſt ſublimen in tẽplo cœleſti. In medio lapidum ignitorum, id eſt ſanctorum Angelorũ ardentium amore diuino, ambulati

vno

vno duntaxat paſſu primæ operationis tuæ, perfectus in vijs. ſ. in operationibus tuis: quia, & ſi vna fuit tua operatio ratione meſurã, fuit tamen multiplex ratione potentiæ, cognitio videlicet, atque amor, à die conditionis tuæ. ſ. à primo instanti tui eſſe, donec inuenta eſt iniquitas in te in ſecundo. ſ. tui eſſe instanti. In multitudine, id eſt propter multitudinem negotiationis tuæ, id eſt donorum naturalium, & gratuatorum repleta ſunt interiora tua iniquitate, & peccati. ſ. irreparabiliter, propter Deiforme ingenium quod tibi dedi, & inuolabilem meam iuſtitiam, quam inſtitui: & eieci te ſuperbum, tumidum, & beſtialem de monte ſancto Dei, id eſt de cœlo Empyreo ad ſedes infernales: & perdiſti te, ô Cherub, protegens olim de medio lapidum ignitorum, quorum conſortio te indignum effeciſti. Perdiſtiſti ſapientiam (Deo teſte) licet tu apud mulierculas, & Necromanticos de ſapientia gloriaris: & ex Angelo effectus es beſtia terriſſima, & ſcabioſa.

O miſerrime, quo nulla creatura miſerior, vel impudentior eſt, quomodo poſt tantam gloriam audes comparere, & brutales: imò porcinos moliri rugitus? Erubefce miſelle, & fuge Dei omnipotentis imperia veritus. Nam ego Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi indignus Sacerdos, & famulus, auctoritate, & virtute Dei omnipotentis Patris ꝑ & Filij ꝑ & Spiritus ꝑ ſancti præcipio tibi, vt Dei templum deſinas occupare, ne dicas in die iudicij, nemo me adiurauit: nemo mihi contradixit. Ecce infelix, & flocc. pendende ego licet indignus Dei omnipotentis Sacerdos, & famulus Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi, ex parte Dei omnipotentis, & domini noſtri Ieſu Chriſti tibi contradico, & impero ſurgam, & contra te inuoco teſtes, ac punitores cœlũ & terram, contra te inuoco Sanctam Trinitatem vlticem cõtumaciæ tuæ, beatam virginem Mariam, omnes honorum ſpiritũ choros, omnes electos Dei, quos omnes humiliter precor, vt mihi aduerſum te ſint in adiutorio. Omnes autẽ Tartareas legiones, nõ quidẽ inuoco (abſit enim, quia ſuſfragio gratiæ diuinæ, omnibus virtutib⁹ infernalibus tã diuinum, quã conuictim ſimul, vel exiſtimo formorẽ) ſed conuoco, cito, coniuuro, & ex parte Dei omnipotentis præcipiendo adiuro contra te, vt ſint contumaciæ tuę punitores. Fuge miſerrime, fuge latro, quia iudex adefſt irat⁹, adefſt

*Sathan per-
didit ſapien-
tiam quam uis
de ea apud
Magos glo-
rietur.*

*Diabolus in
extremo iudi-
cio accuſabit
non conſtranta-
tes.*

*Phara infer-
nalis patibuli.*

tor tor funestus, atque cruentus: qui tanquam latronem, atque prædonem, in furca infernalis patibuli te suspendere festinat, adest contra te iudiciū Iesu Christi Nazareni crucifixi qui venturus est iudicare viuos & mortuos, &c.

Hic Sacerdos ponat librum super caput obfessi, & ostendendo ei crucifixum dicat.

Per istius libri orationes, & per omnes earum virtutes, & per omnia signa, & verba Saluatoris nostri, & per omnes rationes, quæ sunt in cælo, & in terra, & per omnes virtutes cælorum in virtute, & per virtutem sanctorum Dei nominum præcipio vobis, vt deinceps hic manere nõ debeatis, nec possitis, sed faciatis quæcunque vobis infleximus, alioquin in stagnum ignis, & sulphuris vos præcipitabimus æternaliter concremandos. In quacunq; parte huius corporis sitis, siue intus, siue foris, venite & videte signum sanctæ Crucis à summo Creatore domino nostro Iesu Christo consecratum, quia per virtutem illius nobis obedire tenemini. Et per ipsum vos ligamus, vt coram nobis contra vestram volūtatem venire debeatis, quoniam verba Dei, quæ de ore nostro exeunt sunt ignes feruentissimi, qui vos comburent æternaliter, & hoc est signum per quod totus mundus tremat, & omnis creatura contremiscit, & vos rebelles estis nostro, ac vestro Creatori. Maledicti ergo, & excommunicati, atque blasphemii sitis in poenā æternali, & nulla sit vobis requies in aliqua hora, si statim non eritis obedientes præceptis meis vobis factis in virtute Iesu Christi, & verbis quæ de illo dicuntur, qui orbem contremere facit, in cuius nomine virtute, ac potestate vobis præcipio, vt statim recedatis. Per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

*Sententia ferenda ab Exorcista contra Demones
obsidentes.*

Quia verò in hoc iudicio tanquam Vicarius illius summi iudicis potestate mihi tradita ab illo quando discipulis suis dixit: Quodcunque ligaueritis super terram, &c. nomine illius inuocato, & beatæ Virginis Mariæ eius matris, nec non beatorum Confessorum Prosperi, Geminiani, & Zenonis, ac Sanctorum Cypriani, & Iustinæ martyrum,

ac

ac totius curiæ triumphantis ratificando, & approbando latam superius sententiam per summum Creatorem. Ita ego pronuncio tanquam Vicarius vt supra, & declaro, at impero vobis, quod sine mora, ac omni occasione postposita, hanc creaturam Dei N. quam tantum molestastis, amodo relinquatis suæ pristinæ sanitati, & nunquam deinceps molestare valeatis. Item impero, mado, iubeo, & præcipio, auctoritate qua fugor Lucifero, Beelzebub, Satanæ, & omnibus furis infernalibus, quod statim, & sine mora vos in stagnum ignis, & sulphuris, & in profundum inferni præcipitent vt supra sententiatum est, & indispensabiliter vos ligent, & affligant omnibus poenis vsque in diem iudicij. Et quia vestro creatori rebelles fuistis & nobis & præceptis suis beatæ Virginis, & dictis Apostolorum, & Evangelistarum, Martyrumq; & Confessorum omnium dicta, lectaq; neglexistis, vos omnes condemno ad infernale supplicium, & ignis qui vos vrat, ex ipsius præsentia Dei exeat, qui vos comburat, ipso iubente, qui vnà cum Patre, & Spiritu Sancto viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Hic Exorcista iterum ostendat Dæmoni crucifixum coniurando, quod per illud signum, & nomina Dei debeat exire. Et si Spiritus diceret, quod non possit exire, & quod per incantationes, vel exorcismos, & vincula aliqua sit ligatus super dictam creaturam, tunc consuretur hoc modo.

Quando Spiritus obsidens est per incantationes ligatus, vt nõ possit exire.

Ego coniuro vos & adiuro, & contestor, exorcizo, & atque dissoluo omnes Spiritus maledictos, qui estis ligati super istam creaturam Dei N. & per omnes supradictas virtutes, miracula, gratias, & potestates Dei, & istius sanctissimæ imaginis crucifixi, & omnium nominum Dei, & per omnes illas coniurationes, orationes, vincula, & Exorcismos, quibus in nomine domini nostri Iesu Christi potestis damnari, cruciari, & constringi, & per potestatem & gratiam Dei, & per illud tremendum iudicium Dei, quando omnes vos perpetualiter ligabit in stagno profundo abyssi, & in igne & sulphure æternali, quod debeatis rebelles Iesu Christi Nazareni exire, & recedere ab isto corpore humano sine aliquo nocumento, & læsione corporis, & animæ per virtutem Dei viui, & veri, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

n n s

Iura-

*Diabolus ad
iurandum
adigendus.*

Iuramentum præbendū Diabolo ad extorquenda veritatem omnium pertinentium ad liberationem obsessi.

Exorcista præbere poterit sequens iuramentum Damoni vexati corpus in quocunque loco harum coniurationū ut sibi videbitur expedire, & per illud conetur habere veritatem præceptis, & duris comminationibus.

Forma iuramenti quod iurat Sathan sacerdoti.

Ego iuro, & promitto tibi Sacerdoti, seu ministro Christi obsequare omnia illa quæ præceperis mihi ex parte Dei, & domini Iesu Christi Nazareni crucifixi pertinentia ad honorem eius, ad liberationem huius creaturæ, vel ad charitatē proximi tui. Quod si in illo defecero ex his quæ tibi promitto, ex nunc innoco ipsum Deum omnipotentē iratum contra me, qui tanquam ultor, & vindex huius mei peritij, mittat Sanctos Angelos suos potentes in prælio, qui me eiciant, & expellant ex hoc corpore. Voco similiter Luciferum vnā cum omnibus alijs principibus, furis, & pœnis infernalibus, qui omni sua indignatione & furore indignati contra me insurgant, & ducant me in profundissimum & pœnosissimum locum inferni, vbi acrius, & durius mille millies magis solito omni pœna, dolore, & cruciatu infernali sum cruciandus, à quibus non possim liberari in secula seculorum. Amen.

Diabolus vocat Diabolū in pœnam.

Præceptum faciendum omnibus Spiritibus immundis egressis è corporibus obsessis.

Quia sæpe contingit Energumenos non posse liberari à Spiritibus immundis ipsos vexantibus prima, & secunda, vel tertia vice, ideo Sacerdos volens finem imponere coniurationis, præcipiat Spiritibus egressis è corpore hoc modo:

Præcipio vobis omnibus Spiritibus immundis, qui egressi estis ex hoc corpore in nomine sanctissimæ trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & non habeatis auctoritatem, potestatem, seu virtutem ostendendi vos huic creaturæ Dei N. nec faciendi illi aliquam illusionem tam phantasticam quam realem, nec possitis illam offendere, neque lædere tam in corpore, quā etiam in anima, nec

denuo possitis regredi ad illam vexandā, nec mittere alios Dæmones loco vestrorum. Sed sitis constricti supradicto præcepto ire ad sedes infernales, vel ad loca vobis deputata à Deo, vbi nullam creaturam tam rationalem, quā irrationalem lædere valeatis. Ecce crucem ꝑ domini, fugite partes aduersæ, vicit leo de tribu Iuda, radix David.

Præceptum faciendum omnibus Spiritibus remanentibus in corpore cum necesse fuerit dimittere coniurationem.

Si Energumenus non fuerit liberatus, & tamen (urgente necessitate) dimittenda sit coniuratio, tunc præcipe omnibus Spiritibus remanentibus in corpore eos cogendo, vt recedant à capite, à corde, à stomacho, & descendant ad partes inferiores corporis, puta in vngues mortuos pedum, & caue ne vllō pacto linas eos remanere sursum: cum autē illuc descenderint, tunc facias illis sequens præceptum.

Diabolus obediens semper ad inferiora corporis cogendus, & in vngues pedum mortuos.

Præcipio vobis omnibus Spiritibus immundis, qui estis in hoc corpore in nomine sanctissimæ Trinitatis Patris & Filij, & Spiritus sancti, & sub pœna immersionis in stagnum ignis, & sulphuris per annos mille statim ab exitu vestro, quatenus non habeatis auctoritatem, seu potestatem ascendendi superius ad caput, vel ad membra huius creaturæ Dei N. & ipsam lædendi, sed cogamini manere deorsum, donec vocati fueritis à me, seu ab aliquo alio Exorcista, vel permissi à Deo ascendere ad honorem ipsius, ad salutem huius creaturæ Dei, & ad confusionem vestram, vel augmentum pœnarum vestrarum & sinatis ipsam orare, comedere, bibere, quiescere, & omnia illa agere, quæ spectant ad honorem Dei, & salutem animæ suæ. Et sicut Christus mortuus est, & descendens ad inferos dixit: Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ, & ibi ligauit superbissimum Luciferum, ita auctoritate qua fungor, ligo vos in loco vobis assignato. In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Amen.

Explicit Exorcismus septimus.

G R A

GRATIARVM ACTIO-
NES, PRO ENERGV-
MENO LIBERATO.

Cum liberatus fuerit obsessus, dic.

TE Deum laudamus. *totum.* Quo finito dic sequentia
verba. V. Confirma hoc Deus quod operatus es in no-
bis. R. A templo sancto tuo, quod est in Hierusalem. V.
Ostende nobis domine misericordiam tuam. R. Et saluta-
re tuum da nobis. V. Domine exaudi orationem meam. R.
Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et
cum spiritu tuo.

Oratio.

Gratias agimus tibi domine sancte Pater omnipotens
æterne Deus, gratias agimus tibi Christe verbum æ-
terni Patris, gratias agimus tibi Spiritus alme, gratias agi-
mus Sanctis omnibus, tum Angelis, tum hominibus, quia
omnipotenti virtute Dei per nostras manus elisus est dra-
co. Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob miserere fa-
mululo tuo N. quem à Diabolica potestate liberaſti, & in
eius adiutorium sanctum dirige Michaëlem, qui eum pro-
tegat, visitet, atq; defendat ab omnibus inimicis suis. Qui
vivis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui liberare dignatus
es hunc famulum tuum N. ab omni vexatione sata-
næ, & ministrorum eius, mitte in eum septiformem Spi-
ritum sanctum tuum paraclerum de cælis. R. Amen. Spi-
ritum sapientiæ, & intellectus. R. Amen. Spiritum consilij, &
fortitudinis. R. Amen. Spiritum scienciæ, & pietatis. R. Amen.
Adim

Adimple eum Spiritu timoris tui, & signa eum in vitam
propitiatæ æternæ. R. Amen. V. Dominus vobiscum. R.
Et cum spiritu tuo.

Oratio.

TE Deum Patrem ingenitum, te Filium vnigenitū, te
Spiritum sanctum paraclerum, Sanctā & indiuiduam
Trinitatem toto corde conſitemur, laudamus, atque bene-
dicimus, tibi gratias agentes, quia tua virtute hodie cōſu-
sus, turbatus, verberatus, ac denique expulſus est Diabolus
cum socijs suis de hac creatura tua. N. quā per filium tuum
vnigenitum redimere dignatus es. Quare igitur te domi-
ne sancte Pater omnipotēs æternæ Deus, Sancta Trinitas,
virtus vna, atq; indiscreta maiestas Deus noster omnipo-
rens, vt hanc creaturam tuam N. custodire, & defendere di-
gneris per sanctos Angelos tuos ab omni incurſu Satanæ,
& ministrorum eius, & infunde super eam benedictionem
tuam sanctam. Per Christum dominum nostrum. Amen.
Ecce crucem † domini, fugite partes aduersæ, vicit leo de
tribu Iuda radix David, Iesus Christus beatissimæ virginis
Mariæ filius, mundi salus, & dominus, qui dixit discipulis
suis, In nomine meo Dæmonia eiciant, ipse impleat ver-
bum suum, & sit tibi propitius, & clemens. Et hoc signum
sanctissimæ crucis † sit tibi clypeus, & munimen aduersus
omnes insidias Diaboli. Amen.

Oratio.

Sanctificet te Deus signaculo sanctæ crucis † suæ, vt re-
cedant à te omnes, inimici tui. Defendat te Iesus Chri-
stus filius Dei viui per signum sanctæ crucis. † Defendat †
te Deus ab omnibus malis presentibus, & futuris, extero-
ribus & interioribus. Signo † te signaculo sanctæ crucis, vt
à persecutionibus Diaboli liberet te Deus. Signaculo hu-
ius crucis † prosternantur ipsi Diaboli aduersarij tui, & fu-
giant à te. Per istius sanctæ crucis † signaculum liberet te
Deus à periculis mundi, & mittat sanctos Angelos suos,
qui te custodiant. Benedictio † Dei Pa † tris, & Fi † lij, &
Spiritus † sancti sit super te, Benedictio † Iesu Christi sit
super te. Virtus sanctæ crucis † sit super te, intra te, circa te,
ante

ante te, post te, & omnibus partibus tuis. Benedictio f bea-
tæ Mariæ matris Dei sit super te, Benedictio f Patriarcha-
rum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confesso-
rum, virginum, & omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei
sit super te. Amen.

Oratio.

SAncte Michaël Archangele defende creaturam istam
N. in prælio, vt nõ pereat in tremendo iudicio, per gra-
tiam quam meruisti te deprecor, vt eruas eam ab omnibus
periculis animæ, & corporis, & ab vniuersis insidijs Dæ-
monum, & custodias eam, vt omnes Spiritus maligni non
possint nocere ei in quocunque loco fuerit. Per Iesum
Christum saluatorem nostrum. Amen.

Hic Sacerdos, seu Exorcista signando obsessum dicat.

Signaculum domini nostri Iesu Christi f impono in
frontem tuam. Signo f oculos tuos, vt videas clarita-
tem Dei. Signo f aures tuas, vt percipias verba Dei, ac sa-
lutis tuæ. Signo f nares tuas, vt percipias odorem suauita-
tis. Signo f cor tuum, vt confitearis peccata tua. Signacu-
lum Dei Pa f tris omnipotentis, & Fi f Iij & Spiritus f
sancti appono, quod te sanum faciat in omni tempore vi-
tæ tuæ, vt nullam habeat Diabolus potestatem in te, neq;
in aliqua parte tui: sed sancta Trinitas diuina regat te, &
perducet in vitam æternam. Amen.

Hic benedicas eum dicens.

Bene f dicat tibi dominus noster Iesus Christus, & cu-
stodiat te. R. Amen. Ostendat tibi faciem suam domi-
nus, & misereatur tui. R. Amen. Conuertat dominus vul-
tum suum ad te, & det tibi pacem. R. Amen. Pax, & benedi-
ctio Dei omnipotentis Pa f tris, & Fi f Iij, & Spiritus
f sancti descendat super te, & maneat tecum in æternam.
Amen.

R E M E

**REMEDIA EFFICA-
CISSIMA IN MALI-
GNOS SPIRITVS EXPEL-
lentos, facturisque,**

**ET MALEFICIA EFFV-
ganda de obsessis corporibus, cum suis be-
nedictionibus.**

Ordo ad faciendum aquam benedictam.

Sacerdos indutus Sacerdotalibus indumentis,
vel saltem stola absolute dicat,

v. Adiutorium nostrum in nomine domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

EXORCISMVS SALIS.

EXorcizo te creatura salis per Deum f viuum,
per Deum f verum, per Deum f sanctum, per
Deum, qui te per Elisæum Prophetâ in aquam
mitti iussit, vt sanaretur sterilitas aquæ, vt effi-
ciaris sal exorcizatum in salutem credentium, & sis omni-
bus sumentibus te sanitas animæ, & corporis, & effugiat
atque discedat à loco in quo aspersum fueris omnis phan-
tasia, & nequitia, vel versutia Diabolicæ fraudis, omnisq;
spiritus immundus adiuratus per eum qui venturus est iu-
dicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

Immensam clementiam tuam omnipotens æternæ Deus
humiliter imploramus, vt hanc creaturam salis, quam in
vsum

rum generis humani tribuisti bene ꝑ dicere, & sancti-
ficare tua pietate digneris, vt sit omnibus sumentibus sa-
lus mentis, & corporis, & quicquid ex eo tactum, vel re-
spersum fuerit, careat omni immunditia, omniq; impug-
natione spiritualis nequitie. Per dominum nostrum Ie-
sum Christum filium tuum, &c.

EXORCISMVS AQVÆ.

EXorcizo te creatura aque in nomine Dei Patris ꝑ om-
nipotentis, & in nomine ꝑ Iesu Christi filij eius do-
mini nostri, & in virtute Spiritus ꝑ sancti, vt has aqua
exorcizata ad effugendam omnem potestatem inimici, vt
ipsum inimicum eradicare, & explantare valeas cum An-
gelis suis Apostolicis. Per virtutem eiusdem domini nostri
Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, &
seculum per ignem. Amen.

Oratio.

DEus qui ad salutem humani generis maxima queque
sacramenta in aquarum substantia condidisti, ad isto
propitius inuocationibus nostris, & elemento huic multi-
modis purificationibus preparato, virtutem tue bene ꝑ
dictionis infunde, vt creatura tua mysterijs tuis seruans,
ad abigendos Dæmones; morbosque pellendos diuine gra-
tie sumat effectum: vt quicquid in domibus; vel in locis
fidelium hæc vnda resperferit: careat omni immunditia: li-
beretur à noxa: non illic resideat spiritus pestilens: non an-
ira corruptens, discedant omnes insidie latentis inimici,
& si quid est, quod aut incolumitati habitantium inuidet,
aut quieti asperione huius aque effugiat, vt salubritas per
inuocationem sancti tui nominis expedita, ab omnibus
sit impugnationibus defensa. Per dominum nostrum Ie-
sum Christum, &c.

*Hic mittat sal in aquam in modum crucis
dicendo semel.*

Commistio salis, & aque pariter fiat, in nomine Pa ꝑ tris, &
Fi ꝑ li, j,

Fi ꝑ li, j, & Spiritus ꝑ sancti. Amen. V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DEus inuictæ virtutis auctor, & insuperabilis imperij
rex ac sepe magnificus triumphator, qui aduersæ domi-
nioni vires reprimis, qui inimici rugientis suicia seueras
qui hostiles nequitas potenter expugnas, te domine tre-
mentes, & supplices deprecamur, ac petimus, vt hanc crea-
turam salis, & aque dignanter aspicias, benignus illustres,
pietatis tue rore sanctifices vt vbicunq; fuerit aspersa, per
inuocationem sancti tui nominis, omnis infestatio immū-
di spiritus abigatur, terrorque venenosi serpentis procul pel-
latur, & præsentia sancti spiritus nobis misericordiam tuā
poscentibus, vbique adesse dignetur. Per dominum nostrum
Iesum Christum, &c.

Benedictio olei probatissima ad expellendas om-
nes facturas, maleficia, ligaturas, & omne opus
nefarium Diaboli de humanis corporibus: quæ
ab aliquibus ascribitur Sancto Cypriano: Mo-
dusque sumendi dictum oleum,

*S. Cypriani cō
iuratio olei.*

*Sacerdos habeat vas præparatum cum oleo benedicendo,
& induat ꝑ sacerdotali stola, benedicat
ipsum, dicens.*

IN nomine Pa ꝑ tris, & Fi ꝑ li, j, & Spiritus ꝑ sancti. Amen.
V. Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit
cælum & terram. V. Ostende nobis domine misericordiam
tuam. R. Et salutare tuum da nobis. V. Adiua nos Deus sa-
lutaris sancti tui nominis expedita, ab omnibus
V. Nihil proficiat inimicus in nobis. R. Et filius iniquitatis
non apponat nocere nobis. V. Fiat misericordia tua domine
super nos. R. Quemadmodum sperauimus in te.

*Olei benedic-
tio.*

EXORCISMVS.

EXorcizo te immūdiffime spiritus, omnis iursio Sarha-
næ, & phantasma in nomine Dei Pa ꝑ tris, in nomine

Dei Filij, & in nomine Dei Spiritus ꝑ sancti, vt recedas ab hoc oleo, vt possit effici potatio spiritualis ad sanandū infirmos: vt in eis possit habitare Spiritus sãctus, per nomē Dei patris, per nomen domini nostri Iesu Christi dilectissimi filij eius. Qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

EMitte domine septiformem spiritum sanctum paraclitum de cœlis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de viridi ligno producere dignatus es ad refectionem mentis & corporis vt tua benedictione sit semper tangenti tumentū mentis & corporis, ad vacuandos omnes humores melancholicos, omnes dolores, omnes infirmitates, omnesque ægitudines mentis, & corporis, vnde vnixisti Reges, Prophetas, & Martyres vñctioe sancta tua perfecta. Domine abs te ostende nobis, vt benedictum permaneat in visceribus famulorum tuorum: in nomine domini nostri Iesu Christi. Qui tecum, & cum Spiritu sancto viuut & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Hic Sacerdos habeat vexatum, seu maleficiatum præsentem si commodè fieri potest, & positus manibus super caput eius, adiuret Dæmonem hoc modo.

ADIVRATIO,

Adiuro te, ô Sathan, & omnes malignos Spiritus per nomen Dei viui, ꝑ veri ꝑ & sancti, ꝑ per nomen, & merita Virginis Mariæ, per potestatem omnium Spirituum cœlestium, & per nouem ordines cœlestes in maledictionem, confusionem, & augmentum pœnarum tuarum in centuplum de die in diem, vsque ad vltimum tremendū diem finalis iudicij augmentandam, si nunc non recedas maledictæ Sathan ab hoc famulo Dei N. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

CON.

CONIURATIO.

ITerum coniuro te, ô ꝑ Sathan, quod non requiescas, neque cesses à labore continuo de loco in quo es, penitus remouere ab officio, & societate damnata cuiuscūque principatus, & tuam, & omnem malignam fascinoem ab hac creatura Dei N. facturas, infirmitates, & dolores animæ, & corporis per verba coniurationis prædictæ, maledictæ Sathan, sit nomen, & opus tuum confusum & maledictum in æternum, & vltra à Deo omnipotente, & à me, per potestatem mihi traditam super te, non solum in baptisate, & alijs sacramentis, sed etiam per administrationem veri corporis, & sanguinis domini nostri Iesu Christi, mihi per auctoritatem beatorum Apostolorum Petri, & Pauli concessam & si fueritis rebelles, & contumaces, & mihi inobedientes, coniuro contra te, & contra vos omnes Spiritus infernales, qui vos nefarios Spiritus cum festinatione, quatenus per virtutem illius nominis, quod Moyse nominauit & tunc absorpti fuerunt à cauernis abyssi Dathan, & Abiron, & in virtute illius nominis, vsque in profundum abyssi, vsque ad vltimum diem vos religent. Amen.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.*
In illo tempore. Recubentibus vñdecim discipulis. &c.
Quære supra fol. 119.

ADIVRATIO.

Adiuro etiam vos ꝑ omnes immundos Spiritus per eum qui erat, qui est & qui venturus est, qui creauit, & redemit nos suo sanguine, per crucem mortem, sepulturam, & resurrectionem suam, qui hic præsens, & vbique est, qui dixit: Vbi fuerint duo, vel tres in nomine meo congregati, ibi in medio eorum sum, & per nomen eiusdem domini nostri Iesu Christi, vt hinc statim recedatis cum maleficijs, & facturis vestris, nūquā redituri. In nomine Patris & Filij, & Spiritus ꝑ Sancti. Amen. ¶ Adiuutorium nostrū in nomine domini. R. Qui fecit cœlū, & terram. V. Exurge Christe adiuua nos. R. Et libera nos propter nomen tuum.

o o + Oratio

Oratio.

O Potestas immensas, & Trinitas indiuidua, æternæ Spiritus sanctæ, te omnes Christi colere exoramus, ut potestiam, & misericordiam tuam super hanc creaturam tuam, N. porrigas: & ab omni Spiritu immundo tua pietate libera re digneris. Qui uiuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Hic Sacerdos reuertatur ad benedictionem olei, & dicat.

Benedicat te creatura olei † Imperialis maiestas, protegat te † regalis diuinitas, defendat te † immentia Trinitas, foueat te † gloriosa unitas, dirigat te † inestimabilis bonitas, regat te † potentia Dei patris, uiuificet te † sapientia Dei Filij, deducat te † uirtus Spiritus sancti, Alpha, & Omega. Deus Sabaoth sit ista inuocatio, ut det tibi ad omne malum propellendum uirtutem. Crux † Christi saluet te, duodecim Apostoli te † custodiant. Sancti Martyres te † adiuuent, Sancti Confessores te bene † dicant, omnes Sancti Sacerdotes noui & ueteris testamenti te exorciat, & sancti † sicut, Sancti Angeli, Archangeli, Throni, & Dominationes, Principatus, & Potestates, Virtutes Cœlorum, Cherubin, & Seraphin te † defendant, uirtuosus Deus trinus, & vnus te bene † dicat, & det tibi contra omne malum, & ad omnes facturas, & maleficia uirtutis, ut per te possim destruere, eradicare, & euellere de animabus, & corporibus humanis omnia maleficia, omnes incantationes, ligationes, facturas, & omne opus nefarium Diaboli. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Hic sequuntur benedictiones dicti olei ad bibendum, & ad unguendum facturos.

Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit cœlum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt,

EXORCISMVS.

Benedictio olei ad bibendum. **E**Xorcizo te creatura olei per Deum † uiuum, per Deum † uerum: per Deum † Sanctum, ut omnis uirtus aduersarij, omnis exercitus Diaboli, omnisque incurfio, & omne

phantasma Sathanæ eradicetur à te, ut fias omnibus, qui te sumpserint medicina ad expellendas omnes facturas, & fuganda omnia maleficia Sathanæ, & ministrorum eius, & ipsum inimicum expellere cum omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, & facturis ualeas. In nomine Patris † tris omnipotentis, in charitate Iesu Christi domini nostri filij eius, qui uiuit, & regnat cum Spiritu sancto Deus. Per omnia secula seculorum. Amen. V. Dominus uobiscum. R. Et cum Spiritu tuo.

Oratio.

Creaturarum Deus omnium, & domine Creator, qui per Moysen famulum tuum, permixtis herbis atomatum, fieri percepisti sanctificationem unguenti, clementiam tuam suppliciter deposcimus, ut huic oleo, quod oliua, te iubente produxit, spiritualem gratiam largiendo plenitudine sanctificationis infundas, sit domine fuga Dæmonum, ac omnium maleficiorum, incantationum, ligationum, facturarum, ac omnium operum Sathanæ exterminatio, & præstata nobis domine sancte pater omnipotens æterne Deus, ut quicumque ex hoc oleo biberint, & deuotè unxerint, sit eis perfecta medicina contra omnes diabolicas machinationes, facturas, ligationes, & signaturas, ac malignos Spiritus. Per dominum nostrum Iesum Christum, qui lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus † Sancti. Amen.

EXORCISMVS.

EXorcizo te creatura olei in nomine Patris, & Filij, & Spiritus † Sancti, ut per hanc inuocationem indiuiduæ Trinitatis, & vnus uirtute Deitatis, omnis nequissima uirtus aduersarij, omnis inueterata malitia Diaboli, omnis uolenta incurfio, omne confusum, & cæcum phantasma, eradicetur, fugetur, & discedat ab hoc oleo, ut omnes, qui ex eo biberint, & deuotè unxerint fiat sanctas super eos ab omni maleficio diabolico, ut non possit latere ulla malignorum Spirituum nequitia. Per eundem dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Deo patre, & Spiritu Sancto uiuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

003 Ora

Deus omnipotens, sanctificationum dominator, cuius preter sine fine sentitur. Deus, qui cœlestia, & terrena simul moderaris, & complecteris: seruans misericordiam tuam populo tuo ambulanti ante conspectum gloriæ tuæ. Exaudi pie domine preces seruatorum tuorum: & copiosa tua benedictio descendat in hoc oleum in honore nominis tui, & victoriæ crucis tui: & in honore sanctorum omnium, & sanctorum totius cœlestis curiæ. Tu ô clementissime pater sancti tui, & miserator illustra: proprio splendore clarifica: vt omnis, qui deuotè biberit, & inxerit, ab omnibus Spiritibus immundis, ac operibus eorū sanetur & saluetur propter nomen tuum magnū, & manū tuam fortē, & brachium tuum excelsum. Et tu Deus altissime libēter protege, & dignanter libera eos ab omnibus Spiritibus inmundis, maleficijs, incantationibus, signaturis, facturis, & ab omni opere Sathianæ liberare digneris propter nomen tuum magnum, & admirabile & liberatos æterna redemptione conserva, vt semper felices, semperque in tua gratia lætantes, constanter in istam confessionem Trinitatis in fide catholica perseuerent. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, &c.

Et aspergatur aqua benedicta super oleum in modum crucis.

Neuole panis benedictus datus infirmis antepotum olei.

Benedictio panis non fermentati, qui vulgò dicitur (Neuole) qui propter eius leuitatem conueuit dari infirmis, antequam bibat prædictum oleum benedictum.

Sacerdos habeat prædictum panem præparatum, prout necesse fuerit infirmo, & illum benedicat sequenti benedictione dicens.

Adutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit cœlū, & terram. V. Ostende nobis domine misericordiam tuam. R. Et salutare tuum da nobis. V. Adiua nos Deus salutaris noster. R. Et propter gloriam nominis tui domine libera nos. V. Nihil efficiat inimicus in nobis. R. Et filius iniquitatis

iniquitatis nō apponat nocere vobis. V. Fiat misericordia tua domine super nos. R. Quemadmodum sperauimus in te. V. Nūquid poteris parare nobis mēsam in deserto. R. Pluit illis manna ad manducādum, & panē cœli dedit eis. V. Cibauit illos ex adipe frumenti. R. Et de petra melle saturauit eos. V. Manducauerunt, & saturati sunt nimis. R. Et desiderium eorum attulit eis. V. Panem Angelorum manducauit homo. R. Per gratiam suam misit eis in abundantiam. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Domine Iesu Christe, panis Angelorū, panis viuus æternæ vitæ, benedicete dignare panem istū, sicut benedixisti quinque panes in deserto, vt omnis, qui ex eo susceperit, & gustauerit, inde corporis, & animæ percipiat sanitatem, & omnis spiritus procellarum, & æreæ potestates, facturæ, & omnia maleficia, incantationes, ligaturæ, & omne opus nefariū Diaboli dextera tuæ virtutis prosternatur. Descendat quæsumus dñe desuper Spiritus sanctus in illum panem, sicut Samuele cornigerum holocaustū tuum inactante, fragor turbam aduersantem repulit, ita effugatis omnibus virtutibus cōtrariæ potestatis, & omni maleficio diaboli, siue facturis, ligaturis, ac nefarijs operibus Satanæ à famulis tuis, incolumes, & sanatos ab omni infirmitate manus seruet Angelicā protectionē superna, vt in laudis, & Spiritualis deuotionis, & amoris Dei transeat augmentum. Qui viuus, & regnas cum Deo patre in vnitatē eiusdem Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum.

Panis nō fermentati benedictio qui exhibetur infirmis.

Oratio.

Domine sancte pater omnipotēs æternæ Deus benedicere digneris hanc creaturam panis tua benedictione, vt sit sumentibus salus mentis, & corporis, atque cōtra morbos, & vniuersas inimicorum insidias, maleficia, facturas, & omne opus nefariū Diaboli tutamētū, & tua protectione, ac pietate digneris dissoluere, & annullare, vt alligata potestate Dæmonū, in hoc, creaturæ rationali deseruiēs;

deficiat, & turbetur ad laudem tui sanctissimi nominis, & omnipotentissimæ maiestatis tuæ. Per dominum nostrum Iesum Christum panem vitæ qui de cælo descendit, vt esset hostia viua, & daret salutem mundo. Qui tecum, & cum Spiritu sancto viuit, & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

Domine Deus omnipotens, descendat benedictio Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti super hunc panem, vt quicumque ex eo sumpserit, accipiat sanitatem mentis & corporis, & protectionem, & tutelam salutis, integritatem charitatis, consolationem spei, & fidei corroboracionem, virtutumque omnium constantem perseverantiam, ac Spiritus S. visitacionem. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

Precamur domine Deus noster tuæ pietatis clemenciam vt panem istum cælesti benedictione sanctifices, & ita ex hoc fugate digneris omnem Diabolicam tentacionem maleficij Spirituum immundorum, facturarum, ligacionum, traditurarum, incusuum, vt quicumque ex hoc pane comedierit, totius virtutis, & sanitatis dulcedine perficiatur, & tibi sanctificatori, & Salvatore omnium gratias cum gaudio, & lætitia agere mereatur. Te igitur domine Deus pater omnipotens, vna virtus, salus infinita, Trinitas sancta, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, supplices deprecamur, vt benedice, exorcizate, & sanctificare pro tua pietate digneris hanc creaturam panis, quam nos ministri tui, cum verbis tuis, & in tuo nomine, & dilecti filij tui & Spiritus sancti benedicimus, & exorcizamus ad expellendas omnes facturas Diaboli, incantaciones, ligaciones, fascinationes, obstinationes, & omne impedimentum Sathane, & ministrorum eius propter amorem vnigeniti filij tui domini nostri Iesu Christi, & hic panis a te benedictus, & sanctificatus sit fuga Daemonum & omnium maleficiorum, & operum Sathane exterminatio, vt omnes qui ex hoc pane gustauerint omnia

omnia opera Satanae, omne & eius virtutem extinguere, & fugare valeant, & si quid veneni, si quid mortiferæ operationis fuerit in illis, clementer eos liberes propter magnum nomen tuum Adonay, vt creatura tua ad te conuertatur. Qui in trinitate perfecta viuis, & regnas Deus per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

Domine Deus pater omnipotens, qui Moyse, & Aaron famulis tuis præcepisti panes propositionis in conspectu tuo semper adesse. Domine Iesu Christe fili Dei viui, qui satiasti, quinque millia hominum ex quinque panibus, & duobus piscibus. Domine Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, qui filios Israël de Ægypto liberaisti in manu forti, & brachio extenso, quadraginta annis in deserto eos satiasti pane cælesti, supplices nos ministri, & famuli tui (licet indigni) benedicentes panem istum quem sumus domine nobis supplicantibus adsit virtus Spiritus sancti, quæ ita eum sanctificet, vt omnes qui ex eo sumpserint, in pristina sanitatem reuertantur, & omnes incantaciones, ligaciones, signaciones, facturas diabolica arte factas, cuiuscunque conditionis existant, in virtute verborum tuorum absoluant, & annihilent omnia maleficia Satanae, & ministrorum eius. Da domine virtutem nomini tuo, quod intocamus super panem istum per magnum nomen tuum Adonay, Thetragramaton: & per nomen dilectissimi filij tui Iesu Christi, qui tibi factus est obediens vsque ad mortem crucis, quod inuocamus super panem istum, habeatque virtutem per inuocacionem eiusdem nominis filij tui, & Spiritus sancti ad effugandos Spiritus malignos, & omnes virtutes eorum, exaltetque nomen tuum in nobis, in confusione omnium inimicorum nostrorum visibilium & invisibilium. Qui in Trinitate perfecta viuis, & regnas in secula seculorum, Amen.

Oratio.

Domine sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui Ecclesiam tuam per filium tuum in sanguine eius plantasti, qui Moyse famulo præcepisti, septuaginta viros

de populo Israël segregari, ut præessent populo tuo. Et ita Apostoli domini nostri Iesu Christi in primitiua Ecclesia septem ministros, per impositionem manuum Apostolicarum ipsos consecrauerunt, & erant intenti in oratione, & fractione panis. Exaudi nos clementissime domine, quos ad officium Sacerdotale non nostris meritis clementer numerasti: & da virtutem verbis tuis, & nomini tuo quod inuocamus super panem istum, & præsta nobis famulis tuis, ut quicumque hunc panem deuote sumperit in nomine tuo benedictum, sanitatem mentis & corporis recipiat, & ab omnibus maleficijs, incantationibus, signationibus, fascino nationibus, signaturis, facturis, & ab omnibus operibus Sathanæ, te propitiante sanetur. Domine Iesu Christe qui in hunc mundum veniens panem viuum de cælo esse voluisti, exaudi nos quæsumus domine, & præsta nobis famulis tuis benedictum panem istum in nomine Patris tui, & Spiritus sancti, ut quicumque hunc panem deuote sumperit: ab omnibus operibus Sathanæ mundetur, & sanetur. Qui cum Deo patre, & eodem Spiritu sancto uiuis & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Descendat quæsumus, domine sancte, pater omnipotens, æternæ Deus per amorem unigeniti Filij tui virtus Spiritus sancti, quæ ita istum panem benedictum inflammet, & exorcizet, ut quicumque ex eo comederit, siue gustauerit in nomine tuo, & dilectissimi Filij tui, & Spiritus sancti ab omnibus operibus Sathanæ sanetur, & saluetur. Da domine sancte, pater omnipotens, æternæ Deus, ut quod rogamus, & exoramus, obtineamus in nomine tuo, & dilecti Filij tui, & Spiritus sancti Amen.

Aspergatur aqua benedicta in modum crucis super panem, postea dic sequentem orationem.

Oratio.

Veni sancte Spiritus, & clementi bonitate benedicti, & sanctifica panem istum, ut omnes, qui sumperint, siue gustauerint ex eo, ab omnibus operibus Sathanæ, & ministrorum eius saluentur, & saluentur in nomine domini nostri Iesu Christi, qui cum Patre, & Spiritu sancto eodem uiuit & regnat in secula seculorum. Amen.

DOCUMENTVM PRO EXORCISTIS.

Aduertere debet Exorcista, ne vlllo pacto præbeat hoc oleum, vel aliquod aliud remedium potabile alicui infirmo sine consilio & iudicio Medicorum: quia cum cõplexiones, seu naturæ infirmorum sint diuersæ, diuersimodè etiam illis applicanda sunt tam ista, quàm alia remedia, quia quòd vni aliquando erit proficuũ, alteri poterit esse nociuum. Ideo standum est iudicio illorum cum illorum sit cõplexiones hominũ cognoscere, & de illis iudicare, propterea hæc remedia poterunt augeri, & minui secundum eorum iudicium.

Medici Exorcista in consilium adhibendi.

Modus sumendi oleum prædictum, & panem benedictum, nec non ungerendi patientem ex dicto oleo benedicto.

Hic benedictionibus finitis, tu qui curam habes infirmi, seu vexati, accipe vnam, vel duas libras carnis vituli, aut aliam carnem, pro oportunitate temporis, & illam tandiu sine sale facias bullire in aqua, donec decocta fuerit: postea accipe sex vel octo uncias ex illo brodio prius à Sacerdote benedicto illa benedictione (ad quodcumque volueris) vel benedictione (omnium potionum) posita infra, & duas uncias prædicti olei benedicti. Et omnia simul incorporata, ac tepida dabis patienti iummo mane. Sed antequam infirmus bibat, prædictum oleum sic dispositum præbe illi panem benedictum, dicendo.

Accipe.

Accipe panem istum benedictum ad destruenda omnia maleficia Satanæ tibi facta. In nomine Pa†ris, & Fi†lij, & Spiritus†sancti. Amen.

Sicq; continuabis per 8. vel 10. dies. Et vnaquaq; die vnge patientem ex prædicto oleo in istis locis. Ad oculos, ad frontem, ad aures, in petore, ad cor, ad pulsus manuum, ad manus, ad pulsus pedum, & ad pedes, & vngendo singula loca dicas sequentia verba.

Ego vngo te N. hoc oleo benedicto, & per istã vnctionem absoluo te† ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligaturis, signaturis, & facturis tibi arte Diabolica factis. In nomine Pa†ris, & Fi†lij, & Spiritus†sancti. Amen.

Benedictio ad quodcumque voluerit.

Y. Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit cœlum & terram. Y. Domine exaudi orationem meam. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Bene†dic domine creaturam istam N. vel N. vt sit remedium salutare generi humano, & præsta per inuocationem sancti tui nominis, vt quicumque ex ea sumptuerint, vel gustauerint corporis sanitatem, & animæ tutelam accipiant. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis

Modus conficiendi oleum benedictum.

Alia benedictio olei ad vngendum maleficios, modusque faciendi prædictum oleum.

Recipe {
Rurba
Salvia,
Anethi,
Cinis oliuarum,
Aqua benedicta, } Cimas tres.

Et

Et omnia simul fac bullire in oleo, deinde ipsum benedicas sequenti benedictione.

R. Adiutorium nostrum in nomine domini.

Y. Qui fecit cœlum & terram.

EXORCISMVS.

Exorcizo te spiritus immunde per Deum†vium, per Deum†verum, per Deum†sanctum, qui fecit cœlum & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt, vt omnis virtus aduersarij, omnis exercitus Diaboli, omnis incurfus, & omne phantasma inimici eradiceatur, & effugiant ab hac creatura olei, & omnium herbarum, quæ in eo sunt, vt sit ignis ardens aduersus omnes insidias inimici, vt quicumque vnctus fuerit hac creatura olei, sit sanitas, & sinceritas super eum, & spiritus maligni, & phantasticæ visiones, vnctione huius olei separentur, & elongentur ab eo. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Postea vnge patientem, sicut supra ostensum est.

Modus soluendi maleficia alicui persone facta, in corpore humano existentia.

Prius aduertere debet Exorcista, in qua parte corporis maleficium inferat dolor, quia regulariter in istis tribus partibus consueverunt maleficia inducere læsionem, scilicet, in ventre, in stomacho, & ad cor. Si dolorem immittat in inferiori parte corporis maleficiati, præbe illi oleum benedictum prima benedictione, eo modo quo dictum est supra, & omni die quo infirmus hiberit prædictum oleum debet exorcizari per tres, vel quatuor horas, Si autem dolor reducatur ad stomachum, vel ad cor, tunc præbe illi sequens remedium.

Recipe

Recipe {

 Ellebori albi,

 Perforata,

 Sacchari rosati,

 Thuris,
 }

 añ. ꝑ. j. s.

 ʒ s.

Et omnia simul in vino albo optimo quantitate
 vnus libræ tãdiu facias bullire, quousq; de-
 ueniat ad medietatem: postea ipsum vinũ co-
 latum, benedictum, atque exorcizatum à Sa-
 cerdote, propria benedictione posita infra,
 tribue patienti hora competenti, & per tres
 dies si necesse fuerit, sic continuabis, vno die,
 & alio non. Et vnaquaque die, non obstante
 vomitu, infirmus contritus, & confessus, atq;
 in statu suæ salutis existens, exorcizetur spa-
 rio trium, vel quatuor horarum: quia sic sana-
 bitur, fauente gratia Dei.

Medicina pro Maleficiis.

Recipe {

 Florum geneſta,

 Hypericonis,

 Marubij,

 Vrticæ, aut Iuæ,

 Rutæ,
 }

 añ. ꝑ. ij

Et fiat decoctio in aqua ad medietatem, postea
 benedicatur à Sacerdote benedictione se-
 quenti, & detur maleficiato
 hora competenti.

Benedictio syruporum, atque Medicina.

¶. Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit
 cœlum, & terram. ¶. Dominus vobiscum. R. Et cum spiri-
 tu tuo.

Oratio

Oratio.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui fecisti cœlum, &
 terram, mare & omnia quæ in eis sunt, bene ꝑ dicere
 digneris hanc medicinam, & super eam bene ꝑ dictionem
 tuam effundere digneris, vt per tuam sanctissimam virtu-
 tem, & copiosissimam benedictionem, Dæmonem hunc
 famulum tuum N. vexantem torqueat, fatiget, & expellat,
 ipsumq; famulum tuum N. pretiosissimo dñi nostri
 Iesu Christi filij tui redemptũ sanguine, ab omni Dæmo-
 num molestia liberatum, per tuam bonitatem custodire
 digneris, ad laudem tui sanctissimi nominis. Per eundem
 dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, &c.

Et aspergatur aqua benedicta.

*Benedictio omnium potionum ad destruendas facturas
 & fuganda maleficia de corporibus humanis.*

*Potionũ exor-
 cizatio.*

¶. Adiutorium nostrum in nomine domini.

R. Qui fecit cœlum & terram.

EXORCISMVS.

Exorcizo te Medicina per Deum ꝑ viuum, per Deum
 ꝑ verum, per Deum ꝑ sanctum, per illum qui te ad sa-
 lutem humani generis creauit. Exorcizo te ꝑ per inçarna-
 tionem filij Dei viui, per natiuitatem, & circumcissionem
 eius, per baptilum, & sanctum ieiunium eius, per passio-
 nem, mortem, resurrectionem, ascensionem eius, per ad-
 uentum, & gratiam Spiritus Sancti paraclæti. Per beatam
 Mariam Virginem matrem domini nostri Iesu Christi,
 per omnes Angelos, Archangelos, Thronos, Dominatio-
 nes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Sera-
 phin. Per omnes Patriarchas, Prophetas, Apostolos,
 Martyres, Confessores, Virgines, Viduas & Continen-
 tes Dei, & per omnes virtutes eorum, vt in virtute ipsius
 Dei destruas omnia maleficia & incurfus Diaboli, ac
 miasmorum eius, omnes incantationes, ligationes, signa-
 turas, & facturas, Diabolica arte factas seu inasentas con-
 tra famulum Dei N. ita vt ad nihilum redigantur tãquam
 si non

*Coniuratio
 Medicinarum
 adhibendarũ.*

si non essent, vt sicut diuina potentia spoliavit infernum, ita expoliare valeas, & possis hunc famulum Dei N. & imaginem Christi ab omnibus Spiritibus immundis, ac operibus eorum, & per te extinguantur omnes ardores, calores, & frigiditates ceterarūq; pestilentiarū factarū, sine scindarū contra famulum Dei N. in omnibus facturis, Per eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

Omnipotens sempiternae Deus, qui omnia ex nihilo condidisti, qui hominē ad imaginē, & similitudinem tuam creasti, & mirabilis redemisti, virtutis tuę inuictam fortitudinē deprecamur domine sancte pater omnipotens eterne Deus, & te suppliciter exoramus, vt medicinā istam bene tē dicere, exorcizare, & sanctificare pro tua pietate digneris, vt ex vultu Diuinę maiestatis tuę, virtutē tuam contra omnes immundos spiritus, incantationes, ligationes, signaturas, facturas, & omnia maleficia Satharū possit recipere, & expellere a famulo tuo N. quicquid potest pestiferum esse, vt exhibeat plenum sanitatis effectum. Deturreat pręstigia, phantasticasq; visiones compescat, per signum sanctę crucis tē filij tui Domini nostri, tutelam fidelissimam desiderantibus pręstet, per hoc tuum Domine Iesu Christe tē signaculum quod nullius dolum, nullius pertinacia destinauit. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuus & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Benedico igitur te creaturā medicinę in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti, qui te creauit pro tutela humani generis. Proinde rogamus te domine Deus noster, vt hæc creaturā medicinę famulo tuo N. in nomine sanctę Trinitatis efficiatur salutare remedium, sitq; perfectā medicina in visceribus eius. Qui in Trinitate perfectā viuus, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Descendat quesumus domine sancte pater omnipotēs eterne Deus in hanc medicinā virtus Spiritus sancti, & per

& per hoc signum tē crucis fugiant omnes Dæmones, siue phantasmata, vel quodcunq; opus Diabolicum ab omni imagine Christi, & virtus eorum omnino extingatur & annihiletur ad honorem excellē maiestatis tuę, & omnis creatura facta ad imaginem & similitudinem tuam per hanc medicinam, ab omnibus spiritibus immundis, ac operibus, eorum sanetur, & saluetur in nomine domini nostri Iesu Christi. Qui cum patre, & Spiritu sancto viuus & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis,

Benedictio aque ad expellendas facturas, & fuganda maleficia de obsessis corporibus humanis.

Coniurata aqua contra Maleficia.

Y. Adiutorium nostrum in nomine domini.
R. Qui fecit cælum, & terram.

EXORCISMVS.

Exorcizo te tē aqua per illum qui te creauit, & qui in te baptizari voluit, qui quatuor flumina de Paradiso exire iussit, & totam terram irrigare præcipit. Exorcizo te tē per illum, qui Naaman Syrum a lepra mundauit. Exorcizo te tē aqua per eum, qui te per suam potestatem in Cana Galileę conuertit in vinum. Exorcizo te tē per incarnationem filij Dei viuus, per natiuitatem, circumcisionem, per baptismum & sanctum ieiunium eius, per passionem, mortē, sepulturam eius, per resurrectionem, & per ascensionem eius, per aduentum, & gratiam Spiritus sancti paracliti, & per Beatam Mariam Virginem matrem domini nostri Iesu Christi, & per lac eiusdem Virginis Marię, & per omnes Angelos, Archangelos, Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphim: per omnia Sacramenta Ecclesię Catholicę, per sanctum Ioannem Baptistam, per omnes sanctos Patriarchas, & Prophetas, Apostolos, Martyres, Innocētes, Confessores, Virgines & Viduas, & Continentes Dei, & per virtutem omnium Sanctorum, & Sanctarum eius, vt in virtute Iesu Christi destruas

pp

*Aqua coniu-
randa per lac
virginis.*

destruas omne opus nefarium Diaboli, & ministrorum eius, omnesque incantationes, ligaturas, fascinationes, signaturas, & facturas arte Diabolica factas, seu inuentas, contra famulum Dei N. ita vt ad nihilum redigantur, & sicut diuina potentia expoliavit infernum, ita expoliare valeas illum ab omnibus facturis & per te extinguantur omnes ardores, calores, & frigiditates, ceteraque pestilentiae factae, siue siue contra famulum Dei N. in omnibus facturis. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

EXORCISMVS.

Aqua benedicta est ignis ardens contra Sathanam.

Iterum exorcizo te aqua per Deum & viuum, per Deum & verum, per Deum & sanctum, per dominum nostrum Iesum Christum, qui fecit caelum & terram, mare, & omnia quae in eis sunt, vt omnes virtutes aduersarij, omnis exercitus Diaboli, omnis incurfus, & omne phantasma inimici eradicentur, & effugiant a te: vt sis sancta, & salutaris & ignis ardens aduersus omnes insidias inimici, vt quicunque te biberint, siue gustauerint, sis eis sanitas & medicina animae, & corporis, vt in virtute sanctae Trinitatis effugiat omnis infirmitas, & omne opus nefarium Diaboli, potatione tui separetur, effugiat, & elogetur. Per eum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem Amen.

Initium sancti Euangelij secundum Ioannem.
In principio erat verbum, &c. Quare supra fol. 101.

Oratio.

Benedicat te & aqua Deus pater omnipotens, qui te suo verbo creauit: & det tibi contra omne malum & maleficium virtutem, vt quicumque te deuote sumpserit & gustauerit, liberetur ab omnibus maleficijs, incarnationibus, ligaturis, signaturis, & facturis arte Diabolica factis, & ab omni Spiritu immundo, & per omnia sancta nomina tua domine Iesu Christe sana cor, & omnia membra huius famuli tui N. & ipsum libera ab omnibus malis animae, & corporis. Qui cum patre, & Spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Hic

Hic exsufflatur in aquam dicendo.

Exsufflo te omnis legio Sathanæ in nomine Patris, & Filij & Spiritus Sancti. Amen.

Exsufflationes in aquam benedictam.

EXORCISMVS.

Exorcizo te creatura aquae in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti, ne sis communis vlli Spiritui immundo ad honorem sanctissimae, atque indiuiduae Trinitatis vuentis, atque regnantis, vt quicumque te deuote biberint & gustauerint, omnis spiritus immundus cum omnibus facturis suis ab eis recedat. Itaque exorcizo te & creatura aquae in nomine Iesu Christi Nazareni filij Dei viui, Regis, & iudicis nostri, vt sis purgatio omnium maleficiorum, & incarnationum factarum huic creaturae Dei N. quae ipse ad imaginem, & similitudinem suam creauit, & ad baptismum, & gratiam suam vocare dignatus est. Te ergo inuoco domine sancte pater omnipotens aeternae Deus, vt hanc aquam exorcizare, & benedicere pro tua pietate digneris, vt omnis immundus spiritus locum in ea amplius non habeat, sed virtutes Spiritus sancti, omnes, qui biberint ex ea recipiant sanitatem corporis, & animae, & ab omnibus Spiritibus immundis, ac operibus eorum sanentur. Per eundem Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

Dignare domine Iesu Christe exorcizare, benedicere, & sanctificare aquam istam ad liberandum, & sanandum famulum tuum N. ab omnibus maleficijs, incarnationibus, ligaturis, signaturis, & facturis, sibi arte diabolica factis, vt ad nihilum redigantur. Et sicut tua potentia infernum spoliasti, ita eadem expoliare digneris ipsum famulum tuum N. ab omni machinamento, diabolica arte facto, qui redemisti nos in manu forti, & brachio extenso. Da domine Iesu Christe, vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur, Per te Iesu Christe saluator mundi.

Oratio.

TE igitur domine Iesu Christe, qui es fons, & aqua salua-
tium in vitam aeternam suppliciter exoramus, vt
pp 2 hanc

hanc aquam beneddicere, & exorcizare pro tua pietate digneris in salutem, adiutorium, & liberationem famuli tui N. & ipsum tueri ab omnibus maleficijs incantationibus, & illusionibus Dæmonum, & ministrorum eius, & ab ipsis potenter illum defendere per virtutem tuā, de cuius fluxerūt sanguis, & aqua in remedium, & remissionem peccatorum nostrorū, ita nos domine famuli tui clementiam tuā, & nomen sanctum tuum imploramus vt quicumque ex hac aqua biberint, & deuotē gustauerint, abluantur ab omnibus sordibus Dæmonum, & reddantur suæ incolumitati, nec in eis in futurum nocendi habeat potentiam aduersa Dæmonum, & Maleficorum potestas. Qui sanctus, & pius es, permanes in secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

Vini exorcisatio.

Hic nota, quod aqua ingrediens potiones, semper prius hac benedictione est benedicenda.

Benedictio vini ad sanandū maleficiatos, & ad expellendās facturas, & omnia maleficia de corporibus humanis.

Ÿ. Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit cælum, & terram. Ÿ. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. Ÿ. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Domine Deus pater omnipotens, qui scis omnia antequam fiant siue bona, siue mala: & omnes cogitationes hominum tibi manifestæ sunt: tuam exoro pijsimam clementiam, vt ab vniuersis peccatis suis, & malis, ac malignis spiritibus hic famulus tuus N. mereatur liberari, sed tu clementissime, pijsime, atque amantissime Deus oculos cordis eius illuminare digneris. Tu domine meditationem cordis eius tibi fac placitam, amor tuus eius desiderium inflammet. Exaudi pie domine preces seruatorū tuorū, clementissime Deus, p̄ inuocationē sancti tui nominis, & p̄ inuocationem

nem omnium sanctorum tuorum, & per omnia sancta tua nomina beneddic, & sanctifica in virtute tua vinū istud, vt omnes ex eo gustantes recipiant sanitatem mētis & corporis. Domine Deus pater omnipotens, ne derelinquas famulum tuum N. nec proicias eū in tempore necessitatis cum defecerit virtus eius. Domine si fortē peccauit cōtra voluntatem, & mandata tua, & præcepta tua nō custodiuit, tamē non te negauit esse verum Deum solū, peccauit enim coram te, & Angelis tuis, cōtra omnes iustificationes tuas. Igitur per intercessionē beatissimæ virginis Mariæ matris filij tui domini nostri Iesu Christi ei parcere digneris, quia tu scis quæ ei sunt necessaria animæ, & corpori. Tu domine dixisti, nolo mortē peccatoris, sed vt magis cōuertatur, & viuatur, & sicut Chananzam, & Publicanum vocasti ad penitentiam, ita famulum tuum N. ad penitentiam vocare digneris, & sicut beatæ Mariæ Magdalene à te dimissa fuerunt peccata multa propter penitentiam, & contritionem eius, ita pijsime domine famulo tuo N. per potentiam Diuinitatis tuæ ei parcere digneris. Domine Deus pater omnipotens adesto supplicationibus nostris, & sicut conuertisti aquā in vinum in Chana Galilee, ita beneddicere, exorcizare, & sanctificare pro tua benignitate digneris vinū istud, vt sit remediū efficax cōtra omnem potestatem omnium inimicorū nostrorū, ac etiā contra omnes facturas, quæ factæ fuerunt, vel factæ erunt, & nullus Spiritus malus cuiuscunque generis, aut cōditionis existat, possit latere, vel diu permanere in quacunque creatura, quæ gustauerit, & deuotē sumserit ex hoc vino benedicto. Rogamus ergo te domine, vt benedicens benedicas, & sanctificando sanctifices hoc vinum in honore omnium sanctorum, & sanctorum totiusque cælestis curiæ, vt totaliter destruat omnem potestatem inimici, & ipsum inimicum tuum per potestatiā tuam extinguere & fugare valeat, ac etiam cōtra omne impedimentum Sathanz ipsum vinum sit remediū, vt quicumque ex eo biberit liberetur ab infirmitate sua, & tecum saluetur, quia tu domine dixisti: Omnis quicumque inuocauerit me exaudiam eum. Rogo ergo te domine Iesu Christe per immensam clementiam tuam, & per illud sanctum dictum tuum, vt saluus illum ne pereat, salua illum domine ad honorem tuum, & in nomine tuo, ô Trinitas beata fiat

pp 3 ista

ista benedictio, & super vinum istud descendat, & sit purgatio omnium maleficiorum, quæ in corpore, vel extra corpus istud sunt facta, & destruantur per virtutem tuam, & per virtutem istius vini, quod est benedictum, & sanctificatum in tuo nomine Trinitas sancta, & indiuidua, audi & exaudi preces seruorum tuorum. Et benedictum sit nomen tuum in æternum, & in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Domine sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui per filium tuum unigenitum Iesum Christum dominum nostrum redimere dignatus es mundum, & ipse benedictus filius tuus, ut memoriã sui relinqueret nobis, corpus suum in specie panis, & sanguinem suum sub specie vini relinqueret dignatus est. Quæsumus immensam clementiam tuam, ut nobis ministris tuis benedicientibus hoc vinum in nomine tuo, & in nomine eiusdem dilecti filij tui, & Spiritus sancti, ipsum sit remedium efficax ad salutem famuli tui N. & præsta dñe sancte pater omnipotens æterne Deus per intercessionem omnium sanctorum Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & Sanctarum virginum, atque continentium, & totius celestis curiæ, ut quicumque ex eo biberit, & deuotè gustauerit, nullus malignus Spiritus, nulla maleficia facta, vel fienda possint latitare, vel stare in aliqua parte corporis sui, sed mox ad laudem, & gloriam nominis tui, & ad honorem omnium sanctorum tuorum, si sunt in corpore, statim se manifestent, & exeat per virtutem tuam, & si sunt extra, confringantur tanquam si non essent. Da domine virtutem nomini tuo, quod inuocamus super hoc vinum per virtutem domini nostri Iesu Christi. Qui tecum, viuit, & regnat in unitate eiusdem Spiritu sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

Dignate domine sancte Pater omnipotens æterne Deus benedecere, exorcizare, & sanctificare vinum hoc per tuam clementissimam bonitatem, ut omnis qui in nomine tuo, & dilecti filij tui, & Spiritus sancti ex eo biberit & gu-

& gustauerit, mündetur ab omni maleficio diabolico, & ab eo recedat omnis diabolica legio, omnis Spiritus immundus & omnis virtus Diaboli exterminetur, & potestas tua domine in virtute verborum tuorum præualeat, & in memoria admirabilis, & altissimi sacrificij illius, qui se voluntariè obtulit tibi Deo patri omnipotenti benedecere, & sanctificare vinum istud, per memoriã sacrificij Patriarchæ nostri Abrahamæ, & quod tibi obtulit summus Sacerdos tuus Iesus Christus dominus noster. Qui tecum cum eodem Spiritu sancto viuit & regnat, per omnia secula seculorum, Amen.

Oratio.

Domine sancte pater omnipotens æterne Deus, adesto precibus nostris, & pijs famulorum tuorum laboribus, nobisque misericordiam tuam poscentibus. Descendat quesumus Domine, Spiritus sanctus tuus in hoc vinum, quod sub inuocatione sancti nominis tui, & in honore sanctæ crucis, in qua coæternus tibi filius tuus dominus noster Iesus Christus pro redemptione mundi pati dignatus est, & in honore omnium sanctorum tuorum benedecimus, & exorcizamus, ut omnes creaturæ, quæ vexatæ fuerint à spiritibus immundis, siue maleficiatæ quocumque modo operibus Satanæ, & ministrorum eius, ex hoc vino biberint, sanentur & saluentur: atque ab eis discedant omnia maleficia, incantationes, ligature, facturæ, & omne opus nefarium diaboli dextera potentia tua confringantur. Nullusque Spiritus immundus, nulla phantasmata, nulla ars inimici possit contra famulos tuos habere virtutem: & non possit latere in illis, à quibus hoc vinum degustatum fuerit, sed cõfestim discedat à plasmate tuo, nunquam reuersuri. O beata, & sancta manus Dei, quæ omnia sanctificas, omnia benedecis, omnia locupletas, o beata, sancta, & benedicta Trinitas, quæ omnia purificas; omnia mundas, omnia perornas, o beata maiestas, quæ cuncta continet, cuncta replet, cunctaque disponis. O sancte sanctorum Deus, tuam clementiam humillima deuotione deposcimus, ut hoc vinum per nostræ humilitatis famulatum in honore victoriosissimi nominis tui purificare, benedecere, exorcizare, & sanctificare digneris. Per hoc ergo vinum quæsumus Domine, gratia Spiritus sancti exorcizatum, ægrorum sanentur,

infirmi curentur, Dæmones eiiciant, cunctorumq; maleficia te prosperante expellantur, & omnes Dæmoniaci, & maleficiati, qui ex hoc vino biberint, & deuotè gustauerint, sanitate mentis, & corporis concessa, misericordiam quam precantur, perpetuò miserationis tuæ munere glorietur, per dominum nostrum Iesum Christum filiū tuum, qui tecum uiuit, & regnat in unitate eiusdem Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

*Nota quòd uinum ingrediens potiones semper prius
hac benedictione est benedicendum.*

Benedictio Rutæ.

*V. Adiutorium nostrum in nomine domini. R. Qui fecit
caelum & terram. V. Dominus uobiscum. R. Et cum spi-
ritu tuo.*

Oratio.

*Formula be-
dictionis
Rutæ.*

Benedic domine Iesu Christe hanc Rutam, & infunde ei per tuam uirtutem tuam sanctam benedictionem celestem, ut quicumque ex ea suffumigatus fuerit, vel supra se eam habuerit, nullus inimicus ei nocere possit, & in quibuscunq; locis aspersa fuerit, vel posita, recedat, & contremiscat Diabolus, & fugiat pauore, & non presumat amplius inquietare, vel illudere creaturas tuas. Inde supplico Domine, ut mittas Sanctum Angelum tuum Raphaëlem, qui euulsit, & expulit à Sara & à Thobia Dæmonem mortiferum, & foetentem, & illum conterat, & perdat de cunctis animabus colentibus Deum de scamnis, de angulis, de lectis, de omnibus locis in quibuscunq; habitet, requiescat, vigilet, & consistat, nec valeat amplius inquietare, vel pauores immittere in illos, quos sancta unio minuit. Benedicaris igitur Rutam in nomine domini nostri Iesu Christi, & sanctæ Trinitatis, ut sis exterminatio Diabolica, & omnium contubernalium eius. Per eum, qui venturus est iudicare uiuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Et

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis:
Benedictio ignis ad comburenda instrumenta maleficialia.

V. Adiutorium nostrum in nomine domini.

R. Qui fecit caelum & terram.

Oratio.

Benedic te creatura ignis qui creauit te, qui famulo suo Moyse apparuit in igne flammæ rubi, qui in colūna ignis per noctis tenebras suum populum antecessit in desertum, qui iudicaturus orbem, te iudicis faciem præire iu- *Ignis præiis*
ces delegit, ut qui tres pueros maiestatis suæ cultores in te *Christum in*
extremo deseruauit illesos, etiam per te excruciet, & explodat omnes *Christum in*
Spiritus apostaticos. Benedico te, & exorcizo, arque *Ignis est in-*
stramentum *stramentum*
confiuro te creatura ignis, & per illum, qui facit orbem *in-*
iustitia in *Diabolos.*
mere, & qui omnia potest, ut aduersus infernales pædones *Diabolos.*
sis mihi adiutorium, eos in uirtute Dei, & domini nostri Iesu Christi affligens, excrucians, & exurens plus cætu-
plo, quam gehenna sulphurea, ut abs te sentiant pœnas impo-
tabiles, quæ per singula momenta suæ proteruæ obstina-
tionis suscipiant incrementa. Per eum qui venturus est iudicare uiuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

O Adonay magne & admirabilis, qui uniuersa de nihilo tua potenti uirtute creasti, & qui huius mundi corporis elementis tãtam adeo potes cõmunicare uirtutem, ut nõ solum inuisibiles Spiritus pro sua temeritate perpetuò excruciet, uerum etiam ut possint rerum trãsubstantiare naturas, obsecramus humiliter tuam omnipotentem pietatẽ, ut huic tuæ creaturæ, eam uirtutẽ cõferre, tua benignitate digneris, quæ malignis Spiritibus nõ solum infernaliū pœnarum amarã recordationem efficiat, uerum etiam eos pro sua in te, & in nos ministros tuos cõtumacia excruciet, exterminet, & expellat. Per dominũ nostrũ Iesum Christũ filiũ tuũ, qui tecũ uiuit & regnat in secula seculorũ. Amen.

pp 5

Deinde

Deinde aspergatur aqua benedicta, quo factò
proiice instrumenta maleficialia in ignem, di-
cendo Psalmum.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, &c.
Quare sup. fol. 129.

Benedictio incensi ad profumigandum Dæmoniacos.

̄. Adiutorium nostrum in nomine domini.
R. Qui fecit cælum, & terram. ̄. Dominus vobiscum. R. Et
cum spiritu tuo.

Oratio.

Domine Deus omnipotens, cui astat exercitus Ange-
lorum cum tremore, dignare beneddicere, & sancti-
ficare hanc creaturam incensi, vt omnes languores Spiritus
maligni odorem incensi huius sentientes fugiant procul,
& separentur ab hac creatura tua. N. quam redemisti pre-
tioso sanguine tuo, vt de cætero non lædatur à morfu an-
ticipi serpentis. Per te Iesu Christe Saluator mundi, qui vi-
uis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta super incensum.

Profumigationes contra Dæmones.

Recipe

{	Galbani, Sulphuris, Assæ fœtida, Aristológia, Hipericonis; Ruta,	}
---	---	---

 añ. ꝑ. iij.

Et omnia simul cõniurata, ac benedicta sequen-
ti benedictione (nominibus mutatis) proiciat
in ignem, & vexatum velit, & nolit diu facias
super dictum ignem suffumigari.

*De suffumi-
gatione obsef-
si.*

Bene-

Benedictio horribilis contra Spiritus malignos.

̄. Adiutorium nostrum in nomine domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

EXORCISMVS.

Exorcizo te creatura incensi, vel sulphuris, vel myrrhæ
vel ligni aloes, vel camphoræ, vel assæ fœtidæ, per
Deum ꝑvium, per Deum ꝑverum, per Deum ꝑsanctum,
per sanctissimam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spi-
ritum ꝑsanctum, & per Deum, qui omnia creauit ex nihi-
lo, per eum qui expulit prauos Angelos de cælo ad ista in-
feriora, per Iesum ꝑ Christum filium eius vnicum dominum
nostrum, qui dabit prædestinatis felicissimè regnum æternum,
& reprobaris regnum infernale perpetuum, per omnia no-
missa sancta ipsius Dei te coniuꝑro, exorcizo, & per om-
nia supra dicta, vt sis in defensionem nostram, & efficiaris
perpetua fumigatio exorcizata, benedicta, & cõseꝑra-
ta in salutem nostram, & omnium fidelium Christianorum,
& perpetua pœna sis omnibus malignis Spiritibus, & for-
tissimus, ac infinitus ignis eorum, & magis quam sit infer-
nalibus Spiritibus sulphur, & ignis infernalis, & omnia
pœna, & omnia supra dicta sint nobis defensio, & perpetua
expulsio, & suffumigatio omniũ Spirituum, ac solutio om-
nium ligaminum, facturarum, & præstigiorum, ita vt nihil
prædictorũ nos, nec hanc creaturam Dei N. neque locum
istum modo aliquo offendere, & impedire valeat. Per eum
qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per
ignem. Amen.

Oratio.

Ineffabilem clementiam tuam omnipotens æterne Deus
humiliter imploramus, vt sicut tu es vnus in essentia, &
trinus in personis. s. Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, ita
beneddicere, & cõseꝑrare, per immensam clementiam,
& pietatem tuam digneris hanc creaturam suffumigatio-
nis, sic vt sit omnibus Christianis ipsam sumentibus odor,
& defensio perpetua contra omnes spiritus malignos &
omnes incantationes, præstigia, ac maleficia, sitq; perpe-
tua expulsio malignorum spirituum, & omnium incanta-
tionum

tionum, facturarum & præstigiorum, & annihilatio, ac solutio perpetua omnium ligationum, & dissolutio omnium maleficiorum, & in quocunque loco odor eius venerit, siue affuerit nullus Spiritus, nullaque incantatio, nulla ligatio Diabolorum, nulla fascinatio, nullum maleficium, nullaque molestia maligni Spiritus possit durare, neque stare modo aliquo, sed statim tua immensa virtute, & potentia fugiant perpetuo, & procul expellantur, omnes insidiæ latentis inimici, ac eorum habitationes dissoluantur & annihilentur per signum sanctæ crucis † domini nostri Iesu Christi. Qui cum Patre, & Spiritu sancto uiuit, & regnat in secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

Coniuratio chartæ, in qua debent scribi breuia applicanda seu appendenda collo vexati, vel secum deferenda.

Chartarum seu schedularum appendendarum coniurationes.

CONIURATIO.

Coniuro te † charta per verba illa tituli triumphalis Saluatoris domini nostri Iesu Christi, & per omnia alia verba, quæ dicuntur de Creatore omnium creaturarum, & per illum, qui potest tribuere, & facere quod tantam obtineas virtutem, vt omnia, quæ super te scribentur ad effectum salutis æternæ perducere valeas, & vt omnis fallacia, & virtus Diaboli exeat de te, & intret in te omnis virtus prædicta sine mora. In nomine Pa † tris, & Fi † lii, & Spiritus † Sancti, Amen.

Et aspergatur aqua benedicta.

Ad cognoscendum si aliquis vexetur à spiritibus immundis.

Charta nominibus Dei notata ad explorationem obfessi.

Scribe hac nomina sancta Dei in charta benedicta vt supra, & pone illa super patientem ipso nesciente.

In nomine Pa † tris & Fi † lii, & Spiritus † sancti. Amen. † Hel † Heloim † Sother † Emanuel † Sabaoth † Agla † Thetra

Thetragramaton † Hagios † Orheos † Ischiros † Athanatos † Ichoua † Ya † Adonay † Homoufion † Messias † Esercheie † Increatus pater † Increatus filius † Increatus Spiritus Sanctus † Iesus † Christus vincit † Christus regnat † Christus imperat † Si Diabolus ligauit, vel tentauit te suo effectu, vel per sua opera, Christus filius Dei viui per suam misericordiam liberet te N. ab omnibus Spiritibus immundis, qui venit de cælo, & incarnatus est in vtero beatissimæ Virginis Mariæ causa humanæ salutis, & eiciendi Diabolum & omnem malignum Spiritum à te in profundum inferni, & abyssi. Ecce crucem † Domini fuge partes aduersæ, vicit leo de tribu Iuda, radix David.

Benedictio domus à Spiritibus immundis molestata.

Antequam Sacerdos ingrediatur domum, dicat sequentem orationem.

Omnipotens sempiterne Deus, qui Sacerdotibus tuis præ cæteris tantam gratiam contulisti, vt quicquid in tuo nomine dignè, perfectèque ab eis agitur à te fieri credatur, quæsumus immensam clementiam tuam, vt quod modo visitaturi sumus, visites, & quicquid benedicturi, bene † dicas, & ad ea quæ acturi sumus dexteram tuæ potentia extendas, sintq; ad nostræ humilitatis ingressum, & introitum sanctorum tuorum meritis fuga Dæmonum, Angeli pacis ingressus. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio dicenda cum peruenieris ad locum molestatum.

Adesto Domine supplicationibus nostris, & hanc domum serenis oculis tuæ pietatis illustra, & descendat super habitantes in ea gratia tuæ bene † dictio, vt in his factis habitaculis cum salubritate manentes, ipsi tuum semper sint habitaculum. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio

Oratio.

Bene ꝑ dic domine domum istam, bene ꝑ dic domine introitum nostrū, bene ꝑ dic domine ingressus pedum nostrorum, sicut dignatus es domum patrum nostrorum Abraham, Isaac, & Iacob benedicere. Quæsumus domine Iesu Christe, qui discipulis tuis dixisti. In quamcunq; domum intraueritis, salutate eam dicentes. Pax huic domui, vt veniat pax illa super domum istam, & omnes famulos, & famulas tuas, & eos domine ab omni infirmitate eripe, & liberate digneris, & reple eos centesimo fructu vini, olei, & frumenti, & in futuro illis æternam concede gloriam. Qui viuus & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Bene ꝑ dic quæsumus domine Deus omnipotens locū distum cū ædificijs suis, vt sit ibi sanitas, sanctitas, virtus & gloria, atque humilitas, bonitas & mansuetudo, lenitas, & plenitudo legis, obedientiæque Deo patri, & Filio, & Spiritui sancto. Hæc bene ꝑ dictio sit super hūc locum, & super omnes habitantes in eo. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

TE Deum patrem omnipotentem oramus pro hac domo, & pro dæmoniis hanc habitantibus, hac spe, vt sanctificare digneris, vt sint promptuarina eorum plena eructantia ex hoc in illud, tribue eis de rore cœli abundantiam, & de pinguedine vitæ substantiam, & desiderium cordis, & vota eorum ad effectum tuæ miserationis perducas, introitum verò bene ꝑ dicere digneris, vt benedicere dignatus es Abraham, Isaac, & Iacob, & infra parietes domus istius Angelus lucis inhabitet. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

Protector in te sperantiū Deus, & subditorum trementiū custos, habitantibus in hac domo famulis & famulabus tuis propiti⁹ adesse digneris, & veniat super eos semper tuæ benedictionis infusio, vt pietatis tuæ tunc repleti muncij

muneribus tua gratia semper in tuo nomine lætati exultent. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

EXaudi nos domine sancte Pater omnipotens æterne Deus, vt si quæ aduersa, & si quæ contraria sunt in hac domo, autoritate maiestatis tuæ expellant. Per Christum dominum nostrum. Amen. Deinde dic sequentes Psalmos. Ad dominum cum tribularer clamaui. Leuaui oculos meos in montes. Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi. At te leuaui oculos meos. Nisi quia dominus erat in nobis. Et post omnes dices, Gloria patri. Et ipsos dicendo, asperge aqua benedicti loca domus. Deinde dic. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. V. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos à malo. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Domum tuā domine clementer ingredi, & in tuorum tibi corda fidelium perpetuam construe mansionem, & præsta, vt in hac domo nulla malignorum spirituum dominetur nequitia. Per Christum dominum nostrum. Amen. Deinde dic sequentes Psalmos cum aspergione modo supra posito. Qui confidunt in domino. In conuertendo dominus captiuitatem Syon. Nisi dominus ædificauerit domum. Beati omnes qui timent dominum. Sæpè expugnauerunt me. Postea. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. V. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos à malo. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui in omni loco dominationis tuæ torus assistis, torusq; operaris, adesto supplicationibus nostris, vt huius domus ædificata sis prope

protector & nulla hinc nequitia contrariæ potestatis assistat, sed virtute Spiritus sancti, & operatione eius fiat tibi hinc primum seruitium, & deuota libertas existat. Per Christum dominum nostrum, Amen.

Deinde dic istos Psalmos cum asperzione, vt supra.

De profundis clamauit. Domine nō est exaltatum. Memento domine Dauid. Ecce quam bonum. Ecce nunc benedicite dominum. Postea Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster, vt supra.

Oratio.

DEus, qui in omni loco dominationis tuæ dedicator assistis, exaudi nos quæsumus, vt inuolabilis huius domus permaneat benedictio, & beneficia tui muneris vniuersitas, quæ supplicat mereatur. Per Christum dominum nostrum, Amen.

Postea in principaliori loco domus lege sequentia Euangelia.

¶ Initium sancti Euangelij secundum Ioannem. In principio erat verbum, &c. Quare sup. fol. 101. Sequentia sancti Euangelij secundum Mattheum.

Cum natus esset Iesus in Bethlehẽ Iudæ in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hierosolimam dicentes. Vbi est, qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus enim stellã eius in oriente, & venimus adorare eum, Audiens autem Herodes Rex turbatus est; & omnis Hierosolyma cum illo, Et cõgregans omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi sciscitabatur ab eis, vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei. In Bethlehem Iudæ. Sic enim scriptum est per Prophetas. Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiit dux, qui regat populum meum Israël. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ quæ

quæ apparuit eis. Et mittens illos in Bethlehem dixit, Ite, & interrogate diligenter de puero, & cum inueneritis renunciate mihi, vt & ego veniens adorem eum. Qui cum audissent regem abierunt. Et ecce stella quam viderant in oriente antecedebar eos, vsque dum veniens, staret supra vbi erat puer. Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domũ inuenerunt puerum cum Maria matre eius. Et procidentes adorauerunt eum. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne rideret ad Herodem per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Laus tibi Christe,

¶ Sequentia Sancti Euangelij secundum Lucam. In illo tempore Missus est Angelus Gabriel, &c. Quare supra fol. 194.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam,

In illo tempore. Et ingressus Iesus perambulabat Ierico. Et ecce vir nomine Zachæus, & hic erat princeps publicanorũ, & ipse diues. Et quærebatur Iesum videre quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sicomorum, vt videret illum, qui inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum, Zachæus festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, & excepit illum gaudens in domum suam. Et cum vidissent omnes murmurabant dicentes, quod ad hominẽ peccatorem diuertisset. Stans autem Zachæus dixit ad Iesum. Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus, & si quid defraudauit, reddo quadruplum. Air Iesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod, & ipse sit filius Abraham. Venit enim filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat. Laus tibi Christe.

Deinde benedic incensum hoc modo post benedictionem pone ipsum super ignem.

B E N E D I C T I O.

Per intercessionem beati Michaëlis Archangeli stãtis à dextris altaris incensi, & omnium electorum suorum

In censum istud dignetur dominus beneddicere, & in odorem suauitatis accipere. Per Christum dominum nostrum. Amen.

¶ Ostende nobis domine misericordiam tuam. R. Et salutare tuum da nobis. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Vista quæsumus domine habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle, & Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant, & benedictio tua sit super nos & eam semper. Per dominum, &c.

Postea facias signum crucis super domum, & in ea habitantes, dicendo.

Signum salutis impone domine super hanc domum, & non permittas introire in eam Angelum percipientem. In nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

Deinde dic benedictionem istam,

Benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus sancti descendat super vos, & domum istam, & maneat semper, Amen.

Benedictio Auri, Thuris & Myrrhæ aduersus Demones Incubos & Succubos: & contra insultus Maleficorum, quæ consuevit fieri in festo Epiphaniæ, extracta ex Sacerdotali.

Sacerdotale.

Coniuratio

Thuris &

Myrrhæ &

auri contra

Maleficia.

Habeas Aurum, Thuris & Myrrham preparata, & illa benedic sequenti benedictione.

¶ Adiuutorium nostrum, &c. Postea dicas sequentes Psalmos.

Deus in nomine tuo saluum me fac. totum.

Psalmus.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis. Iudicare populum tuum in iustitia, & pauperes

tuos

tuos in iudicio. Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam, iudicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperum, & humiliabit calumniatorem. Et permanebit cum sole, & ante lunam, in generatione, & generationem. Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stilantia super terram. Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis, donec auferatur luna. Et dominabitur à mari vsque à dimare, & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procident Æthyopes, & inimici eius terram lingent. Reges Tharsis & insulæ munera offerent, Reges Arabum & Saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes reges terre, omnes gentes seruient ei. Quia liberauit pauperem à potente, & pauperem, cui non erat adiutor. Parceret pauperi & inopi, & animas pauperum saluos fecit. Ex visibus, & iniquitate redimet animas eorum, & honorabile nomen eorum coram illo. Et viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabunt de ipso semper, tota die benedicent ei. Erit firmamentum in terra in summis montium, super extolletur super libanum fructus eius, & florebunt de ciuitate sicut scæaum terræ, sit nomen eius benedictum in secula, ante solem permanet nomen eius. Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ, omnes gentes magnificabunt eum. Benedictus dominus Deus Israël, qui facit mirabilia solus. Et benedicti nomen maiestatis eius in æternum, & replebitur maiestate eius omnis terra, fiat, fiat. Gloria patri, & filio &c.

Psalmus.

Deus misereatur nostri. totum. Antiphona.

Apertis Theauris suis obtulerunt Magi domino Aurum, Thuris & Myrrham. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. V. Et ne nos inducas in tentationem, R. Sed libera nos à malo.

¶ Ostende nobis domine misericordiam tuam. R. Et salutare tuum da nobis. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

99 2 Ora-

Oratio.

*Benedictio
Thuris &
Myrrhe que
in Epiphania
fieri solet.*

OMnipotēs sempiternē Deus, te humiliter deprecamur
vt sicut has creaturas Auri, Thuris, & Myrrhę à tribus
regibus tibi tanquam summo regi, & Deo vero, & hominij
vero oblatas recepisti, ita benedice, consecrare, & san-
ctificare, digneris, & eis tuę donum benedictionis infun-
dere, vt quicumque eas gustauerit, ab omni periculo anime,
& corporis saluus semper existat. Qui cum patre & Spiritu
sancto viuīs, & regnas. &c.

Oratio.

*Digna & per-
fecta à sacer-
dotibus agen-
da.*

Domine Iesu Christe, qui nobis Sacerdotibus, non no-
stris meritis, sed sola dignatione clementię tuę pre-
ceperis gratiam contulisti, vt quicquid à nobis in tuo nomi-
ne dignę, ac perfectę agitur, à te fieri credatur. Adesto que-
sumus nostrę officio seruitutis, & benedice, ac sanctificari
care digneris has creaturas tuas Auri, Thuris, & Myrrhę,
quas nos in nomine sancto glorię tuę benedice confidimus.
Qui viuīs, & regnas cū patre, & Spiritu sancto Deus,
per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

Benedic itaque domine Iesu Christe in titulum omni-
potentię tuę, & spem salutis fidelium vtentium has
creaturas Auri, Thuris, & Myrrhę, vt sicut beatos tres Ma-
gos Gaspar, Balthasar, & Melchior tibi eas offerentes, ad
mysteria tua cognoscenda illuminare, & ad te deuotē ado-
rādū accēdere, atque ab insidijs & periculis custodire digna
tus es, ita fideles tuos in tua misericordia sperantes, qui eis-
dē creaturis tuis Auro, Thure, & Myrrha in tuo nomine vsi
fuerint, lumine tuo illustrare, amore tuo inflammare, & à
cunctis aduersitatibus, ab omnibusque insidijs, & nocumē-
tis diabolicis præseruare digneris. Qui cum Patre, & Spi-
ritu sancto viuīs, & regnas in secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta.

*Hac benedictione completa, si quis vexetur à Damone
Incubo vel Succubo, accipiat ista tria vna Ruta bene-
dicta*

*dicta propria benedictione posita supra fol. 232. faciat
sibi breue, & ad collum deferat cum Dei timore & re-
uerentia. Faciat etiam ex istis quatuor partes, &
ponat in quatuor angulos lecti, & liberabitur, Deo
fauente.*

*Ruta in che-
dula appensa
sa collo liberat
Ruta benedi-
cta in qua-
tuor angulos
lecti ponenda.*

Remedium liberatiuum & præseruatiuum ab in-
festationibus Dæmonum vexantium homines,
iumenta, & habitacula eorum, & ab insultibus,
Maleficorum.

*Accipe chartam, & ipsam benedice propria benedictione posita
supra fol. 236. Postea asperge ipsam aqua benedicta, deinde
scribe super eam hæc verba in modum crucis.*

*Forma chartę
scriptę contra
Maleficia.*

IN **Q**ui verbum caro factum est, & habitauit in no-
bis nascens ex Maria virgine, per ineffabilem
pietatem, misericordiam suam piissimam & per in-
tercessionem eiusdem beatę Marię virginis, & Angelorū,
Sanctorumque omnium, maxime Apostolorum, & Euan-
gelistarum suorum Ioannis, & Matthæi, Marci, & Lucę ipsū
quæso, vt dignetur me liberare, & cōseruare ab omni in-
festatione Sathane & ministrorū eius. Qui cum Patre, & Spi-
ritu sancto viuīt & regnat in secula seculorum. Amen.

Deinde accipe sal exorcizatum, & benedictum:
ceram cerei paschalis, vel aliam benedictam, &
Rutam benedictam propria benedictione posita
supra fol. 232. omnia asperfa aqua benedicta, &
omnia simul pone in chartam supradictam: & in
modum breui, suspende omnia ad collum patien-
tis, vel in loco vexato, & liberabitur seu conser-
uabitur, gratia Dei.

*Cera Cerei
paschalis.*

*Conseruatio contra grandines, seu tempestates à Da-
monibus excitatas.*

In modum crucis extende manus tuas contra
nubes, & dic: *Pater noster. Ave Maria: Credo
in Deum, & Symbolum.*

*Formula con-
iurationis tē-
platum.*

Cuique vult saluus esse, ante omnia opus est, vt te-
neat Catholicam fidem. Quam nisi quisque integrā
inviolatamq; seruauerit, absque dubio in æternū peribit,
Fides autem Catholica, hæc est, vt vnum Deum in Trinia-
tate, & Trinitatem, ñ vnitate veneremur. Neque confun-
dentes personas, neque substantiam separantes. Alia est
enim persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti: Sed Pa-
tris, & Filij & Spiritus sancti vna est diuinitus, equalis glo-
ria, coæterna maiestas. Qualis Pater, talis Filius, talis Spi-
ritus sanctus. Increatus Pater, increatus Filius, increatus
Spiritus sanctus: immensus Pater, immensus Filius, immē-
sus Spiritus sanctus: Æternus Pater, æternus Filius, æternus
Spiritus sanctus: Et tamen non tres æterni: sed vnus æter-
nus. Sicut non tres increati, nec tres immensi, sed vnus in-
creatus, & vnus immensus. Similiter omnipotens Pater,
omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus. Et tamen
non tres omnipotentes, sed vnus omnipotens. Ita Deus Pa-
ter, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Et tamen non tres
Dij, sed vnus est Deus. Ita dominus Pater, dominus Filius,
dominus Spiritus sanctus. Et tamen non tres domini, sed
vnus est dñs. Quia sicut singillatim vnamquamque perso-
nam Deū, ac dominum confiteri Christiana veritate com-
pellimur, ita tres Deos, aut dominos dicere, Catholica reli-
gione prohibemur. Pater à nullo est factus, nec creatus, nec
genitus. Filius à patre solo est, non factus, nec creatus, sed
genitus. Spiritus sanctus à patre & filio, ñ factus, nec crea-
tus, nec genitus, sed procedens. Vnus ergo pater, non tres
patres, vnus Filius, ñ tres Filij, vnus Spiritus sanctus, non
tres spiritus sancti. Et in hac Trinitate nihil prius, aut po-
sterius, nihil maius, aut minus, sed totæ tres personæ coæ-
ternæ sibi sunt & coequales. Ita vt per omnia sicut iā supra
dictū est, & vnitas in Trinitate, & Trinitas in vnitate ve-
neranda sit. Qui vult ergo saluus esse, ita de Trinitate sen-
tiat. Sed necessarium est ad æternā salutem, vt incarnatio-
nem quoque dñi nostri Iesu Christi fideliter eredit. Est et-
go fides recta, vt credamus & confiteamur, quia dñs nos-
ter

ter Iesus Christus, Dei filius, Deus & homo est. Deus est
ex substantia Patris ante secula genitus, & homo ex sub-
stantia matris in seculo natus. Perfectus Deus, perfectus ho-
mo, ex anima rationali, & humana carne sublitēs. Æqua-
lis Patri secundū Diuinitatem, minor Patre secundū huma-
nitate. Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed
vnus est Christus. Vnus autem non conuentione Diuinita-
tis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deū. Vnus
omnino non confusione substantiæ, sed vnitate personæ.
Nā sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus
& homo vnus est Christus, qui passus est pro salute nos-
tra, descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis.
Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei omnipotentis.
Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Ad cuius ad-
uentum, omnes homines resurgere habent cum corporib⁹
suis, & reddituri sunt de factis proprijs rationem. Et qui
bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui verò mala in
ignem æternum. Hæc est fides Catholica, quam nisi quis-
que fideliter, firmiterq; crediderit, saluus esse non poterit.
Gloria Patri, &c. *Deinde dicat.* In nomine Patris, & Filij,
& Spiritus sancti. Amen. *Et sequentem coniurationem.*

CONIURATIO TEMPESTATVM.

Conuro vos nubes, & gradines, seu tempestates, ac vo-
bis præcipio per Deū Patrem, per Deū Filium, & per
Deum Spiritū sanctum, qui sunt in substantia vnus Deus
per potentiam Patris, per sapientiam Filij, per amorē Spi-
ritus sancti procedentis ab vtroque, per sacram obedientiam
Iesu Christi, per sacram humilitatem virginis Mariæ domi-
næ nostræ, per virtutē Apostolorum, per passiones terribi-
les Martyrum Christi, per nouē choros spirituum cœlestiū,
per fidelem, & sacram vitam Confessorum, per omnes ani-
mas, mulieres, famulas, & Martyres Christi, per omnes bea-
tas cœli, per sacram obumbrationem, quam fecit virtus al-
tissimi beatæ virgini Mariæ dominæ nostræ, per imperiale
verbum, qd fecit Christus ventū, vt cessarent, per diuisionē
mirabilem maris rubri, quam fecit potentia Diuina popu-
lo Iudaico, per omnia ista supra scripta coniuro, ꝛ & præ-
cipio vobis, ò nubes, seu grando, quod in signo huius sa-
cræ crucis ꝛ quam contra vos facio, indiuisæ repente rece-
datis à nobis & ab hoc loco sine læsione alicuius hominis

*Grandinæ
Coniuratio.*

siue loci, siue nāuis, siue terrā, delcamini per aërem. Amen.
Iterum adiuro vos grandines, & ventos per quinque
vulnera Christi, per tres clauos, qui eius manus, & pedes
perforarunt, vt in aquam resoluti descendatis. In nomine
Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

¶ Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo:

Oratio.

In cruce Christi
suis brachijs
suis sanctifi-
cauit aërem.

Dominè Iesu Christe, qui fecisti cœlum & terrā, ma-
re, & omnia quæ in eis sunt, quiq̃e flumini Iordani
benedixisti, atq̃e in eo baptizari voluisti, & tuas sanctissi-
mas manus, & brachia sacratissima in cruce extēdisti, qui-
bus aërem sanctificasti, obsecramus immensam pietatis,
& bonitatis tuæ clementiam, quatenus digneris has nu-
bes, quas ante me, & post me, & supra me à dextris, & à si-
nistris video aërem perturbare, dissoluere, & annihilare di-
gneris, vt alligata potestas demonum impiè desequens, de-
ficiat, & turberur ad laudē tuī sanctissimi nominis, & om-
nipotentissimæ maiestatis tuæ: Qui viuus & regnās, &c.

Postea conuersus ad nubes, & edo signū crucis signans dicat.

Circundet te Deus Pater. Circundet te Deus Filius.
Circudet te Deus Spiritus sanctus. Benedicat te Deus
Pater. Benedicat te Deus Filius. Benedicat te Deus Spi-
ritus sanctus. Diuidat te Deus Pater. Diuidat te Deus Fi-
lius. Diuidat te Deus Spiritus sanctus. Destruat te Deus
Pater. Destruat te Deus Filius. Destruat te Deus Spiritus
sanctus. Annihilet te Deus Pater. Annihilet te Deus Fi-
lius. Annihilet te Deus Spiritus sanctus. In nomine Pa-
tris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

ADIVRATIO TEMPESTATVM
& grandinis.

Sanctus Mattheus sanctus Marcus sanctus Lucas sanctus
sanctus Ioānes Euangelista, qui Christi Euangelium
per quatuor mundi partes diuulgauerunt, ipsi suis meritis,
& precibus hanc tēpestatem ab omnibus Christianorum
finibus,

finibus, ab eodem domino nostro Iesu Christo obtineant
effugari & depelli. Et ego peccator, & Christi Sacerdos (si-
cer indignus) auctoritate & virtute eiusdem Dei, & domi-
ni nostri Iesu Christi summi Imperatoris, non mea potētia
innixus, & confusus, vobis præcipio immundissimi spiritus,
qui has nebulas concitatis in virtute eiusdem Dei, & dñi
nostri Iesu Christi, & per tremendum eius iudicium, & per
sanctissimam crucem suam, quam contra vos facio, & per
merita incemeratæ, semperque beatissimæ virginis Mariæ
Dei genitricis, & per merita omnium sanctorū, vt creatis
ab eis, & eas dispergatis in locis syluestribus, quatenus no-
cere non possit homini, vel iumento, aur volucri, seu fru-
ctibus, aut quibuscūque rebus humano vsui deputatis. Per
eundem dominum nostrum Iesum Christum, qui vterus
est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.
Ipse vobis imperat dæmones, qui has nubes commoue-
tis, qui de nube lucida dixit. Hic est filius meus dilectus,
in quo mihi benè cōplacui. Ipse vobis imperat qui prin-
cipem vestrum deuicit & ligauit. Ipse vobis imperat qui
sua sacratissima cruce, & corporis sui sanctissimi in ea ex-
tensione aërem purgauit. Ipse vobis imperat qui inferno
spoliato, resurgens à mortuis, post 40. dies à nube susce-
ptus ascendit in cœlum. Ipse vobis imperat qui vos æter-
næ gehennæ mancipauit ignibus. Qui vterus est iudica-
te viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Postea ostendat crucem in aëre à quatuor lateribus, dicens.

Ecce signum sanctissimæ crucis, fugite partes aduer-
sæ, vicit enim vos: & mundum dominus noster Iesus
Christus Filius Dei, summus Imperator, qui est Leo de tri-
bu Iuda, radix David.

Postea aspergat aquam benedictam in modum
crucis per quatuor latera. Et si adhuc perseue-
rarit tempus tempestuosum, dicendæ sunt Li-
tania: Quare supra folio 103.

F I N I S.

995

DOCTI

DOCTI ET ACV-
TISSIMI IN SACRA PA-
GINA DOCTORIS IOANNIS
de Gersono, Cancellarij Parisien-
sis, Tractatus perutilis de
probatione Spiri-
tuum, incipit
fœliciter.

Probare Spiritus si ex Deo sunt: iubet discipulus ille quem diligebat Iesus. Neque enim nesciebat illam Coepostoli sui sententiam, Angelum Satanam transfigurare se in Angelum lucis, sic ut fiat Demon meridianum, dum pro tenebris erroris quas ad tempus celare permittitur lucem veritatis claram se fingit offerre. Patuit hoc apud sanctum Martinum visibiliter, & pater apud alios plurimos invisibiliter, dum teste Bernardo, sub specie magni boni & ardui, grande peccatum aperit, suggerit, & inducit.

*Non cuilibet
daturum spiri-
tus probare.*

*Vnctio spiri-
tuali omnia
docet.*

*Quot modis
spiritus pro-
bentur.*

Probare spiritus si ex Deo sunt, non cuilibet datum est, sed aliquibus per spiritum sanctum, qui vnus existens, diuisiones gratiarum distribuit singulis, prout vult, ad glorificationem corporis Christi, quod est Ecclesia, cui nunquam deficit in necessarijs. Sicut igitur non omnium est prophetare, nec omnium euangelizare, nec omnium interpretari sermones, sed aliquorum ex officio, usque in finem seculi, sic non omnium est probare spiritus si ex Deo sunt, sed quibus datum est. Quales sunt spirituales, quos vnctio docet de omnibus, qui & de omnibus iudicant etiam inter diem & diem. Quale donum beatus Martinus, Antonius & plures alij leguntur habuisse.

Probare spiritus si ex Deo sunt, contingit multipliciter, Vno quidem modo, per modum artis & doctrinae generalis, sicut per eruditionem sacrarum scripturarum diligentem, & proque studio conquisitam. Sunt nimirum scripturae, in quibus

quibus putamus nos fidem habere, continentem artem, falsos Prophetas a veris, & ab illusionibus reuelationes cognoscendi.

Alius inuenitur modus per inspirationem intimam, seu per internum saporem, siue per experimentalem dulcedinem quandam, siue per illustrationem a motibus aeternis effugantem omnes tenebras dubietatis. Hoc autem est, Manna absconditum, & nomen nouum in calculo scriptum, quod nemo nouit, nisi qui acceperit. Hoc Gregorius in Dialogo, hoc Augustinus in de conf. de se ipso & matre. Hoc Hugo de anima cum pluribus alijs notauerunt.

Probare spiritus si ex Deo sunt, per regulam artis generalem & infallibilem, pro particulari quolibet casu, aut non potest, aut vix potest humanitus fieri. Sed requiritur donum spiritus sancti, quod Apostolus nominauit discretionem spirituum, quo dono fit, ut mens nesciat in se, & de se sciat probare spiritus, si ex Deo sunt, sed etiam de alijs & in alijs nescit.

Hic autem est modus certior alius a praedictis probandi spiritus, quoniam primus est doctrinalis, secundus experimentalis, tertius officialis, scilicet officio hierarchico atque spirituali dono concessus. Itaque sicut nemo nouit quae sunt spiritus, nisi spiritus, ita nemo cognoscit infallibili certitudine ea, quae per solam experimentalem notitiam sentimentum interius & sensum aguntur in alterius animo.

Quemadmodum ergo tradere regulam generalem, quae distingueret inestabiliter inter visionem somnialem, & illam quae fit in vigilia, nullus facile posset propter varias similitudines inter utraque visiones, multo magis in proposito. Sit nihilominus homo vigilans, se certitudinaliter & experimentaliter videre, quamuis non ignoret se habuisse in somnis visiones valde vicinas, & similes suae vigiliae: adeo quod somnium suum narrare somnando quandoque videatur: quamuis dicat Seneca, esse vigilantis omnia narrare. Sic similiter homo spiritualis in vigilia verae lucis diuinae positus, videre se diuina, quae inuat verè sentire, odorari & sapere, quia vigilat. Potest nihilominus recognoscere ex se, vel alijs, quod nonnunquam homo ponitur in quodam somnio naturalis cognitionis, aut diabolicae illusionis.

l. qui

*Spiritus im-
probatio ex
officio Hie-
rarchico.*

*Somnium som-
nando sepe
narratur.*

qui dum sic se habet, & quodammodo dormit ad diuinā putare potest quod vigilet ad ea, sicq; fallit.

Spiritus Prophetarum non semper sunt in potestate Prophetarū.

Vidit hæc B. Grego. asserens, Spiritus Prophetarum non semper esse in potestate, vel in distincta cognitione Prophetarum, probans hoc per Nathan, qui ad Dauid cogitantem ædificare domum Deo, respondit: Omne quod est in corde tuo, vade & fac, quoniam Dominus tecum est. Cuius contrarium ipsa nocte reuelauit ei Deus.

Probare spiritus si ex Deo sunt, ex primo modo, qui magis est ad propositum, videlicet per scripturam factā & per bonos eruditos in eadem, quia verè peruersè viuentibus, quale iudicium inter peruersum & illusoriū reportare sperabimus; contingit multis, & sufficienter, quantum ad presentem materiam, & ad communem statum vitiorum.

Occasio huius scripti.

Qua super te ne, dum vnū, & ab vno, sed plures à diuersis tractatus compositos inuenimus, quos nūc manualiter habere fas esset, & diligenter inspicere, dum in hoc sacro consilio quæritur tractari de canonizatione sanctorum, & examinatione doctrinarum suarum: præsertim vnus, quæ Brigida nominatur, aſueta visionibus quas nectum ab Angelis, sed à Christo & Maria, Agnete & cæteris sanctis familiaritate iunctis, sicut sponsus ad sponsam loquitur se asserit diuinitus suscepisse.

De visionibus S. Brigide quæ à S. Maria & S. Agnete habuit iudicium.

Est autem vtrobique, vel in approbatione, vel in reprobatione periculū. Approbare enim falsas, aut illusorias, aut frivolas visiones pro veris & solidis reuelationibus, quid indignius, quid alienius ab hoc sacro consilio? Reprobare verò nunc eas quæ multifariè, multisq; modis per diuersas nationes probata dicuntur, non parua exinde scandolorum in Christiana & religiosa deuotione populorum formidatio. Denique, in ipso etiam silentio & dissimulatione ex qua res in medium posita est, non nihil esse discriminis pertimescimus inuenire verò meum aliquod, vel expeditis inter hæc extrema, laudabile quidem sit, an affectabile sit necdum satis cernimus exploratum.

Nemo probare spiritus, sola huius potest, nisi tentat.

Probare spiritus per modum artis & doctrinæ, sicut tota deinceps versabitur intentio, nemo perfectè potest per solam sacræ Scripturæ eruditionem, qui non etiam expertus sit in semetipso variam affectionū spiritualium pugnam, tanquam ascenderit nunc in cælos, nunc descendit in abyssos,

abyssos, & viderit mirabilia Dei in profundo. Nam, qui nauigant mare hoc mysticum diuersarum affectionum, quasi collidentium se fluctuum, enarrant mirabilia eius, inexpertus autem talium quid nouit eorum?

Hic autem est quartus modus probationis spirituum. Cæterum puto differentiam inter homines, quos loquimur, vnum Theologum, alterum contemplatiuum talem esse, qualis est inter peritum in arte medicina, & inter expertum seu practicum in eadem, quæ duo posse conuenire in eodem, nullus dubitauit. Sic fit & fieri potest domino propitio, vt idem sit in Scripturis sacris eruditus, qui similiter in contemplationis exercitatione probatus est. Hunc verò talem vult habere materia præsens: sicut alia scripsisse, dum de tractatu quodam spiritualium nuptiarum sermo fieret inuenimus.

Probare verò spiritus isto modo doctrinaliter, dū quærimus in aliquibus personis, quarum corda neque videre, neque scrutari datur: opus vt ab operibus signa sumamus, dicente Christo: A fructibus eorum cognoscetis eos. Fallit tamen vnum signum vel pauca, si non in vnum plura conglobauerimus; ita enim tradit Tullius, ita Boëthius, ita Aristot. in coniecturali causa faciendum. Sed quoniam infinita est quidem huiusmodi signorum cōfusio: coarctemus ad pauciora, & dicamus sub hoc metro. Tu quis, quid, quare, cui, qualiter, vnde require. Quis est, cui fiat reuelatio? Quid ipsa continet & loquitur? Quare fieri dicitur? Cui pro consilio detegitur? qualiter venire & vnde venire reperitur?

Reuelationes quomodo probanda.

Probatio spirituum dum quæritur fieri, consideretur in primis persona suscipiens visiones, si sit boni & discreti iudicij, rationis naturalis: quia læso cerebro turbatur quoque iudicium; Cumq; læsus phantasias patitur, non magnopere quærendum est, à quo spiritus veniant melancholicæ illusoriæque visiones, vt patet in phreneticis, in ægrotis varijs, qui vigilantes se talia videre putant, audire, gustare, &c. qualia somniantes patiuntur.

De visis per laesionem cerebri.

Habet præterea quælibet passio profundata suam læsionem, suam ætatem, suam, vt Origenes loquitur, Dæmonij, patet in philocaptis, zelotypis & iracundis, in inuidis & auaris. Vnde Poëta; Qui amant ipsi sibi somnia fingunt.

Qualibet passio habet suam ætatem, suam Dæmonij.

Quæritur

Nouitius feruor cito fallitur.

Diuites habentur elati: Pauperes hy pocritae.

Superbiam spiritualem Bernhardus vocat subtile malum.

Ipsa virtus non tuta est a superbia. Hactenus de probatione personarum, nunc visionu.

Sapientia conseruit bonis.

Reuelationes hodierna onerant Religionem.

Quærat ergo, si persona sit nouitia in zelo fidei, quia nouitius feruor cito fallitur, si caruerit regente præsentem in adolescentibus & foeminis, quarum est ardor nimis audus, varius, effrenis, ideoque suspectus.

Rursus plurimum refert attendere, qualis sit & fuerit persona, qualiter erudita, quibus assueta, quibus delectata, in quibus conuersata, sit diues vel egena. In prima superbia secretamque voluptatem: in altera fictionem timebimus. Hoc super omnia conuenit obseruare, ne lateat interior superbia spiritualis: quam Bernhardus verè nominat subtile malum: quoniam & hæc de humiliatione sua nascitur, de sordibus & cilicio, de ieiunijs & de virginitate. Imò & de sua morte, suoq; contrario trahit originem. Quid igitur erit tutum in superbia, cum nec ipsa virtus tuta sit ab ea.

Est autem superbia quædam in intellectu, dum nõ vult subiaci alieno iudicio, sed innititur propria quadam voluntate, dum renuit obedire, & hæc citius deprehenditur, ideoque facilius corrigitur quàm prima qualitas visionum.

Probatio spirituum reficit nedum personam, quæ visiones patitur, sed visionu qualitates, si vera sint omnia, etiam vsq; ad minimam propositionem, quoniam in spiritu veritatis falsitas nõ est: in spiritu autem mendacij mille sunt viæ apertæ, vt in vnica latenti falsitate decipiat. Hac ratione prohibuerunt à testimonio veritatis, quam facebantur Dæmones, Christus Dæmoniacos, & Paulus Phytomistas.

Si præterea sit in visionibus sapientia, quæ sursum est, cum suis titulis, quos Iacobus enumerat primò inquit, pudica est, deinde pacifica, modesta, suavis, bonis conseruens, plena misericordia & fructibus bonis, iudicans sine simulatione.

Si rursus excedant hæc visiones communem intelligendi modum, vel in Scriptura sacra positum, vel in ratione naturali vel morali collocatum. Quod si non videretur illud ascribi frustra reuelationi, quòd in scriptura sua semel locutus est, & sicut Iob loquitur, id ipsum non reperit. Quorsum quippe esset, ne dicamus vanum, visiones super vident Religionem. visiones in imensum multiplicatas, debere recipere tanquam

quam ab ore Dei prolatas, ac deinde certissima fide credendas. Sicque demum nostra fides nostraque religio, quam Deus, teste Augustino, voluit in paucissimis contineri articulis, redderetur plus, absque vlla comparatione quàm lex vetus onerosa. Hinc claræ memoriæ M. Henricus de Bassia, commendam esse tot hominum canonizationem scripsit.

Hæc alia ratio sumitur, quoniam omisso diuinarum scripturarum studio magna pars Christianorum ad hæc visiones, ideo placentiores, quia recentiores, adduceret oculos & aures prurientes, sicq; nec iam nescirent: quia, iuxta Senecæ verbum superuacua didicisset. Sicut opus in omni reuelatione Moyles & Helias, hoc est, secundum venerabilem Richardum, testimonia legi & Prophetarum, alioqui suspecta est. Et inde fit perspicuum, quam necessarij sunt Theologi, in canonizationibus sanctorum, & examinatione doctrinarum.

Probatio spirituum requirit, vt persona, cui visiones recitantur, habeat se prudenter, præsertim in principio consideret acriter quare mouetur hæc persona secretum suum reuelare super quo fiet alia consideratio.

Cave ergo, quisquis erit auditor aut consultor, vt non applaudas tali personæ, & non laudes eam: non mireris quasi sanctam dignamque reuelationibus atq; miraculis. Obiste potius, increpa durè, sperne eam, cuius sic exaltatum est cor, elati sunt oculi, vt ambulent in magnis & mirabilibus super se, vt digna sibi videatur, quæ nõ humano aliorum more operetur salutem suam per doctrinam, scilicet scripturarum & sanctoru, cum dictamine rationis naturalis, nisi consilium habere præsumat, & putet nedum ab angelis, sed à Deo, nedum semel in necessitatibus, sed penè iugiter, velut in quotidianis colloquutionibus, talem admone non sublime sapere, sed sapere ad sobrietatem: quoniam verissimè ait, qui dixit, Superbia meretur illudi. Et eò dignius, quòd instar Pharisei, latentem hærentemque ossibus superbiam, sicut nec Phisicus febrilem calorem superbus attendit. Quid enim facilius, quàm se vilissimum peccatorem dicere, sed veraciter simpliciterque ita sentire ex intimis, hoc digni muneris est, non humani solius exercitij,

M. Henricus de Bassia scripsit contra nuntiam hominum canonizationem.

In omni reuelatione requiritur Moyles & Elias.

Superbia meretur illudi. Nihil difficilius, quàm verè se peccatorem agnoscere.

Enarran

*Sancti Patres
abhorruerunt
à visionibus.*

Enarrantur exempla sanctorum patrum qui curiositate huiusmodi visionum vel miraculorum, tanquam permittissimā fallacissimamque refugerunt. A qua se Augustinus liberatū in suis confessionibus gloriatur in Domino. Quam propterea Dominus Bonaventura abhorrendam nimis esse determinat, totaque conatu repellendam: Nunc orationibus, nunc increpationibus seu flagellationibus propriæ mentis & corporis; exemplo illius, qui vt tentatione careret superbia, quæsiuit & obtinuit à Domino, vt per tres menses Dæmoniaca vexaretur obsessione.

*Nemo in ter-
ris videre
Christum cu-
piat, in gloria
eum videre
sufficiat.*

Alter sanctorum Patrum, dum sibi Dæmon transfiguratus in Christum, diceret, Ego sum Christus personaliter visitans, quia dignus es: confestim clausit oculos vtraque manu, vociferans: nolo hic Christum videre, satis est ipsum in gloria si videro, moxque disparuit.

Alter sub alijs verbis simile in huiusmodi illusionē seruauit humilitatem. Vide, inquit, ad quem missus sis. Ego certè talis nō sum, quod dignus sim hîc videre Christum. Alterum, quia nolbat intrare templum, dicens sibi satis esse, quod oculis corporeis aspexisset Christum; colligauerunt cathenis, soluere ieiunium, carnibus vesci, vinumque bibere compulerunt. Sicq; timore compressio sanatus est.

*Quomodo
spiritus non
extinguendus.
Ruga hypo-
critica.*

Opponet forsitan aliquis ex Apostolo iubente: nolite, inquit, spiritum extinguere. Si sit ergo visio verè à Spiritu sancto, qui nihilominus repellitur, quid hoc est, nisi spiritus sancto resistere, suamque nascentem generatiuam suffocare. Sed profectò spiritus sanctus, qui se dat humilibus, nequaquam ex humiliatiōe quam prædiximus, se subtrahet, intrabit potius, exaltabit, & in beneplacito suo deducet victor super excelsa animam hanc in oculis suis vilem, & absque vlla ruga fictionis humilem & simplicem.

*Curiositas
querendi si-
gna, est lu-
dæica.*

Potro dici non potest, quantum hæc curiositas vel cognoscendi futura & occulta, vel miracula videndi vel faciendi, sefellit plurimos, & à vera religione frequenter auertit. Hinc superstitiones in populis quæ religionē inficiunt Christianam, dum, sicut olim Iudæi, sola signa quærunt, dum imaginibus exhibent lætriæ cultum, dum insuper hominibus nec dum canonizatis scripturis quoque non Authenticis plus quam sanctis vel Euangelio fidem præstât,

Pro

Probatio spirituum considerat causam, quare fieri dicuntur visiones præsertim, quo sine, nedum proximo, nedum aperto, sed occulto & longinquo. Potest itaque fieri sibi proximus apparere bonus & salubris, & deuotus ad edificationem aliorum, qui tandem prolaberetur in multiplex scandalam, dum vel non respondebunt vltima primis: vel aliud falsum fictumque deprehenderetur in personis suis: tantè reputari sanctitatis deuotionisque docuit hæc ætas nostra deprecationibus dominorum Ioannis de Varenis & Ioannis Huss. & similibus.

Rursus, dum aliquid fieri potest per humanā industriā, sit hoc in vita, sit hoc in doctrina, quare necesse est vel quærere, vel expectare diuinam cœlitus allocutionem? Hoc nec pè tentationi Dei, quam honorationi apparet similius.

Cæterum finis attendendus est, quare sit communicatio talium visionum, & quali personæ. Vtrum ad ostensionem, vel ad necessitatem. Vtrum ad dandum vel ad recipiendum consilium. Vtrum sit experto vel inexperto talium.

Quod si videatur hæc persona quærere tantum modò consilium ne fallatur, videndum est, si paratam se monstrat obedire consilio. Alioquin tam de curatione vix spes erit. Quoniam talis, vt dicit Io. Climacus, non iam eger Dæmon tentante se, quia factus est sibi Dæmon.

*Io. Climacus
Qui semet ip-
sat sibi Dæ-
mon est.*

At verò dicit aliquis. Hæc idcirco persona non credit alieno iudicio, quia de suo certa est per reuelationem intimam & secretam. Sed profectò non est diuisionis Deus vt vni timentem se reuelet vnum, & per alterum similiter timentem eum, dicat vnum contrarium. Itaque si visio ex Deo est, non dissipabitur in humiliantes se sub alieno iudicio propter Deum: sed vigorabitur amplius, & vincet.

*Cautela ad
propellendas
visiones.*

Quocirca tradimus pro cautela, quod in huiusmodi visionibus nedū suspensum reneatur iudicium, exemplo B. Amb. & Lucan. presbyteri, sed dicatur reuerenter cū Petro: Exi à me Domine, quia peccator sum, quia visionibus tuis indignus sum, quas hîc neque quæro, neque accepto, sed repello. Sed in alio, non in hoc seculo visio tua tota merces mea domine Deus, & sufficit. Quid ad me de visionibus tuis in hac vita, quid de superiorum meorum monitionibus? mitte potius obsecro alium, quem missurus es: & me

Et

meus

meus spiritus humilis regat, obscuroque loco.

Cautela de somnijs.

Altera potest addi super huiusmodi visionibus recipientis de cautela, qualem de somnijs tradidit vnus dicens: Si nominationes aliquæ bonæ inquit, fieri videantur in somnijs, vel ex persona defunctorum, vel aliunde recipiantur, quasi somnia non penitus abiiciendo, neque eis ex aduerso velut authenticis, vel diuinis adherendo; recogitantur potius tanquam rememorationes aliquæ ad faciendum bona, vel mala declinandum, iuxta somniorum qualitatem.

Deuotio nota fereas vestimentis. Visiones multarum suspecte. Collocationes mulierum crebra, cum confessoribus sunt suspecta.

Probatio spirituum considerat, qualiter & quomodo persona, quæ visiones se habere dicit, conuersatur, an in secreto vel in publico, an in vita actiua vel contemplatiua, an in deuotione: quæ notam affert vestimentis, & cæteris aut si communem habet conuersationem accommodatam his quibus conuenit.

Hoc præcipuè considerare necesse est, si sit mulier, qualiter cum suis confessoribus conuersatur, & instructoribus. Si colloctionibus intendit continuis, sub obtentu nunc crebra confessionis, nunc proluxæ narrationis visionum suarum, nunc alterius cuiuslibet cõfabulationis: Expertis credite, nominatim Augu. & domino Bonauentura: Vix est altera pestis, vel efficacior ad nocendum, vel insanabilior: que si nihil haberet aliud detrimeti, nisi temporis preciosa latissimam hanc consumptionem, abundè Diabolo satis esset. Habet aliud, scilicet insatiabilem viuendi, loquendi que, in interim de pætu sileam, pruriginem. Euenit que illud de Didone apud Poëtam: Hærent infixi pectore vultus, Verba que, nec placidam dat membris cura quietem. Cum tamen in pace sit Dei locus Nullus idcirco mirabitur, si tales ad fabulas conuersi, auertantur à veritate. Si præterea mulieres hæc curiosè agentes sunt, quales notat Apostolus, semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. Vbi autem non est veritas, sit falsitas & vanitas necesse est.

Discernita sine scientia. Non facile sentitur vnde spiritus veniat aut quo vadat.

Probatio spirituum considerat vnde spiritus veniat, aut quò vadat. Itaque Bernardus testatur, hoc in se nunquam sciri datum esse, qui tamen expertum se pluries asserit humiliter spiritus sancti præsentiam, & intimo motu cordis siue mentis sensisse.

Mirabitur

Mirabitur modò fortasse aliquis quo pacto persona status inferioris dicat se frequenter agnoscere, vnde spiritus veniat. Præferim cum dixerit Christus Nicodemo, Vocem, inquit, eius audis, & nescis vnde veniat, aut quò vadat.

Quid porò, quòd in spiritibus diuersis multa inspiratio inuenitur similitudo? Est enim spiritus Deus, spiritus Angelus bonus, spiritus Angelus malus, spiritus humanus, tam rationalis, quàm animalis. Potest autem simili visio spirari per quemlibet hunc spiritum suo modo longè raram diuerso, sed nec diuersitatem faciliter percipi: quæ similitudo non sciur apud inexperos talium, qui neque per seiplos ex acumine ingenij, neque philosophicis disciplinis, neque per aliorum traditionem sciunt talia distinguere.

Quadruplices spiritus quam distinetur.

Ceterè nec miradum, cum paucissimos inueniamus; qui benè sciunt secernere cogitationes & affectiones sue rationalis animæ, vt rationalis est: ab illis qui sunt animales, videlicet, in sensu communi, vel organo phantasiæ.

* Quem inuenies, precor, ex timentibus Deum, peccatæ fugientibus, qui semper & in omnibus ad liquidum prospiciat, dum tentationes vigent, si sensus eorum sit tantum modò in imaginatione vel consensu in ratione. Adeò non facile est discernere sensum à consensu.

Difficile est discernere sensum à consensu.

Quantò plus habet difficultatis, probatio quadruplicis prænominati spiritus: dum videlicet instinctus vnus vel inspiratio vehemens rangit mentem, si sit à Deo, vel ab Angelo bono vel malo, vel à proprio spiritu humano.

Cuius rursus sensus portio duplex, superior & inferior ascripta est. Cuius sentire diuisionem, perfecte dat illud verbu Dei, quod pertingit vsque ad diuisionem spiritus & animæ: qualem in se diuisionem passa erat, quæ exclamauit: Magnificat anima mea dominum. De hinc secernens spiritum ab anima, subiūxit: Et exultauit spiritus meus in Deo saluatori meo.

Diuisio spiritus & animæ.

Hæc interim sub compendio cursim notata sint, quatenus cum ad singularia descendendum erit, facilius hac occasione data sapientiores diiudicent: persuasum habentes, viuere hominem, cuius nomen sit in libro vitæ, cui pluries, & in pluribus personis breuis temporis spatium datum est experiri & praticare omnia quæ dicta sunt.

TRAGTATVS PER V.
TILIS DE PYTHONICO
CONTRACTV, FRATRIS THOMAE

Murner, liberalium artium Magi-
stri, ordinis Minorum. Ad in-
stantiam generosi domi-
ni Ioannis Mornher
de Mersperg cõm-
pilatus.

*Inuis de li-
bro Doctoris
Mulleri supra
inserti.*

MN nomine ergo summi Dei, exordium il-
lud quod volumus narrare. Gratia ordinis
& formæ præsentem tractatum triplici per-
sonarum distinximus colloquio, vt non mi-
nus materiæ amœnitas, quàm bonitas, lecto-
rem amicum alliciat. Tum quia & alium e-
iusdem materiæ, per quam fidelè serenissimo principi Sigis-
mundo Archiduci Austriæ transmissum, & per Conradum
Starkel vtriusque Iuris Doctorem excellentissimum vigili
indagine correctum, Dialogo distinctum conspexi. Qui li-
cet (vt dixi supra) fidelis sit, & huius sententiæ diffinitiuus,
non poterit tamen eodem curiosus rerum indagator quie-
tari. Quare vt promissi procedam.

*Ipse autor hu-
ius Tracta-
tus expertus
est Maleficia.*

Ioannes Mornher. O Thoma mi dilecte, tibi vt compa-
tiam humana coëgit natura. Quid est, quod cæteris plus te
male fortunatum natura constituit, maleficiarum redditus
Pythonica dico muliere contractum? Quæ inquam tuæ ge-
nitrici, vt maleuola nocumentum asportaret, amicissimo
sibi obesse sponndit, tuo vt percepit relatu. Sic equidem
matris dilectio (instigante natura) in peiorem partem se-
cessit. Est ne pius tuis dictis fideles præstare aures? Bonam,
inquam, fortunam Augustinus Deam pluribus in locis re-
tulit; & tibi cum dissona non solùm homines, sed & Dij
Deaque

Deaque nocere præsumunt, quòd in tuo studio clarius in-
notuit, vbi non semel, sed pluries, quæ sumptis nocumen-
ta, claret, quàm apertissimè.

Thomas Murner. Quàm gratum foret, generose domi-
ne (si ingenij adesset copia) vt quia me dignum inter dispu-
tandum iudicasti: angor quæ sollicitus, quòd ita me isto tem-
pore videam imparatum, vt vix grandinis aliquod vesti-
gium satis dignè tibi testatum possim relinquere. Vt au-
tem famulandi clarius innorescat voluntas locum dabo ve-
recundia, responsurus ad materiam propositam me con-
uerto. Mihi quia compatens, benè dicis illud esse huma-
næ naturæ ratione nec animal aliquod simile sibi specie
manducat.

Querit demùm rem grandem, & humanæ indagini haud
possibilem, cur natura me plus cæteris malè fortunatum
reddidit? Secundo, cur contractum? Tertio, vtrumne pius
sit, credere si sit? Quare his tribus quæstionibus præsentem
absoluam tractatum. Et quia præteritos ad memoriam ca-
sus deduxisti, magis flere quàm scribere libet: res pauca ho-
mines insidiari, quoniam cunctis qui placeat, non credat
quòd modò viuat, sed Deos Deasque inimicos habere, gra-
ue valdè. Augustinum autem quia allegas, quid respondeam
laret penitus, nec aliquod patet refugium, nisi hoc vnicum,
vt studium meum relinquam Deo (vt pollicitus sum) in Mo-
nasterio famulaturus, & modo illo superos meis præcatio-
nibus reddere placatos.

*Deos Deosque
que habent
inimicos sibi
monachum.*

Gaspard de Mersperg. Ab inceptis fide dignis, quia recalci-
trare turpissimùm, & tuò Thoma, studium ad finem quasi de-
ductum, assensu relinquere velle. Nescis quia multis in re-
bus bestiis sumus inferiores. Hoc solùm maximè excelli-
mus quod sapimus. Quantùm ergo homo à Sapietia recedit,
tantum ab homine alienatur, naturæ bestiarum proxima-
tus. Quanto autem Sapietiam sequitur, tanto à brutis e-
longatus, in hominis natura excellit. Fortuna quidem exca
nec probum, nec improbùm, nec vllam hominis dignitatem
aut ordinem discernit: sed se vel citius peruersis moribus
animos; ignobili, quippe ad votum eius procliuiori con-
cedit. Et tu scientiam refutando fortunam exposcis. Nec
est in mundo aliqua fortuna, quam non augeat literarum
notitia. Nam dixit Aristoteles vbi plurimus intellectus &

*Nulla fortun-
na est, quare
non augeat li-
terarum nota-
tia.*

Vbi plurima ratio ibi minima fortuna: vbi plurima fortuna, ibi minima sapientia, ibi intellectus. Multò ergo magis ea Sapientie pars appetenda qua hominem etiam supra hominem offerens superis quàm proximam reddit.

Quod autem de Augustino dictum est, nihil concludit, nam seipsum reprehendit, in primo retracta. c. primo. Cepit igitur adhaerere studio, licet, & sic tui nauigij laudabilis felicitatem cum peruenis ad portum, te magnificamus post rerum consummationem.

Ioannes Mornher. Nam oro edificere Thoma, cur te plus ceteris natura malè reddidit fortunatum. Est enim in Deo duplex providentia, generalis prima, qua Deus ipse res regit, secundum quod natæ sunt regi, vt dicitur 7. de Ciuita. capit. tertio. Sic Deus res, quas condidit, &c. Malè regeris, quas diffortunij causa tu ipse es, aut saltem aliquid tui, ex parte corporis animæue constitutum.

Secunda providentia specialis ex quadam electione procedens, secundum quam Deus prouidet unicuique hominum, secundum merita præsentia vel futura & occulta nobis, sibi tamen præsentia. Quia eius iudicia iusta sunt semper, licet occulta, ita quòd aliquando aduersitas plus proficit quàm prosperitas, secundum Boe. 4. de conso. Hoc ideo dixi, quia si te vna illarum Dei prouidentiarum attingeret, iam ultra questio, cur plus egeris sit infortunatus, in ualida esset: nam dixit Paulus, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius. Sed de natura quaero, vtrum naturale quoddam sit: te plus ceteris malè reddens fortunatum.

Thomas Murner. De benè fortunato stat in trimembri diuisione, vt habet Scotus, similiter & de malè fortunato, cum tot modis dicatur vnum oppositorum, quot modis dicitur & reliquum: Primum, nullus dicitur benè fortunatus propter actum vnicum fortuitum. Sic nec malè fortunatus, vnicò infelici actu implicitus. Secundum nullus dicitur benè fortunatus, quia semper benè ei accidat, sic nec malè fortunatus, cum nullus talis sit sine speciali miraculo.

Tertium, est quis benè fortunatus, quia vt plurimum benè accidit per contrarium malè fortunatis: Nam dixit Aristoteles primo Ethicorum non facit vna hirundo ver, si

nec

nec actus vnicus fortuitus, benè vel malè hominem reddit fortunatum. Fortuna igitur tertio modo capta stante, causam quaeris, cur illi vt plurimum benè, alteri vt plurimum malè accidat. Quod autem de Dei narraisti prouidentijs, nihil mihi constat, cum naturaliter simus loquuti. Circa naturam autem triplex reperitur philosophandi modus.

Est autem primus respondendi modus, dicens, benè fortunatum magis esse dispositum, vt ipsum causa vniuersalis moueat, ad hunc locum magis quàm ad alium, vt si aurum sit ibi, & fodiens ipsum inueniat, ergo secundum hunc dicendi modum, qui est Theologorum, fortunæ causam non intrinsecam rei, sed extrinsecam dicemus. Attamen Aristoteles quaerit causam intrinsecam, quam dixit esse impetum.

Sed si tu dicas, tu quaeris causam, vbi non est causa, nam effectus fortuitus non habet causam. Dicendum, quod notum sit Aristoteli. Quòd sicut illud quod euenit in pluribus, habet causam, vt in pluribus, vniiformiter: ita quod euenit in paucioribus, & difformiter, habet reduci ad causam vniiformiter agentem & per se. Causa autem intrinseca huius imperus est, secundum Aristotelem, cum dicat in libro de bona fortuna. Est ergo bona fortuna sine ratione nata. Benè fortunatus enim est, sine ratione habens impetum ad bona, & hæc adipiscens, hoc autem est natura: In anima enim inest tale natura, quo impetu ferimur, sine ratione, ad quæ vtrique benè habebimus. Et si quis interroget ab operante, quare sic facis, nescio, inquit, sed placet mihi.

Simile patet in his, quæ à Deo aguntur. Etenim à Deo vecti, sine ratione impetum habent ad operari aliquid. Et vult dicere, quod aliqui habent velle, ad quod sequitur bonum aliquid præter intentum, ex impetu & sine ratione, & causa huius impetus est natura. Demùm dicunt alij, non intrinsecam, sed extrinsecam causam ponentes, non tamen vt Theologi, sed cælum, vel intelligentem mouentem cælum, mediante celo, vt Deus ipse immediatè mouens, hic cum alijs coincidit.

Ioannes Mornher. Ponis triplicem opinandi modum. Primus autem, quem Theologorum asseris, non videtur

xx in

De duplici
providentia
Dei.

Aduersitas
plus proficit
quàm prosperitas.

Tot modis di-
citur vnu op-
positoru, quot
reliqua.

Cur naturalis
ter vni miles,
alteri benè
accidat.

Effectus for-
tuitus non
habet causam.

Bona fortuna
est sine Ratio-
ne nata.

Intelligens
mouens caelum,
mediante cum
lo.

in veritate posse persistere. Nec mentem quietare potest. Quia dum queri posset, quare ad propositum illius sequitur bonum, & non ad alterius propositum, quum etiã, quia est contra Aristotelem, cui non videtur aliquod nouum immediatè esse à Deo. Unde ipse ponens mundum æternum, non posuit motum potuisse esse nouum, nisi secundum partes: ita, quod totus nõ potuit esse nouus, vt habetur 8. Physicorum: quod Deus non potest causare nouum mundum, vel nouum cælum, vel nouum motum, secundum suam totalitatem.

Secundus verò respondendi modus, qui fuit Aristotelis, non procedit, quia dixit, quod aliquis habet imperum sine ratione. Contrã, non est fortuna bona sine actu voluntatis, quia fortuna est effectus contingens, consequens effectum agentis à proposito. Nunc autem actus voluntatis est circa obiectum ostensum à ratione, ergo talis impulsus ad volendum, non est sine ratione.

Præterea, si natura impellit aliquem ad volendũ & non ratio, ergo non esset fortuna quod euenit, sed casus, cum hac differentia sit inter fortunam, & casum 2. Physicorum.

Nihil fortuitũ, nisi ad quod causalitas cæli se extendit.

Tertius autè modus, qui dicit quod nihil sit effectus fortuitus, nisi illud, ad quod causalitas cæli se potest extendere, non videtur verò consonus. Cum aliquid sit in homine, ad quod causalitas cæli non potest se extendere, sicut est volitio nisi occasionaliter appetitũ sensitium, secundum cuius inclinationem apta est voluntas inclinari. Cælum ergo, quia non potest volitionem attingere, nec etiam causas ad eius causationem coniungere, idè aliquid est in homine, ad quod causalitas non potest peringere, & per consequens nec fortunæ causa referri.

Thomas Murner Dilecte Ioannes, absit longè à nobis, vt ea quæ Spiritus sancti instinctu Theologia dictauit, falsa dicamus. Quod autè queris quare ad illius propositum, & nõ alterius, sequatur bonũ, fortassis & quia sic voluit Deus ipse, cuius volitatis inquisitionem supra dixi infirmã: Aut quia passus indispositio, nõ Deus influit in quodlibet vniuersimter, in quantum potest, secundum Aristotelem, & quia iste est dispositus, ille nõ: idè Deus impellit istum ad tale propositum, ad quod consequitur commodum: illum autem non impellit, quia nõ inuenit in eo dispositionem requisitam.

Et

Et si vltra queris, quæ diuersarum dispositionum causa, semper deuenit ad vnum primũ, voluntatem dico primentis, licet Philosophus illud fortè non diceret. Quia verò denouitate dixisti, non videtur Aristoteles sibi ipsi contradicere. Dato enim, quod oporteat aliquos effectus fortuitus notios reducere immediatè in Deum, adhuc sibi ipsi non videtur contradicere, quia certum ratumque habuit Aristoteles, secundum propria sua principia, animam intellectuam esse à Deo immediatè, & ad hoc attingere potest ratio naturalis, cum sit immortalis, & ita aliquid nouum potest immediatè esse à Deo.

An aliquis possit nouum esse à Deo.

Quomodo autè illud possibile sit, causa breuitatis missum relinquitur, tamè de hoc lege Scorum, in vltima quaestione, Quotlibetorum. Aut dicas, quoniam vtrique si sit propter diuersitatem causarum receptiuarum, nihil noui Deo impenitur, sicut Sol immediatè soluit glacies, & coagulat lutum, nulla posita nouitate in eo: ita secundum Aristotelem hoc corpore organizato, Deus necessitate immutabilitatis, causat hanc animam, & prius non ratione indispositionis materiæ: sicut nec Sol causat alium & alium radium in aère & in aqua, nisi propter diuersitatem recipientium, quod in perspectiuis nostris conclamatum est.

Murnerus de Perspectiuis.

Quid tamen secundum fidem & veritatem dicendum esset supra, loquendo de Dei prouidentia duplici, solus confessus es. Quod contra Aristotelem facere videtur, æquitocat. Nam Aristot. intellexit fortunam esse sine ratione consiliante, non autem sine ratione volitum obiectum ostendente.

Ad aliud autem dicitur, quod licet natura sit mediata causa illius euentus fortuiti, non tamen immediata, sed voluntas vnum intendens, licet sit aliud eueniens præter intentum, quod dicitur fortuna, non casus.

Fortuna & casus quomodo differant.

Id contra tertium respondendi modum dico, quod cæli causalitas ad omnia alia præter voluntatem se extendit. Si autem aliquis fortuitus effectus in voluntate ponatur, in Deum reducere oportet, qui omnibus prouidet & coniungit, cum dicat, imò & capilli capitis vestri numerari sunt. Hoc autem cum sit contra Astrologos, clarius de hoc loquar in quadripartito meo maiori.

Thoma Murneri quadripartitũ maius.

Quæris igitur generose domine, cur me plus cæteris, natura malè constituit fortunatum. Triplicem vidisti modum. Habes enim duas extrinsecas causas, & vnam intrinsecam. Fortè de intrinseca loquendo, talem imperum ad commodum non habeo, qui se tenet ex parte complexionis, non animæ, vt habet Scotus, imò & Aristoteles. Quare diffortunij causa non sum ego, non est enim in potestate mea, mutare corporis complexionem aut staturam. Quis enim est ex vobis, qui potest ad staturam suam adicere cubitum vnum? quasi dicat, nullus, quare me excusatum, oro, habeto.

Coitus stellarum.

Vir sapiens quomodo dicitur astringi.

Quadrupes si cadit, cur non bipes cadet homo.

Si autem de extrinsecis causis loqui contingat, primò de coelo videamus, nec est in potestate mea, diuersos planetarum stabiliumq; stellarum coitus mutare, horam generationis, seu mee interemptionis.

Si autem dixeris, quia dixit, Ptolemæus, virum sapientem astris dominari: & opus stellarum ita adiuuare, quem admodum seminator fortitudines naturales, in libro Almagelli, & suo quadripartito. Verum quidem fateris, quia sapiens: vbi autem stulti & mihi similes manebunt, qui non solum astris dominari non possunt, nec parere inconuenienti obiecto? Quare me secundo excusatum habeto.

De illa autem causa extrinseca, quæ est Deus, parum sentio, cur cadere permisit, confido tamen, vt in posterum gloriosius resurgam. Nam nostris terris equos quadrupedes cadere vidi, & lædere pedes. Vach. Iuuenis & inexperius lupus, quem nullus vnquam rusticorum clamor excuscedit.

Gaspard de Mersperg. Dixisti Thoma supra, quare vnus plus alijs redditur malè fortunatus. Nec vltra sit quæstio congrua, cur contractum reddidit, quoniam coincidunt. Poriorum autem Theologorum rationem nescio aliquam. Sed insuper ad vltimam quæstionem mentem feramus, quæ quærit, vtrumne pium sit credere, si sit, volo dicere de hominum ligatione. Quod non sit, fides nostra concludit. Quæ Diabolum huiusmodi incursum causam assignat, à quibus nec iuuenes, nec senes, nec probos, nec improbos exclusos ostendit.

De iuuenibus dicit Augustinus 21. libro de ciuitate Dei cap.

capitulo 18. Profusque scriptum est: Græce iugum filios Adam à die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulturae, matrem omnium, vsque adeò implere est necesse, vt ipsi paruuli, per lauacrum regenerationis ab originalis peccati, quo solum tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes nonnulli incursum spirituum malignorum patiantur. Et Hieron. dicit, Quid causæ est, vt sæpe bimuli & trimuli, ac vbera materna lactantes à Dæmonio corumpantur? De senibus ego ipse testis. De probis Iob. De improbis quam plures alij. Ergo concludere licet, Dæmonem non verulas, nec aliquod naturale esse causam istius contractus. Deus autem ipse facienti facultatem tribuit.

Ioannes Mornher. Thoma Magister mi, & Præceptor charissime. Æstimo genitoris mei dulcissimi mentem consimilem Theologorum opinioni, immaterialem æstimanrium substantiam, ligationum omnium causam (volo dicere) Diabolum, sumpta primum id exequendi à primo ente facultate. Videtur enim (vt dicit Aristoteles primo metaphysicæ) Deus omnibus esse causa & principium quoddam. Quare dixit commentator primo libro de anima, q; rei cognitio per se causam est magis summa, quam sui esse tantum.

Cognitio per causas magis est firma.

Dicunt vltra, q; summi Dei permissione, & iusto Dei iudicio, indifferenter, iusto atque iniusto iuuenibus & senibus, contingat, & ad illud allegant sua iura & Doctores Catholicos. Quod si verum sit, nescimus, nisi scientia arga, sicut capit Augustinus, scientiam, decimo septimo libro de Trinitate capitulo 3. Dicit enim, Absit, q; scire nos negemus, quæ testimonio didicimus aliorum. Tum quia est creditum, hac communi non possum responsione contentari, Deum cunctorum causam assignando. Ab hoc enim ente coelum, & totam naturam dependere, & metaphysicæ Aristoteles expertus est.

illa scimus qua testimonio aliorum didicimus contra Ephesios.

Præterea, si omnium causa Deus, quid nostra prodant scripta singulorum causas inquirendo? Sat est enim, Deum ipsum causam profiteri cunctorum. Non sit quæso hoc nostrum propositum, seu deliramentum. Præsupponemus enim, primariam causam plus cæteris influere. Qui enim ponit vnum agens tantum, quod omnia agat, tollit

tollit à rebus suas proprias actiones. Quas si quis tollit, auferit & earum essentias, nec habet (vt ait commentator) cerebrum naturaliter aptum ad bonum.

Exempli gratia. Pluuiarum, quarum causa Deus ipse prima, secunda demum essentia quinta, diuerso stellarum coitu, quæ tertio diuersarum exhalationum motrix est pluuias inducenti, vt habetur apud Arist. in li. Meteororum. Naturas igitur rerum rimatur, longe Deus à nobis Theologicè cum loqui contingat, quod iustum est fatebimur. Et inuulsecmodi Theologorum commenta ad præsens relinquamus. Nam huiusmodi opinionibus est omnibus nostrorum rusticorum cetera repleta.

Thomas Murner. Modestius o Ioannes loquereris, si harum rerum plenior tibi esset intellectus: tuæ infantia parcedendū æstimo. Nescis quod dicit Arist. Quia maior est rusticorum fides, quam philosophorum & doctorū virorum. Nam dicit Scorus lib. 4. 3. dist. q. 1. quod duplex est impotentia in genere. Naturalis vna, ad quam membri sequitur mutilatio seu frigiditas, de quo nihil ad præsens.

Alia autem casualis, quæ fit per maleficium: & hæc fit per malignos spiritus: qui habentes pactiones cum hominibus, seruant promissa, non quia veraces, sed vt alij eis ad hæreant. Quia si nulla pacta seruarent Dæmones, nulli homines eis seruirent, & vt illi quibus seruant promissa eos colant. Nam ex superbia sua præcipuè appetunt honores diuinos. Deus etiam permittit eos exercere potestatem suam, ad impediendum aliquos, ab aliquibus actibus in quos possent, si non essent impediti, & hoc propter peccata eorum, vel propter aliquam aliam causam occultam. Et hoc modo magicus habens pactum cū Dæmone, procurat ab eo, vt istum impediatur aliquo actu, quamdiu aliquod signum à Dæmone positum perseuerat, puta acus curuata, vel aliquid id generis. Iam enim vides; quid senserit Doctor subtilis, cuius prius mentem tormentum nuncupasti. Quid autem arguis omnia tua concluderunt argumenta vincum illud, quod Deum non debeamus immediatam omnium causam referre, licet mediatam ponere nulla ratione prohibemur.

Remedia contra maleficia. Ioannes Mornher. Secundum verba Doctoris posita, posset quærri, quod remedium esset adhibendum contra istud Diab

Diabolus seruat pacta ali-
qua.

Acus curuata
et c.

Diaboli impedimentum? Scio tamen contraria contrarijs curari, quid contra facta Diaboli? Si dixeris orationes & tu cum sanus sis, quo mediante scire exopto, cum te plus in tua ægritudine iurasse, & verule maledixisse, quam orasse seu sanctos inuocasse constet: Ergo non est verum quod dicunt Theologi, quod in huiusmodi necessitatibus sancti solam sint inuocandi, cum sit aliud, per quod mederi oporteat. Et tu dicis, te sanitatem recepisse vnius hominis auxilio, quare te & illum excommunicatum iudicare consonum dixi. Age, age, quod figmentum componis, dicendo, quia sanus factus ex tactu facci vnius, & aqua immundicijs scutellarum maculata, inuenisti. ne in naturalibus disciplinis, quarum professor es, his in rebus huiusmodi inesse actiones: Nunquid verum dixi, facientem & consulem excommunicandos; & à Christi fidelium communione excludendos.

Thomas Murner. Video te, generose Domine, contra me furore concitatū, quia verum dixi. Quid si deliramentum protulisses? Adest vius Mattheus & Iacobus Murner, qui huius rei testes sunt. Nam in ore duorum stabit omne testimonium. Figmentum autem quia me dicis componere: scis enim & audisti quæstionem quam Scorus concessit Dæmones pacta seruare hominibus, seductionis causa, nõ quia veraces, quamdiu signum per ipsos positum durat. Nam si aliquis sciens maleficium destrueret, non esset excommunicatus, sed opus faceret meritorium. Insidias (dico) Diaboli destruendo, & opera.

Quare dixit Scorus, quod trifaria est illa quæstio, an liceat tollere maleficium intentione curandi maleficiatum. Non enim solum licet, sed est meritum destruere opera Diaboli, nec in hoc est aliqua infidelitas, quia destruens non acquiescit operibus malignis, sed credit Dæmonem posse & velle fatigare, dum tale signum durat, & destruetio talis signi imponet finem tali vexationi. Sic ergo saccum & aquam illam immundam puto signum mihi finis fuisse infirmitatis à Dæmone positam; & illud morà habuit anni, quod si post annum cum sacco fecissem, quod anni spacio factum fuit, nunquam pristina redditurus fuisset sanitati.

Nec mihi placet de illa materia loqui, sum equidem in

inā præceps & conturbor, quia hominis vnus pessima voluntate, nunquam ante infirmitatem a me visi, tali miserabili pœna sine meis meritis, crucior per omnes dies vitæ meæ. Et nisi omnipotens Deus sua summa bonitate & clementia, me inter suorum sacerdotum numerum collocasset, quid facerem, Deo omnipotenti offero. Idcirco hac opinione Theologorum, quæ est secundum veritatem, velis (oro) contentari.

Cautela dispensationum: Respondet ad eam commovere, vt turbetur in proposito. Ligatio, an naturalibus rationibus probetur.

Ioannes Mornher. Thoma mi charissime, latet-ne te cautela Aristotelis? Qua opponentem informat, respondentem debere reddere fufiosum, vt ab ipso materia relinquatur proposita: quâ a te suscepti, esse similis mihi, qui omnibus do documenta salutis? Furor verò si me cõprehendit, documentorum meorum virtus omninò euanescit. Transeat Theologica: Hęc sit quæstio, vtrum hominum ligatio naturali possit ratione demonstrari, volo dicere vtrum ab actione naturali sit. Et videtur quod sic. Iniuste equidẽ punitur, qui nunquam deliquit. Sed ligantes puniuntur, ergo deliquerunt. Patet maior in actu iudiciario, licet in operibus diuinis procederet, cum aliquis punitur aliquãdo non reus, nunquam tamen iniusto Dei iudicio, de quo nihil ad propositum. Patet minor in l. Multi. C. de male. & mathe. Statuarũ insuper hinc inde apud iudicia publica sitarum; quæ denigrationis causa sunt huius actus sententia. Confucuerunt & ob huiusmodi noxam nostris terris vetula igne cremati. Longæua quapropter consuetudinis non est vilis auctoritas, nec est verisimile, vt habet Aristoteles, q̃ ab omnibus fertur omninò deperdi posse. In oppositum tamen fuit fides, vt dictum est: ergo quid dicendum sit oro breuibus concludẽ.

Thomas Murner. Dixi clarè in superioribus generose domine, id sensu experiri, causam insuper adiunxi, illa tamen quia non cõtentaris, dico primò, nisi verba sequentia summe ponderaueris, huius rei secretum vix patebit. Et quia licuit nunquam sensibilem negare effectum, ex insensibili causa procedentem. Quare hominum fateamur higationes causam inquirentes, quæ quidem audimus, fari non prohibemur visa protestando.

Sed quia diceres fortè illud infidele quoddam genus hominum dico higationes naturali via cucinire posse. Ad hoc
respon

respondet Aristoteles, dicens, naturam non agere, nisi quia a superioribus causis mota, quæ sunt Deus & intelligentiæ. Opus enim naturæ est opus intelligentiæ r. r. Metaphysic. vbi videtur consentire Deum huius actus causam principalem & mediatam, ergo immediatas inuestigare non est inhibitum.

Est autem circa hunc higationis actum multiplex opinio: multis autem omissis, quinque tamen posite sunt. Est igitur prima Theologia iam posita quatuor autem Philosophorum E quibus est vna dicentium, hunc effectum cum omnibus alijs esse a forma cœli, quam contrahi nouimus quemquam suæ natalis & interemptionis hora. Dixerunt antiquiores nobis, suntque experti, cœli signa per singula corporis membra ducatum obtinere, sic, quia aries caput, collum taurus, gemini brachia obrineant, sicque deinceps, quæ docent Astrologica: licet a modernioribus pura iuristis, contrahentur: minus tamen iuste; secundum quod in quadripartito meo maiore libro primo expressi clariùs.

Est equidem in omni famatum Philosophiæ inferioris mundi corporum motus primos cœlestium itus atque redivis arcanis quibusdam naturæ vinculis trahentes sequi. Si enim crescente luna, in animalium corporibus humores abundant, decrecente attenuantur, vt etiam humani corporis venas illic pleniore, hinc laxiores reperies, quod in ægrotantibus clariùs apparet. Certius inquam certo venam seu membrum ferro tangi non debere luna supra idem ducatum habente. Summa igitur in naturali actione cœli ad disposita passa concordia. Quod patet, qui enim prioris lunationis medietate decumbit, natura eorum fortior morbo validius repugnat, in sequenti debilior leuius succumbit. Quotidianas etiam ægrotantium affectiones quotidianæ omnino lunæ applicationes ad primũ locum isigonæ tetragonæ oppositæ & redivis mentiuntur, ob quod priuilegium ij dies inter ceteros certo nomine discreti sunt. Nonnulli etiam numerosis obtinent experimentis ex diuersis lunæ mansionibus, diuersis suorum membrorum impotentijs affici.

Et hoc est, quod voluit Plato noster diuinus, de intellectu animæ, faciens duas circulationes, ita quod posuit
respon

Opus naturæ est opus intelligentiæ.

Opiniones quinque circa actum higationis.

Iureconsulti aduersantur Astrologiæ.

Actiones circulationes cali, sunt eadem cum cœli

cœli motus eisdem cum motibus animæ, id est, quod actiones cœli sunt eadē cum actionibus animæ: vt allegat eum Aristoteles 1. de anima, licet iniuste eum redarguat.

Vtque adeo quidem motus etiam, tam hominum quam ceterorum animalium primum Solis iter sequuntur. Sole siquidem oriente surgere progrediuntur, & ascendere cursu addunt, ac tanquam motus absente duce quiescunt ad exitum illius iterum exituri. Post lunam autem & solem stellarum, tunc omnium quidem effectus certi, præter quod vulgo non adeo sunt vti luminarium virtutes approbati.

*Naturaliter
ligationes
causari.*

*In Microcosmo
aque mi-
racula abun-
dant, ac in Ma-
crocosmo.*

Demum posset aliquibus, vt dicunt, rationibus persuaderi, hominum dico ligationes naturali via euenire posse, licet causa sit occulta. Homo enim ipse ab antiquis microcosmos est appellatus, quasi maiori similis mundo. Ex qua quidem Albertus similitudine intulit, distantias duorum extremorum digitorum, & à planta pedis ad verticē concordare. Natura enim cui commoditas in omnibus, quam maxima cœlo cuncta comprehensuro figuram impressit sphericam. Et idem quod in homine dicitur, diuiso homine per duas lineas orthogonaliter se secantes, sentiendum erit de maiori mundo. Nam omnes lineas à centro circuli ad circumferentiam ductas æquales esse necesse est. Quis autem mentis sanæ maiorem mundum esse mirabilibus plenum negabit? Cur ergo totidem vel saltem aliquorum mirabilium pluralitatem non continebit homo ipse, qui supra minor mundus dictus est.

*Homo est om-
nium natura-
lium finis.*

Patet contra. Nam in Euangelio dicitur, Prædicate Euangelium omni creaturæ, id est homini cum omnibus conuenienti. Est autem homo omnium naturalium finis, 2. Physi. Sunt & omnia propter ipsum, vt cunctis dominum imponat, secundum quod in Genesios volumine continetur. Habent etiam naturalia insitam naturalem obedientiam erga ipsum.

Quare dixit Aristoteles solem & hominem ad hominis concurrere generationem? nisi quia superiora in finis præfint (hominis natiuitatum & interemptionum) contracta?

Quid demum est, quia dixit, tempora pluuiosa prodesse piscibus, auiibusq; obesse? nisi quia secundum auræ diuersitatem, & inferiora variari necessarium infert argumentum.

Quæ

Quæ autem huius auræ diuersitatis causa, nisi hæc, quam Arist. in lib. meteororum assignat, dicens: Quia necesse erat hunc mundum inferiorem in quatuor elementa continuis superiori subiici lationibus, vt ferè tota eius virtus inde gubernetur.

Præterea in quolibet ordine essentiali, destructo primo, destruitur omne posterius, 2. Metaph. Motus autem cœli est simpliciter primus. 8. Physicorum. Ergo motus qui est latitudinis ad ægitudinem, est à cœlo, aliàs esse non posset.

Postremo verò diximus, omne mixtum esse corruptibile, ergo destructiuum principium in natura reperiri continens est. Hoc enim est quod voluit Scotus lib. 4. dist. 29. q. 1. non est dare in natura potentiam passiuam, cui non cor respondeat actiua in natura. Cum alterum contrariorum fuerit naturale, & reliquum necessariò erit naturale, ex de cœlo & mûdo. Materia equidem contrariorum eadem est, vt habet Commentator.

Patet secundo, timer enim omnis mundi species aliquod horribile & destructiuum, habetque aliquod confortans & lætificans per propriam naturam. Sic omnis ovis lupum timet, quem non solum viuum, sed & mortuum, instinctu naturæ visu & gustu cognoscit, lupus canem, mus catum & omnia quadrupedia leonem, omnia volatilia aquilam, finaliter omnia animantia hominem. Vult ergo hæc opinio hominum ligationes naturali vi euenire posse, cœlum tamen coadiuuantem æstimat causam, inuenitque rerum huius mundi concursus esse secundum stellarum coitus, & gaudium & victoria & tristitia pendet exinde, & per illud iudicatur tanquam per causam.

Ioannes Murner. Contra hanc opinionem, dilecte Thomas, quam Astrologorum suspicor, dicentium, ligationis effectum esse à forma cœli, quam contrahit quisque hora suæ natiuitatis, seu intereptionis videtur absurda. Nam vt habemus 26. q. 2. lo. textus de superstitionis. Dicit enim, neque ab hoc genere superstitionis (de quo in textu) segregadi sunt, qui olim Genethliaci, propter naturalium considerationes dierum, nunc autem Mathematici vocantur. Nam & ipsi, quamuis veram stellarum positionem, cum quisque nascitur, consequuntur, & aliquando peruestigant, tamen quod vel inde conantur actiones nostras, vel actio-

*Contra Ge-
meth liacos*

ff num

Astrologia iudiciaria ad Christi aduentum usque solum debuit valere.

Astrologi vniuersaliter non particulariter debent loqui. Singularium non est scientia.

Ad quaedam vires astrorum non penetrant.

Astrologia est de contingentibus.

num euentus prædicere, nimis errant. Cuius igitur artis scientia vsque ad Christum fuit concessa, vt Christo edito, nemo exinde natiuitatem alicuius de cælo interpretaretur, 26. quaestione 3.

Quod demum inferitur, quia planetis in singulis membris specialis esset potestas, & ita ad singularissima procedere, satis à Ptolomæo nostro æstimo redargutum. Dicit enim, non debet Astrologus dicere rem particulariter, sed vniuersaliter. Singularium etiam non esse scientiam Aristoteles approbat. Finaliter conclusit, omnia iudicari per cælum, vt per causam quod apertissimè claret falsum, in glossa 26. q. 5. Non liceat.

Illud autem quod arguit, motum cæli simpliciter esse primum, secundum Theologos, fortè non concluderet, cum dicat Scotus lib. 4. dist. 48. Primitatem motus cælestis ad alios motus non esse primitatem causæ, vel alicuius à quo dependet essentialiter, sed tantummodo cuiusdam perfectionis in quibusdam conditionibus motus, quæ sunt irregularitas & velocitas.

Pater enim, quod essentialiter non dependet actio corporis cælestis in aliquod inferius, ex motu illius corporis. Quia secundum Philoso. 2. de generatione nihil facit latius ad generationem, nisi quia adducit generans: ergo si sine illo motu generans esset æquè approximatum, æquè ageret. Tum quia falsum est, quod Astrologi fingunt: dicentes superiora in inferiora agere: cum supra sit dictum, aliqua esse, ad quæ cæli actiuitas perungere non valeat. Præterea intellectus vniuersalium, est sensus singularium. Ad opera autem cælica sensus iudicio deuentum extitit, ergo de ipsis scientia non est: tum quia singularia, tum etiam, quia aliter se habere possunt, & de contingentibus est Astrologia. De contingentibus determinata veritas non est.

Insuper arguitur Astrologiæ officium superuacuum & inane, quia res perunguntur per experimenta & minus quam potest percipi rei veritas experimentatiue est, dum bis, in vno esse inuenitur: sed hoc in planetis est impossibile. Planeta enim cum fuerit in aliquo loco, ex signis cæterisque Planetæ aspicientes ipsum, vel ei coniuncti ad consimile esse non reuertuntur, nisi post multa millia annorum, ad cuius temporis quantitatem nunquam humana vita sufficit

fecit. Quomodo est ergo possibile homini, vt bis aut sæpius in eodem esse plurimas reperiat, quatenus ex eorum reditu prober quid significant.

Demum rarissimè in suis doctrinis Astrologi reperiuntur concordēs, & cæteris semper sunt magis egentes.

Quid plura referam? Stante cælo si applicentur ignis stupor, & dicas non posse comburi, error est, & hic articulus est Parisiensis: ergo multæ actiones, quarum causa cælum dici non potest, de quibus dubium non est. Quid ergo de illo actu Pythonico dicemus, in quo maxima occurrit difficultas, non apparentiæ dico tam sensui quam intellectui?

Thomas Murner. Generose domine, licet multa in medium duxeris argumenta, falsitatem opinionis Astrologorum probantia, fortè & quia non falsa, non est enim credibile, antiquos Patres & Philosophos, à quibus omnis sciẽtiæ fons & origo processit, rem tantę falsitatis posuisse. Sed quia de hoc specialem tuæ dominationi tractatum edidi, puta, de reuolutionum veritate falsitateque nuncupatum, iam curæ non est tuas rationes reddere solubiles, quomodo in eodem tractatu solutæ sunt.

Attamen quia tibi nec hæc placet opinio, inueni tertiam quæ est Alberti Magni, dicentis, ligationum causam animam ipsam, seu consensum ipsius, siue quod idem est, voluntatem, non vt liberam, sed ad effectum declinantem desideratę rei. Fundatque se in dicto Auicennæ, sexto naturalium, dicentis: Quia hominũ animæ inesset virtus quædam res externas immutandi, alia autem entia obediunt ei, quando ipsa fertur in magnum amoris excessum, aut odij, atque id generis. Concluditque quod cum anima alicuius ligat res, atque alterat ad idem quod vult.

Dicitque Albertus, se inuenisse quod animæ affectio est radix maxima omnium harum rerum: Quod & Theologi nostri affirmantes, dicunt; quod si his fides non tribuatur, nequaquam ligationis alicuius sequetur effectus: cuius causam assignant meritum passionis Iesæ Christi Domini nostri, ob quod data est potestas Christicolis calcandi serpentes malignos.

Diceret autem, quia opinio prima dixit, Diabolum nil posse efficere sine hominis voluntate, quare Diaboli

Astrologi cæteris magis sunt egentes.

Articulos Parisienses allegat, qui habetur de verbo ad verbum in Dæmonomania Bodini in fecti.

Ligationum causam esse voluntatem hominis.

Theologorum sententia de ligationibus.

sequitur nocentem voluntate ligantis & non ligati; ergo bonus, cur alterius mihi mala oberit voluntas, dicemus alibi: Nec vult tantum Albertus, hanc animæ affectionem solam huius rei causam asserere, sed subdit, siue propter grædem affectionem alteret corpus suum, & alia quæ intendit, siue propter dignitatem obediant ei res aliæ viliores, seu cum tali affectione exterminata concurrat hora conueniens, aut ordo cœlestis: aut alia virtus, quæ quamuis faciat, putauimus tamen animam facere.

Iam publicum ac verificatum est, quod ligationes hominum, incantationes, ad iram promotiones, odium amicitiam, detrimentum, & gaudium sunt ad grandes affectiones consequentes. Et tu vides, quod secundum naturam vulgus abhorret maledictiones & vetularum blasphemias, tanquam in eis sit virtus, aut saltem cum eis aliqua mali virtus annexa. Natura autem nihil facit frustra. Nec fugitur aliquid naturaliter, nisi virtute naturalis desiderij vel amoris timorisque ad aliud, vt habet Scorus li. 4. di. 4; q. 2. argumento primo.

Ioannes Morusher. Contra hanc opinionem, quæ est Alberti, graue est arguere. Est etenim intricata, & nimium distincta. Dicit primo, virtutem aliquam animæ ligationum causam. Secundo quod grandis sequatur rei petite affectio. Tertio quia propter magnam dignitatem obediunt ei res aliæ viliores. Quarto, quia hora concurret fortè conueniens aut ordo cœlestis. Quinto dicit, aut alia virtus, quæ non nominat, quam & ligationes facere assentit. Ne autem habeatur suspectus, dicit illud animam facere, ne fortè, quia voluit cœlum posse agere in aliquod naturale, sit A, & quia tunc sciens talem effectum in ipso A, ligare potest. Hanc existimo eius mentem, si saltem scientis concurrat grandis affectio, & hora conueniens, habent enim omnia tempora sua:

Iure consulti Contra Iuristas, qui dicunt omnia in nomine nostri Iesu Christi fieri debere in omni tempore indifferentes, per quod reprobare intendunt electiones. Glossa autem supra memorata 26. quæstio. 5. Non liceat, dicit, nil reprobati, nisi necessitatis impositionem. Vult ergo Albertus aliquod naturale inueniri posse quod sit ligationis causa. Sed quia illud mihi ignotum, temerario ausu rem incoguitam non condemno.

Thomas Murner. Occurrit & hoc loco antiquorum nostrorum

astrorum mens & sententia. Opinabantur enim hanc ligationis effectum, cum omnibus alijs mundi mirabilibus à qualitatibus procedere, scilicet calido; frigido; humido; sicco, tanquam à radice, secundum quod habemus in quarto meteororum. Dixitque maior pars philosophorum & medicorum, quod eorum admixtio ad omne mirabile necessaria est, hanc igitur desiderere cupientes viam, negare non præsumant omnia mirabilibus plena: quia ex eisdem qualitatibus omne ens mundi (dempta quinta essentia) terminus componi in calido & humido proportionatis conseruari, in consumptione humidi à calido destrui: vt habet Aristoteles in lib. de longi. & bre. vitæ. Vnde hic quidam lætus propter excresecere choleram, & in factis reperitur, hic inuidus melancholicus, iste monoculus, is heriaphrodicus, alter cōtractus. Quæ vnde sunt, nisi complexionum ratione, & qualitarum causa? Cōcludit igitur, ligationes cum alijs mundi mirabilibus esse à qualitarum primarum diuersitate.

Ioannes Mornher. Sed & contra hanc opinionem, quæ qualitarum diuersitatem ligationis causam assignat, posset argui. Quia non esset sufficiens: Non enim quietabitur mens nostra: Dicunt enim ligatum suæ passionis maiora mentum minoramentumque sumere, & ex earundem qualitarum primarum proportionem: imò & quia ligatio ex vnius qualitarum destructione, seu vnius per alteram principatu ducatuque consistat affirmant. Quare queritur, quæ huiusmodi qualitarum diuersitatis causa, quod tamen infert, quæ multatum & diuersarum complexionum ratio, nec dabitur altera, nisi diuersus vagarum stabilitumque stellarum coitus. Et sic hæc opinio, hanc quam Astrologi sectabantur, vt præsupponant, necessarium infert argumentum, quate diminuat.

Thomas Murner. Offeritur & hic vltimo loco, alia antiquorum nostrorum opinio, ponentium litem & amicitiam ligationum causam, non hanc, quam à qualitatibus euenire senserunt, sed quæ à natura inesse apparet. Litem in qualitarum disproportionem, siue disconuenientiam. Amicitiam autem aliquarum proportionem & concordiam. Et si isto modo hæc opinio amicitiam & litem ligationum poneret causam, necesse erat cum illa conincidere, quæ dixit, qualitates esse causam. Sed non sic, sed eam, quæ

Qualitatum
diuersitate
causam esse
ligationum.

Litem & amicitiam
quæ à
natura rebus
insunt, causat
esse ligationum.

*Omne Mundi
ens habet ali-
quid inimicū.*

à natura inest, intellexerūt. Nam vt ante hac diximus, Omne mundi ens in natura habet aliquid inimicū & destruentium, cum omne tale ex materia compositū constat, quod est destructionis causa, cui annexa priuatio, vt habet Aristoteles: secundum quod diximus de oue & lupo, & alijs.

Ioannes Morner. Sed nec illa opinio. amantissime Præceptor, quæ ligationum causam assignat, ite dicit, & amicitiam. Nā huiusmodi pacē, bellumque, duplici via euenire dixisti. A qualitatibus primò. Secundò à natura. De primo tamen modo opinio nō intellexit, sed de secundo, quod scilicet à propria inestet natura: quod fieri nequit: quoniā sicut prius, ita & iam queri posset: quænam diuersarum rationum naturarum, alia non nisi hæc, quæ assignat Albumazar, lib. 1. sui maioris introductorij dicens: Omne indiuiduum ab alio quocunque differre, constareque; tribus his principijs, proprietatibus, scilicet formæ, materiæ, & siderum effectu. De materia & forma in physicalibus nostris satis arbitramur scripsum, sed secundū effectum siderum aduenientia Platonice comprobemus auctoritate (volo dicere) quia idem effectus vt specierum distinctionis causa existat. Quia nihil est, cuius ortum legitima causa & ratio non præcedat. Nec præter hoc in inferiori mundi parte quicquam, quod causæ locū obtineat, superstes, id cœlestem potentiam consequi necesse est, id autem est, vt generis à genere, speciei à specie, indiuidui ab indiuiduo, diuisio & distantia, vt animæ corporisque; harmonia, aliisque; accidentia innumera, vt sexus, discretio formæ & habitudinis, decor vel turpitudine, staturæ inæqualitas, varij colores, diuersi mores, atque id genus. Quare sicut diximus, & hæc opinio cum alia, vt Astrologiam præsupponat, esset necessarium & ideo insufficientis.

Gasspar de Morffer. Sufficientes Thoma nobis induxisti opiniones, huius effectus o culti causam assignantes. Liceret & omnes approbare: Tum, quia prima fundamentum sumpsit ex infallibili Theologia. Secunda ex Astrologia, quam tolerat Ecclesia. Tertia autem, quæ est Alberri apparet vero consona: qualis enim ipse in naturalibus fuerit inuestigationibus, non æstimo quenquam larere. Quarta se fundat in 4. Meteor. Quinta alias est circa naturam. Ne autem aliquid concludatur, quod à veritate deuiaret, aut cæteris displicere posset, quæ Theologica opinione melior, profe-

*Nihil est, cuius
ortum non
præcedat le-
gitima causa.*

profectò nescio aliquam, cum quia Deus omnibus prouidet, vt vult.

Ioannes Morner. Absit à nobis aliquid temerario ausu concludere, sed disputatiuè illud facere non prohibemur nec contra omnes opiniones positas argumentatus sum; eas falsas dicendo: sed quia non placuit, vt vnica sola sufficientem ligationis causam narraret. Quare saluo meliori iudicio, dico causas opinionum subordinatas: nec audeo dicere essentialiter: quia supra patuit oppositum, licet secundum Philosophos fortè illud non esset.

Prima igitur causa Deus ipse, cum vniuersaliter sit in causando. Secunda cœlum, alicui rei quod supra dictū est, aut virtutem contractiuam influens suo motu, lumine aut influenza. Quod autem virtualiter agens, qualitates diuersas inducit disproportionatas, & huic impedimento conuenientes. Quæ demum infirmitas complexionum fortitudine debilitat, vel naturaliter augmentatur; minuitur vni magis, alteri redditur onerosa. Tamen vt dictum est, diuersarum complexionū ratio qualitas est. Tibi autem, amantissime Præceptor, quia meorum dubiotum vincula enodasti, quas valeo & possum immortales refero & innumeras gratiarum actiones, me per totius vitæ meæ cursum ad tuâ semper vota offerens promptissimum. Vale scilicet per tempora multa.

Thomas Murnet. Malè opinantes in principio, postea bene putandi vestigia relinquunt. Tu igitur generose domine, singulare refugium, hunc tractatū velis (oro) suscipere; animo teo quod datus est. Mihi, inquam, sufficit alijs subtilius speculandi viam præbuisse. Absit, obsecro, omnis suspicio fallax. Nec his, vt dixit Aristoteli, tantum gratiarum actiones referre tenemur, quorum apud nos veridica scripta tenentur, sed & æroneis & falsis scriptoribus: aliquid namque conferunt: habitum etenim nostrum præexercitati sunt. Et ego eum nihil utilitatis conscripserim, iuuentuti precor faueas. Vale, & me, vt soles, commendatum habeto. Ex vniuersitate Friburgensi. Sole in 22. gradu libræ gradiente.

*Propositiones
ineptiarum
opinionum,
causa sunt
doctrinarum Re-
solutionum.*

*Etiã falsis
scriptoribus
gratia habenda.*

M. D. X C I X.

F I N I S;
ff 4

FOELI

FOELICIS MALLEOLI,
V. I. DOCTORIS, CANTORIS

THVRICENSIS, ET PRÆ-
positi Salodonenſis, *Sutri. Lamm.*

TRACTATVS I. DE
Exorcismis. op. cy Exorciz. permis.

Occasio se-
quentis scri-
pti Tractatus.

Questionem nuper motam in voce exultatio-
nis, inter epulantes in mensa domini resonan-
tem, solvere volentes, & casum taliter exponen-
tes: Quidam rusticus habuit vaccam, in guttu-
re quadam passione contritam, qui post antiquorum con-
sultationem talem, vel in effectu similem fecit exorcismi
benedictionem in suo vulgari sic sonantem, *Ob das sen dass
Maria, Magd oder Jung frau, ein Rind Iesum gebahr soctomme
diesem Thier das Blatt ab, im Namen des Batters, &c.*

Latine sonat,
Si S. Maria
virgo peperit
Christu reue-
ra, liberetur
in fide m' eius
hoc animal
hac passione,
in nomine,
&c.

Et ex hoc themate possunt formari sex questiones. Pri-
mo, vtrum curam de animalibus habere teneamur. Secun-
do, vtrum defectus aut dolores ipsorum in nomine Domi-
ni licite tolli & sanari petamus. Tertio, an benedictionibus
aut maledictionibus ad animalia bruta, vel ad rem inani-
mata vti valeamus. Quarto, an omnes carminationes be-
nedictionum, vel maledictionum sint generaliter prohi-
bendæ. Quinto, an propter ritum carminis vel versifica-
tiones, carminationes sint detestandæ. Sexto, an propter
gestus aut mores carminantium, actus ipsorum sint dete-
standus.

Curam adhi-
bend in esse
animalibus.

Domine Deus noster, quam admirabile est nomē tuum
in vniuersa terra, minuiti hominem pauld minus ab Ang-
elis, omnia subiecisti sub pedibus eius, oues & boues vni-
uersos, insuper & pecora campi, videlicet equos & mulos,
camelos & asinos, capras & hircos, vt ipsorum ministerio
humanæ fragilitatis releuetur oportunitas, & ipsorum ob-
sequio refocilletur ipsius humanitatis necessitas. Et vide-
mus

mus in experientia, quæ sine talium & aliorum animalium do-
mesticorum suffragio subsistere non potest totius huma-
nitatis conditio: igitur Dñs dat iumentis, escam ipsorum,
& pullis coruorum inuocantibus eum. Et dixit Matth. 12.
Quis ex vobis homo, qui habeat ouem vnā, & si cecide-
rit hæc Sabbatho in foueam, nonne tenebit & leuabit eā?
Et Luc. 14. Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadit,
& non continuo extrahit illum die Sabbathi. Et nunquid
de bobus cura est Deo? 1. Corinth. 9. Et nonne duo passeris
asse vaneunt, & vnus ex illis non cadit super terram sine
patre vestro? Matth. 10. Et dominus in arca Noë fecit con-
cludi animalia bruta, & conseruari in loco singulari. Vnde
dixit Bernardus in epistola ad Raymundum militem. Ha-
beas curam de animalibus tuis, quia sitiunt & esuriunt, &
petere non nouerunt. Nam oculus Domini impingnat
equum: ac si dicerem propter solitæ visitationis officium.
Et hæc quantum ad primam questionem motam de cura
animalium habenda dicta sufficiant.

Quomodo
oculo Domini
equus pin-
guescat: &
planta pedis
Domini ager
fructificet.

Ad secundam questionem, vtrum defectus aut dolores
animalium brutorum in nomine Domini licite tolli petam-
us: sic proceditur, & videtur quod sic. Nam pietatis affectio-
ne motus S. Hieronymus, euellit sentem, id est, spinam de
pede leonis, ad habitationem suam venientis, & facta cruce
benedictionis in nomine domini nostri Iesu Christi
leonem sanauit. Sic Sanctus Eulogius pedem equi contra-
ctum in nomine Domini nostri Iesu Christi restaurauit,
Sanctus Germanus, Episcopus in curia regi Britanniarum,
asinum suum mortuum resuscitauit. Beatus Egidius cer-
uam a venatoribus inseguram defendit, & sagittam in ma-
num suam suscepit, & vulnus suum benedictione facta sa-
nauit. Et sic videtur, animalium curam, cum benedictione
frequenter fuisse factam: & merito, quia Christus anima-
lium vnus est ministerio, videlicet asino in Ægyptum cum
matre & suo nutritio: & in die Palmarum vnus est eiusdem
iumenti obsequio, Matth. 21. cap.

Ad tertiam questionem, An videlicet benedictionibus
aut maledictionibus ad rem inanimatam, & animalia bru-
ta vti valeamus, sic proceditur. Computum vnus vnus
cognoscitur & resouetur. Nam q. Dominus & eius cle-
benedixerat hominibus, nulli dubit, & similiter quod

An maledi-
ctionibus vti
dum procura-
tione animan-
tium.

maledixerit hominibus; patet in ~~...~~ & omnibus milti-
bus cum dolore parturientibus: Geneleos 3. Item de brutis
patet in serpente, ibidem. Et ad rem inanimatam maledi-
ctione vsus est, vt patet in ficulnea. Vnde S. Vuilhelmus
Lauanenſis Episcopus ab anguillis lacus maledixit, & re-
legauit omnes anguillas Lacus magni Lauanenſis prout
hodie ab isto lacu & ab omnibus fluminibus, istum lacum
intranſibiles, sunt expulſe.

Et conſequenter pro nunc modernus Episcopus Lauſa-
nenſis; contra ſanguisugas in diebus noſtris piſces mai-
ores, & præſertim ſalmones, mirabiliter inſicietes, & taliter
quoque piſgentes, & ad littus aquarum propellentes, exor-
cismi dictamina de factis ſcripturis collecta dictari fecit, &
per cetera dierum interſtitia publicari, & ad effugandum &
repellendum huiusmodi beſtiolas multipliciter profecit.

Vnde temporibus noſtris videtur comperum circa vnũ
genus Vernium multũ notiorum, qui vulgarter dicitur
Iuger, & habent certũ nomen in latino noſtro per Iſidorũ
Etymolog. de brutis & vespis conſcriptum. Hi vetriculi
sunt ad longitudinem vnus mediũ digiti, vel in magnitu-
dine vnus miltieris minoris digiti, & albi, sed capite nigri,
ad modum cerdonis, pedibus sex, apud rurales noſtissimi,
hi tempore hyemali terram intrant, & mox infra radices
graminum ſiue ceſpirum, & ſupra terram ſolidã habitant,
& fundamenta graminum ſiue ceſpitum cum herbis enar-
uant, & lethaliter q̄ iſta loca communiter tempore verni-
li maceſcunt, & penitus vileſcunt, & ſic ſimiliter agris vi-
cinis nocent, & iterum tempore æſtivali pennas & alas
reſumunt, & arboribus inharrent & folia & fructus conſu-
munt, & tunc dicuntur vulgarter *Laubtafer*.

Nunc ad propoſitũ adiamus quid in Diceceſi Curienſi
ſit peractũ, vbi hæc animalia terribilia fecerunt dẽna. Nam
incole illius terre hæc animalia per vna ediũ citatiũ
iudicũ provinciale, & ſententiã propiã eactis iu-
diciũ tenuerũt & ad iudicium illiũ. Procuratores &
Apoſtatores ſolent iter commẽtari, & ſimiliter
peractũ ſunt ſententialiter cogelatum, ex quo fuerint
ſententiã ſua amittũt, & ne
ſententiã ſua amittũt, & ne
ſententiã ſua amittũt, & ne
ſententiã ſua amittũt, & ne

S. Vuilhelmus
Lauanenſis
Episc. anguil-
las lacus ſua
Diceceſeos ſõ-
iurat & rele-
gat.
Coniuratio
contra inſeſtos
hominibus
ſalmones in
Lauanenſes.
Iuger
genũ ver-
mium pro
ſcriptum.

Laubtafer.
~~...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~

teorũ ibidem vicinas non occuparent mandauit, & ita fa-
ctum eſt vsque in diem præſentem.

Simile dicitur de alio loco in Diceceſi Conſtantiẽſi
facto, & ideo non meminimus, Nam conſtat quod ani-
malia bruta prout rationabilia benedicuntur, & maledi-
cuntur. Vnde plures myſteria Domini non perpendentes,
aut pariter ignouantes, obloquendo dicto domino Lauſa-
nenſi, ipſiſq; demerentes, ex eo quod vſus fuerit talis Exor-
cismi prælaquo: Attamen omnes ſtudij Heydelbungen-
ſis Doctores huiusmodi ritus videntes, & legentes, conſen-
ſerunt.

Ex prædictis patet, ſi placet, q̄ excommunicatiõis, ex
hannitiõis & exterminatiõis edictum conuenit & appli-
catur rebus inanimatis.

Nunc redeamus ad propoſitum forme huius Exorcismi,
ſeu vulgari benedictiõis. Nam non dubitamus, quin
per ſingulos dies & annos benedicimus eſcas præſentes,
carnes & panes, vinum, & piſces, vultu noſtro de Diuina
Maeſtatis prouidẽtia creatas & deputatas, vt ad vſum no-
ſtrũ profectũ, & quare non carnes viuantes animalium be-
nedicemus, vt ad noſtrum profectum nõ deſciant? Nam
omnis ex Eccleſiã ſtatutus pro ſalute mentis & corporis
quod ſubſiſtere nõ poteſt ſine talibus creaturis, & ta-
lis creatura ſine alimentis.

Vnde legimus in Eccleſiã de ſancto Blaſio Martyre &
Episcopo beſtiã ſilueſtres ad eius conuenerunt benedi-
ctionem, & in illum ſinem ſuis vrebatur benedictionibus,
vt ſaluetur a beſtijs crudelioribus. Item quodam mulier
ipſum rogauit, vt ſibi porcus redderetur a lapide abſtractus:
qui ſuis precibus ſibi fuerat reſtitutus.

Et ſcribitur Pſalm 4. Oculi omnium in te ſperant, & ta-
das eſcam illorum in tempore oportunitatis. Apertis tu manu
tuam & imple omne animal benedictione.

Et videmus per ſingulos dies quilli qui Equos, aut Aſi-
nos, aut Porcos caſtrant, inſectis eos enouant, in nomine
Domini inuocant ſanctum Sanctum Anthonium, vt ſuo
preſidio præſtet illis animalibus ſanctis auxiliũ.

Itẽ ſepe videtur quod illi qui offerũt porcos S. An-
thonio donatiõne fidelis parentela applicatos fore punitos
habetur huiusmodi porcos capanella ſignatos in domo
prioris

Doctores hæc
demã Hey-
delbungenſis
approbant
Exorcismos
relegantes
animalia:

Si carnes co-
ctas licet be-
nedicere cur
non etiam vi-
uentes.

Lupus d. B.
Blasio cogit
reddere por-
cum.

Ad caſtratiõ-
nem animan-
tium inuoca-
tur S. Antho-
nius.

Porci Antho-
nij inuocabũ-
tur & ſaga-
ciores alijs
porcis
prioris

Et sic se & paruos suos de tanto damno liberatis.
 Et si bene perpendo tunc hæc verba sumpta de sancto
 Euangelio Luca primo, quod dicit Christum natum de
 gloriosissima virgine Maria.
 Sed ad huius questionis sinceriorem determinationem
 ulterius procedamus.

Nam non dubitamus, quin inter Plebeiolorum similes
 & vulgarium tumultus sint insuata carminum seu carmi-
 nantium, nec non Exorcismorum benedictiones & maledictiones:
 inter quas putamus plures fore multum super-
 stitiosas, & etiam aliquas bene valentes: de quibus men-
 tionem facit Frater Ioannes in sua Sum. titu. de Sortilegijs
 per certas questiones. Et reperimus per ipsum & suas opi-
 niones multum fore efficaces, & non omnes inanes, sed
 generaliter sine discretionis & distinctionis calculo sim-
 pliciter omnes prohibenda.

Prout facit quidam Doctor de superstitionibus in certo
 tractatulo, superficialiter prout gallus per prunas, loquen-
 do, non examinando singulorum formas aut verborum vir-
 tutes ponderando, qui reuera multis sinceris hominibus
 nocet iniuriando. Sicut ille qui generaliter, sine qualifica-
 tione dicit: omnibus debitoribus nostris dimittendum. hoc est
 iniurias & damna & molestias pertinaciter inferentibus,
 fore simpliciter & de plano parcendum, iuxta orationis
 Dominicæ decretum, hic meretur: quia alias iniuriam pas-
 so salubrius datur remedium, ne damnificator de sua ma-
 litiâ tanto leuius reportet commodum, prout Doctores
 Theologicæ veritatis, & Canonici iuris scribunt virtutis
 salutare remedium. Et præsertim inter alios eximus ille
 Vuilhelmus Durandi, qui composuit Iuris speculum, & li-
 brum qui dicitur Rationale Diuinorum, & ibidem de offi-
 cio missæ, & in orationis Dominicæ clara declaratione, &
 ibidem vel alibi poteris videre.

*Durandi spe-
gulum & ra-
tionale lau-
datur.*

~~St. Basilij in suis...~~
~~de...~~
~~in suis...~~

Item qui dicunt indifferentem omnes Dæmonū
 ministerio fungentes, fore criminalis pe-
 ccati damnabiles, hi errant corde, nō considerantes, quod
 sanctus

sanctus Theodorus Sedunensis Episcopus, vñā magnā cam-
 panā sibi per summū pontificē, videlicet Leonē Papā libe-
 rali ter donatā, de vrbe Romana vsque ad Sedunensē Eccle-
 sia loca portari fecerat simpliciter per Dæmoniorum ob-
 sequia. Et quare non sic viri Catholici proficerent, vt ipsi
 obedirent Dæmonia. Nam & Exorcistæ restringunt Dia-
 bolos, vt exteat corpora possessa. Sic ad propositū, supersti-
 tionis excessum tā generaliter & indifferentem prædicans
 sub pena mortalis peccati fore detestandū, & nimium cu-
 riosus, virtutem vocabuli non perscrutando prout per san-
 ctum Thomam & alios Doctores videtur subtiliter diffi-
 nitū, se cū superstitionis persecutione dānat in infernū.

Ad quintā, qua notatur an propter Rhythmos carminis
 vel versificationis carminationes sint detestandæ: videtur
 dicendū, qd & si sint plures audenter prædicantes, Exorcif-
 morū Rhythmos, vel metrorū Hexametrorū, vel Pentame-
 troꝝ, aut Liricorū aliās Odarū vsus fore detestandos: tales
 minime perpēdūt qd Sancta Ecclesia in Hymnōꝝ & Can-
 ticorū dictaminibus frequenter recipit huiusmodi dicta-
 minū modos: vt in primō Hymno: Cōditor alme siderum,
 & cætera, vsque in finem, & quasi per omnes Hymnos est
 certorū pedum, passuum & syllabarum determinatus nu-
 merus & per octo syllabas Nobilium & Rusticorū viden-
 tur curizādi, taxari passus. Vnde generaliter omnia carmi-
 na metricè vel Rhythmicè dictata leuius memoriter
 mentibus humanis vidētur incorporata, sed prosā simplex
 & priuata scriptura tardius concernitur repetenda.

Ad sextam questionem, qua cauetur, an propter aliquos
 gestus, ritus, & mores carminantium, actus ipsorum sit de-
 testandus. Quia quidam in suorum carminum prolationi-
 bus habent diuersos & aduersos mores, tactuum, & ge-
 storum ritus, & apparatus.

Dico quōd Christus illuminando cæcum à natiuitate,
 non simpliciter verbo processit, prout cum alijs infirmo-
 rum corporibus; nam loca oculorum tetigit, lutum de ter-
 ra & spūto confecit & consequenter ipsum linituit, & postea
 ad natatoria Siloë transmisit, & vt se lauaret pertinēter
 commisit: quibus omnibus perfectis, cæcus illuminatus
 fuit. Sed dum leprosum sanauit simpliciter imperando di-
 xit, Mundare, & hic saliter sanatus recessit,

*S. Theodorus
Episcopus Sedunensis cam-
panam de Roma opera Dæ-
monū in Alpes Helueticas curat
transferri*

*Rhythmi in
carminationibus an su-
perstitioe habendi.*

*Saltationes
intelligit.*

*Rhythmica
facilius memo-
ria mandantur.*

Item

Item sanctus Marcus Euangelista sanando sutorem in manu sinistra læsum, expuens in terram, & de sputo & terra faciens compactionem, vnixit manum sutoris læsam in nomine Domini Iesu Christi eum crucis signo, & ipsum sanauit.

Et sanctus Hieronymus prædictus similiter per signum crucis in nomine crucifixi leonis pedem restaurauit. Item Propheta Elizeus, sanando puerum viduæ Sareptæ, mirabiles fecit ritus, apparatus, & gestus, antequam puer fuit resuscitatus.

Vnde nec Christum, nec alios sanctos viros, in suis apparatibus, gestibus & moribus tam pertinaciter arguamus, Cum ipsius scilicet Christi actio sit nostra instructio, & consequenter aliorum Christi fidelium, si quos fecerint signorum apparatus, non tam arroganter corrigamus.

Perpente desuper, quot ritus, tactus & mores exercent presbyteri in paruulis baptizandis, qui in primitiua Ecclesia fuerunt instituti. Nā baptizabatur in nomine Christi & omnes fuerunt gratia Spiritus sancti maniti.

Vnde legitur & notatur in capitul. estote. de re iudicat quod in his in quibus dubitamus, quo animo fiant, nisi ex natura sint mala, hæc in meliorem partem sint interpretanda. Sicut in mendacium, prout contingebat in Ægypto, tempore Pharaonis de mendacio obstericum, & reputatur à quibusdam opus meritorium. Prout etiam ille excusatur, qui hominem abscondit à latronibus aut raptoribus quaesitum, licet stricto iure dicatur, quod pro nullo bono malum sit faciendum. Sed e contra dicitur, quod inter duo mala minus malum est eliciendum, aut eligendū.

Et igitur mihi Simpliciano, prout libris necessarijs oratio & incarceratione (saluo tamen semper saniori consilio) videtur, quod carminantes & verbis contra fidem Catholicam aut Iuris dispositionem non proferentes, sed simpliciter & de plano ad saluandū creaturas Omnipotentis animatas aut inanimatas: prout rusticus in themate conscriptus simpliciter processit, & quod idem non peccauerit, sed potius meruerit, quod se & suos pauperulos, quorum curam iure Diuino & humano naturaliter gessit, de magnis damnis & penuria releuauit.

Vnde iura permittunt, ne pereat fructus in terra nostra misera

Ex Elisei mirabilibus gestibus.

Ritus qui hodie in Baptismo adhibetur in primitiua Ecclesia fuerunt instituti non erant

Author hunc Tractatum in captiuitate sua scripsit.

Abique ulla restrictione.

miseratione Diuina diffusus (si necessitas imminet) quod in die festo colligatur, defalcetur & habitaculis fideliter reponatur. Quod alias sine necessitate tanquam mortale peccatum non conceditur.

Qualem igitur putas esse imminentem & vrgentem necessitatem, dum pro pauperibus infansulis, fame lamentabiliter eiulantibus, refocillatur animal tam magni profectus & comparationis tantæ. Sicut si pro principe equus restaretur generosus, aut mula Cardinalis vnus magni potentatus: & talis restauratio sit tam facilis & leuis sine laesione fidei, benedictionis, & verborum ritus. Nouerant enim quod sui progenitores taliter profecerunt.

Et fortassis est arcanum Dei, quod sancti viri per reuelationem Diuinam perceperunt. Sicut per hoc arcanum peruenit ad nos, quod si quis in die festo colligatur, defalcetur & habitaculis fideliter reponatur. Quod alias sine necessitate tanquam mortale peccatum non conceditur. Et si quis in die festo colligatur, defalcetur & habitaculis fideliter reponatur. Quod alias sine necessitate tanquam mortale peccatum non conceditur. Et si quis in die festo colligatur, defalcetur & habitaculis fideliter reponatur. Quod alias sine necessitate tanquam mortale peccatum non conceditur.

Eccle gloriosus & mirabilis Deus, in sanctis suis hominibus concessit tale mysterium bonis similiter & criminosis. Et item ipse Deus conuincitur, quod filij sui sacratissimum corpus per bonum & malum sacerdotem, per certam & determinatam verborum formam & non aliam de summo cælorum throno ad altaris mensam coopratur & per sacerdotem eiusdem tangitur, & leuatur, idque per manum mundam vel impudam. Vnde dicit Gregorius quod miracula minora per maiora probantur. Vnde minus est miraculum, si per certam verborum formam, de Evangelica veritate sumpta, sanamus equum, mulam, vel vaccam a graui dolore sanctam, quam si per certam aliam formam extra Evangelicam veritatem, non tamen Evangelio aut Catholica fidei contrariam, contentam, aut conscriptam.

Casus quo etiam die festo licet defalcare frumenta.

Mula Cardinalis vnus magni profectus.

Deus etiam peruersis hominibus mysteria concedit. Minora miracula probantur per maiora.

TRAGTATVS SE-
CVNDVS EXORCISMO-
RVM SEV ADIVRATIONVM
 Doctoris Felicis
 Malleoli,

*Libri Magici
prohibiti vel
permissi. Pro
personarum
vel materia-
rum qualita-
te.*

Quoniam Deus magnus, Dominus & rex ma-
gnus super omnes Deos, nouit quod gentes
quæ quondam Deo coluerunt, meditari sunt
inania: nihilominus tamen illo permittente
perfece- runt grandis magnificentiæ mirabilia
prout narrat Valerius Maximus lib. 1. cap. ultimo, & Thito-
rus lib. Ety- mo. 9. cap. 11. de dijs gentium: & Virgilius opu-
mus poetarum ex quorum libris per mundi clima-
tis superstitioni diuersarum abusionis, etiam Christi fide-
les receperunt. Permittuntur tamen & inhi- bentur libri &
les legi iuxta materialium & personarum dispositiones, vt
plene legitur & notatur 37. distin. in prin. & multis c. seq.

Hinc clerici peritiores, & imperiti Ecclesiarum curati, &
plures consequenter ad populum plerunque speciales &
generales propalarunt: doctrinando prohibitiones & acci-
ditiosa quadam corporis lassitudine scripturas scrutinio so-
lerti scrutari scrutantes defecerunt, & discretionis clari de-
terminationis, præsertim in exorcismis, id est, in adiuratio-
nibus & benedictionibus, & carminibus & carminatoribus
& carminatricibus, & eorundem dictaminibus aromatum
more minutim non triuerunt, sed sicut gallus per prunas su-
picialiter strepitauerunt. Prout hi, qui de vsurarum contra-
ctibus & eius differetijs rimari lasati, per libros studiosè cer-
tificari nolunt, & propterea generaliter omnis contractus
commertium prohibere consueuerunt, & sub orationis
Dominicæ prosa omnia debita debitoribus nostris dimitti
contendunt, & hi erant corde.

*Clericos ta-
xat.
per scripturas
vt Gallus per
prunas strepi-
tantes.*

Ponit

Ponit autē Iohan. in sum. confess. li. 1. tit. 11. q. 14. de car-
minibus & carminatricibus, & carminatoribus, de materia
præsentis determinatione certam quæstionem, & allegat
sanctum Thomam de Aquino venerabilem.

Sed iudicio mei Felicis præpositi Solodorësis & canto-
ris Thuricensis Decretorum Doctoris multum inutilis (sal-
uo saniori) apparet quod in tam magno generali nimium-
que frequenti negotio, ad comperētis saturitatis declara-
tionem non processerit, & hoc propter maiorum superabun-
dantium sibi continuo concurrentium, in gratiationibus quæ-
stionum materialium decisionibus, tanquam pluribus at-
tentus humaniter, sibi fuit minor ad singula sensus, prout
legitur & notatur de hæret. Accusatus. §. de quæstio. lib. 6.

Vel fortassis pro tunc tales Exorcismi, adiurationes &
carminationes non prout modo fuerunt tam frequentes,
& plerunque Theologi nimias subtilitatis à iure nõ prohi-
bitæ conculcarunt in tri cationis conuolutiones petusi sen-
sus mei nubeculas turbulentiis conglutinantantes.

Vnde nuper casualiter perferutando reperi quædam scri-
pturas per Reuerendua: in Christo patrem & dominum
meum Dominum Episcopum Lausanensem approbatas.
Et in super improuiso pridie legendo quædam collationis
compilationem, quam in Heydelbergenſi studio quondam
comperi distatam, & vt rebus mirabilibus fidem præbeant
facta mirabiliora, vt dicit Gregorius in homilia, igitur hu-
ius collationis mysterium prius expediamus, & hinc ad vl-
teriora procedamus.

Et ecce audi rem propriè gestam quod de Anno Domini *Quidam ve-*
ni 1405. die sexta mensis Februarij, quidam peritus frater *uocat Artico-*
Vuernerus lector ordinis Augustinensis in aula Episcopi Spi- *los predicatos*
rëns, in oppido Heydelbergensi renouauit octo Articulos *de Adiuratio-*
quæ eroncos per ipsū prædicatos, inter quos quartus de cer- *nibus.*
tis exorcismis erat talis in forma vulgari patenter Alema-
nico conceptus. *Item der vierd das segen Xymlich vnd ohn Exorcismen*
sunde mog geschehen. Et consequenter dixi formam vnius *in vulnera.*
Exorcismi, qui talis fuit de vulneribus curandis, *Christus*
ruard geboren, Christus ruard verlorn, Christus ruard gesüdt,
der gesegnet di se Vunde im Namen des Vaters &c.

Insuper retulit idem lector, quod in se & alijs hac vsus
benedictione frequenter profecerit.

Hanc igitur verborum prolationem ad mandatum domini Episcopi Spirësis, & peritorum studij Heydelbergensis, tanquam erroneam reuocauit, & se de cætero non prolaturum amplius promisit. Vnde causa non erroris aut diffidentia sed informationis adipiscendæ, & non tantum mæx pu sillanimitatis, sed multorum commorantur in circuitu, qui tales vel similes, aut pares vel æquivalentes, & per singulos dies proferunt, & hominum languoribus, & etiam pecorum & animalium brutorum doloribus & infirmitatibus experienter subuenire consueuerunt.

Et ponamus quæ petiti aut imperiti rationes huiusmodi curationum non possunt allegare, experimentum tamen curationis & dolorum sublatis pro causa patenter possumus assignare: prout experienter vidi in hominibus & bestijs, tales (vt ita loquamur) adiurationes per profas aut dictamina certorum verborum prolata perficere.

Nam Magister Rasis Almonforis, monarcha in medicis in sua practica lib. 9. in fine certas ponit morborum curas, quæ dicuntur & intulantur experimenta Rasis Almonforis, vbi scribit, se & alios multipliciter profecisse, nullam tamen causam aut rationem huiusmodi curationum nisi solam allegat experientiam per magnos viros cum lucris ingentibus acquisitam. Vt dicimus contra morsum canis rabidi pilos suos valere: vbi nulla ratio colligitur, nisi quod vsus & experientia patenter inducitur. Sic fit de morsu lætali scorpionis qui si mox super ictu conteritur venenum veneno subleuatur, & homo de morte liberatur de quo etiam infra dicitur.

Contra despectus habentes Rhythmos Vulgares.

Sunt autem, qui talibus carminum dictaminibus multum rhythmos verborum vulgariarum de omnibus linguis despexerunt: Sed quid dicemus. Nam & sancti patres in scripturis sacris frequenter Metris, Hexametris & Pentametris, vt hic: Salue festa dies: & insup Lyricis & Heroicis & Elegiacis, & Bucolicis & Rhythmicis, vsi fuerunt, vt patet per omnes hymnos & plerasque sequentias. Et Boëtius de consolatione vsus est omnium metrorum genere in Qdis: & totum Psalterium apud Hebræos videtur metricum, vt dicit Isidorus Ethymol. li. 5. c. 11. Carminatur autem in omni lingua frequentius Odæ Rhythmicæ vel metro, vt ipsi materiam progressus firmetur facilius & stabilis in humanæ sagacitatis memoria: & ornatus,

Lucra ex Adiurationibus. Exemplum de pilis rabidi canis.

Cur Rhythmi ea quoque libentius tradantur.

tius, & floridius, & labilius & limpidius ac facilius proferatur in omni prolatura.

Sed nunc procedamus ad prædictorum verborum formam & conuertamus simpliciter in nostræ latinitatis prose Grammaticam. Nam dicit Augustinus super Matth. & habetur de verb. signi. capit. Nihil obstat narrandi diuersitas vbi eadem dicuntur: Maxime cum quilibet Euangelista eodem ordine credat dicere quo Deus voluit: hæc ibi ac si diceret. Verba transposita idem significant de cons. distin. 4. cap. 1. de rescrip. causamque.

Igitur taliter transponamus, dicendo, Christus est natus, Christus est perditus, Christus est inuentus, & ille benedicit hoc vulnus in nomine patris, &c. Nam quod Christus natus est, patet Matth. primo & 2. & Luc. 2. quod Christus perditus est per suos parentes, requisitus & inuentus est, patet Luc. 2. Et sic patet, quod huiusmodi verba ex radicibus sanctorum Euangeliorum sunt extracta.

Nam hoc est quotidianum, quod in diuinis officijs pro salute mentis & corporis suppliciter rogamus Dominum Vnde Petrus Apostolorum princeps dixit ad Aeneam, Sane te Dominus noster Iesus Christus, surge, sterne lectum. Act. 9. Item Barnabas fiducialiter agens in nomine Domini nostri Iesu Christi etiam miracula fecit: vt ibidem. Et Christus dixit Marci 17. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, & dixeritis monti huic transibit, & nihil impossibile erit vobis.

Vnde si bona fide dixerit homo huic morbo, transi hinc & nihil vel aliquid aliud adderet & homines sanaret, quis illi impropere? Nam Christus (vt legitur in Euangelio Iohan. 9.) expuit in terram, & fecit lutum ex sputo. & liniuit lutum super oculos cæci, & dixit ei, Vade & laua te in natatoria Siloe: Quis dubitat, quia si Christus nutu vel verbo simplici voluisset, cæcus iste sanatus fuisset: Nihilominus tamen tot fecit verborum & gestorum apparat us: prout simplici verbo imperatiuo dixit leproso: sanare: & sanatus est: Marci 1. Regulariter autem Christi actio nostra est instructio, secunda quaestione prima, Deus omnipotens de iurisdictione. & si Christus, de quo de consecrat. distinct. 2. liquido.

Et dixit Gregorius in Homilia Luc. 10. Dominus & saluator noster, fratres charissimi, aliquando nos admonet sermonibus

Nihil obstat narrandi difficultas vbi eadem dicuntur. Verba transposita idem significant.

Christi actio nostra est instructio.

monibus, aliquando verò operibus: ipsa enim facta præcepta sunt: quia dum aliquid tacitus facit, quid agere debeamus innouescit. Et hic dixit frequenter ad homines: fides tua te saluum fecit, & non in anima tantum, sed etiam in corpore: Vt Matth. 9. Marci 5. & 10. & Luc. 7. & 8. & 14. & 18. Et fides est quæ vincit Mundum. Ioha. 5. 11. q. 8. Sciscitantibus. Vnde dixit amplius, omne quodcūque facitis, in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo patri per ipsum, &c. Ad Colof. 3. 26. q. 5. Non licet. Et nõ erit impossibile apud Deum omne verbum, Lucæ primo. Vnde dixit Petrus ad Iesum præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus, in verbo autem tuo laxabo rete: & cum hoc fecisset, coneluserunt piscium multitudinem copiosam. Lucæ quinto. Et iterum dixit Christus, Amen amen dico vobis, qui verbum meum audit & credit ei qui misit me, habet vitam aternam. Ioha. 5. Item dixit Christus Marci ultimo: signa autem eos qui crediderint hæc sequentur: in nomine meo Dæmonia eiciant, linguis loquentur nouis, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, super ægros manus imponet, & bene habebunt, &c. igitur quicūque inuocauerit nomen Domini saluus erit: ad Roma. 10. de pœ. dist. 3. adhuc instant.

Et hic Apostolus & hic canon, generaliter loquentes, nõ distinguunt qualiter unque aut quomodocunque inuocemus nomen Domini, aut eius mysteria, nec nos distinguere debemus, vt 2. q. 5. consuluisti. ff. de pub. iud. l. de pretio. Neque infontem. 1. innocentem habebit Dñs eum qui assumperit nomen Dei frustra. Exo. 20. & 22. q. 4. Necessè.

Vnde dixit Deda Nittomel, prout habetur de re. iur. c. 2. super hoc verbo Euangelistæ: Nolite iudicare & non iudicabimini. Mat. 7. Luc. 6. & 6. q. 1. Deus omnipotens: Hoc loco nihil aliud nobis præcipi æstimo, nisi vt ea facta, quæ dubium est quo animo fiât, in meliorem partem interpretemur: quoniam scriptum est, Ex fructibus eorum cognoscetis eos, de manifestis dictum est, quæ non possunt bono animo fieri, vt stuprum, blasphemia, ebrietatis & similia. de quibus nobis permittitur iudicare: hæc ille.

Et hæc propriè ad propositum nostrum: Est dubia in meliore parte interpretari iubemus, prout præmittitur. Quare non ea, de quibus nõ dubitamus, quæ fiant bono animo, inter-

*Dubia facta
in meliorem
partem sunt
interpretanda.*

interpretentur ergo vt res potius valeat quam pereat. de ver. sig. Abbate. de si. instr. Dilectos. ff. de re. du. l. Quatenus. Et si benigniorem sententiam sequi debemus in re dubia, multo magis in certa, & vbi res penitus est bona. ff. que in testa. de sen. l. proxime. Et verba debent seruire intentioni, & non intentioni verbis: per verba enim exprimitur intentio. 22. q. 5. humanæ aures: 38. dist. Sedulo 1. q. 1. Marchionem. de ver. sig. intelligentia.

Et Deus plus respicit intentionem quam actus. 15. q. 6. Intentio iudicis sacerdotibus. & sequenti. in si. Et intentio regulariter iudicat hominem. 22. q. 5. Non est. Hic autem in proposito, est opus bonum, intentio bona, & verba sunt veritatis, & salutis mysteria, sumpta radicitus: prout prædictum est de corpore sanctorum Euangeliorum: vt patet vnde pingue de pingui in verbo de pingui intellectu processit: vt legitur & notatur 11. q. 3. c. pen. Et verba, tam clara civili modo non captiosè sunt intelligenda. 4. dist. Erit. ff. de serui. l. Si cui.

Vnde dixit Christus, In nomine meo Dæmonia eiciuntur. Marc. 16. Et ideo dixerunt ad Iesum 72. discipuli Domini reuertentes cum gaudio. Dñe etiam Dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo Luc. 10. Vnde dixerunt Apostoli. Nec enim aliud nomen datum est hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Act. 4. & infra: Et nunc respice Domine, in minas eorum, videlicet Iudeorum, & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, & signa & prodigia fieri per nomen sancti filij tui Iesu. Hæc ibi. Et hæc omnia fiât, sicut hic in proposito, ne nomen Domini & doctrina blasphemetur. 1. Tim. 6. Vnde dixit Dominus, videlicet Dent. 8. Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Mat. 4. Vnde verba Dei sunt semen, quod autem cadit in bonam aut malam: si in bonam, facit fructum bonum: si in propositum, si in malam, non facit fructum, vt legitur & notatur Luc. 8.

Sunt autem perteriores huiusmodi, simplicitate verborum peruercentes & adulterantes verbum Dei: vt dixit Apostolus 1. Cor. 13. 2. Quod exponit Gregorius Moral. li. 22. c. 15. sic inquires: Adulterata namque est verbum Dei, aut aliter sentire de illo quæ est, aut ex eo nõ spirituales fructus, sed adulterinos fructus querere laudis humanæ. Ex sinceritate

*In dubijs be-
nignior senten-
tia sequenda.*

*Pingue verbu
de pingui in-
tellectu proce-
dit.*

*Quia fructus
ex semine ma-
lo non habe-
tur fructus.*

*Qui adulte-
rent verba
Dei.*

Exorcizo vos pessimas virtutes, seu mores, per
 Christum filium eius, & Spi-
 ritum Sanctum procedentem ut contemnitur
 ab his aquis, & eis seu vincis, & nec amplius in eis
 habitetis, sed ad ea loca traieatis in quibus nemini nocere
 possitis: pro parte omnipotentis Dei, & totius sancte
 Trinitatis, & Ecclesie sanctae Dei vos maledicatis: quod quod
 que icritis, his maledicti, deficientes de die in diem vos
 ipsos, & decedentes, quatenus res vestras vobis nullo in
 loco ingeniaris, nisi necessitate ad usum humanum
 quod prestare dignetur, quod vultus est iudicare
 viuos & mortuos & seculum per ignem.

Oratio super
 aquas.

Item sequitur oratio super aquas: Domine Iesu Christe
 qui aquas in vinum mutasti, & in eodem baptizatus
 aquas mundasti & purificasti, ut elementum salubre acci-
 derentur in remissionem peccatorum, has aquas quoque be-
 nedicere & sanctificare & mundare digneris ut nil in eis
 noxium, nil pestilens, vel inficiens nil corruptens rema-
 neat, sed omnia pura & munda in eis efficiantur, quatenus
 quae ad usum humanum ex eis creata sunt cum salute nostra &
 gloria tua assumamus. Per Christum dominum nostrum. Amen.

*Exorcizatio
 Confessio
 De viis
 & virtutibus
 & m.
 & m.*

[Extensive redacted text block]

[Redacted text]

Quo quidem ad... *[Redacted text]*

[Redacted text]

[Redacted text]

Ego Christus... *[Redacted text]*

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

Nec non... *[Redacted text]*

maius est Job; Et Hierem. Propheta dixit: Maledicta dies
 in qua natus sum; dies in qua peperit me mater mea non
 benedicta. Et in illis dictis maledictionibus, proxi-
 mis plenè videamus. Greg. in moralib. lib. 1. c. 13. & legitur
 Et legitur de Virgilio predicto, quod ex magna auit & re-
 legat omnes muscas ex ma- gavit perpetuo omnes muscas, aut genus muscarum; de ma-
 muscas ex ma- cellis Parthenopes civitatis, ad numerum Augusti Imperato-
 cello Parthe- ris, videlicet Octavianus, cuius Cancellarius fuit. Quod Par-
 wopenf. thenopem quidè Augustus ex post Neapolim vocari ma-
 luit, ex qua totum regni Neapolitane nomen acquisiuit. Item
 prout publicanorum est de fa ma, non veritas quod in die ceci
 Guriensis provincia Maguetina videtur terra
 iacet montes & colles Germania prout in Antiores collo-
 cara: quæ propter arctitudinè vallium & multitudinè mon-
 tiùm multè est chara. Vnde quondam quoddam genus vermi-
 culorum ferè brutorum, quod secundam. Hæc in Erythra 2. c.
 Cantharida vocant; vel secundum alios lima, x. c. quod
 de limbo terra nascatur, seu Alemnico nomine, quæ nunc
 cupatur sunt ante albi colois, & nigri capitis, sex pedum
 longitudine medij digiti, & tertio anno sui generationis
 ad instar formicæ prorumpunt more volatili; quæ iuo-
 malitioso, agros & prata, campas & cespites, & alia loca
 plana seu motosa fossorū & laboris & commanunt in o-
 fructus, & germinant in terra, & iuxta radices giran-
 do, spaciando, sulcando, evertendo, coterendo, & contol-
 ne sua permittunt terræ radigitus sterilizando. Vnde in
 cantharida firmo commanunt in terra, & in o-

*Cantharida
 non tribunt
 cijantur.*

*Cantharida pro-
 curator
 fundicis da-
 tur.*
 tur de minoribus quod in... &
 Archid. caput de id. lib. 6. in c. 1. de cantharidibus curato-
 rem fundicum & orationem in eisdem extiterit. &
 per se pro se factis, in de o-
 tionibus terræ orationum respondens, & duplici rationibus &
 tripliciter illa non sicut per se, & de o-

ridibus

in... cuius creatura Dei, de tempore...
 non sine in hominum memoria, habuissent talc
 ut... teris in aeterna sua, & ne primo
 procedat ipsum, quod non expellere
 a suo possessionibus, nisi in suis contentibus, alia
 sibi iudicialiter assignare loca; & ita factum est.
 de... & ipsi cantharidibus per...
 in tempo... certa portio certissima reformatur.
 conueniunt, & nullas de cetero per ipsas angariatur.

Sed prout... quod facta mirabilia fides...
 rebus in...
 rugil in per...
 mala bruta pro... apparatus. Nam...
 dan habitant...
 rra fieri...
 a...
 bu...
 no...
 loque...
 x...
 V...
 Ha...
 f...
 V...
 & in...
 E...

Ehæc verba similiter mutatis mutandis de...
 dum...
 & experienter probauerunt. Nam probat
 tan in sum. lib. 1. tit. 11. quæst. 12. quod in carationibus
 in quocunque animalium, si respectus ha-
 beatur totum... & ad virtutem diuinam, non
 est illicitum v. hic fieri potest.
 Et in hoc videtur quod sanctum & terribile est nomen
 Dei in vniuersa terra. Nam olim quidam Episcopus Lau-
 fauentis / prout Historiarum suarum pro palatio dicit
 fororum

Anguilla ex Lacu Lanfa mensi & Genensibus, exorsus in propolis. fa.

totum genus anguillarum de lacu quondam vicino, & ex omnibus aquis confluentibus in eo, patenter percepta legitur, usque nunc, & presentibus diebus multa perire poterit. Lacus autem in longitudine qua a rivulo & per latitudinem duas leucas comprehendit, & Rhodanus fluvius pertransiens, in eodem edicto permansit. Sic beatus eremita Priminus insulam Sancti Marci prope Constantiam venenosis coinquinata vermibus, totaliter mundavit suis precibus.

Intelligit Insulam quam vocant diei Reichi naves in Bodensee ubi S. Marci corpus reseruat integrum, quamvis integrum se habere etiam perhibent Veneti. Contrarium contrarie purgatur.

Sodom. peccatum. Sententia inique prolata inscumtorem.

Sed nunc corroborando predicta, ad executum praefati redcamus ruralis. Et non mireris, quod execrabilis tunc prolatio criminis, videlicet falsi iudicis, sit causa expulsio nis talis tam palam violenti recessus eliminationis. Nam in hoc videtur, quod non tantum contrarium contratio purgatur, ut legitur in narracione, sed etiam falsum multo naturam reprobam, & vitiatam, & in ignem inferum mox igni reappellatur, & in eundem frigore vitiatam reperitur aqua frigida refrigeratur, & quodlibet illorum contrario remedio periturum.

Et nunc redeamus ad propositum. Dicitur prout narrat predictus Ioh. in sum. confess. & probat lib. 1. tit. 1. cap. 1. quod non solum actus Sodomiticus, sed etiam peccatio, & loquentis, & aures audientium, & ipsa quodammodo polluit elementa. Et dicit Imperator in Auth. vt. no. lux. contra na. §. 2. quod de tali crimine generantur pestilentie & tempestates. Et sic ad propositum, conditiones dicemus iniqui iudicis detestabiles. Nam talis index fuit Pilatus, & Caiphas, & Annas, & Scribae, & Pharisaei, & Seniores populi, & principes Sacerdotum, & legis & iuris periti, qui Christum innocentem non viderunt, & per suas sententias, & complurimum seditiones Christum & Stephanum, & Iacobum Maiorem, & alios innocentes morti tradiderunt, & Basilidonem dimiserunt. Et tales & sibi similes iniqui iudices dicuntur, innocentium oppressores.

Stephanus vero, & Iacobus Maior, & alii innocentes, & Basilidonem dimiserunt. Et tales & sibi similes iniqui iudices dicuntur, innocentium oppressores. Et nunc redeamus ad propositum. Dicitur prout narrat predictus Ioh. in sum. confess. & probat lib. 1. tit. 1. cap. 1. quod non solum actus Sodomiticus, sed etiam peccatio, & loquentis, & aures audientium, & ipsa quodammodo polluit elementa. Et dicit Imperator in Auth. vt. no. lux. contra na. §. 2. quod de tali crimine generantur pestilentie & tempestates. Et sic ad propositum, conditiones dicemus iniqui iudicis detestabiles. Nam talis index fuit Pilatus, & Caiphas, & Annas, & Scribae, & Pharisaei, & Seniores populi, & principes Sacerdotum, & legis & iuris periti, qui Christum innocentem non viderunt, & per suas sententias, & complurimum seditiones Christum & Stephanum, & Iacobum Maiorem, & alios innocentes morti tradiderunt, & Basilidonem dimiserunt. Et tales & sibi similes iniqui iudices dicuntur, innocentium oppressores.

gini, & notatur in q. 1. §. 1. bis ita in fine. Ecigitur ad propositum, quia tales iudices Deo sunt tam odibiles, tanquam hominibus praenominati vermes: unde non tantum praesentis vitae loca, sed etiam caelorum relegati perdunt habitationes, & cum Pilato magistro suo nisi poenituerint, & tassis factis taceant, complicitibus quoque eius, recipiant perpetuas acerbitatis & doloris perpetua portiones. De quibus nuper feci tractatulum, contra iniquos iudices intitularum, & communiter alium, qui intitularum de consolatione inique supprefforum, ad instar in potentis Boetij, quem legimus per venerabilis philosophiae consolationem refocillarum.

Et nunc ultra ad praedictorum corroboracionis argumentum procedamus. Nam hodie in sepultura Pilati, quae est in Lacu quodam montis fracti dioceseos Constantiensis, ut narrat Petrus in sua Lombardica, de Passione Domini, patenter videmus, dum talis lacus tangitur, aut paucissimi me mouetur per homines propter criminis falsi, videlicet iudicis Pilati detestacionem, indubitanter, etiam caelo sere missimo, consequenter statim horrendissima per nubium coagulationes & formidolosae prorumpent tempestates in tergenarum & incolarum perditiones.

Et ego Felix, cum tribulacionum socijs miserabiliter anxius, non frustra a iudicis iniqui crimen scripturis fui persecutus: quia novi, tanquam expertus, quot & qualis cordis & animi cruciatus patitur, iniqua sententia latenter aut palam odio duro gravatus.

Sunt autem haec duo crimina videlicet innocentis suppreffio, & naturae peruersio, de illis quatuor execrabilibus, praeter caeteris ad caelum clamantibus: & tertium est innocentis sanguinis effusio. Unde Gen. 4. dixit Dominus ad Cain: Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Et quantum ad caelum clamans, est mercedis desertio retentio. Unde Iaco. 5. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, qui fraudati sunt a vobis, clamant, & clamor eorum in auribus Domini Sabaoth intronit. Et glossa inter libidem dicit: Et si pauperes, omnia patienter ferentes non clamant, merces tamen retenta clamat. Unde versus: Clamat in caelum vox sanguinis & Sodomorum. Vox oppresorum, praemia retenta laborum. Et si per talis clamore

D. Malleoli Tractatus contra iniquos iudices. Eiusdem consolatione inique supprefforum. De sepulchro Pilati intelligit Lacum Lucernatum.

Crimina atrocissima quatuor.

Merces retenta clamante vindictam, et si mercenarij non clamant.

VY 1056

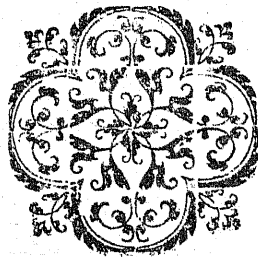

rosæ vocis fremitum moueatur natura diuina, & etiam si vindictam retribuatur, non mireris: & sic facit ad propositum. Et vtiā præmissa proficerent, & quod laboris sollicitudines operis artificem commendarent: ac quæ non prodesse singula, multa tamen collecta iuuarent.

~~Et excludendo de iure (sicut in re loquens) nec
quod laqueus iste Augustinus in Gudio Heydelberg
si in hinc vultis parate in unum in hinc in~~

Imò, Studium
Heydelbergen
se optimè sta-
tuisse, publicè
restati sunt
Theologi Pa-
risienses.
Christus fuit
Exorcista di-
fertissimus

~~grauare, & in unum
quod dicitur & sui similes duratorem, seu pro
preparationis præuentionis hinc & in unum in admittit,
tur & per prælatos. Et si factum non prohibetur,
& per hoc illius fides, ipse & in unum in confer-
uamque fidei nostræ, & in unum in exemplo
fuit exorcista di- & in unum in
regnat per infinita seculorum
seculo, Amen.
Amen.~~

TRA

TRACTATUS III.
DOCTORIS FÆLICIS
MALLEOLI.

DE CREDULITATE DÆMONI-
bus adhibenda.

Dominus noster Iesus Christus, dum in terra prædicaret, vsus est parabolis, exemplis, & rerū gestarum casibus, prout iuxta Gregorium eisdem temporibus fecerunt Palaestini, & communiter nunc Gregorum populus. Dixit autem Dominus inter cetera de diuite epulone, in inferno sepulto, & de sui feruoris dolore crudelissimo, Luc. 16. & non recordor me legisse, Christum alibi dixisse tam signatè de talis cruciatu igne perpetuo, licet infiniti Doctores, vt viri sanctissimi, similiter & Iudæi, de super quoque & gentiles, vt fuit Virgilius, Iob, & Plato (de quibus infra dicetur) descripserint huiusmodi tormentorum & tortorum qualitates.

*Semel solum
Christus aper-
tè locutus est
de igne infer-
ni.*

Sed (prout ait Gregorius super Lucam in Homilia nobis quotidiana) sic inquit Dominus & Saluator noster aliquando verbis, aliquando verò operibus nos admonet: ipsa etenim facta eius præcepta sunt. Quia dum aliquid tacitus facit, quid agere debeamus innotescit. Et in alio loco scribit, Christi actio, nostra est institutio. Idem igitur etiam Gregorius talem ritum tenuit, dum librum Dialogorum ad fratrem Petrum descripsit.

Inuit Dialogos S. Gregorij de apparitionibus animarum parabolicos.

Et nunc talem describam casum, nouissimis diebus in veritate peractum. Quidam homo de plebeis & mechanicis, & progenie pauperula procreatus, in sua iuuentutis tempore propria sagacitate, & ambitionis increata naturalis inclinatione vehementer ditatus, dilatatus & impinguatus, & omni temporali felicitate sublimatus, & inter potentiores vniuersitatis suæ fuit habitus, tentus

& reputatus. Et in tantum quod populus in ipsum prospiciebat, ipsam obseruabat, & tanquam maiorem inter eos præferre studebat. Hinc etiam Prælati, Doctores & Clerici plures, ipsius adiutorio promoueri sperabant, similiter & ipsius odio persecuti terribiliter timebant.

Verum dum in honore esset, non intellexit, sed comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis; Quoniam in mentali more de anno Domini M. C. C. C. L. III. sine discretionē vitam finiuit, quia non sapuit, nec intellexit, nec nouissima prouidit: quem nihilominus composē populorum curiositas exequiarum concursu tumultuoso sepeliuit, iuxta illud: Dum moritur diues, concurrunt undique ciues, Dum pauper moritur, vix vnus adesse videtur.

Hinc anno sequenti quidam homo Dæmoniacus, id est à Dæmone obsessus, & ab ipso miserabiliter cruciatus, quadam hora quietatus, dedit diuersa responsionis relationis quoque verba perentibus. Et inter alia requisitus, vbi maneret anima illius prænominati defuncti; ibi Dæmon in hæc verba, vel in effectu similia: In inferno, ait, est propria sedelocatus. De qua responsione, & alijs homines circumstantes in Ecclesia ibidem, fuerunt perterriti: imò cōmunitas fuit perturbata ratione talis edicti. Et hinc homo iste erat liberatus.

Ex hoc igitur themate tres oriuntur quæstiones. Primò, vtrum Dæmoni in hoc casu sit credendum. Secundò, vtrum sine Dæmonis relatione, hic diues sit tanquam damnatus per homines iudicandus. Tertiò, vtrum pro tali defuncto sint orationes & alia pietatis opera facienda.

Ad primam quæstionem videtur dicendum, quod huic Dæmoni nullo modo sit credendum: quoniam mendax est, & per mendacium primos parentes decepit. Et frequenter legimus in vitis Patrum, quod Diabolus ad ipsos veniebat, & per mendacium multos decipiebat, aut decipere sagaciter attentabat: inter quos etiam fuit Magnus Antonius. Et sic similiter veniebat ad Christum, & per mendaces promissiones ipsum tentabat, in finem quod ipsum ad rare debebat. Et igitur in his, quæ Matth. 4. cunctis mortalibus sunt incognita, quid mitius & certius tenere debemus; vt legitur & notatur in cap. iuuenis. de spons. & in ca. estote. de re iudic. Igitur his & alijs Dæmonum relationibus

Lazarina & æquia sunt pauperum.

Proprijs sedibus in inferno diuites locantur.

bus non credamus, nisi fortiores probationis attestationes videamus. Nam scriptum est: Nolite credere omni spiritui, sed probate, vtrum ex Deo sint. 1. Iohan. 4. Et illud Deut. 18. Non inueniatur in te, qui ariolos suscitet, nec Pythones consulat.

Huius duplex causa est. Prima quia inuocatio Dæmonum sit per pactum expressum cum Dæmone: & hoc est omnino illicitum. Vnde de talibus scribitur & intelligitur illud Esaiæ 28. capit. Dixistis, percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Et adhuc gratius esset, si sacrificium vel reuerentia Dæmoni inuocato exhiberetur.

Secunda causa, propter periculum sequens. Dæmon enim, qui intendit dominum decipere, ex huiusmodi suis responsis, etiam si aliquando vera dicat, intendit homines assuefacere ad hoc, quod ei credatur: & sic intendit pervertere in aliquo, quod sit salutis humanæ contrarium. Et vltra infert. Vnde Athanasius exponens illud Lucæ quarto cap. Vbi legitur, quod Iesus increpauit illum, videlicet Dæmonem, dicens: Obmutescat. Quamuis igitur vera fateretur Dæmon, compescebat tamen Christus eius sermonem, ne simul cum veritate etiam suam iniquitatem promulget, vt nos etiam assuefaciat, ne creamus de talibus, & si vera loqui videantur. Nefas est enim, vt cum ad sit nobis scriptura diuina, à Diabolo instruamur. Hæc ille. Vnde Chrysostomus super 2. r. cap. Marth. Concessum est Diabolo interdum vera dicere, vt mendacium pellat aliqua veritate.

Sed in contrarium videtur dicendum, quod hic S. Thomas loquitur de his qui inuocant Dæmones ad consulendum, vt fecit Pythomissa Saulis de Samuele & hodie faciunt Magi aut Necromantici, seu alij, operam suam promittentes ad inueniendum furtum vel thesaurum absconditum, aut alias nobis ignotas res querere volentes. Et talibus actibus vti non debemus, nec ipsis credere licet.

Sed pro illo, quod inducit Athanasium, audi quid dicat textus Euangelicus: & sunt hæc verba per ipsum partim allegata, videlicet: Er in Synagoga erat homo habens Dæmonium inmundum, & exclamauit voce magna, dicens: Sine, quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos: scitis

Pacta cum Dæmones, sunt se illi credatur.

Obmutescat mendax etiam vera dicens.

Nefas est aliquid de nos instruat cum sacra habemus scripturam.

te, quod sis sanctus Dei Et increpauit illum Iesus, dicens: Obmutefce, & exi ab illo: & exiit ab illo, nihilque illi nocuit.

*Item nō vult
Diabolum
propalare sua
quæ scit.*

Hic nota primum quod Dæmon dixit veritatem, quam Iesus sciuit ipsum dicturum, antequam loqueretur: sed postquam locutus est, ne ultra loqueretur ea, quæ nobis sunt incognita: & Iesus nouit, & dixit: Obmutefce. Et hic est alius casus. Nam Diabolus hic & in alijs possessis compellitur, vt exeat, & non quod aliquam Dæmonationis, aut ariolationis, seu superstitiois, vel fortune legij, seu fortis artem ostendat, sed si tunc aliqua dixerit non compellus, sed simpliciter interrogatus, aut alijs voluntate diuina commotus: vt hic dum loqueretur ad Iesum, & veritatem dixit Iudæis ignotam. Hoc non est contra sanctum Thomam.

*Quomodo nō
omni Spiritui
credendum.*

Et quod dixit Iohannes: Non omni spiritui credas: ita debet intelligi, quod aliquibus credendum est. Nam dicitur Doctores Sacræ Theologiæ, vt præsertim ille, qui glossauit Catonem, idque in hoc puncto: Maledicus ne esto. Vbi tangit, maledicentes & malè loquentes, & falsam sententiam, aut falsum testimonium proferentes. Et infert notanter, quod Diabolus adiuratus per Deum viuum, frequenter dicit veritatem, quamuis ipse sit pater mendacij.

*Diabolum in
propria forma
non mentiri.
In montem S.
Bernhardi re-
legatur Dia-
bolus.*

Idem dicit ibidem, præcepto XII I. quod Diabolus nūquam voluit mentiri in propria forma, nec conuictus est de periurio. Et dicit notanter, in propria forma, prout est in inferno, aut purgatorio, vel in aliquo Idolo, aut in aliquibus terræ sinibus, castris vel domibus, aut nemoribus. Nam Angelus Thobix Iuniori conuictus Diabolum ad interiora deserti relegauit. Et Sanctus Bernhardus in monte Iouis, Dæmonem ad permanendum ibidem perpetuò ligauit, qui propterea dicitur mons S. Bernardi.

Est etiam in quibusdam domibus, in qua forma videri non potest, prout in Bononia est quædam domus largissima, in vico ad S. Matiam maiorem, quam Dæmones taliter occupabant, quod per multa tempora homines in ea habitare non poterant: insulsi que Dæmonum frequenter audiretur, attamen nihil videretur, quamuis Dæmonum voces audiantur, & linguis hominum loquantur. Sed non men-

tiun-

tiuntur, sed dum mentiri volunt, non aliter faciunt, quam dum tanquam viuientium ærea corpóra, vel materialia patienter assumpserint.

Prout in Paradiso assumpsit sibi formam serpentis, facie virgineâ habentis, & taliter primos parentes decepit. Nam si in propria forma, qua torquet animas in inferno, superuenisset, Adam cum Eua ad audiendum vllum non permâssisset. Vnde dicit Bernhardus, quod facilius velle: fornacem calentissimè feruentem intrare, quam Diabolum in sua propria forma apparentem videre.

Et igitur, vt dicitur, Diabolus apparuit Christo in forma humana. Sic Margareta in forma Draconis, & Antonio, & multis sanctis Patribus in forma viri, vel mulieris.

Et his diebus taliter apparet frequenter in Dacia, & Nortvvegia, & ibidem Trolli dicuntur: & propter assuetudinem ab hominibus non timentur, sed homines ipsorum obsequijs vtuntur: qui etiam Incubi, seu Succubi dicuntur, & in humana specie filijs & filiabus hominum commiscuntur. Quod per Magistrum in Historia de causa Diluuij notabiliter cum suis proprietatibus explicatur: Quorum vnus filiam Regis Britannix monalem & virginem cognouit: quæ ex eò Merlinū Vatem famosissimum generauit. Spiritus autem tales Dæmones nolunt nominari. De quibus plura scripsi in libro de Nobilitate: attamen adurari non mentiuntur, nec dolum machinantur.

Vnde narrant de quodam sacerdote, qui propter vehementem fornicationis & suspicionis infamiam cum vxore potentioris villæ ibidem extortam, de sua Parochia per quoddam nemus multum perterritus fugiebat: cui Diabolus in forma Religiosi sapientis obuiauit, & ait illi: quod radis lamentabili tristitia grauatus? quod cognosco diuinis visionibus. Et ille rem gestam sinceriter narrauit. Et religiosus ait: si hoc maledictum virile non haberes, tu in dubitanter in villa tua securè permaneres. Et ille, vtique Domine. Et religiosus inquit: Leua vestimenta tua, & tangam illud. Prout tetigit, illud membrum penitus illicò disparuit. De quo Sacerdos multum gauisus, in villam est reuersus, & pullatis campanis innocentis suæ sinceritatem ostensurus: & congregatis Parochianis conuatiò spe plenus, stans in Cancellis, & confidenter elenatis

*Non mentiantur
Diaboli in*

*propria forma,
sed semper
in assumptis.*

*De Trollis in
Nortvvegia.*

*Merlinus Va-
tes Britannia
cus.*

*Diabolus fa-
cit Sacerdoti
cuiusdam cre-
dere
membrum vi-
sile.*

velintentis mox mēbrum suum abundantius quam prius apparuit, & sic ipsum Dæmon in humana forma decepit.

Sed prout prædiximus, quod in sua essentia simpliciter nunquam fuerit mentitus: Et taliter locutus est, dum Domino de beato Iob dixerat ut ibidem cap. 1. Et dum certis signis in Idolo reconditus, Sanctum Bartholomæum designauit.

Virgilio Maroni Diaboles indicantur pœnas tartari. S. Augustinus perhibetur approbasse descriptionem inferni Maroniam.

Et dum Virgilio prædicto pœnas infernales, & infernorum dispositiones tanquam expertus propriè notificauit. Et insuper, dum libros Salomonis de arte Magica in montium caernis Samarie reconditos reuelauit. Et ex post consequenter, dum Octauiano Augusto declarauit: Et taliam clarè significauit, q̄ S. August. in libr. de ciui. Dei, postquam totam mundum, & omnia quæ super terram, & in terra fuerant, perlustrauerat, de dispositione inferni, & pœnis infernalibus, & infernorum potestatibus tenebrarum, se ad Virgilium Maronem remisit, quem ibidem venerabilem Poëtam nominat, qui huiusmodi relationes à Dæmonibus receperat.

Magus comminatur Dæmonem, se caput illi velle comminueri.

Vnde in gestis Romanorum de quodam Idolo legitur, quod sub pedibus habebat Thesaurum absconditum, quem quidam Magus furabatur, & Idolo, si reuelaret furem, caput se velle confringere, comminabatur. Sed cum Idololatras viderunt, thesaurum esse sublatum, quæ fuerunt ab Idolo, quis fuerat in Idolo, quis furtum fecerit. Et ipse, Si quis veritatem dixerit, caput sibi sumptur.

Spiritu vnum subtilior esse altero.

Sed notabiliter dixit Gregorius, q̄ vnus spiritus est subtilior alio, & alius alio nequior. Vnde Lucæ vndecimo scribitur de vno spiritu, qui abiit, & reuersus adduxit septem nequiores se. Vnde discipuli Domini certum genus Dæmoniorum non poterant eiecere. Et dixit Dominus: Hoc genus Dæmoniorum non eicitur, nisi in ieiunio & oratione Matth. 17. & Mar. 9.

Diaboles in missione infernalis ignis dissipat castra contra Hussitas metati.

Vnde temporibus nostris in Erdfordensi ciuitate quedam mulier habuit Dæmonium, q̄ loquebatur Teutonicum, Latinum & Bohemicum: dumque Exorcista quæreret de nomine & conditione sua, Ego sum, inquit, ille Spiritus, qui nuper in Bohemia innumerabiles fidelium gentes contra Bohemos feraciter armatas, & prope ciuitatem Satz castra metatas, violenter dissoluebam: quia principum dissensio-

nes

nes audiebam, & hoc per ignis vehementissimi, tanquam infernalis crudeles immissiones. Fuit autem ignis iste, vt referunt, qui fuerunt presentes, tam impetuosis cū vento terribili permixtus, quod boues & oves, & equos consumpsit, cum pretiosis rebus alijs mobilibus. Prout etiam legitur in Iob, c. 2. vbi Diabolus similiter Domino permittente perstruxit.

Fuit autem hæc dissolutio diuini iudicij patentis dispositio: Nam dicti Principes non proposuerunt Deum ante conspectum suum, sed inter se diuiserunt regni terminos terrarum ante triumphum.

Sed his dimissis, prosequamur propositi nostri conceptum. Et vt dicit Gregorius in suis Moralibus, prout vnus

Angelus ministerium alterius Angeli sibi non appropriat, sic vnus Dæmon alterius Dæmonis officium sibi non usurpat. Et dicitur vltra, quod Dæmones quantumcunque maligni, nunquam tamen inter se sunt discordes: Et hoc induxi nuper in libro, De libertate Ecclesiastica. Vbi videtur, Liber auctoritate Ecclesiasticæ iustitiam sunt ab Ecclesia deputati, in defensione ca-

strarum nunquam sunt concordēs: & in hoc Dæmonibus peiores.

Hanc igitur concordiam Dæmonum, & proprietates officiorum eorum, primus nouit in Europa Virgilius prædictus, de rure prope Mantuanam ciuitatem in Lombardia natus, & qui post multa finaliter effectus est Octauiani prædicti Cancellarius, de quo plenius scripti in libro de Nobilitate, capite penultimo.

Dicitur autem propriè Dæmoniorum & ipsorum officiorum cognitio, vna species artis Magicæ, quæ Necromantia vocatur: quam postea Simon Magus cum cæteris in contemptum fidei Catholicæ nequiter operabatur, & vsque ad præsens periculosissimè per aliquos frequentatur.

Sed his dimissis, tanquam ad rem propriè non facientibus, dicamus (saluo iudicio peritoris) huius questionis solutionem. Et puto præmissis sincerè consideratis, quod in hoc casu, & similibus, sine peccato de huius diuitis mansionem in inferno sit credendum Diabolo, tanquam experto, &

v v s

præ-

*Angeli præ-
sentia & præ-
sentia non-
erunt.*

præsertim de inferis: nam nouit præterita, similiter & præ-
sentia, sicut Angelus, & non ultra, nisi permissione diuina.
De futuris autem, quoniam annosus non plus, nisi quan-
tum de experientia rerum, & cursu temporum, prout anti-
quus rusticus prognosticabit.

Dicit autem Bernhardus in suis meditationibus, Dæ-
monum esse malas suggestiones immittere, nostrum esse
illis non consentire: quia quoties resistimus Diabolo, vin-
cimus. Hæc ille.

*Resistere Dia-
bolo est vin-
cere.
Dæmones cog-
itationes ho-
minum non
sciunt.*

Idem dicit Sanctus Isidorus, de summ. bon. lib. 3. cap. 5.
Dæmones, cogitationes infundunt, mentem intrant, & cor-
da inspirant, tribulationes & dolores dant, animū vexant,
cogitationes tamen hominum non sciunt, &c. Item ibi-
dem capite sexto. Somnia immittunt. Item ibidem libro
vndecimo, capite 25. Cogitationes hominum prouocant.
Item lib. 1. cap. 26. Dæmones cruciantur igne gehennali.
Item idem in lib. de creatione mundi, capite 7. Dæmones
Domino permittente in hoc aere prouocant tempestates,
vt hominibus noceant. Hæc ille.

Ad secundam quæstionem sic proceditur: Et ponamus
casum: q̄ hic diues, de quo in Themate, nunquam per Dæ-
monem taliter fuerit publicatus aut proclamatus: quid de
suo statu possit iudicare homo discretus? & præsertim ille,
qui nouit radicitus aut humanitatis suæ conditionis appa-
ratus: de quibus quidem plebeijs tantū vehementer ditatis,
notabiliter scripsi in libro de Nobilitate, in titulis suis: &
ibidem ostenditur per experientiam cunctis quotidianā,
quod horum bona tanquam res malè acquisite, non sunt,
nec hætenus fuerint duratura, & in tertium hæredem non
profectura.

*Bona Clerico-
rum int-erit
bona Laico-
rum.*

Prout bona clericorum, quantumcunque larga, ad laico-
rum manus peruenientia, & hæc & illa bona recēter infi-
ciunt, etiam res iuste quæsitæ: imò intoxicant taliter, q̄
rarè vel nunquam in eodem statu permanent, aut ad felici-
tatem finem perueniunt, & hæc sunt certa signa, quæ res
malè quæsitæ demonstrant.

Sed nunc ad propositum quæstionis: vtrum ille Diues
post mortem sit iudicandus, sicut sæpè viuentes iudica-
mus publicanos, vsurarios publicos, & iudices iniquos, &c.
Prout Eggeas Iudex impius, per Andræam Apostolum fuit
iudicatus.

iudicatus. Et videtur quod non, quia dixit Dominus, No-
lite iudicare, vt non iudicemini. Matthæi septimo. Et Apo-
stolus: Nolite ante tempus iudicare. 1. Corinth. 4. Et ite-
rum, Tu, quis es qui iudicas alienum seruum, ad Roma-
nos 14.

Ad quod dicendum secundum Doctores, quod triplex *Triplex iudicium*
est iudicium, scilicet suspitionis, quando videlicet ex re visa, vel *cium*
personaliter audita de proximo statim oritur suspicio, &
hæc est triplex, prima violenta, quando apparent omnia *Triplex suspicio*
signa mali & nulla boni. Secunda probabilis quando sunt *cio.*
leuia signa mali, & fortia ac plura boni. Tertia temera-
ria, scilicet, quando multa signa boni, & pauca mali. Pri-
mum iudicium est peccatum, secundum est veniale, ter-
tium mortale.

Secundum autem iudicium est certitudinis: & hoc est
iudicare de manifestis: & hoc est licitum, & præsertim
Prælati, adhibitis debitis circumstantijs. Et ita si talis vi-
derit, vel etiam alius, rem patenter malitiosam, vt adulte-
rium, homicidium, simoniam, & iniqui Iudicis sententiā,
quis non iudicaret iniquitatem? & talem in peccatis suis
qui non satisfecit, si moritur, quis eum non iudicaret dam-
natum? Et taliter vsurarius publicus non satisfaciens lætis
post mortem, iudicatur damnatus, quoniam in signum
damnationis ad terram sacratam, id est, cœmiterium non
admittitur repellendus.

*De iudicio
certitudinis.*

Tertium est iudicium temeritatis, quādo, videlicet quis
firmam sententiā de incertis, tanquam de certis habet, &
est præsumptuosum. Et ita intelligitur dictum Apostoli,
dum dicit: Tu quis es, qui iudicas alium, &c.

*De iudicio
temeritatis.*

Igitur de illis tam vehementer & velociter ditatis, &
non satisfaciendo lætis, aut reatum recognoscendo, multis
elemosynarum distributionibus & sic iumentaliter indif-
feretè & subitanee defunctis, quid dicemus? nisi quod non
dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. Et tales qui
ablata, dum potuerunt, non restituerant, & per conse-
quens in peccatis mori voluerunt: quid sequitur, nisi,
quod suam damnationis sententiā patenter prædispo-
suerunt?

*Non dimitti-
tur peccatum,
nisi restitua-
tur ablatum.*

Sic hodie iudicamus sine periculo Herodem & Pilatū,
Neronem & Diocletianum, & infinitorum catenam
Tyrannorum.

*Instructio
Concionato-
ris.*

Tyrannorum, & praesertim iniquorum iudicium, quos copulaliter cum animabus per Demones frequenter legimus in vitis patrum arreptos. Et igitur de tali taliter oblinato, similiter & defuncto in terrorem Christi fidelium, prout praedicamus de alijs tyrannis, crebris singulis, & suspirijs laetiter praedicandum foret in cancellis, & si non in loco suo propter scandalum suorum cognatorum mitius vitandum, alias tamen per Ecclesiam foret alijs locis pronuntiandum, & cum terribilibus infernorum poenis incutiendum stuporem crebrius promulgandum.

Et dum iustus vix saluabitur, talis qualiter iudicatur & insuper foret de gaudijs iustorum, vt opposita iuxta se posita magis elucefcerent, frequenter promulgandum & dicendum.

*Oppositio fa-
licitatis pio-
rum & mise-
riae impiorum.*

Sicut amici Dei nimium faelices perenniter cum Domino gloriantur: sic e contrario eius inimici miserabili tristitia iugiter cruciatur. Et sicut isti cum decoris lumine perlustrantur: sic e contrario illi caligine tenebrarum obfuscantur. Et sicut isti summa sunt agilitate praegaudia praepoliti, sic illi summi praetristitia sunt feruoribus denigati. Et sicut isti firmissimo robore suae stationis sunt consolidati, sic sunt illi sine spe valetudinis mortaliter debilitati. Et sicut isti glorioso libertatis privilegio potiuntur, sic illi feruissimae seruitutis anxietate iugiter opprimuntur. Et sicut isti voluptate immetensa perpetui deliciasur, sic illi famelicae paupertatis egestate diuini cruciantur. Et sicut isti sanitate mentis & corporis perfrauentur, sic illi dolore perpetuitatis penae gemebundi fulciuntur. Et sicut isti de faelicis immortalitatis praerogatiua laetantur, sic illi de diurnitatis dispendio mortis aeternae lamentantur.

*Stupor gehennalis impa-
tience.*

Et sicut isti sunt redimiri splendore fulgore caelestis sapientiae: sic illi sunt obscurati stupore gehennalis impatentiae. Et quod isti ad congratulationis tripudiu laetantes nouerunt, hic illi hoc ad sui doctoris augmentum retorserunt. Et sicut istis dulcia iugiter, & organa Sanctorum sonant, sic illis truces damnatorum singultus in aures meroem inculcant. Et sicut istis Angeli similiter & Archangeli hymnum ante thronum Dei decantant, sic illis Daemonum larratus, & terribilis aspectus maledictionis blasphemias proclamant.

Auditus.

Et

Et sicut istis cynamomum, & balsamum, & odor suauissimus redolenter conflagrant, sic illos faetor turpissimus, ignis quoque sulphureus amaritudinis fumose sine fine molestat.

Odor.

Et sicut istos dulcis amicitia, quoad Deum & proximum sinceriter perpetuo copulat, sic illos intestina bella viscerosius corrodentes exenterant. Et sicut isti dulcis concordia symphoniam cum omni creatura tenentes, ab omnium creatura glorificantur, sic illi cum omni factura, & propria conscientia discordiam susurrantes, ab omni natura detestantur.

Discordia in inferno.

Et sicut isti summæ potentiae corona clementer sublimantur, sic illi suffocatae penuriae iactura decaluantur. Et sicut isti sunt honoris reuerentia sanctorum collegio reuerenter connumerati, sic illi vilissimo dedecoris contubernio viliter sunt conculcati.

Et sicut isti laudabili securitatis stabilitate laetanter perdurant, sic illi terribili tremore perpetuo trepidanter formidant. Et sicut isti sunt ineffabili gaudiorum tripudio iubilantes, sic illi miserabili merois dolore stant flentes stridor dentium ciulantes.

Odium enim habent Dei, quia, quantum in ipsis erat, ei reititerunt, ne vnquam ciuitas eius ex viuis lapidibus edificaretur. Odium autem Angelorum, quia quantum potuerant, efficaciter effecerunt, ne vnquam numerus eorum impletur. Odium habent omnium Sanctorum: quia quantum in ipsis erat, impediuerunt, vt nunquam plenum gaudium haberent.

Impij impediendo augmentum numeri Angelorum, odium sibi Angelorum concipiunt.

Odium habent a nouo caelo, & a noua terra, & ab omni creatura, quoniam tempus suae visitationis non cognouerunt. O filij hominum, vsque quod graui corde; vt quod diligitis vanitatem, & queritis mendacium; non perpendentes suspirando, quam mirabilis contrarietas, quam dispar diuersitas, quam incomparabilis qualitas, & quam dissimilis mansuetudo habitus, quam istorum gaudia sunt inexcogitabilia, & inestimabilia, ac ineffabilia. Illorum autem supplicia sunt incomparabilia, sunt indicibilia, ac omni sine carentia.

Impij grauibunt odio non caeli, & non terra.

Haec & alia dicat praedicantis industria, quoniam singulorum praedictorum essentia, & quodlibet in suo statu sunt

vltra

ultra quam dicere valeat humana sagacitas excellentiora; siue sint bona, siue mala.

Et nunc ad propositum redeamus. Nam non dubitamus, quam plures magnæ discretionis apparentia mortuos aut morituros, quos iudicamus damnatos, vel saluatos: prout legimus de illo, qui ordinis Carthusiensis fuit causa principalis instructus.

*Historia de
Brunone pri-
mo illo, qui or-
dinem cepit
Carthusien-
sium.*

Nam in ciuitate Parisiensi fuit Doctor famosus & ab omnibus magnæ deuotionis & religionis vir fuit patenter imputatus, & taliter mortuus. Sed dum in Ecclesia fuerat cum exequijs solitis sepeliendus, clamauit primò de phetro: Vocatus sum. Secundò, Indicatus sum. Tertiò, Perpetuò damnatus sum.

His (voce terribili) taliter auditis, Doctores & alij multum perterriti, dicebant: Et quis saluus erit? Et consequenter post modicum tempus lapsum, ordinem instituerunt, qui nunc dicitur Carthusiensis, à Carthusa villa, in qua primùm fuit talis ordo, & ordinis locus inceptus; Sicut ordo Cisterciensis, à Cistercio, & ordo Cluniacensis à Cluniaco burgo denominantur.

*Carthusien-
sium,
Cisterciensium
& Cluniacen-
sium ordines
vnde nomen
acceperunt.*

Vñ sum est quondam in ciuitate Bononiensi, quòd cum quodam potenti viro, & abundanter morituro, stabat quidam religiosus, & illi salubriter salutis animæ vias ostendebat: ait ille diues, tanquam cordialiter perciperet, oculis & manibus annuebat, & post multa in sui filij præsentia religiosus dixit ad moriturum: Et tu dabis decem libras ad Carmelitas. Et ille, placet bone pater. Item, dabis decem libras ad Prædicatores. Et ille, placet bone pater. Item dabis decem libras ad Fratres Minores. Et ille, placet bone pater. Et sic ille Religiosus loquebatur de singulis quasi totius ciuitatis Religionibus.

*Historia ridi-
cula de vultu-
re religioso,
inhiante hæ-
reditati diui-
tis cuiusdam.*

Audiens verò filius, quòd pater plus quam solito & contra naturæ suæ consuetudinem fuerat benignificatus, ait, Et quomodo placet pater, vt præsentem Fratrem Religiosum proiciam deorsum per omnes gradus scalarum. Et ait pater, placet bone fili. Et mox vidit filius, quòd pater suus alienatus mente, fuerat locutus ad religiosum. Vadas inquit, illico, & recede, alioquin te proiciam violenter per omnes gradus totius domus.

Sic ad propositum, Hic homo, de quo dicitur in thema-

te, nec in mortis infirmitate, nec in mortis certamine habuit contritionis siue satisfactionis, aut veræ penitentiae verbum, aut verborum stigmata. Dic quæso, qualiter faciamus illi saluationis indicia.

Sic legimus de quodam morituro, cui porrigebatur crucifixi imago quam affectuosè & desideranter amplexus fuerat, & ori deuotis gestibus coniungebat, quod populus astans propter distinerudiam suam deuotionis mirando prospiciebat, sed post dies conualuit & de prædictis gestibus requisitus diligenter, ait, Multum feruenter sitiui, & petere nequiuì, & credebam, quòd mihi porrigeretur flaconem vino bono plenum, & ducillum quæsiui, & dolenter inuenire non potui. Et sic ad propositum huius quæstionis, ad iudicandum quoslibet vtamur ingenti scrutiny rationis.

Ad tertiam quæstionem, verum pro tali defuncto, vel simili, sint orationes, aut alia pietatis opera fideliter aut cõfidenter perficienda? Et videtur primò, quòd non, quia vt dicit Sanctus Augustinus: Si scirem patrem meum in inferno, non orarem pro eo, quia in inferno nulla est redemptio. Nam si de quolibet verbo ocioso in die iudicij reddenda est ratio, illud vtique verbum foret ociosum, quòd hic vel in alio seculo nulli salutis æternæ generaret profectum. Nam si quis pro Pilato vel Nerone funderet preces, vtique peccaret, ac si pro hæreticis & infidelibus damnatis ab Ecclesia oraret.

Sed Ecclesia damnat omnes illos, qui patenter in suis peccatis moriuntur, vt dicit Regula iaris, & sunt verba S. Augustini: Desceat peccator: quia in vno reus, omnium est reus, & consequenter in pluribus est reus: quantò magis est reus, in quo tanguntur vsurarij, simoniaci raptores, iniqui Iudices, & cæteri malefactores. Vnde dicit glossa in eodem cap. quòd in vno peccato mortali mortuus est perpetuò damnatus Et durus est hic sermo, tamen verus. Dominus enim noster Iesus Christus, taliter frequenter ad Phariseos & Hypocritas est locutus, & sua sententia declarauit fore damnatos, dum dixit: Moriemini in peccatis vestris, Ioannis cap. 8. Et remissus erit Sodomitis, &c. Lucæ 10. Et iterum: Publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei, Matthæi 21. Et, prout prædiximus,

Christi

*Egrotus ima-
ginem crucifi-
xi pro lagena
deosculatur.*

*S. Augustinus
nò vult orare
pro parietibus
in inferno co-
stitutis.*

*In vno peccatis
omnium habet
tur reus.*

*In vno peccato
mortali mor-
tuus, est per-
petuò damna-
tus.*

Christi actio est nostra instructio. Dicamus & nos eos taliter extinctos, & præsertim in terrorem crudelium hominum dissolutè viuentium, fore damnatos, in finè vt emendant, quos penserunt impijssimos; super hoc addant infernaliū cruciatuū pœnas interminabiles & amarissimas.

Et exemplum legitur de quodam monacho, qui habuit fratrem nobilem & potentem in seculo. Quo defuncto, monachus multū religiosus, ad Dominum multas preces fundebat, missas celebrabat, & celebrari procurabat. Vnde illi die quadam post matutinam, frater suus, igne terribiliter conuolutus apparuit: Cessā, inquit, tua mihi non profunt beneficia, sed ignis prouocant incendia.

Simile legitur de S. Brigitta, Regina Suetiæ, quæ de sui nepotis, damnati videlicet, Regis Daciæ, pœnarum visione perterrita, per triduum remanuit in ecstasi.

Per contrarium autem arguitur sic. Nam scriptum est, Nemo scit, vtrum odio vel amore dignus sit. Eccl. 9. Et iterum: Humiliamini sub potenti manu Dei, quia aduersarius noster Diabolus, tanquam Leo rapiens & rugiens quærit quem deuoret. 1. Petri 5. Vbi Doctores colligunt septem Diaboli conditiones, per quas simplicium hominum decipit opiniones. Primò, quia dicit Diabolus, tangit eius superbiam, & alios superbos, qui demum, vt ipse, leuem cadant in inferos. Secundò tangit eius inuidiam, cum dicitur aduersarius. Tertio, eius potentiam, cum dicit Leo. Quarto, eius malitiam, cum dicit rugiens. Quintò, eius proteruiam cum dicitur, circuit. Sextò, eius nequitiam, cum dicitur, quærens. Septimò, eius fauoritiam, cum dicitur, deuoret.

Ex his bene colligitur, quòd sit mille artifex: & si per talem multiplicis artis accumulationē veller decipere simplicis hominis credulitatem, vt desperaret, nonne defuncti salute procuranda cessare faceret? & per consequens aliquum fidelium preces impediret? Et in hoc propriè hostis antiqui malitia apparet.

Et licet sit ita artifex, vt dicit Augustinus, internas tamen animæ cogitationes videre non potest, quod certum est. Sed motu eas corporis & affectionum iudicij colligit experimento, secreta autem cordis solus ille nouit, de quo dicitur, Tu solus nosti corda filiorum hominum. Hæc ille. Et licet scriptum sit; quod poenitentia serā, rarò sit vera.

Etiam

Missæ prouocant incendia inferni.

S. Brigitta Regina Suetiæ, nepotem damnatum videt.

Septem Satanas conditiones ad decipiendum.

Cogitationes hominis Satan non videt.

Poenitentia serā raro vera.

Etiam scriptum est. Quotiescunque peccator ingemuerit, saluus erit. Ezechielis 18. Item omnis homo, quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit, ad Romanos 9. Et quis scit, si conuertatur & ignoscat Deus, & relinquat post se benedictionem, Ionæ 2. Et talis vnica suspirationis eructatio, contra gehennalem pœnam concernitur perpetua supplicatio, & ad crudelissimos cruciatuū purgatorij destinatio, qui tamen super omnes mundi pœnas est exaltationis inculcatio.

Igitur piè videtur consulendum, vt ab illius diuitis defuncti consolationis remedij nemo desistat: sed opera misericordie fideliter perficiat, in finem & euentum, si non sibi præcisè, sed indubitanter alij animabus fidelibus subueniat.

Nam dicit S. Hieronymus, & est textus in iure canonizatus, quòd Sacerdos suam missam pro defuncto peractam vel peragenda taliter restringere poterit, vt vni soli non proficit sed ex statuto, auctoritate quoque pretiosissimi thesauri sanctæ matris Ecclesiæ, nihilominus proderit omnibus fidelibus, in gratia defunctis.

Et ponunt exemplum Doctores, vt si candela, multum celebris ardens, ponatur in conspectu, & ad laudem principis, circumstantes æquè gaudent de fulgore tanti luminis, licet princeps abinde recipiat nomen honoris: vnde largiter fiant animarum remedia, vt profint cunctis: huius enim pia & misericors quoque videtur ratio.

Nam dum Rex, vel princeps nobilis, vel diues moritur, multiplex diuinorum pro defunctis officiorum, elemosinarum, & aliorum remediorum executio solemniter perficitur. Sed dum moritur vnicus solus, & pauper in Hospitali, vel tugurio, seu nemoribus, nullius remedij defunctorum beneficio videtur munitus. Nonne miserabiliter dicit vulgus, Videmus quòd apud Deum & apud homines pauper est despectus, & remedijs defunctorum totaliter eiectus.

Et hoc patenter videtur in ciuitate Bononiensi, vbi est hospitale quoddam dictum ad mortem, & in eo recipiuntur omnes infirmi, etiam ad mortem, in quo est cellare sub terraneum largum, & superius coopertorio stricto firmiter obstructum, & tanquam cœmiterium consecratum. Et

xx dum

Peccator quotiescunque ingemuerit saluus erit.

De Missæ restrictio ampliatina.

Missæ candela comparatur.

Pauper vbi que iacet.

De Bononiensi Hospitali ad mortem.

dum pauper ibidem moritur recenter per solum hominem vel duos proficiant. Ecce quam indifferenter Rex & hic pauper sepelitur.

Plures saluari diuites quam pauperes.

Igitur reuertamur ad propositum, & dicamus necessario, Misericordia Domini plena est terra, &c. Et eius misericordie non est numerus, ut opera misericordie diuina misericordia distribuat pariter cunctis in gratia morientibus diuitibus & pauperibus. Et hoc tenet etiam Magister Sentent. lib. 4. circa finem.

Puto tamen in veritate dicendum, quod (caeteris paribus) & presentibus nostris temporibus, plures saluentur diuites, quam pauperes, & plures damnentur pauperes, quam diuites.

Diuites abundare operibus misericordie.

Et licet in vtrisque quandoque sit fidei charitatis & aliorum virtutum modica spes in diuitibus tamen maiores sunt operum misericordie, fidelitatis legalitatis, honore & honestatis: similiter & exercitationis virtuosae mansuetudines. Et e contra in pauperibus omnium virtutum mansuetudines: sicut communiter videmus, fures & latrones inter ipsos ac alios malefactores, & vitam turpiter finientes. Et vtinam per Praetoris iustitiam hic in mundi ultimo supplicio plesterentur, ut sic per infinite misericordie Dei benignitatem, finaliter poenitentes saluarentur in alio seculo.

Pauperes & hic & illic affliguntur.

De quo plenius scripsi supra in lib. de anno Iubilaeo. Sed ad propositum, & ad Sancti Augustini dictum, qui ait, Si scirem pauperem meum, &c. dicimus, quod scire, est rem per experientiam cognoscere: prout Christus vitam & finem illorum nouit, de quibus dixit: In peccatis vestris moriemini, Ioannis 8. cap.

Scire est experiri.

Et S. Brigitia supradicta permissione diuina vidit sui nepotis in inferno tormentum. Et Lazarus pauper vidit diuitem in inferno sepulchrum. Et Paulus sursum gaudia caelorum.

Sed pro nunc nos mortales de tali scientia seu experientia non loquamur, sed defunctorum remedia largiter prosequamur. Quia secundum Doctorum sententiam, nullum bonum irremaneret, & nullum malum remanet impunitum.

adimpleuit

adimpleuit, de istis potest iuari, sed non pro illa poena pro qua damnatus est. Sic etiam puto per rerum male ablatarum restitutionem damnatum mitius pati.

Summarie igitur de thematis principalis materiam redeundo, quod diximus de diuite, similiter & de potente: quod propterea non omnis diues & potens, tanquam damnatus nostro sit iudicio detestandus, ex eo quod Christus dixit, Felicius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum Dei, Lucae 18. Nam haec verba ut exponit venerabilis Beda Presbyter, salubrius sunt intelligenda, quoniam multi sancti diuites, & potentes veteris Testamenti, & etiam noui, leguntur caelestibus gaudijs fore fauentes.

Sed loquamur cum Paulo: Nihil ad nos de his qui foris sunt. 1. Corinth. 5. Et habet in cap. gaudeamus de diuort. ac si diceret. Dimissis subtilitatibus, parentia, & non latentia, & tantum praesentia, in quantum fieri potest, nobis prout nunc perferuntur licebit. Et prout praemisimus de diuitum conditionibus in praesentiarum de gentibus patet, quod tam viuam quam defuncti fructuosiores de diuitibus quam de pauperibus recipiunt dietim vtriusque vitae consolationis usus.

Vnde diuites olim, & praesertim Principes, & generosiores Nobiles, Ecclesias & Monasteria, praebendas & pauperum Hospitalia per singulos quosque dies per viuorum & defunctorum salute diuinorum officia largi desuper Eleemosynarum perpetua donatiua constituerunt, & solenniter dotibus & donationibus firmauerunt, quibus ad praesens pauperes gaudent, & gaudebunt, & sic similiter pauperes (husti vniuersali Ecclesiae, qui pauperes spiritu dicuntur. Et ipsorum est regnum caelorum, qui fundamenta in montibus Sanctorum construxerunt, ut fuit Sanctus Franciscus, Sanctus Dominicus, similiter & Sanctus Augustinus, & quam plures alij pauperes Doctores, praecipua Domini praedicantes, & conscribentes, quorum non est numerus. Et quis inter diuites & pauperes omnes sit saluus, nouit ille, qui creauit omnia solus.

Sed adhuc vnum restat dicendum de mundi potentioribus. Nam proprie tales cum sibi subiectis collocari

Damnatorum poena potest minui.

Quomodo diuites & potentes difficiliter saluentur.

Qui fundamenta in montibus Sanctorum construat.

Potentes in hoc seculo comparantur lapidibus in ludo Scachorum.

videntur prout in ludo Scachorum, signacula sine lapides, mundi status designantes, ordinatum iuxta suarum dignitatum qualitates castrametari disponuntur. Ita videlicet, vt Rex & Regina locum habeant eximiozem.

Hinc Seniores consequenter milites & terrarum Marchiones: hinc pedones qui plebeiorum iuxta singulorum status designant, vt sint simul in vnum diues & pauper.

*Reges Regina
cum quibusdam
& satellitibus.
in vnum sac-
cum conueniunt
di veniunt.*

Et dum hi iuxta ludum talis, imò cursum mundi suas castrorum acies & bellorum effigies nobiliter ritus & apparatus perfecerunt, Regem & Reginam cum cæteris ludentibus ad vnum saccum proniciunt, & secundum quod fors meritorum dederit, forsitan, Rex & Regina, & seniores, aut alij potentes cum pedonibus ad profundum sacculi perueniunt, & pedentes sursum transire compellunt, prout ipsos despiciendo in hoc seculo suppresterunt.

Mors est vltimum terribilium.

Sacculus autem iste mors fore concernitur, quæ omnia concludere videtur, & terribilis est; & secundum Philosophum, est vltimum terribilium, & maximum inter terribilia sustinenda, & etiam terribilis est prolationis, quoniam à nullo ritè declinatur.

Mors est terribilis declinari non potest.

Propterea Doctor meus olim Bononiæ in cathedra dixit, dum titulum de testamentis, quæ morte confirmantur, legere prædisposuit, & more suo Rubricâ cõtinuauit, & ait: Sicut mortem nemo declinare potest, sic hoc verbum, minor, nullus ritè declinare valet. Quis est, qui dicat: morior, aut moriamur præsentialiter in veritate, vel alia descendenti iudicatiuè; cum inter vitam & mortem non sit medium de tanto momento, vt fiat tantæ prolationis continuatio.

Morimur in dies: quia mortui reputamur.

Dicunt etiam aliqui, quòd vero modo dicimus morior, aut moriamur, quia iam sumus vt mortui. Sicut dicimus fatuum, cui inest fatuitas, & album cui inest albedo. Sic ille dicitur mortuus, cui inest mors, & dicat continuo, morior. Vnde Salomon, nos nati continuo desinimus esse, Sap. 5. Et omnes morimur, & quasi aqua dilabimur super terram, 1. Regum 14. Vnde in Apocalypsi, capite 14. Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur, sed quis est hic, & laudabimus eum.

Vnde quidam Doctor Theologiæ famosus, nuper in Heydelbergensi Vniuersitate in die Parasceues, sermonem fecit latissimè, in cuius præsentia quatuor Principes & quinque Prin-

icipisse, cum magno populo fuerunt subsistentes, & inquit post multa nobilium & plebeiorum actionis & conditionis prædicamenta. Credo: imò firmiter teneo, quòd de Principissis sicut & de cæteris bonis ac honestis mulieribus sit spes æternæ salutis. Sed quòd de Principibus nulla sit spes æternæ salutis, nisi moriantur in cunabulis.

Et hæc omnia dicere possemus de potentatibus infinitis siue sint spiritualium aut temporalium prælationum prærogatiua muniti: Et vt diximus de terrarum Regibus & Principibus, ita dicamus similis apud inferos commixtionis subuersionem: Vt puta de Papa, Præsulibus, & Prælatibus. Et potentes potenter similiter cruciantur pro demeritis: De iustinianns quibus dixit lamentando Iustinianus Imperator in lege Imperatoris sua, quoniam potentioribus pates esse possumus. Et dixit mentatur de Azo in glossa, cõtra potentes iura nulli faciunt honores: ac si diceret, non iura, nec leges, sed potentia regit omnium terrarum fines.

Et sic huius collationis materiam concludamus, ne legentibus tædium inferamus: qui similiter meæ simplicitati parcant, & huius Scripturæ compendium corrigant: Et hoc necessariò, cum ego Felix, Doctor inutilis, scripserim illud in loco solitario, libris debitis non armato, Dei tamen omnipotentis munimine præsentialiter & misericorditer fulcitur. Qui viuunt & regnant sine termino.

* * *

xx 3

QVAE

QVÆSTIO DE STRIGIBVS PER EXIMIVM

SACRARVM LITERARVM

Professorem F. Bartholomæum
de Spina, Ord. Præ-
dicat.

Sacri Palatii Apostolici Magistrum.

Proponitur questio, & inducuntur argumenta quatuor, quæ
generaliter probare videntur, partem questionis falsam. Om-
nia, inquam, quæ narrantur de Strigibus non in veritate, aut
in corpore, sed per phantasticas visiones, aut in somnis diabo-
licis spiritus illusionem contingere.

C A P V T I.

VERITVR, an Maleficæ illæ personæ, quæ
vulgo Striges dicuntur, ea verè corporaliterq;
faciant, ac patiantur, quæ se facere pati que fa-
tentur: an certè credendum sit illusionibus
eisdem diabolicis adeò desipere, vt putent in vigilia sibi
contingere, quæ contingunt in somnis. Et videtur quòd,
vt præfertur, à Diabolo sint deceptæ. Quod quidem pro-
batur primò concilij Acquirensis autoritate, in quo, vt
regiturur in Decretis, 26. quæ sit. 5. can. Episcopi. sic decer-
nitur. Non est omittendum, quod quædam sceleratæ mu-
lieres, retrò post Satanam conuersæ, Dæmonum illusioni-
bus & phantasmatibus seductæ, credunt se & confitentur
cum Diana nocturnis horis, Dea paganorum, vel cum He-
rodiade, vel eam innumera multitudine mulierum, equi-
tate super quædam bestias, & multarum terrarum spacia
interme-

Primam ar-
gumentum pro
parte falsa.

Herodias vt
Cruce habetur
choraga.

intempestæ noctis silentio pertransire, eiusque iussionibus
obedire velut dominæ, &c.

Vbi patet, per Concilium determinari, quòd hæc sunt il-
lusiones Diaboli, & quòd in phantasia solum perficiuntur.
Quod manifestius etiam apparet per ea quæ ibidem pau-
lo post habentur in verba hæc: Sacerdotes per Ecclesias si-
bi commissas populo Dei omni instantia prædicare de-
bent, vt nouerint hæc omninò falsa esse: & non à diuino,
sed à maligno spiritu talia phantasmata mentibus fide-
lium irrogari arbitramur. Siquidem ipse Sathana, qui trās-
figuratur se in angelum lucis, cum mentem cuiuscunque
mulieris ceperit, & hanc per infidelitatem sibi subiugauit,
illuc transformatur se in diuersarum species personarum
atque similitudines: & mentem quam captiuam tenet in
somnia deludens, modò læta, modò tristia, modò notas,
modò ignotas personas ostendens, per quæque deuia de-
ducit: & cum solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non
in animo esse, sed in corpore euenire opinatur. Quis enim
in somnis & nocturnis visionibus non extra seipsum de-
ducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigila-
do viderat? Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc
omnia, quæ in solo spiritu sunt, etiam in corpore accidere
arbitratur? cum Ezechiel Propheta visiones Domini in
spiritu, non in corpore vidit & audiuit: sicut ipse statim
inquit: Eui in spiritu. Et Paulus non audeat dicere se raptum
in corpore. Omnibus itaque publicè annunciandum est,
quod qui talia credit & his similia, fidem perdit.

Et infra: Quisquis ergo credit, posse fieri aliquam crea-
turam, aut in melius, aut deterius immutari: aut transfor-
mari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab
ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta
sunt, proculdubio infidelis est, & pagano deterior. hæc
ibi.

Per prædicta igitur verba manifestatur non solum esse
falsum, quòd tales personæ corporaliter ad ludum illum
diabolicum portentur, vt faciant quæ vulgo dicitur eas face-
re: verum etiam esse hæreticum, quemcunque talia creden-
tem fieri, vel etiam posse fieri corporaliter virtute Dæmo-
nis: & asseritur, quòd hæc omnia & his similia, in solo spi-
ritu, & in somnis duntaxat fiunt. Afferenti autem & de-
-

In somnis ex-
tra nos ipsos
ducimur.

Ezechiel in
spiritu, non in
corpore vidit
visiones.

Etiam concilij
particulari-
bus contra-
dicere hæreti-
cum est.

terminationi Sanctorum conciliorum contradicere, vel etiam non acquiescere, hæreticum est; etiam si concilia particularia sint, extra de hæret. capitulo. Ad abolendam ergo, &c.

Secundum argumentum ad idem.

Secundò idem probatur ex his quæ narratur à talibus personis fieri in tali cursu eorum phantastici statu. Dicunt enim, quòd ingrediuntur domos nobilium & dinitunt, & ibi comedunt & bibunt: & quòd tanta quandoque est eorum multitudo, vt dicant se vegetes magna vino pretioso euacuasse, casei formas magnas, vt vocant consumpsisse, boues pinguisimos mactasse, & affatos edisse, & isthæc plurima fecisse, quæ ex duplici capite falsa deprehenduntur.

Famelica redeunt Saga à conuentibus.

Primò quidem, quia (vt eorundem etiam testimonio comprobatur) cum redeunt de cursu, ferè semper inueniunt se afflictas, & non secus ac illis noctibus, quibus ad cursum non deportantur, famelicæ, quod tamen esset contrarium.

Secundò, quia in domibus illorum nobilium, in quibus asserunt prædicta consumere vel consumpsisse, nihil vnquam inuentum est defecisse ciborum vel vini, nullum bouem, vel aliud quodcunque animal fuisse: ergo hæc omnia conuincuntur illusiones esse Dæmonum vel somnia, eis quæ leguntur in historia sancti Germani non dissimilia, quando hospitatus in quodam loco vir sanctus, cum post cœnam iterum pararetur, admiratus, interrogauit, cui de nouo præpararent, cui cum dicerent, quod bonis illis mulieribus, quæ de nocte incedunt, præpararent, illa nocte sanctus Germanus statuit vigilare. Et ecce vidit multitudinem Dæmonum ad mensam in forma hominum & mulierum venientem: quibus præcipiens ne abirent, cunctos de familia excitauit, inquirens, si personas illas agnosceret. Qui cum omnes vicinos suos, ac vicinas dicerent esse, misit ad singulorum domos, Dæmonibus præcipiens ne abirent, & ecce omnes qui videbantur ibi comedere, in proprijs lectulis sunt inuenti. Adiurati ergo qui aderant, se esse Dæmones dixerunt, qui sic hominibus illudebant, vnde patet propositum apertissimè.

Tertium argumentum ad idem.

Tertiò, probatur hoc idem per alia, quæ ab eisdem flagitiosis personis narrantur, quæ credere accidisse, aut etiam fieri

fieri posse, hæreticum est, aut faruum. Dicunt enim, quod illa domina cursus, quàm striges, qui Ferarix sunt, vocant sapientem Sibyllam, quæ videlicet in illa multitudine præesse videtur, sicuti iuxta prædictum ca. Episcopi. Herodias vel Diana, desiderat tangere aquam fluminis Iordanis, quo loci congregantur, vt aiunt. Et licet ad hoc plurimum conetur, nunquam tamen præualet eam tangere, sed fluius ipse potius exsiccatur. Qua de re sic illa irascitur, vt à facie eius oporteat omnem illam multitudinem statim auferre, aliàs omnes ab ea protinus necarentur. Causam autem quare tantopere tangere desiderat aquam illam, hanc asserunt, quia si posset, inquirunt, hoc consequi, vt tangeret aquam, fieret tunc domina rotius mundi. Et sic dicit omni nocte accidere, qua sic in cursu conueniunt, bis videlicet in hebdomada. Quæ quidem omnia, quantum qualém ve sapiant vanitatem sapientes iudicent.

Quartò, idem etiam confirmatur ex narratione ipsarum de his quæ videntur etiam apertam impossibilitatem præferre, & ob hoc non nisi delusoria esse censenda. Dicunt enim, quòd postquam comederunt aliquem pinguem bouem, vt supra relatum est, vel aliquam vegetem vino, vel arcam, seu cophinum panibus euacuauerunt, & consumpsērunt ea vorantes, domina illa percutit aurea virga, quam manu gestat, ea vasa vel loca, & statim, vt prius, plena sunt vini, vel panis, ac si nihil inde fuisset assumptum. Similiter congeri iubet ossa omnia mortui bouis super corium eius extensum, ipsumque per quatuor partes super ossa reuoluens, virgaque percutiens, viuum bouem reddit vt prius, & reducendum iubet ad locum suum. Cum igitur hæc esse videantur miraculosa opera, quæ à solo Deo seu diuina virtute fieri possunt, vt sacri Theologi vnanimiter determinant, talia Diabolo attribuere hæresim importare videtur, vel certè delusoriè omnia contingunt, quod est propositum.

Sapiens Sibylla, Domina cursus strigum. Sibylla auet tangere flumem Iordanis.

Quartum argumentum ad idem.

*Duo argumenta producuntur ad idem, quæ specialiter probata
re videntur, striges ad ludum Diabolicum vñctione, vel
alio maleficio facto non portari. Inde vñctum pro
parte quæstionis vera subnectitur, quò
fit vt tota quæstio dubia
reddatur.*

C A P. I I.

Quintò, nonnullis experientijs specialiter ostenditur
esse falsum, quòd striges portentur à Diabolo, facta
quadam vñctione, vel quocùque alio modo, ad ludum vel
ad loca distantia.

Et primò quidem inducendum est id quod accidit Illu-
stri Principi N. etiam temporibus eorū, qui adhuc super-
sunt. Cùm enim strix quædam in carcere Inquisitoris cu-
iusdam conuentualis detineretur, quæ ferebatur se multo-
tiens ad cursum esse delatam, desideravit ille Princeps hæc
audiens experiri si vera hæc essent, an potius somnia. Et
aduocans D. Inquisitorem, illum tandem induxit, vt per-
mitteret coram eis, & coram multitudine ad idem instan-
tium nobilium, adductam mulierem se perungere suo quò
vtebatur vnguento, & viderent si verè à Diabolo visibiliter
vel inuisibiliter apparente, per aëra portaretur ad cursum.
Quod cùm Inquisitor (& si perperam) admisisset, & illa co-
ram eis profiteretur se ituram, seu portandam à Diabolo, si
inungeretur vt supra: inuncta sæpius stetit immota, nec
vquam ei quicquam in solitum contingere potuit, cuius
rei hanc etiam vsque diem perseuerant plures nobiles tes-
tes de visu. Ex quo facto patet esse falsum, quod porten-
tur ad cursum pro voto striges, sed q̄ aliquoties eis si vi-
deatur deportari, contingit ex delusione Diaboli, cuius rei
plura alia testimonia, exempla q̄; libet nunc subinferre; quæ
etiam temporibus nostris contingisse feruntur.

Dominus Augusti. de Turre, Bergomensis, medicus suo
tempore celebratissimus, mihi superioribus annis in domo
sua Bergomi retulit, quòd cùm iuuenis Paduæ studeret,
quadam nocte circa sextam horam domum cum sodali-
bus suis rediens, & expulsans, cum nemo responderet, aut
aperiret: tandem per fenestram, scala conscendens, domum

INTEBANT

intrauit: & ancillam inquirens, reperit iacentem in cubili
super terram supinam, nudatam veluti mortuam, & peni-
tus insensibilem, ita vt nulla potuerit arte per ipsum exci-
tari. Facto mane, ab ipso, quæ ad sensum redierat, sic scita-
ta, quidnam illa nocte passa fuisset: tandem confessa est se
delatam ad cursum. Ex quo manifestè patet, q̄ non corpo-
raliter, sed in spiritu, vel in somnis ita deluduntur, vt putet
se longius defecit, quæ immobiles domi resident.

Huc simile mihi Salutijs retulit superioribus annis D.
Petrus Cella, olim vicarius Marchionatus Salutarum, qui
superest adhuc, de quadam sua etiam ancilla similia passa,
similiterque ab eo deprehensa deludi. Sed & fama publica
apud nostros fertur, quod cùm in diocesi Cumana offi-
cium inquisitionis exerceret à nostris, contigit in ca-
stro, quod Luganum appellatur, vxorem notarij inquisi-
tionis iudicialiter accusari, quòd esset strix, atque male-
fica.

Turbatus est autem mirum in modum vir eius, eo q̄
sanctam esse putaret. Dispositione autem Domini mane
diei Veneris sancti, dum vxorem non inueniret, in stabu-
lum porcorum concessit, & ibi nudam verendaq̄ præmo-
strantem, & penitus insensibilem in quodam angulo repe-
rit, limo porcorum respertam. Iam igitur certior fermè fa-
ctus de eo quod credere non poterat, arrepto gladio subita
ira voluit eam occidere. Sed in se rediens, paululum substi-
tit vt videret finem. Et ecce post modicum temporis ad
sensus suos illa reuerfa, visò marito sibi mortem intentare,
coram eo prostrata est, & veniam petens promisit q̄ om-
nem ei veritatem panderet, & confessa est, quòd iussit illa
nocte ad cursum, &c. Maritus autem hæc audiens statimq̄;
recedens, eam apud Inquisitorem accusauit, vt ignibus
traderetur. Quæ illico inquisita, nusquam comparuit. Pu-
tant autem, quod in lacum, super cuius ripam terra illa sita
est, se immerlerit.

Fertur etiam, quod quædam mulieres, cùm eadem ra-
tione se perungerent, vt videlicet ad ludum deportarentur,
à nonnullis clam spectantibus, visæ sunt quasi somno sta-
tim oppressæ in terram cadere, & ibidem per plures horas
immobiles permanere, cùm tamen eadem in se reuerfa
post-

postmodum affirmarent, ad cursum, ut optabant, se citius temporis fuisse deportatas.

Videtur autem quod per talem vnctionem id cōtingat his strigibus, cuius simile recitat diuus Augustinus in de ciuitate Dei, c. 28. accidisse cūdam nomine Præstantio, cuius filius eidē sancto Doctore retulit, quod præfatus eius pater quadam vice venenum quoddam sumpsit comestō caelo malis artibus cōposito: & statim iacuit in lecto quasi dormiens, qui tamen nullo modo poterat excitari. Post aliquot autē dies eum velut euigilasse dicebat, & quasi somnia narrasse, quæ passus est, caballum scilicet se factum,annonam inter alia iumenta baiulasse militibus, quæ dicitur retica, quoniam ad retias deportauit, quod ita ut narrauit factum fuisse, compertum est.

*Vnguentorum
Diabolicorum
vō.*

Sicut igitur huic Præstantio per caseum maleficum, ita strigibus per vnguentum prædictum diabolicum, possibile est accidisse, ut accidere somnium vehementissimum, & somniare se ad loca deportatas longinqua, in catos conuerti, vel quæcunque alia facere etiam vel pati, quæ postmodum se putant in veritate fecisse, vel passas esse.

Neque iudicandum est hoc esse contra naturam omnino, cum etiam quibusdam vnctionibus medici quandoque naturaliter somnum vehementissimum inducant inunctis (ut semel ætate nostra contigit) temporibus infirmi, qui nullatenus antea poterat somnum capere.

Ex quibus omnibus & innumeris alijs experiētijs clarissime patet, quod vel aliquid tale quandoque naturaliter potest accidere: vel tales sunt Dæmonū illusiones, & quod non in corpore, sed in somnis & in spiritu fiant ac videntur, quæcunque ab his personis fieri vel videri narrantur contra naturam.

*Sextum argu-
mentum ad
idem.*

*Promissio Stri-
gum de stri-
gando.*

Sexto probatur, striges non esse Diabolo inuitabiliter obligatas, non conuerti in caros, non occidere pueros, que tamen omnia itæ infideles fœminæ asserunt accidere, vel se operari, dum sic deportari dicunt à Diabolo. Affirmant enim, quod illi qui se obligauerunt supradictæ domine cuius, non possunt viterius ab obligatione illa resiliere, quod libero arbitrio derogare, & consequenter hæreticum esse, imò contra naturam manifestum est. Item quod pro-

mittunt

mittunt strigare omni tanto tempore, puta omni quindena vel mensi tuo, saltem puerum vnum siue puellam, & quod id optime seruant. Quod etiam vadunt per domos infantum, quos impetere volunt, ingredientēs & saltantes in forma carorum per fenestras atque caminos, & super lectum puerorum ascendentes, eorum sanguinem sugunt à digitis manuum atque pedum, ab ore stomachi, à fontanellis, & alijs eorundem corpusculorum partibus delicatis, qui tandem hac de causa post paucos dies deficientes moriuntur.

Dicunt etiam, quod domum propriam reuertentes, accipiunt quandam calamitam de sublimari obij domus *Calamita ad strigandum.* suæ, quam calamitam ipsæ ad hoc ibidem abeunt in cursum, relinquunt, ut in reuersione eam accipientes, statim in propriam formam (ut sibi videtur) redeant fœminatam, à forma qua sibi ipsis videbantur cari. In quo quidem facto vel est hæresis in prædicto cap. Episcopi damnata, quod videlicet vna species creaturæ transformetur in aliam: vel certe maxima Dæmonum delusio, si hæc fiant in spiritu tantum seu in somnis.

Nec est verisimile, quod tantum sanguinis à pueris sugant, ipsi non sentientibus, vel etiam eorum parentibus non aduertentibus, cū præfentes sint horis præsertim nocturnis, quando ista dicuntur contingere; ut inde necessarium mors sequatur. Alias sequeretur, quod innumera multitudo puerorum ita periret, cum tamen sint rarissimi, qui videantur tali morte decedere. Dicunt enim quod est innumerata strigantium multitudo promiscui sexus, & quod quilibet teneretur qualibet quindena vel saltem quolibet mense vnum maleficare puerum, ut supra inductum est. Innumerabiles igitur quolibet etiam mense morerentur: quod non apparet. *Unde sequitur species f. l. strigatis habere iuxta ea quæ habentur in 6. quia verisimile de præsumpt.*

Nec valet dicere, quod ab eisdem strigantibus, vel ab alijs etiam strigibus postmodum curentur: tum quia ipsæ striges cōmuniter fatentur, quod nollent eos ab aliquo curari, & quod pro suo posse intendunt eos occidere. tum quia quædam, quæ dicebat se curare tam eos, quos ipsa strigebat, quam ab alijs strigatos, fatetur ex alia causa in eodē processu per me factō contra eam, quod ipsæ quæ strigant, nollent quemquam curari. Ex qua etiam dictorum cōtra-

dictio

dictione (volebat enim ista curare propter lucrum) patet manifestè, quòd ista postitio nulla veritate subsistit. Non videtur etiam consonum diuinæ clementiæ, vt tot innocentes pueros ab his maledictis personis pro carum occidendi voluntate permittat. Ex his igitur omnibus quàm clarissimè patet propositum.

Argumentum pro parte questionis vera.

In contrarium faciunt infiniti penè processus Inquisitorum, & iustitia facta per eos contra tales personas, quasi veraciter & corporaliter vadant ad cursum: & ibi fidem abnegent atque Baptismum, conculcent crucem, ac factum Christi corpus contumelijs, opprobrijs & horrendis vituperijs afficiant. Quæ quidem omnia si nõ verè, sed in somnis fierent, iniustissimi iudices essent Inquisitores, & non iustitiam ministrarent, damnando tales extremo supplicio. Et cum Ecclesia id cognoscat & toleret, seu etiam eis faueat, & à Principibus & populis ad id exequendum Inquisitores inducantur & animentur, patet quod hæc non sunt tantum somnia, sed corporaliter & in vigilia prædicta horrenda scelera ab his maledictis personis perficiuntur, cum præcipuè Inquisitores sint sapientia naturalis prudentia communiter præditi, viri Ecclesiastici grauissimi, & probitate vitæ viri religiosi. Vnde pro eorum actibus præsumitur, iuxta text. not. & lib. Abba. in ca. nisi essent. de præben. & glo. in l. Titio fundus. ff. de con. & de. & in religiosis, est text. aureus in c. 2. ibi, quod non fecissent. cum glo. de no. oper. nun. & per glo. in c. de præsentium. 16. quæst. 1. & Fe. ly. in c. super his. col. pe. in fi. de Accular.

Pro Inquisitorum actibus præsumendum.

Plurima maleficiorum genera officio inquisitionis atque iudicio subiecta ostenduntur, de quibus tamen non esse principalem huius operis intentionem differere, manifestatur.

CAPVT III.

PRO determinatione questionis huius præmittendum est, quòd hic non intendimus de toto superstitionis genere differere, vtrum verè contingant quæ circa illud supra facultatem humanæ naturæ fieri videntur: an certè delusione phantasticæ. Iam enim exploratissimum esse

puto, vel mediocriter erudito, imò etiam cuique rudi, nisi ex toto desipiat, his sceleribus totum penè orbem esse fœdaturum, cum id ipsum quotidiana præmonstret experientia, tum etiam quia contra tales tam diuinæ leges deserviunt quàm humanæ. Siquidem contra Maleficos clamat Dominus, Exod. 22. Maleficos non patieris vivere. Similiter contra eosdem, nec non contra magos & anolos, incantatores, pythones & diuinationis spiritum habentes, in diuinis literis extrema etiam pendet sententia. Nam Deuteron. 18. sic dicitur, Non inueniatur in te, qui ariolos sciscitetur, aut obseruet somnia atque auguria, nec sis Maleficus, nec incantator, nec qui pythones consulat, nec diuinos, & quærat à mortuis veritatem. Leuit. quoque 19. sic dicitur. Anima quæ declinauerit ad magos & diuinos, & fornicata fuerit cum eis (hoc est, illorum sceleribus communicauerit, & per hæc illorum auxilium implorauerit, ac pessimis eorum artibus vsa fuerit) ponam faciem meam contra eam, & interficiam eam de medio populi mei. Et in eodem lib. c. 20. sic dicitur ex ore Domini. Vir vel mulier, in quibus pythonicus vel diuinationis spiritus fuerit, moriatur, lapidibus obruent eos.

Leges diuine contra Maleficos.

Sacri quoque canones, sancti Doctores Ecclesiæ ac sacri Theologi de huiusmodi superstitionum ac diuinationum genere abundantissimè tractantes, omnia talia esse scelera nefandissima, extrema ultione digna definiunt, vt præcipuè patet 26. q. 5. per diuum Augustinum in lib. de doct. Christiana. & registratur in eadem causa. quæ. 2. Illud. & in lib. de natura Dæmonum, vt ibidem habetur. quæst. 4. c. Igitur. & c. Sciendum. In plurimis quoque libris de ciuit. Dei, eiusdem sancti Doctoris, videlicet lib. 7. cap. vlt. lib. 8. cap. 29. lib. 10. c. 9. lib. 18. cap. 17. & 18. & lib. 21. cap. 7. Diuus quoque Thomas hæc opera nefandissima verè fieri ab his sceleratissimis hominibus, in pluribus doctrinæ suæ locis decla-

Canones & Doctores Ecclesiæ contra Maleficos.

De hoc si luerat, & præcipuè, 2. 2. quæst. 93. & 92. Tertio contra Genti. c. 104. & 105. Secundo sententiarum. dist. 7. Pot. q. 6. ar. 6. Ma. in decisi. C. quæst. 16. ar. 9. 10. 11. Cum eo quoque concordant omnes sacri Theologi in eadem distinct. 7. 2. sententiarum. na q. 380. in c. Vnde etiam ab Ecclesiâ speciale impedimentum monij ponitur maleficium, quod non nisi per has artes, atque per 103 diabolica interueniente virtute, perficitur. de quo diuus

The.

Tho. pertractat, in 4. dist. 34. cum alijs Theologis ibi,

Leges quoque canonicæ, sicut pro parte inductum est, talia vt nefandissima condemnant opera, contra talium auctores excommunicationis sententiam, aliasque varias pœnas promulgando, vel comminando, vt patet præcipuè 26. q. per totum. & vt ibi etiam specialiter de diuinationibus & sacrilegijs pertractatur.

*Ciuiles leges
contra Male-
ficos.*

Ciuiles etiam leges contra Maleficos & Math. multipliciter fuerunt, vt patet præcipuè c. de malefic. & math. contra eosdem grauissimas promulgantes pœnas. Quæ quidem nefandissima opera, si non verè fierent, sed delusoriè, vanè contra ea fuissent promulgatæ leges, & in legum ipsarum auctores, etiam in ipsum Deum, ista retorqueretur vanitas; quod extrema blasphemia est.

*Viliores quo
sunt homines,
eo in hoc ge-
nere sceleris
sunt peiores.*

Et etiam quæ temporibus nostris fiunt per diabolicas personas promiscui sexus (quæ quanto vilioris sæpè sunt generis, tanto sunt in scelenibus istis potentiores) maleficia, quod non in somnis aut phantasticè fiant, effectus ipsi præmonstrant, quos in dies videmus ac patimur. Tantaq; crescit illuione pestis hæc grauissima, vt nouas etiã contra tales condere leges quodammodo coacta sit Ecclesia.

*Epistola Pon-
tificum ad In-
quisitores Ger-
mania.*

Vnde Innocent. VII. scribens Inquisitoribus Alemانيæ, nec non Iulius II. scribens Inquisitori Bergomeni, sic sanxerunt, vt hæc quæ sequuntur Innocentij eiusdem præferunt verba, Peruenit ad auditum nostrum, quod quàm plures vtriusque sexus personæ propriæ salutis immemores, & à fide Catholica deuiantes, cum Dæmonibus incubis & succubis abuti, ac suis incantationibus, criminibus & coniurationibus alijsq; nefandis superstitionibus, sortilegijs & excessibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium foetus, terræ fruges, vinearum vvas & arborum fructus, nec non homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes, & alia diuersorum generum animalia, vineas quoque pomeria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia terræ legumina, perire, suffocari, & extingui facere & procurare: ipsi quoque homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes, diris tam intrinsecis, quàm extrinsecis doloribus & tormentis afficere & excruciare, ac eosdem homines ne gignere, & mulieres, ne concipere, virosq; ne vxoribus, & mulieres ne viris actus coniugales reddere valeant, impedire; fidem

præc

præterea ipsam quam in sacri susceptione baptismi susceperunt, ore sacrilego abnegare, aliaque quamplurima nefanda, excessus & crimina instigante humani generis inimico, comittere & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum, diuinæ maiestatis offensam, ac perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum.

Et paulò post: Nos igitur impediméta quælibet, per quæ ipsorum inquisitorum officij executio quomodolibet retardari posset, de medio submouere, & ne labe hæreticæ prauitatis aliorumq; excessuum huiusmodi, in perniciem aliorum innocentium sua venena diffundat, opportunis remedijs prout nostro incumbit officio, providere volentes, fidei zelo ad hoc maximè impellente, ne propterea contingat prouincias, ciuitates, diœceses, terras & loca prædicta sub eisdem partibus Alemانيæ superioris debito inquisitionis officio carere, eisdem Inquisitoribus in illis officij inquisitionis huiusmodi exequi licere: & ad personarum earundem super excessibus & criminibus prædictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus & per omnia, ac si in literis prouinciæ, ciuitates, diœceses, terræ & loca ac personæ, & excessus huiusmodi nominatim & specificè expressa forent, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, &c.

Ex his omnibus patet propositum, quod ista non fiant per has sceleratissimas personas delusoriè, vel id eis contingat in somnis: alias leges istæ derisibiles essent.

Patet etiam ex prædicta Apostolica determinatione, quod ad inquisitionis officij pertinet: contra tales proce dere; quia licet ad Inquisitores Alemانيæ dirigantur literæ, non minus tamen se extendunt ad alios, quàm decretales in corpore iuris ordinatæ, quarum aliqua ad singulares personas diriguntur: & nihilominus quod de talibus iubetur aut prohibetur, seu quomodolibet ordinatur, pro lege ab omnibus obsequatur, di. 19. Si Romanorum.

Quod etiam patet circa dispositionem & auctoritatem officij inquisitionis promulgatam in c. Vt officium. de hæret. in 6. ad omnes Inquisitores simpliciter se extendentem tamen si literæ illæ non fuerint directæ, nisi Inquisitoribus vniuersi determinatæ prouinciæ, quam etiam fuisse præno-

minatam in eisdem Apostolicis literis, insinuant verba §. r. vbi dicitur, Mandamus quatenus ybique in prefata provincia, &c.

ADDITIO. Sed aduerte, quia ad hoc responderi posset, quod ideo dispositio d. capit. vt officium. pro lege ab omnibus Inquisitoribus obseruari debet, quoniam reperitur in volumine iuris redacta: & ita glo. expresse dicit in l. 2. Vbi Bartol. & Doct. sequuntur. C. de legi. Secus videtur in hac constitutione, quæ extra corpus iuris reperitur. bene faciunt notat. per Paul. de Cast. in l. 1. de constit. princip. vbi vult, quod epistola principis tunc demum habeat vim legis generalis, quando clausa est in corpore iuris. Et sequitur Decius in rubric. extrà de rescrip. coll. 2. Et est de mente Barthol. in §. final. in prima constit. Cod. & in dict. l. prima Vbi etiam Albe. & idem infimili dicit Hostiensis, in auth. cum super. de sepul. quem sequuntur Felin. & Deci. in cap. primo. col. 4. de constitutio. Et hoc modo declarari debet dictum Angel. in litem viuunt. §. cæterum, de peti. heredit. vbi vult, quod epistola principis habentis potestatem condendi legem, pro lege in similibus casibus obseruari debet, & sequitur Barb. in cap. primo. col. 2. de proba. vbi etiam Fely. col. 5. quia procedit quando epistola est in corpore iuris redacta, licet de hoc dubitet Ias. in l. ciuitas. col. 4. ff. si cer. pet.

Puto tamen non esse recedendum per istam ab opinione huius reuerend. patris, quoniam considerandum est, quod ante hanc constit.

Inno

Inno. v i i i. Inquisitores hereticæ prauitatis habebant potestatem super huiusmodi Maleficos & superstitiosos, quia talia sapiunt hæresim manifestè. vt not. gloss. in cap. accusatus. §. sanè. de hæret. in 6. & apostasiam, quæ species hæresis est, vt not. Innocen. in capit. 1. de apost. Et hoc est, quod hanc potestatem habere Inquisitores supponit ipse Innocentius VIII, prout eleganter prefatus Reueren. Pater probat infra statim. Vnde sequitur, quod constitutio ista est declaratio iuris antiqui non autem nouum ius inducit.

Quod etiam patet, quia facta est in responsione ad consultationem Inquisitorum Alemanix: quo casu non censetur Papa nouum ius condere, sed antiquum declarare. Sicut glossa nota in capit. Consultationi, de tempor. ordin. & in capit. Ex tua. de fil. presbyter. Quam Abb. sequitur in capit. fin. colum. 2. de re iudic. cum sim. vt consti. tradit. in sing. suis in verb. consultatio. Et Felyn. in d. capit. 1. colum. 4. Et propterea succedit, quod talis declaratio iuris communis facit ius generale, licet verba dirigantur ad Inquisitores Alemanix, prout expresse tradunt Fely. & Decius in dicto capi. 1. colum. 4. de constit.

Nec obest verbum Statuimus, positum in di. constitutione, de cuius natura est inducere ius nouum. cle. fina. cum glossa. de rescriptis. & tradit Bartol. cap. 2. colum. 2. de re iud. quoniam secundum materiam subiectam accipi debet, vt Abba. & Mod. tradunt in d. cap. 2.

yy 2

Et

Quando epistola Principis vim legis obtemperat.

Statuit qui nouum ius inducit.

Et prædicta comprobantur: quoniam quando Papa consulitur super casu seu quæstione pendente in proposito, etiamsi per verba alia nouum ius indicantia respondeat; censetur tamen antiquum ius declarare, non nouum condere: quia de natura noui iuris est, quod ad casus futuros referatur, capit. fin. de constituto. & ita expressè declarat Decius in capit. pastoralis, coll. 2. de exception. Pro quo allego bonam glo. in cap. fin. in verb. respondemus. de verb. signifi. in 6.

Vltra quod & secundò fortè attentari posset, quòd dato, quòd constitutio illa Innoc. v r i i. contineret ius nouum, tamen extendenda esset ad alios Inquisitores: quoniam causa immediata eius non fuit particularis affectio erga illos Inquisitores Alemanniæ, sed zelus fidei & officij inquisitionis, vt in eà expressè habetur: quæ causa vtrique in alijs Inquisitoribus militat, vt nullus ibit inficias. Vnde etiam ad alios dispositio extendi debet, per not. in l. non solum. ff. de integr. rest. declarando vt per Bar. tol. in l. i. col. i. de const. prin. & Decius in omnibus causis d. col. i. de reg. iur. Primum tamen notius est.

Sed specialiter ex eisdem litteris Innocentij habetur, quod Inquisitores illi, quibus ex nomine literas dirigit, seu ad quorum eas instantiam & propter quos eos edidit, etiã ex ipso suo officio poterant contra tales procedere: & consequenter id omnibus Inquisitoribus esse cõmune, quibus eadem auctoritas impartitur. Reprehendit enim clericos illarum ciuitatum, in quibus patres illi erant Inquisitores, quòd volentes plura sapere quàm oporteat, ipsis Inquisitoribus voluerint impedimentum præstare, ne contra præ-

missas

missas personas maleficas inquirere possent.

Sic enim ibi dicit Pontifex, post ea quæ supra induximus, interpositis tamen nonnullis: Tamen nonnulli clerici & laici illarum parrium, quærentes plura sapere, quàm oporteat, pro eo, quod in literis deputatiõis, huiusmodi prouinciæ ciuitatis, diocæses, terræ, & alia loca prædicta, illarumque personarum ac excessus huiusmodi nominatim & specificè expressa non fuerunt, illa sub eisdem partibus minime contineri. Et propterea præfatis Inquisitoribus, prouincijs, ciuitatibus, diocæses, terris, & locis prædictis huiusmodi inquisitionis officium exequi non licet: & ad personarum earundem super excessibus & criminibus antedictis, punitiõnem, & incarcerationem, & correctiõnem adinueniri non debere, pertinaciter asserere non erubescunt. Propter quòd in prouincijs, ciuitatibus, diocæses, terris, & locis prædictis, excessus & crimina huiusmodi non sine animarum earundem evidenti iactura, & æternæ salutis dispendium remanent impunita. Nos igitur, &c.

Ecce quàm acriter eos reprehendit Pontifex, qui impedimentum præstabant Inquisitoribus ne procederent contra tales. Quod vtrique summus Pontifex non fecisset, nisi tales reprehensibiles essent. Neque ipsi impeditores illa peccata reprehensione digni essent, nisi Inquisitores officium suum exercere contra tales potuissent, auctoritate Apostolica communiter officio inquisitionis impartita.

Quod etiam approbatur per alia, quæ habentur in eisdem litteris. Nam post prædicta & nonnulla alia sic in eis continentur: Proutque potiori cautela, & infra, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles repererint, iuxta earum demerita corrigere, incarcerare, punire, & multare: necnon in singula prouinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesijs, verbum Dei fidei populo, quoties expedierit ac eis visum fuerit, proponere & prædicare: omniaque alia & singula in præmissis & circa ea necessaria & oportuna facere, & similiter exequi liberè, & licito valeant, plenam ac liberam eadem auctoritate de nouo concedimus facultatem. hæc ibi.

Notandum est enim in proposito id quod dicitur, de nouo iam enim igitur ex sua ordinaria iurisdictione prius eandem facultatem Inquisitores habebant contra tales

yy j peris

Clerici &
Laici primò
resistebant In
quisitoribus

personas. Sed & quod omne scrupulum in hoc tollit, est, quod prædictæ literæ ad Inquisitores Alemanniæ pro maiori parte tenoris confirmatæ & directæ sunt bonæ memoriæ Magistro Georgio de Casali, quondam Inquisitori Cremonensi per felicis recordat. Iulium II. & eadem demum ad omnes Inquisitores cõgregationis Lombardiæ ord. Prædicatorum extenduntur per Apostolicas literas felicis recot. Adriani v. I. Quarum tenor talis est:

Adrianus Papa etc.

Tenor Epistolæ Apostolicæ ad Inquisitores, ne impediantur executioni officii in unum contra Maleficos.

Dilecte fili Salut. & Apostolicam benedictionem. Dum uti nobis exponi fecisti per felicem Recordat. Iulium Papam III. prædecessorem nostrum, non sine magna tunc animi sui displicentia, accepto, quod per quendam Georgium de Casali ordinis fratrum Prædicatorum professorem, & in Civitate Cremonensi hereticæ pravitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardiæ partibus & præsertim in locis in quibus dictus Georgius Inquisitor deputatus erat, repertæ fuerit quamplures viri, quæque sexus personæ, propriæ salutis immemores, & à fide catholica deviãtes, certam sectam facientes, fidem quam in sacri susceptione baptismatis susceperant, abnegantes, sanctam crucem pedibus concutantes, & opprobria super eam perpetrantes, ecclesiasticis, & præsertim Eucharistiæ Sacramentis abutentes, Diabolum in suum dominum & patronum assumentes, ei que obedientiam & reverentiam exhibentes, & suis incantationibus, carminibus, sortilegijs, alijsque nefandis superstitionibus, homines, animalia & fructus terræ multipliciter lædentes: aliaque quamplurima nefanda, excessus & crimina eodem Diabolo instigante committentes & perpetrantes, in animarum suarum periculum, diuinæ maiestatis offensam, perniciosum quoque exemplum & scandalum plurimorum: contra quas, cum (ut prædictus Georgius tunc asserbat) in dictis locis iuxta Inquisitioni deputatis, prout ipse Georgij incumbere officio, ipse processisset: nonnulli autem clerici, quàm laici illarum partium, quærentes plus sapere quàm oporteret, præmissa delicta ad eiusdem Georgij Inquisitionis officium non pertinere, temerè asserere

asserere præsumentes, in populo errores & scandala seminaverant: sicque eundem Georgium in populo odiosum reddere, & dicti Georgij officium impedire conati fuerant; prout etiam tunc impediabant, ita quod propter præmissa, personæ prædictæ delicta huiusmodi perpetrantes remanebant impunitæ: & aliarum earum exemplo ad similia perpetranda quotidie inducebantur; in non modicum fidei opprobrium, animarum periculum, & scandalum plurimorum, dictus prædecessor volens ne Inquisitionis officij executio quomodolibet retardaretur, & labes hereticæ pravitatis longius venena diffunderet, providere, dicto Georgio per quosdam suas in forma brevis literas commisit, & mandavit, quatenus in locis eiusdem Georgij inquisitioni deputatis de excessibus huiusmodi cognoscere; & contra quascunque personas cuiuscunque conditionis & præminentie fuerint, Inquisitionis officium exercere & exequi, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles reperiret, una cum locorum ordinariarum vicarijs, quatenus voluissent interessere, iuxta dictarum personarum demerita corrigere & punire deberet & valeret, secundum modum contra alios hæreticos à iure & sacris canonibus statutam: contradictores quoscunque per censuras ecclesiasticas, & alia iuris remedia compescendo. Eos vero qui in præmissis consilium, auxilium, vel favorem præstarent, præfatus prædecessor eisdem indulgentijs vii & gaudere decrevit, quibus cruce signati contra alios hæreticos, ex indulto Apostolico eis concessio, tunc gaudebant & utebantur, prout in dictis literis plenius contineri dicitur. Et sicut eadē expositio subiungebat, non solum delicta & crimina huiusmodi contra fidem catholicam & Christianam religionem sub iurisdictione Inquisitoris Cremonensis committuntur, & perpetrantur, sed in omnibus alijs locis & diocesis sub iurisdictione aliorum Inquisitorum dicti ordinis committuntur. Et cum eadem sint delicta, eadem profecto provisione & castigatione eius sit iuxta earundem literarum tenorem providendum. Quare tu sicut asseris, in civitate Comiteni dictæ pravitatis Inquisitor deputatus existista tuo, quam aliorum omnium dictorum ordinis & congregatio-

Indulgentia eadem, quæ cruce signatis habentur, etiam conceduntur auxiliū præstantibus contra maleficos Inquisitoribus.

his hæreticæ prauitatis Inquisitorum cuilibet consistens
tium & deputatorum nominibus, fecisti nobis humiliter
supplicari, vt literas prædictas ad vos extendere & amplia-
re, alijsq; desuper opportunè prouidere dignaremur. Nos
igitur huiusmodi supplicationibus inclinari, literas prædi-
ctas cum omnibus in eis contentis clausulis in omnibus
& per omnia, prout in eisdem literis continetur, ad te &
alios ordinis & congregationis huiusmodi Inquisitores,
tam in præsentiarum deputatos, quàm in futurum perpetuis
futuris temporibus deputandos, ac si tibi & cuilibet dicto-
rum Inquisitorum dirigerentur, & directæ fuissent, Apo-
stolica auctoritate, tenore præsentium extendimus: ipsiq;
literas tibi & illis vt præmittitur, eisdem auctoritate, & te-
nore concedimus. Non obstantibus omnibus illis, quæ idè
Iulius prædecessor in dictis literis voluit non obstat, ceterisq;
contrarijs quibuscunq;. Et quia difficile foret præ-
sentes literas ad singula loca in quibus de eis fides forsitan
fuerit faciendâ deferre: volumus, & Apostolica auctoritate
decernimus, qd ipsarum transumptis manu cuiusque nota-
rij publici subscriptis, & sigillo alicuius curiæ Ecclesiasti-
cæ seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ mu-
nitis, in iudicio & alibi, vbi opus fuerit eadem prorsus fides
adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si fident
exhibita vel ostensa. Datum Romæ apud sanctum Petrum
sub annulo Piscatoris. Die 20. Iulij 1523. Pontificatus nostri
anno primo. Euangelista. A tergo vero.

*Dilecto filio Modesto Vincentino ord.
Prædicatorum.*

Insuper est breue Apostolicum directum Domino Gu-
bernatori Bon. Domino Alrobello Episcopo Polensi,
impetratum per Reueren. in Christo P. Fratrem Hierony-
mum Fauentinum ordinari. Prædicatorum, Inquisitorem
Paimensem, anno Domini 1524. 18. Ianuar. à moderno
Summo Pontifice Clemente VI. in quo mentionem fa-
cit de hæresi strigiatus, præcipiens præfato Domino Gu-
bernatori, vt prædicto inquisitori omnem fauorem præstet
cõtra quosdam infectos prædicta hæresi. Et incipit breue,
Accepimus non. sine animi, &c.

Hoc

*Hæresis stri-
giatus.*

Hoc autem non narraffet, nequè talia iussisset sanctissi-
mus Dominus noster, si tales personæ. s. striges, quæ iudi-
cantur hæreticæ, non verè essent hæreticæ: vel si ea,
per ipsas fiunt, propter quæ iudicentur hæreticæ, solum
essent illusiones Diaboli:

Quæ quidem omnia non alia ratione constituta sunt, &
iudicio Inquisitorum hæreticæ prauitatis commissa, nisi
quia tales personæ malignæ per hæc opera, quæ facultatem
excedunt humanæ potentia, ostendunt se pactum ex-
pressum habere cum Diabolo: & consequenter apostatasse
à fide catholica, iuxta verbum D. Aug. in 26. q. 7. c. Non ob-
seruetis, & secundum diuum Thom. 2. sententiarum. dist. 7.
art. vi. & in ea. dist. eum sequuntur omnes doctores Theo-
logi. Et super Isa. c. 3. idem repetit diuus Tho. inducens etiã
diuum Aug. vt & alibi facit, vbi hoc ipsa docet.

Ex hoc autem expresso pacto cum Dæmone habito,
apostasiam à fide sapiente, quæ ad hæresim reducitur, vt
patet per S. Thom. 2. 2. quest. 11. art. 2. in argum. facto in cõ-
trarium, dicuntur talia sortilegia & diuinatõria opera Ma-
leficorum, hæresim sapere manifestè: & contra tales para-
tores horum operum, Inquisitores habent procedere, vt
patet in c. Accusatus. de hæret. in 6. Et per gl. & Doct. ibi in Pacta cum
verbo, sapient. Hoc ipsum igitur qd videlicet Inquisitores *Dæmonibus*
hæreticæ prauitatis possint & debeant contra prædictos *sunt mera*
Maleficos procedere, aliter probare minimè intendo, sed *apostasiam*
teliq; pro manifesto tam per ea quæ nunc dicta sunt,
quàm per alia plura, quæ cuilibet vel mediocriter erudito
facilè possunt occurrere.

*Quæ sit operis huius principalis intentio, quòve
sint in eodem specialiter de-
claranda.*

C A P. I I I I.

Prin cipalis autem nostra intentio in hac quæstione est,
ostendere, qd ea quæ dicuntur fieri à strigibus, vera sunt
pro magna parte: pro alia verò, eo tantummodo vera esse
censenda sunt, quo permittit rerum conditio, vt plenius
declarabitur, & sic ea quæ contra tales impiissimas perso-
nas

yy 5

has faciunt Inquisitores, conuenienter & secundum leges procedunt.

Et nihilominus opinio vulgi, vel etiam nonnullorum sapientum, qui tanten sacra Theologiae expertes esse conuincuntur, & ob hoc omnia praedicta simpliciter negant, quae ad strigum impietatem praecipue pertinent, licet in multis vana sit & irrationabilis: quod ad aliqua tamen veritati innititur. Eorum enim quae a strigibus fieri vel videri corporaliter dicuntur: quaedam non eo modo vera sunt, quo ab ipsis strigibus existimantur, vt inferius declarabimus.

Quia vero huius assumpti laboris principalis intentio est, vt ostendamus, quomodo haec esse vera vel falsa, fidei catholicae consonet, vel ab ea deuiet, & sic ad Inquisitorum iudicium spectent talia, vel non spectent: ita principaliter in hac quaestione probabimus.

Primo, quod haec quae ab his personis asseruntur, non sunt contraria factae scripturae, sed potius secundum eam sunt possibilis; imo nonnulla his familia in sacris literis panditur contigisse.

Secundo, ex sacris etiam literis deducemus haec omnia, quo ad relatum modum, non posse fieri tantum in hominibus.

Tertio probabimus, esse credendum ab omnibus & nullatenus dubitandum, eo modo ista contingere, quo ab Inquisitoribus asseruntur.

In fine vero quaestionis argumenta in oppositum praeducta soluemus, ostendentes in solutione primi, quomodo praedicta determinatio quaestionis non aduertatur de terminationi concilij Acquirensis, neque praedicto c. Episcopi, imo potius consonet.

Circa primum quoque quod probare intendimus, sciendum est, quod tria sunt, quae principaliter asseruntur a strigibus fieri miranda per eas, & a nonnullis decreduuntur, quasi vel impossibilia virtuti Daemonum, vel non facta seruanda prohibitione Diuina: Et tria alia sunt, accessoria praeteriter, non credita per praedictos.

Primum principale est, delatio corporalis a Demone, siue inuisibiliter assilente, siue in formam cuiusvis bestiae vel homine transfigurato, etiam per longinqua spacia, vt asseritur. Accessorium huic est, comedere, bibere, corrizare, omnibus generis voluptatibus perfrui, vere & corporaliter De-

mon

moni in forma magni principis apparenti, obsequi, vel assistere: si dem quoque catholicam, sacraque coram eo multipliciter contemnere.

Secundum principale est, apparitio Daemonum in forma humana vel etiam bestiali: & patratio Venerei operis cum eisdem pro apparente sexus diuersitate diuersimode. Accessorium est omne aliud, quod per eos expleri dicitur in tali forma praesentes: puta, reparatio ciborum, aut liquorum, quae consumpta fuerint, suscitatio apparens animalis cuiusvis extincti atque comesti.

Tertium principale est, apparens conuersio virorum ac mulierum in caros. Accessorium est, strigatio puerorum. Sed tamen haec omnia, hisque similia (ad sanum tamen intellectum circa illorum aliqua) in sacris literis habentur expressae, vel deducuntur ex eis apertissime, vel certe non aduersantur eisdem.

Homines a Daemonibus posse deferri ad longinqua terrarum spatia: idem factio hinc accessoria, sacris literis non contradicere, quin potius congruere.

CAP. V.

VT autem manifestum fiat primum principale cum suo accessorio, praesupponenda sunt duo ex doctrina Theologorum omnium. Primum est, quod quoad motum localem, materia rerum corporalium obedit angelis, tam bonis, quam etiam malis ad nutum: Hoc primo ponitur ab Augustino in 3. de Trinitate virtualiter. Quod si huius veritatis plenam probationem forte desideras, vide sanctum Doctorem 1. quaest. 110. artic. 2. & 3. Potent. q. 6. artic. 3. Malest. r. 6. artic. 10. Quodlibet. 9. artic. 5.

Corporalis malis obedire angelis quo ad motum localem.

Secundum est, quod in Daemonibus naturalia mansere splendidissima, & in sua prima perfectione. Hoc docet Theologorum princeps Dion. 4. c. de diuino. Pro quo vide Diuini Thomae 1. q. 64. ar. 1. 2. d. 7. q. 2. art. 1. Et in quaestionibus, de Daemonibus diffusae.

In Daemonibus naturalia mansisse splendidissima.

Ex his autem duobus manifeste concluditur, quod tam boni quam mali Angeli possunt homines deferre corporaliter, de loco ad locum sine vlla difficultate.

Quod ex his etiam, quae per Philosophiam circa caelorum motum

motum

*Argumentū a
motu cælorū.
Angeli boni
mouent cælos
ast non mali-
gna.*

*Multi maligni
spiritus in
naturalibus
superant bo-
nos.*

motum cognoscimus, cōprobatur. Qui enim possunt mō-
uere cælos, sicut de facto Angeli mouent, etiam secundū
Philosophos, & magis secundum sacros Theologos, pote-
runt hominem de loco pro libitu transferre ad quemcum-
que distantem locum. Licet maligni spiritus cælos moue-
re non possint, non quidem ex defectu naturalis virtutis,
sed ex propria culpa, vt dicit S. Tho. Ma. q. 16. ar. 10.

Secundum sacros Theologos etiam quilibet Angelus
montes etiam maximos potest in Oceanum dimittere, si a
Deo permitteretur. Cur ergo non poterunt Dæmones, qui
bonis Angelis in naturalibus pares sunt, & plures eorum
pluribus superiores, etiam montes, & multo magis homi-
nes de loco ad locum omni facilitate transferre? Quod
quidem esse factum aliquando, in bonis & in malis Ange-
lis in sacris literis habet exemplum & testimonium.

Exemplum quidem de bonis habemus Daniel 15. de An-
gelo, qui capillo capitis apprehensus Abachuc Propheta
ex Iudæa duxit in Babylonem, in modico tēporis spacio,
& itidē inde rediit. Quō ad malos verō habemus Mat-
th. 4. de Diabolo, qui dominū Iesum assumpsit & statuit eum
supra pinnaculum templi: & inde etiam assumptum duxit
supra montē excelsum, ipso Domino permittente ob illius
maiorem confusionem, dum in omnibus victus absēssit.

Testimonium quoque de potentia Diaboli ex sacris li-
teris habemus Iob 41. dicente Domino, quōd non est po-
testas super terram, quæ ei valeat comparari. Quæ etiam
quasi magna sit, apparuit, præcipue in his, quæ fecit cōtra
ipsum sanctum virum Iob, in imperceptibili ferē tempo-
re. Vt nulla sit ratio, quare non possint omnes Dæmones
pari virtute facere quod minus est, deferendo scilicet cor-
pora humana de loco ad locum etiam longinquum. Vt
de si Dromedarij possunt citō deferre homines, vt commu-
niter dicitur, multo magis Dæmones, quorum minimus
posset tale quid citius & fortius efficere, quàm mille mi-
lia Dromedarij simul. Neque enim lassitudinem aut faci-
gationem patitur, quod corpus non est.

De bonorum etiam potentia non minori, ratio suadet:
necnon historia subuersionis quinquē ciuitatum in valle
maris mortui, Gen. 19. & occisionis exercitus Sennache-
rib. Isa. 37. aperuissimē pandunt.

*Spiritus non
fatigatur aut
lassatur.*

Item

Itē quod supra confirmari potest ex Authentica, & a to-
ta Ecclesia celebrata historia sancti Iacobi Apostoli, dum
iussu eiusdem Apostoli Dæmon Hermogenem Magum li-
gatum de domo propria ad domum beati Iacobi per aëra
deduxit.

Legitur etiam de Sancto Ambrosio quod ex Mediola-
no spacio trium horarū a Dæmone Romam delatus fuit,
ipso sancto viro præcipiente, & inde Mediolanum redu-
ctus est ab eodem, quatenus potētia Sanctorum super Dæ-
mones ita patet.

De deportatione etiam hominum a Dæmonibus per
aëra virtute magicæ artis, optimum affert testimoniū ve-
ridica historia sancti Petri Apostoli, & quōd in Itinerario
Sancti Clemētis legitur de illo pessimo viro Simone Ma-
go, qui se deportari fecit a Dæmonibus visibiliter per aë-
ra quasi cælum conscenderet. Quem Paulus orationibus,
& Petrus præcepto facto Dæmonibus, elisit ad terras: &
toto fractus corpore expirauit.

Sed & Necromanticorū vniforme testimoniū idem cō-
firmat, cum Auic. in lib. de Necromantia, vt recitat Augu-
stinus Nyphus in Commē. suo super tertia dispu. dubij 18.
Omitto, quæ narratur in Malleo maleficiorum, id generis
plura: sufficit enim per hæc innotuisse propositū manifestē.

Dicere autem quōd Deus hæc non permittat in strigi-
bus, est loqui sine ratione: cum Deus multo maiora mala
permiserit, exigente sic malitia nō timentium eum, prout
fuit Angelorum irreparabilis casus & primorū parentum,
imo totius humani generis exitialis ruina. Iudicia quippe
Dei inscrutabilia sunt: & illa Deum permittente consistere
debemus quæcunque comprobantur testimonio fideli ac-
cidere sanctarū præcipue scripturarū, virorum sapientium,
& multitudinis testium iuratorum sensū non carentium.

Accessorij autē, ipso principali cōstante, iā ex seipso pa-
ter. Possunt enim homines, sic delati, domos ingredi præ-
apertis ianuis a Dæmone vel fenestris: & ab eodē prepara-
ta sumere alimenta fruique delictijs, prout alij faciunt vigi-
lantes: & idem dicendum de consequentibus actibus. O-
pere Dæmonum etiam eorum qui de domo tali sunt, po-
test sopor profundari dū dormiunt per causatam in eis re-
soluunt

*S. Ambrosius
a Dæmone sp-
cium triū ho-
rarū Medio-
lano Romam
defertur.*

*Ab exemplo
Simonis Ma-
gi.*

*Possunt Dæ-
mones somnia
profundissima
immittere.*

solutionem vaporum cerebrum petentium, vel per quamcunque aliam dispositionem corpoream, ut interim non audiant sonos, aut strepitus, qui accidunt ex predictis motibus. Possunt etiam obstaculum aliquod apponere oculis & auribus vigilantium, quod nihilominus ab astantibus non percipiatur. Hęc enim & his similia plurima posse Demones efficere, clarum est apud exercitatos in sacris literis & Theologia: & ex secundo supposito facile deducuntur.

Cum autem tales personę, sint diabolicę, habentes scilicet pacta infidelis amicitię cum Dæmonibus, secundum diuum Aug. in 2. de doc. Christiana: quod & registratur a domino Gratiano 26. q. 2. Illud. Et consequenter sint apostatę a fide, ut idem Aug. dicit cap. 3. & a Theologis confirmatur, ut supra inductum est: non est mirum, si sic vigilantes, & in consortio Dæmonum in humana specie ibi etiam apparentium negant fidem & baptismum, conculcāt crucem pedibus vel etiam posterioribus suis: & vituperijs diuersis afficiunt sanctissimum corpus domini nostri Iesu Christi in sacramēto altaris, per eandem illuc deportatum: faciunt homagiū Diabolo de anima & corpore suo & quodque filiorum suorum promittunt strigare pueros, & id omni desiderio studioque perficere satagunt. Hęc enim omnia cum ex probabili consequentia se habeant ad premissa ut effectus ad causam: si plurimorum testimonio esse vera probentur, non sunt neganda. Sunt autem innumera- biles Inquisitorum processus contra eos facti, qui se pluries talia perpetrasse corporaliter sub iuramento confessi sunt. Vnde patet, quod omni proculdubio sunt credenda.

Dæmones hominibus apparere posse in forma humana, & etiam in brutis: ipsosq; se præbere incubos eisdem & succubos.

C A P. V I.

Secundum etiam principale circa primam partē questionis considerandum, quod videlicet in forma humana vel etiam bestiali possint Demones apparere: habentur ex sacris literis exempla simul & testimonia. Sed ad huius declarationem oportet supponere vnum, quod quidem ex secundo supposito facto supra pro primo principali, facile sequitur, quo etiam superius vsi sumus, videlicet quod

quicquid dicitur de bonis Angelis, quod ad potentiam naturalem esse possibile, est etiam possibile naturaliter malis. Naturalia enim in eis splendidissima remanere post culpam, secundum Dionysium, ut supra inunctum est.

Patet autem ex sacris literis, Angelos bonos posse assumere corpora aërea, sicque densare, ut humana videantur: sicut patet Iudicum 13. de angelo qui apparuit Manuę in forma iuuenis loquentis & prædicentis ortum Samsonis iudicis Israel. Ex eo enim quod dicitur ibi: Apparuit ei vir terribilis nimis. & ex eo quod locutus est cum eis, & quod ipse Manuę offerebat ei cibum: patet expressè, quod in humana ei forma apparuit.

Item etiam euidentius manifestatur in Angelo Raphaële, de quo Tobię capit. quinto dicitur: Egressus Tobias inuenit iuuenem splendidum, stantem præcinctum, & quasi paratum ad ambulandum, & ignorans quod Angelus Dei esset, salutauit eum, & c. Cap. quoque 9. eiusdem libri dicitur: Vocauit Tobias Angelum, quem quidem hominem existimabat, & c. Et non fuit mirum quod sic æstimaret, quia non solum figuram humanam prætendebat, sed etiam omnia opera humana exercere videbatur, ut patet in historia illa, & ipsemet Angelus testatur ibid. c. 12. dicens: Cum essem vobiscum videbar quidem manducare & bibere: sed ego cibo inuisibili vtor, & c.

Ex quibus omnibus patet, quod in figura corporis humani apparebant Angeli sanctis partibus, & nihilominus fuisse aërea: mata, quę videbantur humana corpora, ex hoc manifestum sit, quod subito ex oculis astantium euauerunt, & in materiam præiacetam resoluta sunt. Quod quidem fieri non potuisset, si ex quocunque alio elemento, vel etiam ex pluribus fuissent compacta.

Hęc eadem confirmantur in apparitione duorum angelorum, quos Loth recepit hospitio, Genes. 19. & eorum qui apparuerunt Abraham, Gen. 18. & in alijs libris sacre scripture, & præcipue in Testamēto Nouo frequentius idē patet.

In bestiarum autē similitudinē assumpsisse corpora bonos angelos non legimus, sed neque decebat: licet bestiarum mouisse corpora ad operandum ea quę supra illarum naturam erant, legamus, ut patet de asina Balaam. Num. 22. Cuius linguam bonus angelus (ut præclariore Doctores exponunt, & S.

Possibilia naturaliter bonis Angelis, & possibile eadem rationem sunt malis.

Angeli boni bestiarum similitudinem non assumpserunt, & S.

& S. Tho. confirmat. 2. d. 8. artic. 3. (mouit ad loquendum, Malos autem angelos posse in similitudines bestiarum ex aere formare corpora quæ assumant, habet nullus negare. Si: vt deductum est, possunt sicut & boni talia formare, quæ hominis similitudinem præferant, quod creditur factum à Dæmone, qui tētavit Christum Dominum nostrum. Maior enim in hoc facto est difficultas, quantum est ex parte eius quod fit, quandoquidem plura organa, pluresque dispositiones ad opera requirit corpus humanum, quam quodcumque bestiale, vt sensu patet: exigente hoc ipsum hominis dignitate super cætera animalia.

Sed & teste Apostolo 2. Cor. 11. se transfiguratur in angelū lucis: quātō magis ergo potest in speciem vilissimorū animalū se transformare: Quod, & sanctorū historiæ, Antonij, Margaritæ, Chaterinæ Senensis, & aliorū pluriū confirmant expressè, vt id negare iam magnæ sit impudentiæ.

Inhabitasse quoque Dæmones ad tempus animalia vera corporaliter, sacræ literæ pandunt tam in serpente, Genes. 2. in quo & opera vitæ exercebat hominibus propria, vt loqui: quam in grege porcorum, Marth. 8.

Quod inhabitent etiam & arripiāt homines, sacræ quoque literæ nos erudiunt, quandoquidem legitur pluries in Euangelio, Dominum nostrum homines à Dæmonibus liberasse. Qui etiam per ora talium arreptiorum confitebantur Dominum Iesum esse Christum: & ille increpans non sinebat, ea, scilicet Dæmonia, loqui.

Sed & id ipsum quotidiana de multitudine arreptionū experientia probat, ad quorum etiam liberationem, & ipsorum Dæmonum ab hominum corporibus expulsionem, sancta mater Ecclesia statuit clericorum exorcistarum determinatum ordinem, vt patet 2. 1. dist. c. Clericos: & 2. dist. c. Perlectis, vt iam nullus maneat inficiatus locus.

Hæc tamen minus sunt ad propositum questionis: sed pro tanto dicta sunt, vt cognoscatur ex his Dæmonis potestas, in transfigurando videlicet se tam in humanam, quam bestialem figuram sine difficultate, obediēte illi materia ad natum quod ad motum localem, vt dictum est, in quod potest etiam contra voluntatem & libertatem hominis omnia illius membra mouere pro voto.

Quod etiā Dæmones incubi sunt, vel succubi, quod in hoc

Ab ordine clericorum Exorcistarum.

hoc etiam secundo principali continetur, licet nullum de hoc habeatur exemplum in sacris litteris aut aliqua expressa auctoritas: nihilominus tales esse dæmone asserunt omnes Doctores Theologi, & præcipue dum exponentes illud Gen. 6. Videntes filij Dei filias hominum, &c. reprobāt quorundam opinionem, dicentium, quod filij Dei à quibus Gigantes generati sunt, Dæmones incubi fuerunt. Dicit enim August. super Genes. ad literam, & 15. de Ciu. Dei. cap. 23. quod tales nō fuerūt Dæmones. Neque enim Dæmones vocari possunt filij Dei, cum sint inimici eius; Nec de incubis Dæmonibus intelligitur illa scriptura: licet quædā glossa hoc ibi cum Iosepho affirmet; sed intelligitur de filijs Seth, vt dicit S. Th. 2. di. 5. art. 4. ad 2. Nec approbat ibi opinionē Iosephi, sed solum tam ex ea, quam ex aliorum plurimorum dictis approbat dari Dæmones incubos. Idem quod dicitur de filijs Seth, confirmat sanctus Tho. Pot. quæst. 6. art. 8. ad 2. in contrarium. Et Augustinus in præfato cap. 23. asserit dari incubos Dæmones vt infra inducemus. De quibus etiam Gregor. interpretatur illud Esa. 34. Et pilosus clamabat alter ad alterum, vt patet in gloss. ord. Et sanctus Th. de eisdem interpretatur, eadem verba ibi. & etiam in c. 13. vbi circa finem capituli, homines illi pilosi etiam introducuntur. De eisdem etiam loquitur super Iob 40. & 1. q. 113. & 2. di. 8. vt diximus & quodlibet. 8. artic. 10. Isidorus quoque lib. 8. c. vltimo. Quod si incubi conceduntur, succubos etiam concedere, nullum est inconueniens.

Hoc autem iusto Dei permittitur iudicio, vt ex maiori vtriusque malitia, hominis, inquam, & Dæmonis, maiorem etiam peccatam incurant. Neque inconuenit hoc ipsum à Deo, tamen nefandissimum, in natura, permitti. Nā Diuina sapientia decentissimus ordo non patitur, vt natura libera semper impediatur à Deo, quod minus prauæ etiā suæ cupiditatis compos efficiatur: quando videlicet in tantam deuenere miseriam homines impijssimi, vt vnde misericordiam Dei reuocantis, à malo erga se prouocent, habeant nihil. In tantam enim concupiscentiæ carnalis vesaniam nonnulli decidunt, sic effrenata libidine feruntur insani, vt concupiscant & annitentur etiā cum bestijs, imò eū insensibilibus quadoquæ tale opus perficere. Et quod cogitatu nefandissimum est, auidini ego quendā, aliās in confessione su

De succubis & incubis.

Gigantes ex incubis nati.

Homines pilosi vocantur incubi.

Natura libera non semper impeditur à Deo.

*Horrenda li-
bido Italica.*

pra quae dici posset libidinosum, qui dixerat quod cum Deo (pro pudor!) faceret talia opera si posset. Hac ergo insuperabili concupiscentia grauati, iusto Dei iudicio merentur, ut perhorrescant foedissimos Daemonum oculusus: quandoquidem Demones ipsi in forma pulcherrima virorum ac mulierum se transfigurant, ut miseris animas his laqueis captiuare possint.

Demones virtute sui naturali posse quaque perdita, seu destructa, o: eodem numero sed specie, non solum in apparentia sed verè etiam recuperare.

C A P. VII.

Primum verò quod huic principali, quò ad primam eius partem accessorium est, Demones, inquam in humana forma apparentes recuperare, quae comesta sunt, vel aliter consumpta in diabolico illo conuenticu, patet non esse usquequaque falsum ut vel impossibile. Possunt, n. ea de specie recuperare non numero, quòd etiam humanae subiaceret potestati. Haec autem Demones mirabilius efficere possunt quam homines, quòd quidem inducitur eodem supposito semper facto, materiam, inquam, corporalem pro voto parere Daemonibus, quò ad motum localem. Possunt ergo Demones in modico temporis intervallo similes panes in cophino, simile vinum aut etiam molius vel deterius in vegetem transportare. Et idem dicendum de alijs comestibilibus: & per singula ex diuersis locis, & ex singulis modicum: ut defectus in singulis etiam minus appareat, & omnia simul accepta sufficiant pro commutatione eius, quòd est consuetum.

*Demon nec
mortuum a si
num suscitare
potest.
Natura ordo
naturae solum
subiacet au-
theri.*

Aliud verò quòd consequenter inducitur accessorium, sano modo putandum est euenire. Neque enim potest Demon bouem, vel quodcumque aliud mortuum suscitare. Idem non nisi diuina virtute fieri potest: quia id est suprà imò contra cursum naturae. Qui naturae ordo vel cursus, aethori naturae duntaxat subiectus est, à cuius etiam sapientia emanauit, atque firmatus est: demonis autem potestas tali ordini subiecta est, vnde ipsum immutare non potest.

Et propter hoc dicitur à Theologis, quòd licet materia corporalis obediat ad nutum Daemonibus; quò ad motum localem, non tamen quò ad formam immediatè producendam, seu etià inducendam de potentia materiae. Hoc enim esset ordinè naturae peruertere (quò per varias dispositiones perue-

nitur

nitur ad esse formatum. Vide super hoc si placet S. Thom. in quaestionibus de Mag. quaestione 16. articulo 9.

Sed neque ad motum localem obedit eis materia contra naturae ordinem. Vnde licet, quantum est ex parte fortitudinis naturalis, posset Daemon totam terrae molem, non obstantè illius grauitate, de loco ad locum transferre: quia tamen ex hoc peruerteretur ordo naturae: oporteret enim eo casu, ne daretur bacuum in natura, aliud elementum locum terrae subintrare, & fieri centrum mundi, quòd est contra naturalem ordinem situs elementorum: idè non potest Daemon terram mouere totam de loco ad locum; vt dicit etiam S. Th. vbi sup. ar. 10. ad octauum. Quamuis creatura spiritalis possit mouere quòd maius est, scilicet caelum; & idem possint naturaliter Demones, & hi praecipue, qui ex superioribus ordinibus ceciderunt, licet hoc eis nunc impossibile reddatur ex culpa, vt supra inductum est.

Cum igitur non possint Demones bouem, vel quoduis animal verè mortuum suscitare, aut quaecumque alia miracula facere, & tamen haec communiter afferant striges fieri à domina vel domino nefandissimi illius cursus atque conuentus: necesse est quò in talibus inueniantur illusiones: quòd quidem multipliciter contingere potest. Et primum quidem prestigiando oculos intuentium, aliquando interuenire, vel descendente humore, vel alia impressione, vel commotione spirituum facta ab imaginatione ad principium sensitiuum, hoc est, ad sensum communem, & ad organa sensuum etiam exteriorum, vbi simul descendunt impressiones & species relictæ ex sensibilibus motionibus, quae in spiritibus sensibilibus conseruantur, vt communiter dicitur: & mouent principium apprehensiuum, ita quòd aliqua apparent: ac si tunc principium sensitiuum à rebus ipsis exterioribus immutaretur: & sic accidunt naturaliter in dormientibus somnia secundum philosophum in de somno & vigilia. Et idem euenire potest opere Diaboli tam vigilantibus, quam dormientibus, vt dicit S. Thom. vbi supra ar. 11. & patet ratione saepe inducta de obedientia materiae quo ad localem motum, ad substantias separatas. Haec igitur de delusione contingente, videtur talibus id esse, quòd in veritate non est, pura viuum vel mortuum, homo vel bos, &c.

Possunt secundò boue mortuum, seu pelles eius ac ossa

*Ex naturali
fortitudine
posset Dæmon
totam terrae
molem trans-
ferre.*

*Multiplices
illusiones in
Sathana pra-
stigijs.*

aliò deportare, & alium sibi similem viuum reponere in
curtissimo tempore, sic vt mutationem non aduertant astan-
tes, per interpositionem aliquorum corporum inter oculos
astantium, & locum ablati corporis ipsius boni mortui, &
alterius deportati.

Vel certò tertio deludit Diabolus perditas illas personas;
eo modo quo vnus etiam strigozus confessus est, vt videli-
cet quando domina vel dominus cursus illius maledici (di-
ueris enim in locis ac regionibus præfert Diabolus ille,
qui vt princeps apparet, sexum diuersum) percussit virga to-
riù in quo collecta sunt ossa ex carnibus comestis electa,
statim Dæmon vnus corium illud ingreditur, & in formã
bonis sit erigit ac effert, vt astantibus appareat suscitatus.

Possunt quartò Dæmones formare corpus ad similitudi-
nem bonis ex agrè & illud assumendo quasi viuum ex mor-
tuo oculis astantium præmonstrare.

Potest quintò Diabolus agrèum corpus ab inuis in for-
mam & similitudinem carniùm commassare, & ad tempus
pro voto sub pellibus conseruare indeque recedendo post-
modum relinquere, quasi mortuù. Vnde à strigibus comu-
niter asseritur, quòd reducti tales boues suscitari (vt sibi vi-
detur) ad stabula dominorum suorum ex mandato dominar,
vel domini cursus, infra triduum moriuntur, quasi macie in
horas exsiccentur ex toto. Et rumula e postmodum, quæ
videbantur carnes in præiacentem materiam eiò soluantur.

His igitur modis vel i locum aliquo circa hæc homines
deludi, qui verè & corporaliter ducuntur ad cursum, non
est negandum. Sed suppositis his, quæ communiter asserun-
tur à strigibus, est valde consentaneum sapienti. Gaudetque
Diabolus, & gestit in tali conuentu, sic ostendere poten-
tiam suam, quasi sit Deus, vt æstimari, & sic ab omnibus
adorari cupiat superbissimùs.

*Sathan studet
emulari mira-
cula sanctorù.
S. Germanus
restituit come-
sum vitulù.*

In quo etiam factò specialiter similitudinem prætere-
re desiderat, eius quòd miraculosè fecit S. Germanus: de
quo legitur, quòd hospitis pauperis vitulum coctum, sibi
quæ ac familiaris suæ in cibù traditum ab eodem hospite gra-
tis, ipse post cenam suscitauit hoc ordine, vt pellem super
terram extēdi iusserit, & super eã omnia iã extracta bouis
ossa reponere. Cùm ergo suo baculo post hæc coriti percussis-
set, viuum statim erexit vitulum præcomestum. Vult igitur
ipsum.

inimicus animarum, se propria potestate fingere potentem
id efficere, quòd sanctus ille verè fecit virtute Diuina. Non
sunt igitur ista neganda velut impossibilia: sed si commu-
niter contigisse creduntur, his modis esse facta, atque iusto
Dei iudicio permilla proculdubio credendum est.

*Viros ac mulieres in brutòrum quòrumcunque speciem
virtute Damonum non verè conuertit;
sed delusoridè.*

C A P. VIII.

Quantum autem ad tertium principale, quòd videli-
cet homines in brutòrum speciebus apparere possint,
in quas tamen verè non conuertuntur, suscipit pariter ex sa-
ctis literis veteritaris exemplum, & ex supradictis patet, quòd
non impossibile iudicandum est, inò Dæmonibus facile.

Pro quo sciendum, quòd cùm phantasia sit animæ poten-
tia quædam alligata organo corporali, in quo phantasmata
recipiuntur, potest illam Diabolus, sicut & cætera corpora
localiter ad tutum mouete; & præcipuè quatum ad hu-
mores, & quantum ad spiritus ei subseruientes, in quibus
immediatè phantasmata resideat, vt supra inductum est.

Vnde licet, non possint nobis phantasmata, rerumque
nouas in eas species atque similitudines immediatè im-
primere, vt patet per S. Tho. Ma. q. 16. art. 9. potest tamen
antiqua multipliciter variare, componendo, diuidendo, sic-
que perturbando, vt videatur quandoque perfoata, quòd
brutalem præferat figuram, & opera etiam vigilando. Cùm
autem effectus apprehensionem sequantur, consequens est,
vt illis appareant conuenientia forte vel vtilia, quæ tali bru-
tali naturæ consentanea sunt.

Quòd de facto Regi magno Nabuchodonosor accidit
se, sacre literæ pandunt, Dan 4. Quandoquidem ex homi-
nibus erectus, quasi bös edebat scænum, & sub dio in ne-
monibus brutelam vitam per septennium agens, rore cæli
corpus eius profundeabatur, humano sensu perditò, & ex
phantasiæ perturbatione, brutali sensu confusus. Dicitur e-
nim vbi supra quòd post finem dierum, quibus scilicet co-
mederat scænum, vt bös, &c. sensus suus redditus est sibi, &
benedixit

benedixit altissimo, &c. Quæ quidem eius correctio atque pœna, Angelico ministerio Diuina eidem iustitia inflicta est, vt vilissima deiectione puniretur sub homine, qui grauissima cordis elatione super homines eleuabatur vt Deus.

Non efficit autem per se Deus ista omnia immediate, quandoquidem interiora omnia per superiora gubernet, vt Aug. dicit 3. de Tri. Et idem docet Dion. in libr. de coele. hier. & corpora quidem hæc infirma per cœlestia: effectus verò nobis supernaturales hic accidere, vel per seimmediate, qui solus naturæ vniuersalis est auctor, vel per eos spiritus, qui naturam nostrâ excedunt, siue boni sint, siue mali.

Quòd si à bonis spiritibus id effectum esse dicatur, quòd Regi prælato contingit, pariter & à malis id ipsum atque hinc similia fieri posse negandum non est, si sola culpa, nõ autem naturali potestate boni spiritus à malis discrepare tenendum est, vt patet ex supradictis.

Ex his sequitur non esse mirum, si quandoque mulieribus, operè Dæmonum illarum phantasia perturbata videatur quòd præferant catorum naturam, speciem, figurâ, affectus insuper & opera: quòdque sociæ putent hoc ipsum de eis, ipsæque de socijs, prout earum fateretur innumera multitudo. Eo enim modo, eaque facultate, talia Dæmonibus esse possibilia fatendum est, qua & supra probatum est, eos posse per præstigium deludere sensus hominum.

Potest etiam specialiter hoc accidere delusorium, si per corpus æthereum in similitudinem cati formatum & introductum, sic Dæmon illas decipiat, vt inter oculos & vera corpora humana obstaculum interponens, solum phantasticum illud corpus videre permittat.

Sugere verò puerorum sanguinem, & sic eosdem strigante, tandemque occidere per striges posse Dæmones, nullus sane auentis negare debet. Arramen & in his interuenire sæpius delusiones nõ dubito, & præfertim quòd ad modum fœdi. Prestigium siquidẽ, vel imaginaria perturbatione delusioneq; decepti, sicut verè catos putant striges, ita & se quãdòq; indicat puerorũ sanguinẽ sugere ita vt sapor, liquor, & color sanguineus non secus gustui atque visui sese falso offerat, ac species ipsa brutalis offert se mētis iudicio. Potest enim Dæmõ p. oēs adit° sensuales se immiscere, vt etiã S. Th. assert. Ma. q. 16. ar. 11. in ar. primò facto in contrarium.

Opera

Operatur etiam Dæmõ inuisibiliter quãdoque in puerorum corporibus, causatq; languores, intromitendo venenosa, seu quæque mortifera, aut certè latentes in venis pestiferos humores ad cor deducendo: vt inde pueri languoribus statim afficiantur, vix suscipiētib; medelam, dum striges se putant, ex sanguinis extractione eosdẽ strigasse.

Potest insuper & fascino pueris naturaliter obuenire. Propter vehementem enim affectionem inuidiæ, iræ, aut odij, vetularum harum atque strigum, inficiuntur earũ vitales spiritus, stante super hoc fixa imaginatione & inrétione. Et hæc infectio pertingit vsque ad oculos, à quib; infectur aër circũstans, ex quo corpus infantis presentis ppter tenerritudinẽ recipit aliquam infectionem, per modũ quo & speculum nouũ inficitur ad aspectũ mulieris mēstruatiã, vt dicitur in l. de som. & vig. Vnde gl. super illud Gala. 3. Quis vos fascinoit, &c. dicit, q; quidã habent oculos vites, ita, vt solò aspectu inficiant alios, & maximè pueros.

Possibile quoque est, q; ex Dei permissione, vel ex aliquo facto occulto cooperetur ad hoc malignitas Dæmonum, cum quibus vetulæ Sorilegæ fœdus aliquod inierūt, vt dicit S. Th. 1. q. 67. art. 4. ad secundum. Vnde & ad hoc vetule malignæ intocant magnum Diabolum verbis inordinatissimis: & in nomine eius osculantur pueros, ad perdendum eos, vt per earum legitimas confessiones cognouimus. Qua ex re debent omni studio prohibere parentes ne vetulæ infantes, vel suspectæ pueris appropinquant, vel eosdem osculentur, aut quicquid eis offerant vel tradant: Hoc enim Maleficæ valdè desiderant, vt eos inficiant, & sic Dæmonibus obsequantur.

Posse tamen, sæpeq; in veritate contingere, Striges puerorum sanguinem sugere, vel per se acus aut vnguis ministerio, vel opere Dæmonis venis apertis, factisq; partibus cicatricibus in locis vitalibus & delicatis, ex quibus sugendo sanguinẽ ad vitã necessariũ, pueri paulatim exsiccentur atque intereant, negari nõ debet: cum fideli testimonio id affirmetur: & præcipuè cum post catorum apparentium discessum, guttæ sanguinis propè pueros ex tunc titulatos, repertæ comprobentur. Nec necessarium est, vt factæ cicatrices, nisi curiosus inquirantur, appareant, cum paruisimè sint, & statim opere Dæmonum consolidari possint.

ZZ 4

Saltare

De mulieribus.
se catos putant
esse.

An striges sugant sanguinẽ infantium.

De fascino
tione per visum.

Cauenda sunt
oscula Maleficarum, quæ
prebent infantibus.

Reuera catos Maleficos sugere puerorũ sanguinem.

Salutare autem per cubacula; currereve fugiendo; & id genus operum facere, more catorum striges, prout sæpe narrant de visu plurimi, & ipsæmet striges farentur vbiq̃ non esse impossibilia opere Diaboli, qui etiam eisdem obsequuntur, velocius deferendo, quàm propriâ hominis patiat̃ natura, manifestum est ex prædictis.

Deum Opt. Max. non nisi sapientissima dispositione permittere mala plurima, quæ per striges contingunt fieri, & ex eis elicere multa bona.

C A P. I X.

Ear innocentes patiuntur maleficia.

Prædicta autem omnia, & quod minus videtur, etiam innocentium puerorum interitum ipse Deus nõ prohibet, sed iusto suo permittit iudicio, vel propter patientium peccata, actualia quidem, si adulti fuerint, originalia verò, si infantes. Vel certe (quod crebrius contingit) propter peccata parentum. Visitat enim Deus peccata patrum in filios, quò ad malum pœnæ vsque in tertiam & quartam generationem, Exod. 20.

Vel hoc ipsum etiam in pœnarum cumulũ, exigit Maleficatum harum malitia maxima. Eis enim iuste in pœnam, conceditur, vt mala faciant, ac ea explèant, quæ nequissimè desiderant, quæ & promiserunt Dæmoni se facturas: ne libertati arbitrij tam Dæmonis quàm hominis inferri videatur iniuria: sed vnumquodq; disponatur à Deo, siue agente, siue permittente, secundum propriam vniuersusque naturam: indeq; magis etiam puniantur, vt dictũ est.

Iudicio quoque Diuino sæpe ista contingunt, vt ciuitas vel communitas, in qua tot & tanta flagitia regnant, puniatur in membris suis: propterea q̃ quandoque principes, officiales populi non curant tales Maleficas extirpari, sed potius eorum plurimi eas defendunt fideiq; officiales, verbis insequuntur, & factis.

Sed & specialius hæc mala cõtingunt his, qui quomodolibet per se, vel per alios, ipsi vel sui maiores, ad talia diabolica præsidia recurrentum habuerunt, vel ad id alijs lubrici præfiterunt seminibus suis. Id etiam sicut, & maleficiales infirmitates incurrunt in se, vel in his qui quacunque attinentia seu ratione sui sunt, hi qui maleficijs faciendis, vel quomodolibet

modolibet procurandis operam dederunt. Hoc enim profecto iusto Dei contingit iudicio, vel per quæ quis peccat, per hæc etiam torqueatur, vt dicitur Sapientiæ secundo.

Per quæ quis peccat, per eadem torqueatur.

Elicit etiam Deus ex malis illis plurima bona: Tũ quia per hæc maximè relucet iustitia Dei, tam in hoc seculo, vt claret; ex his, quæ modò dicta sunt, quàm etiam in futuro, prout edocet facta fides! Tũ quia fulget ex his Diuina sapientia: quandoquidẽ, vt diximus, decèrissimo ordine cuncta disponit; permittens naturam, quæ libera est, arbitrio seipsam proprio gubernare, vtiq; compotem etiam pro malitia fieri tam hominem quàm Dæmonem, tamen si nocere permittat minus etiã quàm optarent. Tũ quia diuina bonitas in huiusmodi maximè cõprobat̃. Vnde enim fides videtur ex parte vna vilissimis opprobrijs obfuscar̃: ac sanctissimorum sacramentorum puritas defædari, inde fides ipsa, magis in mèribus fidelium solidatur, ac validius roboratur.

Ex his namque tria cognoscimus familiari experientia, quæ sola fide prius cognoscebamus, licet sub quaestione cadant apud eos, qui suo ingenio volũt cuncta metiri. Primum horũ est, creaturas quãdam intellectuales nostris in regionibus obseruari scientia potentiaq; super omnes homines, siue comparatione præstantes, quos Dæmones appellamus. Secundũ, q̃ propter hæc maligna opera cognoscimus est, eosdem Dæmones esse malignos. Nam sensim per hæc, quæ diximus, veluti palpamus, eosdem ad innumera flagitia, dolis ac fraudibus homines inducere. Tertium est, odio sæuissimo: Dominum Iesum Christum eosdem insequi, bonosq; Christicolas, & innocentes præ cæteris varijs nocuentis afficere, fidem Christi persequi, & Ecclesiæ sacramenta omni quo possunt vilipèdio, ludibrio, opprobrioque, vt dehonestentur, procurare.

Ex quibus fit omnibus manifestum, q̃ de se clarissimum est, fidem, inquam, Catholicam omni veritate ac perfectione florere, & ad beatitudinem sui cultores perducere, cum eo pro nixu (vt ex prædictis ac dicendis patet) oppugnent hi spiritus, qui maligni sunt. Neque enim insequuntur pro na aduersatur posse Dæmones, nisi ea, quæ suæ malitiæ & iniquitati ad diuina dispositione vel permissione cõtingunt Deum Opt. Max. benedicendi ac laudandi rationem inueniamus.

Religionem qua maximè regnũ Sathanae aduersatur.

Ea qua communiter referuntur de strigibus, non posse contingere tantum in somniis.

C A P. X.

Secundum principale, quod declarandum assumpsimus in hac quaestione, videlicet, quod talia quae communi voce referuntur de strigibus, haud quaquam in somniis tantum evenire possint, habent ex factis literis evidentiam.

Vnum quippe videtur per sacras literas demonstrari, quod etiam familiariter experientia vniuersaliter comprobatur: hoc inquam, quod quando aliquid apparet in somniis, vel imaginaria visione aliquibus aliqua reuelantur: sic ab eis videri talia vel cognosci dicuntur, ut dum postmodum plane vigilant sani corpore, id ipsum non in vigilia, sed in somniis innotuisse, aut visione imaginaria reuelatum esse, & non per sensus exteriores acceptum, neque sub eorum cognitione factum, optime discernant.

Et breuiter distinctio status proprii, dum quia sanus vigilat, & solus corporeis sensibus operatur, a statu quo non vigilat, sed sensibus somno ligatis, vel certe altiori attentione impeditus: non videtur, optime quisque pendit atque cognoscit. Neque putat dari quenquam, qui se expertum fateatur oppositum.

Vnde factus Petrus imaginariè visioni ac ecstasicae contemplationi assuetus, cum vigilans Angelum vidisset in carcere clara luce, & iubenti per omnia obtemperasset, utque ad liberum carceris exitum, licet non plenè discerneret in tali statu, inter vigiliam & abstractionem, quam exigè imaginaria visio, postquam tamen Angelum non vidit, & soli naturali cognitioni restitutus est plenè cognouit, etià se prius non imaginaria tantum cognitione, cuncta & percipisse, & perfecisse, sed verè & realiter per exteriores sensus & opera. Vnde discedente ab eo angelo, dixit, Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, &c. Actor. 12. In quo etiam lib. c. 10. fatetur se alio tempore ecstasim passum, & quaedam sibi apparuisse, quae licet vera non essent, ut apparebant, verè tamen ei futura praenunciabant.

Item patet in Esaiæ visione, quae Dominum sedentem vidit, &c. Isa. 6. Neque enim putandum est talem prophetam

Visio S. Petri ab Angelo liberati.

Esaiæ visio.

sic esse deceptum, ut verè, & realiter putaret se Deum videre, seu vidisse sedentem in solio. Spiritus. n. est Deus. Ioh. 4. Sedere autem conditio corporis est, Tantum ergo in sua hac imaginatione contingebat, ut communiter exponunt locum illum sancti Doctores. Et ut vno verbo cuncta concludam, in omni passu sacrae scripturae, vbi de somniis & visionibus aliquid dicitur, semper datur intelligi, quod diuersitate status somniantis, aut quomodolibet aliter a sensibus abstracti, ab ipso statu vigiliae, omnes quibus talia contigerunt, optime perpendebant, ut testatur etià S. Th. Pot. q. 6. art. 7. sine sancti viri essent, ut hi de quibus iam sermo habitus est, & alij plures, siue Ethnici, ut Pharao & Nabuchodonosor.

Sed & quod Paulo accidit, non opposito, sed proposito fauet. Licet enim non cognouerit an anima esset a corpore separata in rapto, vel certè coniuncta corpori, non tamen utens corporeis sensibus, attamen cognouit, quod non sic talia viderit quae narrauit se in rapto vidisse, sicut tunc ipsa enarrans, corporeis sensibus utebatur, & corporaliter, non autem somnians, aut ecstasim patiens, operabatur.

Ezechiel quoque, dum dicebat se fuisse in spiritu, seu in visione Dei in Hierusalem optime cognoscebat differentia talis status & visionis, ab eo, quo communiter & in vigilia corporalia opera sensibus expeditis operabatur. Et hoc etiam clarum est, ex modo ipso loquendi sacrae scripturae. Neque enim dixisset, Fui in visione Dei, & in spiritu nisi declarare intenderet, quod non eo modo fuerat corporaliter in Hierusalem, quo tunc ibi erat, vbi haec loquebatur: & consequenter, nisi cognouisset talium statuum differentiam.

Si enim praedicta differentia non cognosceretur ab hominibus in vigilia, sequeretur quod nunquam posset videri magis aliquid in corpore fieri, quam in spiritu: sed semper liceret cuiunque asserenti se aliquid corporaliter facere, respondere. Non sic est, ut putas, sed somnias. Et econtra, ille dicere posset. Imo tu nunc somnias atque deciperis, putans me somniare, & omnia inconuenientia possent omnibus accidere quae delirantibus communiter accidunt.

Cum ergo innumerabilis multitudo virorum & mulierum, quae deprehenduntur ad diabolicum cursum deferri, diuersis in locis varijsque temporibus vnanimiter confiteantur & affirmant, se corporaliter ire vel ferri ad ludum illum

Visio S. Pauli.

Visio Ezechiel.

Ab absurdo.

corpore

corporaliterque ibidem facere quaecunque scelera confitentur: patet, quod non est contra factas literas, sed potius secundum eas est credendum, quod ista corporaliter fiant, & non tantum in somnis, cum secundum eas, in ore duorum vel trium testium stet omne verbum, Deuter. 7. & Iohann. octavo. & in cap. nouit. de iudi. Et maxime si sit iuramento firmatum, prout praedicta communiter sub Inquisitoribus affirmant.

Neque tamen negandum est, posse talia in somnis tantummodo sic apparere, ut tamen putentur dum sic somniant, verè illa contingere, sicque pro tunc deludi. Sed hoc non laeret postea personas illas, dum in se reuertuntur. Et si opere Diaboli sic in eorum mentibus ageretur; ut etiam in vigilia putaretur verè sibi talia & corporaliter contigisse: deprehendit tamen finaliter, dum plene solutus est sensibus, & à Diabolo dimissus, quod somnia tantum fuerunt. Quod etiam contingere facile potest, dum ad Deum conuertuntur, & peccata sua confitentur. Sicut & phrenetici cum plene sanantur, perpendunt delusionem, quam veritatem esse infirmi credebant. Sed Strigones semper idem affirmant; etiam quando ad Deum conuersi, & à Diabolo non tenentur vltimè captiui. Experientia quoque, & alia signa idem ostendunt, ut infra dicetur.

Eadem quae referuntur de strigibus, in veritate sic contingere posse, ut communiter fama volat, pluribus suadetur fidelibus exemplo.

C A P. X I.

P Rincipalis etiam intentionis huius capituli firmitas apparet ex his, quae diuus Augustinus affert decimo octavo de Civitate Dei, cap. 18. vbi Praestantium supra per nos circa principium operis nominatum, introducit ita somno sopitum maleficijs, quod per plures dies excitari non potuit. Et nihilominus in statu illo sibi visum fuit, quod in equum conuersus esset, & annonam militibus equorum more portasset.

Et licet aliquis equus, & talis qualis se esse in somnis putauerat, verè portauerit annonam militibus illis, non tamen ipse fuit neque phantasticum eius incorporatum, ut quidam videtur dicere, & Augustinus ibidem disputando recitat. Qui si etiam ipse hoc assereret, videlicet diceret fuisse phantasticum

Praestantissimum somnians se equum.

De Phantastico incorporato.

sticum eius incorporatum: non est tamen sic intelligendum quasi Dæmon ipsam vim phantasticam hominis aut etiam speciem in ipso conseruatam aliquo corpore circundet; Sed quia ipse Dæmon, qui speciem & imaginationem hominis format aliam similem speciem, vel corporaliter exterius aliorum sensibus obicit, vel intrinsecus in eorum sensibus similem speciem operatur. Ut S. Thomas exponendo dictum Augustini ponit in quaestionibus de Malo, quæ. 16. artic. 11. ad septimum,

Neque etiam possunt Dæmones potentiam phantasiae, neque eius organum, vel cum ea subiectum spiritum, alio deportare incorporatam. Qui si etiam possent, & facerent iam is, cuius hæc essent, per illa tunc nihil videret. Neque enim operatur quis non actu informatus per formam quæ est operationis principium.

Supponitur autem in enarratione, quod ille in somnis hæc ipsa videret, ut diximus. Vnde concludi potest, imò necesse est, quod operatioe mali spiritus hæc omnia facta sint, qui in formam equi, antea postquam inuisibile corpus assumpsit, & ea peregerit, quæ narrantur, ille verò, se quasi equum talia fecisse, tantummodo somniauerit, & statum plene vigiliæ à statu somni facti distinctum esse cognouerit.

Neque dissimiliter existimandum est contigisse id quod in eo. capitulo idem Augustinus enarrat, dicens, Indicaui & aliud (is videlicet qui praemissa indicauerat) se domi suæ per noctem antequam requiesceret vidisse venientem ad se quendam philosophum, sibi notissimum, sibi que exposuisse quendam Platonica, quæ antea rogatus exponere noluerat. Et cum ab eodem philosopho postea quaesitum fuisset, cur in domo eius fecerit, quod in domo sua petenti negauerit; non feci, inquit, sed me fecisse somniaui, hæc ibi.

Vnde patet, quod dicere necesse est quod aliquis spiritus figura philosophi assumpta in aëreo corpore id perfecit, quod quidem factum tunc illum somnare malignus spiritus cognoscebat, vel etiam procurabat. Qui ambo in exemplum inducti, si non assenerant in vigilia positi, se talia dum dormisse se noverant, somniasse & e contrario si affirmassent, quod non in somnis ista vidissent, sed in vigilia, & corporaliter ab eis hæc esse perfecta, iudicandum proculdubio esset, non eos, sed Dæmones potius in illorum

Nemo, operatur, nisi actu informatus per formam,

Aliquis somnians alteri locum quendam explicat.

*De ambulanti-
bus in som-
nis.*

*Quidam som-
nians concio-
natur.*

*Somniis qui-
dam scribit.*

*Qua quis
somnia, in-
terdum efficit
Sathan.*

*S. Ambrosius
dormiens Me-
diolani, officium
exequiarum
perfecit Turo-
nis.*

*Chirotheca
S. Ambrosij
inde Turonis
asseruetur.*

rum assumpti corporis figura iacuisse veluti dormientes, Pro quo factum notandum est etiam quod nonnulli sic in somnis etiam vere operantur opera vite, ut videantur etiam vigilare. Cognoui ego virum somniantem ambulare, loqui, & quod plus est, personas obuiantes cognoscere: cum quidem loqui, ab eis occurrentibus diuertere, & eandem quandoque percutere, illum tamen pro tunc dormire omnibus notum erat, & experientia comperiebatur. Insuper ipse confitebatur postmodum in vigilia, quod somniauerat quidem se alia fecisse.

Quia vero quidam patruelis meus & compreflor dum predicacioni iuuenis insisteret, pro nimia cordis anxietate de nocte surgebat somnians, & ascendens super quandam porticum, que predicaturus fuerat ordinatissime, quasi populo predicabat, vociferationibus magnis omnes a somno excitans & conturbans.

Alium noui hominem de nocte somniantem & sic in somnis de cubili ad studium realiter pergentem & ibidem per multas lineas recte scribentem sine lumine, & mane quod se tantum somniasse putauerat, vere factum inueniebat.

Veruntamen & hoc etiam, quod diximus verum est, quod videlicet vnus Diabolus efficit ea, que alius aliquis facere se somniat. E conuerso etiam aliquis vere & sanus in vigilia operatur, alicubi deportatus a malo spiritu, vel a bono, cuius loco spiritus assumpto simili corpore, alibi dormire videtur. Huic enim quid simile per sanctos Angelos factum creditur, iuxta ea que leguntur in historijs authenticis.

Legitur enim de beato Ambrosio, quod cum Missam Mediolani casu celebraret, hora exequiarum S. Martini, qui Turonis defunctus erat, super altare caput inclinans spacio trium horarum dormire visus est; qui postmodum excitatus, ut videbatur, a clericis capstantibus populi tardium in expectando benedictionem & Missæ finem, dixit officium exequiarum fratris sui Martini se perfecisse Turonis. Quo in loco etiam in tanta rei fide ut fertur, chirothecam dimisit, ut tam ex assertionem eius quam ex signo predicto, verissime corporaliterque illis interfuisse credendum sit: & loco eius Angelum altari attitisse Mediolani in assumpto simili corpore. Impletur enim idem corpus in pluribus locis simul tempore inueniri, ut Theologi communiter tradunt.

Huic

Hæc etiam non dissimile contigit beato Clementi, Petri successori. Cum enim Missam Romæ celebraret, statim obdormire visus est, & post tres horas ad seipsum reuersus, ut videbatur, excusationem populo attulit, quod iussu beati Petri sibi necessarium fuit illo temporis spatii Pisanam Ecclesiam, que diuo Petro dicata fuerat, consecrare. In cuius rei fidem indubiani, tres guttas proprii sanguinis Pisis in Ecclesia illa reliquerat super marmoreum lapidem: que in hanc vsque diem in summa veneratione habentur in Ecclesia cathedrali ciuitatis illius.

*S. Clementis
gutta vnde
Pisis habeantur.*

Ex quo patet, quod Angelus in figura sancti Clementis Romæ fuit pro tempore, quo sanctus ipse corporaliter Pisis erat ab Angelo deportatus, & inde Romam itidem creditur fuisse reductus. Secus autem de vtroque fuisset æstimandum, si dixissent se somniasse.

Pari modo igitur affirmantibus strigibus, quod corporaliter vadant ad cursum; credendum est. Et si videantur interim alicubi dormire, æstimandum est esse Diabolum in illarum forma seu figura.

Quando quidem tamen suis etiam artibus Magicis efficiunt, ut imaginaria tantum visione cognoscant, que realiter ab alijs consodalibus sunt in cursu: & hoc ut labores euitent atque pericula: quod quandoque facere præsumendum, est tales personas dum corporaliter infirmantur.

Potes autem, si vis, in Malleo Maleficarum videre, quem obseruant aliquæ Maleficæ modum ad id quod diximus assequendum. Dicere autem quod semper sic accidat, imò quod ea que a strigibus enarrantur non possint realiter accidere videtur & historijs & sacris literis, veluti deductum est, repugnare, adeoque contra vulgarissimam experientiam loqui, ut stoliditate id potius præferat, quam obstinationem sine scientia. Hæc etenim obstinatio, ut in pluribus admiscetur crassitudini talia dicentium, seu negantium mea que diximus vere conringere. Et hæc de secundo principali.

Esse firmiter credendum atque nullatenus dubitandum prædicitur omnia eo modo contingere quo ab Inquisitoribus affirmantur ratione ex eorumdem Inquisitorum iudicis sumpta.

C A P V T XII.

Este autem procul omni dubio credendum, hæc taliter euenire, prout communiter a dominis Inquisitoribus affit

affirmatur, quod tertio loco tractandū est, & non nisi proteruos vel ignorantes negare posse talia sic contingere, sicut in processibus eorum habetur tribus rationibus persuaderetur. Quartum prima talis est, Vnicuique in arte sua perito & experto credendum est. & Expertus enim certus est, & magis quā sciens non expertus, vt habetur ex proemio Metaphy. Non minus etiam inhærendum est expertorum & seniorum sententijs sine demonstratione, quā demonstrationibus ipsis, vt dicit Philosophus 6. Ethicor. Certissimus ergo erit, & consequenter ei maxima fides est adhibenda, qui simul sapiens fuerit & expertus. Fides enim non nisi ob certitudinem facti vel dicti, quæ putatur ab aliquo possideri adhibetur illi.

Patres autem Inquisitores, vt in pluribus sunt viri peritissimi, tam in iure, quā in sacra Theologia. Ad Theologos autem & Canonistas pertinet determinare an prædicta impossibilia sint aut possibilia, credenda vel non credenda: sunt etiam iudices super depositiones & testificationes factas de talibus, & super confessiones eorum, an impossibiles & verisimiles, aut certe sint derisibiles, an à factis, vel certe ab his, qui suæ mentis compotes sunt, factæ fuerint quomodo, qua assertione prolata, quā efficaciter comprobata, & consequenter in talibus iudicandis super omnes experti sunt.

Cum ergo propter hæc ipsa quæ confitentur, iuridicè sint infelices istæ personæ ab Inquisitoribus grauissimo iudicio condemnatae, nemo debet esse tanta temeritatis, vt eorum sic damnata iudicia, sic deludenda & execranda imò iniquissima puret, quod non nisi pro somnijs, vel pro his, quæ in somnis accidunt, acerrimis tormentis afficiant & demum crudelissimè perimendos tradant homines innocentes. Si quidem secundum sacros Doctores, nemo propter ea, quæ in somnis appetit, seu etiā operatur, nisi aliud interueniat peccare potest. m Vide pro hoc, si habet, sanctum Thom. 4. di. 9, art. 4. quæstionculam. Sed & si quod etiam in somnis crimè per accidens quis admittat, ex hoc ipso, quod in somnis perficitur, lenius iudicatur: quandoquidem homo pro statu illo plenum non habeat & liberum in operibus suis iudicium.

Censendum igitur & ab omnibus firmiter credendum est,

Qui simul sapiens est & expertus, est fide dignissimus.

Nemo propter somnia puniatur.

est verè contingere, & in corpore perfici: prout ab Inquisitoribus iudicantur hæc ipsa fieri.

Confirmatur autem hæc ratio adhuc ex tribus: Primò, Inquisitores, vt in pluribus sunt viri religiosi, optimè famè, & integerrimæ vitæ: qui ex eo quod religiosi, Deoque dicuntur, magis ad clementiam & misericordiam inclinantur quā ad seueritatem in hoc sui Saluatoris imitantes vestigia, qui diues est in misericordia. Ex eo verò quod perfectio religionis statui copulant opera propria sanctitatis & innocentissimæ vitæ eū odore optimè famæ: quā ne admittant, expedit eis secundū Apostolum magis mori: necesse est, vt omnem abhorreant iniustitiam: & præcipuè vbi agitur de vita hominis: quā sine ratione perdere, omnium iniustitiarum summa est. Cum igitur in his iudicijs videatur, & sint potius seuerissimi, nec acquiescant cuiusquam precibus seu lachrymis: euidētissimum præfert hoc iudiciū, non nisi ex sua summè rationabili: & non nisi vbi misericordia censereur summa crudelitas apud Deum & omnes homines, qui ea quæ Dei sunt, sapiunt, id eos efficere. Quod tamen non esset, si talia quæ narrantur, & propter quæ striges comburantur, illusiones essent vel somnia.

Confirmatur secundò illa prima ratio, sic: Ea quæ de peritiorum consilio iudicantur vera, non sunt falsa celsenda ab alijs. Sed contra tales maledicas personas non procedunt Inquisitores, nisi de consilio peritorum, tam in iure, quā in sacra Theologia: & regulariter non nisi de consilio & consensu Domini Episcopi ciuitatis, vbi iudiciū hoc exercetur, vel eius Vicarij, qui vt in pluribus periti sunt saltè in iure Canonico. Ergo quod ab eis verū vel iustū esse determinatur, non debet (ab imperitis præcipuè) tam faciliè condemnari.

Sed neque hi, qui verè sapientes sunt naturalique mentis elegantia & nobilitate pollent, in hoc contra peritorum consilium se opponerent, vel præcipientes contradicerent, vt multi impentorum faciunt, sed matura cogitatione prius cuncta librantes, disputatiuè potius, quā sententiam proferendo, si talis opinio sibi minus placeret, vel apud eos rationes inductæ non viderentur efficaces, aut inuitabiliter concludentes opinionem suam urbaniter in medium afferent. Quod & gratissimum foret Inquisitoribus, vt literali discussione magis veritas elucesceret. ¶

AA Vbican-

*Inquisitorum
laxam à misericordia.
Amitia.*

Vitam hominis sine ratione perdere, omnium iniustiarum summa est.

Inquisitoribus quomodo refragandum.

Vbiunque autem officium exercetur (quod contingit per singulas ciuitates Christianorū in Europa per institutos Apostolica delegatione Inquisitores, & ab eis factos Vicarios) Doctores ad consiliū contra striges vocati, semper in hoc vnum omnes, vel pro maiori parte conueniunt, quod prædicta sunt realiter, & in corpore, & super hoc extant processus, & consilia innumerabilia. Ergo per locum ab auctoritate peritissimorum & sapientum. Quorum non est numerus, quia per totam Christianitatem tam nostra, quam exacta ætate facta sunt hæc, omnibus persuaderi, nullusque dubitationi locus manere debet, quod prædicta fiant corporaliter vt præfertur.

Confirmatur & tertio præmissa ratio, sic: Id toleratur ab Ecclesia, vbi etiam agitur de alicuius tertij præiudicio maximo: quia tam in bonis exterioribus, quam in fama, quam etiam in bonis corporis vsque ad crudelissimam vitæ priuationem, non est falsum æstimandum aut iniquum, si fiat hoc ordinariè, iudicialiterque ab officialibus per sedem Apostolicam institutus. Nam id esset de summa negligentia Romanam Ecclesiam sugillare: imò de summa crudelitate & iniustitia reprehensibilem reddere & calumniari: Quandoquidem Inquisitores non nisi vt delegati summi Pontificis hæc efficiant, à quo principaliter pendet quicquid per eos iuste, vel iniquè, ipso præsertim sciete, fit. Propter quod si in hoc iudicio inueniretur iniquitas, ipsi principaliter imputandum esset si taceret, aut non prohiberet. Quod quia non nisi remanarium est, idèd nullus potest nisi ignarus, vel valde præsumptuosus ista negare sic contingere, prout ab Inquisitionibus comprobantur.

¶ *L* Semel. C. de re mil. libr. 2. & l. 1. in prin. ff. de ve. in spi. & vtròbique per Bar. & no. in c. proposuisti, de probatione.

Quod iudex facit, rectè præsumitur.

¶ *E*t hinc prouenit quod rectè factum præsumitur, quod facit iudex. ff. de acq. pos. l. iuste. ¶ Prout tradi consuevit in cap. maiores. §. v. r. de bap. per illum text. in Cle. 1. de pœ. Et per Alb. de Ros. in l. diuus. ad fi. ff. de off. præf. las. in l. vt vim. col. 6. in prin. ff. de iust. & iur.

¶ Tu

¶ *Tu* adde text. in l. isti quidè. ad fi. ff. quod metus causa, & latè Barb. in cap. in præsentia. col. 69. de prob. vbi meminit de dicto Apосто. hic alle. facit id quod idem Barb. trad. in cons. 55. col. 14. primo volumine.

¶ *o* Arg. d. c. 2. de no. op. nun. cum alijs sup. alle.

¶ *p* Vt patet ex not. per Abb. & mod. in c. proposuisti. de proba. supra etiam alleg.

¶ *q* Veritas enim hinc inde exagitata magis resplendescit in lucem, vt dicit rex. in c. graue. 35. q. vlt. & gl. in eo. cum Ioan. eremita. de fid. inst. Bene facit text. in §. illud quæsitum cum ibi no. per Christoph. Insti. de rer. di.

¶ *r* Vt patet ex his quæ habentur in l. quæ dotis. ff. fol. ma. per Bar. & Doc. & per not. in c. 1. de of. dele. cum multis similibus quæ allegari possent.

Ad idem secunda ratio sumpta ex textuum multiplicium assertionem fidei, omniq. exceptione maiori. Et vniuersæ responsionis reprobatio.

C A P. XIII.

Probatur etiã hoc ipsum quod assumpsimus, alia principali ratione, quæ talis est: Quod ab innumera multitudi-
tudine personarum promiscui sexus asseritur, & vbi que locorum varijsque temporibus vniuersimode quasi vno ore loquerentur omnes, semper asseritur, procul omni dubio credendum est, & nulla cunctatione negandum vbi præcipue talium testimonium in causa fidei admittatur in iure: & tam contra se, quam contra alios hæc ipsa ritè coram iudice manifestent: etiam hi qui sibi vitam donari desperant: sicut contingit his qui in hæresim sunt relapsi, vt non iam timore mortis, nisi confiteantur, incurrendæ, suspicari possit eos talia propalare. Hæc autem omnia in iudicio isto: imò sæpè quoque cum sibi vitam iam donatam alij sciunt, id ipsum manifestant: vt non iam timore immi-

Puerorum testimonium certissimum.

Etiā capitales inimici admittuntur in testes contra hereticos.

In Episcopatu Comensi singulis annis mille striges incinerantur.

nentis pœnæ, id quis iudicare possit ab eis confiteri: eūm etiam plurimi concurrunt ad hoc pueri puellæ & id genus innocentes & simplices, quorum sic facile deprehenditur, si fingerent mendacium: qua ratione puerorum testimonium certissimum dicitur.

Plures item, qui post conuersionē sunt integerrimæ vitæ ac splendidæ famæ, & plures aliæ conditiones concurrunt, quibus redduntur testes fide digni, & omni exceptione maiores. Et præcipuè etiam in causa fidei, vbi omnes etiā capitales inimici admittuntur in testes, quantuncunque aliquis flagitiosissimus, vbi patet in c. in fauorē, & c. Accusatus, de hæret. in sexto. Si enim tali tantæque multitudini non esset fides adhibenda de talibus, quasi de nō visis: pari ratione nulli credendum esset, vbi quis ea referret, quæ is, qui audiret non per se cognouisset. Et sic periret humanæ conuersionis solacium, neque daretur dissensionū terminus.

Talem autem tantamque esse multitudinem eorum, qui ista fateantur fieri corporaliter, iam vniuerso orbi esse potest exploratissimum, ex multitudine eorum, qui propter hæc sub iudicio Inquisitorum per omnem Christianorum regionem cadunt: ita vt millenarium sæpè numerum excedat multitudo talium, qui vnius anni decursus in sola Comensi diocesi ab Inquisitor, qui pro tempore est, eiusque Vicarijs, qui octo vel decē aut plures semper sunt, inquiruntur & examinantur, & annis penè singulis plus quam centum incinerantur.

Quod si quis huic rationi se opponat, dicens, eo merito, tantę etiam multitudini non esse credendum, quo deludatur à Diabolo, quod hinc manifestum fieri potest, quod incredibilia quædam enarrant, & ea ipsa, quæ facultatem nostrę cogitationis aut conditionis videantur excedere: quin imò naturaliter contingentibus comprobatisque aduersari. Vnde propter hoc, quod ista negentur, non videretur se qui humanæ conuersionis, quæ circa naturaliter possibilis contingentiæque obseruatur, aliqua perturbatio.

Quærendum profectò est ab his qui taliter se opponunt, vndenam ipsi nouerint talia, quæ referuntur non esse vera, sed Diaboli delusiones. (Si quidem omnes credunt, vel verè vel delusorie ista cōingere, quæ à tanta multitudine cōfir-

man-

mantur.) Si enim ex naturali possibilitate vel contingencia, aliquod horum duorum delusionem inquam Dæmonum, vel ipsum narratorum euentum, verè contingere credendum sit: quia videlicet alterum horum magis possibile est vt eueniat quam aliud, id profectò magis erit vel æquè possibile vel fide dignum, quod naturalitati nostræ magis vel æquè fuerit consentaneum & propinquum. Nā & potestas Dæmonis ibi minor apparet, vbi factum vel faciendū in modus virtutis naturalis nostræ magis etiam appropinquat: Quotò enim effectus naturā nostrā excedit, tantò maiore prætendit causā virtutis. Difficile autē iudicare posse videtur, quid nā horum magis naturalem facultatē excedat Dæmonis, hominem, inquam, corporaliter per aëra ad longinqua perferre loca, cibos & voluptatis omnis materiā preparare atque offerre, se etiam in forma humana familiarem, & ad vota obsequiosum reddere (Hæc enim eorū summa est, quæ ab his enarrantur perditis hominibus veluti mirabilia.) Aut certe sit in hominem phantasia subtiliter operari circa species formandas, componendas, & separandas. circa etiam spirituum motus, vt hæc omnia, quæ ab his narrantur, videantur corporaliter euenire: quæ tamen non nisi (vt ipsi contradicentes autumant) phantasticè contingant.

Imò si quis diligenter aduertat, inueniet hoc secundum naturalem potentiam proculdubio magis excedere quam primum & consequenter minus esse debere secundum eos credibile. Quod quidem per comparisonem ad potentiam nostram facile liberabitur, ac perpendi subtiliter poterit. Quod enim magis excedit facultatem nostræ naturalis virtutis atque potentie, magis est etiam in se supernaturale, maioremque deposcit absolutè virtutem. Cum enim possibile respondeat potentie, vt illius obiectum, & ex hoc eidem proportionetur: secundum excessum rerum possibile in essendo, erit & potentiarum proportionatarum excessus in virtute. Minus autem ab homine factibilis est tam artificiosa phantasmatum, specierum, spirituum, atque motuum dispositio in potentis animæ, vt vera videantur, quæ phantastica sunt, & vt qualia velint per has species ordinatas pro voto representari, statim appareant, quam talia quæ per striges narrantur, corporaliter fieri.

Neminem quippe Medicorum, aut Astrologorum esse

AA 3

puto.

Quotò effectus naturam nostram excedit, tantò maiorem prætendit causā virtutem.

Possibile respondet potentie.

Artificiosa phantasmata.

*Determinata
somnia homo
non potest
causare.*

puto, & nunquam fuisse relatione vel lectione cognovit, qui talia efficere potuerit, aut etiam attentaverit: cum neque etiam determinata somnia per arte possit homo causare, quæ determinationem minorem naturaliter habent, minusq; trahunt extra se hominem, quam rapus, vel alienatio talis a sensu, qualem hæc personas pati necesse est, si deludantur. Quilibet enim post somnium cognoscit se somniasse ut supra probatum est, & patet experientia.

Neque adhæret quis somnijs quasi rebus dum cuigila-uerit, prout striges facere opinantur hi, qui talia quæ naratur, corporaliter contingere negant: Tum quia species illæ motusq; phantastici exteriori sensu cadere nullatenus possunt, & consequenter circa talia nullus incumbit artifex, cuius scientia practica vel notitia, sensibilia à quibus causata est, tantum pertractat, qualis est homo: Tum quia communis hominum est sententia, naturaliq; veluti competentium lumine absque cunctatione aliqua pronunciantur ab omnibus, hæc non humana, sed superiori aliqua virtute fieri. Quæ communes animi conceptiones, cum ex hoc ipso naturales convincantur, quod omnibus vel etiam pluribus sese offerunt, si falso inniteretur falsitatem profecto retorquerent in authorem naturæ.

Concludendum est igitur, hominem naturali virtute nequaquam facere posse, quod aliquis ita deludatur atque desipiat, ut verè ac corporaliter fieri putet, quod non nisi phantastica visione contuetur. Ea verò quæ ab his nequissimis narrantur in cursu contingere, quod ad multa subsunt etiam humanæ facultati, ut potè quæ vel viribus, vel ingenio possunt ab homine vel perfecte fieri, vel saltem imperfectè, seu aliquid pro parte simile.

Quod enim ad ciborum præparationes, ac voluptatum expletiones, nullus eas dubitat habere posse authorem hominem, nedum quales naratur ab illis, verum etiam maiores, quam procurant Dæmones: non autem quam procurare sciant, aut possint: cum saporum & qualitatum proportio, quæ voluptatem afferat, eis melius innorescat, & ad illum citius & facilius movere valeant, quam hominum quicquid.

Quod verò ad corporalem hominum delationem per tanta terrarum spacia breui temporis decursu, licet homini sit naturaliter impossibile: aliquid tamè quod ad genus saltem operis,

*De delatione
demonis per
simile de bō-
bardis.*

operis, ei simile per humanum ingenium procurari ac fieri potest, ut patet de projectione quasi subitanea magni lapidis, vel alterius cuiusvis corporis mineralis molis per multa millia passuum ingenio tormentorum seu bombardarum. Magis ergo à possibili recedit, & consequenter maiorem exigit virtutem atque potentiam, quicquid præter naturam mirabile sit in imaginatione, quam quod sit etiã præter naturam, sed ad extra & corporaliter. Et sic Dæmoni non minus impossibile, vel magis factibile, illud erit, quam istud: nequè hoc igitur minus debet quisque credere ab eo fieri, quam illud.

Quantum verò ad operationem Dæmonum in assumptis corporibus aère condensato, & in humanam figuram effincto, non maiorem id in Dæmone potentiam arguit, quam prædicto modo species in phantasia componere, *De aëre cotra- pore Dæmonis.* quæ corpora, quæque quasi vera præsentent, cum maioris spiritualitatis sit phantastica species quam aër, & præcipue condensatus. Vnde minus potest illa (si corporeã virtusque naturam consideremus) repræsentare corpora densa, quam aër.

Quantum etiam ad motum localem, qui in his efficiendis interuenit, minus sunt eius capaces species illæ, quam aërum illæ per accidens tantum, aër autem per se etiam motuetur. Corpus enim est aër: species autem illæ non nisi corporalia sunt accidentia: quæ etiã si æqualiter motum localem admitterent, etiam ratione subiecti, non minorem tamen ille motus in angelo mouente virtutè argueret, quam motus interueniens in formatione corporis illius aëri, eodè quod æqualiter quod ad motum localem corporalia quæque virtuti angelicæ ad nutum obediant. Sic igitur ex his omnibus patet non esse minus credibilia, eodè quod non minus sint possibilia Dæmoni quæ narantur ab his perditissimis personis corporaliter fieri, quam eadem phantasticè solùm cum tanta coniungere delusione, ut pro certo verà credantur, quæ falsa sunt & vana, veluti vulgus esse putat.

Improbatio vnius euasione ad prædictam rationem.

CAP. XIII.

Fortè quis iterum contra prædictam rationem se opponet, inualidamque reddere conabitur, ex eo quod capitulū Episcopi. 26. q. 5. dicit, tales vel similes sectæ personas

deludi à Diabolo: & per consequens non verè posse cognoscere fieri quæ narrantur mala: neque huiusmodi personas maleficas. Qui si etiam corporaliter contingeret, aliquas personas sic portare, & facere mala quæ continentur, quamvis posset sibi contra se testificantem, siue se accusanti credi, non tamen accusanti aliis: eo quod nesciant an verè ibi sint illæ personæ, quæ ibi esse videntur: cum possit Diabolus personam seu figuram illarum pretendere, dum ipsi domi residant: vnde talium testimonium nullatenus acceptandum videtur in præiudicium tertij.

Sed ad hanc evasionem explodendam, supposito etiam quod capitulo illi fides præstari debeat, quæ intra discutietur, iam præparata via superius amplissima est, dum apertissime cognoscitur per ea etiam, quæ per sacras literas notissima comprobantur: familiarisq; experientia negari non possunt, omnes facillè posse discernere differentiam status vigilantis & dormientis, & præsertim in seipso. Nec potest Diabolus quicquidque virtute conatuq; maligno, sic homines extra mentem ponere quin vigiliæ ac sanitati restituti cognoscant, quæ alia visione, quam corporali, aliisq; modo quæ utendo sensibus exterioribus cognouerunt omnia, quæ sibi visa sunt videre, quando à Diabolo supponuntur delusi. Vnde cum perseverent in confessionibus contra se, dum sanæ mentis sunt: dum Diabolo etiâ abrenunciaverint, ad Christum conuersi: & semper asserant talia sibi in vigilia contigisse, dum plenè sensibus uterentur, non est viri prudentis, velle sine ratione negare, ea quæ tales experiri se constantissime asserunt experientia sensuum, qua nulla apud nos clarior & efficacior est cognitio.

Et sicut verè supponendum est contingere, quæ circa se facta narrantur, non minus verisimile est circa consodales & alias personas, quas adesse contulerunt, idem realiter & verè accidere, cum præsertim sæpè, imò semper contingat plures ex condito simul ire vel deportari, simulq; redire, ut patet ex processibus.

Neque etiâ maior ratio est quæ vnam magis quam aliam deludat Diabolus, quò ad hoc: cum præcipuè magis desideret, ea quæ in contemptum Christi & fidei fieri per eas procurat, in vigilia perfici, quam in somnis vel in mentis alia quacunque alienatione, cum maius in vigilia peccatum incur-

incurrant, & sit æquè facillè Diabolo vnum ut alteri efficeret, vel etiam facilius sit illi vigilantes portare, quam dormientes deludere, ut in præcedenti capitulo inductum est.

Quòd si contra se testificantibus in iudicio talibus (non obstante quacunque Diaboli delusione) fides est adhibenda, ut deductum est, sequitur inevitabiliter, quòd & testibus contra tertium est credendum, si attendantur ea, quæ dominis Inquisitoribus & Iudicibus fidei semper experientia comprobantur. Hoc enim ab eis quotidiana experientia practicatur quæ accusati per socios criminum licet ferè semper in principio iudicij negant, in processu tamen omnia confitentur, & rarissime contingit oppositum. Et qui hoc proteruè negaret, habet quoque processus omnium Inquisitorum falsas asserere, quòd planè apud non insanos excredibile reputatur.

Et si aliquando cõtingat, tales non cõfiteri, hoc ideo est, quia iudices vel nolunt, vel qui vellent non possunt, ut par est iudicium prosequi, dum ab his impedimentum aliquòd prouenit, qui debuissent Inquisitoribus fauere. Non enim omnia per se possunt Inquisitores, &c. Propterea verò, quæ rarissime cõtingunt, non debet omitti quæ regulariter accidit. Sicut non obstare, quæ in alijs etiam iudicijs quando cõtingat innocentes damnari falsisq; testibus & accusatoribus fatigari, non interponitur iudicium contra reos nec minor adhibetur fides testibus alijs vel accusatoribus.

Quòd si eodèra quis inducat, quæ sceleratæ illæ mulieres, de quibus loquitur d. c. Episcopi, assererant in vigilia positæ se realiter per multa terrarum spacia intempestè noctis silentio deportari: & tamen ibi determinatur, quæ circa à Diabolo delusæ. Respondetur quæ mulieres illæ non solum in somnis, sed etiam in vigilia tenebantur à Diabolo captivæ per infidelitatem, ut ibi dicitur. Vnde facile poterat eas in vigilia deludere, sicque in earum mentibus & imaginatione agere, ut sibiipsis persuaderent & alijs sibi verè cõtingisse, quæ in somnis acciderat. Sicut etiam phreneticis dum patiuntur, etiam si vigilent videntur vera esse quæ vera non sunt. Liberati autem postmodum ab infirmitate, cognoscunt distinctionem status sanitatis à statu infirmitatis: & quæ illa, quæ sibi vera videbantur, dum languerent, falsa fuerat. Personæ autem, quæ se vel etiâ socios accusant in ista secta non

Facilius Diabolo est, vigilantes portare, quam dormientes deludere.

Propter rarissimè contingentia, non debent omitti regulariter accidentia.

amplius sunt in Diaboli potestate. Nam semper hoc faciendum sani sunt mente & corpore, & postquam Diabolo abrenunciaverunt, & peccatum suum confessi sunt, non solum actualiter, sed etiam sacramentaliter providentia dominorum Inquisitorum, qui earum conversionem & salutem desiderant. Ratificant enim & confirmant in fine iudicij, quacumque tam contra se, quam contra alios antea sunt confessa. Et ideo patet, quod hæc secunda obiectio non militat.

Uterius contra illam primam evasionem dicendum est, quod sicut Dei præveniente misericordia, non potest Diabolus deludere, nisi eos, quorum mentem primo sibi per infidelitatem subiugaverit, ut dicitur in dict. c. Episcopus. Ita credendum est nullius personæ figuram, ut de tanto crimine accusetur, posse præterdere, nisi eius, quam sibi iam per similia crimina deusitam esse sciverit, & multotiens realiter cum alijs ad ea perpetranda conuenierit.

Et propterea non debent Inquisitores omittere contra tales accusatos procedere, eo quod ex hoc ipso, quod sic accusatur, etiam si aliquando non verè ac corporaliter peregerint, ea de quibus accusantur, vehementer tamen suspecti sunt, quod de flagitiosissima tali secta sunt: & præcipue si plures testes in idem contra aliquem concurrant, variisque temporibus, & si alias, etiã malè sit vitæ vel famæ. Neque enim Deus clementissimus diu permitteret innocentes de tanto crimine accusari, & esset de omnibus par ratio, quod Diabolus omnium personarum figuras præterderet diuersis temporibus, quod patet falsum: quia tales innocentes non solum pauci esse creduntur in comparatione aliorum, contra quos Inquisitores procedunt in aliqua ciuitate vel terra: sed nulli adhuc ab Inquisitoribus tales inuenti sunt esse delusi, licet alijs narrantibus dicatur quandoque tale quid contigisse. Omitto contra eandem evasionem afferre indicia apertissima de reali deportatione, quæ tam antè, quam post deportationem in plena vigilia contingunt, quorum in hoc opusculo inferuntur plurima, ut præcipue infra patebit.

Ad eandem evasionem præcludendam, alia deductiones innuit.

CAPITULUM XV.

AD eandem evasionem primam excludendam, aliam deductionem affero, quæ tã ex dicto capitulo, quam

ex alijs determinationibus summorum Pontificum robur accipit.

Ex illo namque capitulo habetur duplex modus, quibus Diabolus potest homines deludere, vel decipere. Vnus ostendendo in somnis, seu in spiritu, aut in visu quod non est.

Alius in vigilia præterdendo formam alicuius, sicut contingit in apparitionibus Diabolicis: puta, cum Diabolus assumens corpus æthereum, format aliud in similitudinem hominis, vel mulieris, vel bestiarum. Sicut sæpè legitur in sanctorum historijs.

Primo autem modo posse deludere probat d. ca. per secundum. Secundo verò modo probat per Apostolum I. Cor. 9. dicentem, quod Diabolus transfiguratur se in Angelum lucis, quia videlicet aliquando apparet in forma boni Angeli, & multo magis potest apparere in forma hominis vel bestiarum. Potest ergo sic hominum phantasmata ordinare ut videatur eis videre, quæ non vident, & esse, quod non est, quod maxime contingit in somnis. Potest & alio modo deludere per prestigium, ut consentitur omnes tã Theologia, quam Canonici iuris cultores.

Non negat etiam capitulum illud, Diabolum posse de loco ad locum homines portare. Hoc enim negare esset hereticum: dicente Iob, quod non est potestas, quæ ei valeat comparari super terram: imò etiam contra veram philosophiam hoc esset, quæ virtutem substantiæ separatæ omni corpori præfert. Sed solum adducit & attruit capitulum illud, quod non portentur tunc ad sequendum aliquam veram Deam, ei que seruiendum, propter quæ videbatur illis sceleratis mulieribus, quod realiter portarentur.

Ex illo ergo capitulo iuncta fide & philosophia habetur esse possibile, quod Diabolus has maledicas personas portet: & per diuersarum rerum apparitiones prædicto etiam secundo modo deludat. Possibili autem posito inesse, nullum sequitur inconueniens, præcipue si sacris literis, vel determinationibus Ecclesiæ non repugnet.

Ponatur ergo per casum possibilem, quod contingat multitudinem personarum, sic à Diabolo congregari, & induci ad abrenunciandum fidei, contemnendum sacra, aliæque facienda, quæ narrantur de strigibus, ex quibus merito veniantur ab Inquisitoribus & fidei iudicibus puniendæ.

Tali

Substantia separata corporibus præferuntur.

Possibili inesse posito nullum sequitur inconueniens.

Tali autem casu posito, querendum est, quomodo poterit iudex in eorum notitiam deuenire, si nō credendum sit complicitibus & socijs horum criminū, qui deprehensi sunt, & iudicialiter confessi. Neque enim alius homo potest illa cognoscere: & hi, qui de tali societate supponuntur esse, terribilibus sacramentis se astringunt, ne se inuicē aliquatenus accusent, neque factum propalent: nisi forte causa seductionis alicuius: etiamsi contingat aliquem hanc dātam non seruare fidem, horribiliter vapulat à consocijs, vel à Dæmone, nisi forte sint in fortijs Inquisitorū: licet etiam neque sic quandoque possint euadere. Quomodo ergo tam acerrimi hostes fidei tollentur, de terra, vt intendit sancta mater Ecclesia.

*De permissio-
ne Dei nemo
aliter sentire
debet, quā
Ecclesia.*

Quis autem audeat præsumptuosus vel sciolus dicere quòd licet iste modus delusionis sit Diabolo possibilis, nō tamen vitur illo, neq; illum Deus permittit? Num de permissione Dei debet quis sentire aliter quā sancta mater exposcat Ecclesia, & rerū ostēdat euentus? Vbinam autem habet quis ecclesiā docere, quòd hæc Deus nō permittat? Quinetiam oppositū illā sentire ex hoc dignoscitur, quod auctoritatē & omnem fauorem præstat Inquisitionibus contra tales nequissimas personas. Euentus quoque & frequentissima apertaq; indicia id ipsum docent: Iudices omnes fidei & innumerabiles cōsiliarij sic esse iudicant: testes infiniti idem affirmant. Quomodo ergo potest quis sapiēs astruere id impossibile, aut etiā non de facto cōtingere? In hoc discernant omnes, si ratione mouentur, aut voluntate, seu quomodolibet alia sinistra causa vel intentione.

Et casum quisque ponat ante oculos suos, quòd sit ipse iudex aut gubernator in aliqua ciuitate Ecclesię, vel cuiuscunque principis, & comparat ante eum, qui dicat se hominem audisse dicentem, quòd conuenientium incussis duocinēs tractarunt, dum ibi essent, tradere ciuitatem hostibus Ecclesię, vel principis, & quòd vocato homine illo, sic esse ab eo discat, vt à teste de visu & id quod in tali casu crederet, aut faceret, si iudex esset: vel certe fieri consuleret, si consiliarius esset, vel assessor iudicis, faciat oro, vel non minus credat, aut fauorem præstet Inquisitoribus, qui prædictis modis similia cognouerit, contra Christum in tali cursu fieri, vel tractari, si verè Christianus est.

Præterea

Præterea Ecclesia hæc esse possibilis, imò de facto congingere credit, non solum in directè, dando generaliter auctoritatē Inquisitoribus contra tales, sicut contra hæreticos, & eorum iudicia non solum nō reprobando, sed potius approbando, verū etiam quia directè, & specialiter sectam hanc insequitur, & per specialia priuilegia Inquisitoribus mandat, vt hos pestilentissimos homines vsq; ad extremum interitum & exterminium persequantur inuictè.

Vnde quod Innocentius mandauerat primo Inquisitoribus Alemannię, vt supra relatū est, & Iulius postmodum Inquisitori Cremonensi, confirmauit, vltimo Adrianus sextus Pontifex omnibus Inquisitoribus congregationis Lombardię, ordinis Prædicatorū, mandans vt officium Inquisitionis exerceant contra prædictam sectam personarū, quę à fide catholica deuiantes, fidem ipsam, quam in sacri susceptione baptismatis abuegātes, sacram crucem pedibus conculcantes, & opprobria super eam perpetrantes, Ecclesiasticis & præcipuè Eucharistię sacramētis abutentes, Diabolum in suum dominum, & parrogum assumentes, eiq; obedientiam & reuerentiā exhibentes & suis incantationibus, carminibus, sortilegijs, alijsq; nefandis superstitionibus homines, animalia, & fructus terrę multipliciter lædentes, aliq; quamplurima nefanda, excessus & crimina eodem Diabolo instigante committentes inueniuntur, eosq; puniant secundum modum contra alios hæreticos à iure & sacris canonibus statutum.

Vnde patet, qd cum hæc secta non sit nisi secta strigum: *Cur Striges* & ista nefanda faciant non nisi pro magna parte incurſu, *sectaria ha-* quia etiam ibi sectam faciunt & conuentū, & nō alibi, nec *beantur.* alio tempore omnia, sequitur quòd Pontifex supponit & determinat, non illusoriè, sed verè & realiter hæc in cursu fieri, & perpetrari. Quam etiam sectam Clemens v i i. per breue, quòd directū est Reuerendissimo Episcopo Polensī Gubernatoriq; Bononię mandans eidem, vt contra quosdam Mirandulanos eiusdem sectę præstet omnem fauorem Domino Inquisitori Parmensi, & incipit: Accipimus non sine animi, &c. appellat expressè hæresim strigiatum.

Cum ergo ex prædictis concludatur, quòd prædicta crimina non committuntur à prædictis hominibus illusoriè, sed verè, oportet quòd non in somnis vadant, aut deportentur

rentur ad cursum, sed verè & realiter: & cōsequenter quòd fides præstanda est testibus de visu contra tales. Aliàs periret omnis modus procedendi contra tales, vel cum maxima difficultate possent deprehendi: eò maximè, quòd sicut per eorum cōfessiones agnouimus sacramētis) vt diximus) magnis se astringant, se invicem non reuolare.

Aduertendum est etiam, quòd si testibus non creditur, contra alios, propter asserptam delusionem; iam non est etiam credendum seiplos accusantibus, vel iuridicè consentibus quòd talia sibi cōrigerint, eò quòd censendi sunt pariter esse delusi, & eis esset compatiendum & non sententia contra eos ferenda, si dicerent se nunquā extra cursum tale quid fecisse, nec ex corde vnquam talia se perpetrasse, aut contra fidem quicquam opinatos esse. Quod tamen nullus sanæ mentis concederet, & practica omnium Inquisitorum est in contrarium.

Præterea, ex eisdem Pontificū verbis hoc elicitur quòd eundem debeat contra sectam istam seruare modum inquirendi, & procedēdi, quē seruant secundum iura, contra alios hæreticos. Modus autem ex parte intentionis ipsius Inquisitoris & efficaciz tā interioris quàm exterioris est, vt interprete omniquē humano timore, & cuiuscunquē commodi vel lucri amore postposito inuictè procedant. Vt patet in priuilegio quodā Inquisitionis, quòd incipit: Ex parte verò ordinis procedendi & executionis, vt simpliciter & de plano, &c. c. Statuta, de Hæret. lib. 6. Item vt excommunicati & participes vel socij criminis in testimonium admittantur, eod. tit. In fidei fauorem. Contra istam ergo sectam, hoc vltimo modo procedendum est.

Tenantur ergo credere Inquisitores omnibus, qui testimonium contra hanc sectam ferre voluerint, etiam si dicat se socios criminum. Non potest ergo interponi, quòd isti socios se dicentes, non sunt audiendi, quia deludentur per præstigium vel quomodo libet aliter; quia iam tolleretur modus procedendi contra istos, quo procedi debet contra alios hæreticos: quod est contra voluntatem & mandatum Ecclesiæ in prædicto priuilegio Adriani. Vnde patet, quòd illa euasio nulla est, sed irrationabilis & periculosa fuga.

Eadem

Eadem secunda ratio ex eodem fundamento tripliciter confirmatur.

CAP. XVI.

Præclusa igitur prædicta euasione ad secundam rationem principalem, confirmatur ipsa secunda ratio principalis tripliciter: Primò sic: Si duobus testibus & in præiudicium tertij tam in iudicio creditur quàm extra iudicium de rebus possibilibus euenire, s̄ Multo fortius credendum est maximè multitudini tale quid conformiter asserenti. Quia de quo minus videtur inesse & inest, & de quo magis, per regulam topicam, † Maxima est autem multitudo talia narrantium, vt supra deductum est, Sed & hæc ipsa quæ narrantur, esse possibilis supra in primo principali, probatum est etiam ex sacris literis. Ergo non sunt hæc tam facillè passimq; neganda, vt nonnulli faciunt.

Confirmatur secundo eadem secunda ratio, sic: Fama quam omnes famant, non ex toto perit; & impossibile est, quòd famosum sit falsum ex toto, secundum Philosophum in lib. de somno & vigi. & 7. Ethicorum. v̄ Maximè autem si fundetur narratio in certitudine sensuum. Nō enim possunt falsi sensus exteriores circa propria sensibilia, vt dicitur in secundo de anima. Narrant autem omnes isti, ea quæ ab eis videntur & fiunt supra naturam, & ea esse vera testificantur de visu pluribus sensibus. Et in hoc omnes conueniunt, quòd corporaliter fiant, quæ sensisse se dicunt publica & vniuersalis est fama. Non ergo ex toto falsa esse censenda sunt, aut putandum est vniuersaliter tales personas decipi vel decipere: licet forte interueniant sæpè delusiones, vt supra declaratum est.

Confirmatur tertio eadem ratio sic: Si quod est magis incredibile, quā illud de quo est sermo, vel saltè æquè incredibile & nihilominus à sanctis Doctoribus hac sola ratione creditur & pro certo asseritur, quod à multitudine viro- rum ac mulierum, tam eorū qui sunt experti, quàm eorum etiam qui ab his, qui experti sunt, didicerunt & cognouerunt, enarratur & confirmatur, multo magis ab oīnibus credendū erit, quod est magis credibile, vel saltè æquè credibile, & quod est æquè vulgatum & affirmatum ab his qui experti sunt, vel ab expertis certa relatione cognouerunt. Nā cum

Fama quam omnes famant non ex toto perit.

Estiā socij criminum contra Maleficos audiuntur.

cum citò sine ratione credere sit indicium leuitatis, iuxta illud Ecclesiastici 19. Qui citò credit, leuis est corde, magis hoc alienum esse debet à sanctissimis & grauissimis Ecclesiæ sanctæ doctoribus, qui tam naturaliter, quàm supernaturaliter donati sunt supra ceteros muneribus intellectus, quàm à quibuscunque alijs.

Magis autem credibilia sunt omnia, quæ narratur à strigibus fieri in cursu illo diabolico, præter hoc, quod etiam affirmant sibi contingere, Dæmones, inquam, esse eis inebrosos aut succubos, quàm hoc ipsum quod exceptuatum est, ibi, vel alibi expleti per Dæmones. Et tamen hoc ex sola multitudinis assertionem, pro certo tenet Augustinus, Thomas, ceteriq; Theologi. Ergo multò fortius à nobis non debent illa negari, de quibus est sermo.

Quod autem hoc sit magis incredibile, & magis videatur à possibili alienum ex hoc manifestum est, quod Dæmones, cum sint spirituales creaturæ, corporales delicias aut oblectationes non magis admittunt, eisq; oblectari non magis possunt sensitiua oblectatione, quàm lapides. Sicut enim lapides, ita & Angeli sensibus carent, quorum obiecta sunt illa oblectamenta, & consequenter videntur etiam ab eorumdē spirituum voluntate aliena. Licet in corporibus assumptis, possint ab illis opera motusq; tales, quasi vitales perfici, & in illis intellectualiter, nō autē sensualiter oblectari, propter animarū pernitiē; eorum, inquam, qui tale cum eis habent fœtidissimū commercium. Quia tamen (vt diximus) videntur elongata hæc opera, vilissima & vilitate animi prætendentia, vt pote subiecti passionibus concupiscentiæ turpissimæ ab eorumdē spirituum eleganti natura, potius, quàm opera, circa corporalia quidē expleta: sed tamen virtutē eorum ac potētiā præmonstrantia: qualia sunt hæc, quæ narrantur accidere talibus hominibus in illo Diabolico cursu minus illa credenda forent, quàm ista.

Quod verò sancti Doctores, nō ratione aliqua, vel reuelatione moueantur ista credere, quæ minus credibilia sunt, & vt vera cunctis illa Christianis annuncient, non nisi sola fide narrantium: patet præcipuè per diuum August. qui hæc ipsa primus inter Catholicos in scriptis redegit: ne dum possibilia, sed & facta in 15. lib. de Ciuitate Dei, cap. 23. Vbi sic ait: Creberrima fama est, multique se expertosa

vel ab

Angeli sensib.
carent vt lapides.

Angeli in assumptis corporibus, nō sensualiter, sed intellectualiter oblectantur.

vel ab eis, qui experti erant, de quorum fide dubitandum non est, se audisse confirmant, Siluanos & Faunos, quos Faunifunt In vulgus incubos vocat, improbos exstitisse mulieribus, & earum appetisse & peregisse concubitum: & quosdam Dæmones, quos Dusios Galli nuncupant, assidue hanc immunditiam & tentare & afficere, vt hoc negare impudentiæ videatur. Hæc ille.

Hoc idem tenet etiam sanctus doctor, non nisi ob Augustini prædictam inductionem. Sed neque alij Doctores sancti, videlicet Gregorius & Isidorus, qui tales dari Dæmones incubos & succubos affirmant, vt supra inductum est, alia ratione ad id moueri possunt nisi prædicta: Cum hoc ex sacris literis non habeatur, neque reuelatione præconum: ergo neque per naturalem factorum cursum.

Cum ergo eorum quæ à strigibus asseruntur, fama sit communior, & asseritur eò quod iuramento iudiciali vbi que signata sit: sequitur à maiori, quod eis indubitata sit adhibenda fides. Si enim ista negentur, & existimentur quasi à delirantibus introducta non minus delirare putandum esset illos, qui ea, quæ minus credibilia sunt referrent, quæ tamen credunt sancti Doctores, vt diximus, quasi non delirantium relatione comperta.

Sed & quod magis propositum roborat & confirmat, hoc ipsum quod striges asserunt, de conuersione, inquam, saltem apparente earum in caros, tenet August. esse verissimum, licet non secundum hanc speciem verba faciat. Et hoc tenet non nisi relatione eorum, qui eiusmodi certissime se audisse vel etiam expertos se esse asseuerarunt Nam lib. 18. de Ciuitate Dei, c. 17. postquam retulit, quæ à Gentibus narrantur de socijs Vlyssis in bestijs à Circe Maga conuersis, & de Archadibus, qui transnatando stagnum, conueriebantur in lupos. Et rursus de Archadibus in lupos conuersis, hausto quodam immolato liquore Deo suo Lyceo, post nonnulla subiungit, & probat hæc esse credenda, propterea quod & temporibus suis talia fieri referrentur.

Vnde sic dicit: Si enim dixerimus, ea non esse credenda (quæ scilicet prænarrata sunt) non desunt etiā nūc qui eiusmodi quædam vel certissima audisse, vel etiam expertos se esse asseuerēt. Nā & nos, cū essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione illarum partium, vbi stabularius

BB

mulieres

S. August. cre
didisse conuer
sionem mulier
ularum in ca
tos.

*Casus infecto
mutatur
hospes quidam
in iumentum.*

mulieres imbutas his malis artibus: in casco dare solere dicebant quibus vellent seu possent viatoribus, vnde in iumenta illico conuerterentur, & necessaria quæque portarent post quæ perfuncta opera, iterum ad se redirent. Nec tamen in eis mentem fieri bestialem, sed rationalem humanamque seruari. Hæc August.

Ex quibus patet, quod ipse non nisi ob plurium testimonium asseuerationem credebat talia fieri arte Magica: Quibus non dissimilia sunt, quæ predicantur ab Inquisitoribus accidere strigibus: & hæc relatione eorum, qui sunt experti: sicut est de conuersione strigum in caros: non tamen quod ad veram naturæ speciei mutationem, sed apparentem: & par ratio est de omni alio euentu mirabili per tales, circa casus diabolici cursus enarrato: & ab innumera testimonium multitudine confirmato. Vnde cum supra probatum sit, omnia talia esse possibilia: neque sacris literis repugnare: proculdubio sunt ab omnibus credenda: nisi quis vellet esse sapientior Augustino, cæterisque sanctis doctoribus, qui eundem Augustinum in hac imitantur credulitate.

s. L. vbi numen. ff. de test. & c. nouit. de iud. etiã in criminalib. c. in omni. de test. & per Anton. de But. & Fely. in c. cum dilectus. de calum.

De qua habetur in Auth. multo magis. C. de sacro san. Eccle.

Et satis patet ex notariis. per Bart. in l. de minore. §. plurimum. ff. de quaest.

Ad idem ratio tertiã, ex multiplici experientia, per nobiles inducitur.

C A P. X V I I.

*cap. Quam
sic de elect. in
6.
Argumentum
ab experientia*

Tertio probatur hæc esse credenda, prout ab Inquisitoribus vera predicantur, ratione sumpta ab experientia, quæ dicitur rerum magistra. Et sic arguitur: id quod multiplici experientia comprobatur, non est negandum: Nihil enim certius, quam quod sensibus notificatur, quod ad experientiam pertinet: Sed ea, quæ à strigibus narrantur, sunt etiam in diuersis locis per experientiam ab alijs, quam à strigibus: quò ad facti substantiam comprobata.

Quod

Quod quidem inducitur primò quantum ad corporalem delationem (omissis quæ ab authoribus antiquis, Vincentio, inquam, hilloriali, & Petro Damiano afferuntur, de quibus vide si placet in Mallico Maleficarum, parte 2. c. 3. quod & in solutionibus argumentorum explicabitur succinctè) in medium tantum induco nunc ea, quæ nostris temporibus ab his, qui pro certo cognouerunt enarrata sunt.

De veritate namque prædicti cursus Diabolici omnibus innumeris, quæ olim facta narrant, & scriptura etiam teste, vera comprobantur, nouissimum argumentum duplex inducere libet.

Quidam Vener. P. Frater Paulus de Caspano ord. nostri mihi anno præsentis asseueravit, Presbyterum quendam nomine io. Antonium de Palauinis bonæ famæ virum, demorari iam, diu, & nunc etiã in valle Tellina in castro Caspani, sibi quæ narrasse, quod dum manè secundum consuetudinem ante diluculum ad exoluendum diuinum officium vel alia de causa surgeret de lecto, contingit eum multotiens magnam vidisse turbam in propinqua planicie virorum & mulierum, cum varijs luminaribus currere hinc inde more ludentium, quos presbyter dixit pro certo se scire, quod sunt strigones, & striges, quæ deportantur ad cursum, vt omnis generis voluptatibus carnis persequantur.

Quidam etiam egregius medicus Ferraten & in hac eadem ciuitate curis infirmorum publicè interdens magister Sozinus Bentius nuncupatus, mihi fidelissimo testimonio superioribus diebus enarrauit, quod cum superioribus annis, quasi tribus elapsis, ruri esset inuisendarum possessionum proprietarij gratia, contigit cum suo villico sermone de strigibus eum habere. Cumque medicus esse deliramenta diceret, quæ referuntur de strigibus: & hoc præ cæteris, quod videlicet corporaliter ferantur ad opinatum cursum, eohoratio stæim villicus ille (qui adhuc superest, & vocatur Thomasinus Pollastros, de territorio quidem Mirandulæ: sed modo habitans in confinibus illis in loco, qui vocatur Clauica Malaguzzi) asseruit quendam alium, ibi propè morari rusticum, qui narrat se mulieres, & viros in maxima multitudine nocte corizantes, & voluptatibus vacantes vidisse. Super quo stupens medicus, rogauit villicum suum, vt rusticum illum ad se vocaret. Qui vocatus, & de his interrogatus ita respondit,

BB 2

Quadam

*Currere cum
luminaribus
striges in propin-
quitate.*

*A choratio-
ne Itali conueni-
tam hunc vocant
cursum
vel concursum.*

Quadam nocte, dum per tres horas ante diluculum surrexisset, ut cum bobus & plautro veniens, villico huic vestro in quodam negotio ferrè auxiliū, peruenissem que ad hanc planiciem (quam manu ostendit, quia prope erat) vidi à longe tamen, ignem copiosum in diuersis locis quasi luminaria magna, inter quæ multitudinem quoque conspexi virorum, ac mulierum, veluti ad inuicem deceptantium, sep̄ enā chorizantium. Propius autem accedens, plusquam sex milia hominum, clara per ignes causata luce irruitus sum, & mensas paratas, & eorū nonnullos comedere ac bibere: plurimos chorizare, diuersique generis ibi ludorum exerceri, plures etiā lasciuire licentius, quàm fas sit eloqui. Inter eorūdem autem aliquos mihi notos vidi viros ac mulieres, & nonnullos eorum tūc etiam sum allocutus. Sed post horam quodam signo facto velocissimo (ut videbatur) cursu, omnes inde fugerunt, ac velut asportari nebula, nusquam comparuerunt. Hoc igitur accepto testimonio, medicus mutauit sententiam, & nedum possibile, sed etiam de facto contingere iam credidit, quæ prius deliramenta putabat.

Quidam superueniens salutationi strigum earum aliquas alloquitur.

Experientia corporalis cursu, ac transportationis strigum ad longinqua loca per populares inducitur.

C A P. XV III,

Popularium etiam testimonio, qui Ferrariæ morantur, hoc ipsum probandum censeo, ut possit, qui voluerit non à longè certificari.

Quidam in primis Andreas Magnanus Bergomēsis, habitator Ferrariæ, hac hyeme mihi narrauit, quod à quodam suo affine Venetijs commorante, cognouit hoc quod contingit superioribus annis: quendam, inquam, puellam, quæ cum matre Bergomi morabatur inuentam fuisse nocte Venetijs in thalamo dicti sui affinis. Quam mane repertam nudam, recognitamque, quia consobrina erat, cum in interrogasset quomodo illuc venisset, aut ibi esset, & quare: plorans illa, postquam vestita ab eis fuit, hæc quæ infero, enarrauit, dicens: Hac nocte, cum in lecto vigilarem, vidi matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto

lecto, & exuta camisia se quodā vnguento, quod ex vasculo assumpsit, de sublateribus extracto perungentem corpore. Et statim in assumpto baculo quodam ibi præparato; in modum equitantis ascendens, extra fenestram deportata est, & à me nequaquam ex tunc ibi visa. Cum que ipsa quoque de lecto surgens, meum, ut mater fecerat, perunxissem corpus extra fenestrameducta, statim in hunc locum deportata sum, ubi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi. Ex quo ego territa; cum matrem etiam ob meum aduentum conturbatam vidissem, & comminantem, nomen Domini Iesu, & beatæ Virginis inuocaui; & ex tunc matrem non vidi, & ego hic nuda solaque remansi.

His auditis à puella, scripsit omnia hæc affinis ille, narratis P. Inquisitori Bergomensis, à quo capta mulier, & tormentis exposita, cuncta confessa est. Et addit, se à Demone plus quàm quinquagesies deportatam, ut puerum illum, filium prædicti affinis occideret: sed tamen præualuerat nisi quæsi, eò, quod semper eū inueniret signo crucis, & sanctis orationibus à parentibus bene munitum.

Quidam etiam Antonius Leo carbonarius, Ferrariæ habitator, de Valle Tellina, narrauit mihi hoc anno, se in patria sua, ab eò, cui infra scripta contigerunt cognouisse: videlicet, quod cum suspectam haberet ille uxorem suam, ex relatione multorum, quod iret ad cursum, quando ipse nocte dormiret, finxit se quadam nocte profundè nimis dormire. Quod ubi percepit vxor, surgens de lecto se inunxit vnguento ex vasculo prius abscondito & statim nusquam comparuit. Stupens autem vir suus, & quadam curiositate ductus, de lecto surgens, idem fecit quod vxor: & statim per taminum (ut sibi videbatur) per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse uxorem, delatus; in quandam nobilis cuiusdam Comitissæ cellam vinariam deportatus est: quo loci vxorem etiam cum alijs pluribus reperit. Eo autem viso, vxor statim cum alijs quodam signo facto discessit, eodem viro sicut in illo loco relicto. Qui manè à famulis domus inuētus, & cum clamoribus quasi latro caprus, & ante Comitissæ constitutus, accepto loquendi spacio, cum robore factum narrauit. Et ex hoc accusata vxor illius apud Inquisitorem, tandem confessa, pœnas dedit suis dignam sceleribus.

Quidam videret ad nocendum liberis.

Quidam voluit in vinariam cellam.

BB 3 Velle

Velle autem sola illa credere (vt ad obstinatos patilipes
 verba conuertat) quæ proprijs oculis contingunt videri,
 signum stoliditatis est, vel magnæ nequitiae: vt qualis for-
 te quis fuerit, tales & ceteros esse putet, mendaces, in-
 quam, & delusores.

*De vnguento,
 quo vngunt
 vestras.*

*Natura non
 nisi ad vnum
 est determi-
 nata.*

*Vt animal ci-
 bis, si. Spiri-
 tus signis al-
 licitur.*

Ex his tamen quæ prænarrata sunt, haudquaquæ existi-
 mandum est, virtutem aliquam naturalem inesse vnguento
 illi, quasi omnes qui se illo perungerent, sic differri habe-
 rent, aut possent. Iam enim non nisi ad vnum deferrentur
 locum, vel ad vnam duntaxat differentiam loci, cum natu-
 ra non nisi ad vnum determinata sit, vt dicitur secundo
 Physicorum. Nec Diabolus est subditus naturalibus virtu-
 tibus rerum corporarum, quoad motum localem causan-
 dum, cum sit eis nobilior, & ab omni materia absolutus.
 Tales enim virtutes non nisi ad res ipsas terminantur ma-
 teriales. Sed sicut animal trahitur cibis, ita spiritus signis,
 vt dicit Aug. 21. de ciuit. Dei. c. 6.

Ex pacto enim tacito vel expresso, habito cum malignis
 spiritibus ab his personis, vel ab alijs, qui hæc primò intro-
 duxerunt, putà, q̄ fidem abnegent, & baptismum, crucem
 conculcent, nomen vllum sanctum minimè nominent, &
 alia huiusmodi nefandissima incurrat crimina, factò post-
 modù aliquo opere, putà tali inunctione pro signo, statim
 adest Diabolus propria voluntate. Et ita proprio ex arbi-
 trio assumpta sibi placita, etiã bestiarum figura: vel etiam
 inuisibiliter assistens, defert miseris personas, pro earù, vel
 etiam pro sua voluntate ad destinata loca, indeq; reducit.

*Est prælatio
 & subiectio
 in Spiritibus.*

Posset etiam ad hoc cogi Dæmon inferioris ordinis à
 Dæmone superiore ac præsidente, etiùs videlicet ille po-
 restati subiicitur. Est enim prælatio, & subiectio in spiri-
 tibus creaturis, tam bonis, quàm malis, vt patet per sanctum
 Th. 1. q. 109 art. 2.

Propter hæc igitur contingit, q̄ & si aliqui quandoque
 se tali vnguento deturpent, intendentes transferri, siue pa-
 ctum habeant cum Dæmonibus, siue non, voti compotes
 nullatenus sunt.

Nonnulli autem quandoque tali perniciofa vnctione
 peruncti, quamuis etiam non intenderent se transferri,
 translati sunt. Procedit hoc etenim ex libertate Dæmonis,
 sic exigente quâdoque malitia hominum, vt in perniciem
 suam

suam obtineant, quod suæ salutis contrarium est. Et ex bo-
 nitate Dei, quandoque à tali malo quidam custodiuntur
 contra suam etiam voluntatem.

Sed & quandoque impediuntur Dæmones, ne id præua-
 leant obtinere, quod vellent: & hoc vel à bonis angelis, vel
 à malis, sibi tamen prælatis. Ex bonorum autem angelo-
 rum præsidio istud communiter prouenit, ne possint Dæ-
 mones officialibus fidei nocere: nec ex carceribus eorum
 hæreticum hominem eripere, etiam si se totum vnguento
 illo perungeret execrabili.

Sed & quandoque Dæmonum in hoc libertas ostendi-
 tur circa talia: q̄ si persona etiam sic peruncta, pactum ali-
 quod cum Dæmone firmatum præuaricet, putà nomē ali-
 quod sanctum in cursu proferat: statim à Dæmone depo-
 nitur, seu derelinquitur: & in locis se inuenit à domo pro-
 pria, vnde recesserat, longè positus, sæpius etiam flagellata
 per eosdem Dæmones, & quandoque illæsa.

*Castigantur
 inobedientes
 striges.*

Experientia apparentis conuersionis strigum in catos.

C A P. X I X.

Comprobatur etiam id, quod assumptum est, in præ-
 dicta ratione de apparentia strigum in formam bru-
 torum & præcipue catorum, vt ipsæ quoque striges faren-
 tur, per testes fidelissimos de visu, quantum ratione huma-
 na iudicare potest.

Nam supra nominatus Antonius Leo vxorq; sua sub
 iuramento deponentes, mihi dixerunt hoc anno, modò
 decurrere tertium annum, quod in thalamio suo seris opti-
 me clauso, nocte quadam, duo magni cati apparuerit, vni
 ex pueris eorum insidiantes: de quibus tamen ipsi, dū dor-
 mirent non aduerterunt, nisi post emissum à puero cla-
 morem & eiplacum. Strigauerant enim iam ipsum infan-
 tem, quando sunt excitati parentes: cuius maleficii causa
 infra paucos dies exsiccatas puer interiit. Surgentes er-
 go, quàm primùm catos binas viderunt, de lecto suo, vt
 eas comprehensas necarent, licet ferrea pala percussent
 alteram earum vir (vt sibi videbatur) acerrimè: alte-
 ram vero ritè conuulserit: nihilominus elapsæ paulò post
 aufuge.

auferunt ambo, & extra fenestram se demittentes; non
vltra comparuerunt nocte illa.

Simile quid passi sunt post annos duos, hoc est, anno cla-
p̄o circa puellam nuperrimè nartam. Si quidem à duabus
magnis catis, altera beretini coloris, altera verò pro parte
albo, & pro alia parte corporis nigro colore colorata, dum
omnes dormirent, nocte inuasa, parentes expergescit fle-
bili voce. Qui visis catis è lecto saltantibus surrexerunt, vt
eos comprehenderent: sed neque tunc præualuerunt. Nam
vt antea fecerant, eorum manus euaserunt facillimè: & per
fenestram domus demissè fugerūt. Puella verò infra duos
dies exsiccata defecit. Noctibus quoque strépitem multa-
rum catòrum insidiantium alijs filijs, & etiam loco, vbi vn-
guentum sibi datum à quadam strige setuabatur, vt illo
peruncti curarentur (siquidem iam & ipsi strigati fuerant;
sed non exitialiter) sæpius audierunt: cum tamen, vt ipsi
dicunt, non nisi vnā partem catum in domo habeant.

Sed & strix, quæ superioribus diebus fuit incinerata, di-
xit eisdem super hæc percunctantibus, quòd duæ femine
striges fuerant, in forma catorum, quas in thalamo vide-
bant, & alios filios ante occiderant modo prædicto,
seque nosse illas asseruit: imò signis, non autem ex nomine
propalauit easdem.

Huius etiam apparentis conuersionis strigum in catos,
testis alius in hac eadem ciuitate Ferrariæ, Philippus no-
mine, artificio certo, sub iudiciali iuramento mihi asseruit
hoc anno, strigè quandam ante tres menses eidem impo-
nisse, ne prohiberet venire circa puerum, quem (à se fortè
strigarum) cutandum assumpserat, si quas blandientes & al-
ludentes videret catos. Eadem igitur die, dū discessisset il-
la, viderunt post horam ipse & vxor sua catum magnam, &
hactenus ab eis inuisam, quæ ad puerum accedebat còcito
gradu. Quam cum ex timore parentes sæpius abegissent,
postremò contra venientis vexationem ad impatientiam
exarserunt: clausoq; ostio, vir ille grauissimè catum hinc
ind. fugientem, diutius hasta percussit, & demum ex alta
fenestra se iactare compulit, vt toto collisa videretur cor-
pore catus. Ex tunc autem strix illa vetula toto contracta
corpore per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est;

vt

Strix vapulæ
sub formâ fe-
llic, male ha-
bet.

vt leuis quam prius habebant, suspicio, q̄ striga esset, &
puerum suum, qui hac infirmitate strigatus, grauissimè la-
borabat, ipsa strigasset, in vehementem transiit, imo in vio-
lentam. Etenim percussiones, & plagæ, quæ in cato infixæ
sunt, in illa vetula sunt inuentæ, quoad membrorum cor-
respondentiam.

Innumera possent adduci ad huius rei manifestationem
exempla. Sed hæc nunc sufficiant manifestissima testimo-
nia, de quibus & pública instrumenta confecta sunt, & per
eosdem testes, qui adhuc viuunt, apud omnes confirmari
possunt.

Alio etiam modo id ipsum, quod in hac tertia ratione
probare assumpsimus, manifestari potest, per ea videlicet,
quæ ante cursum inchoantes, in cursu striges perficiunt, vel
ex cursu regressæ, ibi facta demonstrant. Ex quibus mani-
festabitur, q̄ talia delusoriè non contingunt: sed verè rea-
liter, & in corpore.

Habitanti namque priusquam ad cursum accedant sacra-
tissimam hostiam, vbi postmodum ad determinatū locum
fuerint deportatæ, pro munere offerunt Diabolo, quam &
ipsius Diaboli gratia, & requisitione optòbrijs affectam,
ibi dimittunt: & nullatenus apud se postmodum illam in-
ueniunt. Quòd non accideret, si tantummodo somniant
se talia facere.

Idem còuineunt alia itidem oblata munera putà vmbi-
lici puerorum, galli gallinæ, & alia huiusmodi quæ còmu-
niter requirunt Dæmones in sacrilegis eorum sacrificijs.

Quòd autè res ita se habeant & isthæc traxerint Dæmo-
num post oblationem non compareant, milles compro-
batum esse testantur patrum Inquisitorum processus innum-
merabiles.

Eisdem itidè strigibus referentibus cognouimus quod
dum primò deportantur ad cursum & negatis eorum do-
mina cursum fide Christi atque Baptismo faciunt homagiū
Dæmoni, accipiunt tradere sibi eodem Dæmone pugillum
terræ, qua secum portata, & realiter apud se ipueta, conser-
uataque, toto vitæ suæ tempore vtuntur personæ istè pes-
simæ, ad maleficiandum non solum pueros, verum viros &
mulieres cuiuscunque ætatis, proiecto terræ illius modico
super eas, quas volunt personas perdere. Si autem hæc om-

B B §.

nia

Hostiam sa-
cratam secum
volantes Stri-
ges portant.

Vmbilici pue-
rorum offeru-
tur Diabolis.

Pugillum ter-
ra maleficiata
datur iniata
strigi.

nia in somnis contingerent, vel delusoriè, nequaquã apud se talia postmodum vigilantes inuenirent.

Aliud quoque huius vitæ signum offero tale: Affecerunt enim striges qualibet hebdomada se bis languere, manè videlicet diei Veneris, & diei Lunæ, propterea quod ex velocissima reportatione, qua noctibus illis præuijs à cursu recipiuntur in propria, patiuntur depositæ quasi vertiginè, & ob hoc lecto decumbentes, toto penè mane illo quiescunt. Quo etiam effectu, quasi apertissimo & clarissimo signo, notè earum suspectas easdem habent vehemētissimè, quod sint striges: vbi præcipuè præstigijs operibus aliis quin intendunt.

Ex velocissima rellione vertigo vexat striges.

Per caminum quedam demissa proditur.

Sed & illa, quæ superioribus diebus incinerata est, ea quæ nunc diximus confirmauit: & aliud insuper veri realitq; sui cursus dedit hoc indicium: quod cum semel reportaretur è cursu, & per caminum deposita fuisset in camera propria, non potuit hoc latere familiares, qui in eadem camera dormiebant. Et licet illa, vt factum occultaret excusationem auditu sonitus aliam interponeret, non tamen eis potuit satisfacere, quò minus vehementer suspicarentur eam tunc de cursu regressam, sicut & rei veritas erat.

Mutuus quoque concursus in dictis & factis, dum in diabolico illo residet conuentu, & se inuicem cognouisse, & comitatus fuisse: fecisse quoque simulque dixisse, dum sunt in cursu, quæ postmodum concordés referunt, sicut in referendo conueniunt, qui vigilat, ea quæ simul vigilantes fecerunt, aut dixerunt, signum est apertissimæ veritatis, quod ista non in somnis perficiantur. Nam si vnus somniaret, aut deluderetur, vel etiam ambo, nullatenus ita mutuo conuenirent. Non enim experimur, imò impossibile iudicatur, & contra naturam, quod duobus contingat eadem in somnis videre, putarè, quod hæc vel illa fecerint, vel dixerint, absque vlla penitus differentia, vt talibus accedere comprobatur. Siquidem per sæpè plures earum conueniunt simul ire redireque vt nulla sit iam negandi ratio vel apparentia, quod hæc corporaliter fiant & in vigilia.

Quod si etiam quandoque in somnis hæc appareant, vel obtingant opere Dæmonis, non hoc eos latet, vt plimum

qui talia patiuntur, sicut & supra dictum est, ex his quæ traduntur in Malleo Maleficarum. His tamen, qui realiter deferruntur ad cursum, vt dictum est, multa tam in motu illo, quam in termino motus, delusoriè in parte contingunt: vt iudicent miserè, realiter & corporaliter nonnulla ibi fieri & esse, quæ tamen phantasticè fiunt opere Diaboli, vt in solutionibus argumentorum plenius innotescer.

Cur Dæmones copiosas ac celebres strigum conuentus crebro sic instruant, ac aceruent, è diuersis regionibus assumptis viris ac mulieribus.

CAPVT XX.

Possent autem aliquis etiã præmissis omnibus annuendo dubitare de veritate huius concursus hominum in vnum, tam crebro repetiti.

Esto enim, quod possit Diabolus homines de loco ad locum longius transferre, & plures etiã homines in vnum congregare: non tamen id fieri credendum videtur, nisi rarissimè, sicut & rarissimi leguntur qui fuerint à Dæmone per aëra deportati: & rarius, imò nunquam, tam in gentiliam, quam etiam in Ecclesiasticorū scriptis legitur, quod vel semel tantū per Dæmones facta sit adeò celebris congregatio hominum, sicut est vna vel minima earum, quæ fieri dicuntur à strigibus bis in hebdomada in diuersis partibus Christianorum.

Quod si etiam dicatur, hoc Dæmones facere, vt decipiant homines, & eorum ruinæ sæpius insidiètur, videtur, quod ab initio ista facere debuissent, cum à principio perditionem hominum summo studio, & inexplibili malitia exquisierunt. Vnde cum factum hoc aliàs nemo sciat, imò negetur ab omnibus, pari modo negabit quispiã vnquam Deum Opr. Max. ista permittere.

Verum enimvero cum tot assertionibus, atq; manifestis indicijs, hæc infelici nostra hac tempestate comprobètur contingere, supra inductum suasorium scrupulum hac sola suasionè remouere curabimus, quod Deo pro grauioribus hominum inualefcntibus demeritis permittente, grauius eosdem

eisdem Diabolus insequitur, ac perniciosiores nocendi modos indies aggreditur in Christiani nominis extinctione.

Quod autem vnus hic morbus omnium sit grauissimus, supra modum contagiosus, vniuersaliq; saluti hominum magis aduersus primum manifestato, facile demum ostendemus, non ab re nostris temporibus ista crebrescere.

Primum autem, deducit multitudo simul & grauitas criminum, ruinaq; animarum exitialis, quam Diabolus omni, qua potest arte, omniq; malitia mundum debellare contendit. In consortio enim positae miseriae, & infelices illae personae, magis se inuicem ad malitiam trahunt, in malitia fouent, & sic eorum culpa continuè aggrauatur. Se inuicem quidem ad malitiam magis trahunt inducendò.

Primo verbis. Timet enim persona quaelibet diabolica, si solum se sciret, aut tederet esse sit Demoni obligata, sic à Christo aliena, eiusq; inimicam: timet, inquam, hæc alteri reuelare, & ad simile facinus alios inducere. Modo autem, cum in tam solenni delectabiliq; se cognoscant annumerari societate, quasi iactabundæ, moremque facturæ cognatis, amicis, atque sodalibus, eisdem inducunt verbis extra celsum, vt potè primo narrando, quibus conuenientes in cursu perfruantur bonis.

Secundo excludendò timorem, tam Dæmonum, quam iudiciorum Dei: dum Dæmones, non quasi inimicos, vt prædicatur, sed quasi amicos, & familiariter obsequentes pro voto se dicunt habere, & Deum talia non curare, vel certe non posse punire affirmant hæreticè, quasi non proualeat contra Dæmonis potentiam se opponere, factasq; iniurias vindicare.

Tertio remouendo impossibilitatem apparentem transmigrationis longinquæ, imò præbendo facultatem per Dæmonum inuocationem: eisdemque per execrabilem vnctionem, in illorum maledicto nomine factam à strigibus, ad hoc ipsum obsequiosos reddendo.

Quarto, causando roborandq; fiducia proprio comitatu. Fouent postmodum in malitia; dum sunt congregatae personae illae, alias quas traxerunt: primo offerendo eas magnæ dominæ in tali multitudine præsidèci: vt propter eam, quam præ se fert excellentiam, potèntiam, beneuolentiam, comitatem, vereantur eiusdem votis atque præceptis, tam

*Quot modis
inuantur
Striges.
Cur Dæmon
euentus suos
agat.*

*Quot modis
fouentur stri-
ges in malitia;*

metu execrabilibus, non parere: timeant eidem promissa non obseruare: non odio eam habeant, sed potius diligant, veluti autricem tantorum bonorum, & in omnibus occurrentem pro voto.

Secundo fouentur in malitia, propter multitudinis imitationem. Multae enim personae, dum etiam illuc perductae sunt, reuerent contra Christum & fidem sacrilegia committere: quæ tamen immutatione sociarum fidentius admittunt facinorosissima opera. Ex maiori etiam multitudine, maior sequitur voluptas in multis, quibus fruuntur delictis. Si enim omnis boni possessio iucunda minus est sine consortio, vt dicit Boëtius: ex hoc ipso, quod in maxima multitudine conueniunt, solatijs etiam affluunt pluribus in chorizando, cantando, sonando, & in curiositatibus multis: & præsertim in aspectu pulcherrimarum personarum apparentium, & c. vt sic vilissimorum hominum desiderium accendatur magis ac magis, velle sæpius ista reperere.

Ex quibus omnibus continuè aggrauatur peccantium malitia, cum ex frequentatis actibus malis, omnis eorum generatus pessimus habitus infidelitatis, apostasiæq; à fide, & demum omnis generis vitiorum, & præcipue luxurie, gulae, inuidiae, iræq; proficiat in malitia: & cor eorum obstinatione maxima indies obduretur, ob peccandi consuetudinem.

Cuius indicium est rarissima talium personarum ad Deum conuersio: conuersorum tam facilis, quæ commprobat, recidiuatio. Dicunt enim communiter quæ conuertuntur, quod ista conuersio sibi difficillima est, & perseverantia dura, tum ob deliciarum memoriam: tum propter Dæmones, in diuersis formis plurimum eisdem blandientes vel si sic non proualent, realiter postmodum, & grauius deterrentes, & verberantes.

Aggrauatur insuper illorum malitia, propter multitudinem, ex hoc, quod quasi in vnâ facinus omnes coniurant: ita, vt quilibet, nõ solum propriorũ, sed etiam totius multitudinis peccatorum, quibus consentit & delectatur, reatu teneatur obnoxius. Sicut enim opera bona gratiora sunt Deo, si à multis vnanimiter fiant, iuxta quod innunt verba illa Domini, Matth. 18. Vbi fuerint duo vel tres congregati

*Quomodo
Striges aggra-
uant malitia;*

*Rarissima con-
uersio strigum
ad Deum.*

*Feruescunt
carbones, dum
coguntur in
vnum sic.
Cur antiqui-
vus Sathan
his artibus
Magici sic
vsq.*

gati in nomine meo, ibi sum in medio eorum: ita & quoad malitiam grauitatēque delictorum, pariformiter iudicandum est. Vnde & in naturalibus diuersorum agentium virtus, quo magis vnita fuerit, fortior est, & magis diffunditur. Feruescunt enim magis igniti carbonēs, dum coguntur in vnum. Hoc igitur recte pessimo versutus vitur hostis, vt copiosam infelicitissimorum hominum multitudinem ad tartareas striges post se trahat. Nō est autem vsus hac arte Diabolus ab initio, antiquisve temporibus, tum quia principaliter per hęc intēdit iniquis fidem veri Dei, de corde hominis euellere. Totum autem antiquitus penē orbem, per veritatis ignorantiam, & per infidelitatem suā addixerat seruituri, præter Iudæorum paucissimos: quem etiam populum ad idololatriam pronum cognoscens, non exquisitis his artibus ad infidelitatem trahere necessarium iudicabat: sed faciliē in illam eos prolabi faciebat.

Post aduentum autem Domini & Saluatoris, in primitiua quidem ecclesia Christianus populus inter infideles habitans, perfectissimæ vitæ fuerat, & fidei firmissimē inhærebat, vt potē inter persecutiones continuē splendescens atque feruens, sicut & aurum igne probatur: eratq; tunc Diabolo sola vel maxima cura, regnum suū tueri, ne omnes infideles ad Christum conuerterentur. Sed data pace post tempora ceperunt Christianicæ segniter agere, à conceptoque fidei seruore tepescere: quos consequenter aggreffiens Diabolus, per ministros suos hæreticos innumera- biles seducere cœpit, sicq; voti cōpos fieri per internam infestationem à se, & per exteriorem ab ipsis hæreticis factam: non autem adhuc per visibilem apparitionem, saluti hominum grauius insidiari.

*Quomodo
hæresis Stri-
giatus creue-
rit.*

At postremò sublati ē medio hæreticis, aut certē à Christianorum sinibus longius profligatis, cepit Diabolus simpliciores personas facile seducere, multipliciter deludere, & ad infidelitatem cultumq; Dianæ varijs illusionibus inclinare, vt in c. Episcopi. 26. q. 5. enarratur.

Sed deprehensio à Christianis per sacerdotū doctrinam, non esse verum Deum, vel Deam, quæ personis illis quasi domina apparebat, ne suo Diabolus desiderio pessimo defraudaretur, cepit apertē se Christianis solis offerre in omnibus obsequentem; & eis creberrimē omnis generis delin-
delin-

delicias preparare, dummodò fidem Christi ab eorum cordibus eliminare posset. Quod vt faciliē firmiterque obri- neat, prædictos adinuenit laqueos, ac dolos pessimos maledicti cursus, ac infelicitissimarum harum personarum conuentus.

Et in principio quidem, eò, quòd non multi essent, qui eius tali malitiæ consentirent: ex diuersis locis Christiani- tatis, vnus tamen assumptos lingue per aëra in vnum tantummodò locum pro quolibet regno, qualibetve prouincia deducere conlueuerat, putà, circa regionem Iordanis, circa nuceam Beneuenti, & sic de similibus.

Sed adeò magna in præsentiarum multitudine inualuerunt, vt in pluribus aggregentur locis, & quasi per singulas diocesces conuentus faciant copiosos, magnæ multitudinis vtriusque sexus, & varijs status. Sicut in Barcho Ferrarien. in planicie Mirandolæ, in monte Paterno, prope Bononiam, & in alijs plurius per has maledictas personas nominatis locis: vt iam non per aëra semper à Dæmonibus deportentur, sed pedestres vadant multotiens, & velocius currant, quòd per se propē sit locus, tamen à Dæmonibus in hoc ipso multipliciter etiam sint suffulta. Quam sectam maledictam dignetur Deus Opt. Max. tandem eliminare. Et hæc de tertio principali, & quoad totius quæst. determinationem, & materiæ declarationem dicta sufficiant. Nunc superest argumenta pro opinione falsa in principio facta dissoluerē.

*Pro solutione primi argumenti primò deducitur allega-
tum in contrarium c. Episcopi, esse multiplica-
ter de auctoritate, & veritate
suspectum.*

C A P. X X I.

Determinata veritate circa præpositam quæstionē, superest soluere rationes in principio adductas pro parte falsa. Ad primum igitur argumentum fundatū super ea, quæ dicitur in c. Episcopi. 26. q. 5. multa dicenda sunt, eò, quòd huius cap. verbis, & auctoritati solū in nitantur, & hæreant, qui cursum hunc diabolicum corporaliter fieri negant. Primò ergo dicendam est, secundum aliquos,
capitū

*Conuentus
Strigum circa
Iordanem.*

*Loca conuen-
tuum diaboli-
corum.*

*Hodie non ro-
lantes, sed pe-
destres Stri-
ges habentur.*

capitulum illud, sed etiam concilium suspectum esse de falsitate & inter paleas non minus computandum, quam Gabillon. vel Beloen. concilia reputentur, d. 18. c. Placuit, & c. Annis. & sic de similibus, quæ non alia ratione repudiatur & inter apocrypha censerentur scripta tenendum est, nisi quia nesciatur quo tempore, sub quo Pontifice, vel cuius auctoritate indictum sit aliquod tale concilium, vel confirmatum. Etenim concilia plurima ab hæreticis & schismaticis sæpius celebrata sunt; in quibus quidem licet plurima constituta inueniantur, quæ ad sanctæ vitæ profectum cõferre videantur, & nonnulla vera ex sanctorum Doctorum sapientia inferantur; nihilominus ab Ecclesia non acceptantur, imò damnantur propter commixta multa falsa, & perperam ordinata; & quia etiam nõ ite congregata fuisse comperitum est, sed potius cõtra voluntatem summi Pontificis, aut præter eius notitiam, & beneplacitum, cuius solius est, vniuersalia concilia indicere, & cõfirmare, dist. 17. per totum. Sicut patet de consilio Arimini damnato, dist. 15. c. Sancta, & nouissimis temporibus de consilio Basileæ damnato ab Eug. 4. & sic de alijs pluribus schismaticis concilijs. Et ille, qui teneret, quod concilium potest iudici, vel congregari, aut celebrari sub alio capite, quã summo Pontifice, Romæ vice, Petri vniuersali Ecclesiæ præsidete, nisi forte in casu, quo Pontifex in hæresim laberetur, esset hæreticus, sanctæ matris Ecclesiæ Romanæ primatum impugnans, quem à Christo accepit, d. 22. c. Omnes. & d. 4. o. c. Si Papa. Cum igitur huius auctori concilij Acquiren. & tempus ignoretur, & auctor, illi merito adhærere nõ videmus cogi: & eius dicta, seu decreta nullam habere videantur auctoritatem, nisi aliud ostendatur. Suspectum est secundò vehementer tale concilium, quod non Catholicum fuerit, aut ab Ecclesia approbatum, eò, quod nonnulla profert obscura, sacrisq; literis non plene consona, sed secundum sensum, quem aduersarij patrũ Inquisitorum in eo habent, falsa ac de hæresi suspecta. Probãdo etiam suum principale propositum secundum dictum sensum diminutè ac inefficaciter procedit, & contra veritatem, quæ manifesta est in sacris literis, quod videlicet talia non possit facere Diabolus, quæ tamen Diabolo possibilia esse, sacre literæ protestantur. Nam inter alia eliciunt hæc ex d. cap. quod non

possint à Diabolo portari realiter de loco ad locum, quod non possit figuram hominis prætere, vel mulieris quasi deæ factæ, quæ sunt contra sacras literas & contra scientiam & doctrinam omnium Theologorum, sacras literas exponentium. Nam quòd Diabolus Christum de loco ad locum portauerit, habetur expresse in Euãgelio Matth. 4. capi. Multò magis igitur alios portare poterit, & portasse fertur in historijs authenticis Sanctorum, & præcipuè diuini Iacobi Apost. Naturalis etiam potentia non est minor in angelo malo, quàm in bono, qui tamen portauit Abacuch per longa terrarum spacia in citissimo tempore. Dan. 4. Cum possit etiam Diabolus se transfigurare in Angelum lucis, vt dicitur 1. Corinthi. 9. & habetur in eodem capit. Epistolæ cop. multò magis poterit se transfigurare in eam aliquam corpoream, sicut putabant esse Dianam ipsi Pagani. Contraria etiam sacris literis (nisi bonè glo. interpretentur) affert capitulum illud; dum dicit esse infidelem & pagano deteriorẽ, qui credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius mutari, aut in deterius, aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, quia omnia fecit, & per quem omnia facta sunt. Huius enim contrarium, quantum ad aliam speciem, expresse habetur, Exod. 7 & 8. Vbi legitur Magos Pharaonis conuertisse virgas suas in serpentes: aquas etiam in sanguinem verum, verasque ranas. Neque enim potest dici secundum, fidem, quòd ista delusorie acciderint: quia sicut bene probat diuus Augustinus in glo. ibi. Scriptura eodem vocabulo nominat, & virgas Magorum, & virgam Moysi, quam constat verè in serpentem esse conuersam. Et hanc intentionem Augustinus in passu illo sacre scripturæ, sequitur etiam & declarat diuus Tho. Por. quæstio. 6. ar. 3. ad 8. cum alijs Theologis & expositoribus. Et alia ratione hoc ipsum deducitur ex eadem scriptura: quia si delusorie ista contigissent, cum illi Magi nõ nisi virtute Diaboli talia possent facere, & æquè facile sit Diabolo facere, quòd ita prestigiosè cyniphes sicut ranæ serpentesque apparerent; quæ facile virtute illius potuissent Magi cyniphes ipsos delusorie, & tantum apparenter educere, sicut ranas; & tamen sacra scriptura dicit, quod Magi hoc facere non potuerunt. Quod quidem non est ita intelligendum,

quasi naturalis Diaboli virtus ad illorum etiā productionē nō se ostenderet: sed quia eos talia animalia tunc producere non permisit Deus: vt dictus sanctus August. 3. de Tri. & recitat Magister 7. de 2. Qui etiam negaret, quōd Diabolus possit creaturam conuertere in aliam similitudinem per præstigium, negaret ipsum præstigium, quōd est vna diuinationis species, & contradiceret consequenter omnibus Theologis & cap. Nec mirum 26. q. 5. seque opponere omnibus historijs talia narrantibus, quæ per præstigium varijs temporibus contigerunt in locis. Quo tamen modo intelligendum sit, Diabolum posse, vel non posse vnam creaturam in aliam mutare infra declarabitur. Suspectum tertio de falsitate est dictum capitulum, in quantum alium præterdit sensum in sacris literis, quàm habeant sancti Doctores super verbo illo Apostoli: Sive in corpore, siue extra corpus nescio, &c. inō sensum præfert, quem reprobant S. Aug. S. Thom. & quem D. Hieronymus in prologo Danielis, dicit fuisse sensum cuiusdam Iudæi negantis pariter id, quod vniuersalis cōfiteretur Ecclesia. Abacuch, inquam, esse portatum ab Angelo in Babylonem breui temporis spatio. Et ideo cūm ex cultu Iudæi exponentis: tum etiam quia Hieronymus hoc referebat, vt ostenderet se in suis translationibus pati multas calumnias, maxime à Iudæis, quas ipse calumnias reputabat iniustas, infertur tacite, quōd pariter exerebatur, & damnet causas calummarum, inter quas vna erat expositio prædicta, quam inducebat Iudæus ille. Cūm ergo illum afferat dictum capitulum secundum aduersariorum interpretationem, patet ex hoc ipso, suspectum esse de minori veritate. Est autem sensus verborum Apostoli, dum dicit se nescire, an in corpore, an extra corpus raptus sit vsque ad tertium cœlum, à prædicto Iudæo introductus, & prædicto capit. Episcopi. infernus, secundum aduersarios, iste, quod Apostolus nescierit, an fuerit portatus in paradysum, seu in tertium cœlum corporaliter: ita quod corpus cum anima eius esset illuc transportatum: an certè extra corpus raptus fuerit, & in solo spiritu viderit & audierit, quæ ibi cognouit. Hunc autem sensum recitat & improbat August. 12. super Genes. ad litteram, hac ratione, quia, inquit, constat ex verbis Apostoli, quod ipse sciuit se esse raptum vsque ad tertium cœlum: constat

ergo

ergo, illud cœlum, in quod raptus est, esse verum cœlum, non aliquam cœli similitudinem. Si enim hoc voluisset intelligere, cūm dicit se raptum in cœlum, id est, ad videndū imaginariæ similitudinem cœli, eodem modo poterat affirmare raptum esse in corpore, id est, in similitudinem corporis huius. Et sic non fuisset necessarium discernere, quid sciret, aut nesciret: quia vtrunque æqualiter sciret, scilicet, & se esse in cœlum, & se esse raptum in corpore secundum similitudinem, sicut accidit in somnis. Si autem sciebat esse verum tertium cœlum, sciebat ergo aut esse aliquod spirituale & incorporeum: & sic non poterat corpus eius illuc raptum esse aliquid corporeum, & sic anima non posset illuc sine corpore rapti, nisi separaretur à corpore. Et sic post longam disputationem Augustinus concludit verum sensum verborum Apostoli, dicens: Restat ergo fortasse, vt hoc ipsum eum intelligamus ignorasse, vtrum quando in cœlum raptus est, in corpore fuerit, quomodo est anima in corpore, cūm corpus viuere dicitur, siue vegetantis, siue dormientis, siue in est asim à sensibus corporis alienata: an omnino de corpore exierit, vt mortuum corpus iaceret, donec peracta illa demonstratione membris mortuus anima redderetur, & non quasi dormiens euigilaret, aut ecstasi alienatus rediret in sensus, sed mortuus omnino reuiuisceret. hæc ille. Quem adducit & sequitur S. Thom. 22. q. 175. art. 6. & Veri. q. 13. art. 6. Quod etiam ratione conuincitur: Si enim non fuisset tunc Apostolus secundum corpus in terra, vbi fuerat à socijs & comitibus deductus, & à Iuda hospitio receptus, hoc ipsum illi clarissime comperissent: Et palam omnibus, quasi miraculum in signe factum esset. Si verò in terra, & non in cœlo corpore fuisset, nolle socijs hoc affirmantibus credere, impudentiæ illius ascriberetur, non minus, quàm eius qui tantum ea credere velit, quæ sensu percipit exteriori. Immobile autem corpus hominis manens, non omnes discernere possunt, an funditus extinctum sit, vel certè ecstasi pariat. Vnde referentibus qui bullibet Paulo, quod corpore immobilis permansisset, eorum sensui adherere non renebatur, si quis ei quod mortuus fuerit, vel non mortuus affirmasset. Cūm igitur si hæc etiam non suffragaretur ratio, sola auctoritas sanctorum fidem faciat veritati, patet

CC 2

quod

quod contrarium sensum in verbis Apostoli prærendens illius capituli litera redditur de veritate suspecta.

Capitulum Episcopi, propositum suum inefficaciter inferre, & ob hoc de falsitate, & auctoritate minori suspectum esse.

C A P. X X I I.

DE falsitate quoque minorique auctoritate d. c. deprehenditur ex hoc esse suspectum, quod in probando quod intendit obscure, ineptè, & profus inefficaciter procedit, si illum habet sensum, quem ei tribuunt aduersarij, dum contra veritatem supra diffinitam illud inducunt. Volens enim probare secundum eos, quod non realiter, & in corpore mulieres illæ perferrent, aut viderent quæ narrabant, sed in somnis potius, aut in solo spiritu à Diabolo deluderentur, inducit binas illas auctoritates sacræ scripturæ, quibus secundum horum interpretationem habeatur, quod non in corpore, & secundum sensus corporeos præsentis fuerint Paulus & Ezechiel, alter inquam, in cælo, alter in Ierusalem. Et tamen ex illis auctoritatibus ad sensum istorum à capitulo inductus non habetur primo, quod non possit etiam tale quid in corpore contingere, nisi in auctoritatibus illis hunc habeant intellectum, quod videlicet nullo modo potuerit, vel Paulus in cælum, vel Ezechiel in Ierusalem corporaliter deportari, nisi forte ab angelis bonis. Sed hoc primo est falsum, quo ad deportationem Ezechielis. Multo enim grauiora corpora potest Diabolus & longius deportare, vt supra monstratum est. Secundo inferitur oppositum ex hoc ipso, quod dicunt, cum naturalia manserint in Dæmonibus secundum Dionys. Splendidissima. Quicquid ergo virtute naturali possunt Angeli boni, possunt & mali: & magis qui sunt excellentioris naturæ. Falsa etiam expositio ista ex hoc conuincitur, quod si sic intenderet, Paulus vtique mentiretur. Etenim quid Angeli boni possint & mali, melius ipse certiusque didicerat, quam authores dicti capituli. Nō ergo dixisset: Nescio, Deus scit. Si verò in prædictis auctoritatibus non illum, sed hunc potius habeant intellectum, quod de facto non corporaliter ad

ter ad illa loca portati sint, licet potuissent portari, tunc non habent ab eis propositum quod intendunt, hoc inquam, quod non possint à Diabolo per longa terratum spatia corporaliter portari striges. Nam à non esse ad non posse, nullum est argumentum. Neque enim sequitur: Petrus non est Papa, ergo non potest esse Papa. Et tamen aduersarij ex auctoritatibus illis, quæ continent tales translationes non esse factas in corpore inferre volunt, quod non possint similia in corpore contingere. Neque etiam sequitur, quod semper & omnibus sic contingat respectu cuiuscunque corporis & cuiuscunque localis distantie, quod Ezechiel corrigi atque Paulo, quia particulari ad vniuersalem, siue secundum tempus, siue secundum supposita, non valet argumentum. Et hæc apud sapientes logicos notissima sunt, & prima principia: quæ etiam pueris & idiotis clarè constant. Quis enim inferret: Aliquando Petrus fuit, ergo semper Petrus fuit? Similiter quis existimaret, hanc esse bonam illationem: Aliquis homo est bonus, ergo omnis homo est bonus? Et tamen secundum aduersarios in capitulo illo sunt similes deductiones, isto modo: Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore ad loca illa, ergo nunquam, & nullus potest taliter in corpore ferri. A particulari etiam, & multo magis ab vna singulari ad aliam singularem, consequentia seu argumentum non valet, siue affirmando, siue negando fiat. Si aut non sequitur: Aliquis homo, seu etiam Sorres currit, ergo Petrus currit. Aliquis homo seu etiam Sorres non est bonus, ergo Petrus non est bonus. Et tamen secundum tenentes contrariam opinionem, in præsentis quæst. ar. d. capit. Episcopi, intendit sic arguere: Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore. Ergo nec illæ mulieres portantur in corpore. Vnde patet quod cum istæ consequentiæ secundum sapientes sint derisibiles: ipsum quoque totum capitulum secundum sensum quem isti homines, qui Inquisitoribus aduersantur, in eo habent, est nullius penitus auctoritatis, & à Spiritu sancto non prodijisse conuincitur, neque fuisse bonum, verum, ritèq; congregatarum concilium, sed inter paleas reputandum.

Aduertant etiam, qui sic exponunt d. capit. quænam sit probatio, quam fecit secundum eos. hæc, inquam: In somnis

ac nocturnis visionibus homo extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat: ergo & mulieribus illis itidem accidebat circa ea quæ narrabantur ab eis facta, vel visa. Similiter ista probatio nulla est: Stultus & hebes est, qui ea quæ sunt in solo spiritu, etiam in corpore accedere arbitratur: ergo stulti sunt & hebetes, qui credunt verè, & corporaliter mulieres illas fecisse, vel vidisse quæ narrabant. Nonne istæ probationes supponunt, mulieres illas somniasse tantum talia, quod tamen erat probandum? Si ergo d.c. talè habuit intellectum, quem isti ex eo accipiunt, inefficacissimè processit. Si verò aliter interpretetur, ut saluari possit veritas & auctoritas eius, nos infra efficere conabimur, aduersarij non habebunt ex eo præpositum suum, ut ibi etiam ostendetur. Sed nunc quædam alia adhuc prælibanda sunt.

Quod non est necessario standum dictis illius capituli Episcopi, si à synodali concilio emanauit, quin etiam si concilio generali prodijset reclamandum est ad Pontificem, ut sua declaratio ne excludat sensus erroris, quos aduersarij habent in eo.

C A P. X X I I I.

Supposito autem quòd à ritè congregato concilio capitulum hoc mandauerit, adhuc secundo dicitur argumentum super illos fundatum non procedere propter duo. Primo quidem, quia nescitur adhuc an synodale fuerit tale concilium, vel certè generale, quod solam omnes astringit. Argumentum autem probabile, quòd generale non fuerit tale concilium, hoc habetur, quo dicitur generalia concilia enumerata à Gratiano d. 15. vel 17. nullum Acquirensè inuenitur. Omnia autem concilia Gratianum sufficienter enumerasse, nullus debet aliquatenus dubitare, cum præfertim ea d. 15. promittat se velle assignare originem constitutionum Ecclesiasticarum, quæ ex sacris concilijs communiter ortæ sunt. Huius ergo etiam constitutionis atque mandati, si authenticum esset, originem præmisisset inter generalia ritèque congregata concilia, hoc Acquirensè commemorando

memorando, aliàs non omnium conciliorum seriem putasset se sufficienter tradidisse. Non ergo generale fuit hoc concilium, vel certè nullius apud cum auctoritatis, quia fortè non ritè congregatum. Cuius etiam rei signum est, quod nullum ex antiquis meruit glossatorè, quia illud fortè decretorum libro insertum non habebant. Si qui autem moderatorum, ut Io. de Tuttecremata, illud exposuerunt: non nisi quatuor esse de principali eius intentione dixerunt: ut sic veritas in eo contenta saluaretur, omni falsitate, quæ præteritis, exclusa. Quænam sint autem quatuor illa principaliter intentæ, declarabitur inferius. Si autè dicatur, quod plura alia in libro Decretorū inducuntur concilia generalia non prius enumerata. Respondetur primò, quod adducere inconuenientiã non est soluere quæstionem. secundò, quod si illorum etiam ignoretur rebus & author, & irrationabilia, vel falsa contineant, qualia manifestabimus capitulum hoc continere, eis pariter non erit necessariò inhærendum: & si de fere quis eis voluerit, erunt piè interpretanda, sicut infra circa hoc etiam faciemus. Sed adhuc quispiam fortè probabiliter inducere conabitur, quod tale concilium fuerit generale, & quod præsentia vel auctoritate summi Pontificis celebratum sit, cum Episcopis indifferenter præcipiat, quòd solus Papa potest (ut videtur) eo quod solus sit eis superior ordinariè. Hoc est enim vnum ex iudicijs inductis à glossa in cap. ut circa. in verbo, Perpetuo. de electione. libro 6. ad discernendum generalia concilia à particularibus. Præcipitur etiam in ipso capitulo omnibus esse publicè annuncianandum, quod qui talia credit, & his similia, fidem perdit. Non est autem, nisi qui omnibus præsidet, præcipere ut omnibus annuncietur mandatum, vel quæcunque determinatio fidei. Talis autem est solus Papa, vel etiam generale concilium eius auctoritate. Respondetur igitur, quod si capitulum præciperet omnibus Episcopis absolute, utique ex hoc concluderetur, quod concilium generale fuisset, quando aliàs esset ritè congregatum, eo quod ut inducitur, solus Papa omnibus Episcopis prælatus sit, & super omnes plenam habeat auctoritatem. Non sic autem inuenitur in capitulo illo. Sed indefinitè dicit, Episcopi, in plurali. Et licet quandoque indefinitè æquipolleat vniuersali, non tamen semper, neque formaliter. Potest au-

tem Metropolitanus, siue Primas sit, aut Patriarcha, siue etiam sit Archiepiscopus, congregare concilium prouinciale, ad quod vocati Episcopi omnes illius prouincie accedere tenentur, alias excommunicantur. d. 18. c. si Episcopus, c. si quis. c. Decernimus. Et potest concilium illis precipere, quæcunque iudicauerit esse precipienda, & tenetur seruare ordinata in eo; d. 92. c. si quis Episcopus: primo, secundo, tertio. Similiter in c. Episcopi, omnibus esse annunciandum, & interpretari quis possit, quod non absolute de omnibus loquitur, sed tantum de omnibus subiectis. Vel quod non precipitur, sed quasi naturaliter hoc moriet esse predicandum omnibus, quasi dicat: omnibus annuncianda est ista doctrina, ut pote vera, & ad salutem omnium spectans. Hoc autem modo potest monere etiam qui prælatus non est, & qui nullam habet iurisdictionem: sed tantum docendi officium. Vnde multo magis sic potest omnes monere particulare concilium: Sed non potest precipere omnes omnibus, sed tantum sibi subiectis. Discordare etiam a quocunque particulati concilio, quando erronea vel indiscreta præcipit, vel in his determinationibus in quibus vel ratio, vel Sanctorum doctorum aut clarissimorum Theologorum auctoritas contradicit: aut certe in his, quæ secundum gelas & Doctores non sunt de principali intentione concilii, vel quæ non exponuntur, nisi secundum absurdum eius intellectum, ut in proposito accidit, circa presentis questionis articulum, quantum ad expositionem aduersariorum d. c. non est erroneum aut temerarium, sed salubre, laude dignum ac, 7 meritum. Sicut enim declarantes factas literas, & malum in eis intellectum explodentes & consequenter eas elucidantes commendantur, eisq; vita æterna promittitur, iuxta illud Ecclesiastici 24. Qui elucidat me, vitam æternam habebunt. Sic etiam omnem veritatem explanando, cum non nisi à Spiritu sancto sit veritas secundum Ambr. & quæcunque falsitatem arguendo conuinciam, dignus laude redditur author. Sanctorum etiam patrum doctrina in his præcipue quæ fidem tangunt vel bonos mores, non nisi secundum eorum principalem intentionem & sanum intellectum, excelsus, inquam omnibus quæ possent falsum & erroneum sensum facere, accipienda est, & veneranda. Ipsa quoque particulaia concilia, de quibus loqui-

loqui-

loquitur c. Ad abolendam. de hæret. vt tangitur in argumento, non habent recognoscere vel iudicare de hæresi, nisi quando factum est clarum: Si enim esset dubium, tunc quæstio debet remitti ad solum Papam cuius solius auctoritate causæ fidei determinantur. d. 18. c. multis. 24. q. 1. c. Quotiens. & extra de Bapti. c. Maiores. & ita determinat gl. in d. c. Quoties, & D. Abbas in d. c. Ad abolendam. Eorum autem, quæ inducuntur & reprobantur in d. c. Episcopi, aliqua quidem clarum est, esse hæreticalia. Puta quod aliquod huminis inueniatur præter vnum Deum: quod aliqui ducantur seu portentur ad seruendum alicui deorum vel deorum, præter vnum verum Deum: quod talia demonstrans atque suadens, sit spiritus bonus quo Diabolus possit subito & sine naturæ ministerio vel virtute, vnam creaturam in aliam speciem vel figuram transmutare. Quo ad alia verò quæ secundum verborum corticem videntur reprobari, videlicet, quod non possint homines à Dæmonibus portari citissimo tempore, per longa terrarum spacia, videre, facereq; corporaliter, quæ narrantur ab illis præter numinum veritatem, non est clarum, quod sint hæreticalia: imò potius oppositum clarum est apud sapientes; apud alios autem est vel creditum, vel dubium. Vnde si concilium tale particulare determinasset, talia esse hæreticalia, non esset ei adherendum: nec ab eo rationabiliter deuiando fit quis hæreticus. Sed si sapientes de huiusmodi dubitarent, esset Papa consulendus, sicut & in alijs fidei dubijs. Quod tamen modo fieri non est necessarium circa presentis questionis articulum, quia cum Papa sæpius dederit in hoc fauorem & privilegia patribus Inquisitoribus, vt supra inductum est, patet eum approbare, quod legitime procedant contra tales, quasi contra hæreticos. Quo stante, oportet vel alium sensum habere in collo, vel ab eo simpliciter deniare. Non est etiam auctoritas vlla cap. illi acquisita, eo quod sit redactum in corpore iuris. Hoc enim non summi Pontificis, sed Gratiani tantum auctoritate vel voluntate factum est. Sine hoc enim si generale concilium fuisset, sicut & ipsæ decretales Epistolæ sedis Apostolicæ auctoritatem habent irrefragabilem d. 19. c. si Romanorum. Quod si etiam prædictum concilium fuerit generale, sicut videtur concedere S. Tho. Spiritu. art. 2. ad 14. vbi etiam exponit dicta illius. & vocat

CC 5

conci-

concilium Aquilegense: non sic ei tenemur adherere, vt debeamus absurda & irrationabilia propter ipsum concedere, sed debemus pie exponere. Irrationabilis autē & absurda valde esset prohibitio illa: si esset de intentione eius dicere, quod qui credunt aliquos portari, corporaliter ad ludum, sit hæreticus & infidelis, secundum q̄ in cap. illo damnantur etiam mulieribus illis credentes. Sic enim queretur q̄ credentes infinitis (vt ita dixerim) Inquisitorū processibus asserentibus, quod striges realiter & corporaliter ferantur ad ludum Diabolicum, inuoluantur errore paganorum, & quod sint credentes aliquid numinis extra Deum, & ista fieri à bono spiritu: & alia talia, quæ in illo capitulo hæreticalia asseruntur quod est falsissimum: quia nullum horum credunt esse verum striges, vel alij, qui strigum sectam asserunt ad cursum ferri corporaliter. Non est ergo credendum d. c. hæc ipsa intendere. Nec obligaret concilium, si conuinceretur aliquid formaliter vel virtualiter contra sacras literas, quoad literalem sensum, quem haberent in eis communiter sancti Doctores, aliquid determinare. Sed esset contra tale concilium reclamandum ad summum Pontificem. Sicut rectè Hieronymus se opposuit concilio determinanti q̄ rapta non posset raptori coniungi, ostendens hoc sacris literis repugnare, Exo. 21. & Deut. 24. propter quod Concilium reuocauit sententiam, vt testatur gloss. in c. de libellis. d. 20. & elicitur. 36. q. 2. c. tria. c. si autem. & c. placuit. Vnde posset & in proposito contra concilium, etiamsi generale fuisset ad Pontificem reclamari, vt illa declararet, & ad veritatem reduceret, quæ in dict. c. viderentur sacris literis repugnare.

y Vt patet ex 7. d. per totum præsertim in cap. fin. Et si tu opponas de nota. per glo. & per Doct. in cap. cum dilectus. de elect. vbi dicitur, quod inferior Papa tenetur obedire concilijs. de quo etiam habetur per Fel. in cap. nonnulli. col. 4. de rescri. præsertim quando in fide de concilijs agitur, quo casu etiam Papa non potest contra eam disponere, secundum glo. in c. in istis. 4. distinct. & in

& in cap. sicut. 15. dist. cum similibus. vt Fel. tradit in cap. 1. col. 8. in prin. de constitutio. Responderi potest, quod illa procedunt in concilijs vniuersalibus congregatis à Papa, vel collegio Cardinalium, iuxta notata per Bald. in tract. schisma. col. 15. posito sub rubri. C. si quis aliquem testat. prohib. Et per eundem Bald. in c. olim. de rescri. & Dec. in c. significasti. de electio. Secus videtur in concilijs particularibus, vel etiam generalibus: ab his tamen congregatis, qui non habet potestatem congregandi generale concilium: vt patet ex not. per Fel. in dict. c. 1. col. 7. de constit. & tale videtur concilium, de quo habetur in dict. cap. Episcopi. Et ex his si diligenter consideraueris, tolluntur, quæ nota gloss. in cap. vt circa. in iure perpetuo. de elect. libr. 6. vltra quod concilium non obligat, quod non est moribus veterum approbatum. iuxta no. per gl. in c. 1. de treug. & pac. vt etiam ibi Fel. tra. col. 4. vsque in fi. illius c.

Et ad corroborationem prædictorum, vide quæ tradit Fel. in cap. ne innitatis. de constit. quia hoc est altum pelagus, longiori indigens discussione.

Posito, quod Concilium Acquirense fuerit generale, viteris congregatum: & suppositis etiam omnibus, qua in eo dicuntur non euadere striges manus Inquisitorum. Et de varijs illusionum modis atque generibus.

C A P. X X I I I I.

V Erum etiā si certum ponatur, quod dubium esse probatum est, concilium, inquam, illud fuisse generale riteque

titēque cōgregatū: adhuc tamē illud ex d.c. habetur, quod
 vt euitarent plurimi, contra Inquisitores dictū capitulum
 inducunt. Id autem est, quod manus seu iudicium ipsorum
 Inquisitorum, tales maledictæ sceleratæque personæ non
 euadunt, si dicantur hæ striges, sicut illæ sceleratæ mulie-
 res (de quibus sermo est in dicto capitulo) à Diabolo in
 somnis vel in spiritu deludi, prout ex capitulo illo inten-
 dunt quidā probare. Non solum autem per tale capitulum
 non euadunt, verum etiam per ipsum in manus relabuntur
 eorundem Inquisitorum. Per ipsum namque capitulum il-
 læ sceleratæ mulieres deprehenduntur, & iudicantur hæ-
 reticæ, infideles, & à fide apostatæ. Apostasia quippe illa-
 rum notatur in primis verbis, cum dicitur, quod quædam
 sceleratæ mulieres retrò post Sarhanā conuersæ, & c. Apo-
 statate enim à fide, nihil aliud est, quam retrò conuertere à
 Deo post Sarhanam, cui renunciatum fuerat in Baptismo,
 cum cōuersione ad Dominum nostrum Iesum Christum.
 Et quod præfata verba non intendant de alia retrocessio-
 ne, quam de ea, quæ est per infidelitatem, vt sic importat
 apostasiam à fide, iuxta c. Non obseruetis. 26. q. 7. patet per
 verba paulò post inducta in eodem c. Vbi dicitur. Sed utri-
 nam hæ solæ in sua perfidia perissent, & non multos se-
 cum ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam & innu-
 mera multitudo hac opinione decepta, hæc vera esse cre-
 dunt, & credendo à recta fide deuiant, & errore Pagano-
 rum, inuoluuntur, cum aliqui diuinitatis aut numinis extra
 vnum Deum arbitratur, & c. Hoc ipsum etiā, quod dictum
 est: per sequentia verba manifestatur, vbi dicitur de Satha-
 na, quod taliunt personarum mētes per infidelitatem sub-
 iugat. & paulò post, quod facit talem infidelē opinari in
 corpore fieri, quod fit in animo solo. Et in fine dicit, quod
 qui talia credit, fidem perdit, & infidelis est, paganoq; de-
 terior. Cum ergo striges secundum aduersarios à Dæmoni-
 bus similiter illudantur: sequitur, quod ab Inquisitoribus,
 vt infideles & apostatæ à fide, inquitendæ sint: & iudican-
 dæ. Omnis enim infidelitas & apostasia post baptismum,
 ad hæresim deducitur, seu sub hæresi cōtinetur largo mó-
 do sumpta, de qua partes Inquisitores habent vniuersali-
 ter iudicare. Magis autem conuinceret eos ratio ista, qui
 putarent lectam strigum eandem esse, vel sub illa per om-
 nia

nia comprehendi, de qua loquitur dictum cap. Episcopi.
 Conuincit tamen, vt deduximus, & alios, qui eas tenent esse
 diuersas, & tamen arguunt, quod sicut illæ deluduntur, ita
 & istæ. Haberent enim consequenter arguere, q̄ sicut illæ
 ante delusionem per infidelitatem & apostasiam à Diabo-
 lo captiuntur, ita & istæ, si volunt hanc etiam argumen-
 tationem suā validam esse, quod ideo striges nō portetur
 realiter ad ludū, sed deludantur in somnis, quia illæ sceleratæ
 mulieres deludebantur. Quæ tamē argumentatio valida
 non est, neque intendit capitulum affirmare, q̄ non possint à
 Diabolo quæcunq; mulieres portari: sed potius q̄ illæ non
 verè portabatur ad seruendū alicui Deæ, cum nulla talis
 Dea esse possit: sed deludebatur à Diabolo, qui potest mó-
 do notam, modò ignotā personam deludendo præferre &
 hoc multipliciter contingit. Et vno quidē modo potest il-
 ludere per præstigiū: quo immutatio non ex parte rei vi-
 sæ fit, sed ex parte videntis, eò, q̄ à Diabolo perstringantur
 oculi videntis, & ad eos deducuntur species rerū sic apparē-
 tiū ex imaginatione, vel compositæ ex illis, ita, vt videatur
 præsens in re, eo modo, quo sola imaginatione monstra-
 tur: & non eo modo, quo verè sub intuitu oculorum ponit-
 ur. Sicut dictum est supra, de scemina illa, quæ tēpore beati
 Macharij apud alios videbatur equa, cum tamen beatus
 Macharius eam verè intueretur, vt erat scemina, eò, quod
 cum Diabolus per præstigiū, vt alios, deludere non præua-
 lebat. Alio modo delusio contingit per apparitionem rei,
 per Diabolum nouiter formatæ in alicuius similitudinem.
 Quo casu licet videns deludatur, dum aliquam adesse per-
 sonam putat, quæ verè præsens nō est, causa tamē delusio-
 nis non est ex parte vidētis, sed rei visæ, quo modo dicitur
 Diabolus in angelum lucis se posse transfigurare, quod &
 in vigilia potest contingere, formādo corpus ex aère con-
 spissato in similitudinem & figuram hominis, aut angeli,
 prout etiam Angeli sancti patribus, antiquis apparere, & cum
 eisdem quandoque habitare consueverunt in humana fi-
 gura. Tertio modo, potest delusio contingere in interiori
 tantum imaginatione, cum persona tēdit in rei similitudi-
 nem, quam offert imaginatio, quasi in rem ipsam. Et hoc
 contingit in somnis, & in varijs alienationibus à sensibus
 causatis, vel per infirmitates, sicut in phreneticis, vel per
 raptum

raptum naturalem, vel opere Dæmonū: & semper in prædictis modis alienationum deceptio immiscetur. In raptu autem sancto, & à Deo ministerio angelorum causato, nõ deceptio inuenitur, sed eruditio, sicut constat de raptu Pauli, & aliorum Sanctorum. Sicut etiam in somnis quandoque homines à Deo erudiuntur, secundum illud Iob. 33. Per somniam in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo, tunc aperit aures viro- rum, & erudiens eos, instruit disciplina, &c. Et hos tres modos, quibus Diabolus potest hominibus deludens apparere, tangit virtualiter d. c. Episcopi. si non inceptum sensum habeat, & ex hoc argumentum patitur minoris auctoritatis. Nam videre deludique per præstigiū, & pariter per imaginationem in similitudinē vice rei tendere, comprehenditur in capitulo, ubi nonnulla quandoque videntur in Spiritu, decipi que ex hoc homines pronuntiat. Videre autem formata per Dæmonis potentiam corpora phantastica, quasi vera, auctoritas Apostoli manifestat. Et intendit capitulum, quod aliquo tali modo poterant illa mulieres per insidias Diaboli dementari, vt putarent postmodum etiã solutis sensibus se ad Deū seruitium deportatas, quam delusionem vigiles aduertissent, si sub captiuitate Diaboli mens non esset.

Summaria explanatio capituli Episcopi inducti, quantum exigit propositum questionis huius. Et quomodo ea, quæ ibi narrantur, ab his differunt qua strigibus dicuntur contingere.

C A P. X X V.

VT autem melius cognosci possit, quæ sit dicti capituli, iuxta Catholicum, quem potest habere sensum, principalis intentio: & quomodo ritè intellectum, non sicut argumentum, nec militat aduersus veritatem determinatam, liber ipsum breuibus explanare.

Sciendum igitur, quod dictum capitulum supponit vnum quod tam fide, quam ratione naturali certò tenemus vnum

vnum, inquam, solum esse verum Deum, & nihil penitus esse numinis præter ipsum: cuius tamen contrarium putabant gentiles atque pagani, multitudinem Deorum introducetes atque colentes. Et quia mulieres, de quibus in dicto capitulo mētio fit, Dianam, vnam, inquam, & ex Gentiliū Dearum & Herodiadem, quasi in comparem Deam conuersam, quæ fuit pessima sceminarum, inueniunt: vt Deas à se venerari eisdemq; quasi Dijs obsequi seruiq; asserebant: & non solum ipsæ sic à recta fide deuiabant, paganorum erroribus inuolutæ, verum etiam in eadem perditionem alios innumerabiles suis his assertionibus & persuasionibus attrahebant, opposuit se concilium animarū huic ruinæ, docens hæc omnia falsa esse: & quod nullatenus hæc asserentibus esset adhibenda fides: eò, qd non verè poterant ista cognoscere, cum falsa sit: & quod sola diabolica illusionē fiebat, vt eis talia viderentur vera, & quasi familiari experientia cognita. Quod etiam declarare intendēs, qualiter inquam, possit delusio ista contingere, dupliciter præmittit causam delusionis. Primam quidē ex parte Diaboli deludentis, secundam verò ex parte delusorū. Inde modum aperit delusionis varium. Postremò, circa quæ deluderentur, ostendit. Probat ergo primò, personas istas scelestas, à Diabolo deludi, quia hoc est facile Diabolo, cum transfiguret se in angelum lucis, quasi sic arguat: Si facit quod maius est, transfigurando se in angelum lucis, potest etiam facere quod minus est, transfigurando se in homines, aut in bestias, vel certè in formas personarum, quæ in Deos secundum gentiliū opinionem conuersæ sint. Ex parte autem delusorum pro causa delusionis eorum assignat infidelitatem. Ex hoc enim iuxta Dei permissionē Diabolus huius delusionis cõtra eas exercendæ potestatem accepit, vt qui in sordibus est, sordescat adhuc. Ex hac autem assignata causa datur intelligi, qd infidelitate cessante, diabolica illa delusio consequenter cesset. Et sic ad fidem conuersæ, vel quomodolibet aliter, à captiuitate Diaboli libertate personæ illæ, cognosceret se fuisse delusas, sicut & phrenenci ad sanitatē postmodū deducti, cognoscerit differentiã vtriusq; status & qd in statu phrenensis deluderentur, iã primò tunc aduertunt. Modum autem delusionis prædictæ, insinuat dictum capitulum dicit, quod in somnis & spiritu,

hoc

Solum esse verum Deum, & nihil penitus esse numinis præter ipsum.

hoc est, in imaginatione sola hæc videbant. Hoc enim in somnis communiter accidit, eò, quòd in tali statu imaginationis, intentio & operatio minus prepediatur, & libera maneat, quando sensus corporis à suis operibus per ligatione somni quiescunt. Vnde potest Diabolus homines facilius deludere, formando, firmandoque validius imagines, in quas homo feratur, vt in res ipsas. Tunc autè proculdubio illusio esse conuincitur, quando talia sic imaginata, vera esse non possunt. Et hoc illis mulieribus contingebat, quia eas, quæ affirmabant se oculis corporalibus videre, non sic esse poterant, vt illæ iudicabant. Nò enim poterant oculis corporalibus videre Deam aliquã, quæ Diana vocatur, eò quòd nulla talis in vniuerso reperitur. Sed neque Herodiadem pari ratione videre poterant; quia illa maledicta femina, quantum ad corpus, in puluerem resoluta est: quantum ad animam autem, in infernum demissa, pœnas luit acerrimas, nec inde virtute propria potest egredi, & minus corpus quod assumat, & in quo appareat formare. Super enim animæ determinatæ naturaliter ad proprium corpus, vt nihil valeat corporaliter mouere, vel operari, nisi per illud, quasi per proprium & conaturale instrumentum, vt docet S. Thom. 1. q. 117. art. 4. Et si quãdo supernaturali virtute cooperante, inferni locum animæ egrediantur ad tempus hominibusque appareant, hoc raro fit, & ad aliud finem à Deo ordinatur, seu etiam permittitur hic egressus vel apparitio, nõ vt illudat viuentibus, vel quasi eis satagant principari, vel ab eis quomodolibet venerari. Sic igitur dicere necessesse est, quòd mulieribus illis talia videretur in somnis, tantummodo, vel in spiritu. Arguit autem dict. cap. quòd sicut experimur in somnis multa nobis videri naturali virtute, quæ in veritate non sunt in seipsis, sed in sola imaginatione, multò magis possint ista videri cooperante superinducta virtute superioris, & validioris naturæ, scilicet Dæmonis, quæ præualeat etiam sic personas deludere, vt putent postmodum etiam vigiles, quòd delusæ non fuerint. Cùm enim hoc possit causare naturalis passio languoris atque dementiæ, vt contingit phrenesim patientibus: poterit multò magis virtus superior, cuiusmodi diabolica est, sic homines demerare, donec illi subiecti sunt per peccatum, vt nec delusionem aduertant, etiam in vigilia.

vigilia. Cùm igitur potuisset Diabolus omnibus supra indutis modis mulieres illas deludere: tamen non nisi in somnis, & in spiritu, hoc est in imaginatione sola fuisse delusas, rationabiliter concluditur in d. capit. eo quòd eas ad infidelitatem hanc trahere confirmaretur, sola hæc visio satis faciebat: quin etiam ratione non erat necessarium Diabolo illas in vnum cogere, vt nunc striges facit, sibi que contingere illæ etiam existimabant. Hunc enim diabolica fraus ordinem intentando seruat, Deo permittente, vt prius homines aggrediatur interius. Quod si iam illuminatis hominibus circa fidem vnius Dei, non præualeat: tunc exterius multipliciter deludendo tentat euertere fundatam fidem. Præualebat autem Diabolus contra illas mulieres, & in errorem pluralitatis Deorum eas induxerat prædicta delusio interiori. Vnde non oportebat, vt exterius se illis offerret. Patefacto post hæc omnibus, quod vnus est solus Deus clarisque per Patrum vigilantiam manifestato, quòd omnes Dii gentium sunt Dæmonia, non præualeat iam Diabolus per internam suggestionem solam, ad illam infidelitatem homines trahere. Vnde explicato superbix suæ velo, iam non querit adorari in similitudinem Deorum, sed vt Diabolus, & malorum omnium Spirituum princeps. Horreret autem omnis Christianus, cognitum Diabolum adorare, & cum eo fecus inire: baptismum, fidem, sacraque contemneret, ac profanare, propter eius solam interiorem suggestionem. At si cum his, commoda reportare, voluptatibus frui in quas multi sine freno feruntur intensissimo desiderio, & præcipue, quæ his communiter priuantur personarum viliissimæ, sperarent: si eisdem etiam promitteretur, quòd vindicari, & in hostes suos retorquere possent iniurias, quas alio modo repellere non valent: facile plurimi traherentur in prædicta scelera perhorrenda. Quod nunc Diabolus noua ista nocendi arte procurat, ministrans illis, qui in hoc vnum facinus maledictæ huius sectæ coniurant, voluntates varias prout ipse narrat se experiri, dum in vnum conueniunt: & nocendi pro voto conferens facultatem. Ideo autem seorsum ducit nocturnis temporibus, vt sine timore pœnarum tantis sceleribus debeat, audeant illa committere, quæ coram alijs in vigilia opposita ratione, quomodolibet minus audent. Nec obstat, quod cum difficultate

occultatur, quod corā multitudine copiosa fieri contingit. Non enim existimant accusationis periculum incurere: quandoquidem iuramentis terribilibus omnes hęc personę sub grauissimis pœnis astrictę sũt, nulli factum detegere, nisi vbi quemquam seducere vellent. Quāuis sapius in contrarium etiam vertatur sententia, eò quòd sapius Domino permittente dicta scelera cum auctoribus dereguntur. Facilius etiā nefanda illa committunt, atque fidentius solc ijs pluribus, tum verbo, tum exemplo pessimo seducenibus, quàm si solę domi manerent. Alio ergo modo conuincuntur deludi striges, quàm deluderentur mulieres illę, de quibus d. c. Episcopi. mentionem facit, vt inferius etiam magis explicabitur.

Circa quę principaliter credenda vel operanda deluderentur illa persone, de quibus d. c. Episcopi, loquitur.

C A P. X X V I.

Explicat vterius d. c. Episcopi. ea circa quę deludebantur à Diabolo mulieres illę diabolicę. Quę principaliter duo sunt ex quibus opinatis ab eis conuincabantur hereticę postmodum circa quatuor, quę principaliter intendit, dicit, cap. reprobare. Primò igitur in hoc deludebantur, quòd purabant se videre veram Dianam Deam, & veram Herodiadem, simul ac veram multitudinem personarum corporeis oculis; & tamen non videbant, nisi prædictorum similitudines, & phantasmata. Volens igitur ostendere d. cap. conditor. quomodo possibile sit, vt taliter deluderentur, dicit, quòd Satanas mentem, quam captiuatā tenet, in somnis deludens, modò lara, modò tristia, modò notas, modò ignotas personas, per quęque deuia deducit. Hoc autem fuisse delusorium: supposita somnij passione, probat per ea, quę similiter nos experimur in somnis, dicens: Qui enim in somnis & nocturnis visionibus, non extra seipsum deducitur: & multa videt dormiendo, quę nunquam vigilando viderat? Vnde infert, quod sicut esset stultus & hebes, qui ea, quę contingunt in somnis videt, putaret etiam in corpore accidere; ita stultus conuincatur, & hebes,

hebes, qui ea, quę prædicto modo in solo spiritu sũt putet etiam in corpore verè contingere. Secundò deludebantur in hoc quod putabant se portari corporaliter ad lōginquas partes, & reportari, quę tamen à domibus proprijs non recedebant. Et hanc delusionem, exprimit dictum cap. præ narrans illas sceleratas mulieres hoc ipsum profiteri: & subdit, quòd cum solus spiritus hoc paritur, infidelis hoc non in animo, sed in corpore euenire opinatur. Non tamen appellat hunc esse infidelem ex hac opinione, sed intendit, quòd is, qui infidelis est, propterea quę prædixerat, quia videlicet credit aliquid numinis esse extra vnum verum Deum: hoc etiam verum esse opinatur, vnde deluditur. Quòd autem sic eas deludi manifestet, exemplum visionis Ezechielis inducit, & Pauli raptus. Concludit autem finaliter d. cap. quòd qui credit, & his similia, fidem perdit. Refert autem, quòd dicit talia ad ea, quibus prædixerat, mulieres illas errore paganorum inuolui, vt aliquid numinis esse credant extra vnum verum Deum, & quę huic infidelitati secundum talem narrationem illarum mulierum necessario sunt connexa: & sunt quatuor, vt ex verbis capituli illius deducitur D. Io. de Turrecrem. Cardinal. sacre Theologie, & vtriusque iuris doctor excellentissimus, ordin. Prædicatorum. Primum Hæreticum est, & Paganorum antiquus fuit error, tenere, quòd aliqua sit vera Dea, quę vocetur Diana, vel Herodias. Secundum est, quòd aliqua persona porteretur ad seruiendum alicui tali Deæ: imò, cum nulla talis Dea sit, nulla etiam persona ad seruiendum illi portaretur super veras bestias, vt putabant illę sceleratę mulieres illas in somnis. Tertium, quòd hæc delusio causaretur à Spiritu bono, imò causabitur ab eo qui se transfiguratur in angelum lucis, vt decipiat. Spiritus enim bonus non potest esse delusionis, aut cuiuspiam deceptionis auctor siue minister. Quartum est, posse quempiam ab alio, quàm à Deo solo conuerti in aliam speciem vel similitudinem in melius, puta in Deos: vel in detritus, puta in bestias. Imò primum est absolute impossibile, cum Deus sit ingenerabilis: & quomodolibet infactibilis: & secundum sola Dei virtute fieri potest: quòd tamen nunquam fecit, aut faciet. Licet finita etiam virtus possit vnam naturam ex alia generare vel producere, virtutibus naturalibus rerū

concurrentibus & applicatis. Hoc autem quarto errore multum heres illarum pariter cum antiquis paganis tenebantur, putantibus non solum homines, sed etiam animalia quaedam esse deificata. ut 1. 1. Metaphy. refert Aristoteles: & hoc ibi S. Thom. declarat, & putabant talibus deificatis animalibus maiorem inesse virtutem, quam in se terrestribus: quod & opinatas esse mulieres illas confiteri oportet, cum profiterentur se portare super bestias, per multa terrarum spacia inter pestem noctis silentio, quod naturales non possent bestia, maxime tam breui temporis decursu. Imo & homines in bestias conuerti, gentiles olim opinabantur, in lupos, inquam, vel aues, & alia talia animalia ut recitat Aug. 18. lib. de ciuit. Dei & superius explicatum est, & hoc est, in deterius conuerti. Quia nunc etiam laborant haeresi, qui putant striges in catos verè conuerti: indeque in humanam redire speciem virtute diabolica. Sicut pagani talia, Deorum, puta Dei Licij, alteris virtute fieri putabant. Quia verò extremus hic error, quo putatur aliqua posse in melius, hoc est, in Deos, vel in deterius, hoc est, in bestias conuerti virtute Deorum, claudit & Deorum pluralitatem, & debitum eis cultum, & quod à bono spiritu fiat ista conuersio: deò solo hac extremo reprobato errore, praedicta omnia reprobata consequenter esse censentur. Et hac ratione huius solius reprobationem, quasi totius suae intentionis conclusionem, d. c. inducit. c. dicens: Quisquis ergo credit, aliquam creaturam posse fieri, aut in melius aut in deterius mutari, aut transformari in aliam speciem, vel in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, quod omnia fecit & per quod omnia facta sunt, procul dubio infidelis est, & pagano deterius, si prius scilicet fuit Christianus. Et hoc non alia ratione, quam ea, quae supra inducta est in eo c. Quia videlicet talis, aliquid numinis arbitratur, esse extra vnum verum Deum, in quod vel conuersi sint homines aut bestiae, & à quo facta sit talis conuersio, & non à vero Deo, qui fecit omnia in principio. Cetera vero, quae in eo c. reprobantur, & opposita eorum, ex praedicta ratione, quae sola inducitur, ut errorem conuincat, nullatenus deducuntur nisi rationabiliter, & de facto, non autem de possibili, puta, quod deluderentur in somnis, quod non portarentur de loco ad locum corporaliter, ut putabant, & huiusmodi. Sic ergo credendum erit fuisse verè posito

posito quod capitulo illi fides sit adhibenda, quod tamè possibile sit oppositum eorum accidere etiam virtute creata. Ex praedicta enim veritate, qua confitemur nihil numinis esse extra vnum verum Deum, non sequitur necessariò quod nullae personae possint portari à Diabolo de loco ad locum. Stat enim per possibile oppositum huius cum illa veritate. Sed neque necessariò sequitur ex illa ratione, quod mulieres illae deluderentur in somnis: vel etiam non possent plurima eorum, quae narrabant corporaliter videre. Si tamen ut purata ab eis numina, in figuris viderent apparentium femininarum. Poterant enim alio deludi modo, puta, per praestigium vel apparitionem ipsam in vigilia factam, non obstante ratione praedicta. Sed rationabiliter utique deducuntur ex ea, suppositis alijs, quae tunc occurrebant, & considerato Diabolicae tentationis ordine maligno, ut superius explanatum est. Cum igitur ratio legis contineat legis latores intentione, & ex ratione in dicto capitulo inducta, non deducatur esse fidei contraria, nisi praedicta quatuor, ut ostensum est: patet, quod non nisi illa voluit intelligi, cum dixit quod qui talia credit vel his similia, fidem perdit, &c. Strigum autem secta nullum praedictorum quatuor dogmatizat, neque hinc praecipue principalem errorem habet, quod homines conuertantur in Deos & quod aliquid numinis sit, praeter vnum verum Deum, imò principem eis apparentem fatentur esse Demonem malum spiritum, & non Deum bonum. Licet enim cultum ei exhibeant Deo proprium, ut pote verum Deum abnegantes, & illi Demoni homagium facientes de corpore simul & anima, non tamen putant in corde ipsum verè Deum esse. Sed haec omnia illi exhibent, ut commoda, quae peroptant inde reportent, ut patet ex eorum confessionibus. Mulieres autem illae profitebantur esse Deam, quae colebant, ut patet in d. capit. Episcopi. Vnde manifestum est, has duas sectas in principali esse diuersas. Cum praesertim istae renuncient fidei & baptismo, sacraque profanent maleficia multa, damnaque plurima inferant hominibus in personis, in bestijs & frugibus, plurimaque foedera pessima in eorum Diabolo, quorum nullum mulieres illas legitur perperasse. Cum igitur in principalioribus factis & opinatis istae sectae discordent, nulli sit mirum, si etiam in accessorijs sint diuersae. Non potest igitur ex capitulo illo rectè inferri

inferri, q̄ si illæ deludebantur, & non verè portabātur, & e-
quod eodem modo deludātur istæ. Diabolicæ quippe ma-
litiæ non satisfieret, & superbiæ, qua gestit vt Deus adorari,
si delusoriè fieret hæc oratio & in somnis, vel etiam à vigi-
lantibus, sed in Angelis. Non satisfieret odio, quo sæuissi-
mè Christum insequitur & sancta, si corpus eius, & sacra
profanarentur tantum in somnis. Sed in vigilia fieri hæc
requirit, & corporaliter. Et in hoc omnes Doctores Theo-
logi communiter consentiunt, & Domini Canonistæ, qui
fauent patribus Inquisitoribus.

& L. cū pater. §. dulcissimis. ff. de leg. 2. & l. cum
mulier. ff. sol. mat. Ideo dicitur anima legis secū-
dum Dy. in c. certum est. de re. iur. in 6. & late
congerit Fel. in c. tua nos. col. 2. de iure iur.

*Argumentum secundum soluitur, in qua solutione quid de casu
in legenda sancti Germani tacto, facti strigum simili,
sentiendum sit, multipliciter aperitur.*

C A P. X X V I I I.

SECUNDUM etiam argumentum pro parte falsa, & nostræ
determinationi contraria productum nō procedit. Ne-
que vniuersaliter semper falsa sunt duo illa, quæ dicuntur
à strigibus referri. Non enim semper famescūt, cum reuer-
tuntur de cursu: neque semper fallum est arcas panis, aut
vini vegetes plenas ab eis euacuari: licet postmodum ope-
re Diaboli possint, & pane & vino alibi assumpto iterum
repleri. Sed neque hoc omnes dicunt, q̄ semper è cursu re-
uertentes, se lassos inueniant aut nimium afflictos, inedia-
ve tabescentes: quamuis propter laborem in chorifando &
propter vertiginem, qua sæpè ob delationis suæ distāriam,
& velocitatē aliquantulum afflicti redeant: cuius gratia ope-
ret eos mane illo diuini lecto decumbere, vt supra dictum
est. Sæpius etiam à Diabolo vapulantur, dum non ad nu-
tum obsequantur illi. Deludi tamen etiam persæpè tales,
vt putens alimenta se vera sumere, dum sumunt phantasti-
ca, non est negandum, vt supra etiam declaratum est. At
ex legenda sancti Germani quod inducitur, nō obstat pro-
posito, sed potius fauet ex multiplici capite. Et primo qui-
dem

dem, quia ex hoc quod dicitur, hospitem illum sero cibos
præparasse, eisdemque à multitudine venientium vicino-
rum (vt hospiti, suæque familiæ videbatur) voratos fuisse,
non infertur, quod delusio esset ex parte alimētorum, quasi
non essent vera alimenta, sicut nonnulli dicunt illud stri-
ges. Manifestum enim ibi erat, quod vera cibaria consu-
mebantur, & in domo hospitis illius deficiebant. Secundò,
si personæ illæ veniebant vt videbatur, vereque comede-
bant atque bibebant, habetur propositum, si verò Dæmo-
nes erant, hospes ipse deludebatur cum tota familia, ita vt
vigilantes viderent, aut aliquando viderint Dæmones in
humana forma, cum tamē putarent eos homines esse: non
secus ac deluduntur secundum eos striges in simili visio-
ne. Sicut igitur illud ex tali narratione conceditur, sic etiam
hoc quod strigibus pariter contingere, tam multiplici te-
stimonio confirmatur, non est negandum. Tertio, nō ma-
gis ex illa narratione probatur, q̄ deceptio fuerit ex parte
discumbentium, eò quod essent Dæmones, qui videbātur
homines discumbere, quàm circa eos, qui repræsentaban-
tur: homines, inquam, dormientes in domibus suis, ne ipsi
forsitan & Dæmones essent in humana specie vel figura,
nisi quatenus sanctitas & reuerentia sancti Germani repu-
gnare videretur tali delusioni (si tamen historia illa verita-
te subsistit) qui diuino spiritu illustratus, alios ex charitate
à delusionibus Diabolicis liberare curabat. Quarto in eo-
dem exemplo considerandum est, non esse simile, quod
pro simili adducitur. Ille quippe homines & vicini, nō pu-
tabant se tunc quasi somniantes, ad ludum ire: vel per do-
mos aut in domo hospitis illius comedere & bibere, & alia
huiusmodi realiter & corporaliter facere, quantum habe-
tur ex legenda illa: Sed solum dicitur q̄ personæ represen-
tatae reperiebantur tunc in lectulis suis dormire. Vnde non
adducitur ad propositum quæstionis huius exemplū illud
aut factum, nisi valdè remotè. Quintò dicitur q̄ non est
inconueniens, q̄ aliquando Dæmones illo modo deluse-
rint homines, vt in mundo firmarent hanc opinionem, q̄
videlicet talia non nisi delusoriè fiant. Sicque liberius ho-
mines valeant ipsi seducere, vereq; postmodum ad nefan-
dissima simul opera perpetranda liberius & facilius con-
gregare, quando Prælati & Officiales fidei nō magis con-

tra eos, quam contra somniantes deservirent. Sexto dicitur, quod suspecta est illa legenda, quantum ad hunc casum, eo quod durum videatur, imò totaliter à communibus hominum conceptibus alienum, hospitem illum velle tot cibaria crebro gratis præparare: & si vicini erant & cognati, non petere ab eis precium alimentorum. Dicere etiã precium vicinos illos ei dare, vel dedisse si deludebantur, & saturatos se non inueniret, satis derisibile est. Et si dicatur, quod Dæmones ipsi precium exolvebant vice illarum personarum & species mirum esset si talia se facere somniabāt personæ illæ, quod non citò delusionem adverteret, si sibi pecuniæ non realiter deficiebant. Si verò talia nec somniabant se facere, mirum nõ minus esset, si cum hospite & familia de his sæpius, sui illi vicini non fabularēt: & sic relatione hospitis & familiæ audientes de se referri, quæ scirent sibi non cõtingisse, facillè tam se, quam hospitem illum, & alios omnes ab huiusmodi delusionibus non liberarent. Sed neque minus est credibile, quod tot mulieribus præpararet quorum tamen aduentum expectare nollent. Obstet enim factò huic voluptas, vel certè inuincibilis curiositas. Quicquid autem de hoc fuerit verum, inquam, vel falsum, sufficit hæc non repugnare his, quæ de strigibus determinata sunt. Et sic patet ad secundum argumentum.

*Nodi omnes dissoluntur, quibus tertium quartumq;
argumentum videbatur inuoluerè legentes.*

C A P. X X I X.

AD tertium argumentum dicendum, quod cum omnia que dicuntur fieri à strigibus in cursu non nisi opere Diaboli, qui mēdacionum omnium pater est, initium, progressum, & finem habeant: nulli mirum esse debet, si multa dicuntur ibi fieri, quæ falsa sunt & irrationabilia: & quæ dum à miseris vera putaret timorem eis incuriant. Et de his argumentum hoc intendit. Nõ cõsurgunt hæc tamè à Diabolo in hominum perniciem sine causa. Nam primò iuxta suæ malæ voluntatis conditionem pessimam, in principio assistentiæ suæ diabolicæ, gaudium afferre consuevit, in fine verò timorem atque tristitiam. Vult enim primò per ineptam lætitiã in sui obsequium homines attrahere: vt

facilius

facilius damna inferat in sine deceptis. Nimirum igitur, si has miseras personas diuersis voluptatibus & oblectationibus sensualibus attrahit, obtinens propter hæc ab eis adorari, quatenus sua sic fatietur pro parte superbia, factò etiã contra Christum multiplici vituperio, & in fine, timore percussos à se abiiciat, & ad propria redire, seu reduci compellat. Aliàs nec illæ personæ facillè diuerterent, aut finem voluptatibus vellent imponere: & sic in languorem incidere aut interitum, quæ nec Deus semper permittit. Quæ tamen Dei præseruatione Dæmon etiam malè vitur dum eosdem in similia sæpè crimina trahit sine impedimento. Potest & secūda causa facti huius ex parte malitiæ Dæmonis assignari secundum mysticum sensum. Cum enim aqua Iordanis figuram præferat sacramenti baptismi, propterea quòd in ea fuit etiam dominus Iesus propter nos baptizatus: Diabolum velle aquam illam (vt prætendit in visu) sua cõtingere vel violare potentia; signat ipsum suis omnibus aditū viribus, baptismum de terra tollere, fidemq; sanctissimæ Trinitatis in eodem diuinitus infusam à fidelium cordibus penitus abolere. Quòd quidem si facere prævaleret: totius orbis princeps efficeretur, veluti fuerat ante Christi aduentum, de quo & ipse Saluator noster ait: Princeps mundi huius eiicietur foras. Principabatur enim in mūdo, quando nec mundus Deum cognoscebat: neque sui etiam, populus, in quã Iudaicus, ipsum recipiebat. Quia ergo nūc Diabolus, non prævaleret id obtinere: mirum in modum præ superbia cruciatur: & turbationem iramq; grauissimam ex hoc tunc ostendit, quādo in figura (vt diximus) id ipsum se velle obrinere coram illa multitudinè conatur, nec præualet. Rogauit enim & obrinuit Dominus Iesus, ne desiciat aliquando fides Petri. Lucæ 22. Non contingit autem semper hæc fieri à domina cursus, aut vbique: sed corã illa multitudinè solùm, quos deludens fingit se deducere in planticiem fluminis Iordanis. Quod & nunquam verè contingere puto, propter loci distantiam. Multum enim temporis absumeret ipsa delatio sicut & reductio. Velocitas enim motus, qui nõ noceat corporibus nostris, determinata est, & diurno temporis etiam spacio mēsuratur, si magna sit loci distantia sicut est in proposito. Distat enim etiã per directum, flumen illud à nostris his regionibus plusquam

D D 5

quā per duo millia milliaria, prout ipse clarè cognōti, quā deuotionis gratia sacra Hierosolymitana loca visere meruit. Elicit autem Deus ex malo illo, quā contingit, hoc bonum, quod personæ illæ miseræ possunt ex hoc cognoscere dominam illā suam, cui se obligarūt, non solum non esse Deā vel Deum, imō esse Dæmonē pessimum. Sed & hoc etiā quod nec omnia potest circa infima: quādoquidē nec illa videtur tūc posse, quæ ipsi etiam bestijs possibilis sunt, prout est tāgere aquā fluminis. Et si ad ministerium referatur nō habet illā potentiam quā haberet (vt aiūt) si aquā illam tāgere prout ualeret: & cōsequēter nō solū, nō est Dea vel Deus, verum etiā sic est ignobilis creatura, sic est mala, vt illā mala facere impediti fruariq; à Deo necesse sit, & sic eius etiā superbie ac malæ uolūtatī resistere. Vt hoc cognitio miseræ illæ personæ, nisi propria earū malitia obstinatioq; obstat, facile iudicet nō esse ab omnipotēti Deo recedēdū, propter principē illū, qui Deo uero subiectus est, deberetq; ex hoc earū animus validius excitari ad illius pessimi sui principis cōtēptū, & redire ad creatore suū. Et hæc satis ad tertium argumentū. Ad quartum uero dicendū est, quod si ea, quæ in argumentō fieri narrātur sic à Diabolo cōsecrātur expleri, vt idē numero corruptū raperet, mortuos ad uitā restituat, & alia huiusmodi faciat, quæ naturæ repugnāt: proculdubio hæretici sunt, talē Dæmonis potentia opinātes. Quia hæresi vt in pluribus inuoluūtur striges, hæc ipsa, quæ inferūtur, uera esse credētes & prædicātes postquā etiā de cursu illo Diabolo redierint. At nō sic euenit vt putāt: sed naturali potius uirtute Dæmonū, illuc ex diuersis locis similia cibaria deportātur, vt supra diffusè dictū est. Vel certè Dæmones illas deludētes personas, aërea corpora formāt in uariā alimētōrū similitudinē cū similib; qualitātibus, quibus nedū uisus, sed & tactus decipiatur & gustus, sicut & aërea itidē corpora in humanorū similitudinē formāt & agitāt quasi uiuentia, sicut ueri illi homines, quorum species præferūt, esse & opera uitæ propria hominibus exercere uideantur, vt ambulare, loqui, ridere, & alia huiusmodi. Similiter bos uel aliud quoduis animal uerè mortuum, quomodo delusorū uideatur à Dæmone suscitari: & quorū modis naturali eius uirtute possit hoc contingere, plenè superius in allegato capitulo explicatum est, ita ut repetere superfluum sit.

In solutione quinti argumenti, nihil esse uirtutis in unguento, quo se striges perungunt, aperitur, etiam si quandoque trahatur Diabolus ad strigum uota per illam unctionem, quasi per signum: quandoque uero impediatur, & quomodo id contingat.

C A P. X X X.

Nunc ad experientias, in quinto argumento inductas, quas negare nolumus accedentes ostendendum est, eas nostro proposito minimè repugnare. Supponitur autem primum id, quod in tertia ratione terti principalis dictum est, quod cum Diabolus sit creatura spiritalis, & consequenter ab omni obligatione corporea, tam ineffe, quam moderari ex parte sua sit absoluta, non potest ad operis exercitium ab ullo corpore moueri: nec aliqua corporali uirtute uerborum, herbarum, aut lapidū ad aliquid operandum cogi, vel necessariò induci, prout determinat etiam sanctus Tho. 2. dist. 7. quæst. 2. artic. 2. ad tertium. sed pro libertate arbitrij circa corpora operatur, & illa eligit quæ suæ ualent malitiæ deseruire, quibus cum uentur homines iuxta suum imperium, ipse Diabolus eis occurrit quandoque pro uoto. Et hoc modo decipiuntur homines, putātes in talibus corporibus uel etiam in uerbis uim quādam insitam, qua trahant Dæmones atque cogant ad aliquid faciendum, uel etiam alicubi demorandum, quasi sint alligati, uel expellant eos de corpore, aut de loco, prout exoptant. Et non sic est, sed uolūtariè trahuntur his corporibus, uel uerbis, uel cæremonijs quasi quibusdam signis initi pacti cum hominibus iudicans quod id facere pro tunc, sit suæ malitiæ conueniens & hoc appetens, appetitū non naturali uel animali, sed libero. Sicut enim animal trahitur cibis, ita Diabolus signis, dicit Augu. non quidem eiusdem generis tactu uel appetitu, sed quia ambo sine coactione. Hac enim ratione pro fumationibus, sacrificijs, diuersisq; superstitionis operibus inclinatur Diabolus ad obsequendum talia facientibus, ex pacto malitiosæ amicitia: cū illis, contractæ, tanquam signis subiectionis illorū, eiusq; super eos affectu dominij, quo miū in modū delectatur ut superbia & inuidia suæ sic aliquāter satisfaciatur. Hac igitur ratione cōtingit, ut cum se inungunt mulieres unguentis

unguento quodam execrabili, quo in conficiendo multæ sceleritates cū opprobrio fidei & nominis Christi & cum abusione sacramentorū committūtur in nomine eius affistat pro voto, easq; perferat ad diuersa loca: tametsi persona quæ sic defertur, unguentū illud perniciosum quandoque non fecerit, vel etiam pactum aliquod expressum in hoc cū diabolo non habuerit. Aduenit enim propter pactam inita cum priore aliquo compositore vel inuentore, in ruinā vtentis, & vt opinionē inde causet, quod in unguento illo, auulo, vel cristallo, vel alijs quibuscunq; rebus aut verbis sit virtus, qua ipsum trahāt homines ad id exequendum propter quod se unguunt, vel quæcunq; alia faciunt, sicque sæpè vanos quosque deludat. Vbi verò Diabolus cognouerit aliquid posse seruire salutī hominū magis perniciosum ex hoc, quod à tali effectu perficiendo cessat, voris frustratos dimittit, etiā posito quod pacta inierit, sepeq; seruaerit. Notādam secundò, qd licet Diabolus à cōartione corporea sit absolutus, liber sit in operādo, vt dictū est, quandoq; tamen impeditur, ne quod optat, assequi possit, quod cōtingit ex virtute superiori Dei vel Angeli siue boni, siue mali. Et si quidē à Deo immediatē vel mediatē angelo bono id fiat, nō nisi in salutē hominū ordinatur quod euenit. Si verò à malo Angelo superiore, nihilominus Deo per suā prouidentia permittente fiat: nō nisi ad malū exitum proximē deductur quicquid inde prouenit, quantū est ex intentione Dæmonis: licet ex superabundanti pietate diuina, malū sæpè conuertatur in bonum: vel aliquod melius indirectē ac præter intentionem Dæmonis pariat, quā sit bonū, quod per tale inde proueniens malū priuabatur. His duobus suppositis, ad primā experientia in contrariū adductam de eo quod contingit, Principi supra quam de curio dicitur quod id potuit, tam ex malitia Dæmonum, quā ex diuina prohibitione cōtingere. Considerare nampe potuit Dæmō ex hoc corde tam principis illius, quā nobilium, quibus id innotuit, esse facillē firmandum in perpetuum, qd talia non verē contingant, sed sint omnia fabulosa: ex quo sequi possit impunitas delictorum, quæ perpetrant striges grauissima. Sequitur etiam talium pessimarum multiplicatio personarum in vtriusque hominis communem perniciem. Neque enim prævalent Inquisito-

res hoc persequi, prout ex officio eis incumbit, si à principibus fauorē non obtineant & auxiliū. Quod quidē subtrahunt illi, si talia putant esse delusoria, vereq; nō cōtingere: imò sunt eis impedimento. Idē nobiles & ceteri, talia nō credentes, Inquisitorū honori detrahete nō desistunt, quasi anicularū vel fatuorū inquisitioni solū intendāt. Et sic tandem cædio victi, plurimumq; fatigati cessant Inquisitores ab officio suo: & pestis ista grassatur & inualefcit: quod Diabolus exoptat. Id enim maius malum est, ac humano generi magis perniciosum, quam semel mulierem vnā ad laudem perducere, etiā si tunc omnium scelerum genera per eam fieri contrigisse. Cōmune quippe malum (cæteris paribus) antecedit & grauius est, quā quodlibet speciale. Ob hoc igitur Diabolus, qui nostram perditiōē atq; ruinam tam corporis, quā animæ, quoad potest, intendit atque procurat, præuidēs principem illum, & nobiles in falsam opinionem, si mulierem illam tunc nō portaret ad ludum, facillē deducēdos, qd strigum secta, delusioni Dæmonum innitatur non veritati, prælegit tunc illam nequam ad cursum deferre. Potuit etiam id contingere, quia non erat tunc hora cōueniens delationis ad cursum. Sicut enim ex strigum cōfessione cognouimus, antequam se impingant, audiūt nocte sonitū multiplicē præuentis doming illius cum multitudine tripudiantiū: & non nisi tunc se iungere consueuerunt, vt illam delatæ per aëra sequantur, vsque dum veniant omnes ad locum determinatū pro voluntate doming cursus. Ex parte autē diuinæ iustitiæ cuius Inquisitores ministri sunt, alia ratione iustē prohibuit Deus mulierem deferri, vt ipsam videlicet iusticiam extolleret: qua semper sit, vt sub ditione Inquisitoris deductæ maleficæ, Diaboli præsidijs non fruatur. Neq; enim tempore illo quo actuali iudicio subduntur Inquisitoris, alicui nocere præualēt, aut de carceribus fugere, vel quolibet aliter auxilio Diaboli liberari, aut aliunde deferri. Indirectē etiam ex malo isto, bonū elicit Deus. Et quo ad nobiles illos quidem, sublata fuit ab eis teutatio, qua fortē potuissent optare sagarereq; vt hæc experirentur in corpore suo, quæ noxia curiositate cognoscere querebāt in alieno. Quò ad Inquisitorē verò illum, meritò ex sua illa indebita confessione opprobrium reportauit & cōfusiōem tam apud religio

religiosos, ac Deum timentes, qui ex hoc optimè cognouerunt atque damnarunt, ab illo Dei timorem fuisse posthabitum propter timorem hominum, quam apud eundem principem cum nobilibus & alijs quibus factum innotuit, vt ex hoc ab eis iudicaretur (licet malè, vt diximus) non nisi contra fatuas mulieres officij sui vires extendere. Sicque factum est, vt tam persona, quam officium Inquisitionis viluerit apud eos.

Diabolum quandoque preferre quasi persona immobiliter dormientis imaginem, ne credatur personam illum verè, sed potius delusorie ac imaginaria visione tantummodo ad ludum esse delatam.

CAPVT XXXI.

AD ea post hæc quæ inducuntur in argumento experientia, quod videlicet deprehensæ sint mulieres extra se factæ immobiliter iacere, quæ tamen affirmabant se ad cursum corporaliter esse delatas; respondetur primò, nõ esse secundum aliquos inconueniens, quod aliquando non corporaliter, sed in somnis tantummodo videant & facere se putent, quæ postmodum extimant & referunt in vigilia se fecisse; sicq; à Diabolo deludantur. Et cum hac responsione communiter transeunt Summistæ cū quibusdam Doctoribus. Et sic experientijs inductis optimè satisfieret: & nihilominus staret, quod multotiens corporaliter deportaretur, vt etiam per experientias varias pariter confirmatur. Mihi autem difficilè admodum, & contra id quod communiter experimur esse videtur, sic quendam in somnis alienari posse, vt postmodum in vigilia (si sanus corpore sit) non pendat se somniasse, vel sic visiones vidisse, vt in corpore se alicubi nõ translatum verè putet, sicut per somnium aut imaginariam viderat visionem, prout etiam in corpore quæstionis determinatum est. Et licet legatur de puero quodam somniante, q; à magistro in alio cubili dormiente vocaretur: & q; statim extigilans concurreret ad cubile magister dicens, ecce ego quia vocasti me; nihilominus ad informationem magistri dicentis, quod somniauerat sicut & ipsi magistro in somnis vocare se eundem puerum, eodem tempore videbatur, acquieuit: & deceptionem tandem

dem plene vigilans cognouit, quam magister prius agnouerat, vel certè Magister verà vocè vocationis emisit: sicut de facto compertum est, multos dum somniantem loqui. Non est etiam negandū, somnia quædam sic esse limpida, vt ipsi somnianti verè vigilare videatur: & ita possit per modicum etiam temporis in vigilia, postmodum extimare, q; & tunc vigilauerit, quando profundissimè dormiebat. Sed tãdem aduertunt omnes diuersitatem status vigilantis ac dormientis, vt supra deductum est in corpore quæstionis. Striges verò semper obstinatè confirmant se vigilare dum ad cursum deferuntur à Dæmone. Et similiter dum faciūt, quæ in cursu referunt se fecisse. Et si quæ in somnis ire, & sola imaginatione videre quæ sunt in cursu, desiderant, id arte consequi molitur, vt supra declarati sunt. Et tales personæ dum postmodū plene vigilāt, optimè cognoscunt q; nõ in vigilia, sed in somnis viderūt quæcunque facta sunt in cursu, etiā per alias personas, quæ corporaliter illuc translatae sunt. Iuxta prædicta igitur dicendum est, ad tres experientias primas post eā, ad quam primò respõsum est, & ad omnes alias similes quæ deduci possent, q; Diabolum in forma mulieris iacet, veluti dormientis, vt decipiat sic homines, & opinionem hanc falsam in eis aggeneret, q; nõ corporaliter striges deferantur ad cursum, & consequenter delicta graua maneat impunita, multipliceturq; per hoc & roboretur apostatarum strigū secta. Sicut autè permittente Domino quãdoque sic Diabolum decipit homines, sic etiā cooperante Domino fit per experientiam manifestum aliquando q; corporaliter striges deferantur ad cursum, vt ab illo errore per Dei misericordiam homines liberentur, vt supra c. 14. & idem multipliciter est ostensum, vt sic intrepide suum officium Inquisitores perficiant, & principes vnà cum populis pro fidei defensione communique populi salute faueant illis, & opportunum præbeant auxilium. Pro alia verò inducta experientia de his mulieribus, quæ post inunctionem illam statim cadunt, & profundissimè dormiunt, sciendum est, q; vnguētum illud spurcissimum, ex talibus materijs cum abusionib. sacramentorum fieri dicitur, quæ iudicio medicorū nõ habent naturaliter somnum inducere: & experientijs alijs comprobati sunt, q; de talibus plures vnguēto tali peracti, nec delati sunt à Dæmone, nec

nec somno pressi, vt etiã ex prima experientia, quã in hoc argumento in cõtrariũ est adducta, potest fieri manifestũ. Et nõnulli alij visis duabus vetulis clam se perungẽtibus, quod extra fenestrã domus statim delatae sunt, cum & ipsi se pluries perunxissent, vt pariter deferretur: nihil eis profuit. Neque enim de loco illo recesserunt, sed neque dormierunt. Ex quibus omnibus manifestum redditur, quod si qui somno capiuntur post execrabilem vnctionem, non nisi Dæmonis malitia hoc liberẽ prouenire: vt quandoque videntes vel audientes talia, decipiat: dum per hoc extant non verẽ deferri quenquam ad ludum, etiam si taliter inungatur: sed omnes deludi putent. Sicut enim potest Diabolus proprio libertatis arbitrio tales deferre per aëra, ita potest in eis profundissimũ somnũ statim caulare, vel in modico tempore. Nouit enim virtutes omnes naturales ad hoc conferentes, vt herbarum & partium animalium, potestq; tale aliquid ad nutum applicare vt somnũ inducant. Taliter autem dormiẽtes nõ dicent postmodũ in vigilia, se iuisse aut delatos esse corporaliter ad cursum: sed qd somniarunt, potius se passos aut perfecisse: licet id quod somniarunt, factum sit, vel euenerit eo modo, quo eis visum est in somnis per eosdem fieri: quod tamẽ per Diabolum expletum creditur assumẽtem figuram ipsorum somniantium; vel eam quam somniantes ipsi putabant se habere dum somniarẽt. Sicut supra dictum est de illo Præstantio ab August. inducto, quod quidem factum magis fauet, quam obiter proposito nostro: cum expresse ibi dicatur quod euigilans narrabat quasi somnio, quã passus fuerat, seu potius, visum sibi fuerat, quod passus fuisset. Vnde dicit ibi August. quod illa onera, quã fortẽ sic somnians videbatur portare, non ipse somnians portabat, aut phantasia eius: sed si vera fuerunt vel modo sunt corpora, portantur à Dæmonibus, vt deludant homines. Modus autem quem potius recitando, quã asserẽdo ponit August. quo modo talia somnians possit ibi esse, vel illa facere, vbi vel quã somniant esse vel facere, videlicet per phantasticum suum incorporatum, ineffabilis est, vt ipse Augu. etiam dicit & intendit, quod est ineffabilis propter suam intelligibilitatem, & consequenter impossibilitatem. Omnia enim quã circa corpora accidunt, à nobis intelligi & effari possunt

sunt. Qui vero affirmant se corporaliter esse delatos si prauisi fuerant, quali corpore dormientes seu iacentes immobili, putandum est potius, quod Diabolus in eorum effigie ibi iacens appareat, quã quod veraciter illi vel corporaliter, ibi dormiant aut sint. Sicut enim paulõ supra dictum est, præstigiõsa delusione potest Diabolus astantes decipere vt eis appareant hæ, quã se inxerant personæ, dormire & tamẽ illæ de facto non sint: sed per assumpta corpora aërea Diabolus earum præterdat speciem, & figuram: quod quidem non pertinet ad præstigiũ, vt dicit S. Tho. 2. dist. 8. art. 2. Vel si non hoc modo quandoque id contingit, fieri si poterit, quod aliud quoduis corpus ibi existens appareat corpus strigis: quod tamen ibi non est. Et hoc propriẽ pertinet ad præstigiũ, eo modo: quo etiam supra c. 7. declaratum est. Sicut contingit etiam cuidam nobili nomine Silinio, sicut legitur in historia S. Clementis: qui iubens seruis suis vt ligarent & traherent sanctum Clementem: illi colũnam ligauerunt atque traxerunt, putantes vna cum Silinio se ligasse trahereq; S. Clementem. Quod quidem Angelica virtute, vt sanctus Antistes liberaretur, factũ creditur: licet talia Dæmon etiam facere possit, cuius naturalis virtus, angelicã coequatur, vt sapius dictum est. Quod autem afferatur, medicos vnctionibus somnum inducere posse, non negamus. Sed quod arte Medicorum fit, non nisi virtute naturali rerũ applicatarũ perficitur. Et omnibus accidit idẽ effectus, quibus æquẽ dispositis applicatur eadẽ causa. Ea quippe vnctione qua medicus somnũ inducit vni infirmo, inducitur cunctis hominibus qui perungerentur eadem, nisi fortẽ per accidẽs aliqua cõtraria dispositio in aliquo reperiretur, quã somnum fortẽ vel mitigaret vel prohiberet. Quod quidem rarõ contingeret. Et hæc autem execrabili strigũ vnctione, nullus assequitur quod intendit, delationem, in quã, vel somnum, nisi opere Diaboli pro voluntate sua. Quo fit, vt nisi paucis, & non suis fœderatis, vel aliquib; qui in peccato mortali sint, obsequatur ad vota eorum perniciem. Vel si aliquando aliquis innocens similiter deferatur, permissione diuina miser corditer factum creditur, vt ex facto tali arguatur, & possibilitas huius rei, & sic testibus cõprobetur, ipsius rei gesta veritas. Et hac ratione credendum est Deum permisisse quod factum legitur apud Vincentiũ

historialem in speculo historiali. lib. 26. cap. 43. ex Petri Damiani antiqui Doctoris narratione scripto relicta, de quodam puero monacho corporaliter nocte per aëra delato ad magnum conuiuium & iusso ut comederet, ac peracto conuiuio, reportato: & per superiora immisso, clauso pistrino. Idem confirmant multa talia, quæ refert Malleus Maleficarum, ad quem lectorem remitto. Ex prædictis omnibus patet & propositum principale de veritate corporalis delationis, & omnium nodorum dissolutio, quos implicabat quantum argumentum in principio inductum.

Facta per argumentum sextum, qualiter dicantur striges non posse Diabolo non subesse, qualiter etiam apparenter conuertantur in catos, & ab eadem liberentur delusione, clarissime manifestantur.

G A T. X X I I.

Postremo satisfaciendum est his quæ in ultimo argumento inducta sunt. Et primo quidem, omnia illa quæ tanquam inconuenientia inferuntur, non impossibilia sunt, sed potius supposito cursus illius Diaboli ritu, verisimilia sunt: & per consequens facile credibilia. Nam ut à primo quod inducitur, inchoamus, qui homagium semel Diabolo fecerit, quod non possit postmodum à proposito resilire, facile credi potest, cum hoc in poenam, Deo reprobante, peccatis his hominibus iuste debeatur, qui cælorum & orbis terræ conditore contempto, apostatæ Diabolo apostatantes adhærent, eiusque se subiiciunt perpetuæ seruituti. Non tamē ob hoc aufertur ab eis arbitrij libertas, neque commune sibi deest auxiliū Dei, quo omnes continuè ad se trahit. Vnde si facerēt miseræ illæ personæ quod in se est, ut Diaboli seruitutē euaderēt, proculdubio per Dei clementiā de manu illius liberarētur. Sicut & de facto plures conuertuntur ad Deū per illius misericordiā mouentem atque trahentē, & per Inquisitorum & seruorum Dei solertiam & doctrinam. Cum his tamen ut plurimum corporaliter à Dæmonibus flagellantur, ac multipliciter affliguntur, antequam valeant totaliter liberari, in tanti sceleris aliqualem punitionem id ipsum exigente diuina iustitiā. Et hanc intendunt impossib.

impossibilitatem striges, dum dicunt se non posse resilire à promissione illa: quia aliàs (inquiunt) crudelissimè vapularent à Dæmonibus vel sodalibus. Quomodo autem in catos conuertantur striges, vel in hoc deludantur per præstigiū: quomodo etiam possint per cubacula currere, vel saltare carorum more, suggerereque sanguinea puerorum, & alia huiusmodi facere, quæ in argumento inducta sunt: superius cap. 8. multipliciter est expressum. Per ea etiam quæ similiter facta leguntur in historijs authenticis, hæc aperitissime comprobantur. Legitur quippe in vitis Patrum Sanctorum, de beato Machario, quod quidam ad eum mulierem duxerunt: quæ tamen ab eis non mulier, sed equa videbatur, dicentes quod cum mulier esset, conuersa in equam fuerit, facta contra eam (ut putabant) aliquo maleficio. Vnde sanctū virū rogabant ut ille eam in mulierem Dei virtute conuerteret, quæ prius fuerat. Sancto autem viro non equa, sed sicut verè erat mulier, apparebat. Neque enim præualebat Dæmō sanctū virū deludere, sicut illos deludebat homines per præstigiū. Quod amouit sanctus Macharius statim ab eis orationibus suis. Multa id genus in Maleficarū Malleo referuntur, ut scipue pater de illo iuene mercatore, qui in insula Cypri facto maleficio contra eū per Magam, ab omnibus asinus videbatur: quæ Maga tandem per Dei voluntatem super hoc deprehensa, fuit incinerata: & iuuenis soluto maleficio liberatus. Quod factum simile fuit illi, quod de se ipso refert Apuleius, in libro, quem ob hoc ipsum facinus referendum, edidit, & appellauit, De asino aureo. Narrat enim se in asinum prout sibi & alijs apparebat, esse conuersum, & vnius Magæ ligatus maleficio, à quo post diuturnum temporis spacium solutus, in pristinam suam speciem rediisse videbatur, ut hoc alijs, quæ similiter contigisse dicuntur, & talia huic, veritatis præbeant argumentum. Neque tamen hæc in aliquo fauent his, quæ à diuo Augustino in 18. de Civitate Dei. cap. 17. damnantur & reprobantur verè facta fuisse per Magas, ut referebatur in libris gentilium. Sicut fuit quod legitur de Circe illa pessima Maga, quæ socios Vlyssis conuertit in bestias: de eo quoque quod legitur Archades Deo suo Lyceo, tale sacrificiū immolare consueuisse, ex quo quicumque sumerent, in bestiarum formas illico conuerterentur, ut supra etiam relatum est.

EE 2 enim

Caput. 8.

enim omnia sicut & alia supradicta magicis præstigijs potius fingebantur, quam rei veritate completerentur, vt dicit etiam ibi Augustin. & recitantur à Gratiano, 26. q. 5. capit. Nec mirum. Quod etiam de socijs Diomedis refert Aug. in eodem libro c. 16. à gentilibus sumari conuersos in aues esse, ludificatione factum est Dæmonum, qui in auium formis apparuerūt, vel pro eisdem socijs aues occultæ ex alijs locis, vbi est hoc auium genus, ad ea loca per Dæmones sunt perductæ, vt idem Augustin. dicit in seq. cap. 18. eiusdem libri. Non est igitur impossibile mulieres in catos & bestias qualibet præstigijs conuerti, seu talia animalia apparere, Dæmonum malitia concurrente.

De obligatione illa, qua Diabolo striges promittunt occidere pueros: & quare Deus tot innocentium iniustam (vt apparet) necesse permittat.

C A P. XXXIII.

Quod verò Diabolus exigat à strigis vt strigent omni tanto tempore puerum vnum, siue puellam, id ipsumque pro voto illius perficiant: & si scibile sit, non tamen incredibile: tum ex parte Dæmonis, qui maximo odio persequitur nomen Christi, quo præcipue relucet in effectu in pueris baptizatis: vnde persequitur eos, ac si Christum persequeretur. Prohibet etiam quantum sibi possibile est baptismum: & hoc propter inuidiam, qua humanæ salutis semper insidiatur. Tū ex parte strigū, quæ carnib. cordē à se primo occisorū infantum, & postmodū exhumatorum delicatissimis vesci consueverūt: & ex eisdem pro parte ad cōsumptionē vsque decoctis in aqua, conuersis que in liquorē: vnguentū illud nefandissimū, de quo suprà conficiunt, admixtis sacramentorum materijs in fidei opprobrium: quo valde Dæmones delectantur: Tū ex parte diuinæ iustitiæ, qua dignum est parenti scelera puniri vsque in tertiam & quartā generationem. Nonnulli enim non legitime filios generando, nonnulli genitis maledicēdo, malæque diuersimodè imprecando, Deum offendentes, ad iram prouocant, quæ ferueat in filios ministerio Dæmonum & strigum. Id ipsum quoque quandoque negligentia meretur eorundem parentum, dum paruulos suos signo crucis, orationibusque deuotis non, muniunt manē ac ferro: quatenus per hoc à Dæmonum insidijs liberentur, sed potius, vt dixi, per hanc suam negligentiam

negligentiam illas incurunt. Sed & potestatem hanc quandoque in pueros illos accipiunt maleficæ striges, quorū parentes pro eisdem vel pro alijs procurandis, Dæmones cōsulerunt: & per Magas & incantatrices eis salutem corporalem obtinere procurauerunt, vt per quæ quis peccat, per hæc etiam iustissime torqueatur. Quod autem affertur de calamita nullam habet impossibilitatem. Nō quidem quod in calamita, illa quātūcūque diabolicis artibus Dæmoni cōsecrata, vel potius execrata, aliqua virtus inueniatur ad talem effectū: sed ex pacto habito cū Diabolo, statim accepta calamita desinit Diabolus earum phantasiā perturbare, qua perturbatione videbatur eis quæ essent cæci: hoc modo ad sensum proprium reduci dicuntur. Quod etiā argumentū affert vt aperte falsum, innumerabilem, inquam, talium puerorum interitum, si quæ referuntur de strigibus omnia vera essent, neque impossibile iudicandū est, nec ex toto falsum. Multitudinem quippe magnam puerorum hac peste mori, & si non omnibus notum sit in his tamen partibus, vbi fecidissima, nec minus crudelissima secta hæc inualescit, sicut præcipue reperitur in Cumania dicecisi, & per omnes confines inter Italiā & Germaniā, manifesta docet experientia, ita vt turmatim populi cogantur Inquisitores accire; requirere, ad proprias terras ducere: vbi vicini vicinas atque cognatas, fratres sorores, filij matres, viri uxores, & e cōuerso viros quocūque naturali vel accidentali frædere conuictos, & alias omnes accusat, & tradit in manus Inquisitorum, quas habent personas suspectas quæ striges sint. Indices enim cōperiūt multitudinē puerorū occidit: ita vt nec his, quæ de domo sunt parcant maledictæ illæ personæ: sed propriorū etiā filiorū natos, ceterosque nepotes, quinimo proprios filios (quod horrendū est etiā dictū) strigent & interficiant, sicut ex innumeris Inquisitorū processibus exploratissimum est. Illegitimorum etiam per hospitalia pars maxima moritur ista peste. Sed & strigatorum puerorum per singulas ciuitates, castra, villas & terras multitudinem inueniri perireque, probatione non eget. Licet etiam talium ceterorū quædam re strigatos sciunt, à Diabolo magicas artes edocet, quædam verò nesciunt, vel naturali etiam aliquando subsidio, vbi nō perfecte strigati sunt pueri. Vel certe diuino auxilio

impetrato parentum aut seruorum Dei orationibus & votis. Qui enim in huiusmodi maleficijs, & in alijs curandis obferuarent ea, quae docet c. Si per formarias. 23. q. 1. facile per Dei misericordiam curarentur. Quod verò in argumento dicitur, nolle striges curari pueros quos inficiunt verum est quidem, sed ei non est contrarium quod paulò antè dictum est, quasdam, inquam, striges curare pueros, &c. Licet enim quae vastant pueros, nolent à se strigatos curari simpliciter: sæpè tamen timore maioris mali, dum, si suspicio de eis oritur quod strigauerint aliquem: vel etiam spe maioris boni, dum, si sperant curationis præmium, vel alicuius magnæ personæ amicitiam & beneuolentiam, curant quâdoque quos ipsemet vastauerant, & quoscuque alios, prout faciebat illa famosissima sirenæ, quæ superioribus diebus Ferrariæ combusta est. Facilius autem si requirantur, eos curari qui nò à se, sed ab alijs strigibus infecti sunt. Et in his Diabolus libenter cooperatur: quia per hoc plurimos deducit ad inferos. Omnes enim qui per strigum artes, & incantationes superstitionesq; noxias, puerorum curam requirunt: vel ad hoc auxilio consiliòve cooperantur, mortaliter peccant. Et sic Diabolus maledictarum harum personarum ministerio, omni ex parte Christianorum salutem tam corporalem quàm spiritualem, plurimùm inualefcit. Deum autem Opt. Max. innocentium mortem permittere is cognoscit non esse iniustum, qui attendit, ea omnia grauissima scelera, quae supra dicta sunt, eius iram vindictamq; grauiter prouocare contra eos, qui proprio etiam nò sunt obnoxii reatu, sed vel primorum vel proximorum parentum peccatorum poenas non iniuste luunt, vt superius c. 10. exiitit declaratum. Qui etiam còsiderat Deum mala maxima, damnaq; spiritua- lia permisisse grauissima, vt præ cæteris fuerunt Angelorum & primi hominis casus, ne libero cuiquam arbitrio violentiam videretur inferre, non mirabitur, si mortem permittit innocentium de se puerorum, ne videlicet strigum & Demorum malitiam quasi violenter prohibeat: & præcipuè eum id ipsum ex alia parte iustitia illius deponcat, qui est Deus benedictus in secula seculorum. Amen.

Primæ quæstionis de strigibus editæ à Fratre Bartholomæo de Spina, Pisanæ ordinis Prædicatorum, vita regularis.
Edita Anno Domini 1523.

R. P. F.

R. P. F. BART. SPIN.
IN PONZINIBIVM
DE LAMIIS, APO-
logia prima.

PROOEMIUM.

Completo tractatu, quo niritur Aduersarius probare, quod ad decisionem quæstionum Theologalium possunt leges induci, tanquam sumpta ex propria præsumptione licentia, aggreditur immediate, se Theologis in Theologali quæstione de Lamis opponere, atque conatur per rationes fultas authoritatibus Iuris, cunctis persuadere, non esse credendum tales personas ad vulgatum ludum, conuentumque diabolicum corporaliter ferri. Sed eas omnes potius diabolicis artibus deludi, vt credant se vigiles petagere, quæ tantum (vt ipse putat) intuentur in somnis. Solut etiam post hæc rationes inductas ad probandum, quod realiter illuc deportentur à Diabolo, vel etiam per se corporaliter accedant. Et cum de hac materia plenius pro modulo meo in præmissis disseruerim opere. De strigibus inquitato, nò superest mihi, nisi primò rationes eius, quas in oppositum inducit in hoc suo tractatu recitatas, soluere. Secundò, quas inducit bonas rationes pro nostra vera conclusione, à suis impugnationibus defendere, ostendendo solutiones suas nullius esse roboris vel virtutis. Tertio verò, quasdam suas conclusiones deductas ex præcedentibus reprobare. Proponit igitur primò rationes septem ad probandum, quod prædicta non verè fiant, vt præfertur, sed sint merè Diabolicæ illusiones. Quarum prima talis est:

EE 4 Ratio

Ratio prima pariter & secunda ex his sumpta, quod dicta de strigibus nec probantur, nec fauent animabus.

C A P. I.

FActa non præsupponuntur, nisi reprobentur. I. in bello, §. captæ. ff. de cap. & postlim. reuer. & c. Sed ista quæ referuntur non constant neque probantur, vt infra dicam ergo, & c. Solutio. Imò probantur omni modo probationis, tam inquam, per factas, quàm per Ethnicas literas: tam per scientiam reuelatam, quàm per naturalem: tam per leges & Canones, quàm per principia Philosophiæ, & per experientias, vt in præmissis opere nostro manifestum est. Et ad dicta tua infra ponenda, infra etiam respondebimus.

In dubijs debet amplecti pars fauens animabus, etiam si sit durior. gl. in c. Iuuenis. de spōsa. Sed negare talia esse vera, magis fauet animabus, quàm affirmare, ne forte incurrant homines mala desideria velle huiusmodi experiri, & c. ergo, & c. Solutio. Imò affirmatiua prædicata cum debita execratione facti fauet animabus, vt compertis per hæc insidij Diaboli, facilius illas eurent, cognitoq; quanto maligni spiritus fidem Christi persequantur odio, fortius in ea confirmantur fideles: quia Diabolus non nisi veritatem & bonitatem persequitur. Fauet iterum fidei: quia ex ista cognitione curantur hi, qui labe ista infecti sunt, per directos Inquisitores, nisi curam renuâr suscipere, vt oblinati, qui deprehensi q; sint vel iure præsumantur inimici fidei, damnantur, debitaq; animaduersione puniuntur. ne alios inficiant, impœnitentes, inquam, atque relapsi. Preseruatur etiam cõmunitas à malis multis, quæ solent ab hoc pestifero hominum genere causari Dæmonum auxilio, siue in corpora, & maxime puerorum, siue in fruges, & in alia temporalia bona. Quòd autem ex veritatis huius affirmatione sequatur periculum mali desiderij, est per accidens, & vt in paucioribus. Non est aut. in omittenda veritas propter ea mala, quæ raro & per accidens ex ea prædicata cõtingunt. Alioquin non esset prædicandum q; secundum regulã diuinæ prouidentie per Hieremiã Prophetam populis enūciatam Hier. 17. mali prosperantur in hac vita, boni verò semper sunt in angustijs: quãdoquidem posset per accidens

COR-

cõtingere quempiam ob desiderium adipiscendæ prosperitatis, & fugiendæ paupertatis, aut cuiusuis angustie, velle fieri malum & impium. Nunquam autem talia vera affirmantur, quin etiam simul prædicentur & mala, quæ malis hominibus imminent ex malè actis: & bona, quæ pijs ac iustis ob patientiam & innocentiam repromittuntur. Vnde Hier. etiam vbi supra paulò post subiungit de pœnis impiorum dicens: Congrega eos sicut oues ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis. Viquequo lugebit terra, & hebra omnis regionis siccabitur propter malitiam inhabitantium in ea: Et infra in eodem c. dicit Dominus per Prophetam contra malos: Ecce ego euellam eos de terra sua, & c. Sic igitur ad propositum redeundo, cognita malitia Dæmonum, nec nõ multis delusionibus quæ interueniunt factorum quoque sine præ oculis habito, visa etiam iustitia seuerissima, quæ contra tales fieri consuevit, à malis auertuntur etiam hi qui fuissent maxime inclinati. Nisi autem hæc detegerentur & puniretur acerrimè, inualeceret secta ista maledicta mirum in modum. Et huic lubrico præbent oleum qui conantur probare, q; hæc vera non sint, & ob hoc se Inquisitoribus opponunt. Sed si Inquisitores intrepidè fecerint officium suum, tales etiam, qui sic indirectè fautores hæreticorum sunt ita respicere facient q; de cætero proprijs studijs erunt contenti.

Ratio tertia procedens ex narratorum minoris verisimilitudine reprobatur.

C A P. V T. I I.

Talia non sunt verisimilia, ergo sunt reputanda falsa, 3. Ratio quia secundum Auer. experimenta verorum sermonum debent concordare cum rebus sensatis. Nec creditur testibus non verisimilia deponentibus, imò de falsitate suspecti sunt, vt non in c. quia verisimile non est. de præsumpt. Solutio. Imò sunt maxime verisimilia quoad intellectum, & quò ad sensum, vt oppositum non nisi ab ignorantibus & à proteruis asseuerari possit. Cognito enim per intellectum quanta sit potentia Dæmonum, & quanta malitia, quam seuum sit eorum odium contra Christum, atque Christianos, q; infinita sit etiã iustitia Dei & sapientia, quam multa magnaq; in mundo permittit euenire, vt inde plura maioraq; bona per suam prouidentiam eliciat: cognoscer omnis

E E 5 homo

Prima ratio.
Solutio.

Secunda ratio
ratio est.

Solutio.

homo per intellectum, quod ista non solum sunt factibilia verum etiam si affirmantur ab his qui se talia expertos affirmant, sunt valde verisimilia. Quod autem non contingant hæc in natura, neque per opera hominis sola, nec etiam his similia, quod ad omnia, nullam tollit verisimilitudinem veritatis, imò adauget, ut sicut Diabolus tã natura, quàm arte longè superior est atque potentior homine: ita opera quocumque eius transcendunt naturalem hominum facultatem. Et vellet mœri, quæ hominibus contingere possunt, ad ipsorum hominum virtutis naturalis, vel naturalium agētium solam mensuram, stolidi, profecto hominis est, & superiorum causarum eminentiã, & nihilominus earundem colligationem contingentem cum inferioribus, ignoratis. Et si argumentum hoc quicquam verisimilitudinis haberet, iam ea, quæ narrantur per Christum & sanctos facta miracula, falsitatis accusaret. Talia sunt auxilia, hi fauores, quos ignorantes asserunt sanctæ fidei Christi, dum se officialibus fidei opponunt cum suis hisce derisibilibus argutiunculis atque libellis. Commentator autem Auer. loquitur de demonstrationibus naturalium, quæ videlicet apud intellectum non habent firmitatem, nisi cõcordent cum rebus sensatis, & ad eas fiat vltima resolutio. Non autem loquitur de his, quæ supra cursum naturæ possunt occurrere. Is etiã qui (vixit fidelis) ignorabat ea quæ nos per fidem cognoscimus circa Dæmonum essentiam, potentiam, atque malitiam nõ potuit de talibus effectibus plenam habere notitiam, vnde non erat in proposito contra veritatem inducendus. Et nihilominus satis etiam prædicta concordat cum rebus sensatis, puta, quod quando plures vigilantes asserunt concorditer, hoc vel hoc se fecisse, aut quod audierint vel per se viderint, ab alijs facta fuisse in cursu, nullus sapiens diceret hæc facta fuisse in somnis vel illusionibus, nisi recurratur ad specialem potentiam Dæmonis operantis supra communem modum in phantasia, quod ex parte rei, quid maius est, & minus concordat cum rebus sensatis, quàm defenri hominem à Dæmone corporaliter. Vnde si hoc non est verisimile, minus illud. Nec haberet Dæmon plenè quod optat, casum in quâ hõminum quantum potest grauissimum per peccatum: si tamen delusionè ista mala perpetrarentur, cum nemo per se possit in somnis incurtere peccatum, sed solum per accidens

ei dicens. Hoc autem non est verisimile apud verè fideles, nisi naturali lumine mentis priuati sint, non attendentes malitiam & odium Dæmonis grauissimum in homines defatigare. Euentus etiam apertissimi non verisimilitudinem tantum, sed horum certitudinem præferunt, puta, cum se homines à Dæmone deportatos inueniunt longius modico temporis spacio à loco distare, vbi prius resederant: quod non potest, nisi virtus, quæ superior est hominis virtute. Huius autem rei innumera referuntur etiam de facto proprio testimoniõnia. Sed & modò per Patrem Inquisitorè Brixien. perpetuo carceri damnatus quidam exstat, qui fateatur cum primum ob desperationem se, quoad vtrumque hominem Diabolo dedicasset (hoc enim primò experit Dæmones ab infelicitibus hisce personis) deportatum se longius à loco fuisse per plures dietas: ibique per tempus solarijs carnalibus cum multitudine magna virorum ac mulierum sociato, necessarium sibi fuisse postmodum, multis diebus iter agere, ut ad locum suum reuerteretur. Neque enim illis adsunt Dæmones semper ad vota, maxime in principio Apostasiæ. Non est hic homo fatuus aut idiota, ut non sit ei fides in hoc adhibenda: quod ex nomine & gradu facile comprobarem, si in aliorum quoque cõfusionem eius propalatio specialior non cederet. Est tamen benè nunc dispositus circa fidem. Sed & alius quidam infelix de secta Strigum, qui superiori nunc brachio seculari traditus, ignique consumptus est Bononiæ, inter alia falsus est in processu, quod semel dum ad cursum deferretur cum socru sua, contigit ipsum inter eundem, Iesu sanctissimum inuocare nomen, timore percussus: & statim in medio luto se depositum inuenit in loco à ciuitate distante per tres dietas: in qua tamen ciuitate fuerat ante horam. Innumerabiles horum attestaciones in processibus Inquisitorum habentur. Sic igitur ex his liquidò constat omni ex parte ruerè præmissum Aduersarij argumentum.

Ratio quarta sumpta ex hoc, quod ea, quæ narrantur de Strigibus dicuntur opere Diaboli perpetrari, soluitur.

C A P. I I I.

Quæ sunt arte Magica, vel Necromãtica, vel Hydro-mãtica, seu alia quacunque arte Diabolica, dicuntur Phantasia.

Phantastica, & non vera, 26. q. 5. ca. Nec mirum. Et multo magis cū ista contingant in personis quæ facilliter decipi possunt, prout sunt mulieres ac rustici vilesq; personæ. Itē in personis corruptis circa fidem & bonos mores, & appetentes nō appetenda: sicut sunt etiam vtentes illis artibus, Iura autem loquentia de aliquibus personis, habent etiam locū in nō expressis, in quibus militat eadē ratio, vt habetur per Pan. in c. Nihil. de elect. ergo, & c. Solutio. Vtique quæ in illo capitulo recitantur, & quæ simili modo cōtingunt, phantastica sunt: & multa similiter cōtingunt in hac secta, vt dictum est in opere nostro de strigibus. Nō sic tamen delatio corporalis, cū etiā Necromantici hanc voluntariē à Dæmonibus patiantur, eamq; per eosdē procurant in alijs fieri, vt precipuè patet in legēda B. Iacobi Apostoli, & per ea, quæ specialiter referuntur tempore Petri de Arabano & Cecchi Exculani scelestissimorum Necromanticorum facta nō longè ante tempora nostra. Sed neq; semper effectus illarum artium phantasticè cōtingunt, vt optimè texantur maleficia, causatæ infirmitates vt plurimū incurabiles: locutiones apparētū Dæmonū, inuētiones persepe futurorū, iuxta ea quæ per Hydromantiā cognita sunt & alia huiusmodi plurima. Verè enim & realiter ista contingunt, & non phantasticè, tamen deceptiones fabricet deceptor in multis, vt explicatū est in prædicto opere. Et q̄ aggrediatur Diabolus magis simplices & rusticos & mulieres, ex illius malitia procedit, vt per eos facillè deceptos atque lucratos ob ignorantiam facillius inde trahat astutos. Neque enim tā facile Diabolo crederent isti vel acquiescerent nisi primò perdiscerent ab his, qui talia experiuntur, q̄ multis delictijs fruuntur ad vota. Sed prohi dolor, his temporibus viri, qui vulgò reputantur alioquin prudentes insanire circa talia reperitū, ciues, inquam, & nobiles diuersi generis, quod posset ostendi si opus esset per processum Inquisitorum; imò, quod pessimum est, nonnulli etiam qui ordine sacro sunt religiosi, tā seculares, quā etiam (licet solo nomine & habitu) regulares. Et q̄ sic inualescat illa labe, potissima causa est quorundam iuris doctorum persecurio, quibus principes, Theologiæ expertes, facillè credunt quasi sapientibus, licet in huiusmodi satis iudes existant, vt pote Dei prouidentia, Dæmonū potestate atq; malitiam

malitiā, & pleraque alia Theologalia, ad quæ presens articulus reducitur, quorantes, & implent allegationū legum copia solta, quæ & in pluribus non faciunt ad propositum, eò q̄ puros actus humanos habet regulare leges humanæ: non autem Diabolicis coiligatos possunt benè cognoscere: sed solum præsupposita cognitione superioris scientiæ, sacre, inquam, Theologiæ, possunt pœnas talibus determinare conuenientes. Allegant & Doctores iuris simili nescientia laborantes, eò quòd talium notitia, ad eorum professionē non spectet. Quòd etiam hi, qui sunt de hac secta sint corrupti circa fidem & bonos mores & appetentes nō appetenda, sicut sunt Necromantici, verum est. Et propterea merito debeat sub iudicio patrum Inquisitorum debitas luere pœnas: & qui præstant impedimentū, sunt fautores hæreticorū. Nō tamen sequitur, q̄ si Necromanticis accidant delusiones & deceptiones, accidant & istis eodē modo vel vniuersaliter. Non enim similia appetunt, nec similiter sunt corrupti, vnde nec similiter decipiuntur. Nō enim illi vt isti tam expressè fidē negant atq; baptismum, & c. illi cōmuniter laborāt thesauros inuenire, vel ad vota sceminas inclinare: isti nō nisi vt voluptatibus licentius & abundantius perfruantur, talia scelera cōmittere non verentur. Et hæc vna causarū est, q̄ viles personæ multiplicantur in hac secta magis quàm nobiles, & scemina priuata virorū per mundū peregrinantium & mercatorum solatio, magis quàm alia. Magis enim hoc istè modo voluptates inquirūt, quibus aliundè priuantur, qui talibus abūdant domi. Non negamus autem & hos pariter in multis decipi, vt aliàs dictum est. Non tamen propter hoc debet eorum testimonium in iudicio repelli. Neq; enim propter prædictas contingentes quandoque deceptiones repelleretur horum testimonium, si deponerent super crimine læsæ maiestatis humanæ etiam tempore cursus admissi, vt puta si conuenissent aliqui ciues, dum actualiter essent in cursu, vel in ludo illo diabolico, de principe occidēdo vel tradenda hostibus ciuitate, credo q̄ tunc Doctores, Legistæ, Duce etiā nostro Aduersario, consulere eos omnes esse torquendos, & si faterentur crimen crudeli nece plectendos. Sed de crimine læsæ maiestatis diuinæ indentidem commissio quod om-

nium grauiſſimum eſt ea. Vergentes, de hære. eorum forte quidam parum curarent, & Aduerſarius nihil, vt videtur.

Ratio quinta ex hoc ſumpta, quòd quæ facta narrantur à ſtrigibus in ſpiritu & non in corpore ſiunt, deſicitur.

CAP. IIII.

J. Ratio.

Quarto loco ſic arguit Aduerſarius. Hæc omnia ſiunt in ſpiritu, & non in corpore, etiam quo ad tranſitum per multa terrarū ſpacia, & quò ad multitudinē hominum qui conuenire dicuntur, 26. q. 5. c. Epilcopi, ergo, &c. Quod ſi dicatur, quòd hæc non eſt illa ſecta de qua loquitur capitul. illud, ſaltē eſt ei ſimilis: & quæ in iſta fieri narrantur, ſimilia ſunt illis, quæ per illā fieri credebantur. Porro capitulū illud dānat omnes nō ſolū credentes illa, quæ ibi narrantur fieri in corpore, ſed etiam eis ſimilia, cuiuſmodi nō negantur eſſe iſta, ſaltē quo ad tranſitū prædictū etiā ſuper apparentes beſtias, quò ad apparentiam vnus principis, & quò ad conuentū multitudinis, &c. Non licet autē à diſpoſitione textus huius per ſophiſticas argumētationes recedere 16. quæſt. 1. cap. Inſtitutiones, quia quicumque ſcripturam ſacroſanctam aliter intelligit, quā ſenſus ſpiritus ſancti flagitat, à quo conſcripta eſt: licet de Eccleſia nō ceſſerit, tamen hæreticus appellari poteſt: 24. quæſt. 5. cap. Quidam. in ſi. So. Hoc capitulum malē intellectum à Iuriſtis, quatenus hæc quæ ad Theologiā pertinent pertractat eſt cauſa illorum ruine, putantium, eò quòd in corpore iuris canonici redactum eſt, poſſe proprium ſenſum circa illud ita prodere, vt etiā Theologorū cōmuni ſenſui ſe opponant. Sed ad Iuriſtas nō pertinet de eo quicquā cognoscere, niſi quòd ſi aliquæ perſonæ inueniantur, eæ, quæ ibi principaliter reprobantur facere vel pati, vel credere fieri vel cōtingere, debent infideles reputari & hæreticorū pena puniri. Sed quomodo in talibus quæ narrantur & in quibus inueniatur hæreſis, vel non inueniatur; ipſi iudicare non poſſunt, niſi ſimul ſint & Theologi, quorum eſt proprium de fide diſſerere & conſequenter de ſuo contrario, videlicet de infidelitate, & de omnib. ſpeciebus eius videlicet Apoſtaſia à fide, hæreſi & ſimplici infidelitate. Oppoſitorum eſt enim eadem diſciplina. Sacri autem Theologi determinant non eſſe hæreticū tenere talia quæ narrantur de

de ſtrigibus. eſſe vera, prout per ipſos Inquiſitores iudicatur. Et cum his omnibus ſaluant dictum capitulum, concordantes intentionem eius cum verbis. Vnde præſumptuoſus eſt valdē quicumque purus Iuriſta, Theologorum in hoc ſcientiæ ſe opponens, non minus quā ſi miniſter iuſtitia iudici ſe opponeret, afferens non iuſtē damnatos quos ille reos mortis eſſe determinauit, cauſam cognoscens, quā miniſter ignorat eſſe dignam morte. Licet autem in noſtro præſato opere ſit obiectioni huic plenius ſatisfactum ex doctrina Theologorum cuncta deducente: nec nō à clariffimo Præceptore meo tam in ſumma, quā in opere de ſtrigilamijs ab auctoribus quoque libri, qui Mallens Maleficarum inſcribitur: nihilominus pro pleniori ſatisfactione factæ huius præſentis obiectionis contra opportuna hunc hominem in exponendo capitulum illud etiam hoc in loco deducam.

Ex autoritate Apoſtoli in d. c. Epilcopi. inducta, habetur delationem corporalem ad longinquas partes & inaccessibiles humana virtute, ſupernaturaliter eſſe poſſibilem.

CAPVT V.

Primò igitur dicendum eſt, quòd quantum ad explorationem ſenſus, quem habet hic homo ſuper illud capitulum, multum valet, quod ex eodem capitulo habetur: hoc, inquam, quòd dicere talia quo ad delationem corpoream de loco ad locum, non poſſe fieri in corpore contradicit illi capitulo, & authoritati Apoſtoli in eodem inductæ, iuxta ſenſum quem habet in ea Aduerſarius (qui tamen non eſt intentus ab Apoſtolo, vt alibi dictum eſt, & infra etiam replicabitur) Præſuppoſuit enim authoritas illa (prout putat Aduerſarius) Paulū potuiſſe deferre etiam vſque ad tertium cælum corporaliter. Aliàs ſecūdum eum Apoſtolus non dixiſſet. Neſcio an in corpore vel extra corpus, &c ſed potius dixiſſet, Scio quòd non in corpore, ſed extra corpus, &c. quia in corpore eſt impoſſibile, niſi forte Aduerſarius gloriatur ea ſe cognoscere, quæ circa talia reuelata putet Apoſtolum ignorare. Quòd ſi dixerit Aduerſarius in illo capitulo, vel per illam authoritatem non haberi quòd poſſint Dæmones deferre homines corpore

corporaliter de loco ad locum, &c. si sciret naturalem Dæmonum virtutem, & quæ per eisdem facta sunt, scriptura teste, consideraret, & nollet suo paruo intellectu Dei sapientiam infinitam meriri, scrutarique maiestatem, ut imprudenter iudicet, Deum talia non habere, aut (quod scelestius est) non posse mala permittere, profecto taceret. Voluit autem per inducta exempla circa Paulum & Ezechielem capitulum illud nocere, quod possibile est aliquid apparere, non in corpore, sed in spiritu, & in somnis: ut hoc supposito determinaret illa quæ narrantur ibi, quatenus fident tangunt, esse falsissima.

*Quatuor principaliter esse falsa prodere Concilium
intendit in d. c. Episcopi.*

C A P. V I.

Secundò dicendum, quod duo sunt falsa & hæretica, quæ principaliter narrantur in illo capitulo. Primum quod vera esset Dea, quæ apparebat in forma Dianæ. Sic enim iuxta errores gentilium aliquid numinis putaretur extra vnum Deum, & consequenter pluralitas Deorum astrueretur. Secundam est, quod homines conuerterentur in Deos: quia tam Herodiadem, quam Dianam prius fuisse feminas ab omnibus credebatur, & in Deas postmodum esse conuersas. His autem, duo alia falsa & hæretica connectebantur. Primum est, quia putabant hæc fieri à bono spiritu: Deos enim putabant bonos esse spiritus ipsi gentiles, quod ideo est hæreticum: quia qui putabatur Dii, multas deceptiones faciebant, & in multis deprehendebantur esse mendaces atque maligni. Hoc autem Deo & sanctis spiritibus conuenire non potest. Secundum est, quod se vocari credebant ad seruiendum, & obsequendum numinibus illis. Cætera verò in capitulo introducuntur quidem, ut ordo narrationis eorum quæ de mulieribus dicebantur, perfecte haberetur, non autem ut impossibilia censerentur aut declararentur, nisi quatenus erant prædictis coniuncta: quæ verò impossibilia sunt: & illa credere, constituunt infideliam. Et propter hoc capitulum illud in fine concludens, non reassumit cuncta, quæ narrauerat, quando sententiam damnationis pronunciat: sed ea tantum execrando, quæ principa

principaliter intendebar, quasi diffiniuè determinans, dicit. Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius aut in deterius, aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, infidelis est, & infideli deterior. hæc ibi. In hac autem determinatione clauditur, quod homines non possunt conuerteri in deos: & consequenter hoc sublato, non sequi pluralitatem deorum, quæ supra in eodem capitulo ostenderat ex narratione illarum mulierularum inferri. Et tantum propter hanc opinatam deorum pluralitatem declarauerat eas à recta fide deuiare, & errore paganorum inuolui, & non propter alia quæ prænarrauerat. Illam enim solam rationem assignauit, quare, inquam, errore paganorum diceret eas inuolui, subdens: cum aliquid diuinitatis, &c. Similiter quando circa finem dicit, quod qui talia credit & his similia, fidem perdit, & cetera. ne forte quis puraret intelligendum hoc esse de omnibus quæ præmiserat, subiungit: Quisquis ergo &c. quasi dicat, qui hoc & quod in eo includitur, prout supra explicatum est credit, infidelis est, & pagano deterior, ex hoc autem dicitur pagano deterior: quia prius erat per fidem illuminatus: quod paganus adhuc non habuit. Impossibile est enim per Dei potentiam, quod in verum Deum homines conuertantur. Et illius tantum potentie subditur, homines Deos facere, secundum denominationem tantum & similitudinem sic dictos, hoc est in supernas intelligentias transformando, quæ curam horum inferiorum etiam vniuersalem habere videtur. Ab vniuersali quippe rerum proniione, nomen sumitur Deitatis, secundum Dionysium 12. c. de diuinis nominibus. quamuis etiam paganorum plurimi non putarent Deos omnes esse incorporeos, sed eorum plures in similitudinem hominum corporeos, solaque potestate diuersos autmarer, ut etiam narratio c. huius præterdit. Intelligitur autem non posse creaturam vnam in aliam transformari, nisi per Dei potentiam quantum ad transformationem substantialē nulla concomitante corruptione. Sic enim proprie conuersio solum dicitur. Quod enim vna creatura per sui corruptionem, & nouam generationem mutetur in aliam, dummodo communicent in materia, non est impossibile in natura. Eadem quippe materia, quæ prius fuit sub forma asini, potest esse postea sub forma bouis, &

diceretur (licet improprie) asinus mutatus in boue. Quo etiam modo non potest quicquam in caelum celestisque creaturas mutari & minus in Deum: quia haec sunt generabilia aut corruptibilia. Quod vero una species, puta vnus homo mutatur in aliam, ita quod conuertatur in illam, puta, in eam, non mediante generatione; hoc est, soli Deo possibile, ut dictum est. De his autem transformationibus & conuersionibus quibus tota vna substantia creata in aliam totam vel meliorem vel deterioiorem conuertitur, intendit illud c. Et in hoc errabant pagani, putantes homines mutari in bestias, sicut extimauit sociorum Diomedis alios quidem in aues, alios vero in lupos esse conuersos, & sic in deterius transformationem esse fortissos. Et aliquos homines in melius esse mutatos, puta, in deos, ut dictum est. Non loquitur autem capitulum de mutatione accidentali, puta, de sano in infirmum, de calido in frigidum, &c. Has, n. mutationes non solum Deum, sed etiam creaturas posse causare, nullus dubitat. Vnde capitulum, ut has excludat, dicit in aliam speciem, hoc est, in aliam naturam specificam: licet forte non intelligatur etiam esse alia res secundum speciem, sed solum secundum indiuiduum in eadem specie, puta si vnus homo conuerteretur in alium hominem: quod solus Deus facere posset. Potest etiam hoc, quod dicit, aliam speciem, interpretari aliam figuram, haec enim eo quod signum proprium speciei sit, etiam species nominatur. Videmus enim omnia, quae diuersa sunt secundum speciem in corporalibus, esse quoque diuersa secundum figuram. Vnde postea subdit: Vel in aliam similitudinem, quae videlicet prouenit ex diuersitate figurae. Neque, n. potest Dæmon etiam facere, quod aliqua creatura vnus speciei habeat figuram alterius, puta, quod homo habeat figuram asini, ut per hoc vel sit asinus, vel similis asino. Potest tamen facere quod homo appareat asinus, vel alia bestia, non per mutationem factam in oculis intuentium, ut sapius dictum est in praefato nostro opusculo de strigibus.

Cetera quae in illo referuntur falsa quidem sed non impossibilia etiam Dæmoni plura censentur.

C A P. V I I.

Tertio dicendum est, quod alia quae in illo ca. narratur, puta de delatione corporali super bestias, id est, super Dæmo-

Dæmones in formas bestiales se transfigurantes per multam terrarum spacia: de visione multitudinis hominum, illarum etiam Dominarum, de quibus ibi fit mentio, deque obsequiis ipsidem exhibitis dicuntur quidem esse falsa, nec vere contrigisse sed in somnijs & in spiritu tempore illo & mulieribus illis: sed non dicitur ibi, nec est verum quod sint impossibilia Dæmoni, aut qui credit haec posse fieri à Dæmone sit infidelis, quia non ista repetit, quando conclusionem infert, dicens, Quisquis ergo, &c. nec in ipsa illata conclusione clauduntur, sed neque in ratione, qua mulieres illae & omnes eis creditæ damnantur, quod à recta fide deuiarēt, & errore paganorum inuoluerentur, ut patet ex verbis capituli. In opusculo etiam nostro declaratum est per sacram scripturam sanctisque doctores, multa talia posse fieri virtute Dæmonum. Vnde sequitur quod si sic intelligeretur capitulum illud, ut isti viri sentiunt & exponunt, esse periculosum in fide, sicut & isti periculosè loquuntur, dum dicunt talia non posse corporaliter accidere, & reclamandum esset contra tale concilium, etiam si generale fuisset ad Pontificem, ad cuius sententiam, cum sit caput Ecclesiae & concilij, pendet cuiuslibet causae fidei determinatio, ut bene examinaretur, beneque exponeretur, & declararetur intentio Spiritus sancti in illo, & non malè sentiētium sicut & isti homines, cōpescēdi sunt per Inquisitores ut melius loquātur in ista materia, quā facit Aduersarius. Exponēda est autē intentio Spiritus sancti in c. illo contra conformiter ad sacras literas, & non contra eas. Perspicendum quoque est, quod non habetur ex auctoritatibus sacrae scripturae in eo inductis, quod praedicta non possint per Dæmones fieri. Sed determinat capitulum illud diuinitus inspiratis Sanctis patribus, quod talia de facto falsa tunc fuerunt: quae mulieres illae quasi verè contrigerint, referebāt, & quomodo deludebātur ostēdit: quia, inquit, putabāt in corpore fieri, quae in somnijs, vel solo spiritu contuebātur, & ostēdit possibilitatem talis delusionis ex quotidiana experientia, qua multa videtur in somnijs quae in vigilia nunquam sunt visa, ut facile possit inferri, quod si haec per resolutionē vaporū ascēdētium ad cerebrū possunt à natura causari cōmouēdo species imaginationis, multo magis virtute Dæmonum cui corporalia oīa inferiora, quo ad motū locale subiecti ad nutū.

Potest enim in imaginatione etiã melius & fixius determinare species, vt hæc vel illa magis determinatè representet, prout vult, vt videnti, seu imaginanti magis appareat, quòd vera sint, quàm in somnis cõtingat, vel alio modo infra declarando se spiritualiter deludere, quòd omnino putarent sic euenisse, sicut apparebat. Probat autem dictum capitulum per exempla sacræ scripturæ, tam in Paulo quàm Ezechiele, quòd alia visio ab ea, quæ per oculos corporeos exercetur, haberi possit, siue per imaginationem, vt in Ezech. siue per intellectum, vt in Paulo. Non est autè intelligendũ verbũ Apostoli, q̄ ipse nesciret, an videret in corpore, id est, per oculos corporales, quæ vidit in raptu, aut nesciret, quòd non esset raptus corporaliter in paradysum. Hung. n. sensum falsum & erroneũ habebat quidam Iudæus vt refert Diuus Hieronym. in prologo super Daniele, què sensum reprobatur D. Aug. super Gen. ad literã sed, vt Aug. ibi exponit, nesciebat an anima sua esset pro tunc in corpore, vel certè separata, vt approbat etiam S. Tho. verit. q. 13, art. 5. & 2. 2. q. 175, ar. 6. Potuit enim vtroque modo se habes Paulus raptus, vt determinant sancti Doctores: sed nescitur quomodo factum id fuerit. Communis tamen opinio Doctõrum est, q̄ anima per essentiã esset in corpore, & corpus in domo Iudæ, vbi inuenit eum Ananias, vt dicitur Act. 9. Sed tam somniantes quàm prædicto modo imaginariè vel intellectuãlter videntes, cognoscunt postmodum cum in se sunt reuersi, q̄ prius corporeis sensibus talia nõ videbãt: & quod aliis est conũ status in vigilia, & aliis dũ sunt in tali abstractione vel raptu. Et q̄ quæ vident vigilãtes, vera sunt; quæ verò dormientes vel in raptu, sunt vel falsa sicut in somnis visa, vel similitudines falsorũ, vt in pluribus, vt in visione imaginaria à malo spiritu causata & excitata; vel similitudines verorum, sicut in visione imaginaria causata à bono spiritu; vel certè etiam vera, sed intellectuãlia: sicut quæ videntur supernaturaliter per intellectum visione causata à Deo.

Pluribus modis contingit aliquid in spiritu cognosci.

C A P. VIII.

Sed quia sceleratæ illæ mulieres astruebant postmodum in vigilia, quòd ista sibi verè cõtingerent quæ narrabãt, non

non poterant secundum prædictos modos in spiritu talia videre. Et propterea sciendũ est quartò q̄ dupliciter potest aliquid dici, cognosci in spiritu. Vno modo ex parte subiecti, quia videlicet ille qui videt, per potentiam vel simpliciter, vel aliquo modo spiritualiter videt, & non p corporeos oculos. Et hoc contingit prædictis duobus modis, videlicet per visionem intellectuãlem, & per imaginariã. Intellectus enim vis animæ simpliciter spiritualis est. Minus autem imaginatiua, quæ corporeo organo opus habet in suis operibus, quæ tamen primo terminatur ad speciem sine materia naturali, res corporeas representantes: non autem ad corpora ipsa vel corporea vt in se sunt, sicut faciunt sensus exteriores vnã cum sensu communi. Alio modo aliquid dicitur cognosci in spiritu ex parte obiecti, quia videlicet id, quod cognoscitur, est vel simpliciter, vel aliquo modo res spiritualis. Et consequenter hoc etiam contingit duobus modis: Vno modo, quia id, quod videtur, in se quidè est quoddam spirituale, sed apparet corporalibus oculis vt corporeũ, quomodo Dæmones & animæ separatæ quandoque apparent in similitudinem hominum, tam in somnis, vel abstractione sensuum, quàm etiam in vigilia. Et in abstractione sensuum fit per specialem aptationem specierũ in phantasia opere ipsius substantiæ separatæ. In vigilia verò per virtutem eiusdem spiritualis creaturæ condensando aëre in formas corporeas & visibiles, etiam in nocte quandoque luce causata per aliquod lucidum corpus virtute supernaturali similiter apportatur: licet non semper tale corpus luminosum appareat, sed solum lumen eius, operante sic eadem virtute naturæ spiritualis pro voto. Et hoc modo mulieres illæ sceleratissimæ videbant in spiritu Diabolũ in forma Dianæ, vel Herodiadis, vel etiam aliarum personarum. Alio modo, quia id quod videtur, est in se quoddam corporeum, & vt corporeum videtur, sed non talis figuræ, vel formæ qualis in se est, sed a terius. Quo fit, vt non illa res quæ est, sed alia videatur. Quod contingit communiter fieri nõ per bonos spiritus, sed opere Dæmonum, eo, quòd tales visiones sint communiter deceptoris. Possunt tamen & à bono spiritu fieri talia, bona intentione rectoque fine pro Dei voluntate. Sicut beatus etiam Clemens Papa suis orationibus impetrauit, vt in oculis Sisinij ministrorũque eius,

columna videretur esse persona Pontificis, quam ligarent, & traherent: quod ministerio bonorum angelorum factum esse, non est dubitandum. Fiunt autem hæc in oculis intuentium, perstringendo taliterque alterando oculos illos, ut aliter res appareat quam in se sit. Et hac ratione visio hæc prestigium nominatur. Quo etiam modo Dæmones tempore beati Macharij præstigiabant oculos intuentium quandam mulierem, ita ut videretur eis equa esse, non mulier, oculos vero B. Macharij præstigiare non valuerunt, sed semper sibi visa est esse mulier, non equa, quam tamen sibi cognati mulieris præsentabant curandam, ut equam. A qua etiam delusione, vir Dei precibus liberavit eosdem cognatos. Hoc igitur modo etiam mulieres illæ, de quibus in d. capitulo Episcopi sermo fit, Diaboli iam factæ captivæ, ab eodem deludebantur, ut videretur eis etiam vigilantibus videre multa, quæ non eo modo erant, quæ videbatur ab illis. Unde non mirum, si se putabant esse quandoque in loco ubi non erant: portari etiam ad diuersas partes & regiones: cum domi forte residebant quandoque immobiles. Sicut enim potest Dæmon per prestigium facere, quod videatur id quod est coloratum vno colore, esse coloratum alio, & quod est vnius figuræ, esse alterius, ut patet in supradicto exemplo de muliere, quæ videbatur equa: ita potest per prestigium facere, quod aliquis sibi videatur moueri vel deportari, qui tamen quiescit. Sicut enim color est proprium visus obiectum, ita figura motus, & quies communia sunt, ut docet Philosophus secundo de anima. Volens igitur d. c. Episcopi ostendere, quod illæ mulieres decipiebantur, dum putabant per oculos corporeos naturaliter videre, quod tamen non verè videbant, patefacit, plures esse videndi modos, quibus illæ poterant delusione Diaboli dementari, quia contingit aliquid videri aliter quam sit tam in somnis, ut experimur, quam in visu. scilicet interiori per formas imaginarias vel etiam intellectuales, quam etiam in spiritu predictis duobus modis extremis. Quorum illum qui est ad rem in se penitus spiritualem, expressit per Apostoli auctoritatem, qua dicit, Angelum Sathanæ transfigurare se in Angelum lucis. Eos vero modos, qui per imaginationem ut diximus, vel per intellectum perficiuntur, exemplis inductis de Ezech. & Paulo manifestauit.

Appli-

Applicatio prædictorum ad præsentem de strigibus considerationem.

C A P. I X.

Quod si quispiam ex dictis arguat, quod pari modo potest conformiter ad capitulum illud concludi, quod hi, qui sunt de secta strigum decipiantur à Diabolo putantes se portari ad longinquas partes, & multitudinem personarum videre, quas asserunt conuenire cum domina Iudæ: comedere, bibere, luxuriari, & alia quæ narrantur facere: & tamen ista non nisi præstigiöse vel apparitione Dæmonum eis contingant. Respondetur: quod, Diaboli sic posse mulieres istas decipere, sicut illas tunc deludebat, non est negandum. Sed quod non sic deludantur, quo ad multa, quæ ab eis enarrantur, ex duobus perpenditur. Primum est euentus, quod ad corporalem delationem ad longinquas partes, eò, quod plures personæ longitus deportatæ, & in loco distanti derelictæ feruntur clarissimis & multiplicibus testimonijs. Multoties etiam visa est multitudo sic Iudæ: rium ab alijs, qui non erant in illa societate, & cum eisdem sermo habitus, ut per exempla etiam viuientium ostendimus in præfato opere. Sed & in agro Brix. (ut fertur) accidit diebus nostris, quendam in loco eminentiori positum nocte videre confusa luce multitudinem velocissimè per viam inferius ambulare: in qua cognouit plures personas, & ab eis cognitus fuit. Sed præ timore insoliti, ac præter naturalis illius occurfus, nihil eis locutus est. Postera verò die, vna mulierum illarum currentium ei dixit: Hac nocte fuisti in magno periculo, quando illo in loco nos vidisti currentes: caue ne de cætero tali hora ibi inueniaris. Hoc autem non potuisset saluari sic, ut præfertur, euenisse, quod videlicet recordarentur, & conuenirent in talis rei notitia, si non verè ibi ambo fuissent, nisi fortè dicatur, quod omnes homines pariter deludantur & somnient: & quod semper Diabolus sit intensus phantasmata hominum transformare, ut conueniant in imaginationibus rerum, quas putant insimul experiri. Quod asserere non nisi delirantis hominis est. Secundum est diuersa versuti hostis decipiendi ratio, vel causa. Nam mulieres illas, de quibus d. c. Episcopi, loquitur,

FF 4

ad

ad hoc solum deducere volebat, vt putarent Dianam, vel etiam Herodiadem esse deas: & consequenter infidelitate & erroribus paganorum illas inuolueret, quod esset aliquid veri numinis præter Deum vitium verum opinari. Quod quidem facere poterat, & melius decipiendo eas per præstigium & apparitiones diabolicas, quo mirus perpendere se decipi, quo vigilare se cognoscebāt, quam per imaginarias visiones, aut in somnis, & quam etiam per realem delationem. Sat enim illi erat, loca quasi distantia præsentare in quibus multitudo & societas magna videretur, apparente Diabolo prætendenteq; personarum figuram, vt supra dictum est: vt sic facilius sibi ipsis singulæ persuaderent veram esse Deam, cui tot personæ obsequerentur vt Deæ: cultuq; illam diuino perfequerentur. Has autem personas, de quibus nunc sermo est, inelinare Diabolus laborat, vt per voluptates corporales sic eas sibi cōstringat amore, vt non timeant, aut vereantur fidem Christi, atque baptismum abnegare, ne tot oblectationibus priuentur, & deum multis subiiciant infringendis pœnis, vt supra in opere nostro, prolixo sermone declaratum est. Vnde veras & non præstigiōsas delectationes, tam cum Dæmonibus in forma tamen humana apparentibus, quam cum hominibus ad ludam pariter deportatis ministrat, quod non tam facile posset, & ad manum, nisi eos corporaliter vno in loco cogeret. Et quia per se non possent tot ex tanta distantia, aut tam cito conuenire, portat eas. Pro qua illæ delatione consequenda exhibent obsequia sacrilegia vnguentorū, & aliorum signorum, quæ ad pacta fœderis iniqui pertinent inter ipsas & Dæmones, vt ex omni parte ipsarum animas illaqueatas teneant. Patet igitur, quod non est similis ratio vtriusque casus. Et propterea nulli mirum esse debet, si non potest ab his, vt à similibus argumentum trahi. Detecta quippe cum esset malitia Dæmonum in prima illa delatione per vigilantiam sanctorum Episcoporum & sacerdotum, manum ad fortiora Diabolus misit, & apertè se Christi hostem patefaciens, auertere ab eo conatur fideles ipsos per exhibitionem & procuracionem delectabilium. Adeoque nunc inualuit ista pestis, vt dixerit in quadam concione Diabolus, qui in forma Principis apparebat (vt referunt qui affuerant nonnulli ab Inquisitore deprehensi.) Si-

tis

tis omnes bono animo: Neque enim elabentur anni multi, quod numero superabitis Christi fideles. Quod optimè Diabolus obtinet suffragio Aduersarij, sibiq; similibus, qui se patribus Inquisitoribus opponunt, dicentes hæc esse delectamenta, sicque scelestis his apostatis fauent, & in hæresibus suis indirectè confirmant. Nisi enim præpedirentur patres Inquisitores horum molestijs, quorum sæpè principes tanquam sapientum suasionibus inclinari, denegant auxilia Inquisitionis officio debitariam eorundem feruentium Inquisitorum zelo secta hæc esset penitus deleta, vel certe extra fines Christicolarum procul fugata, sicut omnes alij hæretici, quorum occidentalis omnis plaga Christicolarum plena erat, ex Italiæ sinibus expulsi sunt, opera strenuissimorum tequentium vestigia fortissimorum Principum, atque Ducum, præ cæteris Patriarchæ Dominici, qui primus in partibus Tholosanis, & Albigenis sanctissimo hoc officio functus est, & fortissimi athletæ Petri Martyris primi Inquisitoris in Italia, super infula postmodum luce clarissimæ ac profundissimæ doctrinæ præ alijs angelici doctoris S. Tho. de Aquino, qua omnis hæreticorum infestatio tenebræque penitus abolitæ sunt.

Tholosani Al-
bigenes In-
quisitorum
ordinis insti-
tutioni ansam
præbuerunt.

Rursus in solo spiritu aliqua fieri contingit duobus modis, quorum vnum d. c. Episcopi tan-
sum prosequitur.

C A P. X.

Sciendum est quintò; pro clariori etiam explanatione prædicti capituli, quod aliqua contingere in solo spiritu, potest intelligi duobus modis. Vno modo, qua nullatenus fiant in corpore vigilando, sicut ea quæ accidunt in somnis tantummodo, & quæ sola imaginatione vel ecstasi videntur fieri. Alio modo, quia licet aliquo modo fiant in vigilia, non tamen sunt naturaliter tantum in plena vigilia, sed semper aliquid interuenit opere Diaboli confectum modis supra declaratis. scilicet vel per præstigium, vel etiam per Dæmonum apparitionem in corporibus assumptis. Verbum ergo prædicti capituli, quo dicit, ea, quæ tibi narrauit quod

FF 5

intelli-

intelligenda sunt in solo spiritu, aut in somnis facta, intendit hoc secundo modo, non autem primo. Quod quidem probatur primò, quia primo modo non potuisset sic eos deludere, vt vigilantes postea putarent se solutis sensibus fecisse, quæ in somnis vel ecstasi, seu in raptu tantum per visionem. si imaginariam, acciderunt. Cognoscunt enim naturaliter homines dum vigilant differentiam status vigiliæ, atque somnij ecstatiæ, & corporæ visionis. Nam differentiam inter vigiliam & somnum, nullus est, qui se cognoscere non experiatur. Cui etiam cognitioni ratio suffragatur. Nam cum id sit sensus somnij & vigiliæ, secundum Philosophum in libro de somno & vigilia, sicut vniuersaliter omnium contrariorum est eadem cognitio, & nulla sit certior cognitio apud nos, quam sensus exterioris circa propria sensibilia, vt habetur secundo de Anima, propter quod etiam circa hæc non contingit sensum errare, sequitur quòd quilibet certissimè cognoscat differentiam status, quando vitur sensibus corporæ ab omni statu, quo eis non vitur, siue dormiat, siue quomodolibet extra se fiat, si tamen sit sanus corpore. Differentiam quoque status dum quis patitur, vel non patitur ecstasim, dubium non est, quin eadem ratione cognoscant, qui talia patiuntur. Vnde etiam Ezechiel cognouit differentiam status, de quo dixit se fuisse in visu in Ierusalem, seu in spiritu: à statu plenæ vigiliæ, quando hoc referebat. Et quando sic fuerat in spiritu, non est putandum, quod crederet se esse tunc in corpore in Ierusalem, deceptus enim fuisset: quod non est concedendum vlatenus in Propheta Domini. Mulieres autem illæ putabant se transferti corporaliter: perficere quoque vigilantes quæcunque narrabant, & dum essent postmodum in plena vigilia, hoc ipsum verè factum prædicabant: vnde facile patet, quòd non simpliciter in somnis; aut in raptu eis hæc conringeant. Secundo etiam probatur hoc idem, quia si capitulum vellet, quod illæ mulieres deluderentur, & in somnis, & in spiritu simul, hoc esset impossibile, nisi ad modum quo angelus apparuit in somnis Ioseph, aut etiam Petro ecstasim passio, & tunc optimè cognouissent mulieres illæ, quòd visio fuisset solum imaginaria sicut illi cognouerunt. Si verò capitulum intenderet, quòd hoc accidisset vel

non

poneretur in somnis tantum, vel in spiritu tantum, tunc falsum poneret capitulum, dum secundum istos opinantes vtrunque modum delusionis astruit interuenisse. Si verò mulieres quasdam intenderet in spiritu, vel raptu delusas, quasdam verò tantum in somnis, tunc quælibet per se cognouissent in vigilia demum positæ differentiam status, vt dictum est. Vnde exponendum est, quòd d. cap. tantum voluit innuere per hos duos modos magis notos in scriptura, modum in genere, quo aliquibus videatur verè aliquid fieri, quod tamen verè non fit. Sub quo generali modo, non nisi duobus his specialibus modis, videlicet per præstigium vel apparitionem spirituum in corporibus assumptis contingit homines sic posse deludi, vt putent in plena vigilia constituti, sic se res habuisse, sicut eis videbatur, dum deluderentur. Et sic habetur sensus Spiritus sancti in illo capitulo: quia hic sensus solus est verus, vt deductum est. Veritatis autem & non falsitatis auctor est Spiritus sanctus. Non est autem generalis etiam concilij determinatio, tam exactè necessitatis fidei vel authoritatis, vt verba eius, quæ obscuritatem habent, & falsa magis videntur quàm vera, non suscipiant expositionem, qua trahantur ad sensum verum: quandoquidem sacra etiam scriptura, quæ maioris est authoritatis, interpretari possit. Cum ergo possibilitas delationis corporalis hominum à Dæmone, habeatur potius ex sacris literis, quàm oppositum: quinimò lumine naturali cognoscatur, vt sæpius in superioribus est deductum, etiam si consilium aliquod asserat tale quid pro aliquo tempore, vel aliquibus determinatis personis, non contigisse, non propterea putandum est esse determinatum, quòd id sit impossibile factum.

Non determinatur in d. c. Episcopi, esse impossibile illa fieri corporaliter, quæ quandoque contingunt in somnis.

C A P. X I.

Sciendum est vltimò, pro eo. cap. declarando, quòd in eo non determinatur esse impossibile talia omnia fieri corporaliter, vt ignoranter putat Aduersarius. Nam quod dicit (Cum mentem cuiuscunque mulieris cœperit, & hanc

hâc per infidelitatem sibi subiugauerit, illico transformat se in diuersas species personarum, & in similitudines, &c.) non sic accipiendū est, vt illa coniunctio, cum habeat vim inferendæ necessitatis antecedentis huius dicti ad consequens, sed contingentia, seu possibilitatis tantummodo. Iurendic enim, quod possibile est Dæmoni, tales mulieres deludere tali modo. Vnde si asserant se verè, & in corpore deportari ad seruiendum Dianæ, tanquam vni Dearū, non propter hoc credendum est, quod Diana Dea sit, & ei vel Herodiadi ab aliquo verè seruiatur, vt dominæ. Cū enim falsa sint, vt edocet fides, oportet de necessitate dicere, q̄ talia se credentes experiri, deludantur à Diabolo falsitatum omnium primo fatore. Si verò non dicantur aliqua contra fidem & ob hoc impossibilia esse vel fieri: sed potius asserantur, ea quæ facile possunt cōtingere, putà, quod multa fiant in opprobrium fidei, dum eidem fidei baptismoq̄ renuntiat: & quod ad hoc portentur à Diabolo, vt facilius, & sine timore in loco semoto per multitudinem fiant: non est hoc negandum ex intentione capituli illius. Imo si ratio iuncta experientiæ conuincat, quod Diabolus hoc modo suæ melius malitiæ satisfaciatur, non est contra capitulum illud, quod sic fieri, vel euenire credatur. Et ideo si talia denuncientur, & testibus confirmantur de visu: & ab his præcipuè qui expertos se asserunt hæc omnia vel similia: non minus hæc à iudicibus fidei credenda sunt, quam ex similibus iudicijs tantum moti sancti Doctores crediderint minus credibilia, putà, quod dentur incubi, ac lucubi Dæmones, vt in libro nostro deductū est. Et eo præcipuè quod determinationes conciliorum circa fidem Theologorum propriam est declarare, quomodo intelligi debeant & non Canonistarum & minus Iuristarum. Et ideo patres Inquisitores, qui communiter profundissimi Theologi sunt, iudicent talia nō contradicere prædicto cap. non possunt Iuristæ absq̄ nota temeritatis se eis opponere. Debet enim vnusquisque gradu suo cōtentus esse, & suarum virium mensuram non excedere. Mirro quæ diximus in primo opere nostro, incertum, inquam, esse, an particulare vel generale fuerit illud concilium, an ritè congregatum vel etiam confirmata decreta eius per sedem Apostolicam quis auctor, quo tempore cum præcipuè inter concilia generalia

Canonistæ
non licet con-
cilia explica-
re.

neralia nō annumeretur, distin. 16. cap. primo. Vnde si liber sine certo auctore ex hoc ipso computatur inter apocryphos: multo magis concilium prædictis conditionibus incertum. Nec auctoritas Gratiani sufficit, vt eidem fides indubia præstari debeat: cum multa alia, quæ refert, inter paleas computentur. Quod si etiam generale ritèque congregatum & confirmatum concilium fuerit, non adimitur cuihbet recurrenti facultas ad Apostolicam sedem, vt supra probatum est, vt eius verba obscura & quæ errorum occasio esse possunt, melius declarentur & exponantur secundum debitum sensum. Sed & plures Pontifices declarauerunt inueniri modo talia, corporaliterq̄ fieri, prout iudicant patres Inquisitores, imò processus eorum iudiciaque confirmauerunt, atque sententias contra tales personas sceleratissimas, & vt executioni mandarentur, fauorem impenderunt. Sicut nuper etiam Clemens v. i. præcepit domino Gubernatori Bon. vt daret omnem fauorem patri Inquisitori Parmentii contra quosdam infectos hæresis strigiatos. Et breue incipit: Accepimus non sine animi, & cætera. Hos autem dicunt patres Inquisitores in cursu plurima nefandissima in opprobrium fidei committere, quorum gratia hæretici iudicantur. Non potest ergo dici, quod talia fiant tantum in spiritu, aut in somnis, secundum intentionem, & intellectum Aduersarij. Aliàs in somnis quis incurreret hæresim quod est falsissimum, cum nec etiam minimum peccatum in somnis per se committi possit. Imò sequeretur quod Papa, qui contra prædictos fauorem præstat Inquisitoribus, vt diximus, & non nisi Apostolica autoritate, iam vt Papa, erraret, imò faueret errantibus, si contra determinationem concilij patres Inquisitores sentirent. Nulla ergo concilij cuiuslibet determinatio, prædictis Inquisitorum iudicijs aduersari potest. Sed qui eis potius aduersantur manifestissimè fauent hæreticis, & fidei Catholicæ inimicis, vt ex præmissis clarissimè constat. Et cum addit vltimo Aduersarius non esse recedendum à dispositione textus illius per subtilitates sophisticas, & argumenta, verum est. Sed intelligitur à vera, & benè intellecta disputatione textus, qualem ipse non possidet intellectu, vt prolixè satis deductum est. Auctoritas etiam quam allegat ex cap. quidam. 24. quæ st. 3. licet non

non sit ad propositum, quia loquitur solum de sacris literis noui ac veteris Testamenti, inter quas non annumerantur determinationes conciliorum, neque ad earum auctoritatem attingunt, vt supra deductum est: tamen adhuc dicimus, quod prædictum sensum quem dedimus flagitat à nobis Spiritus, vt diffusè supra probauimus: non autem sensum, quem dedit Aduersarius: imò est ei aduersus, cum sit falsus, & ad hæresim deducens, vt etiam infra tangemus.

Rationem sextam ex presumptione iuris assumptam: Septimam quoque: quia procedunt hæc à spiritu maligno nequaquam praualescere.

§ A P. X I I.

Ratio 6.

Sextò arguitur ab Aduersario: Hoc habet præsumptionem iuris, imò de iure probatur per d. cap. Episcopi. Ergo non admittit probationem in contrarium, vt no. in auth. sed iam necesse. C. de dona. ante a. p. Solu. Imò non habet nisi apud non intelligentes iura, vt intelligi debent, vnde contra tales admittitur probatio. Et si etiam contra habentia, præsumptionem iuris non admittatur probatio in iure, admittitur tamen in scientia superiori, cuius est iudicare & examinare, an tale quid bene statuatur, an nò, an præsumptio illa ritè per rextum habeatur, an ignoranter, vt sit in proposito, Quia nec ius, nec ritè accepta præsumptio iuris contra determinationem Theologorum inuenitur circa præsentis quæstionis articulum, vt deductum est in præcedentibus.

Ratio 7. Septimò sic arguitur: Procedunt hæc à spiritu maligno, falso, mendace & deceptore, & qui multos habet nocendi modos. Ergo magis debet dici falsa, quàm vera. Et sic processit capitulum. Episcopi. Solu. Ex hoc quod horum omnium auctor principalis est Diabolus, non sequitur, quòd omnia sint delusoria & falsa. Sed bene sequitur, quòd omnia intentione nocendi, siue vera sint siue falsa. Sophistica valdè est ratio ista deducens ad manifestas hæreses & aperitissimas falsitates. Si enim Diabolus, quia falsus est & mendax

Solutio.

Si enim Diabolus, quia falsus est & mendax

ax atque deceptor, non nisi falsa, & delusoria dicat, & faciat, sequitur, quod omnia quæ referuntur in Euangelio dicta per Dæmones de Domino Iesu, falsa fuerunt. Et sic falsum esset illum esse Christum & filium Dei: quia hoc dictum est à Diabolo, quòd est hæreticum. Similiter omnia quæ comprobantur per eos fieri, vel dici per maleficos vel arreptitios, opera falsa erunt, vel delusoria: sicque delusorij essent cruciatus, innumeraq; maleficia, quorum ipsi sunt causa. Falsa essent omnia Dæmonum dicta, dum respondent exorcistis inuiti, quæ omnia cum sint manifestissimè contra omnium sapientum extimationem; & contra id quod quotidie experimur, patet quid momenti habeat ista ratio, ex cuius assumptis principijs hæc falsa sequuntur. Veritatem ergo Diabolus sæpè dicit, sæpè non fallit, neque deludit. Sed hæc omnia facit, vt tandem validius decipiat: dum ex his sibi fides ab iniquis præstatuatur. Quod non accideret, si semper falsitatem diceret, si semper deciperet, aut deluderet percunctantes, vel inuocantes: sed potius ab omnibus etiam pessimis hominibus fugeretur & euitaretur. Et quia veritatem etiam non loquitur nisi vt fallat: ideo Dominus non sinebat Dæmones loqui etiam quod verum erat, vt habetur Lucæ cap. 4. Et hæc sufficiant ad argumenta Aduersarij, quæ in primo illo tractatu de Lamijs, pro sua phantasia, quæ continet falsitatem, inducit.

Explicit primus Tractatus in Pontimibium de Lamijs. Incipit secundus.

Viso igitur eo, quod primò proposueram, quomodo, inquam, rationes Aduersarij contra veritatem factæ non procedunt, videndum est illud, quod secundò promiseram declarare, quomodo videlicet rationes, quas pro opinione quam defendimus proposuit, non bene sed erroneè saluat. Alias autem rationes ad idem, in priori opere nostro produxi latius. Prima ergo ratio pro nostra opinione ab Aduersario, vt eam soluat inducta, talis est.

Sathan interdum verum dicit, vt validius fallat.

*Ad rationem ex communi strigum confessione sumptam
solutio dicitur Ponzini bñj.*

C A P. I.

*Ratio prima
bona.*

So. Ponzini.

*Improbatio
Solut.*

HI qui sunt de secta strigiatu, confitentur iuridicè se
ire ad cursum, & negare fidè, facere homagium Dia-
bolo, & alia quæ narrantur, ergo credendum est hæc esse
vera & procedendum contra tales sicut contra alios hæ-
reticos. Solut autem dicens, quòd confessio talium in iu-
dicio est erronea, & non admittenda, cum sint personæ
delusæ; nec confessio ista continet verum, aut possibile, &
quia respuunt ista ius, & natura, confessio distat ab actu.
Vnde non valet dicere, sic fatentur: ergo sic est. Et quic-
quid est contra naturam, defecit in suis principijs, ergo na-
turaliter impossibile. Item non statur regulariter in crimi-
nalib. confessione Rei, nisi in causa hæresis mentalis: quia
non potest aliter probari, quàm per confessionem: non au-
tem de actu ad extra, & maximè de minus verisimilibus,
vt sunt ista. Pro prædictis autem allegat plures authorita-
tes Iuristarum. Sed hanc solutionem falsa multa suppose-
re, super quæ fundatur, patet ex his, quæ in præmissis tra-
ctatib. dicta sunt. Falsum est enim primò, quod tales personæ
sint à Diabolo vniuersaliter delusæ, quoad articulos hæ-
reticales, propter quos, principaliter contra eos procedunt
patres Inquisitores. Vnde licet in aliquibus concurrenti-
bus deludantur, non tamen sequitur, quòd non possint ve-
ra cõfiteri, quæ erronea sapiunt, aut patrarunt. Et iudicium
Theologorum, & quibus incumbit ex officio, non autem
eorum, qui sunt puri legistæ, erit distinguere, & cognosce-
re, an istæ sint delusiones, vel non. Et secundum allegata,
& probata, esse talia, vel non esse contra fidem, procedent
absoluendo, vel condemnando, de consilio peritorum: cui
tamen cum stare secundum iura non teneantur patres In-
quisitores, præsupponuntur esse periti in iure: & quan-
tum ad ea præsertim, quæ spectant ad officium suum. Vn-
de nemo se debet illis opponere: sicut nec alijs iudicibus
in his, quæ pertinent ad forum suum. Falsum est etiam,
imò hæreticum, quòd ista sint impossibilia absolutè,
vel secundum ordinem nobis reuelatum in sacris liti-
gis, licet sint impossibilia plurima naturaliter secundum
virtutem

virtutem humanam actiuam. excedit enim virtus Dæmo-
nis virtutem, & potentiam hominis cuiuscunque, iuxta il-
lud Iob. 41. Non est potestas super terram, quæ ei valeat
comparari. Et loquitur de Diabolo, & Sathana. Ex hoc autè
bene sequitur, quòd ius ciuile, quòd nõ nisi circa actus hu-
manos, nõ supernaturales, versatur, ista respuat, nõ simplici-
ter tanquam falsa, quia hoc non potest cognoscere, aut
intelligere secundum se, sed tanquam excedentia iudicium
& potestatem suam. Et hæc est causa, quare sancta mater
Ecclesia noluit iudicium super talia committere puris Iu-
ristis: quia vltra hoc, quòd hæresis est crimen spirituale,
cuius iudicium soli spirituali etiam iudici meritò reserua-
tur, est etiam de rebus, quæ secundum suam propriam fa-
cultatem impossibile est eos intelligere. Vnde sequitur,
quòd non possint per eos bene iudicari, sed solum per
Theologos, quorum proprium est ista cognoscere. Et pro-
pterea in principio sancta mater Ecclesia commisit hoc of-
ficium solis fratribus Prædicatoribus, in quibus præ alijs
à suæ institutionis primordio studium sacræ Theologiæ
florebat. In processu verò temporis etiam patribus Mino-
ribus in aliquibus partibus demandatum est meritò tale
munus, eò, quòd & ipsi (licet præter suam regulam) stu-
dio sacræ Theologiæ egregiè incumbant. Et si dicatur,
quòd etiam Episcopis committitur hoc officium cogno-
scendi de talibus, & iudicandi. Responderetur, quòd verum
est profectò, & principaliter eis committitur, quia etiam
ipsis incumbit ex gradu suo, vt sint perfecti Theologi,
cum habeant alios & illuminare, & pascere spiritualiter cir-
ca perfectionem fidei, ac bonorum morum. Debent etiam
iuxta Petri sententiam, esse parati, & dispositi reddere ra-
tionem de ea, quæ in eis est fide: & vt boni pastores spi-
rituales, sibi subiectos ab hæreticis, & tyrannis, sicut oues
à lupis, toto suo conamine defendere. Et si aliqui non
sunt tales, hoc est, per accidens, & ipsi tandem viderint.
Ad propositum igitur redeuntes, licet hæc, quæ supra
facultatem naturalem hominum sunt, respuat ius purè
humanum, secus de diuino: quæ tamen statuit iudicari
humano more, secundum, inquam, allegata probatæque
quantum fas est in talibus. Falsum est tertio, quòd in cri-
minalibus non stetur confessioni, & ratificationi ipsius

Rei, si preuenerunt accusationes, aut depositiones, testes & indicia sufficientia, vt semper contingit priusquam contra tales ab Inquisitoribus proferatur sententia. Alias oportet iudicem omnibus semper interfuisse, quæ per Reum facta sunt. Neque etiam minus ista verisimilia, considerata potentia simul, & malitia Dæmonum, multitudine quoque omnis generis testium, & Reorum, ubiq; per Christianitatem. Vnde patet, quod solutio Aduersarij ad hanc primam rationem pro veritate factam, nullatenus procedit.

*Ad rationem ex experientia sumptam solutio Ponzini-
bij reprobatur.*

C A P. II.

Ratio. 2.

Solutio
Ponzini.

Per experientiam, quæ est rerum magistra, primo Metaph. fuerunt hæc visa, & cognita, & harum est publica fama, ergo credenda sunt, capit. In nomine Domini. de testi. Et præcipue, cum fama publica faciat fidem, capit. cum oporteat, de accus. ergo, & c. Respondet autem Aduersarius, quod cum ista contingant in solo spirita, non possunt per experientiam, aut per testes de visu cognosci, vel comprobari, quia, supple spiritualia, non videntur: nec experimur nisi ea, quæ sunt in corpore. Addit etiam quod si subtiliter examinarentur, qui dicunt, se talem quandoque multitudinem vidisse, non de numero illorum existendo, sed à longe, vel quomodo libet, cognosceretur, quod vel non concludenter deponerent, cum ista dicantur contingere de nocte, & in loco solitario, & præter naturam: vel ipsos pariter deludi deprehenderentur. Sed solutio ista non procedit, quia contingunt nunc etiam ista in corpore fieri, vt probatum est. Vnde possunt experientia cognosci etiam à testibus, multò magis à Reis, & à participantibus in eodem crimine. Patrum autem Inquisitorum est postmodum iudicare, qualiter ibi delusio, vel certe rei veritas inueniatur, & à qua causa ista procedant. Neque enim diu personas aliquas Dæmones sic illuderent, nisi per infidelitatem mentes earum prius cœpissent, vt elici potest ex dicto c. Episcopi. Vnde semper, vel causa, vel effectus huius

Reprobat.
Solut.

nefarij commercij hominum cum Diabolo, est apostasia à fide, quam seruant etiam vigilantes, & pleno liberòque sensu vigentes, vt etiam verbis suis ostendunt: quinimò alios quoque suis adhortationibus in idem damnationis barathrum inducunt. Vnde etiam si in prædictis deluderentur, quod non est vniuersaliter verum, vt supra probatum est: habent tamen adhuc Inquisitores ex officio suo cõtra eas procedere, sicut contra quoscunq; hæreticos, vel hæresiarum. Et quantò magis cum hæresim, & animum apostaticum prætendunt factis, de hocque accusentur, putà quod opprobrijs crucem, sacrumque Christi corpus affecerint, & huiusmodi. Quod autem ista dicantur fieri nocte communiter, verum est: sed semper locus perfuditur aliqua luce procurata per Dæmones, vt possint se inuicem satis intueri, conferente ad idem sæpius nocturno syderum lumine: quo fit etiam, vt ab alijs hæc longius prospici possint, vt per experientias in nostro opere contigisse probauimus. Et licet hæc sint communiter in locis ab habitationibus hominum semotus, non tamen tanta est semper distantia, quod à nullo habitaculo possint videri. Et si dixerint loci habitatores, quod vgilantes, & pleno sensu talia viderint à longe, vel audierint, proculdubio credendum est. Alias vnicuique licebit, cum audierit referri, quæ non vidit, aut credit, simpliciter negare & dicere narranti, tu à Diabolo deluderis, vel delusus fuisti. Licet autem in tali frequentia contingat (vt sæpe diximus) multa fieri præter naturam, vt supra per diabolicam potentiam, quæ excedit humanam: cõcurrunt tamè multa naturaliter facta, sicut quod quandoque etiam pedestres istæ maledictæ personæ conueniunt: licet quandoque velocius procedant Dæmonum auxilio fultæ, vt visu pluries cõprobatum est etiam alijs. Quia verò præsupponitur, quod istæ personæ subtiliter ab Inquisitoribus examinentur magis, quam possit per lustras fieri, qui tot circa talia cõtingentia, & maxime præter naturam facta, (prout diximus) non cognoscunt: quæ tamèn cognoscunt Theologi, qui non sanguinem, vel pecunias, sed Christi honorem, fideique profectum stituunt, eiusque depressionem abhorrent, ideo debet quilibet bonus & sapiens Christianus eorù examinationibus & iudicijs acquiescere: nec se illis præsumptuose ac ignoranter opponere, quandoquidè sapientiores mundi ho-

mines, imò Pontifices & Prælati Ecclesiæ, non solum eo-
rum iudicijs sunt contenti, sed eis etiam in talibus fauorem
præstant.

*Reprobatur solutio Ponz. ad rationem probantem realem
corporum delationem in cursu esse possibilem,
ex reali delatione, qua Christus dela-
tus est in montem excelsum, &
supra pinnaculum
templi.*

C. A. P. III.

Ratio 3.

Responsio
Ponz.

Ratio tertia pro veritate talis est: Dæmon portauit Da-
minum nostrum in sanctam ciuitatem, & in montem
excelsum; ergo potest alios homines multo magis portare.
reg. non debet de reg. iur. Quod etiam comprobatum est in
multis; ergo & horum etiam delatio, præsertim cum iurata
sit, concedenda est. Respondet Aduersarius primò in hæc
verba, quòd consequentia, quæ sit de dicta confessione est
falsa; ergo argumentum quòd sit de ea, est fallax & nullum.
quia destructo consequente, in quo stat ratio antecedentis,
destruitur antecedens. Secundo responder, quòd non sequi-
tur, Diabolus portauit Christum, ergo portat has mulieres.
Tertio dicit, quòd cum cap. Episcopi. neget ista fieri in cor-
pore, negat consequenter possibilitatem huius delationis,
quia quòd est possibile, est admissibile. Cum enim præcipiat
talia non esse credenda, fieri in corpore, videtur eadè ratio-
ne, q̄ sentiat, nec ista à maligno spiritu fieri posse, nisi in spi-
ritu, & illusorie. Non enim simpliciter & absolute dixisset
hæc fieri tantummodo in spiritu, & non in corpore: quia sicut
quæ rerum natura prohibentur, nulla lege confirmata sunt, l.
vbi repugnantia. ff. de reg. iur. ita quæ à natura conceduntur,
à lege tanquam possible admittuntur. Quarto dicit, quòd
cristi bene distinguens sit proximus ventati, secundum Sen-
neciam, & indistinctè loquens, reprehensibilis sit, vt imper-
fectè loquens: textus autem c. Episcopi. qui supponitur Spi-
ritu sancto dictante factus, non distinguat, sed præcipiat
nò credi ea fieri in corpore, sequitur q̄ nos distinguere non
debemus. Quinto dicit quòd non est verisimile, patres il-
los

los conditores. cap. Episcopi. non fuisse memores delatio-
nis Christi, & aliorum à Dæmone: & tamen his nò attentis,
dixerunt ista non fieri in corpore, inducentes ad hoc exem-
pla Ezech. & Pauli: ergo dicendum est, quòd noluerunt ex-
emplum illud de Christo, & de quocunq; alio attendi.
Nam de exemplis non est curandum, l. nemo. C. de senten-
tijs. Et ea, quæ raro accidunt, non faciunt legè neque regu-
lam. de reg. iur. l. ea, quæ raro. Non enim debet fieri lex
de resuscitatis à mortuis, eò, quòd Lazarus fuit à morte re-
suscitatus. Sexto dicit, quòd Diabolo est adempta potestas
Antichristi, quo tempore soluetur à vinculis, vt vires suas
exerceat in malos: & ideo non potest modo exire, vt portet
homines, & alia faciat, quæ referuntur. Septimò dicit, quòd
Christus fuit à Diabolo portatus, & permissione eius: vnde
si non cõstet de permissione Dei, non debent credi istæ a-
liæ delationes. Octauò addit obiiciens: Si Diabolus sic po-
test, cur in paucis & abiectis personis tantum hoc facit, cum
sit indifferens & vniuersalis tentator mundi? Nec possunt
asserre tales personæ indubitatum de his testimonium, arg.
ex dict. cap. Episcopi. Fama enim debet habere ortum à per-
sonis fide dignis & honestis, cap. cum oporteat. de accusat.
Sic igitur (inquit) patet, quòd cum hoc argumentum de
Christo patiatur retorquitionem, sequitur, quòd sit ineffi-
cax: Quicquid autem sit de hac Dæmonis potestate, princi-
palis conclusio videtur vera. Hæc ille, vel ex illo. Sed
in omnibus, quatenus repugnant principali proposito
nostro, aberrat à vero. Et quoad primum quidem dictum
suum, dicimus, quòd consequentia illa in ratione tacta bo-
na est, inferendo ex facto ipsum possibile: quia ab esse
& posse valet consequentia, vt scientia Logicæ docet. Et
qui facit quòd maius est, potest etiam facere quòd minus,
est, & quòd etiam æquale est saltem actu vel virtute, e-
tiam si non semper familiariter. Sicut qui potest generare
hominem, non potest generare asinum, nisi virtute seu po-
tius eminenter, quia dignius asino generare potest. Vnde
non debuerat dictam consequentiam negare, nisi ad proba-
tionem eius tactam in argumento satis faceret, si vinculum
illius fugere cupiebat. Et quòd dicit, ideo argumentum esse
inefficax, quia consequentia est falsa, est probare idem per
idem

Idem, quia argumentum illud non est, nisi illa consequentia. Sed comparatur. Quod verò addit, quod destructæ consequente destruitur antecedens, verum est si consequentia bona sit. Sed econtrà, positio antecedente, vt hîc ponendum est per fidem, ponere oportet etiam consequens, secundum eandem necessitatem, vt Logica docet. Hæc autem consequentia probata est esse bona. Secundum etiam dictum suum non procedit. Neque fit ista consequentia à sapientibus, Christus fuit portatus à Diabolo &c. ergo istæ mulieres portantur. Fortè Aduersarius, vidit aliquam apparentiam in hoc modo arguendi: & idcò sic argumentum formauit. Sed nullam apparentiam habet, nedum apud logicos, verum neque apud mediocriter ratione videntes. Sed ex illo antecedente benè inferitur, ergo istæ mulieres possunt portari ab eodem, considerata potentia naturali eius, quæ semper est eadem, & considerata ex hoc Christi factò regula providentiæ diuinæ, vt non solum permittat homines à Dæmone spiritualiter tentari, sed per mutationes etiam, atque molestias corporales. Quod autem de factò portentur, alia via conuincitur ab huius causæ iudicibus.

Delationem corporalem personarum à spiritibus esse impossibilem non probatur in dicto c. Episcopi.

C A P. III.

Tertium etiam eius dictum patet ex præcedentibus esse falsum. Neque enim talem delationem esse impossibilem, probatur per cap. Episcopi. neque præcipit talia non esse credenda, quasi sint impossibilia, aliàs contradiceret Euangelio, sed benè præcipit non esse credendum, illas mulieres non esse de factò portatas ad seruendum Dianæ, quasi Dææ residenti in aliquo determinato loco distante, ad quam per longa terrarum spacia portarentur, vt putabant, & dicit etiam, quòd eis contingebant virtute Diaboli illusiones, &c. Et sapienter dictum est, quia talem delationem non habebat necessitatem, neque vtilem Diabolus ad finem, in quem deducere

fatigabat mulieres illas, vt videlicet crederent, quæ etiam contra fidem de pluralitate Deorum, & conuersione hominum in Deos, vt paganorum error habebat. Præsentis autè delationis malitiosam & versutam causam, seu rationem habet nunc Diabolus, de quo supra dictum est. Vnde cum non sit eadem ratio præcipiendi, non idem etiam præcipi facile deducitur. Et consequenter ex eo non sequitur, quod sicut non illæ, ita nec istæ portentur. Et multò minus præcipit capitulū illud, tale quid non esse credendum, quia talis delatio sit absolute, vel etiam ordinariè impossibilis. Leges etià admittunt non solum quòd est possibile per naturam, sed etiam per altiorè virtutem, huiusmodi est Diabolica virtus: licèt de talibus non se intromittant, vt sapiant vel iudicent qualia sint: sed hæc superioribus legibus, hoc est, Theologalibus deferunt discutienda. Aliàs nullum miraculum, nullum etiam Angeli vel Diaboli opus admitteret canones, aut supponerent leges ciuiles. Quod falsissimum est, cum sint plurimæ à Christianissimis Imperatoribus promulgatæ. Christiani autem habent talia de necessitate concedere. Falsum est, vt vltèrius quòd assert quarrum dictum suum, imò tex. d. c. Episcopi, distinguit, quæ sunt contra fidem ab his, quæ non sunt contra fidem, vt ex supra dicta declaratione cap. in responsione ad quintam rationem aduersarij patere potest: & similiter in primo nostro opere, in solutione primi argumenti. Licèt etiam non sit necessarium, omnem textum explicare, omnem distinctionem, quam admittere potest. Aliàs nullus indigeret glossa, nullaque regula pateretur exceptionem. Falsum est etià quinarum dictum eius, imò periculosum valdè est dicere, quod textus ille indistinctè præcipiat, ista non esse credèda, & quòd non fiant in corpore quasi non possint fieri in corpore, & quòd nihilominus recordarentur Patres illi, Christū fuisse portatum in corpore super montem à Diabolo, &c. Innuit enim iste modus loquendi, quòd vel Euangelio non est credendum, vel Concilium, cui putat stādum in omnibus, docet falsa, & præcipit contraria Euangelio: quorum neutrum sanam promittit fidem sic dicentium. Quòd ergo illi patres fuerint prædictorum memores non negamus. Sed quòd non ista pro tunc attenderint, non fuit, quia non curarent de illo exemplo, si fuisset ad propositum suum: sed

quia non faciebat pro decreto suo, neque illi contradicebat eo quod non negarent possibilitatem talis delationis, quã illud inferebat exemplum. Dicere autem absolute, quod non est curandum de illo exemplo, est dicere, quod non sit curandum de Evangelio: quod quantam fidem præterdat in dicente, quisquis is est, vident. De exemplis etiam non est iudicandum, vt aliquis condemnetur solum exemplo alterius damnati, quia posset ille non iuste fuisse danatus, sed est curandum ad inferendam aliquam possibilitatem absolute, si per exemplum (vt hic accidit) in uicini comprobetur. Vnde patet qd̄ autoritas ista non est ad propositum. Et hoc sæpe contingit aduersario in his suis tractatibus, inducere, inquam, tam Philosophorum, quam legum auctoritates, non ad propositum, & cum fallacijs amphibologia, vel æquiuocationis vel figuræ dictionis. Quod si forte Arist. inducatur, dicens in primo Priorum de exemplis, quod ponuntur, non quia semper ita sit, sed vt discentes assentiant. Respondetur, qd̄ Aristoteles hoc dixit, quia pro exemplo inducitur sæpe, quod falsum est, vel fictitiũ, eo qd̄ non queritur quandoque similitudo ex suo esse, sed ex sua ratione, quam importat. Si verò sumatur similitudo, vel queratur ex eo, quod est aut fuit in re, per exemplum, valde curandum est, ne falsa dicantur, aut introducantur, pro veris. Et sic est in proposito: quia super veritate prædicti exempli de Christo fundatur, & ex ea inferitur veritas possibilitatis prædictæ delationis. Vnde hanc negare est negare Evangelium. Et qd̄ addit hic homo, qd̄ ea, quæ raro accidunt, non faciunt regulam, si intendat de his, quæ accidunt à casu, vel à fortuna, verum est, quod non cadunt sub regula, quod sint nunc vel tunc, hoc vel illo modo facienda: licet etiam sub hac regula legali cadant, quod non sunt ita iudicanda sicut ea, quæ ex intentione faciendis procedunt. Sed ea, quæ licet raro accidunt, tamen vel necessario, vel ex intentione naturæ, vel agentis à proposito, & secundum directionem rationis proueniunt ista, inquam, cadunt sub regula, si sint moralia vel ciuilia. Sicut dantur leges & regulæ circa electiones Papæ & Imperatoris, & circa multa alia rarissime contingentia. Sicut etiam est scientia de his quæ raro contingunt, sed tamen necessario in natura, puta, de eclipsibus. Veruntamen ea quæ consistuntur strigæ iam

iam nunc raro non accidunt: sed quam frequenter, vt ex processibus earum patet.

Diabolum sic in inferno religatum teneri quod non possit ad nos tentandos accedere, sapit hæresim.

CAPVT V.

Sextum etiam dictum aduersarij non procedit: sed innuit dicentem, valde ignarum sensus sacræ scripturæ, & habere periculosum sensum de illa Diaboli religionerit hunc, inquam, quod Diabolus sic sit per mortem Christi ligatus in profundum inferni, quod non possit ad nos tentandos accedere, cuius contrarium docuit Christus, quando dedit potestatem Apostolis, & successoribus, eiciendi dæmonia. Docet Paulus, qui dicit ad Ephes. 6. quod non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principatus & potestates, & aduersus spiritualia nequitia in cælestibus. Docet Petrus, qui dicit 1. Peti. 5. quod aduersarius noster Diabolus circuit, querens quem deuoret. Docet denique tota mater Ecclesia, concinens: Mundus, caro, dæmonia, diuersa mouent prælia. Docent omnes Theologi, demonstrantes, quod substantiæ spirituales ibi tantum sunt ubi operantur. Vnde si in inferno Dæmones omnes religati sunt, nihil poterunt in hoc mundo penitus operari, neque homines etiam spiritualiter aut corporaliter tentare vel molestare, contra manifestam omnium Doctorum Catholicorum sapientiam, & communem vulgarissimamq; experientiam. Mirum, quod talia non aduerterit Aduersarius, cum sit Christianus, & putet se in talibus non ignarum. Dicitur autem religatus Diabolus per passionem Christi, quia iam non habet potestatem: quam prius habebat, impediendi liberum Sanctorum transitum ad cælestia, cum sine macula decedunt, vel purgati redduntur. Aperta est enim modò ianua paradisi talibus sanctis animabus, soluto per Christi passionem pectore, ad quod tota natura humana propter peccatum primi parentis erat obligata. Et hoc impedimentum potestati Diaboli attribuebatur, eo, quod deuicerat tentando primum parentem: &

ob hoc in seruum eius totum fuerat redactum genus humanum: quia à quo quis victus est, eius seruus factus est, 1. Pet. 2. Nunc autem, quia per Christi sanguinem sumus à tali seruitute redempti, sic erepti de potestate eius, vt non habeat potestatem impediendi transitum animarum, aut eas detinendi, dicitur esse ligatus. Posito etiam, quòd princeps Dæmonum, qui quasi à toto mundo ante aduentum Christi adorabatur, & ex hoc vocabatur à Christo princeps mundi huius, esset sic (vt aduersarius imaginatur) in inferni voragine ligatus carnis vel funibus, nec posset per se & immediate, quenquam tentare, nunquid per hoc sequitur, quòd non posset homines tentare aliorum ministerio vel obsequio, & per eosdem omnia facere, quæ narrantur de strigibus? Dicitur etiam religata potestas Diaboli, nõ quia non eandem habeat cum augmentata in dies malitia, sed quia non tantam super homines exercere potest, vt antea faciebat, cõsercentibus nunc eum sanctis angelis, & se validius defendentibus sanctis hominibus per virtutem Sacramentorum, quæ ex passione Christi, & originem & vigorem habent. Plenam autem potestatem tempore Antichristi reassumeret, permittente Domino, & sic exigente defectu fidei, qui vniuersaliter penè erit in mundo.

*Non permittit Deum à Diabolo striges decipi,
sine ratione dicitur.*

C A P. VI.

Septimum quoque dictum aduersarij non procedit. Nã quid permittat Deus, vel non permittat, non potest sciri, nisi ex reuelatione insuper naturalibus, vel ex euentu in alijs. Cum ergo permiserit delatione corporalem in Christo, & ex hoc cognoscatur id esse possibile fieri circa alios etiam, si per rationem naturalem non cognoscereur, non debet negari, Deum non permittit tale quid in alijs repetiri, cum de euentu habeamus rationabilem causam, nisi comprobaretur repugnare sacre scripturæ, vel signo ei æquivalenti, puta, si per verum miraculum comprobaretur, hoc non permitti à Deo in alijs: vel certè repugnaret expresse determinatiõni Ecclesiæ, quæ in proposito nõ inuenitur.

uenitur, vt dictum est. Vnde cum habeamus humana iudicia huius effectus, quantum possunt de eo haberi, per testes & cõfessiones, per causas & effectus vt in primo opusculo deductum est: valdè stolidæ & obstinatæ mentis est, ista negare à Deo esse permissa. Ad oppositum autem non habemus, nisi rationes valdè sophisticas, vel procedentes ex malo intellectu sacre scripturæ & canonũ, vel ex ignorantia potestatis Dæmonis, & modorum, quibus ista possunt fieri, vel non fieri verè delusorie. Octauum etiã suum dictum non mouet. Ideò enim Diabolus viles personas sic magis tentat, quia eas facilius per voluptates trahit, quibus de se priuatæ sunt. Priuatio enim maiorem generat appetitum. Et indigens, rem partam auidius conseruat, fortius illi, à quo tale bonum habet inhærens, ne fortè si ab eo recedat amittat quod adeò concupiscit. Nobiles autem, & diuites, commoditatibus & delectationibus abundant. Sapientiores autem præstant iudicio & timore Dei: & ideò etiam si fortè ex curiositate quandoque in talibus sint prolapsi, citius tamen isthæc abhorrent & derelinquunt, licet hoc etiam sit omnibus difficile propter magnam potestatem, quam in eos iusto Dei iudicio ob criminum enormitatem accepit Dæmon, etiam quoad corpus. Et quòd additur, talium non esse acceptandum testimonium, patet quòd ignoranter loquitur, & contra text. c. in fauorem de hæreticis. Vnde non est aliter audiendus in hoc. Fama quippe debet oriri regulariter à fide dignis & honestis, sed infamia ista potest & ab alijs oriri, dummodò notitiam criminis habeant, à cuius accusatione soli inimici capitales excluduntur. Potest etiam oriri & causari infamia ex propria confessione, etiam si ea, quæ sunt sufficientia indicia ad interrogandum, non essent indicia sufficientia ad damnandum. Prædicta autem omnia sæpè concurrunt in processu cõtra tales personas. Patet igitur, quomodo solutio aduersarij ad illam tertiam rationem ex omni parte deficit.

Solu. Ponzi. ad rationem sumptam ex appetitu, quo se diabolus cupit adorari, simul ac ipsa ratio infirma esse manifestatur.

C A P. V I I.

*De adoratio-
ne Demonii.
4. Ratio.*

Quarta ratio pro veritate, talis est: Diabolus vult adorari ab istis personis, vt Deus; ergo magis in vigilia, quam in fornix. Vnde à Saule Rege Israël voluit adorari in vigilia, & similiter idem requisit, licet non obtinuerit à Christo, Matth. 4. Et istæ mulieres dicunt, quod portantur à Diabolo gratia delectationis, & quod adorant eum: ergo verissimiliter credendum est, ipsam Dæmonem eas portare ad ipsum ludum verè & realiter, vt etiam verè & realiter adoretur. Respondet aduersarius, quod non sequitur hoc vltimum, & sufficit quod adoretur in domibus earum, sicut & aliqua consententur se facere, vel saltem in mente. Sed contra. Licet enim ratio prædicta per se sola efficaciter non concludat, sed solum adiunctis depositionibus, testificationibus, confessionibus, & eventibus, & c. eo tamen modo, quo à verisimili procedit & persuadet, ea non deicit responsio data. Non enim negat ratio quod Diabolus non possit se facere aliter adorare, sed persuadet, quod etiam prædicto modo faciat. Licet enim eius inuidiæ, quam habet in hominem aliquantulum satisfaciat, dum eum in ruinam inducit peccati mortalis & amissionis beatitudinis à qua ipse cecidit, non est tamen his plenè contentus, sed in gratiora, quoad potest, eum conatur deticere crimina vt non solum corde, sed opere non solum secreto, sed publicè Deum offendat, neget, execretur: sibi in vehementius scandalum publicè se offerat, & homagium adorans faciat: vt sic Deo similis, prout superbus ab initio desiderat, videri magis faciat & anhelet, quam facturus sit membrum illius Antichristus, de quo tamen dicitur 2. Thess. 2. quod in templo Dei sedebit, id est, publicè extolens se tanquam sit Deus. Ideo etiam tales personas remotius portat, vt facilius ad vota sua flectat remota suspitione, quod à Catholicis videantur & accusentur, subministrata fiducia, vel minori timiditate, ex consortio vniuersali eadem perpetrantium & exemplo plurimorum. Datur etiam facilius in remotis libertas, & omnis commodi-

Sol. Ponz.

*Reprobatio
Solu.*

*Cur longinquo
disporientur
Sage.*

tas fruendi voluptatibus effrenatè, vt in opusculo nostro dictum est.

Responsio Ponzi. ad rationem sumptam ex permissione diuina, respectu malorum qua sunt à strigibus, pariter vt ipsa ratio desicit.

C A P V T V I I I.

Quinta ratio veritati fauens talis est: Deus permittit multa mala fieri opere Dæmonum, vt probentur audientes, quali deuotione & fide sint erga eum. 2. 6. q. 5. Nec mirum, circa si, ergo & hæc. Si enim esset delusiones, nullus tentaret, velle experiri, sed potius ea sperneret. Respondet Aduersarius, quod non sequitur: Deus permittit hæc, ergo illa: quia est arguere à separatis, quod lex nõ permittit, & c. Addit etiam, quod satis probantur esse deuoti erga Deum, qui nõ sicut talia credere verè fieri, vt potè abominabilia. Sed licet hoc etiam argumentum parui momenti sit, sua tamen etiã responsio nõ satisfacit. Non enim vis argumenti in hoc consistit, qd si hæc vel illa mala permittit aut permittit Deus, sequatur necessariò, qd ista permittat. Sed quod sequatur necessariò, quod ista permittit nõ est impossibile, aut incredibile, aut indecens vel cõtrarium diuinæ sapientiæ, aut iustitiæ, vel misericordiæ, prout putant, qui oppositum conclusionis nostræ cum aduersariò dogmatizant. Quod autem ita de facto eueniat, alijs probamus vjs. Quamuis autem sequatur hoc bonum ex promissione malorum, quod videlicet probantur deuoti: non tamen propter hoc solum Deus mala permittit, sed multa alia bona elicit ex malis vt est relucencia & integritas diuinæ iustitiæ, punientis peccata personarum singularium, vel etiam vniuersitatum aut principum, talia non punietum. Sæpè enim peccatum permittit Deus in punitionem alterius peccati secundum illud Apocal. 22. Qui in sordibus est, sordescat adhuc. Propter diuinam etiam sapientiam & prouidentiam ista contingunt, quia licet malitia Dæmonum & malignorum hominum sic frenet vt non tot mala faciant, vel alijs inferant, quot anhelant: suauiter tamen omnia

omnia sic deducit, vt libertati operantium non inferat iniuriam. Deuoti autem, & verè Dei fideles magis apparent & sunt, qui oblatas sibi maximas voluptates, & singulares curiositates respuunt, ne à Deo vero recedentes, vel in minimo Diabolo, animarum nostrarum hosti consentiant, aut sacrosanctæ fidei abrenuncient & Baptismo, quam qui talia tam rationabiliter asserta credere nolunt. Ostendunt enim isti se viribus spiritualibus esse sic destitutos, ita se carnalibus mancipatos & deditos, sic in fide instabiles, quòd si putarent ista vera, se continere non possent, quin ea molirentur & satagerent experiri, ita quòd porius velent fidei & Baptismo abrenunciare, quàm ab his voluptatibus alienos fieri. Si ista etiam ideò non essent credenda, quia sunt abominabilia, minus essent credenda maleficia pessima, quæ dicuntur fieri à pessimis, idem, & sceleratissimis hominibus opere Diaboli suffultis, & essent indeuoti sacri Theologi, qui hæc & illa pariter docent, Domino permittente contingere, deuotionemq; ab hoc viro quærentem adipisci. Vtinam ex hoc ostenderet se magis indeuorum, imperfectum, imbecillum, viratibus & spiritu tali timore nolens ea credere, quæ tot assertionibus comprobantur accidere. Quinimò suæ huic imperfectioni, nec nõ ignorantia, labem pessimam præsumptionis apponit, & iniustæ suspectæq; de fide persecutionis in inquisitionis officium macula sordidat. Deuotissimi sunt, & fidelissimi Christi milites, nobiles & principes, qui audientes talia fieri in vituperiũ Christi, & fidei Catholicæ, & cognoscentes, quòd id verè contingere, non sine ratione sacri Theologi affirmant, quorum principaliter interest ista cognoscere, eisq; facillè credentes, ita in his sicut in alijs pluribus, quæ facultatem illorum excedunt, fauorem omnem & auxilium, quoad possunt, impendunt & tale sceleratissimorum hominũ genus extirpetur longeq; à Christianorum finibus propellatur. E contra imprudentissimi, indeuotissimi vel etiam infideles sunt, qui ea quæ credenda sunt non credunt. Et quòd magis dolendum est persecutibus inimicos Christi, viribus corporeis, vel etiam literalibus se opponunt, exponentes se (licet contra intentionem suam) maximo periculo, quòd censeantur manifesti fautores hereticorum

reticorum & consequenter, quòd ab Inquisitoribus merito molesterentur. Et quòd non moueantur nonnulli ex deuotione, quam fingunt, hoc est euidentissimum indicium, quòd pecunijs acceptis vel promissis, vel amore carnali, aut emulatione & inani gloria plurimi persecutionem Inquisitoribus excitant. Sed patres Inquisitores, si solũ Deum timuerint, fideiq; zelo acti officium, quòd sibi ex præcepto sanctæ matris Ecclesiæ sub censuris diligenter perficiendũ incumbit, inuictè prosequantur, etiam hos persecutores, qui potissima causa sunt quòd pestis hæc inualescat, & innumera multitudo animarum pereat à Christi fidelium consortio, quasi lupos arcebunt ab ouium grege.

Quatuor rationes infirma seriosè recensentur cum solutionibus Ponz. magis desicientibus.

CAP. IX.

Sexta pro veritate ratio talis est: Hæc opinio est affirmatiua, ergo probabilior, quia qui negat nihil ponit, & negatiua est non ens: & ideò improbabilis, quia non potest directò sensui subiacerè, quia entium sunt sensus, non autem non entium; secundum Philosophum. 2. de anima. Respondet aduersarius, quòd in criminalibus non minus creditur negantibus quàm affirmantibus. Præ hæc pars habet præsumptionem iuris, imò iure probatur in cap. Episcopi. Item negatiua probatur, eo ipso, quòd affirmatiua opposita non probatur. Sed licet etiam ista præmissa ratio inutilis sit, nec ab aliquo sapiente inducatur, sed solum fortè ab æmulis, vt ex debilitate rationum quibus videatur opinio nostra fulciri, suspecta meritò tale veritate reddatur, imò derisibilis appareat. Nihilominus eam etiam aduersarius male dissoluit, quia falsum est primò, quòd opinio contraria habeat suspensionem iuris, vel probationem in dicto cap. Episcopi. vt sæpius est ostensum. Derisibile est etiam dicere, quòd vniuersaliter verum sit, negatiuam probari, si opposita affirmatiua non probetur. Alias si non probaretur, quòd Rex Franciæ sederet, ex hoc ipso probatum

Persecutio Inquisitorum.

Ratio 6. Negatiua est non ens. Sol. Ponz. Non entium non sunt sensus.

Reprobatur. Soluit.

esse

esset, quod non sederet: & sic de alijs. Est tamen hoc verum acceptandum in fauorem Rei, in iudicijs. Statur enim negationi eius, si aliter affirmatio non probetur per testes. Sed in proposito sunt inuictissimæ probationes, & clarissima indicia pro affirmatiua, & opposita negatiua à nullo sapiente probari potest.

Ratio 7.

Sol. Ponzini.

Reprobat.
Solut.

Ratio 8.

Responsio
Ponzini.Reprobat.
Solut.

Septima ratio talis est: Præsumitur potius veritas, quam fictio, l. 3. §. hæc verba. ff. de nego. gest. Respondet aduersarius, quod magis vrget, vt hæc extimentur ficta, quia procedunt à Diabolo deceptore, & mendace, arg. in d. c. Episcopo. Sed quamuis hæc quoque ratio efficax non sit nihilominus fallax est illatio aduersarij, quod ideo hæc extimanda sunt ficta, quia procedunt à deceptore. Dictum est enim supra, quod qui propterea quod Diabolus est deceptor, & habet mille nocendi modos, putaret Diabolum nunquam veritatem dicere, aut quicquam verè facere, vel fecisse, esse hæreticus, quia hoc repugnat sacris literis. Maleficia etiam vera, eius malitia illata, id ipsum comprobant. Quæ etiam narrantur, nõ omnia per Diabolum sunt, aut perficiuntur, sed ab hominibus, & per homines, vt clarum est.

Octaua ratio in fauorem veritatis inducta, talis est: Diabolus contradicit honorij Dei, & fidei, quantum potest: vnde procurat, quod verè & realiter fiant opprobria fidei, conculcando realiter crucem, & c. magis quam fictiõ, & in somnis, & c. Respondet Aduersarius, quod per illa soluitur hoc argumentum, quæ dicta sunt supra ad quartum. Sufficit enim Diabolo, quod adoretur in dono, & c. Sed licet hoc argumentum non arguat factum, sed maiorem probabilitatem facti veri, quam illusorij: sua tamen responsio supra etiam euacuata est, quam dedit ad quartum. Nõ enim sufficit Diabolo, adorari simpliciter: sed ex superbia sua appetit similis esse Deo, & adorari vt Deus publice, & coram multitudine quantum potest. Nõ respondet etiam aduersarius ad moriuum de affectato per Diabolum reali & non phantastico contemptu Christi, & fidei, & sacramentorum. In somnis enim accidens talis contemptus non imputatur per se ad peccatum. Maius est etiam opprobrium, publice Christum contemnere, quam seorsum in domibus, & à paucis similia fieri etiam vigilantibus. Magis autem odit Christum Diabolus quam omnis alia creatura

tura quemcunque inimicum vnde maximam in eum confessionem procurat, quantum potest. Et eò potissimè, cum ex tali publico contemptu maior sequatur animarum ruina, quam tota intentione desiderat, & omni qua potest malitia procurat.

Ratio ad idem nona talis est, Cõtrariorũ est eadem disciplina: ergo sicut publice abrenunciatur Diabolo in Baptismo, ita vult sibi publice homagium fieri, & Christi fidei atque Baptismo abrenunciari. Eadem enim solemnitas debet interuenire in dissoluendo, quæ in conficiendo, Respondet aduersarius, quod Diabolus non curat de forma fidei, dummodò inducat ad factum, scilicet ad peccatum, & ad interitum hominis consequenter. Nec ad substantiam Baptismi requiritur illa solemnitas, & c. Similiter non omnino destruitur eo modo, quo colligitur, nihil tam naturale. ff. de reg. iur. in glo. Nec reicitur quis à communione fidelium eo modo, quod recipitur: quod patet per cõparationem Baptismi ad anathema. Argumentum ergo remanet sublatum, quia ad tollendum argumentum sufficit dare instantiã. r. q. 4. c. sicut vrgeri. & 9. Ethic. Sed sicut præcedes, ita & hoc argumentum non cõcludit, nisi maiore probabilitatem quam non tollit responsio aduersarij. Et primò patet ex dictis, quare Diabolus non satiatur de quocunque modo contemptus Dei & diuinorum, ruinæ hominum. Secundo patet, quod licet ad substantiam Baptismi non requiratur illa solemnitas: præcipit tamen eam Ecclesia, vt conuenientem: quia fit, quasi quoddam matrimonium animæ cum Christo quod debet publice fieri, non minus quam matrimonij carnalis contractio. Et etiam quadam fidelitatis iuratio facta summo Principi votumque solenne factum Deo, quæ omnia regulariter requirunt solennitatem multitudinis quæque suo modo ergo præ superbia, cum Diabolus appetat Dei similitudinẽ, appetit consequenter quod homagium sibi, & apostasia à Christo publice fiant. Nec est bona instantia illa: nam excommunicatio & anathematizatio publice fit, & eũ solennitate extinguendo, ac ad terram proiciendo candelas in Ecclesia publica per Sacerdotes, vestibus sacerdotibus indutos, & c. Sicut etiam cum solennitate multiplici fit ordinatio clericorum, ita & degradatio

H H pariter

pariter, seu depositio à statu clericali fit cum solemnitate. Et si aliqua instantia alia d. abitur, non erit in similibus: & ideo non tollit probabilitatem argumenti.

Ratio decima ex d. c. Episcopi fundamenta sumens, male soluitur ab aduersario.

C A P. X.

Ratio 10.

Ratio decima ad idem talis est: Capitulum Episcopi huic positioni non repugnat: ergo nihil obstat, quin ista cre di debeant. Assumptum patet, tum quia loquitur in alia se cta, ut potè existimantium aliquid diuinitatis esse extra v. num Deum: & quòd bestia super quas forebantur, essent fa ctæ ab alio, quàm à Deo: quæ duo ab his non dicuntur, imò tenent tam bestias eas portantes, quàm principem appa retem, cui obediunt, Dæmones esse sic transformatos. Vn de propter hoc quòd istæ credant se portari, non incidunt in errorem, quasi credentes illis similia, &c. Responder au tem aduersarius, quòd intellectus, quem ipse attulit supra in d. c. & per quem ista euacuatur, videtur amicus literæ, & rationabilior, & magis fauere animabus: quia si pars con traria esset vera, inuitarentur quodam modò omnes ad ma los appetitus, à quibus remouentur prædicando, quòd sint falsa. Et propter hoc emanauit fortè dispositio illius capitu li. Dubia autem debent benigniorem interpretationem ac cipere. Istæ quoque sectæ similes sunt, quia mulieres istæ sicut illæ aliquid diuinitatis Dæmoni attribuunt, cum il lum adorent, sicut illæ Dianam, &c. Sed licet ratio indu cta non habeat propriè vim argumenti, sed magis respon sionis ad obiectionem, quæ fit per dicta capituli illius: ni hilominus eo modo, quo illatione habet, male soluitur ab isto homine. Et supra clarissimè ostensum est, suum intel lectum in d. c. esse falsum, nec fauere, sed magis nocere ani mabus, & esse causam maximæ ruinæ in Christi fidelibus, & in tota Ecclesia Dei. Nec inueniuntur, nisi sceleratissi mi homines, & semi infideles, qui facile possint ad illa tra hi auditis opprobrijs contra Christum, atque res sanctas in tali conuentu factas. Benignior quoque pars est, verita tem

Responsio
Ponz. in.

Reprobat.

tem agnitam prædicare, quàm impugnare, nisi quis benignitatem appellet peccare in Spiritum sanctum. Pium est, Christi zelari fidem, ne minimum quid in mundo inue niatur ei aduersum. Et impium cæca mente tot iniurias in Christum ritè prolatas, non curare, & quasi sint illusiones, nolle attendere. Si enim audiretur, quòd in tali maligno conuentu fierent coniurationes contra principem vel liber tatem, etiam si vnus solus testis & fœmina esset, aut puer, sufficeret apud istos, qui communiter assentatores sunt Principum, ad inquirendum, torquendum, damnandum, &c. Iustior est interpretatio, quæ mouet Christi denoto s & fideles, fidem Christi ab omnibus hostibus eius, eorum que fautoribus defendere, quàm quæ mouet ad inferendum bellum Inquisitoribus, & molestam rem Christi agètibus. Turissima pars est, animarum periculis obuiare, & magis corpora iniquorum horum in interitum dare, quàm in po pulo scandalum, & vtriusque hominis ruinam immi nentem, quasi somnia floccifacere. Quòd verò addit, se ctam hanc esse similem illi, quia & istæ Dæmonem ado rant, &c. Respondemus, quòd licet istæ aliqua signa diui nitatis Dæmoni attribuant, non tamen putant illum esse Deum, sed semper cognoscunt atque fatentur illum esse Dæmonem: & quòd à Deo vero recedant, Dæmoni obse quantur, solum prouenit, vt obtineant commoda. Vnde non sunt propriè paganorum errore detentæ istæ mulie res, aut idololatræ, sicut illæ erant, quæ putabant fœminas illas esse conuersas in Deas, quibus & diuinitati debitum honorem ob hoc exhibebant, atque cultum: licet & istæ iudicentur propter prædicta, vt hæreticæ, quia à fide aposta tarunt & Diabolo homagium de corpore & anima sua fe cerunt, & latria soli Deo debita, eum veneratæ sunt. Et hæc sufficiant contra responsiones aduersarij, ad rationes pro conclusione nostra ab eodem inductas.

Explicit Apologia secunda de Lamij. Incipit tertia.

Ostquam igitur ostendimus tam rationes ad uersarij, contra nos inductas, quàm respõsiones eius ad rationes nostras à veritate deuiare, con sequenter ostendendum est vltimò, quòd cõclu siones

HH 2 siones

fiones etiam eius ex prædictis rationibus & solutionibus deductæ, falsæ sunt omnes, Quarum hæc est prima.

Conclusiones tres, quibus negat Ponz. in libris striges abuti sacramentis, insidiari pueris, ac eosdem occidere: diabolum insuper incubum vel succubum esse reprobantur.

C A P. I.

Prima conclusio falsa. Reprobatur.

De sancta Hostia ad Diabolum conueniunt portata.

Secunda conclusio falsa.

De Angelo cuiuslibet ab utero matris dato.

Reprobatur.

Mulieres istæ non portant corpus Christi ad ludum, nec alia obscena faciunt, quæ in processibus Inquisitorum continentur. Sed dicitur, quod sicut conclusio ista ex hac falsitate sequitur, quod non portentur hæc mulieres aut viri corporaliter ad ludum, ita etiam in se falsa est. Et rerum euentus hoc ostendunt: quia comprobantur per testes & per confessiones, tam dantium, quam accipientium sacras hostias, quod in vigilia illas accipiunt, domi portant, & manè sequenti nocte cursus, qua dicunt eas portare, & in loco cursus vituperijs affectas relinquere non inveniunt eas in capsa vel in domo, qua easdem serò habebant: ergo non somniantur se eas portasse, quia inuenirent eas manè in manu, vel in capsa sua sed verè portarunt. Pleni sunt autem horum processus Inquisitorum, quibus nolite fidè præstare, fatui hominis potius est, quam proterui, vel ignorantis, &c.

Non est verum, quod ingredientur nocte domos ad strigandum pueros. Quod etiam non videtur verissimile e ratione: quoniam scriptum est, quod Deus iustus non patitur quemquam iniuste noceri cap. secundum Apostolicam. Item, quia cuiuslibet datus est angelus bonus, etiam ab utero matris, vt cohibeat malitiam angeli mali. 2. distinct. 12. q. 2. artic. 5. Item, quia (vt dictum est) potestas Dæmonis adempta est per aduentum Saluatoris. Item quia aliæ vita & mors hominis esset in potestate Dæmonis, & maliarum personarum.

Quod autem inueniantur strigati paruuli, hoc non est prædicto modo, sed alio, scilicet per incantationes, & maleficia, vel etiam naturaliter per oculos videntes. Sed dicitur, quod falsam esse conclusionem hanc, in finitæ comprobantur experientia, de quibus aliquas in præmissis

missio opere de strigibus, ad veritatem suadendam induxit, ostendens pariter quomodo censendum sit, id esse possibile vel impossibile. Et quod addit, DEVM non permittere quenquam iniuste nocere, si nihil aliud addatur, est falsissimum periculosumque in fide. Alias nullum, no cumentum ab homine illatum esset iniustum. Et sic homicidæ ac fures & id genus flagitiosi homines non essent iniusti, quod nullus nisi fortè talis diceret. Sed benè verè est quod talia non permittit Deus, quin etiam puniat vel nullum permittit paritinius, ex parte patientis, & in ordine ad Deum: quia nullus patitur, nisi pro aliquo demerito, seu culpa qua Deus offensus est, culpa, inquam, sua vel alterius, quam potest quis, vt suam per proprias passiones facere coactus, vel voluntariè. Sicut præ alijs omnibus Christus pro nobis passus est, voluntariè agens agnus innocentissimus, licet ex parte Iudæorum fuerit iniustissima talis passiois illatio. Similiter alij Sancti charitate flagrantes, sæpè pro peccatis aliorum penitentiam agunt. Sunt etiam omnes pœnæ iustæ à Deo permixtæ, infligi hominibus merito peccati originalis: quas pœnas pro originali solum inflictas, Deus in bonum patientis semper conuertit, si sit doli capax, & patienter propter Deum sustineat. Si autem non sint doli capaces, qui patiuntur, cedit eorum pœna in exaltationem diuinæ iustitiæ, & etiam in exaltationem diuinæ sapientiæ, quæ iustitia originali propter peccata primorum parentum sublata, reliquit corpus nostrum, & quicquid in nobis passiuum est in sua naturali conditione qua compositum ex contrarijs, naturaliter alterari possit atque corrumpi. Punit præterea paruulos Deus, & similiter alios quoscumque propter peccata patrum. Visitat enim Deus peccata patrum in filios, vsque in tertiâ & quartam generationem, Exo. 20. Similiter Domini ac Prælati propter peccata subditorum, ecò uerò sæpius puniuntur, & præsertim si vnus sit alterius causa: vel imitator, in scelere. Quod verò addit, cuiuslibet homini datum angelum ad custodiam esse, verum est: sed ex hoc non sequitur neque necessarium ob hoc est, vt Diabolo resistat in omnibus aut semper. Alias nullus periret in anima vel in corpore per Diaboli nequitiam immediate cooperantem præter communem naturæ cursum quod quidem falsissimè comprobatur, si his quæ passim in mundo

HH 3 referuntur

An Deum non permittat iniusta.

De custodia Angelorum.

referuntur contingere, credendum est. Inscrutabilia sunt iudicia Dei. Iustissime permittit multa mala fieri per Dæmones, non obstante regulari custodia bonorum Angelorum, quibus quandoque innotescit quod non est pro tunc voluntas Dei quod malo Angelo resistant, sed potius ut permittant illius expleri, satiarique malitiam. Quorum tamen euentuum, qui quandoque sunt horrendi & miserabiles causam homines non videntes, supra modum admirantur. Sic fertur his temporibus accidisse mulierem præ desperatione quod à viro despiceretur, commendantem se Diabolo, ab eodem eidem ad vota succurreret, illa donauit animam propriam eidem poscenti. Extimandum est enim illam in peccatorum tale profundum fuisse demersam, ut mereretur ex tunc omni angelico destitui præsidio, ac Diabolice potestati totaliter relinqui. Occideret autem Diabolus omnes peccatores statim, si posset, sed à bono angelo iuxta diuinam miserationem plurimi, & ut in pluribus, defenduntur, vsque ad tempus diuinæ sapientiæ soli præcognitum. Expectat enim nos Deus (inquit propheta) ut misereatur nostris. Quam verò completas nouit iniquitates impiorum, secundum quod suam misericordiam decet atque iusticiam, destitutos auxilio suo Diaboli sæuitiæ puniendos tradit. Quod verò reperit iste Dæmonis potestatem ademptam esse per Saluatoris aduentum, supra declaratum est, quomodo ad sensum suum, falsum est & hæreticum, & quod in vero sensu non militat contra nos, nec oportet reperere. Aliud etiam quod addit, quasi magnam inconueniens quod videlicet aliam vitam nostram & mortem esset in potestate Dæmonis, & malarum personarum in virtute eius, non est verum sic absolute sequi, semper esse vitam & mortem hominum in Dæmonis potestate. Sed bene sequitur, quod aliquando, & respectu alicuius, & hoc non nisi ex iustissima Dei permissione, ut supra deductum est. Cur etiam Deus innocentes in se pueros aliquando permittat à strigibus occidi vel laniari, plures in nostro opere rationes assignauimus, quos etiam si parentes vespere signo crucis communirent ac domino precibus commendarent, nil mali nocte illa præcaldubio paterentur, defendente eos angelo bono sibi ad custodiam delegato. Quod verò addit, pueros per alia maleficia strigiari, contra se ipsum iam pugnat.

gnat. Neque enim maleficia sortiuntur effectum, nisi per speciale Diaboli operantis aut cooperantis auxilium, ut Peruerentes eorum est scientibus, quid hæc important. Prædictis autem ^{vetularum} non obstat infici quandoque paruulos peruerentes ^{oculi inficiuntur} ^{infantes.} verularum oculos, cuius euentus etiam reddidimus causam in opere nostro. Sed ultra prædictos modos maleficientur etiam & occiduntur à strigibus modis in eodem opere explicatis. Et sicut non nisi iuste permittit Deus innocentes maleficijs perire, ita debet concedere Aduersarius, quod & à strigibus destruantur non nisi iuxta Dei permissione. Sed de his satis dictum est in superioribus.

Firma stat sententia Archiepiscopi Florentini, secunda parte tit. de luxuria. c. 4. ubi. Quo ad secundum dicentis ex compendio Theologiæ, quod, cum Diabolus inducit ad vitium contra naturam, aufugit, propter nobilitatem suam naturæ abominans tantum scelus. Infert autem Aduersarius ex hoc, falsum esse quod affirmant striges, videlicet quod Diabolus sit eis incubus aut succubus. contra naturam licet videatur mirum, quod Diabolus sic fugiat, cum sit nefandissimus, &c. sed potest (inquit) dici, quod non fugit, nisi quando videri sic incensos homines, quod omnino peccabunt, illo etiam non ulterius instigante. Sed dictum Archiepiscopi licet in nullo sacræ scripturæ loco fundamentum veritatis assumat, saluari tamen potest, non obstante veritate eorum, que dicuntur à strigibus. Neque loquuntur auctores illi, nisi de peccato contra naturam inter homines perpetrato, quod magis abhorret Diabolus, quia non solum est contra ordinationem & rectitudinem moralem ut alia peccata, sed etiam contra naturalem: & ideo secundum genus est sibi ex hoc contrarium, qui naturalia in Dæmonibus remanserunt splendida post peccatum, secundum Dionysium. Vbi ergo potest sine sui præsentia peccatum hoc fieri, inducit quidem ut fiat propter inordinationem moralem, cuius ipse caput & auctor est. Fugit autem in facto propter nobilitatem suæ naturæ, cui consequenter contrariatur omne quod contra naturam est. Sicut autem propter inordinationem primi peccati sui obtenebratus est intellectus angeli, & fetatus affectus, quod ad ea etiam in quæ naturaliter per tales potentias inclinatur, ut omnia à se intellecta nec non & desiderata, in malum finem ordinet, superante malitia naturam

Conclusio tertia
falsa.
Sathan abominatur scelus contra naturam.

Reprobat.

elegantem, ita ubi sine sui presentia non potest ad vitium quod abhorret inducere, aut non æquè citò vel faciliè, nedè se presentem verum etiam cooperatorem esse prælegit, ut sua malitiæ ac invidiæ contra homines (hoc ipsum Deo Opti. non nisi iustissimè permittente) satisfaciât, quam velit naturæ suæ pro tunc dignitatem attendere, aut eidem non iniuriam quodam modo facere. Credo q̄ Aduersarius licet, hâs mulieres quando talia patiuntur, etiam somniare. O vitilem cõsiderationem. Daçi autem succubos & incubos spiritus, in nostro primo opere attestationibus sanctorum Doctorum comprobatum est, ita ut Augustinus talia negantes, iudicet impudentes.

Non admittend. as striges contra striges in testes, & ob id Inquisitionum processus esse infirmos, quod duabus conclusionibus Ponz. i. complectitur, reprobatur.

CAP. III.

Conclusio quarta falsa.

Reprobatio.

Non sunt ergo admittendi tales testes, non obstante ea in fauorem, de hære. in 6. cum sint personæ delusæ: & dicta eorum procedant ab his qui per homines deceptos, alios, quotidie decipere gestiunt, 26. q. 2. c. Qui sine Salvatore. q. 5. Cap. Nec mitum, & etiam quia hoc modo Dæmone illudente possent boni & iusti accusari, cum Dæmon se transfiguret in diuersas personarum species, & eas ostendat, dist. c. Episcopi. Imò omnibus tam contra se, quam contra alios de huiusmodi deponentibus vel testificantibus, aut ceteris consentientibus, credendum est, dummodo non deprehendantur capitales inimici, vel in alijs insanire, ut in opusculo nostro deductum est, non obstantè aliqua illusione, quæ in talibus sæpius interuenit. In principalibus enim propter quæ deprehenduntur apostatæ vel hæretici, non illuduntur. Sicut in abrenunciatione fidei & baptismi, in abusione sacramentorum, in homagio factio Diabolo, & alijs pluribus nefandissimis. Quod verò additur, q̄ possunt iusti & innocentes accusari per cap. Episcopi. Respondetur primo, quòd cap. non loquitur de ista secta ut sapius dictum est. Secundo q̄ licet Diabolus quoad suam potentiam naturalem possit figuram personarum etiam innocetum assumere, aliaque quasi presentes in ludo illo præferre, non est tamen credendum, quòd Deus id permittat, nisi fortè tales personæ etiam si non pro tunc aliàs tamen fuissent præsen-

presentes. Possent enim iustè id Deus permittere, ut de facto præterito punirentur, q̄ sic accusatæ, & ad quæstiones appositæ confiteri iam cogèrentur. Non est etiam sine tali excusatione facti, hoc putandum esse, quasi impossibile absolute, vel etiam ordinariè, q̄ videlicet Deus permittat aliquos etiam innocetes accusari occulto aliquo suo iudicio: sicut & in alijs criminibus diuina permissione quandoque innocentes etiam accusantur, atque damnantur ab hominibus ex ignorantia excusabili, vel etiam ex malitia. Tales tamen si fuerint amici Dei, suam innocentiam tadem manifestam facient, aut in bonum eorum cedit, quicquid contra iustitiam patientur, puta in remissionem peccatorum, & in præmiorum cumulum propter patientiam. Id tamen non nisi ranssumè Deum permittere, proculdubio credendum est. Et deprehendi faciliè posset delusio, quando postmodum in vigilia nõ cõuenirent cum alijs dictis & factis, quæ contigisse referrentur in ludo. Non est autem ob hoc omittendum iudicium contra tales, quãdo iuridicè deponuntur, aut accusantur nisi expressè deprehenderetur illorum innocentia ex modo respõdendi, quod prudentiæ Iudicum relinquendum est. Si enim simpliciter ex hoc motiuo dimitteretur iudicij prosecutio contra tales, par ratio esset ut etiam contra innocentes iudicario ordine facta iudicia vniuersaliter essent damnãda: quod est falsum, cum iura supponant imò decernant, quod si iudex solus etiam pro certo sciret innocentem aliquem accusari, quando non posset innocentiam illius aduersus allegata probatãq; defendere, non deberet iustitiam petentibus denegare, & accusatum absolueret. Si conclusio ergo prædicta procederet, vel præacta pro illa ratio efficaciam haberet, omnia iudicia circa cætera quoque crimina deberent auferri, eò quòd plerumque interueniant iniustitiæ, multaq; falsitates, quinimò totius mundi decentissimus à Deo constitutus ordo violandus esset, vel ex toto tollendus: ex eo, q̄ aliqua fieri contingunt contra, vel præter rerum naturam, ut inõstra. Hæc igitur cum absurda sint, eò, q̄ propter ea, quæ contingunt, ut in paucioribus & per accidens, non est regularis ordo violandus, siue mutãdus, patet q̄ propter hoc etiam quod inferitur, si quandoque contingeret, non sunt minus credenda vel iudicanda, quæ deponuntur contra striges,

ges, aut referuntur ab eis, imò sunt omni studio & severitate funditus extirpanda, quando ex hoc ipso deprehendantur esse magis periculosa, quod sunt magis occulta, & ob hoc facile remedium adhiberi non possit.

Vbi Aduersarius iudicandus, venit atque damnandus, alios gestit procacissimis damnare verbis.

C A P. I I I I.

Conclusio quinta falsa & execrabilis. Reprobatio.

Inquisitores debent facere abiurare illam opinionem, quæ datur ad ipsum ludum, seu quod portantur personæ de loco ad locum in corpore: & verè, cum talis opinio sit reprobata: quod puto notandum. O miram viri præsumptionem, ò detestandam insaniam. Non abiurantur coram Inquisitoribus, nisi hæreses: non abiurant, nisi hæretici. Ergo ne hæresis erit illa opinio, quam domini Inquisitores defendunt, & secundum eam iudicant extrema damnatione dignos fidei inimicos, quam illustres Theologi, nec non Canonistæ veram & Catholicam esse probant? O extremam viri stoliditatem, A quo reprobata est hæc opinio? nõne ab vno solo sic delirante Iurista, vt omnes sapientes Theologos ad risum prouocet, reprobatio eius? Theologi igitur omnes, imò iudices ipsi domini Inquisitores totius Italix, Franciæ, Germaniæ, Hispaniæ, qui huius opinionis sunt, & secundum eam inuictè defendunt Christi fidem, pestiferos apostatas è medio tollentes, coram Inquisitoribus adiurabunt? Quis autem erit in causa fidei iudex, si iudices ipsi iudicandi veniunt. Certè bonum iam erit, vt S. D. N. constituat hunc præclarum virum iudicem vniuersalem contra Inquisitores. Sed melius est sui salutem consulentes Inquisitores, hunc virum de hæresi ex hoc suspectum, quod opinionem reprobat, quæ firmitatem suscipit ex sacris literis Pontificumque decretis: in multis etiam deprehensum à veritate fidei in hoc suo opere deuiare, præoccupent: & contra eum citò procedant tanquam de hæresi vehementer suspectum, nec non hæreticorum fautorem, defensorem, ac pro modulo suo sanctissimi officij fidei impeditorem publiceque (nisi humilietur) dehonestatum, omnem hæresim, & fauoriam abiurare faciant, quando redire ad Ecclesiæ gremium

miùm voluerit: vel certè obstinatum tradant brachio seculari: vel etiam damnent, & igni, publico iudicio, tradat eius hoc opus ignorantix plenum, & infidelitate referum. Ne forte si fuerint negligentes, plures patiantur ei similes aduersarios. Non possum non obstupescere, quando magis atrendo conclusionis huius, imò auctoris eius stultitiam. Si verum esset quod dicit iste Misellus, Papa quoque cum fauceat Inquisitoribus contra tales, Episcopi, eorumque Vicarij, cum sint coniudices, Doctores quoque & omnes consiliarij concurrentes ad damnationem talium apostatarum, deberent hanc hæresim abiurare: & iste solus, qui has ineptias inuexit, fidelis erit, imò abiurantium Iudex, & abiurationes ipse indicet atque recipiet. Hæc ab omnibus notari perfectò debent, & inter omnia dogmata pessimum censeri.

Aduocandos esse Iuristas ad Inquisitorum processus formandos & perficiendos, quod Ponz. in lib. septima conclusione nititur suadere, reprobatur.

C A P. V.

Postquam scientia nostra est conferens ad disputationem Theologicales, maxime vbi agitur de executione iustitiæ, Doctores iuris sunt vocandi, vt assistant processibus Inquisitorum ac examinationibus & questionibus. Ipsi enim sunt tractatores criminalium, & non post perfectum processum differatur eorum vocatio. Et sic obseruari debent constitutiones cap. Vt commissi, & c. fin. de hæreticis. in 6 cum concor. Ergo ne sancta mater Ecclesia, quæ determinat, quòd solum semel & in fine iudicij debent sibi inuicem iudices fidei communicare processus, vt patet in extraua. Bened. 11. Ex eo. & explicare per totum coram Episcopo, vel eius Vicario, si Inquisitor, vel eius Vicarius procedit, vel e contra, si Episcopus procedit, vel eius Vicarius, vocatis tunc peritis in Iure & Theologia, iuxta quod iubetur in dict. cap. Vt commissi. & c. Statuta. de hæret. in 6. errauit & debuerat iniungere Inquisitoribus ne sine Doctorum presentia & consensu quicquam iudicialiter attetare præsumeret? O præsumptione pessimam. Nūquid igitur

Cremandus traditur ab auctore Ponz. in lib. 7.

Conclusio sexta falsa.

Reprobatio.

tur cum opus fuerit strigem examinare, patres Inquisitores totum collegium Iuristarum tenebuntur aduocare, qui secundum iura neque conuicem ad hæc vocare tenentur? Quod leges conferant ad aliquas, non autem ad omnes disputationes Theologales, concedimus, & ad illas conferunt non nisi ancillarum more subseruendo. Hic autem homo vult esse iudex & censor Theologorum. Tractatores sunt iurista criminalium civilium, non autem spiritualium, quale crimen est hæresis. Sed Theologi non solum sunt horum criminum primi tractatores: verum etiam iudices & exterminatores. Non sic arctauit Inquisitores Ecclesia, vt teneantur peritorum quos aduocauerint consilium sequi. Sed honorem dedit eorum officio, vt more principum iudicantium, sic habeant consiliarios & assessores, vt in eorum tamen sit potestate cum suo collega pro arbitrio proprio ferre sententiam. Modos etiam proprios habent Inquisitores in procedendo, variâque penitentię imponendæ consuetudines, quarum sæpenumero ignari sunt Iurista. Et ob hoc sæpè contingit eos esse impedimento Inquisitionis officio, Inquisitoribusque molestos, dum conantur eos arctare ad communem modum examinandi testes, aut reum: licet in hoc qui sunt prudentiores communiter remittant ad ipsos Inquisitores, vt sic etiam collega (vt par est) mutuo sibi inuicem deferant: & Doctores eisdem (sicut ipse expertus sum) obsequentissimos se gratis præstent zelo fidei, quam communiter (vt decet viros Christianos) inuictè tuemur. Et hæc dicta sint ad conclusiones erroneas Aduersarij, qui patribus Inquisitoribus obsequiosum se non præstitit, sed potius odiosum atque insensum prouocans etiam alios sibi similes his suis scriptis, vt idem attentare non vereantur. Sed comperta nunc per hæc nostra opuscula talium scriptorum illius & opinionum vanitate, spero quod tam ipse quam alij resipiscant, & ad propria studia oculos, manus, calamumque conuertent.

Explicit

Inquisitores
debent more
principum iudicare.

Explicit Apologia tertia de Lamijs.
Incipit Quarta.

Vnum Oldradi apud quosdam Iuristas famosum dictum de Lamijs reprobat.

Positis autem prædictis conclusionibus suis in prædicto tertio tractatu suo, Aduersarius subnectit alias 26. conclusiones seu regulas vel dicta, tam ex doctrina Oldradi famosissimi doctoris, quam ex propria officina. Quibus examinatis, nil falsitatis circa eas impugnare pro nunc occurrit, nisi vnum quod refert in 16. conclusione ex consilio Oldradi 210. Hoc, inquam, quod non omnis inuocatio Dæmonum sapit hæresim manifestam, sed solum ea, quæ Dæmon inuocatur vt faciat, quæ non sunt ei propria, sed creatori, puta, ad prænunciandum futura: non autem si inuocetur ad faciendum ea, quæ non excedunt eius propriam facultatem, puta ad tentandum foeminas de veneris & huiusmodi. Nisi fortè, inquit, fieret & hoc per modum adorationis, secus per modum imperij. Sed deceptus est Oldradus, & omnis qui eum sequitur in hoc passu, putans, quòd talis inuocatio, ad ea etiam, quæ sunt Dæmoni propria, quia non sapit hanc hæresim manifestam, quod videlicet insinuet ex facto illo, esse aliquid Dæmoni attribuendum, quod non est Dæmoni proprium, puta, fatura cognoscere, idè nullam sapiat, seu (quod idem est) simpliciter non sapiat hæresim manifestam. Quod est arguere à particulari ad vniuersalem negatiuè, cõtra regulas Dialecticæ, in proposito sic arguendo: Non sapit hanc hæresim manifestè, ergo non sapit hæresim manifestè. Sicut enim ex hoc, quòd aliquis non est sic homo, puta, Ioannes, non remouetur quin sit homo, poterit enim esse Petrus, ita ex hoc, quòd inuocatio Dæmonum ad ea, quæ sunt Dæmoni propria, non sapit hanc hæresim, quòd attribuatur Dæmoni, quod est Deo proprium, non remouetur quin sapiat aliam hæresim, vel infidelitatis speciem manifestè. Id autem non aduertit Oldradus nec mirum cum esset purus Iurista, non habens ex propria professione subtilem cognitionem distinctionis hæresum vel specierum infidelitatis, nec præualens iudicare, quibus factis vel dictis talia deprehendantur, quæ ad hæreses

Opinia Oldradi.

Non omnis inuocatio Dæmonum sapit hæresim.

Reprobat.

Oldradus de Ponte Laudensis I. C. in signis. l. x. c. 4. cur.

*Pacta cū Dæ-
monibus quid
importent.*

hæreses propriè spectât. Theologalis enim est hæc discus-
sio, sicut etiam eorum proprium est, de opposito infideli-
tatis de sana inquam, & perfecta fide Christi plenè subti-
lissimeq; tractare. Dicendum est igitur, secundum sanctos
Doctores sacrosque Theologos, quòd omnis inuocatio
Dæmonum ex hoc sapit hæresim manifestam, quod sem-
per & inseparabiliter habet pactum infidelis amicitie cum
Dæmone tacitum vel expressum, verbo vel facto etiam si
sacrificia desint. Dum enim faciunt homines id, quod à so-
lo Dæmone institutum est fieri sub pacto inito saltè cum
primo facti auctore ad aliquid cōsequendum, alij, qui pri-
mum in hoc imitantur, & quærunr ex facto illo à Dæmone
consequi, quod expetunt, proculdubio ratum habent
pactum, quod prius interuenit, & sine quo nihil consequi
possent ab inuocato Dæmone, & sic cōuincuntur pactum
tacitum & ipsi habere cum Dæmone. Et quanto magis, si
aperta voce gestu vel nutu Dæmonem inuocant, eius im-
plorantes auxilium? Habere autem pactum quodcunque
tacitum vel expressum cum Dæmone, ad Apostasiam per-
tinet à fide, secundum Augu. & habetur 2.6. q. 7. c. Non ob-
seruetis: & secundum sanctum Thom. in 2. dist. 7. quæst. 2.
arti. 2. quia talia quæ excedunt etiam hominis facultatem
(ex hoc enim Dæmonem inuocat homo, quia per se non
potest) non sunt expetenda fieri per virtutem Dæmonis,
neque quò ad principium vel medium, neq; quò ad com-
plementum operis: sed à nullo, cum mala sunt quæ petun-
tur vel si bona à Deo solo, vel eiusdem virtute ab inimicis
illius. Iuxta illud Isa. 8. Nunquid populus nõ quærit à Deo
uisionem pro uiuis & mortuis? Vnde inuocando Dæmonẽ
in talibus non tanquam Dei amicum conuincitur ad eum
recurrere tanquam ad Deum suum, & habere pacta cum
eo infidelis amicitie: & consequenter apostatasse à fide. Ta-
lis autem apostasia ad hæresim pertinet: imò est omnis in-
fidelitatis grauissima, vt patet per S. Thom. sec. 2. q. 2. arti.
3. comprehendens virtualiter omnes hæreses, si simpliciter
recedat quis à fide, & cultu veri Dei, & Domini nostri Ie-
su Christi Dæmoni adhærendo. Vnde absolutè & sine dis-
tinctione omnis inuocatio Dæmonis sapit hæresim ma-
nifestè. Sicut absolutè & sine distinctione hoc dicit gloss.
in verbo, Saperent. cap. cū accusatus. de hæret lib. 6. Non
est

est autem apostasia, nec ad hæresim pertinet omnis ioca-
tio Dæmonum, vel familiaritas in loquedo præcipuè cum
arreptiis, etiam si mala sit, neque omne imperium, præ-
cipuè ex parte Dei: quod pertinet ad exorcistas. De ratio-
ne enim inuocationis est quedam subiectio, habens anne-
xas preces & cultum inuocatis ad eum, qui inuocatur tan-
quam ad vltimum refugium in re pro qua fit inuocatio,
quem cultum semper obseruant Necromantici & alij tal-
es viri Diabolici, etiam si non quærant à Dæmone con-
sequi, nisi quæ possibilia sunt illi. Nullus enim negaret quin
nefarias preces circa aras idolorum emittere, saperet here-
sim manifestè, vt glo. in eodem verbo confirmat, etiam si
taliter operans diceret, se id non fecisse, nisi ad consequen-
dum Dæmoni possibilia, puta, mulieris amorem. Hoc a-
tem nõ est nisi propter pactum tacitum, vel etiam expres-
sum, quem ex hoc facto cum Dæmonibus cōuincitur ha-
bere, quorum quidẽ idola plena sunt, & consequenter pro-
pter apostasiam. Ergo multò magis, si ipse Dæmon imme-
diatè per se inuocetur, & non mediante idolo, quacunque
ratione vel causâ. Non est igitur in hoc sequendus Oldra-
dus, vt potè, qui ad pauca respexit, & præcipuè non consi-
derando, quòd de ratione inuocationis Dæmonis est ado-
ratio: quia cultus est cum subiectione, non referendo ad
verum Deum. Inuocare enim in sacra Scriptura, pro actu
latine sumitur. Vnde gloss. super illud Genes. 4. Ille cepit
inuocare nomẽ Domini, sic dicit, Inuocare idem est, quod
colere & deprecari. Et gloss. super illud Rom. 10. Quicun-
que inuocauerit nomen Domini, saluus erit, dicit: Inuoca-
uerit se subiiciendo & colendo. Et propriè Deo deberi in-
uocatione patet per illud Isaia: Quærite Dominum dum
inueniri potest, inuocate eum, dum propè est. Et in Psal.
Inuoca me in die tribulationis. In cuius etiam signum per
increpationem dicit Dominus populo rebelli & infideli.
Iudic. 10. Reliquistis me, & coluistis deos alienos. Ite & in-
uocate deos, quos elegistis, quasi dicat, Deus tantum inuocari
debet. Si ergo illi sunt dii vestri inuocate eos. Et 3.
Reg. 18. Dixit Helias sacerdotibus Baal, Inuocate nomina
deorum vestrorum, & ego, &c. Vnde patet quòd inuocatio
præcipitur fieri Deo, vt actus latine: & hac eadem ratione
prohibetur fieri Dæmoni: Et consequenter omnis inuoca-
tione.

*Inuocare est
actus Latine.*

*Omnis inuoca-
tio est cū in-
uocatore.*

tio est cum adoratione : nullaq; cum puro imperio : quia adoratio est de ratione inuocationis , vt dictum est. Si autem per inuocationem ipse communiter accipiat vocationem Dæmonum, improprie loquitur, & in proposito non interuenit sola vocatio, sed vera inuocatio Dæmonum, eò, quòd antequam Necromantici ac Malefici Dæmonibus imperent, vel eos ad vota cogant, præcedunt varij cultus & obseruationes nefariæ, sapientes apostasiam à fide secundum iuris interpretationem, quod non nisi exteriora diiudicat. Nullo ergo modo est audiendus hoc in loco Oldradus. Sanctis ergo Doctoribus, quibus innititur prædicta glo. in verbo, Saperent, potius quàm Oldrado acquiescendum & adhærendum est. Ex his omnibus patet, quòd determinatio Aduersarij & prædictus eius tractatus, in nullo præualeat contra patres Inquisitores, sed multis falsitatibus refertus & ineptijs, procul ab omnium sapientum oculis est abiiciendus. Et strigum pessima secta, debet omni conatu per ipsos Inquisitores procul omni timore fugari ac exterminari, ad fidei defensionem, & Domini nostri Iesu Christi laudem, cui est honor & gloria in secula seculorum.

Amen.

F I N I S.